

Düşleri gerçeğe dönüştürmek için...

*Derleyen:
Aşkın Deniz*

UMUT YAYIMCILIK

UMUT YAYIMCILIK

UMUT YAYIMCILIK

Düşleri gerçeğe dönüştürmek için...

Derleyen: Aşkın Deniz

ISBN: 978-975-7919- 50-6

Umut Yayıncılık
Ocak 2011

UMUT YAYINCILIK VE BASIM SAN. LTD. ŞTİ
Yönetim yeri: Gureba Hüseyin Ağa Mah. İmam Murat Sok. No: 8/1
Aksaray/ İstanbul Tel: (0212) 521 34 30 Faks: (0212) 621 61 33
e-posta: umutyayincilik@ttmail.com
Baskı: Yön Matbaacılık Davutpaşa Cad. 75/2 B 366
Topkapı/İstanbul Tel: 0 212 544 66 34

Önsöz

Devrimci mücadelenin seyrine yön veren çelişkiler her daim ke-skindir. Her tarihsel süreçte, anın özgünlüklerine paralel olarak mevcut seyrin gidişatını, yönü belirleyen de aynı şekilde bu çelişkilerin çözülme süreçleridir. İçinde savaşımı, çatışmaları barındıran bu çelişkiler, kaçınıl-maz olarak somut duruma denk düşen kimi sonuçları da doğurur.

Devrim idealleriyle yola düşenler, aynı zamanda, yolculuklarının neleri barındırdığını da bilenlerdir. Belki inandıkları, kimileri için bir düşten ibaret olarak algılanabilir. Ama gerçek anlamda inananlar, düşleri gerçeğe dönüştürecek kadar da güçlüdürler. Yolculuklarını ya da men-zillerini karşılaştıkları zorluklarla sınırlamazlar. Menzile varmanın yol-unu ararlar hep. En güç zamanlarda bile umut olmaktan vazgeçmezler. Yolun güçlükleri kendilerine ayna tutar, terazi olur. Ve her adımın hesaplaşması için de gözlerini uzak menzilden ayırmazlar. Ona varmanın sabırsızlığı ve sabırsızlığı etkin bir güce dönüştüren kararlılıkla yürüm-eye devam ederler.

Kimi zaman gözlerini menzilden ayıranlar, duraksayanlar olur. Zor-luklara göğüs geremeyip kendilerine yenilenler olur. Tökezleyip düşen-ler, düşüp de doğrulamayanlar olur. O büyük kıvanç için gereken özveri-yi gösteremeyip köhnemişliğe sarılmayı yeğleyenler olur. Daha da ötesine gidip ihanet çarkının dişlileri haline gelenler olur. Ve daha nice farklı farklı gerçeklikler ve onlara has duruşlardan, konumlanışlar-dan söz etmek mümkündür.

Bir de adanmışlık vardır. Kocaman yürekler isteyen. Yüreğinden kopup gelen seslerle çoğalan. Sözü eylemiyle davasına hayat veren. Bütün benliğiyle o büyük kıvanç için yaşayan. Gücünü düşlerine ulaş-a-bilmenin coşkusu, sabırsızlığı ve heyecanı içinde olabilen. Amacını gerçek bir menzile dönüştürerek hiç durmadan yürümeye çalışan hem

de karşılayabileceği aşılmaz denilen engellere rağmen. Hatta o yolculuk sırasında bir yerlerde ölüm olsa bile. Onlar, ölümlle çoktan hesaplaşmış olanlardır. Tüm insanlığın özlemi olan bir dünya düşününün yüceliğine inanırlar. O düşler ki, en zamansız ölümleri bile mecalsiz bırakır. Ölüm, yollara düşen bir iz oluverir. Menzile koşanlara yoldaşlık eder. Ve hayatın içinde yaşama yeni yeni anlam yükler.

Bir inancın yolunda yürüyenler için aslolan; hedefine varabilmek için savaşılabilmenin gücüne erişebilmektir. Yeniden yeniden arayıp bulabilmektir yıkımın ve inşanın kahredici gücünü. Tıpkı Bertolt Brecht'in dile getirdiği gibi; "Zayıflar savaşmaz/ Biraz güçlü olanlar/ Savaşırklar belki bir saat/ Daha güçlüleri savaşırklar/ Yıllarca/ En güçlüleri ama/ Ömür boyu savaşanlardır/ Onlarsız olmaz..."

Savaşılabilmektir esas olan. Savaşmanın güçlükleri, doğuracağı sonuçlar, varacağı duraklar ve daha nice yönü vardır. İdealler ya da düşler, güçlükler karşısındaki kırılğanlıklar altında yaşam bulamazlar. Böylesi bir gerçeklik için devrim, ham bir hayalden öteye gidemez. Oysa yaşanılacak bir dünyanın tutkusudur devrim ve mücadelesi. Devasa bir yıkımı ve yıkımın içinde yarınların özlenen hayatını inşa etmeyi içerir bu bitimsiz ama son kavga.

Savaş, büyük bir altüst oluşun acılarını taşır. Beklenmedik acılarla yoğurur olgunlaşmaya gebe yürekleri. Kaygılara, tereddütlere, küçük hesaplara, zayıflıklara, hatalara, basitliklere, kararsızlık hallerine ve daha onlarca sayılabilecek savaşılabilmek gücünü belirleyen dinamiklerin yetersizliklerine müsamaha göstermez. Dıştalar, ayıklar, eler ve yaşama imkanı tanımaz.

Çünkü ancak böylesine bir katılıkla seyirle ideallerin simgesi haline gelen kavga bayrakları elden ele taşınabilir, şiarlaşan yaşamlara yeni seslerle güç verilebilir. Ancak böyle, duraksız bir yolculuğun önu açılabilir. Ve savaşın asıl özneleri yaşamın yeniden kurulabilmesi yolunda kökleşebilirler.

Devrimler tarihi görkemli olduğu kadar büyük acılar içeren savaşlarla doludur. İnsanlık, özgürlük mücadelesi uğruna büyük altüst oluşların öz-

nesi oldu, tanıklığını yaptı. Yendi, zaferler kazandı. Köhnemiş düzenlerin burçlarında dalgalandırdı kan kızılı bayrağını. Umudu, direnci, inancı büyüttü. Derinliklerinde saklı kalmış ama fark edilmeyen gücünü çıkardı ortaya. Bilincin zaferlere ebelik yaptığını öğrendi. Cesaretin; zorlukların farkına varabilmek kadar yalın, aynı zamanda yanı başlarında olduğunu gördü. Kendi güçlerinin ayırdına vararak, kendine inanmayı öğrendi. Ölümü yenmenin sarsılmaz iradesine kavuştu.

Yeri geldi yenildi. Mevzileri yitirdi, onarılması zor yaralar aldı ve her dönem sayısız kez düştü belki. Bazen, ölümün gölgesi ağır bastı. Kaybetmenin acısı çörekledi yürekleri. Yılgınlık, korku, ideallerden yoksun yaşama kaygısı hüküm sürdü. Ama savaşanlar her daim oldu.

Kavga, inişli-çıkışlı seyrine rağmen devam etti. Yüzlerce, binlerce devrim tutkunu, özgürlük aşığı ve insanca yaşanılacak bir dünyayı yaratmaya yeminli savaşanlar filizlendi, yetişti bu topraklarda. En zor süreçlerde sessizliğin ortasında bir çılgılık olabilmeyi başardılar. O büyük suskunluğun dinmeyen sesi oldular. Ölüm ya da ölümün acısı yerine, ölümün ötesinde önem taşıyan yaşamları dile geliyordu. Çünkü onlar, hayata yön veren düşüncelerin tohumlarıydılar. Düşlenen yarınların ayak izleriydi onlar. Yaşam çizgileriyle, tüm insanlığın kurtuluşuna giden yollarda çığır açmak için vardılar. Devrim içindi her şey onlarda.

Sınıf savaşının sürdüğü her yerde düşmek de vardı. Karşıtların çarpışmalı uzlaşılmaz birlikteliği bu gerçekliği kaçınılmaz kılıyordu. O büyük fırtınanın doğuşu da bundandı. Buna cüret edenler tereddüt-süzdüler. En amansız zamanlarda bile, bir sel gibi coşkulu, hırçın ve öfkeli aktılar.

Onlar; ellerinde silahlarıyla mesken eyledikleri dağlarda haykırdılar özgürlük türkülerini, devrim şiarlarını. Yüzlerce, binlerce kez vuruldular, vurdular. Ve çoğalarak yeniden aktılar kavganın ırmaklarında. Meydanları, sokakları yüreklerinin ateşiyle kavganın yangın yerine çevirdiler. Çılgınlıklarıyla çoğaldılar. Bilinçleriyle yürüdüler. Meydanların iklimine coşkun baharları getirdiler. Hain pusularla kuşatılsalar da, ev ev, sokak sokak son mermisine kadar çatışmanın da ötesinde, yeri

geldiğinde silahını parça parça kıran, son mermisine son sözüne kadar devrim kavgasını haykıran yenilmez yüreklerdi. İşkencehanelerde, düşmanın en barbarca zulmüne karşı baş eğmezliğin, ser verip sır vermemenin adı oldular. Çekilse de tırnakları, kesilse de dilleri, parça parça götürseler de ölüme, direnişi haykırdılar hep. Faşizmin en karanlık zamanlarında zindanlarda direnişin sembolü oldular. Tutuşan bedenleriyle dağıttılar, parçaladılar köhnemiş karanlığı ve karanlığın yarattığı çöküntüyü. Her koşulda savaşılabilmenin azmi, kararlılığı ve fedakarlığına adlandılar, ölüme yatırdıkları bedenleriyle ve ölümü küçülterek yenmeyi öğrettiler. Yeri geldi ölüme inat darağaçlarına, idam sehplarına başı dik, mağrur ve onurluca yürüdüler. Ölümden ötesine yürüyen ve her yerde her zaman savaşabilenlerdi. Ve inandıkları yolda savaşarak düşmanın sadeliğine ışık tuttular.

Proletarya Partisi de, 39 yıllık mücadele tarihinde yüzlerce şehidiyle, devrimci savaştaki yerini aldı. Dört genel sekreterini, onlarca yetkin kadrosunu, yüzlerce üye ve sempatanını şehit verdi. Zorlu koşullar içinde doğdu ve ağır bedeller ödeyerek yürüdü, yürüyor.

Kapsamlı saldırılara maruz kaldı. Aldığı ağır yaralarla ciddi sıkıntılar yaşadı. Kimi zaman zayıf düştü. Gücünün zayıfladığı, parçalandığı dönemlerle hesaplaştı, yüzleşti. Sağdan-soldan tasfiyeci saldırılarla savaştı. İçten darbelerle çökertilmeye çalışıldı. Ama her ne yaşanırsa yaşansın köklerine tutunarak her daim ayakta kalabilmeyi, inatla yoluna devam etmeyi, kendini yeniden yaratabilmeyi başardı. Güçlü bir iradi kararlılıktan yana her zaman için tereddütsüz durabildi. Yılgınlığa, teslimiyete, tasfiyeciliğe, olumsuz zamanlarda doğup beslenen karamsarlığa boyun eğmedi. En güç zamanları ideolojik netliğiyle aşabildi.

Onu doğru bir çizgide tutan ve yön veren ideolojik hattı, aynı zamanda halk savaşı yolunda şehit düşenlerin de pusulasıydı. O yüzden şehitlerden öğrenebilmek önemli olduğu kadar yaşamsal özellikler de içerir.

Şehitlerle ölümü fetişleştirmek amaç değildir, olmamalıdır da. Aksi takdirde idealleri için dövüşerek düşenlere en büyük haksızlık yapılmış

olur. Önemli olan; uğruna ölümü bile yenebilmeyi başarmış ideolojiyi, devrim düşüncesini, düşünceye hayat veren pratik duruşu, devrimci kuşanmışlığı, değerleri, yaşama biçimini, ısrarı, kararlılığı, cesareti, gücü-güçsüzlüğü, başarıları ve başarısızlığın nedenlerini, değişimin-dönüşümün dinamiklerini, çelişkilerle örülü yaşamın içinde devrimcileşbilmenin süreçlerini, sıkıntılarını, yolunu-yöntemini, ideolojiye hayat veren doğru siyasi çizginin kavranmışlığını ve kavranmışlığa denk düşen savaştı ruhu, kişide güce dönüşen özü görebilmek ve bunlardan öğrenebilmektir.

Şehit düşen her yaşam, yürünecek yolun öncelidir. Onlarla, bir sonraki adımlar daha güçlü atılabilir. Çünkü onlar, bir inancın, kavrayışın eyleme dönüşen yüzleridir. Onlardan beslenilmeden atılacak adımlar, yolu ve yolculuğu ta başından zora sokar. Bu da, savaşın doğasına aykırı bir tutum anlamına gelir. Onun için esas olan, düşenlerin yaşamlarını, süreçlerini öğrenme konusunda somut çabadır.

Proletarya Partisinin 39 yıllık mücadele sürecinde şehitler önemli bir yer tutmaktadır. Proletarya Partisi her dönem ideolojik çizgisinin netliğine paralel olarak mücadelenin ağır yükünü omuzlayacak savaşın özneleri olabilecek kişi gerçekliğini yaratmaya çalıştı. Şehitlerine rağmen, şehitleriyle yürüyen bir gücü yaratabilmede azami düzeyde özveride bulundu. Yarınların inşasında düşenlerde hayat bulan devrimci ve komünist değerler olmadan, istenilen düzeye ulaşabilmekten söz etmek zordur. O yüzden parti, düşenlerle büyümenin bilincindeydi. Birikimin, hatalardan arınmanın, amaca varabilme yolunda doğru adımlar atabilmenin ve en önemlisi savaşı mevcut düzeyden daha ileri bir noktaya taşımanın düşüncesini, iradesini, eylem çizgisini pratiğin içinde öğrenebilmenin bir ayağıdır şehitler ve yaşam mücadeleleri.

Bu yanıyla Proletarya Partisinin tarihi yığınca dersle doludur. Birçok *ilk* vardır mücadele seyrinde. Bugün, eğer Karadeniz ve Dersim şehitleri anlatılabiliyorsa; bunun asıl kaynağı elbette ki Proletarya Partisinin bütünlüklü mücadele tarihi ve yarattığı somut devrimci ve komünist değerlerdir. Kökleşen bir mücadelenin üzerinde filizlenen yaşamlardır

anlatılan şehitler. Onlar, kaynağından beslenerek yine kendilerine hayat veren kaynağı besleyenlerdir.

Şehitler Karadeniz’le sınırlı olmadığı gibi sadece gerilla alanlarıyla da sınırlı değildir. 39 yıla yayılmış nice görkemli çarpışmalar, direnişler, başeğmezlikler ve ilkler vardır. Ve onlardır, dün olduğu gibi bugün de devrimci mücadeleye güç ve yön verenler.

Vartınik’te tutuşturulan yangın dalga dalga yayıldı. Kavganın olduğu her yerde gücü oranında yanmaya devam etti. Meral Yakar’la, Ali Haydar’la açıldı ilkler sayfası, Ahmet Muharrem’le sınıf kininin devrimci kararlılıkla sentezinden doğan bir direnişle yazıldı tarihin sayfaları. Kaypakkaya ile Diyarbakır Zindanlarında önüne geçilemez bir haykırışın, başeğmezliğin ve tarihin akışına yön verebilecek komünist bir önderin Mayıs coşkununluğunda yaşam bulmasından öğrendik; kavga içinde nelerin nasıl yenilebileceğini. Kendilerinden sonra gelecekler için bir meşale olmuşlardı. M. Zeki Şerit, Orhan Bakır, İsmail Hanoglu, Cemil Oka ve daha onlarca; düşenlerle silahlandılar kavganın sürdüğü her cephede. Onların izlerinden aradılar yarınlara taşıyabilecek yolları, mevzileri, savaşabilme dinamiklerini. Kendilerinden katarak büyüttüler yaratılan değerleri. Her biri bir çığlığa adandı. Sessizlik, onların haykırışlarıyla parçalandı. Onlarla yayıldı, önüne geçilemez çığlık.

Süleyman Cihan’la bir kez daha yaralansa da yürekler; acılar, yollara düşenlere kılavuzluk etmeye devam ediyordu. Sıkılı yumruklarla düşenlerin yanı başlarında ant içiliyordu özgürlük kavgasına. Ne diri diri yakılarak katledilen Behzat Firik’ler ne de haince bir kuşatmada katledilen Dokuzlar; hiçbir zaman savaşanların yürek derinliklerinden çıkmadılar. Hüseyin’i, Ünal’ı, Mehmet’i, Rıza’sı, Kemal’i, İbrahim’i, Zeki’si, Kamile’si, İsmail’i... Tek bir yürek olmuşlardı. Ağır bir yara alınmış olsa da onlarla yürümeye devam edecekti kervan. Bu tarihsel akışın önlenemez yolculuğuydu çünkü. H. Hakkı Erdoğan, Hayrettin Bakış, Orhan Bakır ve Kazım Çeliklerle vurulmuş olursa da, inancın şafağında onların adlarıyla yeniden kavga mevzilerine koşanlar hep oldu. Zincir, halkalarını dizerek hayat bulmaya devam ediyordu.

İsmail Oral'la, Naki Göksu'yla, Yılmaz Talayhan'la, Medet Hoşafçı'yla, Ayhan Altunbaş'la ve daha nice genç bilinçlerle çoğalıp savaşmasını büyümesini bildi Proletarya Partisi.

Yel Dağı'nın amansız ayazlarında yansa da eller, ayaklar; kırılan yine buzlardı. Zorun da ötesinde amansızlıklarla kavgalara tutuşabilmek ancak, sınırsız bir inancın harcı olabilirdi. Düşlerine sınır koymayan Barbara Anna Kistler'le yaşandı, özgürlüğe tutkulu olan yüreklerin mücadelesine aşkı.

Gözaltında katledilerek kaybedilip, bir mezar taşı dahi olmasa da her düşenin mezarına ortak olabilen Hasan Gülünay'lar unutulmaz hiçbir zaman. M. Ali Çakıroğlu, Halil Çakıroğlu, Süheyla Dağdeviren, Eyüp Güllen ve daha adları sayılabilecek onlarca, yüzlerce devrim sevdalısıyla menzile doğru savaşmaya devam edildi.

Ve daha nice savaşanlar şehit düştü, Dersim'de, Diyarbakır'da, Elazığ'da, Erzincan'da, Tokat'ta, Ordu'da, Giresun'da, İstanbul'da ve sınırların ötesinde. Onlar, her yerdedi. Çünkü her yer kavga alanıydı. Tıpkı Ali Sarıbal, Polat İyit, Muharrem Horoz, Nergiz Gülmez ve diğerleri gibi, zindanlarda meşale oldular.

Karadeniz şehitlerinin yaşamları ve mücadeleleri, sınırlı bir sürecin anlatımıdır. Bir deneyimdir. Başarıları, başarısızlıklarıyla Proletarya Partisine ve mücadelesine mal olmuş bir süreçtir. Bütün yönleriyle içerisinde öğrenilecek şeyleri taşıyan bir kaynaktır. Düzeyi, niteliği her ne olursa olsun, ileri doğru atılacak adımlar için, yaşanan her pratik gerçeklik büyük bir önem taşır.

Büyük bedeller ödenmiş olabilir. Başarıları, kazanımları yönüyle bakıldığında belki de hedeflenenlerin çok gerisine düşülmüş olabilir. Savaş gerçekliği içinde yetkinleşmek, ileri düzeyde bir savaş pratiğine ulaşabilmek, istikrar yakalayabilmek, deneyimlerden doğru birikimler edinebilmek, sınanmışlığın seyrinde temellenen ideolojik-politik ve askeri özgüven sahibi olabilmek, savaşın seyrine devrimci iradi bir güçle yön verebilecek ve ona süreklilik kazandırabilecek bir donanımına erişebilmek, inisiyatif olgusuna kendi öz deneyimleri çerçevesinde hayat

verebilmek... Ancak ve ancak yaşanan süreçlere önyargısız, nesnel bir sorgulayıcılık içerisinde bakabilmekle mümkündür. Bu yüzden, doğru temelde öğrenebilmek mücadelenin yarınları için önemlidir.

Dün olduğu gibi bugün de yarın da kendi yazgılarına isyan ederek bilinçleri ve elleri silahlananlar hep var olacaktır. Sürecek uzun erimli bir savaşın marşları, türküleriyle aşılacaktır, aşılmaz denilen amansız yollar. Özgürlüğün çılgınlıkları hiçbir zaman dinmeyecek. Ta ki o büyük gün doğana kadar. Her düşen, doğacak günün sancısıdır. Yeter ki gölgelenmesin korlaşmış yürekler.

Şehit düşenlere, hak ettikleri değeri vermek, yas tutmak değildir. Ölümün acısıyla harmanlanmış yürek burkan anılar misali yaklaşmak hiç değildir. En büyük değer, onları, bugünden yarına iyi bir şekilde taşıyabilmektir.

Bu kitapta anlatılmaya çalışılanlar, belirtilen yaklaşımların somutlandırılması çabasıdır. Belirli bir mekânla, süreçle sınırlı kalsa da eksikliği hissedilen bir konuya dair bir adım özelliği taşımaktadır. Mümkün olduğunca şehit düşenler, içinde buldukları koşullar çerçevesinde, öne çıkan özellikleriyle anlatılmaya çalışılmaktadır. Hem şehitleri hem de yaşadıkları süreçlerle bütünleşen savaş gerçekliğini anlayabilmek, tanımak açısından ele alınmalıdır. Bu yanlarıyla, yararlı olabileceği düşünülen öyküleyici bir anlatımla amaçlananlar verilmeye çalışıldı.

Esası Tokat'ta olmak üzere Amasya, Ordu, Giresun ve Dersim'de farklı zamanlarda yaşanan çatışmalarda şehit düşen 44 gerilla, 19 başlık altında anlatıldı. Anlatılabilmek kadar, onlardan öğrenebilme çabası içerisinde olabilmek de sorumluluklarımızın bir gereğidir. Ancak o zaman gerçek anlamda amacına ulaşabilen bir çalışma olma özelliğine kavuşabilir.

Yürekleri avuçlarında tasasız yürüyenlere...

İçindekiler

- ✓ Kendi sınırlarına isyan edenlerin kökleri derinlerdedir
- ✓ Nurgül ve Muzaffer'e...
- ✓ Düşlerden gerçeğe uzanan inadına bir yaşam
- ✓ İdealleriyle kavganın hem yolu hem de yolcusu oldular
- ✓ Tutkuyla bağlılığın adı: Hakan Karabulut
- ✓ “Zirveler fethedilmez eteklerinde mezar taşları yok ise...”
- ✓ “Ölenlerin şiarları yoktur, kendileri şiardır”
- ✓ Gemileri yakmak...
- ✓ Köklerine tutunarak kavgaya adlananlar
- ✓ Hızalan'da bir Kasım akşamı
- ✓ Mevsimsiz gelse de ölüm, umutlarıyla ölümsüzlüğün iklimine hayat verdiler
- ✓ Zorlu süreçlere yenilgiyi yaşatan bir adanmışlık
- ✓ Dövülen yüreklerde büyüyordu umutları
- ✓ Mayıs coşkununluğunda bir direngenlik; Emel Kılınç
- ✓ Ateş sıcaklığında yaşamlar...
- ✓ İnançlarını bir yaşam biçimine dönüştürerek yürüdüler
- ✓ Kavgasıyla yeniden doğanların gülüşleri yok edilemez
- ✓ Dağ yürekli bir sevdalı; Mehtap Kara
- ✓ İki damla kan sızısı...

Kendi sınırlarına isyan edenlerin kökleri derinlerdedir...

Bunca yere düşenlerden
Yenilmez bir hayat doğar
Bir tek beden olur
Analar, bayraklar, çocuklar
Hayat gibi canlı bir tek beden
Bir yüz bekler karanlıklar
Ölü gözleriyle
Kılıcı dopdolu
Dünyanın ümitlerinden
Dursun
Dursun yas esvaplarınız
Yığın derleyin
Gözyaşlarınızı
Bir metal oluncaya kadar
Bununla vuracağız
Gündüz gece
Bununla çığneyeceğiz
Gündüz gece
Bununla tüküreceğiz
Gündüz gece
Kin kapılarını
Kırıncaya kadar
(Pablo Neruda)

İnsanlar hakkında doğru ve gerçek bilgiler edinebilmek için, onları yaşadıkları tarihsel süreçlerle birlikte tanımaya, anlamaya çalışmak gerekir. Koşullar, kendine has yanlarıyla insanın, yaşama dair ideallerine etkide bulunur. Bu etkinin ne ölçüde ve hangi yönde olduğu ise kişinin ortaya koyduğu iradi duruşta saklıdır. Kimileri vardır, koşullara teslim olarak varlık göstermeye çalışır. Böyle davranarak, tarihin devrimci seyrinde bir özne olamazlar. Sürüklenen, belirlenen ve nesneleşen kişiler haline gelirler. Kimileri vardır; belirsizlikler, netsizlikler içinde kendilerine yön ararlar. Özgürlüğü, özgürlük kavgasını severler. Hayatın güzelliklerine herkes gibi onlar da sahip olmak ister. Yaratılacak güzellikler için zorlu bir çaba gerektiğini de bilirler. Ama yeterince dâhil olmaya da cesaret edemezler. İçindedirler ama dışındakilerden farklı da değillerdir. Bu da farklı bir sürüklenme biçimidir. Kimileri de vardır ki, yaşamlarıyla içinde buldukları koşulların aydınlık yüzü olurlar. En karanlık zamanlara; durgunlaşmış, içine çekilmiş süreçlere meydan okurlar. Yürürler üstüne üstüne... Işığı olurlar yarınlara için çarpan yüreklerin tutkulu yürüyüşlerinin. Koşullara boyun eğmezler. Aksine, gözleri her daim ufuklardadır. Yönü belli yolculukların insanı olurlar. Koşulların belirleneni olmazlar. Her ne yaşanırsa yaşansın, kendilerini hayatın bir parçası yapan ideallerine sıkı sıkıya tutunurlar. Geleceğe dair düşüncelerle, o anlarına anlam kazandırırılar. Güçleri oranında belirleyen, yön veren, biçimlendiren oluverirler.

Tuncay Çarıkçıoğlu da mücadele yaşamı boyunca devrim ideallerine bağlı olarak, yaşamına anlam kazandıran tutkulu bir yürekti. 12 Eylül'le gelen karanlık zamanlarda öğrenciydi. Her bir tarafta cuntanın postal sesleri yankılanıyordu. Ellerinde köhnemişliğin, baskının, zulmün kilitleri; insanlığa, insanca yaşamaya dair her ne varsa kilitliyor, zincire vuruyorlardı. Kendi seslerinden başka hiçbir sese, kendi ölüm kusan yaşamlarından başka hiçbir yaşama, yaşam biçimine ve düşünceye yer

yoktu onların dünyasında. Sokak başları tutulu, kapılar-pencereler sürgülüydü o günlerde. Yaşam, kendine anlam verenlere kapatılmıştı. Kendisine hayat katanlara yasaklanmıştı. Toplum zincire vurulmuştu. Meydanlar, sokaklar ölüme, ölümün sessiz çılgınlıklarına bırakılmıştı. Korkunun egemenliği beslenip büyütülüyordu. Düşler ki, sınır tanımaz; düşler bile yaşananlardan nasiplenmişti. Ve okulların kapıları bile paslı kocaman zincirlerle karanlığın köhnemişliğine bırakılmıştı.

Tuncay, henüz on sekizinde bir gençken karşılaşmıştı o günleri. Güzel düşlerle kucaklamıştı yaşamın her anını. Ama karabasan günlerle, hayatın farklı bir yüzüne daha tanıklık ediyordu. Faşizmin ölüme eş yürüyüşüyle, zehir-zemberek bir hale getirilen yaşamları görüyordu. Soruyordu, sorguluyordu. Olanları anlamaya, adlandırmaya çalışıyordu. Dayatılan sessizliğe boyun eğilecek zaman olmadığını anlıyordu. Sinmenin, kabuğuna çekilmenin, korkuya gömülmüş bir ruh halinin, insanlık için ölümden de acı, ölümden de beter olduğunu biliyordu. Faşizm kendi iradesini halka, yığınlara dayatmıştı. Koşullara kendi rengini vermişti. Hayatın bütün tonlarına düşmandı. Her rengi kendi karanlığı içinde boğmak istiyordu. Renksizlik, sessizlik onların dünyasında, ölümün farklı bir biçimiydi. İşte bu kabul edilemezdi.

Zor yıllardı ama umutlar yok edilemezdi. İnsan her koşulda umudun adı olabilirdi. Yeniden yeniden yaratabilir, diriltebilirdi birçok şeyi. Okuduğu bir kitapta geçiyordu; “*En güzel ve nadide çiçek, en zorlu şartlarda büyüyen, yaşayan çiçektir*” diye. İnsanlar için oldukça güç zamanlardı. O koşullarda ideallerden taviz vermemek, onlara sıkı sıkıya tutunmak ve inadına düşleriyle karanlığı parçalayıp yaşama güç vermek gerekiyordu. Zor, insanın ölçütüdür. Gücünü sınar. Gerçek anlamda insanın iradesinin sınırlarını açığa çıkarır. O günler öyleydi. O günlerde idealleriyle hedefe koşabilmek, güçlü iradenin habercisiydi.

Korkularına tutunarak, dayatılan iradeye teslim olanlar oldu. İnsanlığından her ne varsa, vazgeçeni oldu. Korkularına sığınıp kaçmayı, terk etmeyi “kurtuluş” diyerek tercih edenler oldu. Korkuları sürükledi onları. Ne duracakları bir yerleri ne de kendilerine engel olacak bir düşleri vardı.

Devrime dair her ne giyinmişlerse bir bir atarak, arkalarına bakmadan gidenlerle doluydu her yer. Korkularının esiri olanlar, yenilgili ruh halleriyle, geleceğin düşlerinde gedikler açıyorlardı. Yalnızlığa terk ettiler, geleceğe dair insanlığın kurtuluş rüyasını. İşkencehaneler tıka basa doluyken, her yerde zulmün saldırganlığıyla çılgınlıklarına tutunanların sesleri yankılanıyorken kulaklarını tıkayanlar oldu. İdam sehpaları kurulup, darağaçlarında şafak vakitlerinde hayatlar söndürülürken gözlerini kapayanlar oldu. Direnme gücünü yitirip de zayıflığına teslim olanlar oldu. Gözaltılar, sorgular, işkenceler ve ardi ardına gelen ölüm haberleriyle yığınlara derin bir korku salınmıştı. Ama en görkemli direnişlere de tanık olunuyordu. İnadına kavganın sönükleşmiş ateşini harlayanlar da vardı. Korkunun ecel diye tanıtıldığı o günlerde; direnmeyi, savaşmayı, yaşamın, yaşamanın adı yapanlar da vardı. Yani diyalektik, hükmünü sürdürüyordu. *Zor; ölüme kapı açsa da güçlü iradeye de zemin oluyordu.*

Tuncay; zamana yayılmış olan bu karanlığın içinde yaşanan birçok şeyi görüyor, tanıdığı oluyordu. Devrimci olmanın haklı onurunu yaşıyordu. Çevresel baskı üzerinden eksik olmasa da, asla tereddüde düşmüyordu. Özellikle, ailesinin tutumu onu çok huzursuz ediyordu. Kastamonu doğumluydu. Ailesi devrimci düşüncelere uzaktı. 12 Eylül'le yaklaşımları daha da katılaştı. Her adımda bunu Tuncay'a hissettiriyorlardı. Politik bir kimliğe sahip olmasını istemiyorlardı. Okuyup, mühendis olması tek beklentileriydi. Çünkü yaşamı ve yaşananları algılayışları böylesine dardı. Kendi beklentilerini çocuklarının düşü, hedefi, ideali yapmaya çalışan bir aile bağı, ilişkisi hâkimdi.

Oysa Tuncay, çoktan belirlemişti hedefini. Yolunu ve yönünü çizmişti. Öğrencilik yıllarında, örgütlü çalışma içinde yer alarak amacına uygun biçimde hem kendisini şekillendiriyor hem de genç yaşına rağmen o zorlu yıllarda, yaşının ötesinde bir kararlılık gösteriyordu. Her geçen gün, düşüncelerinde derinleşmeye çalışıyordu. Artık okulun ötesinde düşleri vardı. Çünkü Proletarya Partisinin düşlerine kavuşmuştu. Ortak düşler sofrasına bağdaş kurmuştu. Kavganın haklılığına inanıyordu. Partisiyle, haklı kavganın yoluna da ulaşmıştı. *Soluksuz yürün-*

meli diye düşünüyordu. Ancak duraksız bir yürüyüşle her bir yana özgür geleceğin o heybetli tohumları serpilebilirdi. *Toprak tohumusuz kalmamalıydı*; biliyordu. Toprak yaşamın kaynağı olsa da yaşam vereceği tohumlar olmadan da yaşayamazdı. Çoraklaşır, çöle dönerdi. Tohum olma zamanlarıydı.

Coşkusunun, kavga tutkusunun ve inançlarının baharındaydı. Kararlıca yürüyordu. Gençlik alanında sürekli olarak koşturuyor, çalışıyordu. 1985 yılında düşmanın bu alana yönelik bir operasyonunda yakalanmıştı. Gözaltının, sorgunun, işkencenin ne olduğunu biliyordu. Memleketin dört bir yanında yığınlarca insanlık dramı yaşanmıştı. Henüz sıcaklığını yitirmemişti, insanlığı ateşe atan o günler. Nice komünistin, devrimcinin baş eğmezliğini okumuştı. Destansı direnişleri yaratan devrim sevdalılarının gurur verici tavırlarıyla yağurmuştu bilincini. Unutulamazdı yaşananlar. Baş eğmezlik en büyük korkusuydu, insanlığa düşman kara elin. Hala, kurulu darağaçları vardı hapishanelerin. Öfkesizlik ne mümkündü. Hesap sormamak olur muydu? Cenk meydanında gösterilmiyordu, devrime gönül olmuş olan iradenin kırılmazlığı. Bir hesap sorma biçimiydi o günlerde direnmek; baş eğmezlik en güçlü silahtı. Tuncay hazırlıklıydı. Yudum yudum içmişti, yaşamın acı gerçeklerini. Biliyordu, hedefi net olanın yolu da yönü de aydınlıktır. Bir merminin yol alışına benzetirdi, devrimcinin, komünistin yaşamını. Öyle olması gerektiğini düşünür ve ona inanırdı. Bu, onun felsefesi idi. Bir mermi, menziline göre hedefini belirlediğinde, bir kere ateşlendi miydi, durmaksızın giderdi. Kararsızlık göstermez. Durmayı düşünmez. Vazgeçmeye kalkıp geri dönmez. Yavaşlamak yoktur onun seyrinde. Bütün gücünü hedefine ulaşmaya harcar. Hedefine ulaşmanın yolculuğunda alır hızını. Ta ki menziline erene kadar. Bu düşüncelerle alını ak ve onurlu bir şekilde girmişti Metris Hapishanesi'ne.

Kararlılık, netlik, ısrar ve cesaret o zamanlarda çok önemliydi. 12 Eylül'ün karanlığını parçalayacak insanların en güçlü silahlarıydı bunlar. Hele de hapishane süreçlerinde daha da büyük bir önem arz ediyordu. Tarihsel misyonunun farkına varanlar, hayatın gerçekliğini tüm çıplaklığı

ğıyla görebilenlerdir. Çünkü onlar, süreçlere vakıf olan ve doğru düşüncelerle, davranışları ortaya koyabilenlerdi. Direnmek, savaşmak hem de en zor koşullarda onca kuşatılmışlığa rağmen bunu yapabilmek bir erdemlilik değildi. İçselleştirilen devrim ideallerinin olgunlaşmış olağan davranış çizgileriydi. Onlar, kendilerinden istenildiği için erdemli olmaya yönelmiyorlardı. Düşüncelerinin, duygularının ve pratik bütün davranışlarının özünde erdemlilik vardı. O yüzden, tarihsel misyonlarını adları kadar açık ve net biliyorlardı. Dışarıda, içeride fark etmiyordu. Kavgalarını kafalarında, bilinçlerinde, ruhlarında, ayak bastıkları her yere götürüyorlardı. Hapishaneler de bunun bir parçasıydı.

Tuncay, Metris sürecinde, taşıdığı ruhu korumakla kalmadı. Birçok açıdan o süreçten en iyi biçimde yararlanmayı da başardı. Her anını verimli kılmaya çalışıyordu. Öğrenci kökenli oluşu, onu araştırmaya, öğrenmeye, okumaya yönlendiriyordu. Zamanının büyük bir bölümünü kendini bu yönlü geliştirmeye ayırıyordu. Tabi ki hapishanenin günlük aktivitelerinden de kopmuyordu. Çalışkanlığını ve içtenlikle iş yapma arzusunu her daim ortaya koyabiliyordu. Oturmuş bir iç disipline sahipti. Hedeflerini belirliyor, planını yapıyor, zamanını ona göre düzenliyor ve her anını doğru değerlendiriyordu. Bu özellikleriyle örnek bir duruş sergiliyordu.

Hapishane sürecini iyi değerlendirirken, bir yandan da yarının düşlerine hazırlıyordu kendini. Bir sonraki pratiğinin dününden, o günden farklı olması gerektiğini, farklı olacağını biliyordu. Hazırlıkları bu yönlüydü. Kavga haberleri geliyordu dışarıdan. Şehirlerden, dağlardan yükselen sesler yankılanıyordu içeride. Kimi zaman sevinç, coşku, gurur duyguları esiyordu gelen haberlerle, kimi zaman acının, üzüntünün, hüznün yürek dağılayan sessizliği yaşıyordu. Öfke kabarıyor, tutku büyütülüyordu. Zaman, bilek taşı gibi kullanılıyordu. Öfke örs, bilinç çekiç oluyordu. Kavga şiarlarıyla, gidenlerin bıraktıkları mevziler hedef alınıyordu. Nitekim 1986 Kasım'ında gelen acı haberle Proletarya Partisinin 2. Genel Sekreteri Süleyman Cihan'ın katledilişinden sonraki en büyük acı yaşıyordu. Partiyi, sınıf mücadelesinin daha ileri bir noktasına ta-

şıyacak olan irade ve güç büyük bir kayıp almıştı. Yedi Konferans delegesi ve iki savaşçı hain bir pusuda katledilmişti. Herkese büyük görevler düşüyordu. Her an, azami düzeyde değerlendirilmeliydi. Yarının kadroları için yüklenilmeliydi zamana.

Tuncay, her geçen gün kendini yeniliyor; ideolojik-politik olarak önemli bir mesafe kat ediyordu. Hapishane sürecini dolu dolu geçiriyordu. Kendini, kavganın yeni mevzilerine hazırlamıştı. İki yıllık hapis-hane yaşamında çok şeyler öğrenerek, '87 yılında yine dışarıda, kavganın başka bir mevzisinde yerini almıştı. Artık bir parti üyesi olarak saflardaki görevlerinin büyüdüğünü biliyordu.

O böylesine bir tutku içindeyken, '87 Mayıs'ında Elazığ Palu'da partinin 3. Genel Sekreteri Kazım Çelik bir çatışmada şehit düşmüştü. Parti, henüz dinmemiş olan dokuzların acısını yaşarken, Kazım Çelik'in yitirilmesi daha da ağır olmuştu. Ardı sıra yaşanan DABK kopuşu da ayrı bir yaraydı. Partinin özellikle kırsal alandaki gerilla güçleri bu kesimle gitmişti. Hem niteliksel anlamda hem de niceliksel anlamda güç kaybetmişti. Bir yılın bilançosu ağırdı. Ama umutlar canlıydı. Güç yitirse de, doğru bir değerlendirmeye, yapılacak isabetli politik tespitlerle ve uygun araçlarla her şeyi yeniden yaratmak mümkündü. Toparlanma, güç toplama zamanıydı. Sıkı ve yoğun bir çalışmayla, telafi edilebilirdi birçok şey. Atılım yapabilmek zor değildi. İyi bir hazırlıkla, doğru ve aşamalı adımlarla sürecin seyri tersine çevrilebilirdi. Tuncay da bir partili olarak, daralan gerçekliğin karamsarlığına kapılmamıştı. Büyük hedefleri olanın tutkuları da büyük olmalıydı, biliyordu. Ve büyük bir tutkuyla süreç içinde etkin görevlerin altına girmişti.

Kendisi kadar birçok yoldaşının da hayali olan ve partinin önemsendiği gençlik örgütlenmesini yaratmak o günlerin önemli bir çalışmasıydı. Başta İsmail Oral olmak üzere bir dizi gençlik kadrosuyla TMLGB'nin kuruluşu ilan edilmişti. Gençlik kitlesi, kendi çatısını kurmuştu, partinin çatısı altında. Öz dinamiklerini harekete geçirip, partiye güç vermenin ruhuyla işleyecekti birçok şey. Büyük bir emekle, çalışmayla önemli bir örgütlülük oluşturulmuştu. Tuncay da böylesine bir süreçte görev almış

olmanın ve sürece emek vermiş olmanın haklı gururunu yaşıyordu. Değer yaratmış olmak insanın tutkusunu perçinler. Gücünün sınırlarını kırmasını sağlar. Öz güvenini geliştirir. Devrime, mücadeleye, partiye ve yoldaşlarına olan bağlılığını güçlendirir. Daha ileri hedefler için yol açar kendine. Tuncay, o günlerde böylesine duygularla hedefine doğru yürüyüşünü sürdürüyordu.

Partinin 3. Konferansını gerçekleştirmesi ve özellikle gençlik alanındaki olumlu gelişmeler, süreç açısından önemliydi. '89-90'lı yıllar, 12 Eylül'ün karanlığının daha da boyutlu biçimde parçalandığı zamanlardı. Kitleler, yeniden uyanıyordu. Ekonomik, sosyal temelde yeniden sesler yükseliyordu. Kürt ulusal kurtuluş mücadelesi tutuşmuştu. Çığ gibi büyüyordu. Kitleler, on binlerle yüz binlerle meydanlara dökülüyor, büyük yürüyüşlere çıkıyordu. Devrimci dalga kabarıyordu. Böylesine bir zeminde parti de kendi dinamiklerini yaratıyor, büyüyordu. Gerilla savaşının büyütülmesi için açılan "*Bir gerilla bir silah, bin gerilla bin silah*" kampanyasıyla, dağlara yolculuklar başlıyordu. Onlarca genç savaşçı, gerilla alanına yürüyordu. Kampanya ile önemli bir güce ulaşılmıştı. Ve Tuncay da artık o yolların yolcusuydu. Kadını, erkeği, dağ başlarında şiarlı halaylara tutuşmuştu.

En büyük hayaliydi gerilla olmak. Düşlerinin vazgeçilmeziydi. Düşlerinin gerçekleşmiş olmasına inanamıyordu. Sevincinin asıl nedenini partinin kısa sürede kendini toparlaması ve esas mevzilere yeniden konumlanabilmiş olması oluşturuyordu. Öylesine bir düzeye ulaşılmış olunmasında emekleri vardı. Her partili gibi Tuncay da canla başla çalışmış, önemli adımların atılmasına katkıda bulunmuştu.

'90-91 yılları aynı zamanda birçok çatışmanın yaşandığı ve şehitlerin verildiği zamanlardı. Tuncay, gerilla alanında şehit düşenlerin birçoğunu tanıyordu. Gençlik alanından gerillaya katılan yoldaşlarıydı. Birlikte omuzladıkları devrim yükünü taşımak için onca emeğin yanında, bedeller de ödeniyordu. Savaşın doğasında, seyrinde olacaktı bunlar. Yine de kabullenilmesi kolay olmuyordu. En sarsıcı olanı da '91 19 Mayıs'ında İstanbul Hasanpaşa'da katledilen TMLGB kurucu-

larından İsmail Oral'ın şehit düşmesiydi. Parti için önemli bir kayıptı. Donanımlı, yetkin ve her yönüyle militan bir Partili yitirilmişti. Yakından tanıdığı, birçok şeyi paylaştığı bir yoldaşydı. Acısı büyük olsa da, gururluydu ve kıvanç duyuyordu. Çünkü İsmail Oral, mücadele yaşamıyla geride kalanlara bir yol açmıştı. Kalıcı bir miras bırakmıştı. Bir kadro gerçekliğine dair olumlu bir algılayış yaratmıştı. Sürece vakıf olmanın, sürece yön vermenin ve süreç içinde idealleri için yollar açarak yürüyebilmenin düşüncesini, eylemini gösteriyordu İsmail Oral. Şehitlerden öğrenmek, onlarla yürümek demek, onların davalarıyla özdeşleşen yaşamlarını bilince çıkarabilmektir. Tuncay için önemli olan bunlardı. Bu yönüyle pişiyordu. Daha da bilenmiş olarak yürüyüşünü sürdürüyordu. Biliyordu ki, öfkeler günü geldiğinde çekilecek bir silah gibi kınlarında zulalanmalıydı. Her gün sabırsızlıkla dövülmeliydi. Zaman, anın görevlerine sarılma zamanıydı.

Tuncay, gerilla bölgesinin yerel ayağında çalışıyordu. Kürdistan Bölge Komitesi'nin yerel sorumlusuydu. Her görevini başarılı biçimde yapıyordu. Başarılı olması, gelişimini de tetikliyordu. Ama en önemli yanı, onun durmak bilmeyen çalışkanlığıydı. Davasına adamıştı kendini. Görevi ne olursa olsun bizzat her görevin merkezinde yer alırdı. Pratik süreçlerin öznesiydi. Katılımıyla, çabasıyla, özne olabilme bilinciyle gerçek manada sürecin asıl iradesi olabiliyordu. Zaten Tuncay'ı farklı kılan da o özelliğiydi.

Dersim'de çalışıyor olmak onun için ayrı bir anlam taşıyordu. Yanı başlarında hızla büyüyen ulusal kurtuluş mücadelesini ilgiyle takip ediyordu. Coğrafyanın devrimci dinamiklerinin özel yönleri olduğunu biliyordu. İzlenecek politikanın, atılacak pratik adımların kısacası her çalışmanın mevcut gerçekliğe uygun olması önemliydi. Kitlenin sesi olabilmek için, içinde olmak gerekiyordu. Bu da sıkı ve istikrarlı bir çalışmayla mümkündü. Tuncay'ın başında bulunduğu komite, bölgeye dönük "*Denge Partizan*" adlı illegal kitle yayınına çıkartıyordu. Önemli bir çalışmaydı. Faaliyet sürdürülen alanın sesi olma özelliği taşıyordu. Bölgedeki gelişmeler takip ediliyor, savaşın seyrine dair değerlendirmeler

yapılıyor, bölgesel haberlere yer veriliyor, kitlelere sesleniliyor, kitlelerin sesi olunuyordu. “*Denge Partizan*”la, sınırlı bir çalışmaları yoktu. Ajitasyon/propaganda çalışması yapılıyor, örgütlenme olanakları yaratılıyor ve alanda daha etkili olmak için yoğun biçimde çalışılıyordu.

Tuncay, kendi sınırlarına takılıp kalmıyordu. Var gücüyle hep ilerisini düşünüyor, ileriye dönük pratik adımların hazırlığını yapıyor ya da zeminini yaratmaya çalışıyordu. Zorlandığı noktalar da oluyordu. Gerilla koşullarının zorluklarıyla inanılmaz bir kavgaya tutuşuyordu. Özellikle de gece yürüyüşlerinde yaşadığı sorunlar azımsanacak gibi değildi. Gözleri problemliydi. Kaba bir tabirle “bardak altı” denilecek bir kalınlıkta gözlük camı vardı. Derecesi çok yüksekti. Sorunu da ondan yaşıyordu. Ama bu sıkıntısının kendisine ayak bağı olmasına izin vermiyordu. Her zorluğun aşılabileceğine, her sıkıntının bir yere kadar hafifletilebileceğine her zaman inanıyordu. Çünkü, amaçlarıyla var olabilen bir yaşamın adıydı Tuncay. Israr, kararlılık, çalışma azmi ve cüret onun kimyasında vardı. Gücü, bağrında taşıyordu. Bütün mesele onu doğru yerde ve zamanda ortaya çıkarabilmek ve yönlendirebilmekteydi. Bunun halkasını yakalamıştı. Yaşadıklarından öğrenerek birikimli bir niteliğe ulaşmıştı. Kendi dinamikleriyle yolunu aydınlatabilecek ışığa da kaynak olabilmeyi başarabilmişti. Bekleyen, yetinen değildi. Koşullara esir düşmenin insanın bir zayıflığı olduğunu biliyordu. O esaretin düşmanı da idealleri çerçevesinde koşulları kavrayabilmek ve ona göre donanabilmektir. Koşullara ve kendi gerçekliğine vakıf olan insan, inisiyatifi eline alırdı.

O günlerin *ilginçlikleri* de eksik olmuyordu. “*Denge Partizan*” grubu üç kişiydi. Tuncay, Ali Demirdağ ve Orhan. Üçünün de kendine has özgülükleri bulunuyordu. Farklı bir bileşendi. Özellikle askeri açıdan yetersizlerdi. Gerçi çalışmalarının risk yönü çok fazla değildi. Biraz da onun rahatlığı oluyordu. Gerillayla eşgüdümlü çalışıyorlardı. Köylere giriyor, bilgi alıyorlar, gerilla alanlarındaki bilgileri derliyorlar, öne çıkan o günün konusuna dair yazılar hazırlıyorlar, yayına son halini vermeye çalışıyorlardı. Bir gerilla birimi olarak hareket ediyorlardı.

Bir gün köy dönüşü epeyce yoruluyorlar. Tuncay, aşırı terlemesin-

den kaynaklı buharlaşan ve görüşünü engelleyen gözlüğünün farkına varamadan “Yoldaşlar, ortalığı sis kaplamış. Zaten yorgunuz da. Burada biraz dinlenip, öyle gideriz” diyor. Ali Demirdağ, zayıf bünyesiyle yorgunluktan bitkin hale düştüğü için daha Tuncay’ın konuşması bitmeden “tabi tabi yoldaş” deyip kendini yere atıyor. Etrafın sis olduğunu düşünerek dinlenmeye çekiliyorlar. Bir süre sonra farkına varıyorlar, ortalıkta sis adına hiçbir şeyin olmadığını. Tuncay’a takılarak yollarına devam ediyorlar. Tuncay yine gözlüklerinin “azizliğine” uğramıştı yani.

’91 sonbaharında parti, 4. Konferansını gerçekleştiriyor. Tuncay da bulunduğu alanda delege seçilerek konferansa katılıyor. Aynı konferansta Merkez Komitesi üyeliğine seçiliyor ve Batı Anadolu Bölge Komitesi (BABK) sorumluluğuna getiriliyor.

Sorumlulukları artıyor, coşkusu ve heyecanı büyüyordu. Partinin ve yoldaşlarının kendisine layık gördüğü konumu, kıvançla karşılıyordu. Güven vermiş olmanın içsel huzuru içindeydi. Yaşadığı süreçleri düşünüyor. Zor dönemlerden çıkılabilmiş olmanın, partiyi o günlere getirebilme başarısını gösterilebilmiş olmasının büyük bir özveri, emek istediğini ve kaçınılmaz bedellerle yaratıldığını biliyordu. Değerler, bedellerde somutlanmıştı. Değerleri korumak, yaşatmak ve büyütme kolay değildi. Emeklerle ve bedellerle olacaktı. Ağır her şeyi biliyordu. Ama bu yolculukta bunlar kaçınılmazdı. Düşülecek, yorgunluklar yaşanacak, belki kimi zaman yol sapaklarıyla karşılaşılacak, belki de bazen durulacaktı. Sonuçta bu yürüyüş böyle sürecekti. Her düşüşün bir kalkışı olurdu. Her yorgunluk bir molayla aşılabildi, yola devam edilebilirdi. Her duraksama, geride kalmanın telaşıyla atılımların kapısını açabilirdi. Her yol ayrımı, ideolojik netliğe taşıyabilirdi insanı. Yeter ki, hedefle yolun aynı menzilde olabilmesi sağlanabilirdi. Yaratılan her şey, bedellerle ölçülüyordu. Her yeni görev, bu ağırlığı taşımak zorundaydı.

Tuncay her dönem, görevlerinin niteliğine bakmaksızın gereken hassasiyeti gösteriyor, önemi veriyor ve ölçülü hareket ediyordu. Çalışma tarzında bir oturmuşluk vardı. Görev bilincine paralel düşünüyor ve hareket ediyordu. Küçük-büyük fark etmiyordu onun için. Her işe gereken

özeni gösteriyordu. Her görevin Parti ve mücadele için bir ağırlığı olduğunu biliyordu. Bir kişinin niteliğine ışık tutan şeyin, pratikleri olduğunu ve ölçünün de o olduğunu biliyordu. O yüzden başından itibaren pratik çalışmaların merkezinde olmayı bir prensip haline getirmişti. İçinde olmadan anlamak, kavranmak, etkide bulunup şekillendirmek kolay değildi. Kişi, görevinin derinliğini taşımalıydı. İç içe geçmeliydi, bütünleşebilmeliydi görevleriyle. Emeksiz, değer yaratılamazdı. Çok se-verdi, “*Hak edilmemiş ekmek, insanı köle yapar*” sözünü. Gerçekten de ya ekmeğin kölesi olunur ya da kendine köle olabilirdi insan. Her koşulda, sürece katılabilmek, üretebilmek önemlidir. İnsan, üretebildiğinde, değer yaratabildiğinde, kendinden bir parçaya hayat verebilmiş demektir. Yarattığı değerlerde kendisi vardır. Düşleri, idealleri, inançları vardır. Bu da insana, özgürlük tadında duygular yaşatır. Ancak, özgür bir gelecek için kavgaya atılanlar en güzel duygulara da hayat verebilirler. Savaşanlar bu duyguların gerçek kaynaklarıdır. Onlarla akıyor ve çoğalıyordu her şey.

Tuncay, bir parti kadrosuydu. Ama kendine has yanları vardı. Her şeyden önce amatör ruhunu yitirmiyordu. Sürekli arayış içindeydi, soruyor, sorguluyor, araştırıyor ve yeni fikirlere ulaşmaya çalışıyordu. Biliyordu ki, bir ağaç meyveye durmadan önce, suyla, güneşle beslenip çiçeğe durmak zorundadır. Bir partili de, parti kadrosu da beslenmek zorundadır. Bilgilenmeli, teorik çalışmalar yapmalı, araştırmalar peşinde olmalı, sürekli tartmalı ve öğrenme tutkusu içinde davranarak yetkinleşmeliydi. Onun gıdasıdır bunlar. Eğer kendi sınırlarına ya da örgütsel kurumunun sınırlarına hapsolursa, baştan kaybetmiş demektir. Nasıl ki durgun suda hayat olmazsa, yenilenmeyen insanda da hayat olmazdı. Durgun su bir süre sonra kokarak canlılığını yitirir ve çevresine ölüm getirir. İnsan da öyledir. Durgunluk ve durağanlık ya da statükoculuk, dinamiklerin düşmanıdır. O yüzden bilgilenmeye, öğrenmeye her zaman aç olmak gerekiyordu. Hem öğrenmek hem de eylemle pekiştirmek, böylesi bir hedefin önceliğidir. Kadrolar için ise olmazsa olmaz bir seyirdir.

Tuncay’ın BABK alanındaki çalışmaları uzun sürmemişti. Kayseri,

Sivas yöresinde örgütlenme faaliyetlerinde bulunmuştu. Özellikle Sivas Divriği’de önemli işler yapmıştı. Divriği farklı bir potansiyel taşıyordu. Kürt nüfusuna sahipti. Yoksulluk boyutluydu. Maden ocaklarında çalışan köylü kökenli işçiler, yoğun bir sömürüye tabi tutuluyordu. Çalışma koşulları da alabildiğine ağır ve olumsuzdu. İşçisi, köylüsü bilinçsizdi. Çalışan, üreten kendileriydi; aç kalan da. Nasırlı elleriyle değiştiriyorlardı birçok şeyi. Ama her nedense, bilince varmanın kapıları kapalıydı. Buz kırılmalı, yol açılmalıydı. Bu da proleter bir öncünün keskin bakışlarıyla, güçlü iradesiyle olabilirdi.

Tuncay, alanda bulunduğu süre içerisinde hiç boş durmayarak, önemli çalışmalar yapmıştı. Ama kısa sürmüştü. Çünkü parti, başka görevlere yönlendirmişti kendisini.

BABK sorumlusuyken kaldıkları hücre evinin deşifre olmasıyla gerçekleşen bir operasyondan kıl payı kurtulmuştu. Kendisinin ve alanının açığa çıkmasıyla Tuncay, başka bir alana kaydırılmıştı. Görevlerine ek olarak yeni bir dizi işler de çıkmıştı.

’92 yılında partinin gündeminde “birlik” meselesi vardı. Herkes gibi Tuncay da bu meseleyi düşünüyor, kafa yoruyordu. Sürdürülen tartışmalar neticesinde Parti “birlik” yönünde karar almıştı. Tuncay da o sürecin bir parçasıydı. Hakim olan genel atmosfer Tuncay için de geçerliydi. Alınan kararlar doğrultusunda süreç işleyecekti. Zaman gerçeğe dair birçok şeyi netleştirecekti zaten.

“Birlik” sonrası her iki yapının merkezi kadrolarıyla GBMK oluşturulmuştu. Tuncay da GBMK üyesiydi. Aynı zamanda da Askeri Komisyon’a seçilmişti. Yeni görev alanı ise Karadeniz Bölgesi gerilla alanıydı. Bölge siyasi komiseri olarak atanmıştı.

Önemli bir görev üstlenmişti. Süreç de oldukça hassastı. “Birlik” henüz yeni yapılmıştı. “Birliğin” doğru bir şekilde kavranması, ona paralel adımların geliştirilmesi ve ortak bir şekillenmenin yaratılması önemliydi. Kolay olmayacaktı. Örgütsel “birlik” kolay yanıydı. İdeolojik-politik ve pratik temelde birleşebilmek ise zaman ve bilinçli bir emek istiyordu. Farklılıkları giderebilmek, ortak bir paydada bütün-

leşebilmek ciddi bir meseleydi. Çünkü beş yıllık zamanın yarattığı farklı şekillenişler vardı. Herkes kendi doğrularıyla davranabilirdi. Şekilleniş basit değildi. Alışkanlıklara dönmüş düzeyde içselleştirilen davranışlar vardı. Karşı karşıya gelinecekti. Herkes kendi izini sürecekti bir süre. İşte böylesi zamanlarda kadrolara büyük sorumluluklar düşüyordu. Sorunlar, sıkıntılar yaşanabilirdi. Önemli olan, birlik ruhunu büyütebilecek bir çözüm iradesinin hakim hale getirilebilmesiydi. Her adımda bu anlayış esas alınmak zorundaydı. Tuncay, bunun bilincinde ve sorumluluğundaydı.

Tuncay, görev alanına ulaştığında bölgede daha önceden yani “birlik” öncesi gelen DABK grubunun gerillalarıyla, “birlik” sonrası Dersim’den yola çıkıp Tokat’a ulaşan grup henüz yeni buluşabilmişti. İlk elden, bölge siyasi komiseri olarak gerekli toplantıları yapmıştı. Bölgedeki Parti organının “birliği” ve belirlenen süreci iyi kavraması gerekiyordu. Tuncay, merkezi toplantılardan geldiği için duruma vakıftı. Sonuçları, kısa ve orta vadeli politikaları kavratmaya çalışıyordu. Hiçbir ayrıntıyı kaçırmadan anlatıyordu. Herkese düşen görevlere, sorumluluklara özel vurgularda bulunuyordu. Sürecin özelliklerini öne çıkartarak gerekli hassasiyetlerin oluşturulmasını sağlıyordu. Bölgedeki Partililerin kavrayışını önemsiyordu. Çünkü işin başında olacakların her tavrı, davranışı, söylemi süreci her açıdan etkileyecekti. Muhtemel kimi eğilimlere dair öngörülerde bulunarak, ta başından uyarılar yapıyordu. Özellikle de grupçuluktan kaçınılmasına ve açığa çıktığında müdahalelerin katı biçimde yapılmasına vurgularda bulunuyordu. Bütün olarak hareket etmenin temel anlayışlarını öne çıkartıyordu. Herkesin anlatılanlara, söylenelene uygun davranmasının öncelikli disiplin ölçüsü olduğunu söylüyordu. Süreci zaafa uğratacak, yönelimi kırılğanlaştıracak her türden anlayışla, eğilimle amansız mücadele edeceğini açıkça ifade ediyordu. Anlatımlarıyla, konuşmalarıyla yeni bir soluk yaratmıştı. Disiplinin ve ilkeselliğin öne çıkartıldığı sıkı bir örgütlü yaşam çerçevesi oluşturmuştu. İdeolojik netliği ve kararlılığı, politik yetkinliği ve önderlik misyonuyla örgütsel bir otorite oluşturmuştu. Gerilla bileşeni,

sıkı disiplinli bir siyasi komiserle birlikte olduklarının izlenimini edinmişti. Herkes, kendine çekidüzen veriyor, yeni bir sürece hazır olmaya çalışıyordu. Her şeyden önce Tuncay, ciddi bir güven duygusu aşılamıştı. Bu da süreç ve sürecin özellikleri açısından hayatiydi.

Görev bölgesindeki öncelikleri sonrası, kısa dönemli görevlerin örgütlenmesine geçilmişti. Bir birlik, kışlık üslenimi için farklı bir alana gönderilmişti. Tuncay'ın da içinde bulunduğu birlik ise partiyle bağlantıları sürdürecektir, barınak alanına hareket etmeden önce de eylem yapacaktı. Zaman dardı. Kış yakındı.

Tuncay, askeri pratik yönüyle yeterli değildi. Genel tecrübeyi taşıyordu. Savaşın, çatışmanın teorik bilgisine sahipti. Ama pratik tecrübesi çok sınırlıydı. Savaşa, savaşın politikasına dair birçok şey söyleyebilir, yazınsal hale getirebilirdi. Bir çatışmanın askeri değerlendirmesini yapıp, doğru neden-sonuç ilişkileri kurabilir ve derslerini çıkartabilirdi. Ama ani bir askeri pratik gelişme içinde, gerekli inisiyatifi oluşturabilmede yetersiz kalabiliyordu. Bu sorununu, sıkıntısını biliyordu. Bu yüzden de komutanlara güveniyor, onların kararlarını önemsiyordu. Pratikte onlara tabi oluyordu. Kendi yetmezliklerini ise pratik anlarda karşılıklı yardımlarla giderebileceğini düşünüyordu.

Tokat'ın Almus ilçesi kırsalında faaliyet yürütülüyordu. Bölgenin kendine has özellikleri vardı. Kitleleriyle, arazi olanaklarıyla farklılıklar gösteriyordu. Gerillalar Dersim'den geldikleri için o alanın bir dizi özellikleriyle şekillenmişlerdi. Yanılgılara düşme zemini çoktu. Subjektif değerlendirmeler yapabilme ortamı mevcuttu. Kitle gerçekliğinin doğru algılanması ve arazi şartlarının iyi değerlendirilmesi gerekiyordu. Aksi takdirde pratik hataların sonuçları ağır olabilirdi.

Bu zeminden kaynaklı yer yer rahat davranışlar sergilenebiliyor, rehavete kapılma gibi durumlar yaşanabiliyordu. Alan farklılığı yeterince kavranamıyordu.

2 Kasım 1992 gecesi randevu vardı. Almus ilçesi Arısu köyünün Es-kici mezrasına gidilecekti. Tuncay, Dilan ve birim komutanlarından oluşan üç kişilik bir bileşen görevlendirilmişti. Tuncay, randevuya gitmek

zorundaydı. Partiye bağlantı kurup bazı işleri halletmesi gerekiyordu.

Randevu yerine giderken Eskici mezrasının yolunu kullanıyorlar. Alanda fazla araç olmadığı için yolun sakın olacağını düşünüyorlar. Giderlerken, geç fark ettikleri bir araç arkalarından çıkıyor. Kendilerini yolun altına atıyorlar. Sivil bir otomobil olduğunu görüyorlar. Araç devam edip gidiyor. Grup aracın kendilerini görüp görmediğini tartışıyor. Görülme ihtimallerinin olabileceğini de belirtiyorlar ancak bu belirtmeye rağmen herhangi bir değişiklik yapmadan yollarına devam ediyorlar. Kendilerinden uzaklaşarak giden aracın gidiş yönünün ilerisinde Gümelönü Jandarma Karakolu bulunuyor.

Aracın, ihbar etme ihtimali de olabilirdi. Ama buna rağmen gereken askeri duyarlılık ve sorumluluk gösterilmiyor. Bir şey olmamışçasına aynı güzergâhtan randevu yönüne doğru devam ediyorlar. Bir süre sonra yine bir araçla karşılaşıyorlar. Bu defa daha da büyük bir ihmalkârlık yapıyorlar. Aracı görmelerine rağmen zamanında gizlenip mevzilenmiyorlar. Daha hantal davranıyorlar. Araç yanlarına geldiği anda da taramaya başlıyor. İlk ateşte Tuncay düşüyor.

Düşman kendisine gelen ihbarı iyi değerlendiriyor. Sivil bir pikaba yerleşip, kasasına da branda çekerek kamuffleli bir şekilde geliyor. Gerillanın o düzeyde ihmalkârlık yapacağını ummasa da ciddi bir kayıp verdiriyor.

Tuncay Çarıkçioğlu'nun şehit düşmesi, parti ve süreç açısından önemli bir kayıptı. Gelişkin bir kadrosunu yitirmişti parti. Tuncay, yetişkin bir kadro olmasının ötesinde gerçek anlamda bir devrim emektarıydı. Kavgaya, partiye, yoldaşlarına tutkuyla bağlıydı. Hiçbir zaman bağlılığında, inançlarında ve tutkularında tereddüde düşmedi. Hedefine kilitlenmiş ve gücünü inançlarından alan bir dava insanıydı.

Tuncay, her anını devrim mücadelesi için değerlendirebilen ve kararlılığıyla her koşulda değer yaratabilen mütevazı bir yaşamın adıydı.

Belki kimileri için zordu ama o hep inanıyordu; yönü belli olan insan, idealleriyle belirlediği hedefe ulaşabilir, ulaşmanın yollarını bulabilirdi. Kendisinin yaptığı gibi...

Nurgül ve Muzaffer'e

Sen yürürsün rüzgar yürür
Sabahlar sığmaz olur gözlerine
Her adımda çözülür bir karanlık
Şafaklar çiçek sunar ellerine
Gün tutuşur
Dağlar aydınlanır
Yeniden aydınlanır
Yeniden canlanan bu yaşam
Türküler dizer saçının tellerine

...

Sen yürürsün rüzgar yürür
Dallar eğilir
Yapraklar secde eder yürüyüşüne
Sular kabarıp dalgaları
Köpüklü başlarıyla selamlar seni
Ve tanrılar kalır önünde
Ne beyler ne krallar
Seninle yazılır en büyük destan
En güzel tarih seninle başlar
(Adnan Yücel)

Gerillalar için oldukça sıkıntılı günlerdi. Tokat'tan Ordu Mesudiye civarına geçtikleri günden itibaren başlarını ihbarlardan alamıyorlardı. Bir şekilde bilgi gidiyor ve durmak bilmeyen koşuşturmacalar zincirleme olarak yaşıyordu. Bazı istenmeyen gelişmelerin yaşanabileceği ta başından düşünülüyordu. Ama karşılaşılan düzeyde umulmuyordu. Yine de mevcut gelişmelere rağmen bir dizi çalışma için geri durulmuyordu. Mümkün olduğunca, bütün olumsuzluklarla birlikte, koşullar zorlanarak bir şeyler yapılmaya çalışılıyordu.

Tabii bölgenin coğrafi zorlukları da ayrı bir etki yaratıyordu. Özellikle eksik olmayan yağmurlar günlük yaşamın ayrılmaz can sıkıydı.

Yıldız (*Nurgül Bölükbaş*) ise o günlerde farklı duygular yaşıyordu. Kendisi de Ordulu olduğu için memleketinde olmanın sevinci içindeydi. Fatsalardı. Ailesiyle düşünsel açıdan epeyce mesafeliydi. Onları, gerici olarak nitelendiriyordu. Kimi zaman da şaşırıyordu. “*Nasıl oluyordu da, bir zamanlar Ordu'nun birçok yerinde devrimci bir uyanış yaşanırken bizinkiler uzak kalabilmişler*” diye soruyor; sorguluyordu. Yine de olumlu yanından bakmaya çalışıyordu. Elinde silahıyla omuz omuza verdiği kadınlı-erkekli yoldaşlarıyla bir gerilla olarak karşılarına çıkmayı çok istiyordu. O yüzden heyecanlanıyordu. Güzel duygularla hayaller kuruyor, sevinçlerinin kaynağı olmaya çalışıyordu.

Diğer yandan da sıkıntılar yaşıyordu. Bölgenin iklim şartları onu zorluyordu. Kalıcı olan romatizmal bir hastalığı vardı. Alanın bol yağışlı ve nemli olması ister istemez rahatsızlığını tetikliyordu. Ama Nurgül aldırış etmiyordu. Bir gerilla olarak amaçladığı şeylere yoğunlaşıyor ve rahatsızlığının kendisine mani olmasına izin vermiyordu.

Hemşireydi. Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Meslek Yüksek Okulu mezunuydu. Bir süre de Sivas Devlet Hastanesi'nde çalışmıştı. Gerilla birliğinin de sağlıkçısıydı. Severece yapıyordu işini.

Bazen kendisine bile iğne yapıyordu. Rahatsızlıklarından dolayı her ay düzenli olarak iğne vuruyordu. Hastalığı için gerekliydi bu. Kimi zaman çekilir bir kenara, oldukça pratik bir şekilde kendi iğnesini yapardı. Eli alışkındı.

Rahatsızlığı basit bir romatizma değildi. Ciddi ve süreliydi. Herkes görüyordu yaşadıklarını. Ama o hiçbir zaman yakınmıyordu, hayıflanmıyordu. Hastalığa inat, azimli bir duruş sergiliyordu. Öyle ki gerillaya katılmadan önce, sağlık sorunundan dolayı, gerilla olmasına sıcak bakılmıyordu. Kırsal şartların zor olacağı, zorlukların hastalığını tetikleyeceği ve artan sıkıntılarla gerilla alanında da istenmeyen sorunlara neden olabileceği söyleniyordu. Onun için şehirlerde çalışması öneriliyordu. Ki o dönem Tüm Sağlık-Sen üyesiydi. Demokratik alanda mücadele ediyordu. Devrimci düşünceler ışığında sendikal alanda en iyi şekilde mücadele edilebilmesinin çabası içindeydi. Ama bunu kendisi için yeterli görmüyordu. Mücadelenin en kızgın yerinde görev almak istiyordu. Kafasında netti gerilla olmak. Kendisini durdurmaya çalışan ve hastalığını, atacağı adımların önüne çıkanlarla amansız kavgalar ediyordu. *“Tamam, önemli bir rahatsızlığım var. Ama onu en iyi ben yaşıyor ve biliyorum. Bana ne ölçüde sıkıntılar veriyor farkındayım. Şundan eminim ki gerilla olmanın önüne geçecek şeyler değil. Kaldı ki kaç zamandır hayalini kurduğum ve inandığım şeyleri yapabilme isteğimden kimse vazgeçiremez beni. Kararlıyım ve kesinlikle gerillaya gideceğim. Boşuna yorulmayın yoldaşlar”* diye tavırlar koyması onu özlüce ifade etmeye yetiyordu.

'93 Nisan sonlarında gerillaya katılmıştı. Amacına ulaşabilmiş olmanın ılıltısı vardı gözlerinde. İçi içine sığmıyordu. Hayalini kurduğu bir yaşamın içindeydi artık. Yeni bir yaşama merhaba diyordu. Coşku, heyecan ve tutkulu bir duruş sarmıştı ruhunu. Davranışlarıyla da duygularını çevresindekilerle paylaşma içtenliğini gösteriyordu.

Henüz birkaç aylık bir gerilla olmasına rağmen eylemde yer alması ise onun için tarifsiz duygular anlamına geliyordu. Amasya'ya bağlı Çengelkaya Jandarma Karakolu'na yapılan baskın eyleminde yer al-

mıştı. Savunma grubundaydı. İlk defa silahını orada ateşlemişti. İlk defa silah sesleriyle sloganlarını orada haykırmişti. Savaşmanın, savaşçı olmanın haklı gururunu daha derinden yaşama fırsatı bulmuştu. Bir hemşire olarak insanlar için bir şeyler yapıyordu. Ama artık tüm insanlığın umutları olabilmek için bir şeyler yapıyordu. İlk eylemi, onu inanılmaz derecede etkilemişti. Ne kadar da doğru bir karar verdiğini görüyor, kendine güveni büyüyordu.

Nurgül güçlü bir iradeye sahipti. Çok fazla konuşup anlatmasa da bunu davranışlarıyla ortaya koyuyordu. Bu da gerillalara moral veriyordu. Nurgül'e olan sevgileri o yüzden daha da anlamlıydı. Nurgül de o sevgiyi hissetmenin güzelliklerini yaşıyordu.

Onunla birlikte yine memleketinde olmanın güzel duygularını yaşayan diğer bir gerilla da Muzaffer Kahraman'dı. 1973 Ordu Gürgentepe doğumluydu. Gürgentepe çok uzak değildi. Birkaç günlük mesafedeydi. O yüzden Nurgül'e nazaran daha çok heyecanlıydı. Yerde duramıyordu. Bazen düşlere dalıyordu. Köyüne gitmeyi, elinde silahıyla tanıdıklara, arkadaşlara, eşe-dosta görünmeyi, gerillanın gururuyla köyde dolaşmayı, onların zihinlerinde izler bırakmayı istiyordu.

Öyle hayaller kurması anlaşılırdı. Çünkü bir zamanlar kendisi de benzer şeyler yaşamıştı. '91-92 yıllarında köylerine gelen silahlı partizanlarla tanışmış ve onlardan çok etkilenmiş. Bellerinde tabancalar etkileyici konuşmaları, insanı içten fetheden sıcaklıkları, gözü karalıkları ve bilinmez yanlarının gizemleriyle başka duyguların kapısını açmışlardı. Kendilerine has serüvenciler gibiydiler. Kendisi de serüvenleri, gizemleri severdi. Hele de yiğitlikleriyle söz ettirenler olunca ayrı bir heyecan yaratılırdı. İşte Muzaffer gerilla denilince ilk olarak öylesine etkilere kapılmıştı. O etkiler, düşleri olmuştu. Şimdi ise kendisi başkalarının düşleri olmak istiyordu. Onları düşündükçe heyecanlanıyor ve şevki artıyordu.

O ilk izlenimleri yaşadığı zamanlarda, gerillaların, kasabalarındaki bir halk düşmanını ölümle cezalandırmaları ve o eylemin yarattığı etki,

kendisini daha da derin duygulara götürmüştü. Artık ideallerin şeklini çizmişti Muzaffer. Gerilla olmak vardı düşlerinde.

Ailesi yoksuldu. Geçinmeleri kolay olmuyordu. O yüzden dönem dönem İstanbul'a gidiyor, inşaatlarda çalışıyordu. Çalışmanın ne demek olduğunu biliyordu. İşçilik yapıyor, köydeki işlere koşuyordu. Bütün çabasına rağmen yaşamın güçlükleri, sıkıntıları bitmiyordu. Çalışan, üreten, yaratan olmakla, sömürülen de olabilmek yanyanıydı. Yaşamın gerçeklerini görüyordu. Bir yazgıdır söylenip duruluyordu. Ama ilk defa duymuştu evlerine gelen gerillalardan *“insanlar kaderlerini kendileri çizer. Onu değiştirebilmek de insanın kendi ellerindedir. İnsanlar, daha güzel bir yaşamı amaç haline getirebilirlerse en azından onun bilincine varabilirlerse, işte o zaman, yazgılarına karşı da bir savaşı başlatırlar. Amacı olan insan, amacına ulaşabileceği yolu da bulur ve kendini yürütecek gücü de. Kader, alınyazısı denilen prangalar da bu düşüncelerle tarumar edilebilir. Yeter ki yarınlara için çarpan bir yürek taşınabilsin”* sözlerini. Kendisi için açılan bir yolu işaret etmişlerdi. Yeni yeni serüvenlere açılmanın zamanıydı. Yani gerilla zamanlarıydı. Birkaç ay önce katıldığı gerillada, birkaç yıl öncesinin hayallerini yaşıyordu. Tutkuluydu. Daha önce de tanıdığı ve hayallerini süsleyen Partizanlarla yanyanıydı. Birlikte ve omuz omuzaydı. O yüzden kıvançlıydı. Ama bir şeyi daha görüyordu; ilk kez tanıştığı o kişiler birkaç yılda çok değişmişlerdi. Daha da gelişmişlerdi. Kısacık zamanda yakalanmışlardı, hapse düşmüşlerdi ve firar etmeyi de başarmışlardı. Bir zamanlar ideallerini süsleyenlerle artık birlikte silah kuşanmış olmaktan gurur duyuyordu. Ama yine de kendini alamıyordu, *“Gerilla olursam sizler gibi olacağımı düşünüyordum. Gördüm ki bir adım daha ilerlemişsiniz. Yetişebilmem zor size. Ama pes etmem tabii. İyi bir gerilla komutanı olmak için uğraşacağım”* diyordu.

Aslında, olumlu etkileniyordu. Gelişmenin ne olduğunu görüyordu. Gıpta ettiği yoldaşlarındaki gelişmeler, kendisini de şevklendiriyor, daha da katılımcı olmasına vesile oluyordu.

Muzaffer pratikçiydi. Askeri olarak belirli bir potansiyele sahip

olduğu görülüyordu. Bölgenin insanı olmasından dolayı da öne ık-maya çalışıyordu. Kendini görevlere öneriyor, büyük bir istekle en iyisini yapmak için azami çaba sarf ediyordu. Henüz çok yeni olma-sına rağmen, girişkenliğiyle inisiyatifıyla kendini ortaya koyuyor, güven veriyordu.

Yaşanan bir pratikte de zihinlerde yarattığı izlenimi pekiştirmesini gösterebilmişti.

Gerillalar, bazı ihtiyaçların temini için Mesudiye ilçesine gidecekti. İki gerilla, sivil giyimli olarak ilçeye inerek alışveriş yapacaktı. Ko-mutanlık Ordulu olduğu için Muzaffer'i uygun görüyor. Muzaffer ya-nında başka bir gerillayla ilçeye iniyor. Gerekli alışverişi güvenli bir şekilde yapıyorlar. Geri dönmeye hazırlıyorlar. Bir tane de taksi tutup uygun bir gerekçeyle taksiciyi ikna ederek gerillayla kararlaştırılan bu-luşma noktasına kadar gitmeye karar veriyorlar. Diğer gerilla -aynı za-manda görev sorumlusu- bir işi halletmesi gerektiğini söyleyerek ayrılıyor. Sorumlu olduğu için Muzaffer bir şey demiyor. Ama söyle-nen işten dolayı da kuşkulanıyor. Çünkü daha önceden konuşulan, sözü edilen bir iş değildi. Aniden ortaya çıkmıştı.

Muzaffer bir süre bekliyor. Söylenen zaman geçiyor. Birim so-rumlusu gelmiyor. Aklına ilk gelen şey firar oluyor. Hemen malzemeyi araca atıp gerillaya ulaşıyor. Soğukkanlılığını kaybetmiyor. Paniğe ka-pılmıyor. Firar edenin düşmana sığınma ihtimalini de düşünerek bir an evvel gerillaya ulaşmaya kilitleniyor ve başarıyor da. Diğerinin ise firar ettiği kesinlik kazanıyor. O olayda takındığı tavır yoldaşlarından aldığı güzel duygular içinde kendine güveni artmış ve daha da coşkulu bir katılımla sürecin yüküne ortak olmuştu.

'93 Ağustos'unun sıcak günleriydi. Alandaki olumsuzluklar devam ediyordu. Gerillalar ilk defa öylesine sıklıkta ihbarlarla karşılaşıyordu. Sık sık ihbarların olması, gerillanın yapması gereken görevlerini de sekteye uğratıyordu. Sürekli manevra yapmak zorunda kalınıyor, artık gündelik yaşamın bile kimi zorunlu ihtiyaçlarını temin edebilmekte güçlük çekiliyordu. Gerillanın ilk defa gittiği her yeni alanda öylesine

şeyler yaşanabiliyordu. Bunun normal karşılanabilecek bir boyutu vardı. Kitle gerçekliği belirli düzeyde biliniyordu. Özellikle milliyetçi duyguların güçlü olduğu muhafazakâr bir tablo vardı. 12 Eylül öncenin ve birkaç yıl sonrasında da devam eden kitle gerçekliği değişmişti. Yoksulluğu yaşamalarına rağmen sindirilmişliğin, yıldırılmışlığın, güvensizliğin derin izlerinden dolayı, öz dinamiklerinden uzaklaşmışlardı. Kolay değildi. Özellikle de devletin, devrimciler aleyhine yaptığı anti-propagandaların, yıldırma siyasetinin ve devrimcilere yönelik özel ele alınan güven kırma tutumunun etkileri görülüyordu. 12 Eylül'ün kara esintisi zihinlere çökmüş, kendi yazgılarına daha da sıkı sıkıya sarılarak tutuculuklarını büyütmüş, içlerine iyice kapanmış, insan olmanın en doğal yanı olan içtenliğe, dürüstlüğe, açıklığa gölge düşmüş; kulluk duyguları dirilmiş bir kitle gerçekliği vardı. Elbette ki tamamı öyle değildi. Ama ağır bir kırılmanın izlerini geniş kitlede görmek mümkündü. İnsanların korku kapıları sonuna kadar açık tutulmuştu. O yüzden düşkünlükler de çoktu. O yüzden ihbar yolları durmadan aşındırılıyordu.

Gerillalar, gerçekliği görüyorlardı. Girdikleri köylerde, yaylalarda hem tabloyu anlatıyorlar hem nedenlerini kavratmaya uğraşıyorlardı. Daha da gerilerden başlamak gerektiğini düşünüyorlardı. Alandaki gerçekliğe rağmen yine de köylere gidiyor, halkı biraz olsun düşünmeye sevk etmeye çalışıyorlardı. Ama temkinliliğe de azami dikkat edilmesi zorunlu bir gerçeklik olarak karşılarında duruyordu.

16 Ağustos'ta Mesudiye'nin Topçam kasabasına bağlı Ortaalan köyünün yakınlarındaydı gerillalar. Birlik kalabalıktı. Gündelik ihtiyaçlar sık sık sorun olabiliyordu. Onun için de köylere gidiliyordu. Akşam Ortaalan mezrasına gidilecekti. Mezra küçüktü. Üç evden oluşuyordu. Evler birbirine uzaktı. Karadeniz'in tipik yerleşim özelliklerini gösteriyordu. Dağınıklık bir yanıyla iyi olabiliyordu. Girilen yerlerin kontrolü sağlanabiliyordu. Olası bir tehlikenin önünü alabilmek mümkün olabiliyordu. Zaten mezra, ormanla iç içe sayılırdı. Bu da herhangi bir olumsuzluk halinde avantaj sağlayabilirdi.

Havanın kararmasına doğru gerillalar kendilerine yakın olan eve giriyorlar. Aldıkları bilgilere göre üç evin kardeş evleri olduğu öğreniliyor. Birlik kalabalık olduğundan evlere dağılıyorlar. Üç ayrı grup şeklinde evlere yerleşiyorlar. Birlik siyasi komiseriyle Akın (Erol Özer) da telefon etmek için köyden çıkarak telefon hatlarının geçtiği yere doğru gidiyorlar.

Gerillalar köye girdiklerinde en alttaki evden birisi kaçıyor. Mezraya yakın olan karakolun da olduğu Topçam kasabasına ihbara gidiyor. Gerillalar ise durumu bilmiyorlar. Kardeşlerden birisinin davranışlarından kuşulanıyorlar, sorup bilgi almaya çalışıyorlar. Fakat asıl bilgiyi alamıyorlar. Köylüler, tedirginliklerini korkularıyla açıklayıcı cevaplar veriyor. Gerillalar sık sık karşılaştıkları davranışlar olduğu için kuşkularını giderici bir cevap olarak değerlendirerek köydeki işlerine devam ediyorlar.

Yukarıdaki grup bir nevi savunma pozisyonunda kalıyor. Yerleştikleri evin konumu da buna uygundu. Yol kendilerine yakındı. O yüzden bütün dikkatlerini güvenliğe veriyorlardı. Nurgül'ün de içinde bulunduğu grup, ortadaki evdeydi. Orada bir hasta vardı. Nurgül hastayla ilgileniyordu. Köylülerin sıkıntılarına yabancı değildi. Birçok şeyden yoksun olduklarını biliyordu. Sistemin halkın sağlığına dair kayıtsızlığı devasa boyutlardaydı. Hele de köyler bu noktalarda daha da sorunluydular. İmkanları kısıtlıydı. Bir de yoksullukları vardı ki, hastalıklara muhtaç bırakıyor, çaresizliğin gir-dabına teslim ediyordu onları.

Nurgül o yüzden her fırsatta köylülerin sağlık sorunlarıyla ilgilenmeye çalışıyordu. Hemşire olduğu söylemesine rağmen özellikle de kadınlar, onu doktor gibi karşılıyordu. El üstünde tutuyorlardı. Beklentilerini bir bir sıralıyorlardı. Nurgül de elinden geldiğince yardımcı oluyordu. Gittiği evde de güzel ilişkiler kurup ilgilendiği insanlarda iyi izlenimler bırakmıştı.

En aşağıdaki evde ise birliğin kalabalık kısmı kalıyordu. Gerillanın ekmeği kalmadığı için evde hamur yoğurup ekmeğe yapma işine koyu-

luyorlar. Evden bir kişinin daha önceden kaçıp gittiğini ise zaten bilmiyorlar. Gelebilecek olası tehlikeyi idrak edemiyorlar.

Evdekiler bir yandan ekmek işlerinin hazırlıklarıyla uğraşıyorlar bir yandan da evdekilerle konuşuyorlar. Gerilladan Beko, ekmek ateşi için evin önünde baltayla odun kesiyor. Mezra yolundan sivil kıyafetli birkaç kişi geçiyor. Karşılıklı selamlaşıyorlar. Karanlık olduğu için geçenleri tam olarak tanıyamıyor Bektaş. İşine devam ediyor.

Üst evdekiler bir süre sonra köye bir aracın geldiğini fark ediyorlar. Araç dikkat çekici, şüpheli hareketler edince gerillalar da harekete geçiyorlar. Ortadaki evde bulunan gerillalar önceden üstteki eve gelmişlerdi. Acilen aşağıdakileri uyararak gerekiyordu. Grup savunma pozisyonuna geçiyor. Aracın ne olduğunu, gelenlerin kimler olduğunu bilmeseler de tedbirli olmayı esas alıyorlar.

Aşağıdakileri uyararak için Muzaffer, Nurgül ve evin kızı yola çıkıyorlar. Üçü hızlıca mezra yoluna ilerliyorlar. Eve varamadan mezranın içine yerleşen pusu timlerinin yoğun ateşiyle karşılaşıyorlar. Apansız yakalanıyorlar. Tehlikenin gelen araçtan öte, çok daha önceden yakınlarına kadar geldiğini bilmiyorlar, kestiremiyorlar. İlk ateşle Nurgül ve Muzaffer şehit düşüyor. Evin kızı ise yaralanıyor.

Alt evdekiler silah sesleriyle harekete geçiyorlar. Evin kuşatılmış olabileceğini düşünüyorlar. Uygun bir pencereden çarşafı birbirine bağlayıp ip gibi sarkıtarak düşmanın ateşi altında tek tek iniyorlar. Ancak Muzaffer ve Nurgül için bir şey yapamıyorlar.

Gruplar parçalı biçimde çatışarak mezradan çıkıyor. Günlerce birbirlerini bulamayacakları bir süreç de başlıyor.

Üç beş gün içinde, üç-dört parçaya ayrılmış birlik toplanıyor. Her birim gördüklerini ortaya koyunca durum netleşiyor.

En ilginç olanı da düşmanın sivil kıyafetler içinde kendini kamufle ederek parçalı halde mezraya yerleşirken gerillalarla karşılaşması oluyor. Beko da odun keserken bilmeden selamlaşanlardandı ve bunu kabullenemiyordu. Yeterince uyanık olamayışına, şüpheli davranamayışına kızılıyordu.

Yine telefon için mezradan çıkan Akınlar ise yol boyu birerli ikişerli insanlar görüyorlar. Selamlaşıp geçiyorlar. Kendileri de silahlarını kamufle ettiği için karşılaştıkları sivil görünümlü timler onların gerilla olduklarını anlamıyor. Ya da daha büyük darbe vurma hesabıyla dokunmamayı tercih ediyorlar. Akınlar da arka arkaya birerli ikişerli köye gidenleri görmelerine rağmen şüpheci olamıyorlar. Ve telefon işleri bitince dönüšte mezranın içinden geçerek köyden ayrılıyorlar. Tabi telefon için epeyce uzağa gittiklerinden çatışmadan haberdar olmuyorlar. Silah seslerini duyabilmeleri de mümkün olmadığından hiçbir şey yokmuşçasına mezradan geçiyorlar. Yolları uzun olduğundan epeyce geç saatlerde mezraya varıyorlar. Düşman köyden işini bitirip çekildiğinden olası bir karşılaşma da yaşanmıyor.

Sonradan daha net bilgiler alınmıyor. Evden kaçan kişi doğrudan karakola gidiyor. Düşman tüm planlarını alt evde konumlanan birliği imhaya dönük yapıyor. Mezranın yakın olması, ihbarı yapan ev sahibinin de net bilgiler vermesi ellerini güçlendirmişti. Bütün mesele sessizce ev çevresini kuşatabilmekteydi. Zaten evin önünde odun kıran gerillaya dokunmamalarının da büyük hesabın bir parçası olduğu anlaşılıyordu.

Gerilla açısından en büyük zafiyet gerekli uyanıklığı, şüpheciliği gösterememeleri idi. Özellikle üç haneli bir mezra olması, evlerdeki insan sayısının biliniyor olmasına rağmen karşılaşılan sivil görünümlü insanlara yönelik kuşkucu olmamaları ciddi bir eksiklikti. En azından şüpheci bir yaklaşımla duyarlılık sağlanabilir, bazı tedbirler alınabilirdi. Bu bir yanıydı. Ama herkesi şaşkınlığa düşüren nokta ise köylülerin, kendilerini ve ailelerini bile ateşin içine attıklarını göremeyecek kadar ürpertici biçimde davranabilmeleri idi. İhbarla birlikte doğacak olan tehlikenin aynı zamanda kendi yaşamlarını da tehdit edeceğini düşünmeden davranabiliyor ve tehlikeye davetiye çıkarıyorlardı.

Olanlara rağmen silahlar patladığında etrafları sarılan gerillalar evdeki insanları kapılardan, pencerelerden uzaklaştırıp mermi alamayacakları yerlere uygun bir şekilde yerleştiriyorlar. Timler ise evi rastgele

taramaktan geri durmuyorlar. Gerillalar, bir an evvel evden çıkarak evin ateş dışında kalması için büyük bir çaba gösteriyorlar.

16 Ağustos '93 gecesı yaşananlar, belki de göze alınan devasa bir savaşın içinde çok küçük bir parçaydı. Ama önemliydi. Birikim denilen olgu küçük parçalardan süzülerek, özümşenerek elde edilebiliyordu. Tecrübesiz olunsa da, yetmezlikler taşınsa da aşabilmenin yolu, yaşanan acı gerçeklerin kalıcı izlerinden geçiyordu. Şehit düşenlerin acısına tutunmuş olan yaşamsal deneyimler ve dersleri de acıydı. Ama içilecekti onlar, savaşın alfabesinde, okulunda onlar vardı. Hiçbir şey belki de umulduğu gibi gitmeyecekti. Bir gerçek vardı; uğruna canlar konulan idealler için, yaşanılmadık onlarca şey göze alınacaktı. Savaşın kendisi risklerle doludur. Savaş daha nesnel bir temelde kavranabildiği sürece riskler de bir ölçüye kadar kontrol edilebilir. Onun için, savaşın bütün unsurlarını yani dolaylı ya da dolaysız biçimde kapsamındaki her şeyi daha derinden kavramak gerekir. Ancak o zaman gerçek anlamda inisiyatif olgusu pratiğın motoru olabilir, ancak o zaman riskler, güçlü bir iradeyle bilinebilir bir düzeye getirilebilir. Bunun da yolu savaşın pratik seyrinden geçer.

Nurgül ve Muzaffer henüz gerilla olmalarının baharındaydı. Tap-taze filizler gibi koparılsalar da geleceğın düşleri içinde yaşamın izlerini sürmeye devam edeceklerdir. Onların, geleceğe dair hayalleri insanlığın varmak istediği yerdir. Düşler öldürülemezdi, soldurulamazdı.

Nurgül ve Muzaffer, yazgılarına isyan etmişlerdi. Yaşanabilecek bir dünyanın düşünce adlanmışlardı. Biliyorlardı ki güzellikler yaratabilmek kimi zaman bedel ödemeyi zorunlu kılar. Onlar zorunluluklarda yaşamı anlamlandırmayı başarabilenlerdir.

Düşlerden gerçeğe uzanan inadına bir yaşam

Gulasor

Bilmem nasıl başlamalı?

Ne demeli,

Nasıl etmeli, Gulasor?

Dün gece yoldaydım,

Arka koltukta kırk numarada

Dimdik uyuyamadım.

Akıp giden arabanın seyrine uyan

Düşlerimi anlatmak istiyorum sana...

Geleceğin düşü ne kadar güzel,

Ve ne kadar ince...

Düşlerim, kıpırdayan, daldan dala konan

Bir serçenin canlılığını, kıvraklığını

Ve hareketlerindeki karmaşıklığı andırıyordu.

Ama bu düşler hayal değil!

Olacak ve olması gerekenin beynime yansımasydı.

Bazen, en barbar gericiliğin, zulmün ve acının

Özgürlük türkülerini dindiremediği

Munzurun, Torosların doruklarındaydım.

Ateşler yakılı, mavzerler çatılı

İçimdeki ateşle, doğanın o dondurucu soğuşu

Birbirine karşı savaşıyor.

Nöbetteki yoldaş da

İnceden inceye bir türkü tutturmuş:

“De lori, lori, berxamın lori “

Bir iç geçiriyorum derinden,

Nedendir bilmem

302 Mercedesin artan hızına uyuyor düşlerim.

Bir baskındayım bazen,

Elimde dünya gericiliğine kan kusturan
Halkların silahı!
Kendimi yivle set arasında dönen,
Ve döne döne düşmanın ciğerlerini dağlayan
Kızıl kurşunlarda hissediyorum.

Sonra,
Sonra, sen geliyorsun aklıma,
Seni düşünüyorum Gulasor!

Al yanağını, bal dudağını
Zülûf saçını,
O minicik yüreğini düşünüyorum.
Bildiğin tek Kürtçe cümle geliyor aklıma:

“ Ez buka Kurmancanım”
İçin için gülüyorum...

Uyumuşum, çok kısa bir süre,
Şimdi buradayım...
Anandan aldım haberi, yakalamışlar seni.
İçim buruk, yüreğim çok daha katı.
Üzülmedim diyemem, üzüldüm.
Ama, yanıp yıkılmadım...

Bilmem, biliyor musun?
Düşman zindanda yenilmez diye düşünme hiç,
Hatırla İbrahim’i, Mehmet Zeki’yi, Orhan’ı!

Daha kurumadı Cihan’ımızın kanı
Haykır sancağımızdaki kızıl şiarı!
Açıktan olmasa bile, içten içe:
“Gerillalar Ölmez, Yaşasın Halk Savaşı! “

Sana diyeceğim şu ki:
Sen olmasan da, olur.
Ama, olmanı istiyorum Gulasor.

(Hasan Hakkı Erdoğan)

Kaç zamandır koşturup duruyordu, yorgunluğu her halinden beliydi. Hemen yatağına geçti, ellerini de ensesinde kenetleyerek sırt üstü uzandı. Uykuya dalmadan önce hep böyle yapardı Özgür. Düşlerini kurduğu, özlemini çektiği ve yarınlarda yapmak istediği şeylere dalardı bir süre. Bütün yorgunluğuna rağmen hemen uyuyamazdı. Hayallere daldıkça dirilir, canlanır ve bir heyecan sarardı her yanını. Gözleri cam gibi olur, yüzüne tarifsiz bir tebessüm gelirdi.

Dağları, gerillaları düşlerdi. Bu düşlere kapıldığında her zaman Hasan Hakkı Erdoğan'ın “*Gulasor*” şiirini anımsardı. O şiirle birlikte yürürdü düş yollarında. Bazen bir kaya dibinde elinde mavzeriyle nöbette, bazen de alınlarında kızıl bantlarıyla bir gerilla müfrezesiyle baskınlarda bulurdu kendini. Şiirle harmanlanan düşleri büyüdükçe, kabına sığmaz oluyordu. Ne uykusuzluğu ne de yorgunluğu kalıyordu. Heyecanını kontrol edemez oluyordu.

Düşleriyle heyecanlanıp coşsa da canı sıkıldı bir an. Huzursuz oldu. Bir şeyler eksikti biliyordu. Düşler boşuna kurulmamalıydı. Düşlerine gitmeliydi. Yatağından kalkıp odanın içinde gezinmeye başladı. Havalar sıcaktı, sıcağın da etkisiyle bunalmıştı. Gidip pencereyi açtı ve önüne oturdu. Dağlar ve gerillalar hiç mi hiç çıkmıyordu aklından. Düşüncelerini dağıtıp sakinleşmek istedi. Pencereden dışarıyı izleyip Tuzluca'yır'ın sessizliğe bürünen gecesini dinlemeye koyuldu. Araç seslerinin rutinliği dışında bir şey yoktu. Tuzluca'yır'da geçen yıllarına gitmek istedi ama yapamadı. “*Ne yapıyordur gerillalar şimdi? Kim bilir hangi zorlu yollardan geçiyorlardır, belki uyuyorlardır. Hayır, hayır olmuyor böyle. En kısa zamanda çıkmalıyım dağlara. Yoksa yüreğime sırtımı dönmüş olurum*” diye kendi kendine konuşuyordu.

Annesi Sultan ana da uyanmıştı. Özgür'ün uyumadığını biliyordu. Çocuklarına çok düşkündü. Onlara annelikten öte yoldaşlık, yarenlik de yapıyordu. Özgür'ün en küçük sıkıntısına bile ortak olmaya çalışıyordu.

Sultan ana kapıyı yavaşça açarak içeri girince Özgür'ü ayakta buldu; *“Yavrum, niye yatıp dinlenmedin? Yorgunluktan ayakta duramaz haldeydin. Yoksa hasta mısın, bir yerin mi ağrıyor?”* diyerek, telaşa kapıldı. Özgür, *“Yok yok benim güzel anam, ben iyiyim. Sen canını sıkma, üzülme. Sadece uyku tutmadı. Dağlardaki yoldaşlarımı düşünüyordum, içim daraldı biraz. Zor koşullardalar. Ama inadına mücadele ediyorlar. Açlığı, susuzluğu, yorgunluğu, uykusuzluğu mu düşünüyorlar. Kim bilir ne sıkıntılar yaşıyorlardır. Belki de şimdi altlarına serecekleri bir şeyleri yoktur. Öylece yere uzanıp yatıyorlardır. İşte böyle düşününce yataкта yatamaz oluyorum. Kendime kızdım. Ben de onlar gibi yere uzanıp yatacağım anne”* deyince, Sultan ana; *“Oğul, delirdin mi sen Allah aşkına. Yerde yatılır mı hiç! Üşüyüp hasta olursun. Dağdaki çocukların döşekleri olsaydı yanlarında, döşeklerinde yatarlardı. Ama yok işte, çocuklar ne bulursa onunla yatıyorlar. Ne yapsınlar. Ben de üzülüyorum. Elden ne gelir Özgür'üm. Böyle yaparsan üzersin ben!”* dedi. Özgür annesini üzmemek istemezdi. Ama kafasına bir şey koyduğu zaman da onu yapmasına kimsel engel olamazdı. Sultan ana da biliyordu, Özgür inatçıydı. Özgür, kendini yere atarak, *“yo anne, hiç ısrar etme, ben böyle yerde yatacağım”* dedi. Sultan ananın canı sıkılmıştı. Biraz tartıştılar ama sonu her zamanki gibi tatlıya bağlanmıştı.

Sultan ananın en çok istediği şeylerden birisi Özgür'ün üniversiteyi bitirmesiydi. Özgür, Yıldız Teknik Üniversitesi Elektrik-Elektronik bölümünde okuyordu. Okulla arası iyi değildi. Okulun ilk yıllarından itibaren gençlik içinde devrimci çalışmalara katılmıştı. Sultan ana her şeyi biliyordu. Çünkü Özgür paylaşıyordu annesiyle. Özgür'ün devrime, devrimci mücadeleye aşık, deli-dolu bir yürek taşıdığını biliyordu. Bu yüzden kaygılanıyordu da. Özgür'ü çok seviyor, düşüncesine saygı gösteriyor ve ona güveniyordu. Ama *“bir gün çeker de dağlara giderse ben ne yaparım, hasretine nasıl dayanırım?”* diye düşünüyordu Sultan ana.

Özgür *“Gidecem ana, çekip gidecem buralardan. Dağsız yaşamam ben. İnsan, yüreğinin sesini dinlemeli. Yüreği nereye götüre-*

cekse oraya gitmeli ana. Ben düşlerime kavuşmak için yaşayamadıktan sonra, onca şeyin bir anlamı olur mu? Olmaz tabii ki!” diye konuşunca Sultan ananın yüreğine bir parça ateş düşmüştü sanki. Özgür’ün kararlılığını görüyordu. Bu defa çok geç diye düşünüyordu. Özgür gidecekti, biliyordu. “*Bak oğlum, seni durduramam biliyorum. Düşüncelerin için yaşamayı seviyorsun. Niye illa ki dağlar diyorsun. Buralarda yap ne yapacaksan. Kavgaysa istediğin her yerde kavga var işte. Sen gidersen ben dayanmam sensizliğe*” diyerek gözyaşlarını tutamadı. Özgür annesinin üzülmeye dayanamazdı. Hemen gitti yanına, sarıldı, öptü, şaka yapmaya çalıştı. Annesini hüzünlü havadan çıkarttı. Hep yapardı bunu. Sultan ana da dayanamazdı Özgür’ün oynamalarına, gülüverdi hemen.

’94 yazıydı. Özgür artık düşlerinin yolculuğuna çıkmaya hazırlanıyordu. Gençlik alanında örgütlüydü. Birçok eyleme katılmıştı. Gösterilerde, korsan eylemlerde, yazılmalarda, molotoflu eylemlerde yer almıştı. O günlerini düşündü bir an. Güzel şeyler yaptığına inanıyordu. Yapılanların coşkusuna, heyecanına ve beklentilerine yanıt olmadığını düşünüyordu. O yüzden, gerilla düşleriyle büyütmişti duygularını, düşüncelerini.

Günü gelmişti. Heyecanını kontrol edemiyordu. Dağlara, gerillalara gidiyordu. İnanamıyordu. Geride kalanları düşünüyordu. Yoldaşları gibi sevdiği ailesini, gençlik alanından yoldaşlarını, sevdiği daha nice insanları. Düşlerine doğru gidiyordu. Sevdiği türküler geliyordu aklına, tutamıyordu kendini; “*Hoşça kalın dostlarım/Sizi canımda canının içinde/Kavgamı kafamda götürüyorum*” parçasını mırıldanıyordu. “*Şu anki duygularıma nasıl da eşlik ediyor bu parça*” diye de düşünüyordu.

Araçtan inip köy yoluna girmişlerdi. Gerillaya yeni katılan başkaları da vardı. Özgür sevinmişti. Herkes harfiyen kuryeyi takip ediyor, kurye ne söylese yapmaya çalışıyordu. Hava kararınca köy yolundan çıkıp dağlara çıkan patıkaya girdiler. “*Gerillanın yolları*” diye mırıldandı Özgür. Patıkaya girince, kendini farklı hissetmeye başladı. Bir

ara kurye durup “*Yoldaşlar herkes kendine bir isim bulsun. Belki sonradan değiştirilebilir. Ama kod isimleri netleştirilelim ki, deşifreyona neden olmayalım*” dedi. Özgür “*Benim ismim Ozan olsun*” dedi. Ve artık dağların Ozan’ı olarak adınılıyordu patikaları.

Bir süre sonra yıkık dökük bir köme geldiler. Eski bir yayla eviydi. Gerillalar oraya geleceklerdi. Kurye “*Burada bekleyeceğiz. Ses çıkarmayın. Bir ses duyarsanız da hemen bana söyleyin. Yoldaşlar olduğundan emin olduktan sonra sizi çağırırım. O zamana kadar kıpraşmayın*” dedi. Ozan iyice heyecanlanmıştı.

Gökyüzüne baktı. İlk defa yıldızları öylesine parlak ve çokça görüyordu. Gökyüzünün güzelliğine daldı bir ara. Seviyordu doğayı çünkü. Doğadaki her şey ilgisini çekiyordu. Gecenin de güzelliği varmış diye düşündü.

Yukarılardan sesler geliyordu. Küçük küçük dallar kırılıyor, ayak seslerine karışıyordu. Sesler çoğalıyor ve yaklaşıyordu. Aniden kesilince sesler, Ozan heyecanlandı iyice. Sonra farklı bir ıslık sesi geldi. Işığlı gerillalar çalmıştı. Kurye de benzer biçimde karşılık verince, peşi sıra parolalar söylendi. Ozan pür dikkat her şeyi dinliyordu. Gizemli bir ortam olduğunun hissine kapıldı. Artık kucaklaşmaya adımlar vardı. Ellerinde kleşle sırtlarında çantalarıyla gerillalarla kucaklaşmaya başladı yeni gelenler. Ozan her gerillayı sıkı sıkıya kucaklıyor, öpüyor, “*Merhaba yoldaşlar, ben Ozan*” diyordu. Yerinde duramıyordu. Kimi gerillalara tekrar tekrar sarılıyor, “*nihayet sizlerleym yoldaşlar*” diyerek, oradan oraya koşturuyordu. Tarifsiz duygular yaşıyordu. “*İşte hayallerin gerçeğe dönmesi bu*” diyordu kendi kendine.

Gecenin karanlığı olduğu için yüzlerini seçemiyordu gerillaların. Yanında Emine (*Ayfer Celep*) vardı. “*Yoldaş bu gece başka yoldaşlar da göreceğiz değil mi?*” diye sordu. Emine, “*Tabi, tabi. Konaklama yerindeler. Bizler randevu grubuyuz. Birazdan yola koyuluruz. Konaklama yerine varsak da sabah görürsün artık*” dedi. Kadın gerillaların olmasına çok sevindi. Çünkü onların silah elde gerilla saflarında yer almalarını daha da kıvanç verici buluyordu. Komutanın bazı açıkla-

malarıyla birlikte yeniler birlik düzeni içinde yerleştirildi. Ozan'ın önünde Emine yürüyordu. Gerillaların arasındaydı, inanamıyordu hala. Heyecanından, sevincinden nasıl yürüdüğünü fark edemeyip sık sık Emine'ye çarpıyordu. Emine “*Ozan yoldaş, birkaç adım geriden gelmeye çalış. Her zaman çantama çarpmayabilirsin. Silahımın dipçığıne çarparsan iyi olmaz. Dikkatli ol tamam mı?*” dedi. “*Tamam, tamam yoldaş. Sevinçten ne yaptığımı bilmiyorum. Dikkat ederim*” dedi. Yükarılara çıktıkça ormanın içleri daha da karanlık oluyordu. Gerillalar karanlığın içinde bir ışık gibi süzülüyordu. Herkes dikkatli ve nizami yürüyordu. Güzel bir su başında mola verilince, sessizlik bozuldu ve muhabbet başladı. Elden ele su bardağı dolaşiyor, herkes su içiyordu. Kimileri ise biraz serinlemek için elini yüzünü yıkıyordu. Ozan, her şeyi seslerle takip ediyor, öyle izlemeye çalışıyordu. Gerillanın her davranışı Ozan için yeni bir keşif demektir. Biraz daha yürüdüler. Patikalardan çıkıp ormanın içine girdiler.

Komutanın “*yakın yürüyün*” komutuyla, aralar kapatıldı iyice. Emine “*Ozan yoldaş, istersen çantama tutun, kaybetmezsin*” deyince, Ozan çantaya tutundu. Birden gelen ve oldukça sert söylenen “*Kamolo*” sesiyle Ozan irkildi. “*Ne oluyor Emine yoldaş*” dedi. Öncünün “*Nayme nayme Partizane*” diye cevap vermesiyle Emine “*Konaklama yerine geldik, nöbetçi parolayı sordu, öncü de cevap verdi*” dedi. Ozan'ın kalbi küt küt atıyordu. “*Tam hayal ettiğim gibi. Heyecan var buralarda hep*” diye sessizce iç geçiriyordu.

Konaklama yerinde nöbetçi ve nöbetçi komutanı dışında herkes yatıyordu. Grup komutanı “*Terlisiniz yoldaşlar. Zaten sabaha az kalmış. Biraz yatmaya çalışın. Umut yoldaş, sen Ozan'ı al yanına, birlikte yatarsınız*” dedi. Herkes teri soğumadan montlarını, parkalarını yere serip üzerlerine şallarını çekip yatmaya koyuldu. Ozan da yoldaşlarıyla sırt sırta verdi. Konaklama yerine sessizlik çökmüştü. Sadece nöbetçi ayakta. Heyecanından yatamıyordu Ozan. Hemen sabah olsun diye düşünüyordu. Bütün gerillaları görüp sarılmak istiyordu. Uzun süre uykusu gelmedi, çevreyi dinledi.

Ara sıra çığlık çığlığa öten bir kuşun sesi geliyordu. “*Ne kuşu bu?*” diye düşündü. Orman tabanı kuru gazellerle örtülü olduğu için yakındaki her hareketlilik duyuluyordu. Hızlı hızlı koşan ve birden duran küçük hayvan yürümelerine takıldı, dayanamadı, nöbetçiye seslendi “*Yoldaş bu yürüme sesi de ne?*” dedi. Nöbetçi “*onlar sincap ya da gelinciktir. Gece boyu koşturur dururlar. Yiyecek arıyorlar*” dedi. Yakında bir dere vardı, suyun sesi geliyordu. Bir süre ormanı dinledi Ozan. En çok da hiç kesilmeksizin süren sivrisinek vızıltılarından rahatsız olmuştu. Başının üzerinde dolanıyorlardı. Şalı başına çekerek ısırılmalarına engel olmaya çalıştı. Yanındaki yoldaşı uyumuştur. Nedense annesi geldi aklına. Annesiyle yaptıkları, yerde yatma tartışmalarını anımsadı. Gülümsedi, neşelendi. Bir ara daldı. Nöbetçinin “*Kalkın yoldaşlar; sabah oldu*” demesiyle yerinden fırladı Ozan. Hava tam aydınlanmamıştı. Ama birazdan aydınlanacaktı.

Dikkatle gerillaları izliyordu. Herkes giyiniyor, kuşanıyor, çantalarını hazırlıyordu. İkişerli, ikişerli ağaç diplerine yatmışlardı. Gece fark edememişti ama konaklama yeri düzlük ve büyük ağaçlarla örtülüydü. Orta yerde kocaman bir ateş çukuru vardı. Yakılmaya hazır, kırılmış odunlar yığılmıştı bir kenara. Konaklama yerine uzak bir noktada ama konaklama yerini görebilen bir yerde nöbetçi vardı. Çevresini izliyordu. Dikkatliydi, ilk günün heyecanıyla etrafını seyrediyordu. Akın’ın (*Erol Özer*) “*Nerede bu yeni yoldaşlar?*” demesiyle hoş geldin kucaklaşmaları başladı. Ozan hemen koştu. Gece kimlerle kucaklaştığını bilmiyordu, o yüzden herkese sarıldı, sıkı sıkıya kucakladı. Yatağına sığmayan sular gibi coşkuluydu yine.

Gözlerini alamıyordu gerillalardan. Hepsini tek tek inceliyordu. Bir çoğunun pantolonları özellikle de arkaları yamalıydı. Mekap ayakkabıları vardı ama ya söküktü ya da yamalıydı. Eskimiş ve kimi yerleri yanmış parkaları vardı üzerlerinde. Kolları yamalı kazakları, yamalarından dolayı asıl kumaşının ne olduğu anlaşılmayan yelekleri vardı kimilerininin. Uzamış sakalları, ak düşmüş saçları olanlar vardı. Uzun saçları olmasa kadın gerillaları ilk anda ayırt edemeyecekti neredeyse.

Ama hepsinin gözleri ışıltılıydı. İnsanı saran bir sevgiyle bakıyordu gözleri. İnanç, kararlılık ve güven duygusu uyandırıyor insanda. Silahlarına, teçhizatlarına bakıyordu. Gerillaları izledikçe heyecanlandı. İçi içine sığmaz oldu. Artık yüreğinin daha güçlü attığı yerlerdeydi. Yoldaşlarını kucaklayan bir sevgiyle bakıyordu. Bakıyor ve onlara gü-lümsüyordu hep. Gerillanın Ozan'ıydı artık.

Kısa sürede gerilla ortamını tanıdı. İlk etapta verilen eğitimlere coş-kuyla katıldı. Kavrayışı iyiydi. Silahlara olan ilgisi büyüktü. Çok sev-diği ama uzun süre önce kaybedip de tekrar bulduğu şeye sıkı sıkıya sarılmalar misali, silahlara sarılıyordu. Tutkulu birisi olduğunu göste-riyordu. Devrim kavgasına içtenlikle inanan bir yürek olduğunu herkes anlamıştı. Kendini kısa sürede sevdirmişti. Ozan'ı sevmemek mümkün olmazdı. Çünkü taşkın bir sel gibi sevgi taşıyordu. Sevgisini içtenlikle paylaşıyordu, hissettiriyordu. Gerillaya olan sevgisi başkaydı. Yoldaş-ları da Ozan'ı hak ettiği biçimde bağırarlardı. Herkesin gön-lünde yer edinmişti.

Her fırsatta doğadaki bir şeylerle ilgileniyordu. Her şey ilgisini çe-kiyor, merak uyandırıyor. Ağaç türlerini öğreniyor, bitkileri soruyor, cevaplar arıyor, mantarları inceliyor, küçük hayvanları izliyor, onlarla uğraşüyor, yıldızları gözlüyor, dolunayın büyüleyici doğuşunu zirve-lerden izlemenin duygusuyla mest oluyordu. Yaşadığı ortamın her şeyi Ozan'ın merakı oluyordu. Geceleri bile ormanın karanlıklarında zor-lanmadan yürümeyi öğrenmişti. Herkes Ozan'ın iyi bir gerilla olaca-ğına dair güzel izlenimler ediniyordu.

Eyüp (*Bahattin Günel*) ateş başında ekmek kızartmaktan bunal-mıştı. Biraz serinlemek istiyordu. Çünkü sırlı sıklam ter içindeydi. Ye-rini bir başka gerillaya bırakarak, gölge bir yer bakındı. Herkes bir şeylerle uğraşıyordu; ayakkabı dikenler, çantasını onaranlar, silahının bakımıyla uğraşanlar, bir şeyler okuyanlar, konuşanlar, tartışanlar, sı-caktan gevşeyip de uyumamak için çile çekenler, miskin miskin otu-ranlar vs. Konaklama yerinin dışında bir şeylerle uğraşan Ozan'ı görünce oraya yöneldi.

Ozan büyük bir çürük kütüğü kendilerine yuva yapmış olan karıncalarla uğraşıyordu. Eyüp “*Ne yapıyorsun tek başına burada?*” deyince, Ozan “*Gel gel Eyüp, şu karıncalar inanılmaz hayvanlar. Öğlen yemeğinde birkaç tane zeytinimi yemedim bunlara sakladım. Zeytinin birini parçalara ayırdım attım ortalarına, kaş-göz arasında yuvaya taşdılar. Bir tanesini ikiye bölüp attım, onu da hızlıca götürdüler. Sonuncusunu bütün bıraktım. İnanır mısın, yerinden oynattılar, çok zorlandılar ama yılmadılar. Halen çabalıyorlar. İşleri zor ama pes etmiyorlar. Hayranım bu karıncalara*” dedi. Eyüp de “*seni iaşeciye söyleyelim. Zeytini fazla geliyor, karıncalara veriyor diyeyim*” dedi. Ozan güldü sadece. “*Eyüp yoldaş, karınca yuvaları yön bulmada işe yarıyor, biliyor musun?*” dedi. Eyüp de “*yoo bilmiyorum*” deyince Ozan, “*Karıncalar yuvalarının ağızlarını güneye bakan tarafa açarlar. Güney tarafları sıcak ya, ondan yapıyorlar. Zaten güney yönünü bilince, diğerlerini de buluyor insan*” diye anlattı.

Eyüp’ün hoşuna gitmişti. Böylesi şeyleri pek bilmezdi. Normalde pek konuşmazdı Eyüp. Ozan karıncaları anlatınca Eyüp de kendi bildiklerini paylaştı. “*Çocukken köyde çok oynardık bunlarla. Kara karıncaları severdik. Onlar usulular. Ama kırmızılar adamı pis ısıyor. O yüzden onları sevmezdik. Harman zamanı karaların yuvalarına buğday bırakırdım, yesinler diye. Bazen karalarla, kırmızılar dövuştürürdük. Karalar her zaman yenilirdi*” diye anlattı Eyüp. Ozan’ın hoşuna gitmişti. Yaşamın içindeki farklı şeyleri dinlemeyi seviyordu. Bir süre daha karıncalara takıldılar, sohbet ettiler.

İaşecinin “*Yoldaşlar, gelin de akşam için odun toplayalım*” demesiyle, silahlarını alıp oduna gittiler. Ozan büyük bir kütüğü göstererek “*Eyüp yoldaş, şunu götürüp akşam yakalım, olmaz mı?*” dedi. Eyüp “*Kütükler genelde çürük olur havalar açıkken onları yakmak tehlikeli. Çok duman yapıyorlar çünkü. Havalar yağışlı, sisli olduğunda yakıyoruz onları*” diye anlattı. Ozan yeni bir şeyler öğrenmenin hazzıyla dinledi Eyüp’ü.

Gerillalar durmuyorlardı. Köylere, yaylalara giriyor, ajitasyon/pro-

paganda faaliyeti yürütüyordu. Ozan, seviyordu böylesine çalışmalarını. Gerillaları gözlemliyor, deneyimlerini almaya çalışıyordu. Bazen ilginç ve hoş şeyler yaşıyordu. Sivas'ın Koyulhisar ilçesinin köylerinden birinin yaylasındaydı gerillalar. Köylüler gerillayı iyi karşılamışlardı. Köylü ortalamasının biraz daha üzerinde politik bir duruşları vardı. Tartışmayı, sorgulamayı seviyorlar, gerillaya ter döktürüyorlardı. Sistemden birçok açıdan hoşnut değillerdi. Gerillalar da bu durumu iyi değerlendirip o civara biraz daha zaman ayırarak çalışmalarını yoğunlaştırmışlardı. Bazı evlere çok defa gidilmişti. Gerillayla iyi ilişkiler, bağlar kurulmuştu.

Ailelerden birisinin üniversitede okuyan kız çocukları vardı. Konu eğitim sorunlarından açılınca Ozan uzun uzun anlatıyordu. Evin kızı Ozan'dan etkilenmişti. Ozan yakışıklıydı. Konuşmasıyla da iyi bir etki oluşturuyordu. Kızın Ozan'a karşı oluşan ilgisini herkes biliyordu. Öyle ki annesi bile durumu fark etmişti. Bunun üzerine kızım elden gider hesabı yaparak fırsat kolluyor ana. Ozan'ı yaylada tek yakalıyor ve anlatıyor; *“Oğlum bak sen iyi birisisin. Yakışıklısın, üniversitede iyi bir bölüm kazanmışsın. Gerillaların arasında ne işin var? Bırak bunları”* filan diyor. Ozan şaşırıyor tabii. Ama anlıyor meseleyi. *“Yakışıklı olmak, iyi olmak gibi şeyler önemli değil. Ben uğruna inandığım bir şeyler için savaşı seçtim. Bunu yapıyor olmakla da büyük bir onur duyuyorum”* deyince ana Ozan'daki kararlılığı görünce başka söze gerek duymuyor. Ozan bu diyalogu yoldaşlarına aktarınca, herkes için espri malzemesi çıkmıştı. *“Buralardan gidelim, yoksa Ozan'ı kaybedeceğiz. Bakarsın tersten bir girişim olur ve Ozan'ı kaçırırverirler”* gibi... Ozan'ın da hoşuna gidiyordu böylesi şeyler. Seviliyor olmanın duyguları içinde neşeleniyordu.

Gerilla alanının kurye sorunu vardı. Bu iş için de fazla seçenek yoktu. Bölge Komutanlığı durum değerlendiriyor ve Ozan'ı bu işle görevlendirme kararı alıyor. Ozan için kolay değildi. Görev üzerine kendisiyle konuşulduğunda farklı duygulara kapıldı. Durgunlaştı biraz. Partinin kendisine vereceği her görevi tartışmasız yapardı. Hatta büyük

bir coşkuyla sarılırdı. Ama bu defa farklıydı. Gerilladan ayrılmayı kabullenemiyordu, zor geliyordu. Gerillayla sık sık görüşecekti, onlardan uzak olmayacaktı. Bunları düşününce biraz olsun teselli buluyordu. Duygularından, istemlerinden sıyrılarak bakmaya çalışıyordu. Partinin ve mücadelenin ihtiyaçları çerçevesinde düşünüyordu her şeyi. Özellikle de içinden geçilen sürecin ne kadar ağır ve sancılı olduğunu biliyordu. Parti, sol tasfiyeci darbeci sarsıntıdan kurtulamamıştı. Merkezi yapısına kavuşması, dağınıklığa son vermesi, toparlanıp sınıf mücadelesi içindeki yerini alması önemliydi. Bunun için de herkesin azami düzeyde katılımında bulunması gerekiyordu. O günün her görevi, ağır süreçten çıkışa gidişin yolunu açacaktı. Ozan, bütün bunları biliyordu. Zamanın tumturaklı, beş para etmez sözlere sabrı yoktu. Zaman kendini hükümsüz kılan boş şeylere tahammül etmiyordu. Dolu dolu akmak istiyordu. Ozan, sahip olduğu politik gelişkinliğiyle bakıyordu. Ve kur-yelik görevine bu düşüncelerle misyon biçiyordu.

Kendisi için zor olanla yüz yüzeydi. Aylardır birlikte olduğu yoldaşlarından ayrılma zamanı gelmişti. Herkesi ilk günkü gibi sıkı sıkıya kucaklıyor, sarılıyor, öpüyordu. Ama doyamıyordu. Bazı yoldaşlarına tekrar tekrar sarılıyordu. Gerillalar için de kolay değildi. Ozan'ı çok seviyorlardı. Ozan, "*Yoldaşlar, önümüzde barınak süreci var. Yerimi hazırlayın. Kış boyu birlikteyiz tamam mı?*" diye de tembihle bulunuyordu. Ozan'ın gidişiyle hüznü bir ortam olsa da umutlu beklentilerin olduğu bir vedalaşmaydı. Herkes, Ozan'ın bu işi iyi bir biçimde yapacağını biliyordu. Onun azmi, gelecek güzel günlerin tohumlarını taşıyordu çünkü. Engel tanımayan hırçın sular gibiydi Ozan.

İlk randevuda sıkıntılar yaşansa da zamanla birçok sıkıntıyı, engeli aşmasını öğrendi. Bir gerilla ruhuyla düşünüyor, davranıyordu. Gerilla alanının kuryeliği de bunu gerektiriyordu. Araziyi öğrenmesi, köyleri, köy yollarını, bağlantılarını, düşmanın karakollarını, hareket tarzını, yol kontrol noktalarını ve kontrol periyotlarını, telsizden düşman dinlemeyi, hangi koşulda ne tür sorunlarla karşılaşabileceği ve hazırlıklarını, çözüm olasılıklarını vs. hesaba katıyor, öğrenmeye çalışıyordu.

Görev alanının komutanıydı. Askeri bir bakış açısıyla hareket ediyordu. Bu da onu daha etkin ve yaratıcı kılıyordu. Zaten randevularda gerilla ile buluşabilme arzusu Ozan için en itekleyici unsurdu. Gerilla aşığıydı. Her randevu onun için aşkıyla buluşmaktı adeta.

'94 kışı kapıya dayanmıştı. Ozan, gerillalar için gerekli olan malzemeleri zor da olsa getirebilmişti. Malzemelerin arasında bir tane çuvalı göstererek *"Bunu annem yolladı. İçinde yorgan var. Kışın üşürüm diye ısrar edip verdi. Almamazlık edemezdim. E artık barınakta kullanınız bunu. Kış yolları kapatır ve gelemesem bensiz yatarsınız. (Çeto'ya bakarak) Çeto sen yatma bu yorganda, çünkü ayakların kötü kokuyor"* şeklinde espriler yapıyordu. Çeto lafın altında kalmazdı: *"Hele bir barınağa girelim, kendime derviş köşesi yapacam. Dervişlerin yeri biraz dayalı dōşeli olmalı, yumuşak olmalı. Bu yorgan tam istediğim gibi işe yarar"* deyince Ozan, *"sakın deneme, anneme söylersem hiç affetmez seni"* dedi. Çeto da *"Anamızın ellerinden öpüyoruz. El emeği olan bu güzelliğe kıyamayız. Merak etme sen"* dedi. Herkes Ozan'ın annesine gıpta etti. Oğlunun yanında, oğlunu her şeyiyle sahiplenen bir anneydi. Gerillalar tanımıyor olsalar da Ozan'ın annesini sevmişlerdi. Sevgilerini Ozan'a vererek anneye göndermeyi de ihmal etmiyorlardı.

O kış, Ozan barınağa yetişemedi. Ama gerillalar da o barınakta kalamadılar. Çünkü barınak noktası avcılara deşifre olunca, gerilla da orayı terk etmek zorunda kaldı. Zorlu kış koşullarıyla dişe diş bir kavga tutuştular.

'95 ilkbaharıyla Ozan yine gerillalarla buluşmuştu. Yepyeni ve yoğun bir süreç başlıyordu. Parti, 6. Konferansını Karadeniz'de, gerilla alanında yapacaktı. Herkes tarihi bir görevle karşı karşıyaydı. Gerillaları, coşkunun, sevincin yanı sıra kaygı ve telaş da sarmıştı. Her şeye rağmen ağır basan yan sevinçleriydi. Canla başla çalışma zamanıydı. Şüphesiz bu sürecin en önemli görevi ise Ozan'ın omuzlarında daydı. Konferans alanına her türlü lojistiğin aktarılması ve delegelerin güvenli biçimde getirilmesi gibi hayati işler Ozan'ındı.

Gerillalar bölgede keşifler yaparak konferans için en uygun yeri tespit edip hazırlıklara girişirken Ozan da malzeme aktarımına başlıyordu. Eşgüdümlü olarak çalışılıyor. Ozan malzeme aracıyla kaza yapıyor ve araç takla atıyor. Ozan'da herhangi bir çizik dahi olmuyor. Aracı o haliyle randevuya yetiştiriyor. Geldiğinde üzgün haldedir. Böyle şeyler yaşandığında her zamanki gibi kendine kızıyor. Dikkatsizliği ve biraz da acemiliğinden kaynaklıydı kaza. Herkes Ozan'a bir şey olmamasına sevinmişti. Kaza sonucu araçtaki benzin türü bidonlar patladığı için un çuvalları mazotlanmıştı. Fadime *“Yaktın bizi Ozan. Bu unları nasıl yiyeceğiz. Mazotlu ekmekleri yedikçe Konferans vadisinde ‘Ozan’ diye bağırırız artık”* deyip takılıyordu. Ozan da *“Gözüm, ben sizleri aç bırakır mıyım hiç. Telaflı ederim merak etmeyin”* diyerek sıkıntısını atmak istiyordu.

Sıra delegelerin alana getirilmesindeydi. Ozan her randevuda delege getirecekti. Gerillalar da iç örgütlenmelerini yapmıştı. Karargahta kalanlar, randevuya gidenler ve randevu yeriyle konferans karargahı arasında taşımacılık yapanlar olacaktı. İlk delegeleri almanın heyecanıyla yola çıkıyor gerillalar. Konferans vadisinin üzerindeki sırtlardan ilerliyorlar. Her taraf orman olduğu için gündüz de yol alınmıyordu. Çıplak alanlara kadar gündüz gidiliyordu. Orman içindeki bir yoldan ilerlerken öncünün aniden *“Kamo lo”* demesiyle herkes kendini çukurlara, ağaç diplerine, hendek arkalarına atıp mevzileniyor. Aynı anda da karşı taraftan da *“Du Kamo”* sesi geliyor. Bunun üzerine karşı tarafın da devrimciler olduğu anlaşılıyor. Öncünün *“mayme mayme Partizane”* demesiyle, diğerleri de *“Devrimci-Sol”* cevabını veriyor. Herkes rahatlıyor. Öncüler karşılıklı çıkıyorlar ve arkasından da diğerleri gelerek, uzun süreli kucaklaşma merasimi başlıyor. Normalde öncüler birbirlerini tanıyorlar.

Ama ani karşılaşma ve savunma refleksinden kaynaklı mevzilendiklerinden birbirlerini tam olarak göremiyorlar. Hoş bir ortam oluyor. Birbirlerini daha önceden hapisanelerde tanıyanlar ve uzun yıllar sonra ilk kez karşılaşanlar, iki yıl önceki karşılaşmalarda tanışıp da yine

buluşanlar, daha önce köyde olup da şimdi gerilla olanlar, birbirlerini ilk defa görenler ve ilk kez başka bir örgütten gerillayla karşılaşmalarının heyecan ve sevinci, güzel duyguları yaşıyordu. Dev-Sol'un alanındaki bütün güçleri oradaydı. Bölge önderliğini yürüten kadroları da vardı, kalabalıktılar. Kısa bir süre önce Ordu kırsalında bir çatışmada üç yoldaşlarını şehit vermişlerdi.

Karşılaşmak iyiydi. Ama konferans alanında olması biraz sıkıntılı bir durum yaratıyordu. İki yapının önderlik bileşenleri gerekli konuşmaları, değerlendirmeleri yapıp uygun olan hareket planında birleşerek sıkıntılı durumu gidermişlerdi. Birkaç gün birlikte kalarak güzel paylaşımlarda bulunmuşlardı. Bunlardan bir tanesi de Dev-Sol'un bölge kadrolarından Almus Durudereli Cömert Özen'le Ozan arasındaki paylaşımdı.

Cömert'in bağlantı için en azından bir ilçeye inip telefon görüşmesi yapması gerekiyordu. Aynı günlerde Ozan, randevulara geldiği için Cömert'le bir gece, araçla Sivas'ın bir ilçesine gidip gelmişlerdi. Cömert, girişken, hızla ilişki kurabilen, pratik düşünebilen, inisiyatifli ve cesurdu. Ozan, bir gecelik yolculukta Cömert'e dair aynı izlenimleri edinmiş ve sevmişti onu. Cömert de aynı şekilde Ozan'ı anlatıyordu; *“Gözü kara, kendinden emin, soğukkanlı bir arkadaş. İşini iyi biliyor. Sağ olsun yol boyunca bir çırpıda düşman noktalarını tanıttı, anlattı. İşimizi halletmede elinden geleni yaptı.”*

Aylar sonra '96 yılı başlarında Cömert ve altı yoldaşı Sivas Hafik'te şehit düştüğünde, Ozan çok üzülmüştü. Ozan için, militan özellikleri öne çıkanların ayrı bir yeri olurdu her zaman. Cömert'in Ozan'da bıraktığı duygular da bu yönlüydü. O yüzden üzüntüsü büyüktü. Devrimciler açısından büyük bir kayıp olmuştu. Önemli bir savaş deneyimi taşıyordu düşenlerin çoğu.

Ozan, konferans sürecinde oldukça yoğun çalışıyordu. Randevular bile tek başına inanılmaz yorucuydu. Haftada bir kez bazen de iki kez randevular oluyordu. Delegeleri taşıyordu Ozan. Bedensel yorgunluğun ötesinde kafa olarak da yorgun düşüyordu. Her delege grubunun

sorumluluğu ağırdı. Ozan'ı en çok yoran da bu sorumluluktuktu. Her delegeyi gerillaya ulaştırdığında, *“Nihayet bu grubu da getirdim sıra sizde yoldaşlar. Tek başıma defalarca kez gelmek zor olmuyor. Ama delegeler büyük bir strese sokuyor beni. Güzergah boyunca bir şeyler olmasımı düşünmekten zayıfladım vallahi”* der ve yoldaşlarının elini tutarak göbeğine dokundururdu. Gerillalar, büyük bir sevgiyle eğilirlerdi Ozan'ın üzerine. Randevu gecesi Ozan'ın birkaç saat bile olsa uyuyup dinlenmesi için ellerinden geleni yaparlardı. Fakat Ozan çoğu zaman uyumazdı. Gerillalarla birkaç dakikayı bile kaçırmak istemiyordu. Ya birilerine sarılır ya da güreşir oynardı. Bazen de sohbetlerle geçirirdi vaktini. Öyle ki kimi zaman açlığını unuturdu. Bilirdi yoldaşları Ozan'ın bu hallerini. Hemen kurarlardı gece sofrasını. Ozan için bambaşka duygular olurdu. Kurulurdu yoldaşlarıyla sofraya, *“Bu her şeye değer. Günlerce acıkmam”* derdi. Bütün yorgunluğuna rağmen yeniden canlanırdı gerillaların yanında.

Konferans sürecinde birçok araba kazası da atlatmıştı. Kimisi yorgunluğunun neden olduğu dikkatsizlikten, kimisi acemiliğinden kaynaklanıyordu. Bütün kazalardan neredeyse yarasız çıkmıştı. Herkes için sevindirici olanı da bu oluyordu.

Yine bir gün arabayla takla atmıştı. Sonraki randevusuna geldiğinde anlatıyordu. Kazadan çok randevuya gelememesine, işlerin aksamasına üzülüyordu. Kazalardan söz ederken *“Bu defa da Azrail'in pususunu boşa çıkardım. Görünen o ki, bu Azrail taktı bana. Ama boşuna uğraşıyor benimle. Her seferinde yendim onu. Savaşta yenilmiş, süngüsü düşmüş askerler gibi, Azrail de benimle düellosunu kaybetti ve turpanını yerlerde sürüyerek gitti. Pes ettirdim sonunda. Bana zarar veremiyor ya, hırsını arabalardan alıyor. Epeyce arabamızı turpanladı”* diyerek, ölümü, ölüm riskini dalgaya alıyordu. Bu da Ozan'ın farklılığıydı. Birçok badireler atlatarak yaşıyordu. Güçlü iradesi Ozan'ı, Ozan da onu besliyordu sürekli. Hızını yitirmeyen coşkun ırmaklar gibi anılması boşuna değildi.

'95 Haziran'ının sonlarına doğruydı. Ozan son grup delegeleri ak-

tarıyordu. *Mehmet Demirdağ*'la birlikte iki delege daha getirmişti. O gün aceleyle geri dönmesi gerekiyordu. Son delegeleri getirecekti. Ozan her zamanki gibi, sıkıca kucaklayarak ayrılıyor gerillalardan. Arabayı biraz hızlı kullanıyor. Önündeki virajı alamayınca araçla yolun aşağılarına doğru savruluyor. Küçük bir sarsıntı geçiriyor. Hemen kendini toparlayarak, durumu kontrol ediyor. Bir iki sıyrık dışında iyi olduğunu anlıyor. Araçtan çıkıyor ve hızla yüksek bir tepeye çıkıyor. Telsizden gerillalara ulaşıyor, durumu bildiriyor. Gerillalar hemen kaza yerine gidiyor. Ozan'ın iyi olması yine herkes için büyük bir sevinç kaynağı oluyor. Hemen aracı çıkarmaya çalışıyorlar. Uzun süre uğraşmalarına rağmen aracı çıkaramıyorlar. Gerillaları tanıyan, bilen ve çocukları gibi seven bir köyden yardım isteniyor. Bu arada Ozan, yetişmesi gereken bir işi için en yakın ilçeye iniyor. Ozan, yardıma gelecek olan köylüleri tanıyor, köylüler de Ozan'ı biliyorlar. Köylüler aracı gündüz gözüyle yola çıkarıyorlar. Gerillaların söylediği gibi aracın ruhsatını ve anahtarını da yanlarında götürüyorlar. Ozan, akşam geri dönüp köyden ruhsatı ve anahtarı alarak yeniden randevusuna koşacaktı.

Aynı gece Akın (*Erol Özer*) komutasında bir birim yeniden köye geliyor ve bilgi alıyor. Aracın çıkartıldığından emin oluyorlar. Bundan sonrasının Ozan'la konuşulduğu gibi devam edeceğini biliyorlar. Erollar henüz köyden ayrılmamışken, Konferans vadisinin olduğu tepelerden silah sesleri duyuyorlar. Herkesi bir telaş sarıyor. Akın, köylülere hem illegalite yapmak hem de telaşlarını açık etmemek için “*Bakın, TİKKO'cular çatışıyor. Kim bilir düşmanı ne hale getirmişlerdir*” gibi şeyler söylüyor. Silah sesleri sonrası hemen köyden ayrılıyorlar. Birkaç saat sonra alana ulaşıyorlar. Herkesin istemediği şeyler yaşanmış. Başka bir randevuya giden gerilla birimi konferans vadisinin sırtlarında düşman pususuna düşüyor. Gerilla daha inisiyatifli davranıyor ve pusu güçlerine kayıp verdirerek geri çekiliyor. Özel Harekat Timlerinden ikisi ölüyor, birkaç tanesi de yaralanıyor. Kötü bir yerde ve zamanda yaşanmıştı çatışma. Konferans için büyük bir risk durumu olmuştu. Düşman, bölgeye mutlaka operasyon çekecekti. Ama diğer

bir sıkıntı da Ozan'dı. Bölgede hareketlilik artacaktı. Bu da Ozan için ciddi bir tehlike demektir. Eğer Ozan aynı gece gelir, aracı alır giderse sorun olmayabilirdi.

Ozan, çatışmadan habersiz olarak köye doğru yola çıkıyor. Aracının çıkarıldığını görüyor ve seviniyor. Hızla köye gidiyor. Anahtarını ve ruhsatı alacağı kişiyi, evini biliyor. Tek başına bir gerilla olmasını biliyordu Ozan. Köye dikkatlice yanaşiyor. Hiçbir hareketlilik sezmiyor, görmüyor. Doğrudan eve yöneliyor. Gecenin ilerleyen bir saati olmasına rağmen evlerde ışık yanması dikkatini çekiyor. Normalde köylülerin erkenden yattığını biliyordu. Yine de hemen eve gidiyor. Evin kapısı açık olduğu için hemen içeri dalıyor. Eşikten adımını atmasıyla büyük bir şok yaşıyor. İçeride özel timlerden kimisi namaz kılıyor, kimisi perişan halde oturuyor. Hiçbir anlam veremiyor. Bir an ev sahibiyle göz göze geliyorlar. Ev sahibinin gözlerinden alıyor cevabını ve soğukkanlılığını bozmadan gayet rahat biçimde “*Allah kabul etsin*” deyip, adımını geriye doğru atıyor. Hızla köyün dışına çıkıyor. Köye gelen yolu kullanmanın tehlikeli olacağını düşünerek yola paralel araziden düşe kalka alandan uzaklaşıyor.

Bu esnada binbir soru geçiyor aklından. Çatışmadan haberi olmadığı için düşmanın gelişini, yolda kalan aracın deşifre olmasına yorumluyor ve askeri kavrayış ile alandan çıkıyor. Ama gerillayla bağlantısı da kopuyor. Çünkü gerillalar randevuları sonlandırıyor. Konferansın oturum süreci başlıyor. Ozan'ın canını sıkan da bu oluyor. Son delegeleri getirince kendisi de Konferans alanına alınacaktı. Bu güvenlik için gerekliydi. Ama yaşananlar tüm hesapları bozmuştu. Ozan da Konferans sürecinde gerillalarla olabilmek mutluluğunu yaşayamamanın üzüntüsüyle günlerini geçirmişti.

Daha sonra öğrendiğine göre düşmanın konferans vadisinin sırtlarına pusu atması, o alanda Devrimci-Sol gerillalarıyla görüşülmesi ve bir gerillanın firar ederek buluşma yerini ve güzergahı düşmana açık etmesi sonucuydu. Bu durum herkesi üzse de her şeye rağmen konferansın sonuçlanmış olması en güzel moral unsuruydu.

Ozan da herkes gibi bir görevi başarmış olmanın duygularını yaşıyordu. Parti açısından önemli olan bir sürecin yükünü taşımanın kıvancını yaşıyordu. İçi rahat, yüreği coşkulu, pratiğe doludizgin atılmanın sabırsızlığını, heyecanını yaşıyordu. Ama bu durum uzun sürmedi. Parti, önemli bir kadro gücünün de içinde olduğu, ciddi bir operasyon süreci yaşıyordu. Düşman ağır bir darbe vurmuştu. '95 sonlarına doğru Ozan da bu operasyonda yakalanmıştı.

Günlerce süren ağır işkenceler karşısında baş eğmez bir duruş sergileyerek, düşmanı kendi "kalesinde" alt etmesini bildi. Öyle bir bariyer kurmuştu ki, düşmanı yerine çakılı bırakmıştı. Yüreğindeki devrim ateşiyle tarumar etmişti düşman saldırılarını.

Ozan, 6-7 aylık bir tutsaklığı sonrası yeniden dışarıdaydı. Hiç zaman kaybetmeden tekrar gerillaya kavuşmuştu. Artık gerillanın Bakış'ıydı.

Bakış, gerillaların gözbebeği idi. Herkes Bakış'ın hırçın sular gibi olan coşkulu yüreğini biliyordu. Devrimin durmadan esen rüzgârıydı Bakış. Kendi sınırlarına savaş açmış bir isyancıydı. Güçlüydü. Güçlü olmak onun doğasında vardı. O yüzden sık sık söylediği bir Çin atasözü, oldukça anlamlıydı; *"Yoldaşlar, her zaman güçlü olmak zorundayız. Bu da zorluklarla, inadına savaşmakla mümkündür. Zirvelere yakın ağaçları düşünün. Sert rüzgârları, fırtınaları, en keskin soğukları, karı, boranı eksik olmaz oraların. Ama oralardaki ağaçlar gerçekten çok dayanıklıdır. Çünkü en güç koşullarda ayakta durmayı başarıyorlar. Çinlilerin dediği gibi 'Rüzgar sert esse de dağlar önünde eğilmez!' Böyle olmak elimizde."*

Bakış, sadece kuryelik yapmıyordu. İyi bir gerilla, aynı zamanda eylem komutanıydı. Askeri olarak sürekli geliyordu. 96-97 yıllarında bir dizi eylemin istihbaratını yapıyor, ön hazırlıklarında yer alıyordu, planlamalarda bulunuyordu. Bazı eylemlerin ise ilk elden sorumluluğunu yapıyordu. '96'daki SAG ve ÖO eylemleri vesilesiyle, Tokat Adliyesinin bombalanması, yine Amasya Hapishanesi'nin nizamiyesinin bombalanması ve taranması eylemlerinde yer almıştı. '97'de Tokat

merkeze bağı bir belde belediye başkanının ihbarcılık yapması sonucu ölümle cezalandırılması eyleminde bulunmuştu. '97 yazında Kırşehir-Ankara karayolunda, '93'te Sivas Madımak Oteli katliamcılarını mahkemeye götüren ring aracına bombalı ve silahlı saldırı eyleminde yer almıştı. İrili-ufaklı başka eylemlerin de içindeydi Bakış.

'97 ilkbaharıydı. Gerillalar barınaktan çıkma hazırlığı yapıyordu. Bakış'la gerillalar arasındaki telsiz kanalından çağrı alınıyor. Nöbetçi hemen komutanlığa bilgi veriyor. Komutanlık, henüz Bakış'ı beklemediği için şaşırıyor. Bir dizi soru işareti oluşuyor. Çağrılarını kimi zaman iyice zayıflıyor, alınmaz oluyor. Çağrılara cevap verme kararı alınınca, yüksek bir noktaya çıkılarak Bakış'la irtibat kuruluyor ve buluşmak için randevu ayarlanıyor. Mehmet Demirdağ, gerilla barınaktan çıktıysa zaman kaybetmeksizin bağlantı kuralım düşüncesiyle gelmeye karar veriyor. Bakış'ın da gerillanın üstlendiği alanı tahmin edebileceğini düşünerek, bağlantı kurabilme olasılığının da güçlü olduğuna kanaat getiriyor. Bakış, gerilla gözüyle araziye bakmasını biliyordu.

Gerillanın tercihlerinin ne olacağına dair doğru fikir yürütebiliyordu. O yüzden elinde telsizi olduğu sürece dağlardan gerillaya ulaşabilme ihtimali hep oluyordu. Mehmet de biliyordu bunu. Bakış'ın askeri yeteneğine, cesaretine, kararlılığına ve en önemlisi ısrarlı duruşuna güveniyordu. Bakış'la iş yapmanın tadı bir başkaydı. Zaten o sene kış boyunca bir dizi eylem istihbaratıdır, eylem planıdır ve eylemin gerçekleştirilmesi gibi pratiklerde birlikte yer almışlardı. Mehmet'e göre Bakış, pratikten yetişmiş, partiyi ve sınıf mücadelesini her açıdan özümsemiş, sürecin ihtiyaçlarına yanıt olabilecek en önemlisi partinin hedeflediği, yaratmak istediği insanın yaşayan bir örneğiydi. Bakış'ın insanlara güven vermesi bundandı. Mehmet'in Bakış'la birlikte yollara düşmesi boşuna değildi.

Bakış, her partiliye, parti kadrosuna aynı ölçüde yaklaşmıyordu. Bunu da pratikte, ilişkilerinde açığa vuruyordu. Gerilla alanına birçok insan aktarıyordu. Kimi zaman, kısa süreli olarak alana gelenler oluyordu. Görevi gereği bir süre gerillada kalıyor, sonra indiriliyordu.

Bunlara “misafir” denilirdi. Bakış, getirdiği insanlara dair gözlemler edinir, onlarla gözlemlerine paralel ilişki kurardı. İyi bir gözlemciydi. Tutarlılığa çok değer verdiği için, kişilerin pratik duruşları onun için önemliydi. Kırısala götürdüğü kişiler hakkında, illegalite gereği gereksiz bir bilgi sahibi olmazdı. Ama deneyimliydi, uyanıktı. İçindeki “şeytana” uyar, tahminlerin doğruluğuna dair belirtiler bulmak için, bazı şeyleri kaşımaya başlardı.

Bakış, yanında Muharrem Horoz’la gerillaya gidiyordu. Bölgenin askeri hareketliliği değişiyordu. Dört ayrı yapının da gerillaları faaliyet sürdürüyordu. ’97 yazında gerilla eylemleri de artmıştı. Özellikle de Tokat kırsalında düşman hareketliliği farklılaşıyordu. PKK’yle savaşmış, deneyimli unsurlarını Karadeniz’e aktarıyordu düşman. Seyir daha da hareketlenecekti. Bakış bütün bunları dikkatle takip ediyor, hesaba katıyordu.

Turhal’ın köy yollarından geçiyordu. Dikkatlice etrafı izliyor, farklı bir şeyler olup olmadığına bakıyordu. Güzergah boyunca riskli bir hareketlilik yoktu.

En son köyü de geçtikten sonra Sakarat Dağı’nın eteklerine doğru devam ediyor. Sakarat Dağı, Amasya ile Tokat arasında bir sınır gibiydi. Zirveleri çıplak ve çayırarla kaplıdır. Etekleri ise sık ormanlarla örtülüdür. Çıplaklarla, ormanların kesiştiği yerler ise genelde yaylacıların mekânlarıdır. Zirvelerine çıkıldığında, genişçe bir alanı görebilmek mümkündür. Zirveden bakıldığında sınırlar kaybolurdu. Tokat’ın, Amasya’nın ilçelerini aynı anda görmek mümkün olurdu. Taşova, Erbaa, Niksar ilçeleri boyunca Kelkit Vadisinin güzelliğine doyum olmazdı. Hele de Sakarat Dağı’nın Taşova tarafının ormanlarla kaplı, kayalıklı, derin vadileri ve vadilerinin gürül gürül akan suları ayrı bir güzelliiktir. Zirvenin hemen dibinde çıkan buz gibi su ise doyumsuzdur. İçmek istersin çok soğuktur, içemezsin. Suyun tadını alırsın doyamazsın ve tekrar tekrar içmeye koyulursun. Emine’nin dediği gibi, “*su içip de susamak istemiyorsanız içmeyin bundan. Ama içmezseniz de pişman olursunuz*”. Gerçekten de öyleydi zirvesindeki suyu. Bütün bu

yanlarıyla seviyordu Bakış Sakarat'ı. Sakarat'ın dağ yollarına girince güzel duygular yaşıyordu bu yüzden.

Gerillalara ulaştınca yine coşkulu, neşeliydi. Dönüşü yine Muharrem Horoz'la yapacaktı. Vakit gelene kadar, gerillaları sıkıştırır hep, “*Hadi anlatsanıza, yeni şeyler yok mu?*” derdi. Hatice (*Fehiman Bozgurt*) “*Bugün toplu bir vukuat yaptık*” deyince Bakış iyice meraklanıyor ve ısrar ediyordu. Gerillalar da anlatıyorlar. Gerilla birliği yürüyüş halindeyken önden arkaya, arkadan öne doğru komut niteliğinde, kimi bilgiler uyarılar aktarılır. Her gerilla gelen bilgiyi değiştirmeden aynen kendinden sonrakine aktarmak zorundadır.

Aksi halde ciddi bir yanlışlığa neden olmak mümkün olabilir. O gün randevuya gelirken birlik sorumlusunun aktardığı bir komut, yerine ulaşına kadar, bambaşka bir hale getiriliyor. Bunun üzerine siyasi komiser pratik bir müdahalede bulunuyor. Komiser meseleyi kavratıcı hale getirmek için çarpıcı bir örneklendirme yapıyor. Diyor ki “*Ne yaptığınızı biliyor musunuz yoldaşlar? Böyle bir sorumsuzluğun ne gibi sonuçlara sebep olacağını hiç düşünüyor musunuz? Defalarca kez eğitimlerde dile getirdik. Her kural, kaide, disiplin unsuru her şey, ihtiyaç duyulan bir an içindir. Gerekli olduğu o anlarda bunları pratikleştiremezsek, bu savaş tüm acımasızlığıyla bizleri tasfiye eder. Düşünün bir kere, öncülere iletilmek üzere ‘pusu olabilir, dikkatli olun ya da tehlikeli, riskli bir durum’ uyarısı yapıyoruz. Sizlerse, gerekli sorumluluğu göstermeyerek, pusuyu çiçek yapıyorsunuz, tehlike uyarısını papatyaya çeviriyorsunuz. Bugün olanların anlamı bu. Pusu papatya olursa sonucunu düşünün ve ona göre hareket edin.*” Bakış'ın hoşuna gitmişti. Askeri açıdan ciddi bir sorun olduğunu biliyor ama yoldaşlarını da neşelendirmek istiyor. “*Kim kırptı ya da kuşa çevirdi talimatı*” diyor. Gerillalar bir isim vermeyince Bakış ısrarını sürdürüyor. “*Hadi ama yoldaşlar, söyleyin. Vallahi kötü bir niyetim yok. Hangi yoldaş olduğunu bilelim ki, bir dahaki randevuya bir demet papatya ya da çiçek getireyim. Baksana çok özlemiş*” deyince, herkesin havası değişmişti. Bakış böyle şeyleri çok yapardı. O günden sonra “pusu çiçek” vurgusu, gerillanın dağarcığından çıkmadı.

Dönüş zamanı gelmişti. Zaman çok hızlı geçmişti. Geç kalmış olmanın telaşı başlıyor ve geldikleri yönden geri dönüyorlar. Alanda başka bir örgütün gerillaları da olduğu için onlara gözükmeden gitmenin sıkıntısını yaşıyorlar. Sıkıntı ve telaş olsa da temkinlilik içinde ilerliyorlar.

Gerillalar, bir yandan randevu yerini kamufle etmekle uğraşıyorlardı. Bir yandan da sohbet ediyorlardı. Havanın aydınlanmasına az kalmıştı. O yüzden acele de ediyorlardı. Tam bu esnada köy yönünden yoğun bir tarama sesi geliyor. Gerillalar şaşkınlık içinde kalıyor ve kimse silah seslerini duymak dahi istemiyor. Bakışların pusuya düşmüş olabileceği fikrinden başka şey gelmiyor kimsenin aklına. Herkes yüreğinin sıkıştığını hissediyor ve dayanılması güç bir acı içinde kalıyor. Hemen telsizle çağrılar yapılıyor. Uzun süre cevap alınamayınca, inanılması güç olan duygular gerillaları boğuyor adeta. Bakış'ın ve Muharrem'in düşmüş olabileceği fikri bile, çok ağır geliyor herkese. Ama umudunu yitirmiyor gerillalar. Bakış'ın iyi bir gerilla ve yetenekli bir komutan olduğunu biliyorlar. Bu da herkesin en büyük tesellisi oluyor. Bir süre sonra Bakış'ın telsizinden sesi duyulunca, dayanılması imkânsız bir karanlıktan aydınlığa kavuşmanın tarifsiz duygularını yaşar gibi coşuyor gerilla. Hemen yollara koyuluyorlar. Ve Bakış'la Muharrem'i bulmanın sevincini yaşıyorlar.

Artık herkes için saatler öncesinin yaşanan duygular geride kalmıştı. Bakış, gerilla tadında bir pratik duruş sergileyerek, düşman pususundan çıkmayı başarmıştı. Muharrem için ilk olan şey, Bakış için daha kolaydı. Düşman karşısındaki kararlı duruşunun ötesinde iyi bir komutan düşünüşüyle, pratiğiyle davranmasını da bilmişti Bakış. En çok kızdığı şeyse, düşmanı ilk gördüğünde, alandaki diğer gerilla grubunun olacağı düşüncesine kapılmasındaydı. *“Böyle olmasaydı, kesinlikle kleşle tarar bir kaçını da indirirdim”* diyordu.

Daha sonra öğrenilecekti, randevu gecesi karşılaşılan diğer örgütün gerillaları, pusuya düşülen köye girmişler. Köye girdiklerini de Partizancılara söylememişlerdi. Köyden de ihbar gidiyor. Düşman da

ihbar geç geldiğinden, gecenin ilerleyen saatlerinde pusuya çıkıyor. Bakışların randevuya gelişi sırasında alanın temiz olması da bundan. Daha sonraki yıllarda aynı örgütün bölge sorumlularından olan ve o gün, o köye giden birimin sorumluluğunu yapan gerilla komutanı, bu durumu ifade ediyor. Kötü olanıysa, kendilerine o zaman sorulup, söylenmesine rağmen bunu gizlemiş olmalarıydı. Böylesine acı deneyimler de yaşanabiliyordu.

Hava henüz kararmamıştı. Yeşilirmak'a paralel uzanan asfalttan ilerliyordu Bakış. Aracın hızını yavaşlatmıştı iyice.

Köy yollarına saptığında havanın kararmış olması gerekiyordu. Onun için zaman geçiriyordu. Asfaltın kenarında bir çeşme vardı. Aracı oraya çekti. Biraz su içtikten sonra, araçla ilgileniyormuş gibi oyalanıyordu. Sakarat Dağı tam karşısındaydı. Randevusunun olduğu alanı da kabaca görebiliyordu. İçinden geçeceği köye baktı bir süre. Gerillaları düşündü. Oralarda bir yerlerdedirler şimdi. Belki de randevuya gelmek için yola çıkmışlardır, yürüyorlardır diye anlık düşüncelere dalıyordu. Bir süre Sakarat'ı seyretti. Sonbahar çökmüştü, her yeri yemyeşil olan Sakarat, şimdilerde sarı, kahverengi tonlara bürünmüştü. Sonbaharın gelişini sevmiyordu Bakış. Ama rengârenk olan o görseleğe de doymuyordu. Sonbaharla birlikte gelecek olan kışın, gerillalar için her zaman sıkıntılı dönemler olduğunu biliyordu. Ekim sonlarıydı. Bir ay sonra Sakarat'ın zirveleri belki de bembeyaz olacaktı. Düşündükçe içi daralır gibi oluyordu.

Alacakaranlık bir ortam oluşmaya başlamıştı. Tekrar yola koyuldu. Taşova'ya yakındı. Taşova'ya varmadan döndü. Gerillayla buluşacağı dağ yollarına doğru ilerliyordu. Araçta anlayamadığı bir sorun vardı sanki. Garip sesler çıkarıyordu. Normal değil diye düşünüyordu. “*En iyisi gerillaların yanına varınca bakayım*” diyerek devam etti. Ve 18 Ekim gecesi yine yoldaşlarıyla beraberdi. Bu defa epeyce yukarılara kadar çıkmıştı Bakış. Yaylaların olduğu yerlerdeydi. Mehmet Demirdağ'a takılıyordu. Mehmet'in saçları, sakalları uzamıştı. En çok da sakalları üzerine duruyordu: “*Tamam yoldaş, yakışıklısın dedik, sen de*

gaza gelmişsin. Sakallarla daha da yakışıklı olmuşsun. Ne iş! Pabucumu dama atmayı düşünüyorsun herhalde” diyordu Bakış. Mehmet’in “*Yok yok, bizi ne saç ne de sakal kurtarır. Şu an partide benim favorim halen sensin”* diye cevap vermesi, Bakış’ın da hoşuna gitmişti.

Bakış, işlerini bitirdikten sonra geri dönmeye hazırlanıyor. Aracın sorununu anlamak için bir deneme yapıyor. Araç çalışmıyor. Herkes telaşlı. Uzun süre aracın arızasını bulmaya, gidermeye uğraşıyorlar. Her yolu deneseler de araç çalışmıyor. Olmaması gereken, en olumsuz şeylerden birisiydi bu durum. Herkesin canı sıkın... Ne yapılacağı üzerine onlarca düşünce belirtiliyor, tartışılıyor. Olası her seçeneğin kimi riskleri, açıkları var. Zaman ilerliyor... Gece, yeni bir güne, 19 Ekim’e devrilmişti. Son seçenek aracı bir köye kadar itekleyerek indirmek ve köylülerden yardım almaktı. Sakarat’ın zirvelerine yakındı randevu yeri, zaman dardı. Tek avantaj, yolun köye kadar inişli olmasıydı. İtekleyerek indirmek mümkündü. Ama vakit kalmamıştı. Hava aydınlanmıştı bile. Araç, Sakarat’ın yaylalarının olduğu zirvelere yakın yerde kalmıştı. Gerillanın gün boyu şansı yaver gitmişti. Sis çökmüştü her yana. Bu da aracın görülmesini engellemişti.

Akşam olunca gerillalar büyük bir özveriyle aracı Çakırsu köyünün yakınlarına kadar indiriyorlardı. 20 Ekim sabahı gerillalar, Bakış’la köyün yakınında vedalaşıyorlar. Köylüler aracı görünce Bakış uygun bir hikâyeyle durumu anlatıyor ve yardım istiyor. Köylüler “tamam” deyip, durumu muhtara iletiyorlar. Bakış, böyle pratiklerle ilk kez karşılaşmıyordu. Daha önceden de köylülerden yardım almıştı. Yine de içinde bir tedirginlik oluşmuştu. Taşova’nın köylülerini pek tanımıyor, bilmiyordu. O yüzden kaygılarından sıyrılamıyor bir türlü. Her ne kadar gerillalar durumu anlatmış olsalar da, ön kötüsüne göre düşünüp, davranmak gerektiğini biliyor Bakış.

Yalnız değildi Bakış. Yanında yedek kurye olarak görev yapan ve gerillada “*orijinal K*” diye çağrılan yoldaşı da vardı. Sorumluluk tamamen kendi üzerindeydi. Yanındaki yoldaşının yeterince pratik, inisiyatifli olmadığını biliyordu. Her şey kendi omuzlarındaydı.

Bakış, bir an evvel alandan uzaklaşmak istiyordu. Bu sıkıntılı halin uzaması iyice rahatsız ediyordu kendisini. Bulunduğu koşulların olumsuzluğunu düşündükçe içi daralıyordu. Ovaların, insanı savunmasız bırakmaya meyilli olduğunu düşündükçe gerillaları, dağları arıyordu hemen. Az önce ayrıldığı yoldaşlarını düşündü. Akın (*Erol Özer*), Emine (*Ayfer Celep*), İsmail (*Özgür Güler*), Tuncay (*Hasan Akyol*), Cihan (*Fikret Vural*), Barış (*Mehmet Demirdağ*), Eyüp (*Bahattin Günel*), Hatice (*Fehiman Bozgurt*) ve diğerleri... Hemen kendini derin düşüncelerden sıyrıp yeniden köylülere yoğunlaşmaya çalıştı.

Bir süre sonra köylüler traktörle yardıma geliyorlar. Bakış, duruma seviniyor ama yine de rahat edemiyor. Köylüler aracı Taşova sanayisine kadar çekiyorlar. Aracı bıraktıktan sonra oradan ayrılıyorlar. Bakış hepsine teşekkür etmeyi unutmuyor. Sanayiye ulaşmış olmak, biraz olsun sıkıntısını hafifletmişti.

Aracı hemen tamire veriyorlar. Bakış her şeye rağmen temkinli olunması gerektiğini biliyor. Herhangi bir olumsuzluk olduğunda, silahından uzak kalmamak için aracın yanından ayrılmıyor. Belinde tabancası olsa da, araçtaki bombasındaydı gözü hep, o yüzden tetikteydi her zaman. Tamiratın bir an evvel bitmesini sabırsızlıkla bekliyorlar. Her ne olursa olsun ilçeden hemen uzaklaşması gerektiğini biliyordu Bakış. Verilen açıklar farklı risklere neden olabilirdi. Böyle düşündükçe içi daralıyor. Sabırsızlığı büyüyor. Araca atlayıp, ilçeden çıkıncaya kadar, içindeki huzursuzluğu dindiremeyeceğini biliyordu. Tamircinin, işin biraz uzayacağını söylemesiyle, yerinden kalktı, voltalamaya başladı. Kendisini sakinleştirmeye çalışıyordu. “Orijinal K” ise gayet rahattı. Zaten orijinal denmesi boşuna değildi. Birçok davranışıyla, düşünüşüyle kendisine has birisiydi. Normal davrandığında bile herkes bu defa da normallğine şaşırırdı. Yani her açıdan ilginçti.

Sanayinin içi aniden kalabalıklaşmıştı. Düşman her yandan dalmıştı sanayiye. Bakış, başını kaldırdığında çevrili namlularla sağdan soldan gelenleri görüyordu karşısında. Hızla aracın içine hamle yapıyor. Düşman doğrudan imhaya geldiği için taramaya başlıyor. Bakış, hemen si-

lahını çekiyor ve çatışmaya giriyor. Düşman daha da pervasızlaşıyor. Bakış, çıkış yolu arıyor. Çevresine bakmıyor. Bir an için orijinal K'yı arıyor gözleri, ama göremiyor. Düşmana teslim olduğunu bilemezdi tabi. Kurşunlar yağmur gibi geliyor... Bir ara "vuruldu galiba" deyip vücudunu kontrol etmeye çalıştı. Evet, kanlar içindeydi. Hiç fark etmemişti. Hep öyle olurdu zaten. Çatışmanın sıcaklığı kurşun yaralarını görmeye, acısını, sızısını duymaya fırsat tanımazdı. Çekti silahını, bir kez daha saydı kurşunlarını. Birden sendeledi. Ne olduğunu anlayamadı. "Kahrolsun faşizm, yaşasın mücadelemiz" diye haykırdı. Silah seslerini susturucusuna bağırıyordu. Düşmanın "teslim ol" sesini duyduğunda öfkesi kabına sığmaz hale geliyordu. Daha da gür seslerle haykırdı sloganlarını.

Çevredeki insanlar duydukça irkildiler. Kimisi acıyor, üzülüyordu. Kimileri de "bir terörist daha vuruldu" diye seviniyordu. Bazıları da "yiğit kişiymiş. Teslim olmadı. Zamane eşkıyalarından Devreli Ahmet gibi başı dik durdu" diyordu. Bakış, son mermisine kadar çatışmıştı. Aldığı mermilerle ağır yaralıydı. O anını kabullenemedi. Akan kanın kendini güçsüz bırakmasına kızdı. Ahmet Muharrem Çiçek yoldaşını anımsadı. "Kırmalıyım bu silahı, eline geçmemeli düşmanın" diye yoğun duygulara kapıldı. Ama yapamadı. Kolu kanadı kırılmış bir serçe gibi çaresiz buldu kendini. Kımıldayamıyordu yerinden. Haykırmak istedi son bir defa. "Öyle haykırmalıyım ki Sakarat'ın zirvelerinde yan-kılanmalı. Duymalı can yoldaşlarım" dedi kendi kendine.

Bir kez daha zorladı ve "Yaşasın Partimiz" diyebildi ancak. Bakış'ın sloganları, mermilerinden de ağır geliyordu düşmana. Daha da pervasızca yüklendiler. Bakış hiçbir acı duymuyordu artık. Biraz olsun ileriye çıkıp son kez Sakarat Dağını görmek istedi. Bir selam salmalıydı yoldaşlarına. Çok arzulamıştı bunu yapmayı. Ama yapamadı. Göğsünden akan sıcak kanı hissediyordu. Bin bir duyguyla sel olup taşmak istiyordu. Ölümün yanı başına kadar sokulduğunu biliyordu. Gerillalara anlattığı Azrail'le kapışmalarını anımsadı bir an. "Bu defa apansız yakaladı beni hain" dedi kendince. Dağlarda, dağ yollarında nice kuşat-

malardan çıkmıştı. Mermi yağmurlarının altında bile ustaca bir manevra ile çıkabilmeyi öğrenmişti. Ama şehirler, ovalar zor geliyordu kendisine. Dağlara yaslanarak yürümeyi, çatışmayı seviyordu Bakış. Bir şahan gibi heybetli ve mağrur olurdu dağlarda. Şehirlerde de dize getirmesini biliyordu düşmanı. Ama bu kez kötü yakalanmıştı.

Taşıdığı kleşin o an olmayışına üzüldü. Erken bitmişti tabancasının mermileri. Yetişememişti el bombasına. Ama ölüme inat, yüreği devrim ateşiyle kavrulmuş bir dinginliğin tebessümüne bürünerek, kocaman Bakış'larını bırakmıştı geride kalanlara. Duraksız akan sular seller gibi dolu dolu bir yaşamdan geliyordu Bakış. Yaşamı, düşleriyle gerçekler arasındailmek ilmek öreker anlamlandırmıştı. Gülümseyerek gidiyordu. Çünkü biliyordu, ölümlerden doğacaktı hayatın bir sonraki adımları. Çünkü biliyordu. Uçurum kenarlarında yürüyenlerin kanatları olurdu. Ve Bakışlarını özgürlüğe uzanan kavga yollarına dikerek, çocuklar gibi coşkulu ve neşeli biçimde ufuklara doğru yolculuğa koyuldu.

Bakış'ı köye bırakan gerillalar, öğleye doğru birliğin yanına varmışlardı. O zamana kadar telsizden herhangi bir konuşma geçmemişti. Öğlen haberlerini dinliyordu herkes "Amasya Taşova'da çıkan çatışmada..." haberiyle yürekler parçalanmıştı. Herkesten bir parça kopmuştu sanki. Elllerinde ekmeği çayı olanlar donmuştu adeta. Bir an için diller tutulmuş, lal olmuştu herkes. Kimse inanmak istemedi. Özgür'ün yokluğunu bir an bile düşünmek ürkütücü geliyordu. Yürekler taşlaşmıştı sanki. Gerillalar bir süre dayanılmaz bir durgunluk yaşadılar. Boğazları düğümlenmişti. Gözyaşları kurumuştü. Bu acıya dayanmak güçtü. Dört yıl aradan sonra alanda verilen ilk şehitti Özgür. Kabullemek çok zordu.

Gerillalar can evlerinden vurulmuşlardı. Dağlar kadar yüce bir sevgi yumağıydı, kavga aşığıydı Özgür. Yürekler bu yokluğun acısıyla dövülecekti. Öfkeyle harmanlanacaktı her şey. Dövmeksizin dirilmek zordu. Ancak böyle karşılanmalıydı gerillanın sevgilisi Ozan, Bakış.

O gün orada Özgür'le son defa kucaklaşılan dağların zirvesinde ant

içildi. Elllerinde silahları, başları dik, yürekleri hesap sormanın ateşiyle tutuşmuş gerillalar haykırdı; “Er ya da geç hesabını soracağız yoldaş”. En sevdiği şiirlerle, marşlarla uğurlandı. Erol (Murat Deniz) “... Onlar ki/ yürekleri avuçlarında/ Tasasız ve tereddütsüz yürüdüler/ Hainli yollarda/ Genç, körpe/ Tomurcuk tazeliklerini akıttılar/ Şorul şorul cömertçe/ yüzümüzün kederi/ dağılsın diye...” şiirini okurken gözlerden boşalan yaşlar, öfkenin sabırsızlığıyla dövülüyordu. Ve yürekler çatılmıştı, yarının kavgalı günlerine.

Gerillalar, geç kaldıklarını biliyorlardı. Verilmiş sözleri vardı. Çakırsu köyünün muhtarı fazladan sekiz ay yaşamıştı. 20 Ekim günü ölüm fermanını kendisi imzalamıştı. Dağların kızıl gülü Emine yanına aldığı partizanlarla düşmüştü yollara. '98 yazında, Özgür'ün kendinden ayıramadığı silahıyla, hainin, satılmışın, soysuzun ensesine çökmüştü TİKKO gerillaları. Ölümün bile kendinden utandığı bir çirkeflüğün simgesiymi Çakırsu köyünün muhtarı. O büyük devleti yoktu yanında. Ölüm bile yalvarıyordu, “beni bu soysuzla karşılaştırmayın” diye. Ama çaresi yoktu. 20 Ekim günü çekilmişti zaten tetik. Kurşun çoktan çıkmıştı yatağından. Ve Özgür'ün dokunuşuyla menzile doğru yol almıştı. Can yoldaşlarının sloganlarıyla süslenmişti silah sesleri. Emine, Tuncay, Akın, Hatice ve diğerleri, Özgür'ün gülüşlerine karışarak adımladılar patika yollarını.

Özgür nice yoldaşına ad oldu. Yaşamıyla, mücadelesiyle yüreklerde tutunmadı sadece, yüreklerin kendisi olabildi.

İdealleriyle kavganın hem yolu hem de yolcusu oldular

Geldiler karanlıktan
Baktılar karanlığa
Korktular karanlıktan
Taptılar karanlığa
Seviştiler karanlıkta
ÇOĞALDILAR karanlıkta
Yendiler karanlığı,
Sevdiler karanlığı
Ve karışıp gittiler
Karanlığa
Şimdi hangi yıldızdadır kim bilir
Güzel sesleri
Kaldı güzel elleri
Som kayalarda
(Hasan Hüseyin)

Sonbahar bitti, bitmek üzereydi. Kar kapıda sayılırdı. Karakışın eşiğine gelmişti. Gerillalar, henüz tamamlanmamış olan ve halen de yaşanan sorunlardan dolayı ters giden kış hazırlıklarıyla uğraşıyordu. Neyse ki, doğanın cömertliği gerilladan yanaydı. Bütün olumsuzluklara rağmen gerillanın bir şeyler yapabilmesine imkan sunuyor, zaman tanıyordu. Gerillalar da kapıya dayanmış kışa yakalanmadan, var olan eksiklikleri tamamlamak için zamanla kıyasıya bir mücadeleye tutuşmuştu. Herkes yoğun bir koşturmaca içindeydi.

Ünal (Ümit Dinler) ise kendi ifadesiyle “böylesine bereketli zamanlarda” konaklama yerine kapanıp kalmıştı. Camı sıkılıyordu. Kendisi gibi hasta ve acemi olan gerillalar, bir de özel durumları olanların dışında herkes bir görevdeydi. Hastalanışına kızılıyordu, “*Ne vardı ki, bir ay sonra yakalaysaydın beni, lanet şey. Bari o zaman içerde olurduk, içim acımazdı. Geldi hangi zamanda bulaştı bana*” diyordu.

Kaç gündür, soğuk algınlığından kaynaklı iyice takatten düşmüştü. Konaklama yerinde bile doğru dürüst bir iş yapamıyordu. Çok bitkindi. Kendini işe yaramaz hissediyordu. Oysa ne çok istiyordu, böylesine uzun gecelerde faaliyet içinde olmayı. Kimileri kış hazırlıklarıyla uğraşıyordu, kimileri eylem peşinde koşturuyordu. Birimlerde yer alamayı üzülmüyordu. Hele de karargah türü faaliyetlere hiç dayanamıyordu. “*Mizacıma ters bunlar. Elimde silahım, boynumda dürbünümle yoldaşlarıma öncülük yapmalıyım ki, gerilla olduğumu anlayabileyim. O yüzden, konaklama yerlerini cinlerim sevmiyor. Şimdi eylem grubunda olmak vardı. Neyse, sık dişini Yeşilyazılı*” diye kendi kendine konuşarak teselli bulmaya çalışıyordu.

Ünal, birliklere öncülük yapma konusunda tartışmasızdı. Askeri yönüyle herkese güven veriyordu. Öncülük ise adeta kendisi için biçilmiş bir kaftan gibiydi. Öncülükle iç içe geçiyordu. O görevin insanıydı. Alabildiğine çevik, uyanık, durumu iyi ve hızlı kavrayan bir inisiyatifte sa-

hipti. Askeri duyarlılığı her zaman canlıydı. Görevini severek yapıyor olması Ünal'ı görevinin insanı haline getiriyordu. Zaten grup komutanlarının öncü olarak Ünal'ı tercih etmeleri boşuna değildi.

Bir süredir, Kasım ayının, insanı ısıtmaya mecali kalmamış güneşinin altında tek başına oturuyordu. Güneş ısıtmasa da Ünal, yine de güneşli yerleri kovalıyordu. Aklına gelenlere dalıyor, uzun uzun düşünüyordu. Bir yıl öncesini anımsadı. Kasım sonlarında Fethi (Yusuf Ayata), Cihan (Fikret Vural) ve kendisi Karadeniz birliğine katılmışlardı. Hazır barınağa gelmişlerdi. Tam bir yıl olmuştu. Şimdi ise barınak hazırlıkları çok sorunlu gidiyordu. Üst üste problemler yaşanmış, olumsuzluklarla karşılaşmıştı. Kış hazırlıkları halen yapılmamıştı. Her şeye rağmen yine de koşuşturuluyordu. Gerillalar umudunu yitirmiyordu.

Ünal'ın yalnız takıldığını gören Tuncay (Hasan Akyol) yanına giderek, “*Bugün nasılsın yoldaş? Gemilerin batmış gibi sanki*” dedi. Ünal “*Nasıl olacam işte, sıkıntılarımınla sohbet ediyordum. Karşılıklı kızıp duruyorduk. Hastalığa değil de köyün yaşlıları gibi işten-güçten düşüşüme canım sıkılıyor*” diye haline sitem eden yanıtlar veriyordu. Uzun uzun muhabbet ettiler. Tabii ki tüm konuşmaları Zazaca olurdu. Zaten Ünal, Fethi, Tuncay bir araya geldiğinde -ki üçü de Dersimlidir- mutlaka Zazaca konuşurlardı. Bir de Halo (Doğan Altun) vardı, grubun “yetim Dersimlisi”. Erzincanlı olsa da kendini Dersimli saymaya çalışıyordu. “Munzurların öte yüzündenim” derdi. Bu dörtlü gerilla içinde farklı bir ilişki yaşıyordu. “Dersim hizbi” ya da “dörtlü çete” diye gerillalar da takılıyordu.

Ünal ile Fethi aynı köylerdi. Dersim-Ovacık-Yeşilyazı'dandı. Dersim'de gerilla olarak birlikte faaliyetleri olmuştu. Ünal öncü, Fethi de komutanıydı. Darbe sürecinde, ikisi de Parti saflarından yana tutum takınmışlardı. Bölgesel sürecin bir dizi sıkıntısını birlikte yaşamışlardı. 6. Konferans sonrası ise KKSG'nin etkisinde kalarak bir süre mücadeleden uzaklaşmışlardı. Daha sonra ise yeniden Partiye dönerek, mücadeleyi Karadeniz kırsalında sürdürmeye karar vermişlerdi. Birbirlerini iyi tanı-

yorlardı. Paylaşımları daha farklı oluyordu. Biraz da feodal tutumlarıyla, ilişkilerini “özel kılmaya” çalışıyorlardı.

Dördü bir araya geldiğinde, gizemli bir sohbet havası yaratırlardı. Sessizce ve Zazaca konuşurlardı. Çevrelerinde ilgi uyandırmayı özel bir amaç edinmişçesine, normalin ötesinde imalı bakışlar fırlatarak, havayı daha da renklendirirlerdi. Bol bol espri yapıp, yoldaşlarını çekiştirirlerdi. Bu manzarayı görenler, “*Dersim kliği faaliyette yine*” derdi. Tabi bu ilişki biçimi eleştirilere de konu oluyordu.

İlişkilerindeki geri yanları göremiyorlardı. Kolektif bir ortamda, böylesine ilişkiler ayrıkçı duruyordu. Geri yanların yeşermesine zemin sunuyordu. Kapalılığa ortam hazırlıyordu. Örgüt ruhunu zayıflatıyor, birlik içindeki güçlü ilişkilere ters bir durum oluşturuyordu. Gerillalar grupçuluk anlayışına asla tahammül edemezdi. Gelen eleştirilerle durumlarına çeki-düzen veriyorlardı. Zaten aldıkları bir dizi görevlerle, parti ileri sempatizanı olmalarından kaynaklı gelişen sorumluluk bilinçleriyle ve oluşan duyarlılıklarıyla ilişkileri de farklılaşıyordu. Daha da nitelikli hale gelmişti. Yine de yer yer kaçamaklar da yapmıyor değillerdi. Bir araya her gelişlerinde ister istemez çekinceli davranıyorlardı.

Tuncay ve Emine (Ayfer Celep) o gün depoya gidip gelmişlerdi. Bazı ihtiyaçları getirmişlerdi. Tuncay, güzergâh üzerinde bazı yerlerde düşmanın bot izlerini gördüklerini anlatıyordu. Düşman, sonbaharda her fırsatı değerlendiriyordu. Her bilgiye, duyuma kapsamlı yöneliyordu. Kış öncesi, darbe vurmaya çalışıyordu. Ünal’la Tuncay bir süre düşmana dair konuştular. Bir ara Nilüfer’le (Leyla Karataş), Halo göründü. Ellerinde su bidonlarıyla sudan geliyorlardı.

Ünal, “*Seyret Tuncay, Nilüfer gelir gelmez bize laf atacak, çatacak kesinlikle*” dedi. Halo, hemen oturup gruba dahil olmuştu bile. Nilüfer, “*Gene toplanmışsınız. Bakalım kimi çekiştiriyorsunuz*” dedi. Ünal “*Felaket tellalı dedikleri böyle bir şey olsa gerek*” diye Nilüfer’i gösterince Nilüfer anında kızdı. “*Hastasın diye söyleyemiyorum, sanki bilmiyoruz mu ne konuştuğunuzu. Hiç bilmeyen de sanır ki, bunlar büyük sorunlara çare arıyor. Teyy! Dedikoducular*” deyip kalktı. Tuncay da “*Gije, gije! Öyle laf*

atıp nereye gidiyorsun? Sen nasıl Dersimlisin, bilmiyoruz vallahi. Gerçi aşiretinde hayır yok ki” diye Nilüfer’in peşinden konuşunca, Nilüfer “sanki sizinkiler ne ettiyse” dedi.

Aslında birbirlerini seviyorlardı. Nilüfer’le uğraşmak hepsinin hoşuna gidiyordu. Hele de onu kızdırmak çok ayrı bir işti. Sevildiğini biliyordu. O yüzden çok rahat davranıyor, ne düşünüyorsa söyleyebiliyordu. Ünal “*Aynı bizim köyün kızları gibi hırçın. Biraz terslik, doğasında var toprağımızın. Ama bizi gidip söyler: Siyasi Komiser yine bir iki gönderme yapar sanırım*” dedi. Halo da yorulmuştu, “*Hadin gidelim. Birazdan bir sürü iş çıkar*” dedi. Hep birlikte, ateş başına doğru yöneldiler.

Artık akşamlar çok erken oluyordu. Geceler çok uzundu. Yavaş yavaş akşam telaşı başlamıştı. Birazdan kocaman bir ateş yakılacaktı. Barış da (Mehmet Demirdağ) ateş yerine yakın bir gürgen ağacına sırtını yaslamış, bir şeyler yazıyordu. Arada bir yazmayı bırakıyor, gözlerini bir noktaya yoğunlaştırarak derin derin düşünüyordu. Tekrar kaleme sarılıp, yazmaya devam ediyordu. Bazen de gerillaları izliyordu. Ünal, ateş yakmak için son hazırlıklarını yapmıştı. Barış, “*Dersimli nasıl oldun? Anlaşılan toparlanmışsın biraz. Duyduğuma göre sizin ekibi toplamışsın*” dedi. Ünal, ilk önce biraz sıkıldı, oflandı, puflandı. Barış’tan çekiniyordu biraz. Aslında sohbetten yana sorunu olmazdı. İlk sıkıntısını aşınca, bu defa kendisi renklendirirdi. Kısaca “*iyi olmaya çalışıyorum yoldaş. Ama toplantı filan da nesi, anlayamadım.*” Barış, “*Haber kaynaklarımız söyledi. Olağanüstü toplantı yapmışsınız. Hayırdır, örgüt içi sorunlar mı var?*” diyerek, hem takılıyor hem de göndermeler yapıyordu. Ünal “*anlaşıldı. Sanırım Nilüfer’in hışmına uğradık yine. Ama inanmayın. Her ‘ihbarı’ doğru diye düşünmek, savaşta iyi sonuçlar doğurmaz vallahi*” diyerek muhabbeti renklendiriyordu. Gerillalar da ilgiyle dinliyorlardı. Barış “*ne dersen de. Ama bilginin kaynağına güvenimiz tam. Toplantı halindeyken basmış sizi*”.

Ünal, bir yandan ateşle ilgileniyor bir yandan da sohbet ediyordu. “*Zaten bizim en büyük korkumuz Nilüfer. Herkesten kurtulsak da Nilüfer’den zor. Özellikle uğraşılıyor. Dersimli ya, almıyoruz içimize, o da*

böyle yapıyor işte” deyince Ünal, Barış “Sahi sizin örgüte nasıl üye oluyor. Başvursam alınır mıyım, ne dersin? Mutlaka Dersimli olmak mı gerekiyor?” diye sordu. Ünal da “Yok yoldaş. Seni alırsak örgüt diye bir şeyimiz kalmaz. Yapı anında çöker. Biraz zor yanı” dedi. Muhabbet hoştu, birçok gerilla Barış’ın yanında yer alarak taşlamalarıyla destek veriyorlardı. Barış “Desene çok eğrelti, temelsiz bir yapılanma”. Ünal her zamanki pratikliği ve renkliliğiyle “aslında temeli sağlam. Dışarıya karşı iyice kapanamıyoruz. En zayıf yerimiz orası. Parti, feodal yanlarımızı törpülemiş, öyle olmasaydı daha sıkı olabilirdi her şey” deyince, herkesi yine güldürmeyi başarmıştı.

Barış’ın takılmaları, esprileri de, sohbetleri gibi hoş olurdu. Esprileri isabetliydi. Politik bir öze büründürüyordu esprilerini. Hem mesajını veriyor, hem de eleştirisini yapıyordu. Ama asla kırmamaya çalışıyordu. Akşam ateşi Barış’la Ünal’ın sohbetiyle renklenmişti.

Emine de Meral’le (Dilek Konuk) uğraşıyordu. Meral hiç boş durmuyordu. Bir işten bir işe koşup duruyordu. Yoldaşları yapma dese de kendine engel olamıyordu. Kimi zaman kendini öylesine kaptırıyordu ki ne yorgunluğunun ne üşüdüğünün ne de başka bir ihtiyacının farkına varıyordu. Çoğu zaman, Emine takip ediyordu. Yorgunsa dinlenmesini, üşümüşse ısınmasını, ıslaksa kurulanmasını söylüyordu. Emine, onu çok iyi anlıyordu. On yedisinde, hayat dolu birisiydi. Genç yaşının dinamikliğini yaşıyordu. O yaşlarda gerilla olmasının coşkusuyla yerinde duramıyordu. Bir şeyler yapmak onun için çok anlamlıydı. Yaşamın bazı şeylerini anlayamıyordu. Ama zamanla öğrenecekti.

Emine, Meral’i çok seviyordu. Gerillaya katıldığından beri Meral’le ilgileniyordu. Kendisine emanet edilmişti. Meral de Emine’den yana çok mutluydu. Onun gibi olmayı çok istiyordu.

Emine, “*Meral yoldaş, elindeki işi bırak da gel. Bütün çorapların ıslak. En azından birkaç çiftini ateş yanıyorken kurut. Gece üşürsün yoksa*” dedi, Meral unutmuştu yine. Emine, daha önceden söylemişti. Çoraplarını alıp ateş başına geldi hemen. Yoldaşları da yardım ettiler. Kısa sürede kuruttular çoraplarını. Meral’in al al olan yanakları, ateş ba-

şında iyice kızarmıştı. Emine de kızarmış yanaklarından makas alarak gülücükler dağıtıyordu. Meral Emine'nin böylesine sevgi dolu davranışlarını görünce, kendisini Emine'ye bırakırdı. Ya başını dizlerine koyar ya da omzuna yaslardı. Çok hoşuna giderdi, böylesine güzel duygularla iç içe yaşıyor olmaları. Sevildiğini bilmenin mutluluğu okunuyordu gözlerinden Meral'in.

Bir süre sonra nöbetçi işaret vererek “*Helikopter sesleri geliyor*” diye uyarı çekti. Herkes apar topar ateş başından kalkmıştı. Ateşin alevli hali geçmişti. Sadece canlı korlar vardı. Tehlike oluşturmuyordu. Aynı zamanda telsizde de yoğun konuşmalar geçiyordu. Bir şeyler olmuştu. Ama neydi?

Herkesi bilinmezlik içinde bir telaş sarmıştı. Çünkü üç farklı alanda gerilla birlikleri vardı. Yoldaşları olabilirdi. Helikopterin konuşması açıktı. Tek taraflı bilgilere göre bazı noktalara indirme yapılıyordu. Alan tutuluyordu. Bu da ya bir eyleme ya da bir çatışmaya işaret ediyordu. Hareketlilik her geçen dakika artıyordu. Konuşmalar geçtikçe durum anlaşılıyordu. Havanın kararmak üzere olması sevindiriciydi. Her ne olursa gecenin karanlığı çok işe yarayacaktı.

Gerillalar hazır bekliyordu. Helikopterin gidip geldiği alan kendilerine çok da uzak sayılmazdı. İlerleyen saatlerde durum anlaşılmıştı. Başka bir devrimci grup (şimdiki MKP) eylem yapmıştı.

Kısa bir süre önce, eylem yapan grupla aynı alanda karşılaşmıştı. Bu arkadaşlara açık ve net biçimde “Bu alanda bağlantı işlerimizi yapıyoruz. Yani randevularımız var. Buralarda açık vermeseniz iyi olur” diyor. İlgilileri de “Tamam” sözü veriyor. Ne acı ki, tam da üzerine konuşulan yerde, aynı grup eylem yapmıştı. Barış çok kızırıyordu. “Bunları anlamak çok güç. Bu gidişle de kimse anlayamayacak zaten. Daha bir ay önce başka bir alanda benzer şeyleri yapmışlardı. Şimdi de burada. Böylesine bir ciddiyetsizliğe daha önceden tanık olmadık sanırım” diye bir yandan sitem ederken, devrimciler arası ilişkiler açısından da onların yaptıklarını sorguluyordu.

Bölge Komutanlığı durum değerlendirmesi yapıyordu. Eylem alanı

çok uzak değildi. Kapsamlı bir operasyon etkileyebilirdi. Sabahtan yer değiştirip, alandan çıkılması gerekiyordu. İlk elden malzeme işiyle uğraşan Fethilerin birlik uyarılıp çağrılmalıydı. Gece bağlantı kurularak Fethiler karargâha çağrıldı.

Geceleyin, uzun bir süre bu eylem üzerine konuşulmuştu. Barış, her zamanki gibi ilgiyle takip ediyordu. Askeri her bilgiyi değerlendirmeye özen gösteriyordu. Gelişmeleri izliyor, kavramaya çalışıyor, olası durumlara dair yorumlar da yaparak katkılarda bulunuyordu. Savaş ortamında olanların, o atmosferde pişmesi gerekiyordu. Askeri politikalar, basit kimi teknik bilgilerle oluşturulamazdı. Düşmanı tanımak bütünlüklü bir olgudur. Gerilla bölgelerinde, genel tanımlamaların dışında, daha çıplak süren bir savaş gerçekliği yaşanıyor. Bu yüzden düşman cephesindeki en küçük hareketlilik yaşamsal olabiliyordu. Barış, gerilimden kaldığı süre içerisinde bir dizi deneyim edinmişti. Düşmanı daha yakından tanıma fırsatı bulabilmişti. Bu da askeri açıdan gelişmesine imkân sağlamıştı.

Gecenin geç saatlerinde Fethiler de gelmişti. Onların çalışma alanında da olumsuzluklar yaşanmıştı. Depolamak için malzeme aldıkları köylüler, alışveriş esnasında, tüm uyarılarına rağmen kaba bir açık veriyorlar. Başlarına gelecekleri bildikleri için bütün köy apar topar köyü terk ediyor. Şehre kaçıyorlar. Ama düşman, onları orada da boş bırakmıyor ve birçoğunu gözaltına alıyor. Fethi'nin de çalışmaları sekteye uğradığı gibi deşifre oluyor. Bu da gecenin ikinci olumsuz gelişmesi olmuştu.

Alan epeyce ısınmıştı. Konaklama yeri hızlıca kamufle edilerek yola çıkıldı. Düşmanın olası bir operasyonunun içinde kalınmamalıydı. Bir gün önce Tuncay ve Emine'nin malzeme almak için gittiği depo alanına doğru yola çıkılmıştı. En azından, operasyonel bir yönelim olursa da dışarıda kalınabilecek bir mesafeydi oralar.

Ese Yaylası diğer bir ismiyle "Çerkez Yurdu" mıntikasına gelinmişti. Depoya çok uzak olmayan bir noktaya yerleşiliyordu. Ese Yaylası'nın çevresi büyük vadilere akan dereleriyle meşhurdur. Geçiş alanıdır. Her yanı sık ormanlarla kaplıdır. Ese Yaylası da, ormanın içine gizlenmiş geniş

bir çayırlıktadır. Suyu da içinde akar. Yüzlerce yıllık, oldukça kalın gövdeleri olan ağaçlarıyla ayrı bir güzelliği vardır. Zaten dört bir yanındaki irili-ufaklı dereleriyle, sık ormanlarıyla konaklamaya elverişli yerleri çoktur. Bütün yapraklar dökülmüştü. Ormanda, yer yer bulunan çamlar dışındaki tüm ağaçlar, giysilerinden arınmış gibi çıplaktı. Bu durum dezavantaj oluştursa da, dere içlerinin kuytulukları kalmak için uygundu. Herkes bir işle ilgileniyordu. Bir grup çevreyi denetime çıkmıştı. Ateş yeri açanlar, su yeri yapanlar, odun toplayanlar, güvenlik için en uygun nöbet noktası bakan komutanlar... vs. herkes bir işle uğraşıyordu.

Orhan (Duran Salman) da birlik komutanına, “*Yoldaş, buralara neden Çerkez Yurdu diyorlar?*” diye sordu. Komutan da “*Erbaa ilçesinde Çerkezler çoktur. Çerkez asıllı olanların yaşadığı köyler var. Buraya gelen yaylacular Erbaa'nın Çerkezleri. O yüzden zamanında öyle isim vermişler. Çobanlarımın çoğuyla görüşüyorduk. Hepsi de iyilerdi. Senin meslekten insanlardı Orhan yoldaş*” diye kısa bir bilgi verdi. Orhan için oralar yeniydi. İlk defa Almus'un dağları dışında farklı arazilerde bulunuyordu. Yayla yerlerini gördükçe, bir çoban gözüyle bakıyor, köyünün yaylasıyla kıyaslıyordu. “*Buralarda hene koyun güdülür. Çayırлары çok büyük. Otu, suyu bol. Bizim oraları düşünüyom da yayla yeri demeye heç mi heç dilim varmıyor. Üçtek (azıcık) çayırı, eccük de (çok az) suyu bulunca cennet sanırdık. Hele şu yaylacığın yayla yerleri cennetten öteymiş valla*” diye hayranlığımı dile getirdi. Bunları da Barış'a anlatırdı. Barış, köyden katılmış, çocukluğundan beri çobanlık yapmış olan Orhan'la ilgileniyordu. Merak ettiği birçok şeyi sorup öğrenmeye çalışıyordu. Bazen de Ünal laf atardı Orhan'a. “*Yoldaş, çobanlığı bıraktın. Artık gerillasın. Bir gerilla gözüyle bak araziye. Sen halen çayırılara meraklısın. Çayırılarla işimiz yok ki. Zaten uzak duruyoruz oralardan. Apaçık alan. Böyle giderse sen Parti'den bir tane de koyun sürüsü talep edersin vallahi*” derdi. Sohbetleriyle, takılmalarıyla güzel şeylerin paylaşılmasının ne olduğunu biliyorlardı. Her şeye rağmen yaşam güzelleştirilmeliydi. Bu da içinde olunan yaşamın sevilmesiyle mümkündü. Gerillalar yaşayarak güzelleştiriyor ve yaşama da güzelliklere de yeni yeni duygular katabiliyordu.

Kaç zamandır Ünal ile Fethi ayrıydılar. Gece birlikte yatıyorlardı. Epey bir süre sohbet etmişlerdi. Düşmanın muhtemel yönelimini, açık verdikleri için göçen köylüleri, sekteye uğrayan çalışmaları, faaliyette olan diğer gerillaları, Ünal'ın hastalığını... vs. konuştular. Ünal daha çok köylülere takılıp kalmıştı. Dersim'de de köylerde çalışmışlardı. Yaklaşım farkını görüyorlardı. Dersim'de köylüler daha yoksuldu, devrimcilere karşı tutumları, Karadeniz'le kıyaslanamayacak kadar ileriydi. En pasif kalamı bile gerillaya açık desteğini sunuyordu. Dersim'in tarihi süreci çok farklıydı biliyordu. Karadeniz köylüsünün de kendine has ekonomik, sosyal bir yaşamı vardı. Siyasal tercihleri de ona paralel şekilleniyordu. Bütün bunları bir arada değerlendirip, bütünlüklü bakmaya çalışıyordu. Yine de kalbi hep memleketten yana atıyordu. Fethi ile anlarına gidip, girdikleri köyleri, konuştukları insanları hatırladılar. Birbirlerine anlattılar. Tokat, Dersim gibi değildi biliyorlardı. Halkın bilinçsizliğinin, Karadeniz'de daha derin olduğunun da farkındaydılar. Zamanla öğreneceklerine, devrimcileşeceklerine inanıyorlardı. Böylesine sohbetlerle, gecenin soğuşunu unutmuşlardı. Sırt sırta verip uyudular.

23 Kasım sabahı, henüz hava tam olarak aydınlanmamış iken, bütün birlik uyandırılmıştı. Hava çok soğuktu. Açıklıklara kırağı düşmüştü. Karlı zamanların soğuşundan farklı değildi ortam. Herkes hızlıca giyinip kuşanmıştı. Devriyeler sırttaydı. Gece nöbetçileri, nöbetlerini aktarıyordu. Komutanlar da en küçük bir ayrıntıyı kaçırmadan dinliyorlardı. Soğuklarla arası iyi olmayanlar ise gecedeki köz kalmıştır umuduyla, kül başına çökmüş ellerinde odun parçasıyla külde köz arıyorlardı. Köz bulamasalar da ateş yerinin başında olmanın psikolojisiyle kendilerini ısıtacak avuntularla oyalıyorlardı. Muziplikleriyle tanınan Ünal, yine iş peşindeydi. Gözleri fıldır fıldır gerillaları izliyordu. Bir ara gözü Barış'a takıldı. Barış, yine her sabah olduğu gibi oldukça sessizdi. Kahvaltı yapana kadar kolay kolay konuşmazdı.

Ünal yanında bulunan Orhan'a - ki Orhan'ın yeni olduğu için tez-gâha düşeceğini umuyordu- "*Orhan yoldaş, biliyorsun Barış yoldaşın*

muhabbeti çok hoştur. Hele de sabahları daha iyidir. Bakma sen biraz sert görünüyor ama öyle değıldir. Gidip biraz takılsana” dedi. Orhan, köylülüğün pratik zekasına ve hazır cevaplılığına sahiptir. “Ünal yoldaş, güzel güzel konuşuyorsun emme, gözlerin başka şeyler söylüyor. Kim bilir gene neler geçiyordur aklından” deyince, Ünal vazgeçti hemen. Ateş yakma zamanı gelmişti. Ünal kocaman bir ateş yaktı. Komutanın uyarısıyla kahvaltı hızlıca yapıldı. Devriyeler değışmişti. Sabahtan çıkanlar yoğun olarak gelen araç seslerini aktarmışlardı. Beklenen bir şeydi. Ama kapsamı ne olacaktı, yönü ne taraftı bu önemliydi. Herkes bir operasyon beklentisi içindeydi. Hazırlıklar yapılmıştı. Daha çok, eylem yapılan alanı kapsayan bir operasyon olabileceğı düşüncesi vardı. Bir de kısa bir süre önce köylülerin açık vermesiyle deşifre olan kış hazırlığı çalışması vardı. Bütün bunlar üzerine bölgeye yönelebilirlerdi. Her iki durumda da Ese Yaylası biraz uzak kalıyordu.

Biraz sonra, telsiz konuşmaları yoğunlaşmaya başlamıştı. Kilitten (kriptolu telsizlerle) konuşuluyordu. Konuşulanlar dinlenemiyordu. Ama konuşma esnasındaki sinyal çizgileri telsizin ekranına yansıyordu. O çizgilerin çokluğu, azlığı, operasyon güçlerinin yakınlığı, uzaklığı veya yönü hakkında ipuçları verebiliyordu. Konuşmalar yakındaydı. Zaten hemen ardından, konaklama yerinin aşağılarındaki derelerden konuşma sesleri gelmeye başladı. O taraf birkaç gün önce bazı ihtiyaçlar için gidilen deponun olduğu alandı. Akla ilk gelen deponuydu. Göreve gidenler farkına varamadıkları bir açık mı vermişlerdi? Sonuç itibarıyla, düşman çok yakındı. Beklenmedik bir gelişmenin eşiğine gelinmişti. Uygun bir yere çekilip duruma göre konumlanıldı. Korunması gereken Barış, bazı hastalar ve gerillaya yeni katılmış olanlar, düşmanın geçiş durumuna göre olası bir temasın en az yaşanabileceğı yerlerde mevzilendirilmişlerdi. Düşmanın klasik yönelimine ters bir hareket tarzı vardı. Ağırıklı olarak sırtlardan başlayıp aşağılara, içlere doğru operasyon yapıyorken, bu kez aşağıdan başlamışlardı. Asıl güçler de aşağılardan gelip sırt boyu geçiş yapıyordu. Gerillalar için yer değıştirmek zordu. Operasyon güçlerine göre dezavantajlı bir pozisyondaydılar. Mevzilerden çıkıldığı an fark edilme du-

rumları yüksekti. Gizlenerek, geçişlerini bekleme o an için gerekli oldu. Çünkü çıkabilecek bir çatışma gerillanın aleyhine olabilirdi.

Herkes, kalın bir ağaç arkasına mevzilenmiş, silahların namlularını bir hat olarak düşmana çevirmiş, tetikte bekliyordu. Olası bir temasın kurulma ihtimali en güçlü olan yere, tecrübeliler mevzilenmişti. Fethi, Tuncay, Emine, Halo, İsmail (Özgür Güler) ve diğerleri Düşman çok kalabalıktı. Yüzlercesi geçmişti, halen de sık aralıklarla geçiyorlardı. Heyecan doruktaydı. Her an bir çatışma yaşanabilirdi. Silah seslerinin yanlılarıyla barut kokularıyla ortaklık bambaşka bir havaya bürünebilirdi. Her gerilla kendisine yakın olan mevzilerdeki yoldaşlarıyla göz temasında bulunuyor, birbirine moral vermeye çalışıyordu.

Ünal, yakınındaki Barış'a bakıyor, arada bir göz göze geliyorlardı. Ünal'ın çatışma deneyimi çoktu. Dersim'de gün boyu süren çatışmalarda yer almıştı. Gayet rahat, kendinden emin bir şekilde hedefe kilitlenmiş dikkatle izliyordu. Barış da Ünal'ı izliyordu. Ondaki soğukkanlılığı, özgüven duygusunu gözlerinden okuyordu. Işıl ışıldı Ünal'ın gözleri. Onur duydu onunla. Parti'nin yetiştirdiği ve şimdilerin ihtiyacı olan militan bir duruşa sahipti Ünal. Barış, hat boyu mevzilenmiş ve silahlarına sarılmış olan gerillalara bakıyordu. Yakınındaki yeni gerillaların, kontrolsüz heyecanını gözlemliyordu. Onlara moral veriyor ve heyecanlarını yatıştırıyordu. Bir yandan da geçiş yapan düşman kolunu takip ediyordu. Kleşinin emniyetini açmış, hazır bekliyordu.

Operasyon güçlerinin bir manevra yapmasıyla, gerillanın konumlanma hesapları alt üst olmuştu. Zaten iyice yakından geçen unsurlar, riski az olur diye belirlenen ve ona göre konumlandırılan gerillaların olduğu yere daha da sokularak geçmeye başlamıştı. Mesafe, beş on metreye kadar inmişti. Çevreleriyle ilgilenmiyor, sadece geçiyorlardı. Artık çatışma kaçınılmaz olmuştu. Gerillalar hep birlikte, tetiklere dokundular. İlk ateş eden gerillalar olduğu için, apansız yakalanmıştı düşman. 10' a yakın düşman unsuru saf dışı bırakıldı. Ama karşılık vermeleri gecikmedi. Sırt boyu geçen unsurlar, doğrudan temas kurulan yere yöneldiler. Durmaksızın ateş ediyorlardı. Barışların bulunduğu yer, en fazla ateş alan

kısım haline gelmişti. Barış, ilk ateşte şarjörünü bitirmişti. Hemen dolusuyla değiştirmeye çalıştı. Yerinden kımıldayamıyordu. Neredeyse yerine sabitlenmiş gibiydi. Mermiler durmadan ağaç köklerine, gövdelerine, çalılara, yerlere saplanıyor, parçalayıp geçiyordu.

Mevzi değiştirmek neredeyse imkânsızdı. Barış, çevresine bakmaya fırsat bulamıyordu. Sadece Ünal'ı görüyordu. Çatışmayı sürdürüyordu. Gözleriyle en yakınındaki komutanlardan birisini aradı. Ama yeterince bakabilme imkânı yakalayamadı. Kimse mevzisinden kımıldayamıyordu. Çapraz ateş arasında kalanlar da vardı. Barış ara ara sıkmaya devam ediyordu. Bu arada Dilek ve Orhan ilk ateşte vurulmuşlardı. Peşleri sıra Yılmaz (Ümit Çağlayan San) da şehit düşmüştü. Üçü de yeni gerilla olmuşlardı. Ünal ise mevzisinin boşa çıkacağını görmüştü. Hızlı bir hareketle yer değiştirmek istiyordu. Çaprazında Nilüfer vardı. Onu gördü. O yöne kaymak istedi. Hızlıca bir takla atıp, mevziye ulaşma esnasında vuruldu. Nilüfer bir şey yapamıyordu. Kendisi de kolundan vurulmuş, silahını kullanamıyordu. Bu arada Barış da yaralanmıştı. Çevresine baktı, kimileri vurulmuş yatıyor, kimileri ise çatışmaya devam ediyordu. Yaralarına aldırış etmedi. Şehit düşenleri görünce, hemen sloganları haykırmaya başladı, “Gerillalar ölmez, yaşasın halk savaşı”, “Yaşasın Partimiz TKP/ML” diye.

Düşman zayıf yeri anlamışçasına oraya yükleniyordu. Barış, nereden vurulduğunu anlayamadan, olduğu yere yığılmıştı. Barış da şehit düşmüştü. Ama kimse bilmiyordu.

Çatışma tüm şiddetiyle sürüyordu. Silah sesleri, slogan seslerine karışmıştı. Her yanı barut kokusu sarmıştı. Çatışma sürerken, komutan bir yandan da Barış'ın bulunduğu yerden çıkarılması için gerillaları yönlendiriyordu. İlk olarak Halo, yağmur gibi yağın kurşunlar altında, Barış'ın olduğu yöne doğru sürünerek yanaştı. Yoldaşlarının ateş desteğiyle ilerledi. Barış'a seslenildi ama yanıt alamadı. Daha sonra Doktor (Umut İl) aynı şekilde yaklaşmaya çalıştı. Yine sonuçsuz kalındı. Düşman, düşenlerin alınmaya çalışıldığını biliyordu. O yüzden ateşini hiç kesmiyor, boşluk fırsatı tanımıyordu. Halo ve Doktor son kez yine sürünerek Barış'lara

ulaşmaya çalıştılar. Fakat sonuç alınamadı. Alan iyice daralıyordu. Kayıplar artabiliyordu. Artık çekilmek gerekiyordu.

Birlik komutanının talimatıyla geri çekilme başlamıştı. Kimler şehit düşmüştü, kimler yaralıydı bilinmiyordu. Bu bilinmezlik, halen bir umuttu. Gözler Barış'ı aradı ama yoktu. Birlik toparlandığında beş yoldaşları eksikti. Kimsenin ağzını bıçak açmıyordu. Söyleyecek çok şeyleri vardı ama kelimeler boğazlarında düğümleniyordu. Bazen söze gerek olmazdı. Yaşanan acılar her şeyi anlatmaya yetiyordu. Gerillaların çoğu ilk defa bu kadar büyük ve ağır bir kayıpla karşı karşıya kalmışlardı. Kimileri kabullenemiyor, kimileri ise kayıpların yarattığı etkinin altında, olanları anlamakta güçlük çekiyordu. Yürüyorlardı ama bir yanları geride kalmışçasına huzursuz, isteksiz ve karmaşık duygular içindeydiler. Sık sık geriye dönüp bakıyorlardı. Belki gelen olur, belki bir ses duyulur diye. Oysa, halen ara ara silah sesleri geliyordu. Telsizden geçen "Beş'i ölü ele geçirildi..." bilgisiyle, kırılma noktasına beklenenler de acılara karıştı. Ve her birinin yüreği yangın yeri gibi korlaştı. "Acıları tas tas içmek" böyle olsa gerek diye derin duygular eşliğinde uzaklaştılar oradan.

Operasyon, doğrudan depo ve deponun olduğu alana yönelikti. Bilinmeyen bir şekilde açık verilmişti. Depo alanına yakın kalınması da olası bir tehlike için zemin oluşturmuştu. Operasyon, birkaç gün önceki eylem ve başka bir köyde deşifre olan çalışmalara dönük olabilir diye yorumlanıyordu. Düşmanın fark edilmesine kadar, operasyonun kendilerine dönük olacağı ihtimali zayıf görülüyordu. Bu da, o an için daha farklı bir hareket seyrine yönelme ihtiyacından uzak düşünmeyi doğurmuştu. Aslında '97 yazıyla bölgedeki askeri seyir yeni bir biçime evriliyordu. Parti güçleri dışında üç ayrı yapının da gerillaları bölgedeydi. Yoğun eylemler yaşanmıştı. Her yapı, bölgede askeri eylemlere ağırlık vermişti. Bu da düşman cephesinde yeni bir yönelim için ortam hazırlamıştı.

T. Kürdistanı'nda savaşmış, deneyimli taburlarını alana aktardılar. İlk defa helikopterler görüldü. Mekanize birlikler kaydırıldı. Zırhlı araçlar daha fazla yer almaya başladı. Operasyonel yönelimleri değişiyordu.

Daha fazla güçleri vardı ve kapsamı geniş operasyonlar yapılıyordu. Bölgedeki gerilla yoğunluğunun artması, buna paralel düşmanın yeniden yapılanması, savaş seyrine yeni bir boyut getirmişti. İşte asıl eksiklik bu gerçekliğin yeterince kavranamaması ve doğru değerlendirilememesindedi. Değişen durumun doğuracağı yeni adımlar bu yüzden öngörülememişti. Bölge güçleri tecrübesizdi. Sınırlı savaş deneyimleriyle de durumu zamanında iyi tahlil edememişlerdi. Mevcut şartlara denk düşen taktikleri, manevraları somutlamada yetersiz kalmışlardı. Savaş gerçekliğinin kendisini tanımak, anlamak kimi zaman böylesine derin yaraların sonucunda olabiliyor. Bazen daha küçük kayıplarla görülebilirken, bazen de büyük yitimlerle sarsılarak öğreniliyordu. Ese Yaylası çatışması da bir sarsıntı yaşatmıştı.

Barış'ın konumunu sınırlı sayıda kişi biliyordu. Gerillanın ezici çoğunluğu, Barış'ın Parti kadrosu olduğunu tahmin ediyordu. Gerillanın daimi misafiriydi. '95 yazıyla yani 6. Konferans'la başlayan gelişmeleri devam ediyordu. Özel bir muamele gördüğü için önemli bir kadro olduğunu düşünenler de vardı. Bölgedeki Parti üyeleri de tam olarak bilmezdi konumunu. Ama Siyasi Komiser'in "*Barış yoldaş, yani Mehmet Demirdağ Partimizin Genel Sekreteriydi...*" demesiyle acılar daha da büyümüşü. Tarifsiz ve karmakarışık duygular içindeydi herkes. Barış'ın Genel Sekreter olduğu bilgisi ise her şeyi derinleştiriyordu. Cevabı aranan onlarca soru geçiyordu zihinlerden. Ama acıların gölgesinde, o an için, bir ışık bulunamıyordu. Belki yanıtları çok kolaydı soruların. Yaşananlardan sıyrılmaksızın düşünmek, cevap vermek zordu. Zaman, hancılarlenmişçesine yaralı olan yüreklerin çılgınlıkları içinde süzüp çıkaracaktı yanıtı. Acı deneyimlerin, yakıcı dersleri böyle öğreniliyordu. İstenmese de gerçekliğin kaçınılmaz bir döngüsüydü yaşananlar. Çünkü sahip olunan nitelikle, güçle, özelliklerle yürünüyordu.

Yolculuğun tüm süreçlerini şekillendiren de yürüyenlerdi. Yani yaşananlar, mevcut savaş düzeyinin gerilla niteliğini kendi terazisinde ölçmesiydi. Niteliğe, düzeye bir ayna tutulmuştu. Kabul edilmesi güç de olsa, gerçeklik hüküm sürüyordu. Öğrenilecekti. Yolları çetin olsa da,

beklenmedik gelişmelerle, umulmadık anlarda karşılaşılrsa da yetmezlikler içinde kalınıp yapılsa da, beraberinde ağır ve kabullenilmesi zor bedeller ödense de görünenleri, yansıyanları özümsemek bu yolun bir zorunluluğudur. Kimi zamanlarda öğrenme eğrisi böyle oluşuyordu. İstentememiş olsa da mevcut nitelik, kendi gerçekliğini, nesnel durumla yüzleştirecektir. Bu kaçınılmazlık, yaşamın her anında vardır. Bütün mesele acı da olsa, öğrenebilme tutkusunu diri tutabilmektedir. Bu da düşenlerle, onların yaşamlarıyla, onlarda somutlaşan kavga unsurlarıyla birleşebilmekle mümkündür. Acıların gölgesinde kalan yanları aydınlatacak olan da onların ışığıdır. Yani onlardan öğrenmek.

'97 sonbaharındaki çatışmalarda önemli bir nitelik kaybı yaşanmıştı. Bunların başında gelen de şüphesiz ki *Mehmet Demirdağ*'dı. Yine Partinin büyük emeklerle yetiştirdiği ve yarınlarda önemli bir potansiyele erişebilme potansiyeli olan *Özgür Karabulut*. Gerilla alanının deneyimlerini taşıyan ve geleceğin komutanlık düzeyinde kadrosu olabilecek *Ümit Dinler*. Her ne kadar yeni ve tecrübesiz olsalar da mücadelenin daha ileri bir aşamaya taşınması için her türden özveriyi gösterebilen yılmaz savaşçılardan *Dilek Konuk*, *Ümit Çağlayan San* ve *Duran Salmanlar*. Onları anlatabilmek, yaşayabilmek geride kalanlara düşüyordu. Belki kelimeler yetmeyecekti anlatmaya. Yüreklerden kopup gelen duygular, belki de tarif edilemeyecekti. Anlatamam diye kaygılar içine düşülecekti belki de. Kimileri yasını tutmakla baş başa kalmayı yeğleyecekti. Acılara tutunup, içten içe parçalayacaktı kendini. Belki de öfke seli olup her bir yana taşmak, doludizgin akmak istenecekti. Kabullenememenin çılgınlığına bürünüp, dağların doruklarına doğru haykırmak gelecekti kimilerinin aklına. Herkes, kendinde olanla bütünleştirerek kayıpların acısını yaşayacaktı, yaşıyordu. Düşenleri ardından hissedilenler, geride kalanların düşenlerde kendilerine, ideallerine ve düşlerine dair bulduklarını anlatıyordu. Eksik kalınsa da; o anın duyguları, düşünceleri, dile gelenleri düşenlere dair yüreklerin dillenmesiydi. Duygusal yanları ağır bassa da konuşulanlar, anlatılanlar oldukça anlamlıydı.

Emine, “*Nereden başlamalı, ne demeli bilmiyorum. Anlatabilmek*

kolay olmayacak belki. Yine de konuşmak, anlatmak bize düşüyor tabii ki. Barış yoldaşın Parti Genel Sekreteri olduğunu bilmiyordum. Şehit düş-tüğünde öğrendim. Konumunu öğrenmek bende farklı bir bakış açısı ya da duygu oluşturmadı. Çünkü Barış yoldaş her yönüyle doğal bir ön-derdi. Bizlerle kaldığı süre içerisinde verdiği izlenim bu yöndeydi. Bir Parti kadrosu tanımlamaya çalışsam ya da düşlediğim özelliklerde bir kadro tablosu somutlamak istesem, şüphesiz ki bu, her yönüyle Barış yol-daş kişiliği olurdu. Çünkü onda, Partiye, sınıf mücadelesine inanmışlığın, adanmışlığın, süreçlere yön veren iradi gücün, umut olabilme gerçekli-ğinin, düşünsel berraklığın ve daha onlarca özelliğin diyalektik bir kay-naşması vardı. Her açıdan yaşama ve ideallerine tutkuluymuştu. Her anını, düşlerine ulaşmak için verimli kılıyordu. Durmaksızın araştıran, okuyan, sorgulayan özelliğiyle, zamanı, düşlerine giden yolda yoldaş yapıyordu. Amatör bir ruhla sarılıyordu. O yüzden coşkusu, heyecanı ve canlılığı bitimsizdi. Konumu gereği bakmıyordu, öğrenmeye olan açlığı ve tutkuya dönüşen bilgilenme sabırsızlığıyla bakıyordu her şeye. İşte beni etkileyen yanı, esasta buydu. İfade etmekte zorlanacağım bir mütevazılığa sahipti.

Gerçekliğin karşısında uysal olunmazsa, onu her yönüyle algılamak, tanımak, bilmek zor olur. Barış yoldaş, sahip olduğu niteliğe rağmen her zaman gerçeklerin karşısında uysal bir duruş sergiliyordu. Bildikleriyle kendine sınır koymuyordu. Yeniden yeniden öğrenmeye çalışıyordu. Mü-tevazılığı esasta buralardan köklemişti. En somut örneği, gerillalarla kurduğu ilişkiler, paylaşımlardır. Herkesle kaynaşabiliyordu. Sohbetle-riyle güven duygusu aşılıyordu. Herkesi büyük bir ilgiyle dinliyordu. Ki-şilere önemsendiği hissini çok canlı bir biçimde veriyordu. Bunları yaparken gayet doğal davranıyordu. Bu özelliği, konuştuğu tüm konu-larda kendini gösteriyordu. Yani her açıdan niteliği ile iç içe geçmiş, öz-deşleşmiş bir doğallığı vardı. Barış'la konuşmak, insanın kendi sınırlarını görerek, ona isyan etmesi gibiydi. Ufku genişti. Anlattıklarıyla insanın özgüven damarlarına kan taşıyordu. Bu yanıyla farklıydı. Önder olduğu için böyle davranmıyordu. O, her yerde akmaya çalışan bir su olmaya ça-lışıyordu. Sanırım Barış'ı bu denli mütevazı kılan da bu yanıydı. Acımız

büyük olsa da, onurluyuz. Ve düşenlerle kıvanç duyuyoruz. Nasıl ki İbrahim 'le tohum olduk toprağa ve Cihan 'ıyla, Kazım 'ıyla, Mehmet 'iyle de filiz olmasını öğrendik. Ve öğrenmeye devam edeceğiz...” dedi. Ama boğazı düğüm düğüm olmuştu. Gözyaşları ise farkında olmadan süzülüp akıyordu yanaklarından. Konuşmaya devam edemedi. Mendilini aradı yeleğinin ceplerinde. Bulamayınca, bir sigara yakıp efkârına tutunup yoldaşlarını dinlemeye koyuldu.

Yakınında oturan Hatice (Fehiman Bozgurt)'un da gözleri dolmuştu. Konuşmak istiyordu ama cesaret edemiyordu. “Duygusallığıma yenik düşerim” deyip vazgeçiyordu. Emine'nin konuşmasından etkilenmişti. Bir an için cesaret bulmuştu. Söz istedi; “*Bu yaz faaliyeti boyunca Barış yoldaşla aynı birlikte yer aldık. Dört beş aylık bir süreçti. Zaman kısa olsa da yoldaşı tanımak açısından yeterli bir zamandı. Emine'nin söylediği gibi doğal bir önderlik vasfı vardı. Konum olgusu Barış yoldaşın kişiliğini tanımlayıp belirlemiyordu. Aksine taşıdığı bir nitelik vardı. Her şeyi belirleyen, açıklayan da Barış'ın niteliğiydi. Yani konumu, Barış yoldaşın niteliğini açıklamaya yetmezdi. Öncelikli olan niteliktir. Konum olgusu, niteliğe göre bir anlam kazanır. Nitelikle örtüşmeyen bir konum, her açıdan sıkıntı yaratır. İşte bu noktada Barış yoldaş denildiğinde onun Parti Sekreteri oluşundan çok, kişiliğiyle özdeşleşen niteliği aklıma ilk gelen şey oluyor. Kişiyi pratik süreçte etkin kılan onun niteliğidir, konumu değildir. Nitelikle konum birbirinden ayrı ele alınamaz. Birbirini tamamlar. Nitelik bedense, konum da onun giysisidir. Esas olan elbette ki bedendir. Barış yoldaş ideolojik-politik-örgütsel ve pratik açıdan önderlik vasıflarıyla donanımlıydı. Hayata, sınıf mücadelesine, günlük gelişmelere veya irili-ufaklı meselelere, basit ya da karmaşık her olaya, olguya yaklaşımı oldukça geniş ve sınırsızdı. Belirli kalıplar içinde düşünmüyordu. Bir şeyleri irdelerken alabildiğine derine iniyordu, nedenlerini, kavrayabildiği koşullar içinde geniş tutuyordu. Bütünlüklü bir yaklaşımı oluşturmak için parçalara nüfuz ederek ilerliyordu. Mümkün olduğunca etraflıca yaklaşıma çalışıyordu. Bu yönüyle felsefi bir derinliği vardı. Bu derinlik Barış'ı çok yönlü bakmaya, düşünmeye götürüyordu. Rad-*

yoculuk görevim olduğu için günlük haberleri birlikte dinlerdik. Sıkça da sohbet edebilme fırsatım olurdu. Bu paylaşımlarla Barış'ı anlatmak yeterli olmaz biliyorum. Günlük gelişmelere dair değerlendirmeler yapıyordu. Gerçekten de insan dinledikçe kendi sığılığının farkına varıyordu. Yaşananları algılamada, anlamada, yorumlamada ve bir düşünce oluşturmada ne kadar da yetersiz, yüzeysel ve donanımsız olduğumuza dair birçok gerçekliğimizi görüyorduk. Siyasi yelpazesi genişti. Mesela burjuva basını okurken çoğumuz seçici davranırız. Belirli haberlerle ya da yazılarla ilgileniriz. Devrimci olmanın ilgilerini bile belirli kalıplara sokarız. Bu kalıplar zamanla düşünce ufukumuzun sınırları haline gelir. Yani niyetimiz dışında kendi şartlanmışlıklarımızı, önyargılarımızı yaratıyoruz. Devrimciliğin engin yaklaşımını darlaştırmış oluyoruz. Ama Barış yoldaş bugüne kadar gördüğüm istisna bir kişilikti. Burjuva gazetelerin istisnasız her tarafını okur; okuyamasa bile mutlaka tarar, gözden geçirirdi. Güncel gelişmelere öncelik verirdi. Ama gazetelerin her sayfasıyla ilgileniyordu. Spordur, magazindir ayırt etmeyip okuyordu. İlk günler garip karşılıyordum. Ama birkaç sohbetimiz sonrası fikrimi değiştirmişti. Gazete sayfalarına yansıyan her haberi, gelişmeyi, olayı, bilgiyi tartışıyordu, sorguluyordu. Bir ülke panoraması olduğuna vurguda bulunarak, ekonomik-sosyal yapıyla doğrudan ya da dolaylı yollardan ilişkilerini kuran değerlendirmeler yapıyordu. Gazetelerin üçüncü sayfa diye tabir edilen ve toplumun cinnet-cinayet tablosunu yansıtan haberleri dikkatle okuyup sosyal-psikolojik duruma dair tespitler yapıyordu. Anlatmak istediğim, Mehmet yoldaş yaşamın her anında hayata dair gerçek bilginin peşinden koşuyordu. Yaşamla sıkı bir bağ kuruyordu. Sorduğu her sorunun cevabını büyük bir azimle arıyordu. Bulduklarıyla yetinmiyordu. Felsefi derinliği, siyasi donanımı ve ideolojik berraklığı her daim netti. Bugün hepimizin böylesine bir düşünce sistematiğine, yöntemine ihtiyacımız var. Barış yoldaştan öğrenilecek her şey, yarınlarımız için daha güçlü adımların atılmasına zemin hazırlamak anlamına gelecektir. Ve biliyoruz ki Barış yoldaş Partimize doğdu, Partimize hayat verdi. Biliyoruz ki Partimiz yeniden Mehmetler çıkarmaya muktedirdir” dedi. Herkesin

uzun uzun konuşuyor olması, gerilla ortamına farklı bir canlılık getiriyordu. Konuşuldukça eksikliğin, kaybın boyutu daha derinden hissedilse de umut da aşılanıyordu. Özgüven ve bağlılık duygusu da büyüyordu. Konuşanlar, konuşacaklara yol açıyordu.

Akın (Erol Özel) da konuşmak, bir şeyler anlatmak istiyordu. Mehmet'le özellikle politik konularda çokça sohbeti olmuştu zamanında. Ama şehitleri yeterince ifade edememenin sıkıntısı içindeydi. Ortamın etkisiyle kendini toparlayıp söz istedi. *“Birçok yoldaş güzel şeyler anlattı. Dinledikçe insan gururlanıyor. Barış yoldaş için daha fazlasını yapmak gerekir tabii ki. Ama bugünkü koşullarda ilk olarak hak ettiği biçimde geride kalanlara anlatabilmek de çok önemli. Ben de bu yönüne değinmek istiyorum.*

Barış yoldaşın düşünceleri güçlüydü. Bir durum, olay, gelişme veya basit bir sorun üzerine konuşmadan önce, onu etraflıca anlamaya çalışıyordu. Kendince doygun bir bilgiye ulaşıyor ve peşi sıra bir fikir oluşturuyordu. Yani somut duruma asgari düzeyde vakıf olduktan sonra, düşüncelerini biçimlendirip konuşuyordu. Bu da onu mevcut süreçlerde etkin kılıyordu. Güçlü temelleri olan bir bilgilenme süreciyle yaşama katılıyordu. Somut duruma yaklaşırken sınırsız olmaya çalışıyordu. Bu düşünüş yöntemi Barış yoldaşın, genel tutumunda belirleyici roldeydi. Görev ve sorumluluklarının her seyrine aynı yöntemle yaklaşıyordu. Önderlik boyutuyla misyonunu oynayabilmesi, Partide etkili olması da bundandı. Onu ideolojik-politik açıdan özgüven sahibi yapan da buydu. Çünkü somut gerçekliğe dayalı ve oralardan süzülüp alınan düşüncelerle yaşamın içindeydi. İnsanı güçlü kılın da budur. Bir düşünce ne kadar nesnel gerçekliğe dayanırsa o oranda güçlü ve etkili olur. Zaten, bilimsel düşünce de böyle bir yol izledikçe, seyre yön verebilir. Barış yoldaş bunu başarabilmişti.

Görev ve sorumluluklarının peşinde sürüklenmiyordu. Aksine onları kendisi sürüklüyordu. Yani onları belirleyen, onlara yön veren, onları somut şartlarda yeniden biçimlendiren oluyordu. Çoğumuzda vardır. Görevlerimizi kavranabilen boyutlarıyla yaparız. Bir süre sonra da onun sı-

nırları içine kendimizi hapsederiz. Böylece de kendini tekrarlayan bir rutinlikle, özne olabileme dinamiklerimizi öldürmeye başlarız. Ufkumuz dar-
dır. Kendi kendimize engeller oluştururuz. İşte Barış yoldaşın farklı yanlarından birisi buydu. Daha uzağa bakıyordu. Görevlerini, kendi sı-
nırları dışına çıkararak zenginleştirebiliyordu. Görev tanımlamasına yeni
bir boyut kazandırıyordu. Devam eden mücadele seyrinde hem de bir-
çok şeyin hızlı değişimlere gebe olduğu şartlarda görev-sorumluluk al-
gılaması, kavrayışı dinamik olmak zorundadır. Barış yoldaş bu potansiyelle bütünleşebilmişti.

Geçen yıl da yaz ayları boyunca gerilladaydı Barış yoldaş. Ama her zaman köye, yaylaya gitmek istiyordu. Pozisyonundan kaynaklı götürül-
müyordu bazen. Çünkü o gibi pratiklerde risk unsuru her zaman olabili-
yordu. Çok ısrar ediyordu. Günün birinde, güvenlik tehlikesinin
olmadığına emin olununca bir yaylaya götürdük. Daha doğrusu çoban-
ların kaldığı seyvanlara (çobanların kaldığı derme çatma yerler) gittik.
Barış yoldaş uzun uzun çobanlarla sohbet etmişti. Onları dünyasını öğ-
renmeye çalışan sorular soruyor, dikkatle dinliyordu. Çobanların ya-
samlarını dinledikçe onlardaki dinamikleri yakalamaya çalışıyordu. Çok
etkilenmişti çobanlardan. Önceki bilgilerine yeni bir derinlik katıyordu.
Günlerce çobanların yaşam öyküleri üzerinden, köylülüğün en yoksul ke-
simlerine dair politik değerlendirmeler yapmıştı. Gerillaların, çobanlara
yönelik yaklaşımlarına zenginlik katmıştı. Barış yoldaş gerçekten bilgi-
nin kaynağına iniyordu. Bu da onu daha objektif kılıyordu. Hepimiz bu
yaklaşımı kavramalıyız. Başarılarımız, kazanımlarımız böylesi bir dü-
şüncenin peşi sıra gelebilir ancak. Düşseler de onlardan öğrenebilmek
yarınlara belirli bir birikimle gidebilmemiz demektir” dedi.

Gerilla için oldukça verimli konuşmalardı hepsi. Herkesin söyleye-
cekleri vardı elbet. Bunlardan birisi de şüphesiz ki Murat Deniz’di. O
dönem, farklı bir pozisyonu vardı. Tutukluymuştu. Ama Mehmet’in şehit
düşmesi onu derinden etkilemişti. Durumuna isyan ediyordu. Mehmet’i
çok seviyordu. Bir sürü paylaşımları olmuştu. Şimdi ise ne acıydı her
şey. Onu anlatamayacaktı. Onun için kısa da olsa duygularını dillendire-

meyecekti. Bu duruma daha fazla dayanamayacağını biliyordu. Her ne olursa olsun bir şeyler söylemeliydi. Söz istediğinde reddedilme ihtimali de olabilirdi. Etik olur muydu orasını hiç düşünmüyordu. Çünkü herkesi bir yoldaşı gibi görüyordu. Az gözyaşı dökmemişti düşenlerin ardı sıra. Cesaretini toplayıp Siyasi Komiserden söz istedi. Başı öne eğikti bunu yaparken. Siyasi komiserin “Evet Ömer, seni dinliyoruz” demesiyle bütün kırılğanlıklarından kurtulmuşçasına derin bir nefes alarak konuşmasına başladı. “*Bana bu fırsatın verilmesini, tarif edemem, anlatamam sanırım. Öncelikli olarak Mehmet yoldaşın böylesine güzel duygular, düşünceler, izlenimler daha doğrusu kalıcı izler bırakmış olması kadar onurlu bir şey olmasa gerek. Acılarımızı bir nebze olsun dindirebiliyor olması, duygularımızın dövülerek devrim ateşinde yeniden şekle-kalıba sokulması, umutlarımıza bir dirilik kazandırması ve en önemlisi bizleri birbirimize ve mücadelemize kenetleyen bir bağ oluşturması, acı da olsa bir zemin sunması, oldukça anlamlıdır. Mehmet’i anlatmak kolay değil. Onunla yaşayanlar, paylaşanlar bilir. Ne güzel ki bunları bugün, burada yapabiliyoruz. Şehitlere layık bir merasim de böyle olmalıdır diye düşünüyorum.*

Beni derinden yaralayan şey, günün birinde ‘Mehmet yoldaş olur da bir gün şehit düşersem beni en iyi tanıyan sensin. Yazmak sana düşer, sen yazmalısın’ demiştim. Ne acı ki, anlatan, yazan oldum. Elbette ki büyük bir onurdur, Mehmet’i anlatmak. Yine de tarihin yürek yaralayan bir yanı işte.

Biraz gerilere giderek anlatmak istiyorum. ‘90’lı yılların başlarında yani birlik öncesi süreçte Mehmet’le farklı saflardaydık. Birlikte beraber sıkıntılı, sancılı bir dönemin de kapısı açılmıştı. Mehmet’i bu süreçte tanıdım. Sancılı dönemlerde olursa da onda farklı bir esinti vardı. İnanılmaz bir enerjiyle saatlerce süren ideolojik-politik tartışmalarda, genel yaklaşımların ötesinde fikirler ileri sürülüyordu. Çok etkileyiciydi. Kısır döngülerden uzaktı. Konuştukça, tartıştıkça zihinlerde yeni sorular oluşturuyor, kişiyi sorgulatıyor, bir arayışa sürüklüyordu. Kalıpları parçalıyordu. Bu özellikle beni de çok etkilemişti. O güne kadarki Parti, Parti

işleyişi gibi bazı kavramlar hakkındaki yanılgılarımın farkına varmıştım. Mehmet 'le konuştuğça üzerimde ne varsa atıverdim. Yani bana uymayan ama uyduğunu sandığım giysileri çıkarıp attım. Yeniden giyinip kuşanmak için çıplak olmak gerekiyordu. İşte bunu başarmamda Mehmet yoldaşın emeği büyüktü.

Mehmet yoldaşı anlamak için onu yaratan koşulları iyi bilmemiz lazım. O koşulları ve yaşananları doğru kavrayabildiğimiz ölçüde Mehmet yoldaşı tanır ve anlayabiliriz.

12 Eylül Askeri Faşist Cuntasıyla, toplum üzerine çöken karanlık, '80'li yılların sonuna doğru gelişen devrimci dalgayla parçalanmaya başlamıştı. Ülkede yeniden devrimci dinamikler canlanmıştı. Özellikle Kürt ulusal kurtuluş mücadelesi cephesinde hızlı bir gelişme yaşıyordu. İşçi sınıfında on yıllardır süren suskunluk, yeniden meydanlara dökülen çığlıklarla dağılıyordu. Öğrenci gençlik içinde de aynı şekilde bir dalgalanma yaşıyordu. Mehmet yoldaş, tam da bu süreçte devrimci düşüncelerle içli-dışlı olmaya başlıyor. Mevcut dinamikler, her açıdan devrimcileşmeye muazzam olanaklar sunuyordu. Bu tarihi fırsatlar, kendime yön verecek güçlerin gelişmesine de zemin yaratmıştı. Özellikle gerilla savaşının açtığı çığır, öğrenci gençlik saflarında yönelimin esas hattı haline gelmişti. Mehmet yoldaş da Partinin ideolojik-politik hattında somutlanan düşlerini, orada gerçekleştirmek için düşmüştü yollara.

Partinin bu dönemdeki gelişim seyri inişli-çıkışlıydı. Önce, ilkesiz bir temelde gerçekleşen birlik ve ardından gelen her yanıla sancılı birlik süreci. Bir süre sonra da kendi bozuk zemini üzerine çökmekten kurtulamayan '94 darbesiyle yaşanan sol tasfiyecilik süreci. Bu süreçler Mehmet'in özellikle ideolojik-politik temelde gelişmesine, yetkinleşmesine ve daha da donanımlı hale gelmesine vesile olmuştu. Sol tasfiyeciliğe dair yaptığı isabetli tespitlerle, sürece güçlü bir ışık tutmuştu. Bölgesel dönem ve ardından gelen sağ tasfiyeci saldırılarla bir dönemin eğrelti, temelsiz bütün unsurları su yüzüne çıkmıştı. Mehmet yoldaş bütün bu süreçlerde, azami düzeyde ideolojik bir mücadeleye tutuşmuştu. Onu güçlü kılan, birikimli yapan ve sürecin önderi olarak yaratan, o koşullardı. Nice üye,

kadro eriyip giderken o, genç yaşına rağmen büyük bir sabır, kararlılık, dirayet ve özveride bulunarak, tarihin yükünü omuzlamıştı. Kendi temellerini inşa ederek yürüyendi. Dile getirdiği her şeyin altı bu yüzden dolu doluydu. Öngörülü olabilmek bir donanım gerektiriyordu. Kuru kuruya, ham düşüncelerle, öznel istemlerle öngörülü olunmazdı. Gerçekliği nüfuz etmekle elde edilebilirdi. Mehmet bunu başaranlardandı.

Bugün bile, kendi yaşadıklarına neden olan o kesimlerin, ideolojik tahlillerini ne kadar isabetli yapmış diye düşünüyorum. Mehmet yoldaş her zaman devrim mücadelesiyle devrimci olmak arasındaki bağların, köklü bir ideolojik-politik çizgiyle sağlanabileceğini ve bireylerin de bu temelde, kendilerinde vazgeçebilme azimleriyle ancak güçlü birer özne olabileceklerini söylerdi. Evet, bugün bu bağları biraz olsun güçlendirebiliyorsak, bu da bizim kıvancımızdır.

Mehmet yoldaş çetin zamanlarda dövülerek yol aldı. Önüne geleni sürükleyen fırtınaların eksik olmadığı zamanlarda dimdik ayaktaydı. O fırtınalar ki, sağlam kökleri olduğunu sanan ve köklerine tutunarak fırtınaları savuşturacağını düşünenleri affetmedi. Sildi süpürdü. Kendileri de fırtınalarda sürüklenerek birer nesne haline gelmişlerdi. Güçsüzlüklerini gizledikleri yarılsamalı 'güçlü' duruşları tuzla buz olmuştu. Elbette ki kolay değildi kök salmak. Her ağaç kökleriyle birlikte büyür. Kökleri kadar güçlüdür. Fırtınalara, kasırgalara savuşturmak, kökleri zayıf devasa gövdelerle mümkün değildir. Büyürken, gelişirken kendi güç unsurlarını yaratmak zorundasın. Ancak o zaman bütünlüklü olarak güçlü bir duruş sergilenebilir. O çalkantılı dönemlerde, kimileri fırtına doğmadan kaçtı. Kimileri ilk fırtınada sıkı sıkıya tutunduğu dalları ilerleyen süreçte bıraktı. Kimileri ise fırtınanın, ardında bıraktığı tablodan nasibini alarak kervandan koptu. İşte bütün bu zamanlarda Mehmet Demirdağ yoldaş fırtınalar içinde dövüşmesini bildiği gibi herkese de gösterebilmişti. Öyle ki 2. Olağanüstü Parti Konferansı sonrası Partide yaratılan dirilişin, yeniden doğuluşun ve kavganın öznesi olabilmek tutkusuyla yaratılan yönelimin mimarıydı. Fırtınalı zamanlarda açtığı çığırla, mücadeleye dair fırtınaları da yaratmasını bildi.

Bunu sürdürebilmek kadar onurlu bir görev olmasa gerek” dedi. Gerillalar dikkatle dinlemişlerdi. Kimileri şaşkındı, kimileri ise büyük bir anlayışla, söylenenleri anlamaya çalışıyordu. Herkeste oluşan izlenim ise içtenlik olmuştu. Ömer’in durumuna rağmen böylesine güzel şeyler söylemesi hoşlarına gitmişti. Tarihin garip bir cilvesi diye düşünmemek elde değildi.

Eyüp (Bahattin Günel), uzun bir süre Ömer’den sorumluydu. Onun haline üzülüyordu. Durumunun bir an evvel netleşmesini istiyordu. Ömer’in konuşmasından etkilenmişti. Barış, Eyüp’ü çok severdi. Gerillada en çok takıldığı kişilerden birisiydi. Eyüp de, Barış’ın kendisine takılmasını seviyordu. Konuşmaktan yana sıkıntılı olsa da, Barış mümkün olduğunca kendisini konuşturmaya çalışırdı. Yaz boyunca iaşecilik görevini yürütüyordu Eyüp. O günleri anımsadı. Mantar zamanlarında bol bol gürgen mantarı toplayıp, yemeğini yapıyordu. Mantar olmazsa, Tokat yöresinde *galdirik* denen ve şekerpancarı yaprağına benzeyen ottan yemek yaptırıyordu. Gerillalar onları yemekten usanıyordu. Başka da seçenekleri olmuyordu. Barış, Eyüp’e hem anlatıyor hem de takılıyordu. *“Eyüp yoldaş rutinliğin her türlü sü kötüdür. İstenmeyen sonuçlar doğurur. Taban uyanıyor. Benden söylemesi. Yarın bir gün gerillada galdirik ya da mantar isyanı baş gösterirse faturayı sana keserler. Ne de olsa iaşecilik kurumunun başında sen varsın. Sana bir öneride bulunayım. Eğer elindeki malzemeler sınırlıysa ve yeni bir şeyler alabilmek de zaman istiyorsa, yaratıcı olacaksın. Öğlene bulgur pilavı, akşama mantar yapıyorsun ya bunları harmanlayarak değişik tatlar keşfedebilirsin. Bulgurlu mantar. Bulgurlu galdirik gibi. Daha bir sürü karışımlar yapabilirsin. En azından değişik bir şeyler yenmiş olur. Böylece, tabandaki kaynamayı, sebze sezonuna kadar oyalayabilirsin. Kitleni unutmayacaksın. İaşecinin yemek politikası bile gerilla kitesinin üzerinde önemli bir role sahiptir. Anlaştık mı?”* diye anlattıklarını anımsayınca, yüzüne bir gülümseme geldi. Kısa da olsa bir şeyler anlatmak istedi: *“Bu yaz, Tek Mezar Orman İşletmesi eylemi yapılmıştı. Barış yoldaş da ısrarla eylemde yer almak istiyordu. Ama komutanlık izin vermemişti. Barış*

üzülmüştü. Gerçekten çok istiyordu. 'Böylesine riski az olan bir eylemde de yer almazsam, başka hiçbir eylemde yer alamam' demişti. Ben, konumunu bilmiyordum. Ama önemli bir yoldaş olduğunu biliyordum. Eylemde yer almasını istiyordum o zamanlar. Şimdi düşünüyorum da keşke daha iyi şeyler yapabileseydik. Koruyamadık ya ona yanıyorum. Söyleyeceğimi unuttum vallahi. Yani o gün eyleme katılamadım ama eylem grubuna bütün coşkusunu vermiştim. Eylem sonrası da en çok seviniydim. Gidememiş olmasının etkisi kalmamıştı" diye, Barış'ın askeri yönüne dair bir şeyler anlatmak istedi. Eyüp, daha çok şey söylemek istiyordu ama dağtırım diye kısa tutmuştu. Siyasi Komiser de Eyüp'ün dile getirdiği nokta üzerine bilgilendirme yapmak, biraz Barış'ı anlatmak için bazı eklemelerde bulundu; "Barış yoldaş askeri olarak da gelişmeye önem veriyordu. Savaşa bakış açısı bütünlüklüydü. Tek bir alanla sınırlandırmıyordu. Partinin stratejik tespitlerine dayalı bir savaş çizgisinin süreklileştirilmesini esas alıyordu. Bu yönüyle mevcut gerilla savaşı kavrayışına bir derinlik getirmeye çalışıyordu. Şehirlerdeki askeri yönetime dair kurumsallaşma hedeflerine önem veriyordu. Savaşa dair politika oluşturmada kavrayışı ölçüsünde geniş bakabiliyordu. Güncele dair eylem politikalarını somutlarken, onu Partinin yönelimiyle bütünlüştirebilme temelinde ele alıyordu. Barış sadece eylem politikalarını oluşturmakla yetinmiyordu. Aynı zamanda, tasarlanan eylemlerin süreçlerine de dâhil oluyordu. Eylem istihbaratlarının sağlanmasına, onların değerlendirilmesine, planlanma süreçlerine, askeri teknik hazırlıkların yapılmasına ve eylemin başarıya ulaştırılması için gereken tüm unsurlara yönelik katkıda bulunuyordu ve katılımıyla da bunu somutlayabiliyordu. Nitekim geçen yıl şehirlerde yapılan bazı eylemlerin başarılı sonuçlara ulaşılmasında Barış'ın katkısı büyüktü. Eyüp yoldaşın bahsettiği gibi gerilla alanında da kimi pratik süreçlere dâhil olmaya çalışıyordu. Öğrenmek istiyordu. Savaş olgusu, her türden pratik süreçlerin derinlemesine kavranışına paralel olarak daha geniş biçimde bilince çıkarılabilir. Barış yoldaş da bu amaçla yaklaşıyordu askeri pratiklerine. Her şeyden önce, tutkuluymuştu. Mücadelenin her alanının bir parçası olabiliyordu. Gerilla alanında, her ne kadar

mevcut deneyimleri teorik boyutuyla almış olsa da pratik tecrübesi çok sınırlıydı. Alandaki kimi eylemlere dâhil olma ısrarı biraz da bundandı. Ama mevcut durum buna elvermiyordu. Netice itibarıyla, Barış yoldaşın ideolojik politik gelişkinliği, donanımını ve yetkinliğini belirleyen dü-şünsel zenginliği aynı şekilde askeri sahada da kendini gösteriyordu. Çünkü, savaşa bakışı sistematik ve bütünlüklüydü. Bu da Barış yoldaşı, askeri yönüyle etkin, dinamik ve katılımcı yapıyordu. Zaten Partinin ya-ratmaya çalıştığı savaştı ruh da böylesine bir tutum anlamına geliyordu. Bugün bizlere düşen de bu ruhu kuşanarak, pratik süreçlere sürekli bir canlılık getirebilmektir. Bunu başarabilmek, şehitlerimize verilen en de-ğerli sözümdür” dedi.

Mehmet’i anlamak ve anlatmak, elbette ki birkaç anma toplantısına sığmazdı. Zamanın seyrine yön veren bir yol gösterici, yönlendirici ola-rak, zihinlerde ve yüreklerde taşınarak, yaşatılarak anlaşılabilirdi. Meh-met, zihinlerde derin izler bırakmıştı. Ama izlerden de ötesi olmalıydı. Bu da kavranabildiği oranda ele alınabilirdi. Yani bugün için atılan adımların da kalıcılılaşması, seyre dair izler bırakması, kavrayıştaki derinlikle mümkündür. Doğru anlatabilmek, anlaşılmayı getirir. Yaşatıl-ması da anlaşılmasıyla mümkün olur. O yüzden, düşenlerden öğrenmek vurgusu basit bir söylem derecesinde ele alınmamalıdır. Onlar, Partinin devrim hedefine kilitlenmiş, onlara ulaşmaya çalışan ve bu sürecin de-neyimini, birikimini, yetmezliklerini taşıyanlardır. Ve gerçek bilginin, asıl güç unsurlarının kaynağıdır onlar. Öğrenebilmek bu nedenle önem-lidir, yaşamsaldır.

Mehmet Demirdağ, devrimci yaşam yolunun en belirgin gösterge-siydi. Davasıyla iç içe geçmiş ve kendisini ideallerinde cisimleştirebil-mişti. Gücünü, inandıklarından alıyordu. Özne olabilme gerçekliğini körelterek beklenti içine girenlere, boş hayallerle zamanı heba edenlere, konuşup da yapmaktan uzak duranlara, özü değil de biçimi esas alıp onunla kendini var etmeye çalışanlara, tutarlılıktan yoksun içi boş olma-sına rağmen kendilerini farklı gösterenlere, kendisini ateşe atıp da onun bir parçası olmaksızın yangınların büyütülmesinden, yayılmasından dem

vuranlara tahammül etmiyordu. Çünkü tutarlılığı, içsel bütünlüğü ve samimiyeti önemsiyordu. İnsanların kendileri için gereksiz yükler haline geleceğini, kendileri için engel olabileceğini, kendilerini amansız ve yürünmesi zor bir yol haline getirebileceğini biliyordu. Yani, insan kendini tanıdığı, bildiği ölçüde, kendisine etkide bulunabilirdi. Değişim, gelişim ve süreklilik de böyle olabilirdi. İnsan yeni insanı somutlayamadığı, onu hedefi haline getiremediği sürece ve en önemlisi her adımını bu temelde cisimleştiremediğinde, yaşamın deviniminde rol oynayamazdı. Kendi dinamiklerini yaratamazdı. Mehmet Demirdağ bu düşüncelerin kapısını açmıştı. Bunu da yaşamıyla gösterebilmişti.

Sık sık başvurduğu atasözleriyle, yakaladığı düşünceleri daha etkin verebiliyordu. “Boş çuval dik durmaz” sözünü kullanması, o yüzden isabetli oluyordu. Dolu dolu olunması gerektiğine dair sürekli vurgular yapması boşuna değildi.

Körü körüne bağlılığın yarı yolda bırakacağını biliyordu. Savaşların, savaşma nedenlerinin önemli olduğunu, savaşmaya iten politik unsurların esas halkayı oluşturduğunu, uzun erimli bir savaşın sürdürülebilir olmasının da bu zeminde mümkün olacağına vurguda bulunması çok önemliydi. Çünkü politikleşmenin, her açıdan savaşma gücünü, iradesini, azim ve kararlılığını biçimlendiren asıl öz olduğunu, daha ileri bir seviyede kavrayandı. Kendisini önderlik düzeyine taşıyan ideolojik güç de buradan doğuyor ve besleniyordu. Mehmet Demirdağ, bu yüzden mücadelenin parçası olduğu kadar devinimin kendisiydi.

Zaten, ideolojik-politik ve örgütsel noktalardaki tavizsiz, ilkeli tutumu da en belirgin yanı olarak kendini gösteriyordu. İlkelerle özdeşleşmiş bir düşünce silsilesi vardı. Körü körüne, temelsiz mahkûmiyetlere gitmezdi. Ta başından önyargısal bir tutumla ya da subjektif düşüncelerle yaklaşmaktan uzak kalınmasına işaret ederdi. Bilinir, anlaşılır bir hale gelmesini, etraflıca irdelemesini ve ancak ondan sonra oluşturulacak güçlü bir düşünceyle mahkûm edilmesini benimsiyordu. Bu da daha etkili ve güçlü düşüncelerin yolunu açıyordu. Mehmet Demirdağ, oturmuş olan bu yöntemi, yaşamın her alanında uygulayabilme tutarlılığına sa-

hipti. Zaten vakıf olabilmesi de böylesine bir kavrayışla şekilleniyordu.

Her süreç kendi önderliğini, önderlik niteliğini yaratır. Mehmet Demirdağ da Partinin ve sürecin sınıf mücadelesi gerçekliğinin bir niteliği idi. Önderlikler, sürecin seyriyle özdeşlikler gösterir. Partinin silkinmesi, yeniden toparlanması ve sınıf mücadelesi içinde hak ettiği yerde yeniden mevzilenmesi için, yoğun bir süreç yaşanıyordu. Mehmet Demirdağ, bu sürecin önderiydi. Ve bu süreçle özdeşleşmişti. Sürece adanmış bir yürekti. Zaten önderlik, Partiyi ve mücadelesini daha ileri bir noktaya taşımaktır. Onun çabası içinde olmaktır. Elbette ki önderlik kurumsaldır. Tek bir kişiyle ifade edilemez. Ama dümenin başında ve yönlendiren olmak da tarihsel bir misyonu kişinin omuzlarına yıkar. Bunu taşımak kadar misyonunun gerekliliklerini yerine getirebilmek de önemlidir. Önderlik, pratik seyirlerin niteliğinde anlam kazanır ve onunla ölçülür. Bu yanılla Mehmet Demirdağ, tarihsel misyonuna uygun biçimde davranabilen örnek bir duruştu. Geride kalanlar için aydınlık bir yoldu.

Gerillalar, Mehmet Demirdağ'la ilgili anlarıyla, güzel muhabbetlere de ortam hazırlıyorlardı. İsmail (Özgür Güler) *“Esprileri farklıydı. Çok isabetli, kişinin hassasiyetlerini önemseyen, kırmayan-incitmeyen ve espri üzerinde kişiyi sorgulatarak, ideolojik yönüyle düşünmeye sevk eden bir anlayışı vardı. Sonbaharda, Amasya'dan Tokat'a geçiş yapmıştık. Yaylacık bölgesinin sınırlarına yeni girmiştik. Yoğun sisten dolayı yolumuzu, yönümüzü şaşırılmıştık. Öncümüz Akın'dı. Yoğun sis zamanı Akın, bir o yana, bir bu yana sürükleniyordu. Yolu doğrultmak için çırpınıp duruyordu. Her defasında 'Buraları avucumun içi gibi biliyorum' diyordu. Barış dayanamamıştı. Yön bulma arayışı içinde herkes bitkin düşmüştü. Barış, 'Akın yoldaş, saatlerdir avucunun içi gibi biliyorum diyorsun. Hele şu avucunun içine bir iyi bak. Türkçe yerine Arapça yazıyor herhalde ki iyi okuyamıyorsun' demişti. Hazır cevaplılıkta geri kalmayan Akın bir şey diyememişti. Ama gerillalar için hoş bir sohbet ortamına vesile olmuştu. Barış yoldaş, kişileri iyi gözlemliyordu. Çoğu zaman da isabetli şeyleri kolaylıkla yakalayabiliyordu”* diye anlatınca, Tuncay da aynı çerikte bir anısını paylaşmak için söz alarak *“Esprileriyle, kişiyi yerinde*

mesajlar verebiliyor; uyarılarda, telkinlerde bulunuyordu. Yaz boyu birliğimizin artçısı Bahar yoldaştı. Artçı olmaktan ve demlik taşımaktan şikayet ediyordu. Barış yoldaş bir sohbet ortamında uzun uzun artçılık görevinin önemini anlatmıştı. İnsanların uzun süre aynı görevlerde bulunmasının rutinleşmeye neden olduğuna, rutinleşmenin de kişideki ilgiyi, duyarlılığı belirli ölçülerde zayıflatabileceğine, bu yüzden dönem dönem –tabi koşullar elveriyorsa, değiştirebilme durumu varsa- görevlerin değiştirilmesinin yararlı olacağına vurgu yapmıştı. Bahar yoldaşın söylenmelerine de göndermeler yapıyordu. Konuyu görevin insanlar üzerindeki etkilerine kadar getirmişti. ‘Bahar yoldaş, senin artçı olman, başka özelliklerinin de oluşmasına neden olmasın sakın’ deyince, Bahar da anlamak için ‘Nasıl yani?’ diye sormuştu. Barış da ‘Herkesin arkasından geliyorsun, hep arkadaşın. Aklına geldi, acaba bu artçılarda zamanla, insanların arkasından konuşmak gibi özellikler çıkmaz mı?’ deyince, herkesi güzel bir neşeye boğmuştu. Ama Bahar’a da bir mesaj yollamıştı. Bahar, Barış’ın takılmalarına yabancı değildi. Gayet olgun bir yaklaşımla karşılımıştı. Kendisine gönderme yapılmıştı ve almıştı alacağını” diye anlatarak İsmail’e destek çıktı.

Gerillalar, espri anlayışlarına Mehmet Demirdağ’la birlikte farklı yaklaşımın yön verdiğine değiniyorlardı. Haklıydılar.

Ese Yaylası şehitlerini anmak, anlatabilmek zaman istiyordu. Yoldaşları ise yaşanan her günü, düşenlerle birlikte yaşayarak daha da manidar kılıyorlardı. En çok konuşululardan birisi de şüphesiz Ünal’dı. Şehit düşmemiş olsaydı, o senenin barınağında onlarca skece konu olacağı kaçınılmazdı. Ve gerillanın neşe kaynağı olduğunu yine gösterecekti muhakkak.

Doktor (Umut İl), ’97 yaz döneminde Ünal’la aynı birlikte faaliyette olduğu için, gerilere giderek yaşananlardan kesitler aktarıyordu. “Geçen yaz Erzincan’dan getirilen 3. Ordunun Karadeniz Bölgesi’ndeki operasyonlarını hepimiz biliyoruz. Amasya-Tokat-Sivas hattı boyunca aralıksız operasyonlar yaptılar; tüm gerilla birliklerimiz bu operasyon sürecini yaşamıştı. Bizler de Tokat’ın Niksar-Almus sınırındaki köylerde faaliyet-

teydik. Akşam Almus'a bağlı bir kasabaya girip toplantı yapmıştık, sabaha doğru da Niksar tarafına geçmiştik. Çok yorgunduk. Henüz kahvaltı yapılyorken operasyon başlamıştı. Arazinin derinliklerine konumlanmıştık. 3. Ordunun bir taburu altımızdaki patikadan geçiyordu. Ünal da en uç noktada mevzilenmiş geçen gücü dürbünle gözliüyordu. Sayısal durumlarını, donanımlarını izliyor, komutana bilgi veriyordu. Bir ara izlemekten yorulmuştu. Komutana seslenerek 'Yoldaş, say say arkası gelmiyor. Şu an iki yüzü geçtiler. Her birimize 30-40 adam düşüyor. Ama şimdilik idare edin artık. Bence saymaya gerek yok. Her timde en az bir makineli, bir RPG7 ya da havan bulunuyor. Gerisi hep G3 taşıyor. Ayrıca sırtlardan da bir o kadar güç geçiyor. İki düşman kolunun arasındayız. Bu iyi bir fırsat. Biz bir kola ateş edelim, hızla oradan çekilip, geldikleri yöne kayalım. Birbirlerini vursunlar' dedi. Komutan da 'Çekiliş yönündeki gelişleri sonlandı mı, açık mı o taraf' diye sorunca, Ünal tekrar bakıp 'Yok yoldaş aksine şimdi de ikişerli açısı kolu olarak geliyorlar. Neyse ben önerimden vazgeçtim. En iyisi geçmelerini seyretmek' dedi. Bir süre sonra alttan geçen tabur yemek molası verdi. Mevzilerimize 50 metre kadar uzaktılar. Üsttekiler de moladaydı. Gerillanın heyecanı artmıştı. Yemek molası sonrası tuvalet ihtiyacı için bazı askerler yukarı doğru çıkıyordu. Kimileri Ünal'a 20-25 metre kadar yaklaşp işlerini hallediyorlardı. Ünal sık sık komutana bakıp, komut beklese de o pozisyonda saldırmak doğru olmayacaktı. Düşman güçleri çekilince Ünal, 'ömrümde böyle bir olay görmedim. Adamlar neredeyse gelip namluma çarpacaklardı. Ah! Şu yukarımız boş olacaktı ki, göreceklerdi günlerini' diye hayflanıyordu. Gün boyu hep yanındaydım. İnanılmaz soğukkanlılığı vardı. Onu gördükçe heyecanımı dizginliyordum. Gecenin yorgunluğuna, uykusuzluğuna rağmen, o gün akşama kadar gücümü koruyabilmişti. İçimizde en dinç kalan Ünal'dı.

O gün, düşman çekildikten sonra, uygun bir dere bulup konaklamıştık. Ertesi gün Niksar'ın bir köyüne iniyorduk. Konaklama yerinden bir dere ileriye geçince DHKP-C gerillalarıyla karşılaştık. Onlar da aynı yerlerde operasyonu atlatmışlardı. Geceyi birlikte geçirdik. Güzel pay-

laşım lar oldu. Ünal da DHKP-C gerillalarının içindeki Dersim kökenli-
leri keşfedip memleket sohbetlerine girdi. Tekrar buluşmak üzere rande-
vulaşarak arkadaşlardan ayrılıp köye yöneldik.

O köy, gerillanın daha önceden gittiği ve sıcak karşılandığı bir yerdi.
Koruculuk üzerine çıkartılan bildirilerimiz önceden dağıtılmıştı. Köy
muhtarı köylüyü toplayıp, koruculuğu kabul etmemeleri yönünde konu-
şacaktı. Bunun sonucunu merak ediyorduk, birkaç gündür operasyonlar
dolayısıyla da erzak sıkıntısı yaşıyorduk. Ayrıca biraz olsun onu da hal-
letmeyi düşünüyorduk.

Ünal önde, dikkatli biçimde köye girildi. Tabi köyün köpekleri çok
önceden, gerillanın gelişini haber etmişti. Orman kenarındaki bütün ev-
lerin ışıkları, köpek sesleriyle bir bir sönmeye başladı. Hangi kapıyı çal-
sak açan olmadığı gibi hiç ses veren de olmuyordu. Köyün ortasına kadar
ilerledik. Bir tane kapı açılmamıştı. Hepimiz şaşkındık. Çünkü önceden
girdiğimiz ve güzel sohbetler ettiğimiz yerlerdi. Muhtarın evine gitmeye
karar vermişti. Ünal da son kez bir evin kapısını çalıyordu. Bir süre
sonra, evin kadını üst katın penceresini açıp çığlık çığlığa bağıarak
'gidin buradan, sizlere kapı açmayız. Başımızı belaya sokmayın. Bir daha
gelmeyin buralara...' gibi, ardi arkası kesilmeden benzer şeyler söylü-
yordu. Bir yandan da eline ne geçerse gerillanın üzerine, özellikle de
Ünal'a fırlatıyordu. Ünal, yapma-etme dese de kadın devam ediyordu.
Tabak, tas, minder, tencere kapağı, boş bidon, mısır koçanı, süpürge ne
varsa atıyordu kadın. Ünal, o koşullarda bile espri yeteneğini koruyordu.
"Yahu Ana! Ne kadar insafsızsın. Eline ne geçerse attın üzerime. Adam
bari bir-iki ekmek, bir tutam çökelek de atar. Hem hayra geçersin" de-
yince hepimiz gülmekten kırıldık. Ana da yorgun düşmüştü. Ünal'ın la-
fıyla yumuşamıştı. Sonra kapıyı açtı. Oturup konuştuk. Meğerse, özel
timler, gerilla gibi giyinip kuşanmış köye gelmiş. Evlere girmiş, köylü-
lerden bilgi almış. Muhtar da toplantı yaptığını, silah almamaya köylü-
ler olarak karar verdiklerini belirtmiş. Bildiriyi de göstermiş. Bunun
üzerine ertesi gün köye operasyon çekip, bütün köyü dayaktan geçirmiş-
ler. Muhtarı ve bazılarını da gözaltına almışlar. Köyde terör estirerek,

korku salıp tehditler savurup gitmişler. Öyle davranmaları da bu yaşadıklarından dolayıldı. Ama o günün en önemli olayı, şüphesiz Ünal'ın 'ekmek at ana ekmek' esprisiydi." İlk defa dinleyenler olmuştu. Ve sonraki yıllarda bile her yeni gerillaya anlatılan, demirbaş anılardandı.

Ünal, esprili bir mizaca sahipti. Çok iyi bir gözlemciydi. Yoldaşlarını gözlemleyip, onlara has davranışları taklit etmekte birebirdi. İstisnasız her sohbet ortamını bu özelliğiyle renklendirirdi. Disiplinli, sorumluluklarının bilincinde ve her şeyi gerektiği gibi önemserdi. Bir o kadar da yaşamın gülen yüzüydü.

Fethi (Yusuf Ayata) için Ünal'ın yeri başkaydı. Biraz daha farklı ilişkileri vardı. Ünal'ın en çok sevdiği yanlarının başında onun askeri duyarlılığı geliyordu, sonra ise sosyalliği, yoldaşlarının gönlünde taht kurması... Fethi; *"Geçen yaz dönemi, kötü bir noktada operasyon içinde kalmıştı. O gün de Ünal'ın pantolonu arkadan komple söküldü. Donu gözüküyordu. Durum, dikmiş dikmeye müsait değildi. Düşman çevredeydi. Bu durumda pantolon çıkarıp dikmeye komutan hiç izin vermezdi. Ünal sıkıntılıydı. Yerinden kalkmıyordu. Utanıyor; çekiniyordu. Kadın yoldaşların da olması, sıkıntısını büyütüyordu. Yanına yaklaşmış biraz takıldım. 'Düşman seni böyle görse bittin sen. Bari böyle ele geçersen TİK-KO' cuyum filan demeyesin. Yazıktır, örgütün imajını bozarsın' filan diyerek Ünal'ı iyice terletiyordum. 'Ya ne yapıp edip bunu dikmem lazım. Bu kuralların mutlaka bir boşluğu vardır. Biliyorum, pantolonun çıkarılmasına izin verilmez bu durumda. Ama ben de bir çıkar yol bulurum' dedi. Bir süre sonra baktık ki kendisi yere uzanmış, bir yoldaşı çağırmış, üzerinde pantolon diktiriyor. Tabi arada bir iğne batmalarıyla hoplayıp zıplayarak. Dikmiş diken yoldaş da o pozisyonda pantolonu donla birleştirmeyi ihmal etmemişti. İş bitince 'Bak, nasıl buldum boşluğu?' deyip gülen olmayı başarmıştı. Günlerce, pantolonu donuna dikili gezdi. Ama yine de Böylesi daha iyi. Herkese öneririm. Oldukça kullanışlı' diyerek hoş sohbetlerine devam etti."* Ünal, en güzel yanlarıyla yoldaşlarının gönüllerindeydi. Kavganın çetinliği içinde gülebilmeyi, neşelenebilmeyi başarmak ayrı bir güzelliktir. Ünal, bu güzelliklerin adıydı.

Eyüp de kısa bir gerilla yaşamı olan ama herkesin kalbine sığınabilmeyi başaran Yılmaz'ı (Ümit Çağlayan San) düşünüyordu. Bir de gerillaya katılan köylüsü Duran Salman'ı göremeyince canı sıkılıyordu. Ortamlarda pek konuşmasa da ikili sohbetlerde alabildiğine içtenlikli ve sınırsızca dili çözüldü. Yanına giden yoldaşına içini açmıştı. *“Yılmaz çok dürüsttü. Öyle bir sade ve içtenlikliydi ki, kelime bulamıyorum. Ben, gönülden çalışanı, içten hesap yapmayı çok severim. Çalışmayı, bir görevi yapmak maksatlı değil de, kendisinin, yaşamının bir parçası gibi ele alanlar canı gönülden davranırlar. Yılmaz yoldaş işçi kökenliymiş. Yeni öğrendim. Ama her halinden belliydi. Onun özverisinde içtenlik vardı. Çalışırken, işine karışıp giderdi. Harmanlanırdı yani. Bu yanılla çok farklıydı. Onu tanıdıkça, kendime çok yakın hissettim. Bazen öyle çok çalışıyordu ki üzülüydüm. Bir yandan da gurur duyuyordum. Gördüğü her işe yöneliyordu. Çalışmayı seven birisiyim ama Yılmaz'ı görünce yetersiz kaldığımı düşünürdüm hep. Onun sessizliği, uysallığı bir başkaydı. Pırl pırl bir insandı. En çok etkilendiğim yönlerinden birisi de, eşinin mücadeleden kopması karşısında hiç tereddüt etmeden ayrılma kararı almasıydı. Belki kendisine zor geldi, çok uğraştı eşini ikna etmek için ama başarılı olamamıştı. Yine de başını önüne eğmemişti. Seviyordu eşini ama onun iradesine engel olmamasını da biliyordu. İstemese de bir ayrılık eşiğine gelmişti. Bir işçinin tavrı da bu olmalıydı. Yılmaz bunu başarmıştı. Ona farklı bir saygım, sevgim var”* dedi.

Eyüp, kendi kişilik özelliklerine yakın olduğu için Yılmaz'ı ayrı tutuyordu. Yanında oturan Cihan (Fikret Vural) da benzer düşüncelerle Eyüp'e destek oluyordu.

Eyüp, köylüsü, arkadaşı ve yoldaşı olan ama kucaklaşmaya fırsat bulamadan şehit düşen Duran Salman'ı soruyordu. Duran Salman'ın gerillaya katıldığı mıntıkadaki yoldaşları gördüklerini, yaşadıklarını anlatsalar da Eyüp'ün yüreğindeki sıkıntı geçmiyordu. İlk defa köylerinden bir gerilla şehit düşmüştü. Köyü, insanları düşünüyordu. Almus'un Çambulak (Dadukta) köyündendiler. Devrimcilere yabancı değildi köy insanı. Ama şehit düşmelere de bir o kadar uzaktılar. İlklerin etkisi farklı olacaktı bi-

liyordu Eyüp. Dedesi ve nenesi köyde yaşıyordu. Ne yapardı onlar, nasıl karşılarlardı pek kestiremiyordu. Her şeye rağmen yine de Duran anladıkça gözleri gülüyordu. Gurur duyuyordu onunla.

Duran, elindeki faşist TC ordusuna ait askerlik kağıdını yırtarak gerillaya katılmıştı. Gerillayla tanışması üç yıl öncesine dayanıyordu. Çobanlık yaparken henüz on yedisinde tanışmıştı gerillalarla. Sempatisi o günlerden başlamıştı. '97 yazında, askere gitmek için hazırlanan köyün gençleri arasında, farklı bir duruşu vardı. Dört gözle gerillaların gelmesini bekliyordu. Gerillalar çevre köylere gidince, Duran haberi alıyor. Hemen bilgi iletiyor. “Üç beş gün içinde beni alsınlar, yoksa askere götürecekler” diye. Gerillalar, haberi alır almaz Duran’a ulaşıyor. Duran da köyden eline aldığı *nacak* (baltanın küçüğü) ile gerillaların arasındaki yerini alıyor.

Duran’ın köydeki yaşamı çobanlık yapmakla geçmişti. Çoban arkadaşları ise kendisinden onlarca yaş büyük, babası, dedesi yaşında insanlardı. Yaşlı başlı insanların arasında büyüdüğü için, yaşının üstünde bir görünüme bürünmüştü. Yaşlılar gibi tane tane ve yavaş yavaş konuşuyordu. Hayata bakışı onlarınki gibiydi. Neredeyse her konuşmasında bir atasözüne başvurur, “eskiler der ki” veya “atalarımız der ki” deyip, devam ederdi. Çocukluğunun ötesinde bir ağırbaşlılık hali vardı. Yöresel konuşma diliyle de gerilla içinde farklı bir görünüm oluşturuyordu. Çobanlıktan gelen dağlarda yaşamaya alışkın yanı, Duran’ın kısa sürede gerilla ortamına uyum sağlamasına imkan vermişti. Bölgenin insanı olması köyleri, çevreyi biliyor oluşu ise ayrı bir avantajdı. Aylarca, silah sorunundan dolayı elinde nacağıyla dağlarında gerilla heybetiyle dolaşabildi. Bu durumu hiçbir zaman sorun etmemişti. İlk defa nacağın av tüfeğine geçiş yaptığında “*Bak, yavaş yavaş terfi oluyorum. Yakında, eyvallah kleşime de kavuşurum. Zaten şu öncülüğü de bir kaparsam demeyin keyfime...*” diye düşüncelerini ifade etmişti. Duran, beş-altı aylık gerilla yaşamıyla, yoldaşlarının güzel duygularına karışabilmeyi başaramıştı. Eyüp, göremese de anlatılanlarla yan yana, iç içe yaşamış gibi kıvançlıydı.

Gerillanın, yaşı küçük ama yüreği kocaman Dilek Konuk’u ise ayrı bir değerd. On yedisinde, elinde silahıyla dağlarında bir güzellikti. Yüreklere büyütülen bir goncağül oluvermişti. Tokat merkeze bağlı Günevi (Dive) köyündendi. Kendisi henüz yeni doğduğunda faşizmin kurduğu idam sehalarında Tariş davasından asılan, köylüsü Seyit Konuk’un hikâyeleriyle büyümüşü. Bir işçinin, bir devrimcinin bedel ödemeksizin yaşamasının zor olduğu bir ülkede, kolay olan bir şey yoktu. Lise yıllarında gerilla düşleriyle geleceğe dair beklentilerinin peşinde koşuyordu. Çevresinin baskısına rağmen hiçbir zaman vazgeçmedi düşlelerinden. *Çünkü düşlerinde geleceğini saklamıştı.* Ailesinin her adımında sıkboğaz etmesine aldırış etmiyordu. Günü geldiğinde, geleceğin yaratılması kavgasında saf tutacağından emindi. Annesini düşünüyordu. Yoksulluğun içinde yaşıyorlardı. Yaşama karşı muazzam bir emekle katılan ama köle gibi ezilen, insan yerine konulmayan bir annesi vardı. Diğer tüm kadınlar gibi.

Böyle bir yaşam içinde geleceğini düşünmek dahi ürkütücü geliyordu. Yaşamın kendisiydiler ama yaşam kendilerine ait değildi. Bu mesafe çok büyüktü. Ve kavgası verilmeden yani yaşanılacak hayatı yaratmak için kavga etmeden, bu döngü değişmeyecekti. Kaderlerini kendi elleriyle çizmeliydi kadınlar. Büyüyen bir yüreğin sesini duymuştu. Yarınlara kapı açan yola ulaşmıştı. Ve düşlerinin insanıydı artık.

Belki kısa sürdü düş yolculuğu ama biliyordu ki, inandığı şeyler, gelecek güzel günler içindi her şey. Ölüm, bu güzelliklere hiçbir zaman gölge olmayacaktı. Çünkü gelecek öldürülemezdi. Düşenler, geleceğe dair nice düşlerin de mayası olacaktı. Mehmet, Ünal, Ümit, Duran, Meral diye saflara koşanlarla sürüyordu, sürecekti düşlere yani geleceğe olan bu yolculuk.

Biliyoruz ki düşlerine hem yol hem de o yolun yolcusu olabilmek, insanın kendi ellerindedir. Onlar hem düşlerine giden yoldular hem de yolcuları...

Tutkuyla bağlılığın adı; Hakan Karabulut

Değseti, karanlığı, korkusu, gizi
Üstümüze çöktüğü zaman bile,
Ölüm gerisinde kalıyor yaşamın
Heybemizdekiler ayakta tutuyor bizi.
(Şükran Kurdakul)

“*Parti nişanlımdır, beni bir gerilla olarak kabul ettiği gün ise düğünüm olacak*” demişti Hakan Karabulut. İşte o günün, müjdeli haberini almıştı. Yol görünmüştü. Düğün alayına katılma zamanıydı. O anın duygularını bağıra bağıra anlatmak istiyordu. Ama öylesine heyecanlı ve duygusaldı ki, hiçbir kelime yanaşmıyordu o durumu bozmaya. Aslında gözleri her şeyi anlatıyordu. Yerinde duramaz haliyse birçok şey cevap veriyordu.

Tarifsiz bir mutluluk yaşıyordu. Yıllardır özlemini çektiği ve kavuşabilme umudunu hiçbir zaman yitirmediği düşleri gerçeğe dönüşüyordu. Gerillaya ulaşmanın sabırsızlığına bırakmıştı kendini. Duygularına gem vuramıyordu. Bütün içtenliğiyle, sadeliğiyle, tutkularıyla o anların duyguları içinde yüzüyordu. Sevinmenin bambaşka yönlerini fark ediyor ve yaşıyordu.

Bir süredir kendini gerilla alanına hazırlıyordu. Aslında çoktan hazırıydı. Ama partinin işareti olmaksızın gidilemeyeceğini biliyordu. Günü geldiğinde, bunun gerçekleşeceğinden emindi. Hiçbir kaygıya, tereddüde kapılmıyordu.

Hakan, uzun yıllardır Almanya’da yaşıyordu. Aynı zamanda Alman vatandaşıydı. Bir dizi olanağa sahipti. Ama o, her şey yarının gerillası olma temelinde bakıyor ve değerlendiriyordu. Yurtdışına gittiğinde, ilk elden sıkıntı çekmeyeyim diye Alman ordusuna katılmış. Çok özel birimlerde askeri eğitim almıştı. Özellikle silahlar konusunda; onların tanınması, kullanılması vs. üzerine uygulamalı eğitim görmüş, eğitim olanaklarından iyi bir şekilde yararlanmıştı. Gerilla alanı için önemli bir hazırlık aşamasını da yaşamıştı böylece. Zaten diğer yönleriyle çoktan hazırıydı. Gerilla olmasa da yüreği bir gerilla yüreği gibi atıyordu. Kavganın ateşini, uzunca bir zaman önce yakmıştı yüreğinde. Her gün harlıyordu. Mücadele ateşiyle; dağlara sırtını vermek, kuru bozkırlara karışmak ve tutuşturulan yangınların

sebebi olmak istiyordu. İşte o günler gelmişti. Dün düşleri olan şeyler artık gerçeğe dönüşmüştü. Adım atacağı ve yürüyeceği yol yaşamına kaynaklık eden düşlerinin yoluyla artık.

Bir insanın düşleri, ideallerine yakın olmalıdır, idealleriyle iç içe geçmelidir. Eğer, yaşamının kaynağı olan ideallere tutkuyla bağlı olursa düşler de yaşam kadar gerçeğe yakın olur. İçsel bir bütünlük sağlanır. Böylece, yaşamda daha emin adımlarla yol alınabilir. Özgüven sahibi, kararlı, kendinden emin ve amaçlarında ısrarlı kişisel özellikler kazanılır. İnsanı güçlü kılan da bu özelliklerdir. Kendisine hem örs hem de çekiç oldukları için, gerçek bir tava ulaşmayı başarırlar. İdeallerine giden yolu büyük bir özveriyle, çabayla keşfederler. Bir kere emek verince de asla geri dönmezler. Bir tek amaçları olur; insanlığın yazgısını yeniden yazmak. O büyük kıvancın bir işçisi, emekçisi olmak elbette ki onur vericidir. Ama daha fazlasına ihtiyaç duyulur. Parça parça yıkılacaktır köhnemişlik. Yerine, tüm insanlığın kardeşlik rüyası olan yaşamın tohumları atılacaktır. İnsan, gerçek özüne yeniden ulaşabilmelidir. Bu da zorun, diyalektik hükmüyle mümkün olacak. Zorun, zora dayalı yıkımı için maddi-manevi devasa güce ihtiyaç vardır. İşte o güçlerden önemli bir halka da, gerilladır.

Hakan, böylesi düşüncelerle şekillenmişti. Yurtdışı alanında uzun süre faaliyette yer almıştı. 1989 yılında tanışmıştı partiyle. Henüz on sekizinde deli-dolu bir gençti o günlerde. Parti çevresinde tanışmıştı devrimci düşüncelerle. Yurtdışı alanının atmosferinde şekilleniyordu. Ta o günlerde, onu en çok gerilla etkiliyor, heyecanlandırıyordu. Düzenlenen etkinliklerde, gecelerde çekimi yapılmış gerilla yaşamlarından kesitler sunuluyordu. Onları izledikçe heyecanlanıyordu. Hayallerinin ana teması olmuştu gerilla. Gerilla üzerine anlatılan, söylenen her şey, önceliği olmuştu. Partinin örgütlü bir sempatizanı olduğu için ideolojik-siyasi olarak da kendini geliştirmeyi yabana atmıyordu. Elbette ki sadece gerilla merkezli düşünmüyordu. Mücadeleye bütünlüklü bakmaya çalışıyordu. Partinin tüm işlerinde hassas, duyarlı ve katılımcıydı. '94 darbe süreciyle esen sol-tasfiyeci

rüzgârlara ve 6. konferans sonrası çıkan sağ-tasfiyeci etkilere karşı hep güçlü olabilmmişti. Partinin yolundan, yönünden yana tereddüte düşmemmişti. Güveniyor, inanıyor. Özellikle 6. Konferans sonrası girilen yönelim Hakan'ı derinden etkilemişti. Gerilla olma arzusunu o günlerde daha çok dillendiriyordu. Partinin yaşadığı çalkantılı süreçlerden güçlenerek çıkmıştı. İleri Sempatizandı. Alandaki komitelerde çalışıyordu. Görev ve sorumlulukları artmıştı. Bütün çabası, partinin kendisinden beklediklerine yanıt olabilmektir. Onun için de durmaksızın çalışıyordu.

Yıllardır yaşadığı ve kendisine uzak olan ülkeden ayrılma vakti gelmişti. Ayrılmaları, vedalaşmaları pek sevmezdi. Ama o günkü ayrılık farklıydı. Sevinerek ayrılacaktı. Biliyordu; *her ayrılma bir vazgeçebilme sınavıydı*. Oysa, vazgeçebilmek onun mayasında vardı. Devrime, devim mücadelesine âşık olanlar zaten vazgeçebilmenin adıydılar. Kendini zincire vuran geleneklere, köhnemiş düzenin karanlık fikirlerine, insanı kendine yabancılaştıran ve sömürüyle, zorbalıkla, katliamlarla, kısımlarla özdeşleşmiş geleceksiz sistemlere isyan ederken, en cüretli ve şanlı vazgeçmeleri onlar gösterebilmişti. Özveri, ön yargısız yaşardı onlarda. Çünkü inandıkları, uğruna savaşmışları ve canlarını ortaya koydukları idealleri, özverinin gürül gürül akan yatağıydı. Vazgeçebilmek o yüzden zor değildi.

Artık yollardaydı. Yaslanmış koltuğuna, yüzünde eksik olmayan gülümseme eşliğinde binbir hayale dalyordu. Kavuşmanın sabırsızlığında, hep güzel şeyler düşünüyordu. Zaten öylesine zamanlarda insanlar hep güzel olanı düşünürler. Aksi şeyleri düşünmek istemezler. Bir ara, ülkeye varınca gerillaya ulaşabilmenin bağlantısı geç kurulur ya da aksamalar yaşanır diye düşündü. Öylesine bir ihtimal de söylenmişti kendine. İrkildi biraz, olmaması gerekir diye kendini avutuyordu. Yeniden dönüyordu gülümseten düşlerine, izin vermiyordu gölge düşmesine.

Bir ara ailesini düşündü. Yıllar önce bir ekmeğe, iş, umut kapısı olarak düşmüşlerdi Almanya yollarına. Doğdukları topraklar umut ver-

miyordu. Yarınsızdı. Açlık, yoksulluk, yoksunluk diz boyuydu. Doğan her çocuk sefaletle göbek bağına kesemiyordu, kesemeyecekti. El kapıları, belirsiz bir umut olmuştu birçok insana. Yaşamak kaygısı sarmıştı herkesin dört bir yanını. El kapıları, açlığa muhtaç eden vefasız vatandan iyi olmaz diye düşünseler de, bir yanlarını bırakarak o yollara düşmeye razı olmaktan başka seçenekleri yoktu.

Hakan'ın babası da aynı kaderin bir parçasıydı. Balıkesir Bigadiç'e bağlı Akyar köyünde herkesin deyimiyle, "acı vatan Almanya"ya o da yolcu olmuştu. Doğduğu topraklardaki çalınmış yarınlarını, başka topraklarda arayanlardandı. Kendilerine bir umut kapısıydı Almanya. Yanına aldıkları aileleriyle tutunmaya, yarınlarını kurmaya çalışıyorlardı.

Bunları düşünürken bir an için garip duygulara kapıldı. Bir zamanlar, ülkesinden yola çıkmıştı başka bir ülkede umudu aramak için. Oysa kendisi, tersine bir yolculuk yapıyordu. Umudun yok edilmeye çalışıldığı, insanların yarınsız bırakıldığı o topraklara dönüyordu. Geleceğin, özgür yarınların tohumlarını çoraklaşmış topraklara serpecek, oralarda yaşamı yeniden yeşertmeye ve yok edilmiş körelmiş umutları diriltmeye gidiyordu. Ezilen halkların umudu olmaktan gurur duyarken ailesini ise anlayışla, metanetle karşılıyordu. Biliyordu ki; insanlar, düşleyebildikleri kadar umutlu olurlardı, umut beklentisi içine girerlerdi.

Ama gerçek anlamda bir umut olabilmek, tüm insanlığın kurtuluş davasında gizliydi. İşte, o umut; bir güneş kadar yakıcı, aydınlık ve yaşam doludur. Ancak evrensel düşler kurabilenler o umudun adı olabilirdi. Zordu ama tüm insanlık için zorunlu olanıydı. Yaşam, umudu arayanlara yol olmaya devam ediyordu. Umut; yaşam yolunun üzerindeki, özgür yarınların kavgasındaydı. Kavganın da kendisiydi. "*Gerçek umut yolcusu bizleriz*" diye içten duygularla, insanlığın içinde bulunduğu kavrayışsızlığı düşünüyordu. Almanya'daki, başka ülkelerdeki on binleri, yüz binleri anımsadı. Onların yaşamlarını, beklentilerini biliyordu. Yanılsamalı bir tablo olarak gö-

rüyor, değerlendiriyordu. Neden insanlar, kendilerinin olmayan yaşamlara razı olurlardı? Neden kader deyip, yaşamın özünü anlamaktan kaçarlardı? İsyân edenler, savaşanlar, aşına-ekmeğine göz koyanlara karşı ölümüne kavga edenler vardı dört bir yanda. Niye doğdukları yerleri yarınısızlığa terk ediyorlardı insanlar diye bir sürü soru geçiriyordu aklından.

Babasını, ailesini ve yaşadıklarını yeniden değerlendiriyordu. Bütünü anlamak için bir parça olan ailesi ve yaşamları, beklentileri, gelecek algıları bazı soruların cevabıydı aslında. İnsanların savaşmak için çokça nedenleri olduğunu ama onları savaşmaya sürükleyecek en büyük güçten yani bilinçten yoksun oluşlarını düşünüyordu. Bilinçler silahlanmazsa, savaşmanın iradesi ortaya çıkartılamaz diye düşündükçe, durumu anlamaya çalışıyordu. Kendisi gibi belirli bir bilince ulaşmış olanların ve elleri silahlananların önemini, farkını görüyordu bir kez daha. “*Savaşmamak için hiçbir nedeni olamazdı insanların*” diyerek, gerilla alanının güzelliklerine doğru, yolculuğa devam ediyordu.

Uzun yıllar Almanya’da ülkeye dönük fazla bir özlemi yoktu. Ama ülkenin insanları ve onların yarınları için bir şeyler yapabilmek en büyük özlemiydi. Ülkeye ayak bastığı anda bir an evvel gerilla alanına gitme arzusu da, yaşadığı özlemin ifadesiydi. Nihayet o güzel anların ve buluşmaların eşiğine varmıştı. Gerilla alanına kendisini götürecekt kurye ile tanışmış ve duyguları coşkun sular misali kabarmıştı. Artık Karadeniz’e doğru yolculuk zamanıydı. Bir adım daha yaklaşmıştı düşlerine. ’98 Temmuz sonları ya da Ağustos’un ilk günleriydi. Kurye, bir dizi illegalite kuralı çerçevesinde, gerillaya katılacakları uygun yerlerden şehir merkezinden çıkararak, dağ yollarından yukarılara doğru yürütüyordu. Hakan zorlanıyordu. İlk defa böylesine karanlık ve zorlu yollarda yolculuk yapıyordu. Ama hoşuna gidiyordu. Farklı bir gizemlilik duygusu yaşatıyordu böylesi anlar. Tarlalardan, çitlerden, çevrili bahçelerden, su arklarından, küçük derelerden geçiliyordu. Sessizce ve dikkatli biçimdeki o ilk yürüyüşle, gerillaya dair

de ilk gerçek duyguları yaşıyordu Hakan. Artık, illegal bir yaşam yolunun, illegal bir savaşı sayıyordu kendisini. Dağlarına gerilla olarak dönmüştü, doğduğu ama yaşayamadığı ülkesinin. Ve güzellikleriyle bir bir kucaklaşıyordu.

Gecenin karanlığını parçalayan ay ışığının güzelliği kadar, aydınlatıcı gücünü görünce, doyumsuzca izlemekten alamıyordu kendisini. Kuryenin, “*yoldaş daha nice güzelliklerini göreceksin bu dağların. Ay ve ışığı gerillanın gece dostudur. Ormanların derinliklerinde, gerillaya fener olur. Ama kimi yerlerde tehlikelere davetiye çıkarır. Bizler kadar, düşman da ondan yararlanmaya çalışıyor. Kimi pusular ay zamanlarında özellikle de, dolunay zamanlarında artıyor. Gerilla çoğu zaman ay ışığının o güzelliğiyle gelen duyguları yaşamaya fırsat bulamıyor. Yeni yoldaşlar bu duyguları ilk günler yaşarlar, kaçırmazlar*” demesiyle, içinde bulunduğu yaşama dair ilk bilgileri de alıyordu Hakan. Kurye sürekli olarak yeni bir şeyler anlatıyor, uyarılar yapıyordu. Askeri bir hava vermişti yürüyenlere. Hoşuna gitmişti Hakan’ın. “*Bir de silahlarımız olsaydı diye*” duygularını içten dillendirse de, sorun etmiyordu. Silahlara da kavuşacaklarını biliyordu.

Kuryenin, “*Burada bekleyeceğiz. Buluşma noktamız burası. Ağaç diplerine oturun. Çevreye karşı duyarlı olalım*” demesiyle, heyecanlandı Hakan. Beklemek iyi değildi belki. Ama hayatın en güzel bekleme zamanlarını yaşıyordu. Hiçbir bekleyiş öylesine bir duygu yaşatmamıştı kendisine. Yüreği kabına sığmıyordu. Bir ara yanında oturan diğer gerilla adayı, “*yoldaş, titriyorsun ne oldu? Yoksa üşüdün mü bu sıcakta*” demesiyle, heyecandan titrediğinin bile farkında olmadığını anladı. “*Yok yoldaş, heyecandan. Yoksa kolay kolay titreme tutmaz*” dedi. Epeyce tepeye tırmandıkları için, Tokat şehir merkezinin neredeyse tamamını görebilecekleri bir yerdeydiler. Tokat’ı izliyorlardı. Randevu yerinin şehre yakın olmasını garipsiyordu. Bir yandan da hoşuna gidiyordu. Gerillanın isteği her yere ulaşabilir olmasının güzelliği diye düşünüyordu.

Kuryenin, “*geliyorlar*” demesiyle dikkat kesildiler. Kurye, biraz

daha ileri çıkarak mevzilendi. Gerillanın ayak sesleri kesilmişti. Ortalık bir an için sessizliğe büründü. Bir süre sonra işaretler verince, ay ışığı altında ellerinde silahları bir bir ortaya çıktı gerillalar.

Nihayet, kucaklaşma anı gelmişti. Hakan, öylesine sarılıyordu ki, sarıldığı her gerillaya farklı bir sıcaklık hissettiriyordu. Gerillalar da anlıyor ve o sıcaklığa karşılık veriyorlardı. İçten, güler yüzlü ve yoldaşlık sevgisiyle yoğrulmuş bir sarılma tadı yaratıyordu Hakan. Konuşamıyordu. Heyecandan, şaşkınlıktan diyecek söz bulamıyordu. Ama inanılmaz derecede coşkuluordu.

Birim komutanının “*Yeni yoldaşlar! Birer isim buldunuz mu kendinize yoksa biz mi verelim*” demesi üzerine Hakan, “*benimkisi Kenan olsun*” dedi. Konuşmasından yurtdışından geldiği anlaşılıyordu. Çok belirgin bir şekilde Türkçe’ye yabancıydı. Kendini ifade ediyordu, anlatıyor, konuşuyordu. Ama bariz bir fark vardı. Birim komutanı Kenan isminin, bir süre önce yurtdışında şehit düşen Kenan Demir’den geldiğini anlamıştı. Hakan, gerillanın Kenan’ı olarak, saflardaki yerini büyük bir onurla almıştı.

Kenan Demir’i tanıyordu. Birlikte çalışmaları da olmuştu. Onun ismini taşımak ayrı bir duyguydu kendisi için. Hele de Kenan’ın da özlemine duyduğu dağlarda, patikalarda o isimle yürümek gurur verirciydi. Artık, illegal bir adı vardı.

Sanki hiç yabancıysa değilmişçesine hızla gerillayla kaynaşmıştı. İlk gün; cebinde taşıdığı pasaportunu, kimliklerini ve daha başka şeyleri doğrudan gerilla birliğinin komutanı ve siyasi komiseri olan yoldaşına götürerek, “*Yoldaş, bunları al. Artık bunlarla işim olmaz. Onlarla işim buraya kadardı*” demesi çok güzel bir davranıştı. O davranışıyla, bütün benliğiyle gerilla alanının bir neferi olduğunu, olacağını gösteriyordu. Gemileri yakıp da gelmiş, azimli bir savaşı olduğunu işaretini vermişti. Herkesin hoşuna gitti. Zaten ilk günden itibaren verdiği izlenimle, her şeyi ortaya koyuyordu. İnanırları için var olduğunu somutluyordu.

Aynı günlerde, kendisiyle gerillaya gelen, yine kendisinden kısa

bir süre önce gelenlerden bazıları mücadeleye girmeden bayrak sallarmışlardı. Kenan şaşırıyordu. Birkaç gün önce gerillaya gelen birisi nasıl vazgeçerdi, anlayamıyordu. Bir şey yaşamından, görmeden, o havayı solumadan veya nereye geldiğine ve niçin geldiğine dair kısa bir cevap dahi alamadan, nasıl vazgeçilebiliyordu, bilmiyordu. Öyle şeylerin olmasını istemiyor olsa da, bir yanıyla da normal karşılamaya çalışıyordu. Sağlam bir irade, kararlı bir duruş ve amaçlarının netliğiyle büyüyen bir cesaret gerekiyordu. Süreç, daha güçlü bir irade gerektiriyordu. Kararsız unsurlar er ya da geç ayıklanmaktan kurtulamazlardı. Kendi kararsızlıklarıyla yaratılmaya çalışılan birliğe de zarar verebilirlerdi. Netsizlik, kararsızlık ya da eğrelti duruşlar, savaş meydanlarına varamadan düşerlerdi. Düşmeleri, aldıkları kurşunlardan ya da darbelerden olmazdı. Kendi korkularına yenilirdi onlar. Savaş meydanına varmaya cesaretleri olmadığı için korkuları teslim alırdı kendilerini. Dövüşene de engel olurlardı. O yüzden ayıklanmak iyiydi.

Kenan, anlatılanlarla durumu kavriyor, bir yerlere oturtuyordu. Yine de şu soruyu sormaktan kendini alamıyordu “*Yoldaş peki neden buraya kadar geliyorlar. Buralara kadar onları getiren neydi?*” diye soruyordu. Birlik siyasi komiseri, “*küçük-burjuvazinin en belirgin özelliklerinden bazılarında tanık oluyorsun. Onlar; heyecanı, tutkuyu, değişikliği veya yeni şeyleri severler. Sevdikleri oranda da ilgileri, duyarlılıkları oluşur. Kararlar alıp, pratik adımlar atmaya çalışırlar. Bunları çok kısa sürelerde ve hızlı bir şekilde yaparlar. Saman alevi misali aniden parlarlar ve ne ısıları ne de aydınlatıcı bir parlaklıkları vardır. Anlık yanıp sönerler. Duyguları, düşünceleri birçok yönüyle temelsizdir. Kökleri zayıf olduğu için de çok dayanıksızdırlar. Gerilla olmayı duygusal, romantik bir istem ölçüsünde tanımlamaya çalışırlar. Savaşın gerçekliğini de benzer biçimde algıladıkları için gerillayla savaş bağlantısını doğru bir temelde kurma yetisine sahip değildirlar. Gerçekten kopuk duygusal arzuları, tüm gerçekliğe bakışlarının özü haline gelir. Koyu bir subjektivizmle hayatın seyrine hükmetmeye*

çalışırlar. Hayatın gerçekleriyle yüzleştikleri anda ise devasa bir hayal kırıklığı yaşarlar. Sarsılırlar ve sebebi oldukları yenilgiyi tadarlar. O anki kararları da, ilk kararları gibi yeterince düşünülmeden, sorgulanmadan, belirli bir muhasebeye tabi tutulmadan şekillenir. Hâlbuki sahibi oldukları pratikleri en önemli öğrenme kaynaklarıdır. Ama onlar, hakim olan düşünce biçimi içinde sürüklendiklerinden, o fırsatlardan da faydalanamazlar. Yani, her şeyden etkilenen bir yapıları vardır. Oradan oraya savrulur dururlar. O yüzden istikrarlı da olamıyorlar. Kendilerini buraya getiren şey; devrim ideallerinin köklü fikirleri değildir. Devrimi, devrimci mücadeleyi en geri, en basit düzeyde algularlar ve onları basit bir tutku, heyecan ya da kimi duygularını tatmin etmenin aracı olarak görürler. İşte bu kişiliğin olağan davranışlarıdır yaşayanlar. Düşünceleri maddi bir öze sahip olmadığı için kendilerini değiştirecek, dönüştürecek bir güçten de yoksundurlar. Bir insan, düşünsel ve eylemsel temeli olan bütünlüklü bir duruş sergilemek zordur. Aksi halde yaşamın içinde etkisiz bir unsur olmaktan kurtulamaz. Bir gün önce gerillaya gelip, ertesi gün vazgeçenler anlattığım gibi özellikleri taşıyanlardır. Gelme nedenleri gibi gitmeleri de zayıf yapılarından ötürüdür. Ciddi bir özgüven, güven sorunları vardır. Eğrelti, zayıf duruşları yüzünden kendilerini yaşamın bir dişlisi yapacak düşüncelerden de yoksundurlar. Yaşamlarında sürekli olarak bir ayıklanmayı yaşamaları da kaçınılmazdır. Özet olarak bunları söylemek yeterli sanırım” diye yanıt verince Hakan, gerekli cevabı almış olmanın rahatlığı içinde “Anladım yoldaş. Demek ki, bunlar epeyce yaşamdan kopuklar. Suda yürümek istiyorlar ama ıslanmayı da istemiyorlar. Böylesine kafaları karışık yanı” dedi. Hakan’ın kısa ve özlu vurgusu herkesin hoşuna gitmişti. Bir parti ileri sempatzanının duyarlılığı ve olgunluğu içinde olup-biteni anlamaya çalışıyor ve heyecanını, merakını diri tutuyordu. Bu onun olumlu ve öne çıkan yönüydü.

Henüz bir haftalık gerilla olmasına rağmen bütün çabası, gerillayı, gerilla yaşamını öğrenme, yarının muhtemel pratik faaliyetleri için hazırlık yapma yönündeydi. Köylere, yaylara gitmek ve insanlarla tanı-

şıp, konuşmak için sabırsızlanıyordu. Gerillaların konuşma dilindeki farklılık dikkatini çekiyordu. Özellikle de Tokat civarında kullanılan yöreye özgü olan kelimelerle ilgileniyordu. Yeleğindeki deftere o kelimeleri karşılıklarıyla birlikte not ediyordu. İçinde olduğu yaşamın işleyen bir dişlisi olabilmek için ne gerekiyorsa yapıyor ve tutkuyla öğrenmeye çalışıyordu.

Askeri pratik eğitimlerde ise Alman ordusunda aldığı eğitimin avantajlarını yansıtıyordu. Pratikliğiyle öne çıkıyordu. Zaten birçok silahı tanıyor, kullanmasını biliyordu. Öyle ki yer yer, eğitim veren komutana, “*Yoldaş ben bu aşamalardan geçtim benim ihtiyacım olan şey, pratik. Köylere gitmeliyim, eylemlere dahil olmalıyım...*” diyordu. Hakan; duruşuyla, çabasıyla, katılımıyla kısa sürede gerillaya uyum sağlamıştı. Yurtdışında kendisine sunulan olanakları tereddütsüzce bir kenara atması, bütün benliğiyle kendisini davasına adanmış olması ve bunu da bütün içtenliğiyle ortaya koyması yönüyle farklıydı. Partinin ihtiyacı olan bir militan gerçekliğine sahipti. Gerillalar da böylesine bir yoldaşı olduğu için sevinçliydi. Gelecek vaat eden bir yoldaşları vardı. Övünmekte haklıydılar.

8 Ağustos '98 akşamı Tokat merkeze bağlı Topçam yaylasına gidilecekti. Hakan yaylaya gidileceğini duyunca komutana giderek “*yoldaş ben de gideyim. Tecrübeli yoldaşların arasında kaynarım. Gerçekten çok istiyorum. Beni de gruba dahil et*” diyordu. Komutanın, bir dizi olasılık üzerinden çıkabilecek riskleri anlatmasına ve henüz kendisi için erken olduğuna dair vurgulara paralel, gitmesinin doğru olmayacağını söylemesine rağmen Hakan, ısrarla gitmek istediğini söylemeye devam ediyordu. Hakan'ın ısrarları en sonunda sonuç vermişti. Komutan *tamam* demişti. Komutanın öyle bir karar vermesinde, gidilecek yerin güvenilir bir çevre olması ve Hakan'ın da askeri açıdan belirli bir eğitim almış olması etkiliydi. Hakan, çok sevinçliydi. Yerinde duramıyordu. İlk defa bir gerilla olarak halka gitmenin ve onlarla bir arada olmanın duygularını yaşayacaktı. Düşündükçe heyecanlanıyor, heyecanlandıkça duyulanıyordu.

Görev grubu, akşamdan önce yola çıkmıştı. Yaylaya gidilecek güzergâh ormanlık olduğu için gündüzden epeyce yol alınabiliyordu. Orman içi dar patikalardan ilerliyorlardı. Hakan elinden bırakmadığı silahıyla, gerilla olmanın tarifsiz duyguları eşliğinde düğün günlerinin coşkusunu yaşıyordu. En güzel duyguları kuşanmış olmanın sevinciyle yürüyordu.

Hava karardığında, gerillalar yaylaya varmıştı. Topçam yaylasının şehir merkezine bakan tarafındaydılar. Yaylayı ve çevreyi gözetliyorlardı. Ay ışığı doğmuştu. Yayla yeri, o civardaki en yüksek tepelerden birine kurulmuştu. Genişçe bir alanı görebilmek mümkündü. Adını aldığı büyükçe çamların arasına gizlenmişti. Geniş çayırlikları vardı. Çayırın bittiği dört bir yan ise ormanlarla çevriliydi. Yayla yeri olduğu kadar aynı zamanda mesire yeriydi. Hafta sonları piknikçileri eksik olmazdı. Güzelliğiyle, eşsiz manzarasıyla ayrı bir görünüme sahipti Topçam yaylası. Yaylanın sakinleri ise merkeze bağlı Dive (Gün-evi)'nin köylüleriydi. Bu, Ese Yaylası'nda şehit düşen Dilek Konuk'un köyüdü. Grup komutanı bu bilgiyi verince Hakan duygulandı.

Hakan, hayatında ilk defa bir yayla yeri görüyordu. Heyecanlıydı. Yayladan gelen ve birbirine karışan bir melodi tadı veren çam seslerini dinliyordu. Severecek dinlediği Grup Yorum'un türkülerini anımsadı. “*Bir uzun havadır şu Munzur dağı...*” diye başlayan türkünün ezgisinde geçen yollara düşmüş katar katar göçenlerin çanlı, zilli yolculuklarının içinde buluyordu kendini. Çoban bağrımları, koyun-kuzu sesleri, kadınların, çocukların birbirine karışan seslenmeleri, konuşmaları... vs. Her şey bambaşka bir tat veriyordu Hakan'a. O yaşamların içine gidiyor olmaktan dolayı duygu seline kapılmıştı. Her adımda yeni yeni duygularla dolup taşıyordu.

Grup komutanı, herkese gerekli bilgileri veriyor, kimi uyarılarda bulunuyordu son kez. Hakan da yaşadığı güzel duyguların yanı sıra can kulağıyla dinliyordu. Yaylaya çok yakındılar. Ay ışığı her yanı gün gibi aydınlatıyordu. Yayladaki birçok şey net olarak görülebiliyordu. Gerillalarda görülme ihtimaline karşı, farklı bir yerden girmeyi düşü-

nüyorlardı. Yaylanın, büyük ormanlık tarafından değil Tokat'a bakan tarafından girilecekti.

Zaten yaylaya çok uzak olmayan bir noktada verici istasyonu vardı. Oranın güvenliğiyle ilgilenen küçük bir birim bulunuyordu. Gözetleme de yapıyorlardı. Onlara da görüntü vermemek istiyorlardı. O yüzden diğer yakadan girmek en uygunuydu.

Gerilla grubu yaylanın dibine kadar sokuldu. Olağan hareketlilik dışında bir durum görünmüyordu. Tanıdıkları yaylacılar, çobanlar vardı. Onlardan birilerini görüp bilgi almak istiyorlardı. Yavaşça bir eve yanaştılar. Güvenlik tedbirlerini de alarak kapısını çaldılar. Ev sahipleri gerillaya yabancı değildi. Kapıyı açıp gerillaları hoş bir sıcaklıkla karşıladılar. Hakan'ın hoşuna gitti. İçi kaynamıştı hemen.

Ev sahibi bilgi verirken grup komutanına, “*sizlerden önce başka bir grup gelmiş yaylaya. Sizin arkadaşlarımış. Kalabalıklarımış, sizleri sorup biraz oturduktan sonra gitmişler*” deyince, kimi soru işaretleri oluşuyor. Komutan, bazı sorular sorarak ayrıntılı bilgiler almaya çalışsa da, yeterli cevaplar alamıyor. Bunun üzerine, başka bir evden bilgi alıp, durumu netleştirmek amaçlı İsmail (Özgür Güler) komutasında Kenan ve Sırma adlı gerillalar görevlendiriliyor.

İsmail, gidilen evden bilgiyi alıyor ve durum netlik kazanıyor. Hemen grubun yanına dönmek için evden ayrılıyorlar. Tam evden çıkıp dönüşe geçerken karşıdan tarama başlıyor. Yoğun tarama ve açıkta olmanın dezavantajlarına rağmen, ilk ateşte ciddi bir darbe alınmıyor. İsmail hızla geldiği yöne çekiliyor. Sırma da aldığı hafif yaranın paniğiyle açıklığın ortasına düşüyor ve kalkmıyor. İsmail'in *gel* çağrılarına yanıt vermiyor. Paniklemiş halde bağıyor. Hakan ise beklenmedik bir çatışmanın içinde yanlış yöne çekiliyor. Grubun olduğu tarafa değil, düşmanın bulunduğu tarafın çaprazındaki ormana atıyor kendisini. İsmail görüyor Hakan'ı ama bir şey yapamıyor. İsmail, Sırma'yı çıkarmaya uğraşsa da, Sırma olumlu yanıt vermiyor. Grup, düşmanın yoğunlaşmasından kaynaklı çekilmek zorunda kalıyor. Sırma ise düşmana teslim oluyor. Telsizden geçen bilgiyle de durum kesinlik kazanıyor.

Hakan, yalnız kalıyor. Çatışma alanından uzaklaşmayı başarıyor. Ters bir yönden çekildiği için o gece grupta karşılaşma şansı olmuyor. Yoldaşlarına ulaşmanın tek seçeneğinin konaklama yerini bulmak olduğunu biliyor. Ama zorlanabileceğini de düşünüyor. Ona rağmen aramaktan vazgeçmiyor.

9 Ağustos sabahı Hakan, yaklaşıklık olarak konaklama yerinin olduğu alanı buluyor. Köylülerin anlatımına göre Hakan, Topçam yaylasının kuzey tarafında bulunan Muzo Deresi civarına ulaşıyor. Konaklama yeri de o mıntıkada. Sabahın ilk saatlerinde çatışma başlıyor. Hakan tereddütsüzce çatışıyor. Düşmanın teslim ol çağrılarını silahıyla yanıt veriyor. Mermisi bitene kadar sürdürüyor. İlerleyen sürede kuşatılıyor ve katlediliyor.

Araziye yabancı olmasına rağmen konaklama yerinin yakınlığına kadar ulaşabiliyor. Ama nereden bilecekti ki; Sırma'nın teslim olup, düşmanın önüne düşerek konaklama yerini vereceğini. Düşman, konaklama yerinde ve civarında olduğu için Hakan da içlerine düşüyor. Gerilla birliği de Sırma'nın teslim olduğunu bildiğinden alandan uzaklaşıyor ve Hakan'a ulaşabilme olanakları kalmıyor. Birçok olumsuzluk iç içe geçiyor.

Zincirleme olumsuzluklara neden olan şey, yaylaya gerilladan önce gelen ve gerilla görünümüyle hareket eden düşman güçlerine dair, grup komutanının aldığı bilgiyi askeri uyanıklılık ve hassasiyet içinde değerlendirmemesidir. Çok bariz biçimde şüphe uyandıran yansımalar varken, tedbir alıp güvenli bir pozisyona geçmek yerine, yaylada kalmaya ve halen bilgi toplamaya yönelmek istemesi en önemli yanlışlıydı. Gerilla olmadıkları, verilen bilgilerle anlaşılabilir olmasına rağmen, durum gerektiği gibi kavranamıyor. Sonradan alınan bilgilere göre, '98 yılının ilkbaharında firar eden ve düşmanlaşan iki unsurun verdiği bilgilere göre düşman pusu atıyor. Gerillaların daha önceden gittiğini bildikleri ilişkileri, köyleri, yaylaları veriyorlar. 8 Ağustos akşamı Topçam yaylasına gelen pusu grubu da bu unsurların verdiği bilgilere göre hareket ediyor.

Zaten o iki unsurun, benzer onlarca icraatı da zamanla bir bir açığa çıkıyordu.

Hakan Karabulut; üst üste gelişen olumsuzluklar sonucu, henüz gerilla olmanın baharında şehit düşmüştü. İhanet çemberinin içinden, bütün çabasına rağmen çıkabilmeyi başaramamıştı. Ama yıllar geçse de, şehit düştüğü yerin karşısında bulunan yaylacılar onun çatışma tavrına olan tanıklığını anlatmaya devam edeceklerdi. Görmemiş, tanışmamış olsalar da Hakan'ın, yürekli bir savaşçı olduğuna tanıklık etmişlerdi. Bu da, anlatılmaya değer en onurlu şeydi.

Hakan, gerçek bir tutkuyla bağlıydı kavgasına. O tutku ki, yüreğindeki ateşi besleyen bitimsiz bir körüktü. Tutkularıyla yaşama sarılan ve yaşamında tutkularının kaynağı yapabilen inançlı bir devrimciydi, bir parti militanıydı.

Ölüm erken geldi belki. Çok kısa soluklu oldu gerilla günleri. Henüz baharında olan ama çiçeğe durmamış kökler kadar canlı ve tazeydi. Tıpkı şairin dizelere döktüğü gibi;

*Onlar ki, yürekleri avuçlarında
tasasız,
ve tereddütsüz yürüdüler mayınlı yollarda
genç,
körpe
tomurcuk tazeliklerini akıttılar
şorul şorul, cömertçe.
yüzümüzün kederi dağılsın diye...*

“Zirveler fethedilmez, eteklerinde mezar taşları yok ise...”

gün, vursun yükünü gecenin hırkasına
yol, vursun sesini uzaklığın pasına
sesime kibrit çaksan tutuşacağım
sargısızım,
çoğalırım;
çoğaldıkça arsızım
sana yağmur diyorum...
en haklı aşk,
alkışsız sürebilendir
ve en haklı kavganın öznesi
ölmek için dövüşürken de ölebilendir...
(Yılmaz Odabaşı)

Köyün alt başından gelen köpek seslerini duyunca, biraz kulak kabarttı. “*Yine domuzlar mısır tarlalarına dadandı herhalde*” diye kendi kendine söylendi. Yaşlılıktan dolayı eli-ayağı ağır çalışan eşi de yavaş yavaş sofrayı topluyordu. O da duydu köpek seslerini ama pek önemsenmedi.

Biraz zaman geçmesine rağmen köpek sesleri durmadı. Aksine daha da çoğalmıştı. Meraklandı; “*Kız, kocarı (kocakarı) ne oldu bu itlere! Sanki yabancı birilerinin üstüne üstüne gidiyorlar. Hayırdır inşallah!*” Bulaşıklarla uğraşan eşi de, “*Aman sen de, itlerin çemkirmesi, bağırması biter mi?*” deyip, yine ilgisiz kaldı.

Amcanın evi, kerpiçten yapılma iki katlı eski bir evdi. Çocuklarından kimse yoktu yanında. Evini kuran ayrılmıştı köyden. Kaç zamandır, yaşlı hallerine rağmen, eşiyle birbirlerine destek olup yaşamlarını sürdürüyorlardı. Yazın, yalnız kalmazlardı. İstanbul’dan çocuklarından, torunlarından birileri gelirdi yanlarına. Evlerine canlılık, neşe katarlardı. En çok da torunlarından Bahattin’i severdi. Gerçi köyde herkes severdi Bahattin’i. Bir an aklına Bahattin geldi. Hazi-
ran ayının başlarıydı, bugün yarın Bahattin’i gelecekti, biliyordu. Sevindi, heyecanlandı biraz. “*Bakarsın babayığidim yarın gelir*” diye tatlı bir tebessüme bürünmüştü.

Köpek seslerine bazı bağırmalar da eklenince, pencereyi açıp köyün aşağılarına doğru bir süre bakındı. Kimseleri göremedi ama sesler muhtarın evinin oralardan geliyordu. Tam içeri girecekti ki, aşağıdan hızlı hızlı gelen üç kişiyi gördü. Kendini biraz içeri çekip gelenleri tanımaya çalıştı. Sokak lambalarının aydınlatığı yere geldiklerinde, birden heyecanlandı. Çünkü gördüğü kişilerin elinde uzun uzun silahları vardı. Hemen kafasını içeri çekip, sessizce penceresini kapatıp, yavaşça eşinin yanına gitti, “*Kocarı, kocarı, işlerini bırak kalsın, ışıkları söndüreceğim. Eli silahlı adamlar dolanyor köyün içinde, şimdi gördüm,*

evin önünden geçtiler. Azanın evine doğru gidiyorlardı” diye biraz şaşkın biraz korkmuş bir halde söylenince, eşi de “onlar, elinde tüfeğiyle dağlarda gezen talebeler olmasın” diye yanıt verdi. Amca iyice heyecanlanmıştı. “Demek ki itler bunlara sarmıştı. Eğer onlarsa iyi etmiyorlar. Köyün içinde böyle gezilmez ki. İti var kopuğu var. Biri muhbirlerse vay başımıza gelenlere. Neyse kapat ışığı da yatalım biz.” Biraz olsun merakını giderse de heyecanı artmıştı. Bir yandan da hala merak ediyordu. Acaba kimdi onlar, niye gelmişlerdi diye düşünüyordu. *“En iyisi yatmak”* deyip kendini avutmaya çalışıyordu. Bir süre yatakta karmaşık şeyler düşünerek vakit geçirdi.

Birkaç el gelen tabanca sesiyle irkildi yatağından *“Kalk, kalk duydun mu çatışma çıktı herhalde”* diye heyecanla eşini uyandırdı. Daha ne olduğunu anlamadan bu defa da peş peşe büyük silah sesleri gelmeye başladı. Köyün her yanından ateş ediyor sandılar. Eşi iyice korkup kendine sokuldu. Bir yandan da titriyordu. *“Ne oldu böyle herif?”* diye sorunca amca da; *“İşler kötü, herhalde hükümet devrildi. Bakalım başımıza neler gelecek”* diye cevap verirken köy meydanından belli belirsiz bağırtilar duydular. *“Yaşasın partimiz...”* gerisini anlayamadılar, *“... düşmanı cezasız kalmadı, kalmayacak”* birkaç tane daha duydular ama tamamını anlayamadılar. Bir süre sonra silah sesleri de, sloganlar da kesilmişti. Bu defa da köyün üst tarafından köpek sesleri geliyordu. Biraz sonra köpek sesleri de kesildi. Sessizlik çökmüştü ortalığa. Kafası iyice karışmıştı. Korktuğu için yatağından kalkıp pencereye bile gelemiyordu. Eşine de korkusunu belli etmemek için teselli vermeye çalışıyordu. *“Artık ne olduysa oldu, bilmiyoruz. Sabah ola hayrola. Hiç yerimizden kalkmayalım. Hadi kocarı, sen de boşu boşuna titreme öyle. Bak ortalık sessizleşti”* deyip üzerlerinden atamadıkları tedirginlikleri ve gideremedikleri meraklarıyla yataklarına yatsalar da sabaha kadar bir o yana bir bu yana dönüp durdular. Daha yeni gözlerine uyku girmişti ki köyün horozları her bir yandan ötmeye başladı. Birazdan gün ağaracaktı. Sabah, kafasını kurcalayan soruların cevaplarını alıp rahatlayacaktı.

Biraz sonra, köye, peş peşe araçların geldiğini seslerinden anladı. Yavaş yavaş konuşma sesleri, bağırtılar, ağlama sesleri de yükseliyordu. Üzerine ceketini atıp seslerin geldiği yere doğru gitti. Herkes köy meydanında bulunan trafo direğinin başına toplanmıştı. Jandarma da gelmişti. Biraz daha kalabalığa doğru sokulunca, baktı ki, trafo direğine asılı duran, İsmail Karaca adlı adam, ağzında da beş liralık kağıt para. Başından kurşunlanmış ve boynuna ip geçirilerek direğe bağlanmış. Yandaki evlerin, avlularının duvarlarında da “Yaşasın partimiz TKP/ML, Halk Ordusu TİKKO”, “Halk düşmanları cezasız kalmadı, kalmayacak” gibi birkaç tane daha kırmızı boyalı yazılar yazılmıştı. Her şey anlaşılmıştı. “Hak etmişti namussuz. Zaten bizim köye gelip yerleşmesine de içim el vermemişti. Ettiğini buldu sonunda” gibi düşünceler bir bir geçiyordu kafasından. Kimse konuşmuyordu. Jandarma bir şeyler topluyor, muhtardan bilgi alıyor, evi oraya yakın olanlara sorular soruyordu. Öğreneceğini öğrenmiş, evin yolunu tuttu. Kapıda bekleyen eşine “çayı hazırladın mı kocarı?” diye sordu. “Çay hazır anlat hele ne olmuş” dedi eşi. Biraz çökelek, yağ ve zeytinden oluşan sofraya oturup hem kahvaltılarını yapıyor hem de konuşuyorlardı.

“İsmail Karaca kurtulduğunu sanmıştı. Evvelki sene baraj kıyısındaki evini yakmışlardı. O zaman kaçıp kurtulmuştu. Evsiz kalınca gelip bizim köye yerleşti. Neyine güvendi bilmiyorum. O çocuklar, her yerde söylemişlerdi, ‘İsmail’i öldüreceğiz’ diye. Ne oldu bak, eninde sonunda çöktüler başına. Kocarı, böyle adamları kim olsa yaşatmaz. Be adam neyine lazımdı, evine sığınan yaralı bir kızı sen ellerinle as-kere teslim ettin. Olacağı buydu. Eline üç-beş kuruş tutuşturdular. Ee o da kefen parası oldu. Bak koruyanı oldu mu hiç? Kimse korumaz böylelerini” diye eşine anlatıyordu. Eşi de “ya teslim ettiği kıza neler çektirdiler. Dilan’dı adı. Köy köy, ev ev dolaştırmışlar. ‘Size kim kapı açtı, kim ekmek verdi, söyle’ demişler de Dilan, bir kelime bile etmemiş. Hem daha öncesinde de bunların evlerine gelmişler. Hatta bu Dilan, o lanet İsmail’in pasaklı karısının mı, çocuğunun mu ayağı yarahıymış, bakımını yapmış. Sonra kız, arkadaşlarından ayrı düşmüş,

çatışmada yaralanmış, bunları tanıyorum diye gelip sığınmış. Bu nan-körler de ele vermiş. Ne diyeyim herif, sonunda belasını buldu İsmail” diye eşine destek çıktı.

Dadukta’da, günlerce bu olay konuşuldu. Köyün atmosferi değişmişti. Herkes İsmail Karaca’nın bir ihbarcı olduğunu ve TIKKO’cuların da bir gün onu cezalandıracağını biliyordu. Almus’ta, çevre köylerde herkesin dilinde bu vardı. Bir halk düşmanının ölümü, ağızdan ağza dolaşıyor, ihbarcılığın, ihanetin cezasız kalmayacağını propagandası kendiliğinden yapılıyordu.

Günler sonra Bahattin geldi köye. Dedesine ve ebesine kavuşmuştu. En çok da dedesi sevinmişti. Torunlarının en hası gelmişti. Orak ayı da yanaşmıştı. Bahattin imdadına yetişmişti. Bütün tarla işlerinin kısa sürede biteceğine olan ümidi, yanındaydı artık. Nenesi de çok seviyordu Bahattin’i. Elinde, avucunda ne varsa sakınmaz yedirir, içirirdi Bahattin’ine.

Bahattin, dedesine cezalandırılan ihbarcı olayını sorunca dedesi de uzun uzun hiçbir ayrıntıyı kaçırmadan hatta daha da renklendirerek anlattı. Bahattin de *“Bak dede, ihbarcıyı vuranlara ‘gerilla’ deniliyor. Onlar da bizler gibiler. Asla haksız yere kimseye zarar vermezler. Birilerini öldürmüşlerse, bilin ki haklı bir sebepleri vardır. Asker gelip sizlere baskı yapmış, ihbarcı olun diye herkesi zorlamış. Sakın ola öyle şeylere inanıp da bir şey yapmayasınız. Ben gerillaları görmedim, ama onlar yürekli, tertemiz insanlar. Beni nasıl biliyorsanız, inanın onlar da öyleler.”* Daha sözünü bitirmeden, dedesi *“oğlum kahpelik adamın mayasında varmış ki, gidip o körpe yavruyu ele vermiş. Yarın öyle biri kapımı çalsa, ben onun gibi yapar mıyım hiç. Yardıma muhtaçsa, düşmanım da olsa bir tas suyu esirgemem. Herkes o sünepe İsmail gibi yapmaz”* deyince Bahattin sevinmişti.

Bahattin çok çalışkandı. Oldukça saf ve temiz yürekliydi. Kimin yardıma ihtiyacı olursa koşardı. Hem de severek çalışırdı. Gün boyu tarlada çalışır, çok yorulurdu. Eve dönerken bile yorgunluğuna rağmen, yardıma ihtiyacı olan birilerini gördüğünde, yanına koşup yardım et-

mezse içi rahat etmezdi. Sevilmesi, sayılması, örnek gösterilmesi boşuna değildi. Öyle ki ebesi takılırdı, “Bahattinim, herkes kızını sana vermek istiyor. Vakti de geldi ama sen hiç kimseye bakmıyon oğlum. Şu Dadukta’da senin gibisi var mı?” Bahattin hemen kızarıp, bozariyordu. Böyle konuşmalardan sıkılıyordu, utanıyordu. Hemen o ortamdan uzaklaşmanın telaşına kapılıyordu.

Sabah erkenden kalkıp tarla işleriyle gün boyu uğraşüyor, akşamları ise gerillalarla nerede nasıl buluşacağını hesaplarını yapıyordu. İstanbul’dan köye gelirken, gerillaya katılma düşleriyle yanıp tutuşuyordu. İstanbul’da matbaalarda, kağıt işlerinde çalışıyordu. Bir yandan da gençlik çevresinde örgütlenmişti. Asıl amacı dağlara, gerillaya bir an evvel ulaşmaktı.

Nihayet günün birinde gerillalarla buluştu. Çok heyecanlanmıştı. Gözünü gerillalardan alamıyor, uzun uzun onları seyrediyordu. Seyrederken de yüzündeki gülümsemeyi hiç eksik etmiyordu. Pek konuşmuyordu. Kendisiyle konuşmaya çalışan gerillaların sorularına “evet” ya da “hayır” şeklinde kısa cevaplar vererek kaçmaya çalışıyordu. İki gün bir gece gerillalarla kalmıştı. Bir iş için tekrar köye gidip, daha sonra kalıcı olarak gerillaya katılacaktı. Köyden birkaç kişi birlikte katılacaklardı.

Akşam eve döndüğünde dedesi de, ebesi de çok meraklandığından, art arda sorular soruyorlardı. Bahattin, yaylaya gittiğini, arkadaşlarıyla biraz eğlendiklerini, kuzu kesip yediklerini vs. söyleyerek, onları yatıştırdı. Aslında yalan söylemeyi pek beceremezdi. Mizacına ters şeylerdi. Bir yandan da içinden geçiriyordu. “Ben gerillaya katılacam, ne diyorsunuz?” diye. Fakat cesaret edemiyordu. Böyle düşünceler içindeyken dedesi “oğlum, bu gerillalar bizim yaylaya gelip-gidiyorlar mış. Öyle konuşuyorlar. Yoksa sen de onları gördün mü?” diye bir soru sorunca, Bahattin bir an için heyecanlandı. “Kim söylüyor dede yaylaya gelip gittiklerini?” diye bir soruyla dedesine karşılık verdi. Ebesi araya girerek “oğul, milletin ağzı torba değil ki büzesin. Herkesin dilinde. O çocuklar da bizim çocuklarımız. Köyden zarar gelmez. Yine

de belli olmaz. Bakarsın, bir İsmail soysuzu daha çıkar” deyince Bahattin de “Ebem benim, o çocuklar çatal yürekli. Kime gideceklerini iyi bilirler. Ne kendilerine ne gittikleri insanlara zarar gelsin istemezler. Onlar bizler için canlarından vazgeçmişler. Ama çoğumuz halen onları tanımıyoruz. Keşke yaylaya gelselerdi de ben de görseydim. İnanın yok öyle bir şey” diyerek onları rahatlatmaya çalışıyordu.

Dedesi “bizim elimizden ne gelir ki, bizden geçmiş artık. Gelseler şimdi, kapımı çalsalar, açarım, sofru kurarım onlara. Yavan-yağlı ne varsa ikram ederim. Bundan ötesi gelmez ki elimden” deyince Bahattin yüreklendi iyice. “Dede, zaten onların sizden istediği ne olacak ki. Gelseler buraya, kendilerini anlatırlar sizlere. Onların derdi ne bir dilim ekmek ne de bir yudum su. Onlar insanların kendilerini doğru tanımamasını, bilmesini istiyorlar. Kendilerine zarar verilmemesini söylüyorlar. İçlerinde kadınlar da var. Kadın erkek omuz omuza vermişler bu bozuk düzene karşı çıkıyorlar. Keşkem herkes bir dinlese onları, her şey öyle kolay olur ki...” diye dedesine, ebesine bir şeyler anlattı Bahattin.

Birkaç gün sonra da, artık dağların yolunu tutmuştu. Köyden birkaç gençle birlikte TİKKO saflarında yerlerini almışlardı. Dedesi ve ebesi de öğrenmişti artık. Yıllar boyunca ebesi, bir kez olsun görebilmek için Bahattin’i, gece gündüz yolları gözledi.

’94 yazında, gerilla saflarının Eyüp’ü olarak, hayalini kurduğu, zorlu, uzun ama onurlu yolların bir sıra neferiymi artık.

Sorunlu bir dönemdi. ’94 Nisan’ında partiye yönelik yapılan sol tasfiyeci saldırılarla parti ağır bir darbe süreci yaşamıştı. Darbeci kesimin açtığı tahribat büyüktü. Sınıf mücadelesinde ileriye doğru atılacak zamanlardı ama ağır tahribatla bu zamanlar da köreltilmişti. Parti, ciddi bir yükün altındaydı. Bu yükün taşınması kaçınılmazdı. Her ne olursa olsun, gücünü aldığı köklerine sıkı sıkıya sarılarak yeniden ayağa doğrulacaktı. Bunun için de, herkesin payına düşenler vardı. Atlatılması gereken zorlu bir süreç için daha fazla çaba, katılım, özgüven ve birliktelik lazımdı. Ancak o zaman böylesi bir dönemin sıkıntıları ve ön-

cesi darbecilikle gelen ağır tahribatın üstesinden gelinebilirdi. Gerillalar bunun bilincindeydi.

Böylesi süreçler gerilla açısından daha karmaşık, sıkıntılı oluyordu. Gerilla, yaşanan dağınıklıktan, iç meselelerden dolayı asıl görevinden uzaklaşabilir, atıl duruma düşebilirdi. Bu da ciddi erozyona neden olabilirdi. Ama öyle olmadı. Her savaşçı, partiye güven duyuyordu. Bu sürecin de aşılabacağına inanıyordu. Yapılacak konferansla kaybedilenlerin telafisi için doğru ve yerinde adımlar atılacağına olan güvenleri tamdı.

Özellikle 6. Konferans'ın Karadeniz'de, gerilla alanında yapılabacağı haberi, bütün gerillaları heyecandırmıştı. Eyüp de bu heyecanı en çok yaşayanlardan biriydi. Konferans sürecinin pratik işlerinde en çok emeği geçenlerdendi. Emek gerektiren tüm süreçlerde hep en önlereydi. Yorgunluk nedir bilmeden çalışıyordu. Konferans alanının alt yapı çalışmalarının tamamında yer almıştı. Konferans vadisine taşınan yüzlerce kilo malzemenin taşınmasında, onların depolanmasında Bahattin'in emeği büyüktü. Emek verilen şeyler karşısında da ciddi bir hassasiyet gösterirdi.

Konferans alanına malzemeyi Ozan yoldaş (Özgür Kemal Karabulut) araçla getiriyordu. Gerillalar da onu konferans alanına taşıyordu. Ozan yiyecek malzemesi getirdiği kamyonla bir kaza atlatmıştı. Daha doğrusu kamyon erzak yüklüken, yolda bir takla atmış, Ozan'a da araca da bir şey olmamıştı. Sadece malzemeler birbirine karışmış, birazı ziyan olmuştu. Araçta, yiyeceklerin yanında birkaç bidon da benzin vardı. Kaza esnasında benzin bidonları patlamış ve yiyeceklere bulaşmıştı. Özellikle de un çuvallarına.

Bütün malzeme konferans alanına taşınmıştı. Benzin bulaşmayan unlar kısa sürede bitti. Sıra benzinli unlara geldi. Konferans oturumları başlamış, halen devam ediyordu. Yeniden un temin etmek mümkün değildi. Herkes mecburen benzinli unla yapılan ekmekten yemek zorundaydı. Gerillaları, delegeleri, konferans misafirleri kısacası herkes için kolay değildi tabii. Kimilerinin midesi baştan teslim bayrağı çekmişti.

Kimileri, farklı bir tat olduğu için bana mısın demeden (ki Bahattin başı çekendi) gayet normal yiyordu. Birçok yol yöntem aranıyordu, denemeler yapılıyordu. Ama benzinin kokusundan kurtulmak mümkün olmuyordu. Hamura baharat katanlar, pişen ekmeği közde tekrar tekrar pişirenler, biraz yakarak yemeyi deneyenler... Ne denendiyse, benzin kokusundan, tadından kurtulmak mümkün olmamıştı.

Bahattin, ekmeği yemeyenlere kızılıyordu *“hiç aç kalmamışsınız ki. Buldunuz dağ başında ekmeği yemiyorsunuz. Aç kalın, Allahınıza yayanayım”* diyordu şakayla karışık. Kendine hiç dert etmiyordu. Bolca ekmek yiyordu. Bir ara Emine (Ayfer Celep) dayanamamıştı *“ya Eyüp yoldaş, ben kendimi zorlayıp yarım ekmek yiyorum. Ama daha sonra durmadan geçiriyor insan. O esnada insanın ağzına yoğun bir benzin kokusu çöküyor. İşte ben buna dayanamıyorum. Sen ise ekmek bol, durmadan yiyorsun. Sen geçirdiğinde ağzına çakmak tutsak tutuşursun vallahi”* diyerek herkesi kahkahaya boğdu. Bahattin de *“işin kötüsü de o zaten. Ben hiç geçirmiyorum. Normal ekmek yemişim gibi geliyor bana. Gayet rahatım vallahi”* diye cevap verdi.

Konferans süreci yaşanan olumsuzluklara, sıkıntılara rağmen böylesine renklilikleriyle sonlanmıştı. Başarılarla ortak olmanın, başarılarla emek vermenin duygusunu herkes yaşamıştı. Son delege grubu da alanına gönderildiğinde, gerilla; tarihi bir görevi yapmış olmanın hazzını yaşıyordu. Herkes için yeni görevlerin, yeni adımların ve daha fazla sorumluluklar altına girmenin zamanıydı. Bahattin de bu bilinçle, kavrayışla önündeki zamana bakmaya çalışılıyordu.

Konferanstan sonraki ilk barınak Bahattin için verimli geçmişti. Okuması çok yavaştı, doğru düzgün yazamıyordu. Bu sorununu çözmek istiyordu. Parti organının da yönlendirmesiyle Emine'den okuma-yazma dersi aldı. Böylece Emine de terk ettiği sınıf öğretmenliği bölümünün pratik uygulamasını yapmış oldu. Eyüp bu çalışmayı önemsemediği için başarılı olmuştu. Her ne kadar inceden inceye biraz gururuna dokunsa da mütevazı yanının ağırlığıyla, olumlu tutumundan uzaklaşmamıştı.

Diğer bir sıkıntısı da topluluk içinde konuşmada sorun yaşamasıydı. Özellikle de gerilla birliklerinin toplantılarında Eyüp'ü konuşturmak çok zordu. Hangi yöntem olursa olsun Eyüp'ün kurduğu en uzun cümle üç-beş kelimededen ibaretti. Çoğu zaman “*şuna katılıyorum*”, “*diyecek bir şeyim yok*”, “*ne söyleyeyim ki, tamam işte*” gibi kısa cevaplar verirdi. Siyasi komiser de Eyüp'ü yaşadığı bu sıkıntıdan kurtarmak için epeyce çaba harcıyordu. Fakat yetmiyordu. Eyüp'ü daha fazla konuşmalara katmak için parti organı özel uygulamalar yapıyordu. Sözlü rapor almak, okuduğu kitabın özetini dinlemek, kendisine verilen görüşlerdeki sorunların çözümünü Eyüp'e bırakmak, yoldaşlarıyla paylaşımlarda bu yönlü yükleri omuzlarına yıkmak, yeni gelen gerillaların ihtiyacı olan bazı şeylerin anlatımını, aktarımını yaptırmak gibi bir dizi uygulamalarla Eyüp, zamanla bu sıkıntısını da aşmıştı. Öyle ki, toplantılarda söz alınca susmak bilmeyen bir Eyüp olmuştu.

Eyüp'teki değişimler daha somut gözle görülür oluyordu. Doğrudan yaşadığı sorunların üzerine yoğunlaşıyor, gereken önemi veriyor ve kendisinden istenenlere uygun davranıyordu. Bu da gelişmesini süreklileştiriyor, perçinliyordu.

'96 yazında gerillaya epeyce katılım olmuştu. Bu durum, eski tecrübeli gerillalara daha çok görev, sorumluluk yüklemişti. Eyüp de bu çerçevede sorumluluklar almıştı. Kendi gelişimi açısından da uygun ortamlar olmuştu.

'96 Temmuz'unda yine birkaç yeni gerilla adayının geleceği bir randevu bekleniyordu. Randevu grubunda Eyüp de görev almıştı. Herkes heyecanla, gelecek olan yeni gerillaları bekliyordu. Bir süre sonra, Ozan, araçla noktaya vardı. İlk karşılayan da Eyüp oldu. Gerilla adayları henüz inmemişti araçtan. Ozan, ilgilileriyle kısaca bir görüşme yaptıktan sonra, yeniler araçtan inmeye başladı. Bir kadın bir erkek gerilla adayı daha gelmişti. Gelen kadın gerilla adayı Leyla Karataş'tı (Nilüfer). Nilüfer herkesle kucaklaşıyor, sıkıca sarılıyordu gerillalara. En son Eyüp'le kucaklaşıyordu. Eyüp biraz şaşırılmıştı, kendisine sarılan Nilüfer'in neredeyse kendisinin yarısı kadar boyu vardı. “*İyi de, benim*

diktirof (makineli silah) bile bundan uzun. Bu yoldaş kleş bile taşıyamaz. Vay halimize” diye şaka yapınca Nilüfer “Ne bekliyordun yoldaş, beğenemedin mi” diye sert çıktı. Eyüp de “vay vay yandık vallahi, anlaşılan çetin bir cevize çattık. Zaten bunlar da gelip hep beni bulur” deyip, geri çekilmişti bile.

Bu ilk tanışmanın havası daha sonrasında da Eyüp’le Nilüfer’in ilişkilerine yansımıştı. İyi anlaşıyorlardı. Ama birbirlerinin açıklarını affetmiyorlardı. Fırsat bulan, iyi değerlendirmeye çalışıyordu. Birbirlerine çok takılıyorlardı. Nilüfer sık sık Eyüp’ün konuşmasını taklit ederek, kızdırmaya çalışıyordu. Eyüp de alınmıyor, hoşuna gidiyordu. Çekişmeli ama uyumlu duruyorlardı.

Nilüfer’in gerillada ayrı bir yeri vardı. Her şeyden önce iki çocuğunu bırakıp savaşmaya gelmiş bir anneydi. Kimse inanamıyordu, inanmak istemiyordu Nilüfer’in iki çocuğu olduğuna. Ama öyleydi. Çok küçük yaşta evlendirilmişti. Oldukça olumsuz geçen bir evlilik süreci yaşamış, yirmili yaşlarındayken, büyük acılar yaşamıştı. Çocuklarıyla çocukluğunu unutmuştu. Hazır olmadığı bir yaşamın içinde sürüklenir hale gelmişti. Yüreği, yaşadığı cendereden susuz kalmış, kavrulmuştu sanki. Yeniden tutunmak istiyordu hayata. Bir çıkış yolu bulması gerekiyordu. Ve öyle de yapmıştı. İstanbul’da tanıştığı devrimci çevrenin etkisiyle, başka bir yaşamın mümkün olduğunu görebilmişti. Kolay olmayacaktı elbet. Ama ışığı görmüştü. Karanlıkların korkutucu yanından çekinmiyordu artık. Vereceği kararla geleceğe dair güçlü adımlar atacağını biliyordu. Zor olacaktı. Acılarına acı katacaktı. Kopması oldukça güç olacak iki çocuğunun derin izlerini taşıyacaktı. Başarabileceğinden emin değildi ama yapması gerektiğine inanıyordu. “*Yanmış yüreğe düşecek her kıvılcım daha ne kadar yakardı ki*” diye düşünüyordu. Kararında tereddüde düşmemişti. Dersimliydi. Gerilla hikâyeleriyle büyümüşü. Özgürleşmenin adıydı gerilla. Kendisi de bir gerilla olmalıydı. Özgürleşmenin, özveri gerektirdiğini biliyordu. Bazı şeylerden kopacaktı. Ancak o zaman özgürleşmenin de nasıl ağır yüklerle mümkün olacağını görecekti.

Nilüfer, yaşadığı yoğun çelişkilere rağmen, varmak istediği noktada netti artık. Bunu gerilla alanına geldikten sonra, yaşamın içindeki durumuyla da gösterebilmişti. Zincirlerinden boşalmış gibiydi. “*Yeni-den doğuyorum sanki*” diyordu. Gerçekten de Nilüfer geçmişinin ağır yüklerinden uzaklaşıyordu. Canlanmıştı. Coşkunun, heyecanın ve öz-
neleşmenin tadına varıyordu. Bu da Nilüfer’i daha dinamik yapıyordu.

Nilüfer de Eyüp gibi okuma-yazma konusunda sıkıntılıydı. İlk barınak yaşamında Emine, Nilüfer’e de okuma-yazma dersleri verdi. Nilüfer de bu çalışmalarından iyi sonuçlar aldı. Barınakta kabullenmekte zorlandığı, benimseyemediği birçok şeyle karşılaşmıştı.

’96-97 barınağında herkesin hafızalarında yer edinen şeyler yaşandı. Bunlardan bir tanesi de yazın gerillaya yük taşımış olan Fİ-KO’nun yani eşeğin başına gelenlerdi. Barınak alanında eşeğin varlığı tehlikeli olmaya başlamıştı ve bakıp beslemek sorundu. Bundan dolayı, kesilmesine karar verilmişti. Bu işle de Eyüp ilgilenecekti. Eşeğin kesilmesine ilk karşı çıkan ise Nilüfer oldu. Nilüfer karşı çıktığı için bizzat Eyüp’ün yanına verilerek o esnada Eyüp’e yardım etmesi yönünde görevlendirildi. Eyüp de elinde kocaman bıçaklar, sinsi sinsi bileyleme işiyle uğraşıyordu. Nilüfer de yanında hiç ses çıkarmıyor, onu izliyordu. Eyüp arada bir “*hazır mısın yoldaş?*” dese de Nilüfer onu tersliyordu. Eyüp “*eşeği sen keseceksin*” deyince, “*kesinlikle olmaz, öldürseler yapmam. Ben tavuk bile kesemedim*” deyip, ağlamaya başlamıştı bile. Nilüfer’in ağlamaları eşliğinde eşek kesildi. Eyüp de manzarayı iyice renklendirmeye çalışıyordu. “*Daha bitmedi yoldaş, eşeği güzelce yüzüp, kavurmalık kısımlarını alacağız. Akşama ziyafet var. Sana kendi ellerimle fırında ‘fiko kebabı’ yapacağım*” dediği anda Nilüfer iyice sinirlenerek, “*hem kestik bir de yiyecek miyiz?*” diyerek hüngür hüngür ağlamaya başladı. Eyüp halen takılmaya devam ediyordu. En sonunda, Nilüfer’in eline yüzülmüş bir bacak tutuşturarak “*hadi yoldaş, sen bunu barınağa götür. İaşeciye ver ki, akşama ancak yetiştirirler*” deyince Nilüfer, elinde eşeğin bacağıyla ağlayarak barınağa girdi.

Komutanlardan Akın'ın (Erol Özel) yanına giderek, “*yoldaş artık dayanamıyorum. Eyüp'ün yanına göndermeyin beni. Midem kalkıp iniyor*” diye isteğini bildirince, Akın da “*daha yeni başladık yoldaş. Kasap işlerinden anlayan ..., bir de sucuğunu yapacak. Sen erkenden bayrak çekmişsin*” cevabını aldı. Nilüfer anladı ki bu işten kurtuluş yok. Eşeğin etinden herkes tadacaktı. Öyle de oldu. Eyüp yine işin başını çekiyordu. İştahla yiyordu. Nilüfer'e de taş atmayı elden bırakmıyordu. “*Nilüfer yoldaş, vallahi keçi eti gibi. Hafif sert ama tadı fena değil. Hele sucuğu harika olmuş. Benim anlayamadığım şu; inek, keçi ne yiyorsa, eşek de aynısını yiyor. Onların eti yeniyor da eşeğinki niye yenmiyor?*” Nilüfer artık Eyüp'ten kaçıyordu. Günlerce eşek etinden dolayı yemeklerden de uzak kaçmıştı. Her davranışıyla, konuşmasıyla gerilla birliğinin en çok takılanı olmuştu artık. Böylesi durumlar bir yandan da hoşuna gidiyordu. Kendisiyle ilgilenilmesini seviyordu. O yüzden pek de rahatsız olmuyordu.

Nilüfer, zamanla birçok faaliyetin içinde yer almıştı. Deneyim kazanıyordu. Ese Yaylası çatışmasında yaralanan tek kişiydi. Mermi sol kol bileğinin biraz ilerisinden girip çıkmıştı. Kemiği parçalanmıştı. Yoğun bir çatışma olmasına ve yaralanmasına rağmen, oldukça soğukkanlı davranmıştı. Yaşadığı kan kaybıyla oluşan halsizliğine rağmen, büyük bir özveriyle, çabayla gruba uyum sağlamaya çalışmıştı. Böyle pratiklerle kendine güveni artıyordu.

Nilüfer aynı yılın yaz ortalarında kitle faaliyeti yürüten grupta yer aldı. Gerillanın gittiği köylerde, yaylalarda, kimi evlerde erkekler olmazdı. Evin kadınları bulunurdu. Kadınlar rahat olabilsinler diye, kadın gerillalar öne çıkardı. Köylü kadınlar da bu durumdan memnun olurdu.

Grup öncüsü Ünal da (Ümit Dinler) girilecek evin kapısına yanaştı. İçerden kadın ve çocuk sesleri geliyordu. Grup komutanına haber vererek “*yoldaş kapıyı Nilüfer çalsın. Sanırım içeride kadınlar var. Ben seslenirsem, sorun olabilir*” deyince, komutan da Nilüfer'in

öne gitmesini söyledi. Nilüfer kapıyı çalınca, içerden “kim o?” sesi geldi. Nilüfer, ses tonunu kalınlaştırıp, biraz da sert biçimde “*aç aç ana biziz Partizanlar*” demesiyle, kadının bağırarak içeri kaçması bir oldu. Herkes şaşkınlık içindeydi. Nilüfer’in sesi, tonu, üslubu gerillayı da ürkütmüştü. Hemen komutan devreye girerek, durumu düzeltti. Gerilla birliği içeri girince ilk sordukları şey neden korktuklarıydı. Kadın da “*Ne bileyim oğul, daha önceden sizlerden Emine gelmişti; ona alışmıştık. Bu arkadaşınızın sesine çekindik. Emine kızımız konuştuğu anda, insanın içine sesleniyordu. Ne diyeyim, bu sefer korktum birden*” dediğinde Nilüfer de yanlısını anladı.

Grup evden çıktıktan sonra Ünal, grup komutanına “*yoldaş, istersen bu Nilüfer’i köylerin dışında savunmada ya da hep dışarıda nöbette bırakalım. Allah göstermesin kazara hamile bir geline filan denk gelsek, yazık olur*” deyince Nilüfer Zazaca’yla karışık Ünal’a bir şeyler söyledi. Biliyordu Ünal takılıyordu. Ama kızmıştı. Ünal da “*bizim oraların kadınları senin gibi değil. Senin Dersimli olduğundan şüpheliyim*” diyerek Nilüfer’i iyice kızdırmaya çalışıyordu. Bu pratik sonrası daha da yumuşak davranmaya, köylülerle yakın olmaya özen göstermişti. Sonraki faaliyetlerinde bunu telafi edebilmişti.

Eyüp gerillaya katıldığından beri, genelde karargah faaliyetçisi olmuştu. Hem de sınırlı bir alan içinde kalmıştı. Bu durumdan rahatsızdı. Komutanlıktan talepte bulunmuştu. Farklı alanlara gitmek, başka faaliyetler içinde yer almak istiyordu. ’98 yaz faaliyeti Eyüp için farklıydı. Ayrıca yıllardır gitmek isteği yerler vardı. Özellikle Almus’a gitmek, fırsat bulursa köyünü görmek istiyordu. Yolu köyüne düştüğünde nenesini görmek öncelikli isteği idi. Ve isteği olmuştu.

Eyüp, nihayet Almus mıntıka komutanlığı içinde görev aldı. Kendisi de komutanlıktaydı. Kimi yerlerde kitle çalışması yapmak, kimi yerlerde alt yapı çalışmalarında bulunmak ve fırsat kollayıp uygun

yerlerde eylem yapmak gibi görevleri vardı. Eyüp, ilk defa bu kadar farklı ve renkli bir faaliyet dönemi içinde bulunuyordu. Bu durum onu daha fazla şevklendirmişti.

Faaliyetin ilerleyen bir aşamasında eylem yapılacaktı. Eylem için planlama ve hazırlıklara son halini vermişti. Almus yolu üzerinde konvoya pusu kurulacak ve roketatarlı saldırı düzenlenecekti. Eyleme Eyüp komuta edecekti. İlk defa böyle bir sorumluluk almıştı. Grupta Nilüfer de yer almıştı. Daha öncesinden Almus baskınında da yer almıştı. Deneyimliydi. Eyüp'ün en çok güvendiği ise Halo'ydu (Doğan Altun), onun soğukkanlılığını, kararlılığını, cesaretini seviyordu. Yanında Halo olduğunda, her işi yapabileceğini söylemesi de bundandı.

Eylem günü gelmişti. Grup, Almus-Kızıldere yol ayrımına fazla uzak olmayan bir noktaya yerleşti. Herkes, belirlenen mevzisinde silahlar kurulu, heyecanla bekliyordu. Roketatarı Halo kullanacaktı. Eylemin esas vuruşunu yapacaktı yani. Roketi takmış roketatara, omzuna yerleştirmiş, Eyüp'ten komut bekliyordu. Bir süre sonra konvoyun sesi duyulmaya başlandı. Arkasından da konvoyun ucu görüldü. Herkes heyecanını dizginlemeye çalışıyordu. Gelecek komuta kilitlenilmişti. Konvoy menzillerindeydi artık. Arkadaki araçlara saldırılacaktı. Son birkaç araç kaldığında, Eyüp işaretini verdi. Ve işaretle birlikte, Halo roketatarı ateşleyip hedefine göndermişti bile. İsteddiği gibi isabetli bir atış yapmıştı. Roketin vurduğu askeri araç, içindekilerle birlikte baraja yuvarlandı. Diğer gerillalar da, silahlarıyla yaylım ateşine tuttu. Düşman beklenmedik bir yerde ve zamanda saldırıya uğramıştı. Karşılık vermeye başlayamadan, gerillalar belirlenen yerlerine doğru çekilmeye başlamışlardı bile.

Eyüp, komutanlık ettiği bir görevi, yoldaşlarıyla birlikte başarmış olmanın gururunu yaşıyordu. Kendine olan güveni artmıştı. Daha fazla görevin üstesinden geleceğine olan inancı büyümüştü. Artık Almus köylerinde çalışma zamanıydı. Köylerde ilişki yakalamak,

propaganda yapmak düne kadar Eyüp'ün çok zorlandığı işlerdi. Ama artık, bu konularda epeyce adımlar atmış, deneyimler edinmişti.

Gittiği köylerde sevilen, sayılan biri olmuştu. Halkın üzerinde olumlu bir etki bırakıyordu. Grubunda yer alan Bakış'ın (Zeynel Çalpar) köyünde, Gevrek'te her gittiği evde iyi bir izlenim bırakıyor ve insanların gönlünde yer ediniyordu. Mülayim duruşu, ağırbaşlı davranışları, konuşurken kullandığı yörenin ağzı, onu ayrıcalıklı yapıyordu. Bölgenin insanına ayrı bir yakınlık gösteriyordu köylüler. Eyüp, yetersizliklerine rağmen, iyi işler başarıyordu. Belki çok şey anlatamıyordu ama davranışlarıyla tamamlamayı becerebiliyordu.

Mintika sorumlusu Fethi (Yusuf Ayata) idi. Faaliyetin bir aşamasında, ana birliğin yanına Tokat'a gitmişti. Görevleri arasında geri düzeyde kış için hazırlıklar yapmak da vardı. Ama Fethi bunu yapmamıştı. Bölge sorumlusuna verdiği raporda, alanda olanakların olmadığı, bu görev için zeminin bulunmadığı, insanlara bu çerçevede bir şeylerin yaptırılmadığını, yapmak istemediklerini vs. peş peşe sıralamıştı. Oysa her şey aktarıldığı gibi değildi. Kısmen gerçeklik payı olsa da yoğun bir emekle, uğraşıyla üstesinden gelinebilirdi. Zaten bunu en iyi doğrulayan şey de, Almus'ta kalan Eyüp'ün grubunun çalışmasıydı. Aynı alanda Eyüp kurduğu ilişkiler üzerinden bir dizi olanağı açığa çıkarmış, azımsanmayacak çalışmalar yapmıştı. Zaman, Eyüp'ün pratikleriyle Fethi'yi mahkum etmişti.

Fethi ana karargâha dönünce, alanda Eyüp kaldı. Grubunda, Nilüfer, Doktor, Bakış, Polat (Kemal Tutuş), Ümit (Ümit Güner) vardı. İçlerinde sadece Ümit yeniydi. Ümit '98 yazında katılmıştı. Türkmen kökenliydi. Öğrencilikten gelmeydi. Kısa sürede gerillaya uyum sağlamıştı. Almus grubunun faaliyeti sürecinde, epeyce deneyimler edinmişti. Yer yer kısa mesafeli görevlere öncülük de yapmaya başlamıştı. Gerillaya katıldığında, şehit düşen Ümit Dinler'in ismi kendisine verilmişti. Gerçek ismi de Ümit olduğu için illegalite gereği hiç sesini çıkarmayıp, tamam demişti.

Eyüp, alanda durmadan koşturuyordu. Eylöl'ün son haftalarıydı. Ana karargahla kendi grubu arasında bağlantı işleriyle uğraşan bir kuryeyle randevusu vardı. Kuryeyi tanıyordu. Önceden de görüşmüşlerdi. Bölgenin insanıydı. Kuryeden gelecek bilgiye paralel sonraki adımları somutlayacaktı. O yüzden randevu önemliydi.

Eyüp, yanına Nilüfer ve Ümit'i alarak kuryenin geleceği mezraya gidecekti. Doktor da, Polat ve Bakış'la daha sonra aynı yere gelecekler ve buluşacaklardı. Doktor birimiyle Gölgeli (Leveke) köyünün Kayalı mezarası yönündeydi. Eyüp de randevu için Görümlü (Varsıl) köyünün Kozluca mezarasına gidiyordu. İki birim arasında büyükçe bir sırt uzanıyordu. Doktor iki Gevrek'liyle (Almus'un bir köyü) kalmıştı. Bakış öncülük yapıyordu, Polat ise arkadan geliyordu. Bakış'la Polat aynı yıl katılmışlardı gerillaya. Bakış'ın en büyük sorunu sakarlığıydı. İnanılmaz sakarlıklar yapıyordu. Bazı sakarlıkları var ki; insan ancak ciddi bir çabayla başarabilir onları. Ama Bakış onları bir çırpıda yapıverirdi. O yüzden metalik malzemelerden uzak tutuluyordu. Zaten konaklama yerinde zamansız, yersiz bir metal sesi gelmişse çoğu zaman adres Bakış'tı. Polat da bu hallerine çok takılıyordu. *“Ya köylüm, sen öncüsün ama ben tedirgin oluyorum. Sen ne yapar eder, yolun patikanın en ilgisiz alakasız yerine ayağını atar, bir teneke bulursun, gürültüyü çıkarırsın. Hadi buna razıyım ama korkuyorum ki elindeki silaha dolaşıp da patikaya kapaklanırsın”* diye laf atıyor, takılıyordu. Bakış fazla umursamıyordu. Çünkü cevap verse Polat'la baş edemeyeceğini biliyordu. Doktor da sessizce onları dinliyordu. Doktorun asıl düşündüğü şey akşamki buluşmaydı. Onun için, elinde dürbünüyle geçecekleri mezarının çevresini gözetlemekle meşguldü. Hava kararana kadar bekleyeceklerdi.

Eyüpler akşam girecekleri mezarının yakınlarına ulaşmış, çevreyi denetliyorlardı. Bildikleri bir mezraydı ve insanların tanıyorlardı. Kendisini orada da sevdirmişti. Köylülere güven vermişti. Biraz da

bu yüzden rahattı. Tek kaygısı, kuryenin oraya sağlam bir şekilde gelebilmesiydi. Sonrası kolaydı.

Hava kararmıştı. Eyüp, Ümit'e gerekli uyarıları yapmıştı. Ümit yeterince tecrübeli değildi. Ama hemen arkasında kendisi olduğu için tamamlıyor, yardımcı oluyordu. Dikkatli biçimde mezraya doğru yürüyorlardı. Dumanlı Dağı'nın eteklerinde bir mezra olduğu için, ne zaman Dumanlı'ya sis çökse, ta oralara kadar inerdi. Hafiften sis çöküyor, hemen yeniden açılıyordu. Bu bir açıdan iyiydi. Gece görüş dürbünlerini işlevsiz bırakıyordu. Ama sis fazla kalmamıştı. Bir süre sonra iyice zirvelere doğru çekilmişti. Eteklere ise parlak gökyüzünden yansıyan solgun bir aydınlık vardı. Birim iyice eve yaklaşmıştı. Garip bir sessizlik havası hakimdi. Eyüp, biraz huzursuzlandı. Bir yandan da *"bir şeyler olsaydı, şimdiye kadar patlardı. Çünkü mezranın içindeyiz"* diye düşünüyordu. Girecekleri evin ışığı yanıyordu. Ümit'e işaret ederek, kapıyı çalmasını söyledi. Kendisi de Ümit'in hemen arkasındaydı. Nilüfer ise biraz daha geride mevzilenmişti. Ümit, daha kapıyı çalmadan pusudaki düşman taramaya başladı. Ümit kapının eşiğinde yığılıp kaldı. Eyüp de ilk ateşte başparmağından yaralanmıştı. Yoğun tarama devam ediyordu. Ümit'in düştüğünden emindi. Arkasına baktığında Nilüfer'i göremedi.

Seslendi ama yanıt alamadı. Bir an için Nilüfer'in de düştüğünü sanarak uygun bir yere çıkmaya çalıştı. Kısa süre içinde çatışma alanının dışına çıkmıştı. Henüz çatışmanın etkisinden kurtulamamıştı. Nilüfer'e seslenmeye devam ediyordu. Fakat hala yanıt alamıyordu. Kendisi de kimi düşman mevzilerine karşılık vermek dışında bir varlık gösterememişti. Apansız yakalanmıştı. İki yoldaşını kaybetmiş olmayı kabullenemiyordu. Telaşa düştü. Aynı yere Doktorlar da gelecekti. En azından bunu engellemesi gerektiğini düşünüyordu. Doktorların geliş yönünü biliyordu. Mezranın o tarafına geçip, Doktorları durdurabilirdi. Telsizle de çağrı yapabilirdi. Artık tek umudu bu olmuştu. Alandan uzaklaşıp, defalarca kez çağrı yaptı telsizden. Cevap

alamıyordu. Zaman geçtikçe kaygılanıyordu. Diğer yandan da halen ayrıldığı mezradan yer yer silah sesleri geliyordu. “Demek ki Nilüfer yaşıyor” dedi kendi kendine. Ama çaresiz haldeydi. Hangisini yapacaktı? Nilüfer’e yardıma gitse, Doktorlar pusu alanına girecekti. Pusu oldukça geniş atılmıştı. Bir süre öylece kala kaldı Eyüp.

Nilüfer, silahlar patladığı anda ağır yaralanmıştı. Bir tarlanın içinde kalmıştı. Düşman attığı aydınlatmalarla yerini tespit etmişti. Bir yandan tarıyor, bir yandan da göstermelik olarak “teslim ol” çağrısı yapıyordu. Nilüfer’e en ağır geleni de “teslim ol” çağrısıydı. Ağır yaralı olduğu için silahını dahi kullanamıyordu. Bu da diğer bir yaraydı. Ama susmuyordu. Bütün enerjisiyle düşmana inat haykırıyordu. Slogan atıyor, düşmanın çirkefliklerini bir bir sayıyordu. Sesini duyan evlerdeki kadımlar, sanki ciğerleri dağlanıyorsa bir acıyla göğüslerini dövüyorlardı. Biliyorlardı bağırın Nilüfer’di. İki çocuğunu bırakıp da dağları mesken eylemiş acılı bir yürekti o. Nilüfer’in sesini duydukça içlerinden bir parça kopuyordu. Kimisi dayanamayıp kulaklarını tıkıyordu. O kadar çok haykırmıştı ki, Nilüfer’in sesi kısılmıştı. Teslim olmuyordu asla. Ah bir de silahını kullanabilseydi. Köylüler o güne kadar görmedikleri bir acıya tanıklık ediyorlardı. Kendilerine çok yakın ama çaresizdiler, yardım edemezlerdi.

Nilüfer, uzun süre direnmiş ve teslim olmamıştı. Düşman tüfek bombaları atarak susturmak istiyordu onu. Nilüfer’in sesine dahi tahammülleri yoktu. Neredeyse sabah olacaktı. Nilüfer hala yaşıyordu. Vakit yaklaşıyor diye düşünüyordu. Artık kan kaybından direncini kaybediyordu. Kollarını oynatamıyordu. Zaten bir başarabilseydi silahını kullanabilecekti. Böyle düşmek ağır gelmişti kendisine. Son mermisine kadar silahını kullanabilmeyi ne çok arzulamıştı. Olmadı. Geçen zamanı, yaşadıklarını, çocuklarını anımsadı. Derinden duygulara kapıldı. Sabahın soğuk havasıyla üşümüş yüzünden sıcak bir şeyler aktı. Gözyaşlarıydı, farkında değildi. Biliyordu, yaşadıklarının

sıcaklığıydı onlar. Bitmeyen ama yarım kalan düşlerinin sıcak damlalarıydı onlar. Kolay değildi yarınları kurmak. Gözyaşları, kanına karışıp dökülecekti toprağa. Ve toprak, doğacak her güne, yarına bugünün direnişlerini fısıldayacaktı. Ölümün kendisi olsa da adı yoktu, biliyordu Nilüfer. Yarınlara ulaşmışçasına onurluydu. Büyük bir kıvançla, tebessümle bıraktı kendini toprağa.

Eyüp yeniden ilk çatışma alanına döndü. Doktorlardan umudunu kesmişti. Ara ara gelen silah seslerinden Nilüfer'in hayatta olabileceğini düşündü. Yeniden çatışma alanına geldiğinde düşman çemberi içinde kaldı. Hava aydınlanıyordu. Düşman Eyüp'ü fark etmişti. Yeniden çatışma başladı. Eyüp, dört bir yandan gelen mermilerden korunmaya çalışırken, bir taraftan da durmadan ateş ediyordu. Havanın aydınlanması iyi olmamıştı. Düşmanın o kadar geniş bir alanı tutabileceğini de hesaplayamamıştı. Ama ne olursa olsun Nilüfer'den emin olmak istemişti. Onun için geri dönmüştü. Zaten başka türlü davranmayı asla kabullenemeyeceğini onu tanıyan herkes bilirdi. Düşmanın yoğun ateşinden kurtulamamıştı. Aldığı ağır yaralar sonucunu fenalaştı. Her düşen gibi Eyüp de kimi duyguların yoğunluğunu yaşıyordu. Almus barajının Dumanlı yakasındaydı. Şehit düştüğü yerin oralarda, barajın öte yakasını, yani köyünün dağlarını, yaylasını, yollarını ne çok izlemişti. Karşı karşıyaydı neredeyse. Uzaktan izlemenin hazzına varsa da özlemini dindiremiyordu. Ama dört yıl sonra bile olsa görebilmek Eyüp için inanılmaz bir duyguydu. Bu duygularla kapanan gözlerine teslim etti kendini. Ese Yaylasında şehit düşen köylüsü, yoldaşı Duran Salman'ı anımsadı en son...

Kozluca'daki çatışmayla hemen hemen aynı saatlerde Doktorlar da pusuya düşmüşlerdi. Gececekleri Kayalı mezrasına düşman pusu kurmuştu. Doktor daha çok Eyüpler için kaygılanıyordu. Randevuya gitmişlerdi çünkü. O yüzden kendisini daha rahat hissediyordu. Geçtikleri mezra çoğu zaman boş olurdu. Oradan geçerken pusu ihtimalini pek düşünmemişti Doktor.

Bakış önden dikkatli giderken, aniden saldırı başladı. Yolun ortasında olduğu için çokça kurşun isabet etmişti. Doktor da kendisini bir duvarın arkasına attı. Bir yandan düşmana ateş ediyor, bir yandan da Bakış'a seslenip almaya uğraşıyordu. Ama Bakış “*yoldaş, beni boş verin, gidin buradan*” diyebilirdi ancak. Çünkü yoğun taramalarla tekrar tekrar mermi almıştı. Doktor, Bakış'ın şehit düştüğünden emindi. Bulunduğu mevzi iyiydi. Bir süre daha çatışmayı sürdürdü. Bu arada arkadan gelen Polat'ı da arıyordu. Ama Polat'ı bulamadı. Biraz çatışma alanından uzaklaşınca düşmanın konuşmalarını duydu: “*Bir tanesini ölü ele geçirdik*” diyorlardı. Polat yaşıyordu o zaman.

Polat da ilk temasta kendini uygun bir mevziye atmıştı. Öndekilerle arası açık olduğu için onlara ulaşamamış ve kopmuştu. Günlerce Doktor ve Polat aynı alanda ayrı ayrı dolaşmışlardı.

Eylül sonları, yüreklere ateş düşürmüştü. Her şeye kurye neden olmuştu. Yakalanmış ve çok olumsuz bir tavır sergilemişti. Bildiklerini düşmana vermişti. Düşman, tüm pusuları somut bilgiler üzerine kurmuş ve sonuç da almıştı.

Gerillalar bu haberleri aldıklarında hiç zaman kaybetmeden misilleme eylemi düzenlediler. Tokat merkeze girerek, Tokat Sigara Fabrikası'nın önünde yol kontrolü yapan polis özel timlerine saldırı düzenleyerek düşmana kayıp verdirdiler. Başarılı bir misilleme eylemi olmuştu.

Düşman, Dumanlı şehitlerinin cenazelerini ailelerine vermedi. Onları, Almus ilçesinin yakınında bulunan bir yere gelişi güzel toplu mezar misali gömdü. Bu durum şehit aileleri için dayanılmaz bir acıydı. Aileler, yoldaşlarıyla birlikte tek yürek olarak cenazelerini almadan ilçeyi terk etmeyeceklerinde ısrar ettiler. Özellikle Nilüfer'in annesi, sergilediği yiğit tavırlarla kararlılığına herkesi ortak etmişti. Düşman en sonunda cenazeleri gömdüğü yerden çıkarıp, ailelere vermek zorunda kaldı. Aileler ağıtlarıyla, yanık sesleriyle çocuklarını bağrılarına basıp yollara koyulmuşlardı. Ama başları dik ve onurluydular.

Bir süre sonra gerillalar Bakış'ın (Zeynel Çalpar) ailesine uğrayıp başsağlığı dilediler. Bakış'ın annesi ise yürekleri sızlatan ama bir o kadar da coşturan bir sıcaklıkla karşıladı gerillaları. Gerillalara sarılıyor, kokluyor ve durmadan onları öpüyordu. “*Yavrularım benim, hepimiz birer Zeynel'siniz. Zeynel'im ölür mü ki hiç? Bir değil onlarca Zeynel'im var. İyi ki geldiniz. Zeynel'imin kokusunu aldım sizlerden. Bu da bana yeter çocuklarım*” diyerek gerillaların yüreklerini dağladı. Kimileri gözyaşlarını tutamıyor, kimileri de içlerine akıtıyordu. Ana tüm içtenliğiyle gerillaları bağrına basıyordu. Dumanlı'da şehit düşen dört gerillayı da tanıyordu. Döktüğü gözyaşları hepsi içindi. Geride kalanlar için yüreklendirici paylaşımlardı bunlar. Ve gerillalar, anadan aldıkları güçle, ne kadar da erdemli bir davanın insanı olduklarının duygusunu yeniden kuşanmışlardı. Bu yolların yolcuları, çıkımında bunlar olmaksızın yürüyemezdi zaten.

Dumanlı dağları sisli, boranlıdır. Yeri gelir bağrında saklar, kimsele vermez yarenlerini. Asidir, boyun eğmez. En güçlü fırtınaları bile savar başından. Serttir ama hayat doludur aynı zamanda. Nice yığıtlere yol olmuştur, yatak açmıştır, korumuş, kollamıştır. Ve bilir, bağrına akan kanların değerini. O yüzdendir ki zirvelerinden geçit verir, yol gösterir. Geleceğe yürüyenler umudu taşısınlar diye...

Tıpkı Dumanlı şehitleri sonrası, onları kaleme alan Erol'un (Murat Deniz) yazıya döktüğü gibi; “*Zirveler fethedilmez, eteklerinde mezar taşları yok ise...*” Dumanlı'nın etekleri de nice devrimcinin kanıyla sulanmıştı. Zirveleri o yüzden cömertti, kol kanat geriyordu gerillaya. Gerilla da bu bilinçle basıyordu Dumanlı'nın bereketli topraklarına...

“Ölenlerin şiarları yoktur, kendileri şiardır”

Geçici ayrılık benimkisi
ilkyaz çiçeğine gebeyim
ağıtlar yakmayın adıma
ben ölmedim ölmeyeceğim

Sıcak saklayın gecelerimi
karlar altından çıkıp geleceğim
düşlerinizin ateşinden
ılık bir rüzgar gibi eseceğim
(Nevzat Çelik)

Okullar açılmıştı. Eğitim Fakültesinin ve Yüksekokulun bahçesi aynı mekân olduğu için, ders aralarında tur atanlarla, sigara içenlerle, konuşanlarla dolardı. Ayrı kalınan zamanların sohbetleri yapılıyordu. Okulla arası iyi olmayan Ayfer on gün sonra gelebilmişti. Haberi ortalıkta dolaşıyordu. Görüp, hoş geldin demek isteyenler, Ayfer'i arıyordu. Ayfer, ya kantinde demli bir çayla birinci sigarasını içer ya da güneş alan ve her zaman takıldığı banklardan birinde sigarasıyla gazete okurdu. Onu bulmak kolaydı yani. Başına toplamıştı herkesi. Sıcak kucaklaşmalar, sohbetler eşliğinde neşeli bir ortam oluşturulmuştu. Uzun, sarıya çalan saçlarını kestirmiş, daha da güzelleşmişti. Her zamanki gibi sade giyimiyle yaşadığı yerin havasını taşımaya biliyordu. Yüzünde eksik olmayan gülümseyişiyle herkesi sarıyor sarmalıyordu. Hoş geldin diyen herkesin dikkatini çeken Ayfer'in elleriydi. Avuç içleri çalışmaktan nasır tutmuş, sertleşmişti. Geç gelişinin nedeni de çalışıyor oluşuydu. Taşova'nın tütününü eksik olmazdı. Hasadı bitmeden şekerpancarı sökülümü başlardı. Oradaki köyün çocukları tarlaların içinde büyürlerdi. Hele de kadınları tarlaların asıl yükünü çekenler olurdu. Ayfer de öyleydi. Nasırlaşan elleriyle başka bir güzellikteydi. Öğrenci ortamının farklı bir yüzüydü.

Zaman akıp gidiyordu. '90'lı yılların kabaran devrimci dalgası, her alanda yankı buluyordu. Birleşen yürekler, daha güçlü haykırışlarla kavga alanlarına akıyordu. Sesi duyan, coşkuyu hisseden, kavgayı gören herkes, içindeki dinginliğe isyan ediyordu. Akan zaman içinde belirlenen olmayı reddediyordu isyana duranlar. Kavganın içinde ve parçası olmanın zamanıydı. Öyle bir dalgaydı ki bu, ne önüne geçilebilirdi ne de kendisi durabilirdi. Karışmak gerekiyordu bu dalgaya. Hem de öyle bir karışmalıydı ki içinde yön verici olunmalıydı.

Meydanlar, sokaklar ve dağlar kavga şiarlarıyla, türkülerıyla, ey-lemleriyle yığınları davet ediyordu. Tereddütsüzlük zamanıydı. Dev-

rimcileşen yüreğin, bilincin, ruhun ufku genişliyordu. Var olan kalıplar kırılıyor, çember genişliyordu. Devrim için atıyordu yürekler. O halde kuşanılanlarla, beklemeksizin yollara düşülmeli, dağlara çıkılmalı, kavga yürüyüşlerine dâhil olunmalıydı. En görkemli kavgalar için kuşanılmalıydı.

Ayfer çoktan gönlünü vermişti dağlara. Geleceğin düşlerini dağlarla kuruyordu. Büyük yangınların içinde olmanın coşkusunu, heyecanını dağlarla yaşıyordu. Günü geldiğinde o büyük sevdasına, dağlarına kavuşacaktı.

Karadeniz'deki Halk Ordusu gerillalarının haberleri, sesleri daha çok duyulmaya başlamıştı. Çağrılar vardı, yükselen sesi daha da büyütmek için. Kim dururdu ki...

'93 ilkbaharında yollara düşecekleri heyecan sarmıştı. Bilinmese de hissediliyordu. Konuşmalar, davranışlar ve geleceğe dair bilinen beklentilerle anlamak kolaydı. Ayfer *“köyde işler başlamış, çaltışana ihtiyaç varmış. Zaten oldum olası bu okul meselesine ısınmamıştım, gidiyorum. Ama gitmeden önce size güzel bir konser vereyim ne dersiniz?”* deyince ortama hüznün havası çöktü. Türküleri, marşları çok güzel söylerdi. Hele de *“Sıyrılıp Gelen”* parçasını ondan dinlemek insanı türkünün içindeki dünyaya götürürdü. Öyle de yaptı. *“Sıyrılıp Gelen”*le başlayan kavga türküleri eşliğinde vedalaşıldı. Taşova'nın bütün tarlalarında değil dağlarında söyleyecekti kavga türkülerini.

Gelecek, tarihin yükünü taşıyanların özverili yürüyüşlerinde saklıdır. Durmak, seyirci olmak, kıyısında köşesinde kalanlar için ne yürünecek yollar vardı ne de yaşanılacak bir zaman. Zamanın akışına yenilen, seyrinde sürüklenenler gibi olmamak gerekiyordu. Belirlenen olabilmek için zamana hükmetmenin adı olunmalıydı. Ayfer düşleri gerçeğe dönüştürmenin öznesinin ne demek olduğunu biliyordu. Kavgaya dair verdiği kararlarının farkındaydı. Hele de bir kadın olarak yangının orta yerinde bulunma isteğini somutlaştırmış olması onur verici bir duruştu. Kendisinin olmayan, kendisine dayatılan bir *“yaşamın”* köleliğini reddetmişti. Köleliğe süreklilik katan zincirin bir

halkasıydı kadınlar. Ama farkında olmuyorlardı. Zinciri yaratan sistem olsa da, zincire boyun eğen iradeyi kırmak kadının elindeydi. Bütün mesele arayışa, kavrayışa, bilince sınırlar koymamaktı. Ayfer bunu başarmanın cüretini kuşanmıştı.

Dağlarda gerillaydı artık. Halkın içinde yoğrulup gelmişti. Halkla kurulacak ilişkinin araçları, yöntemleri önemliydi. Alınacak kod isim bile o gerçekliğin bir parçası olmalıydı diye düşünüyordu. Kırsal alanda yaygın olarak kullanılan Emine ismini o yüzden seçmişti. Yüreklere açılan kapının, gönüllere giden yolun adı Emine olacaktı. Sırtında çantası, elinde silahı ve seller gibi taşan yüreğiyle gerilla tadında uzun yolculuklara çıkmıştı bile.

Gerilla için ilk aylar, bazen ilk sene zorlu geçerdii. Çünkü alışılmadık bir ortam söz konusudur. Doğanın en zorlu, çetin şartlarıyla iç içesindedir. Şartların hükmüne boyun eğmemek ciddi bir iradeyi gerektirir. Koşullarla hesaplaşacaksın, cebelleşeceksin, her açıdan bir çatışma yaşayacaksın. Yaşamın içinde saklıdır her şeyin çözümü. Sırrına erdikçe bilincin sınırları yıkılır. Öz güven, uyum, yapabilme iradesi bu seyrin içinde yakalanabilir. Kimileri uzunca bir pratik sonunda bu uyumu yakalasa da Ayfer gibileri kısa sürede o halkayı tutabiliyordu. Okuduğu romanları anımsadıkça o günlerde kurduğu düşlere gidiyordu. Oysa artık kendisi bir gerillaydı. Kıvançlıydı. Gerilla olmanın hazzını yaşıyor ve duygusunu davranışlarıyla ortaya koyuyordu. Yolu çok uzun olup da geç kalmış olan bir yolcunun telaşını yaşıyordu. Haklıydı, zamanın her dilimine yüklenmek lazımdı. Partizan ruhuyla canlılık getirilmeliydi kırlara. Bunun için gerillanın omzunda çok yük vardı. Kadını erkeğiyle omuz verip taşınmalıydı bu yük.

'93 Temmuz sonlarıydı. Görev için giden birim bekleniyordu. Bazı ihtiyaçlar için iki gerilla sivil görünümde Ordu'nun Mesudiye ilçesine imişti. Birisi bölgenin insanı olan Ordu Gürgentepe'li Muzaffer Kahraman (93 Ağustos ortalarında çıkan bir çatışmada yine aynı ilçeden Nurgül Bölükbaş ile birlikte şehit düşmüştü), diğeri de Ayfer'in eşiydi.

Gerillalar randevu yerinde bekliyor olsalar da yaşanan gecikme-

den dolayı endişelenmeye başlamışlardı. Normalde gelmiş olmaları gerekiyordu. Bir süre sonra beklenen araç gelmiş, ihtiyaçlar temin edilmişti. Ama beklenmedik de bir gelişme yaşanmıştı. Çünkü Muzaffer tek gelmişti. Herkesin gözü Ayfer'in üzerindeydi. Muzaffer'in anlattıklarına göre Ayfer'in eşi yalan söyleyerek firar etme zemini yaratmıştı. Firar ettiği netleşmişti.

Ayfer'in takınacağı tavır önemliydi. Kendisi için de zor bir durumdu. Bir süre uzun uzun düşündü. Yaşananlardan öğrenmesi gerektiğini biliyordu. Öyle de yaptı. Kendine kızırıyordu. Nasıl ve neden böyle bir noktaya gelene kadar göremedim bunu diye sorguluyordu. Her şeyini paylaştığı kişinin bile saklı-gizli bir dünyası olması gerçeğine tahammül edemiyordu. Esas üzüldüğü şey, her şeye sırt çeviren, davaya ihanet eden bir insanın gidişi değildi, bu insanla yaşadıklarıydı.

Kimse Ayfer'den olumsuz bir tutum beklemiyordu. Öyle de yaptı. Bir konuşmasında; *"Biliyorum kabullenmek zor. Ama yaşananlar bize zorun üstesinden gelmenin iradesini dayatıyor. Bu da kaçınılmaz bir yan. Bu durumun yaşanmış olmasını istemesem de benim için esas olan inandığım şeyler için yaşayabilmek, mücadele etmektir. Beni buralara getiren evliliğim değildi, inandığım şeylerdi. Bundan sonrası için de bu yaşananlar ayağıma bağ olmayacak, bundan eminim"* dedi. Herkesin duymak istediği şeylerdi. Ayfer henüz başında olursa da zorlu bir virajı geçmişti.

Düşlerine yolculuk yapanların yolları her zaman düz, kolay, aşılabilir olmuyor. Binbir çeşit engelle, zorlukla karşılaşmak kaçınılmaz olabiliyor. Henüz ilk barınakta gelecek olan "sol tasfiyeciler darbenin" gölgesinde kalınmıştı. Barınak süreci özellikle sonlara doğru, ideolojik, örgütsel bir ayrışma şeklinde yaşandı. Basit çıkar hesaplarıyla kendini var etmeye çalışanların esip gürlemesiydi. Partinin ideolojik, politik ve örgütsel temellerinden kopan; hukuku, işleyişi, ilkeleri hiçe sayan sol tasfiyeciliğe karşı güçlü durmak bir zorunluluktuktu. Emine bu noktada tereddütsüz bir tavır takınabilmişti. İdeolojik netliği onun ye-

gâne yol göstericisiydi. Darbeciliğin açtığı ağır tahribata ve bölgesel dönemin dağınıklığına rağmen, partiye olan güveninde, kavgaya olan aşkında kuşkuya düşmemişti. Öyle ki 6. Konferans sürecinde esen sağ tasfiyeciliğe karşı daha da güçlü, kararlı durabilmişti. İlk iki yılın çalkantılı geçmesi Emine’yi güçlendirmişti. Çünkü sınıf mücadelesinin zenginliğini tanıyor, çatışma alanlarının çeşitliliği içinde yaşayarak pişiyordu. Emine’nin parti bilinci, mücadele azmi ve en önemlisi etekemiğe bürünen ideolojik berraklığı atacağı adımlar için belirgin çizgilere dönüşüyordu. Süreç ne kadar sorunlu, sıkıntılı geçse de Emine’de olması gerekenleri kendinde cisimleştirebilmişti. Emin adımlarla yürüyordu.

1995 yazında 6. Konferansın Karadeniz’de yapılması her gerillaya büyük sorumluluklar yüklemişti. Aynı zamanda coşkulu bir sevinç yaratmıştı. Tartışma sürecine dâhil edilen ileri sempatizanlar arasında Emine de bulunuyordu. Önemsemediği şeylerden bir tanesi de konferansa katılacak olan kadın delegelerdi. Delegeler parça parça geliyordu. Umduğu gibi olmamıştı. Üç tane kadın delege vardı. Yine de iyimser olmaya çalışıyordu. Partinin süreci ve yaşananlara bütünlüklü düşünerek, hem eleştirel hem de olumlu bakmaya özen gösteriyordu.

Kadın delegelere gıptayla bakıyordu. “*Daha çok olmalıyız. Partinin de doğru politikalarıyla devrimin her köşesinde sesimiz yankılanmalı, ellerimizde silahlarımızla, bayraklarımızla, kavganın en önlerinde bulunmalıyız. Çoğalarak yürümeliyiz. Payımıza düşenlerin de hala farkında değiliz. Yeterince güçlü katılımcı olamayışımız bundan olsa gerek*” diye düşünüyordu. Tablodan kendine pay çıkarmasını iyi biliyordu. O ortam Emine’yi etkilemiş, daha da yüreklendirip teşvik edici olmuştu. Her şeye rağmen partinin yaşamış olduğu olumsuz süreçten çıkması Emine için en önemli ve öncelikli gelişmeydi. Artık atılacak adımların öznesi olmanın zamanıydı.

Gerillanın kitle içerisinde çalışması önemliydi. Köylerde, mezralarda, yaylalarda halkın bulunduğu her mekânda yakalanan ortamları iyi değerlendirmek gerekiyordu. Halka ulaşmak yeterli değildi.

Köylülerle buluşulduğunda kurulacak ilişkilerin, paylaşımların, sohbetlerin içeriği ve biçimi de önemliydi. Emine bu konuda doğal bir yetenekti. Öyle ki bazen konuşmasa bile davranışlarıyla çevresini etkileyebiliyordu. Gidilen her yerde kadınların gözdesi oluyordu. Köylü kadınların dünyasını iyi biliyordu. Onların yaşam koşullarını, omuzlarındaki yüklerini, üzerlerindeki her çeşit baskının, şiddetin neler olduğunu, açamadıkları, dillendiremedikleri, sindirilmiş dünyalarında hangi acı gerçeklerin bulunduğunu, dur durak bilmeden ortaya koydukları tarifsiz emeğe rağmen nasıl hiçleştirildiklerini ve aynı zamanda dokunuşla, kucaklamayla kabuklarını kırabilme güçlerinin de açığa çıkabileceğini biliyordu. Emine'nin kısa bir paylaşımınla, onların dünyasına girmesi, ortak olabilmesi bundandı. Bu yöndeki çabası büyüktü.

Aldığı görev ve sorumluluklar artıyordu. Askeri olarak da geliyordu Emine. Artık komutası altındaki gruplarla faaliyetler sürdürüyordu. Köylere, yaylalara grubunun komutanı olarak gidiyordu. Köylü kadınlarını bir yandan kaygılandırıyor, bir yandan da gururlandırıyor bu durum. Bazı kadınların *“kızım sen nasıl komutanlık yapacaksın? Bu iş erkeklerin işidir”* derken, bazıları *“şimdi bu erkekler (gerillaları göstererek) sen ne dersen onu yapıyorlar öyle mi? Tövbe! Bizimkilerden bir tas su istenmiyor. Ne diyeyim kızım bu günleri de görecekmişiz”* kimileri ise *“kızım senin aklın ermez bu işlere. Allah göstermesin bir çatışma olsa sen bu çocukları nasıl koruyacaksın? Aklım almıyor”* derdi. Biraz daha genç kuşak ise olumlu tepkiler veriyordu. Emine hepsinin kaygılarını giderebilmeyi başarıyordu. Birkaç saatlik sohbetlerin sonunda kafalardaki yargıları kırıyor, umut aşılıyordu.

Asıl sıkıntıyı, köylere girdiğinde kendisiyle muhatap olan erkeklerle yaşıyordu, ama bunların da üstesinden gelebiliyordu. Evine gidilen kişiyle özel olarak konuşması gereken konular olurdu. Komutanın birebir halletmesi gerekiyordu. Emine ev sahibini başka bir odaya ya da başka bir yere konuşmaya davet ettiğinde bazen ayak

diremeyle, bazen gönülsüz yanıt verme tutumlarıyla karşılaşılıyordu. Emine'nin komutan oluşunu kafalarında kendilerince meşru görmüyor ya da kabullenemiyorlardı. Öyle ki Emine tarafından kendisine sorulan soruya cevap verirken Emine'ye bakmadan, başka bir gerillaya yüzünü dönerek konuşanlar da az değildi. Tokat'ın Yaylacık denilen yayla alanında Erbaa ilçesinin köylerinden birine ait bir yaylaya gidilmişti. Grup komutanı Emine'ydi. Yaylada bir eve köylüler toplanmıştı. Emine yakasına takılı telsizle bir yandan düşmanı dinliyor, bir yandan da güvenlik için gerekli tedbirleri alıyordu. Köylüler gerillaya yabancı değiller. Kimin grup sorumlusu olduğunu hemen anlarılardı. Bu defa toplanan kalabalıkta yaylanın erkekleri çoğunluğu oluşturuyordu.

Emine, köylülere hitaben konuşuyor, sorular soruyor ortamı yönlendirmeye çalışılıyordu. Ama gidişat umduğu gibi değildi. Çünkü kime sorsa, fikrini almaya çalışsa, hepsi doğrudan kendisini muhatap alıyordu. Grupta bulunan ve iri-yarı gövdesiyle dikkati çeken Eyüp yoldaşa (Bahattin Günel) yöneliliyordu. Eyüp de durumu anlıyordu. Herkesi Emine'ye yönlendirmeye çalışılıyordu. Soruyu kime sorsa, cevaplar Eyüp'e veriliyordu. Bu durumdan epeyce rahatsız olmuştu Emine, ama her şeyi anlıyordu, üstesinden geleceğine emindi.

Bu halleri iyi biliyordu Emine. Toplumsal değer yargılarının karşısına çıkmıştı. Egemen olanı duruşuyla sorgulatlırılıyordu, düşündürüyordu. Bu da çok hoşuna gidiyordu. Şevkinin kırılması yerine daha da tetikleyici buluyordu. Özellikle erkeklerin yaklaşımlarına aman vermiyordu. Kadının değişen yüzüne olan tepkiydi, kabullenemezlikti hepsi. Hem amansız hem de özenli bir yaklaşımla ne yapar eder, erkeklerin kafalarındaki tabuları sessiz sedasız ve ürkütmeksizin bir fiske vuruşuyla yıkmasını da başarabiliyordu. Tokat'ta, Amasya'da, gittiği her yerde gönülleri fethediyor, iyi bir izlenim bırakılıyordu. Emine'nin içinde bulunmadığı gruplar köylere gittiğinde, sorulan ilk şey "*Emine nerde, niye gelmedi?*" olurdu. Emine'yi görmemiş ama duymuş olanlar da, gruptaki kadın gerillalara yaklaşıp,

“Emine sensin değil mi?” diye arayışa başladılar. Artık halkımız, kendisi anlatıyor, propagandasını yapıyordu. Bir kıvılcım gibi halkın arasına girmişti. Ve büyüyen bir ateşin kaynağı olabilmişti.

Zamanın doludizgin akması önemlidir. Bugün için zamana neler yüklemişsen, yarına onlar taşınırlar. Çünkü yarınların kaygısını taşıyanlar, zamana kayıtsız olamaz. Gelecek bugünlerle kurulacaktı. Kendimize yönelik yapacağımız her olumlu müdahale, yarının meyveleri olacaktır.

Emine önüne koyduğu hedefler için yoğun bir emek sarf ediyordu. Gelişim sürecini dolu dolu yaşıyordu. Ama '97 Ekim'inde Özgür Kemal'in ve Kasım'da da Mehmet Demirdağ ve dört yoldaşın şehit düşmesi herkes gibi Emine'yi de sarsmıştı. Özellikle Mehmet yoldaşın acısı onarılmaz büyüklükteydi.

Ese yaylası çatışmasında, çatışmaya giren öndeki gruptaydı Emine. İlk darbeyi vurmuş ve elinden geleni yapmış olsalar da, kayıplar için yetmemişti, önüne geçilememişti. Henüz Özgür Kemal'in kanı kurumamışken, gelen büyük kaybın acısı tarifsizdi. Uzunca bir zamandır, bölgede kayıp verilmemişti. Kabullemek kolay olmasa da, bir şey bitmemişti, yeni başlıyordu.

Özgür Kemal'i ihbar eden köy muhtarını tanıyordu. Eminelerin köyüne yakın bir köyden. Elleriyle Özgür'ü teslim etmişlerdi. Ama ihanetçinin, halk düşmanının kirlenmişliği öyle derindir ki, bir anda görmek mümkün olmaz. Neyse ki biliyordu, günü gelecek hesapları sorulacaktı.

Emine gelişiminin her aşamasında bir dizi yeni görevleri üstleniyordu. Asgari düzeyde görevlere de yanıt olmaya çalışıyor, oluyordu. Daha da ileriye taşınması gerekiyordu. Bu amaçla kendisine Parti Üyeliği önerisinde bulunuldu. Bunu duyduğu an, iç içe geçmiş olan birbirine zıt birçok duyguyu aynı anda yaşadı. Parti üyeliğinin önemini biliyordu. Onur duydu, sevindi. Üye olmaya layık görülmenin haklı gururunu yaşıyordu. Bir yandan da tereddütlüydü. Üye olmak, daha fazla sorumluluk yüklenmeyi gerektiriyordu. Herhangi bir ka-

riyer aracı olarak görmüyordu üyeliği. Üyeliğin bir donanım gerektirdiğini, belirli bir nitelikte somutlandığını biliyordu. Hak ve sorumluluklarıyla bütünlüklü bir duruştu üyelik. Kendini, sürecini düşündü. Yetmezlikleri çoktu. Yapabilir miyim diye kaygılar taşıyordu. Bir yandan da istiyordu. İkilemli bir hale düşse de, teklife evet demeyi hak ettiğini biliyordu.

Artık Ordu Parti Organının bir üyesiydi. Ve tek kadın üyesiydi. Kendini gelinen aşamada bütünlüklü bir şekilde muhasebeye tabi tutmuştu. Hala özgüven eksikliği yaşıyordu. Farkında olmasına rağmen, yeterli müdahaleyi yapamıyordu. Partiye, parti ilkelerine bağlıydı. Mücadelede kararlı ve azimliydi. Geleceğe güvenle bakabiliyordu. Fakat eksiklikleri üzerine daha çok yoğunlaşması önceliği olmalıydı. Parti organının da desteği ve yönlendiriciliğiyle üstesinden geleceğinden kuşkusu yoktu.

Deneyimlerini, birikimini gözden geçiriyordu. Hala kıramadığı zincirleri vardı, yeterince değiştiremediği yönleri bulunuyordu. Kadın olarak şekillenmişlikten gelen birçok özellik halen yaşıyordu. Kendine güvensizlik, var olanla yetinme, yer yer tabi olma, dayanak arama gibi her dönem karşılaşılan gerçeklikle Emine de savaşıyordu. Evliydi, ilişkinin bir tarafı olarak arzu edilen iradeyi gösteremiyor, zorlanıyordu. Eşinin kendisinden daha gelişkin, yetkin olması, farkında olmadığı bir biçimde tabiliğe zemin oluyordu. Evlilik ilişkisi içinde belirlenen olabiliyordu. Yeterli çaba göstermiyordu. Oysa sahip olduğu bilinçle daha farklı bir düzey yakalayabilirdi. Evlilik bağının toplumda kadın üzerinde nasıl bir cendereye dönüştüğünü iyi biliyordu. Ciddi kopuşlar yaşanmış, epeyce yol alınmıştı. Lakin yetmiyordu. Yaşamın her noktasında öznellemek devrimci kimliğin bir gereğidir. İyi olan tarafı, sahip olduğu niteliğe denk düşen bir ilişkinin yaşanıyor oluşuydu. Daha nitelikli bir ilişki için zemin vardı, o yüzden içi rahattı.

Zorlu geçen bir kışın ardından, sabırsızlıkla beklenen ilkbahar gelmişti. Yeniden bir faaliyet sezonu başlıyordu. Kışın stresi yerini coşkuya, heyecana bırakmıştı. Herkes bulunmak istediği göreve, görev

alanlarına dair muhabbet ediyordu. Eylemler, kitle faaliyetleri, keşifler, bir sonraki yılın kış hazırlıkları, alt yapı çalışmaları gibi temel görevler oluyordu. Gerillaların çoğu eylem ya da kitle faaliyeti yürütecek gruplarda yer almayı isterdi. Aynı şekilde keşif ve istihbarat görevlerine sıcak bakarlardı. Karargâh faaliyeti, alt yapı çalışmaları, kış üslenim hazırlıklarıyla ilgili görevlere ise pek sıcak bakılmıyordu. Ama neticede hangi görev verilse de, tüm enerjilerini oraya harcarlardı.

Gerilla güçleri görevlere paralel alanlara dağılmadan evvel, yedi ay önce Özgür Kemal Karabulut'u ihbar eden halk düşmanının cezalandırılması eylemi yapılacaktı. Gerillaların yüreğinde, gönlünde taht kurmuş olan Özgür'ün hesabını sormak herkesin öncelikli arzusuymdu. Eylem biriminin komutanı, sorumlusu Emine olacaktı. Emine bunu beklemiyordu, eylemde yer alması gerektiğinden şüphesi yoktu. Ama eylemin komutanı olacağını hiç düşünmemişti. Görevi söylendiğinde şaşırılmıştı, yapamayacağını söylüyordu. Deneyimi yoktu. İlk defa bir eylemin başından sonuna sorumlusu olacaktı. Hala özgüven problemini aşamamıştı. Oysa kendisi de yaşamın içinde kavramıştı ki, güven pratiğın özündeydi. İnsan kendini yaşamın içinde tanıyor, keşfediyordu. Gücünün ve güçsüzlüğünün farkına varıyordu. Emine de gerçekliğinin farkındaydı. Tüm kaygılarına, çekingenliklerine rağmen, o görevi kabul edip başarmak için uğraşması gerektiğini biliyordu. Tecrübeli bir bileşenle yollara düşmüştü.

Keşfini yaptığı ve iyi bildiği bir alandı. Memleketiydi oralar. Köylerinde, yaylalarında tanınıyor, sahipleniliyordu. Hasan Akyol, Erol Özel gibi deneyimli, birikimli yoldaşları da vardı grubunda. Biliyordu ki, her adımda kendisini tamamlayacak bir bileşenle hareket ediyordu.

Kartal yuvası gibi yerler olur. Yörede oralara “bakacak” denirdi. Taşova'yı, birbirine doğru akan Yeşilırmak'ı ve Kelkit'i genişçe izlemek mümkün olurdu “bakacak”lardan. Elinde dürbünüyle, ihbarcının olduğu köyü, çevresini, karakolun olduğu birimleri gözetliyordu Emine. Özgür'ü hatırladı. Bozulan aracını iterek uygun yere kadar indirişlerini. Yardım edebileceğini söyleyen köylülere tes-

lim edişlerini. Ama ertesi sabah “*Taşova’da sanayide çıkan çatışmada...*” diye başlayan bir haberle her şey ters-yüz olmuştu. Şimdi hesap sorma zamanıydı.

Her şeyi en ince ayrıntısına kadar düşünüp eylem planını somutlamışlardı. O gece Partizan namluları konuşacaktı. Gerillalar oraları sloganlarıyla şenlendireceklerdi.

Hasan Akyol, evin kapısını almıştı, Erol Özel savunmasındaydı. Diğerleri köşe başlarını tutmuşlardı. Emine ise son komutlar için hazırlanıyordu. İşaretiyle birlikte, gerillalar hain muhtarın ensesine çökmüşlerdi. İhanetinin bilincinde olan muhtar, can havliyle direnç gösterse de, boşunaydı. Yoldaş kanı dökenlere duyulan öfke selinin önüne geçmek zordu. Namlular çoktan hedefine doğrulmuş, mermiler hedefini bulmuştu. Silah sesleri ile yankılanan köyü büyük bir telaş sarmıştı. Herkes kurşunların hangi adrese uğradığından emindi. Çünkü teşhiri yapılmıştı önceden. Yöre insanları, bu ihanetin bedelsiz kalmayacağını biliyordu. Gelen slogan sesleriyle bilinmezliğe düşenlere de cevaplara ulaşmıştı. “*Halk düşmanları cezasız kalmadı, kalmayacak!*” sloganını duyanlar, “*nasıl da denk düşüyor*” diye fısıltıyla konuşuyorlardı.

Hainin ölüm haberi tez yayılmıştı. Çevre köylerde silah sesini duyanlar telefonlara sarılıp o köydeki tanıdıkları arıyorlardı. Hesap soranlar Halk Ordusu gerillalarıydı. Başlarında da Emine olduğunun haberini almışlardı.

Emine’yi tanıyanlar, evlerine konuk edenler bin bir renklilikte bağlantılar kurup anlatıyorlardı. Bir zamanlar Taşova dağlarını mesken tutan, devlete kafa tutmuş ama halkın göz nuru gibi sakladığı sevdiği koruduğu eşkiya Devrelî Ahmet’i hatırladılar. “*İşte Devrelî’nin ruhu yaşıyor. Emine’yle dirildi Devrelî Ahmetimiz*” diyenler “*Seni doğuran anaya helal olsun kızım. Kan parasıyla kursaklarına ekmek sokmaya çalışanlar için Emineler gerek*” diyenler “*Yaylada takip edelim, çevreye gelirse ne yapıp edip bizim obaya da getirelim Emine’yi. Bir tas ayranımızı içirelim*” diyenler...

O gece Emine farkında olmasa bile ayak bastığı yerlere düşen tohumlar çatlamıştı. Gelecek günler için umutla büyümeye yüz tutan yaşamın yüzü daha da aydınlanıyordu.

Emine son defa gruba baktı. Çevre duvarlara sloganlar yazılmış, parti-ordu flamaları asılmıştı. Şimdi Sakarat dağlarına doğru rüzgâr gibi kanatlanma zamanıydı. Her şey planlandığı gibi gitmiş, istenilen yere zamanında varabilmek kalmıştı geriye.

Hızlı adımlarla henüz yeni doğmuş olan ayın sönük aydınlığında ilerliyorlardı. Araziyi iyi biliyorlardı. Düşman olay yerine varamadan gerillalar Sakarat Dağının derinliklerine ulaşmışlardı. Grup coşkulu, neşeli, sevinçli ve en önemlisi hesap sormuş olmanın kıvancı içindeydi. Mola verdiler. Buz gibi sudan içip, çantalarına da yaslanıp oturdular.

Bu eylem, Emine'ye çok şey katmıştı. Askeri açıdan, kendine olan güvenine canlılık kazandırmıştı. Kaygılı, çekinceli olmak yerine, görevin içine girildiğinde insanın kendindeki potansiyeli nasıl da açığa çıkardığına bir kez daha tanıklık etmişti. İnsanın kendisini aşabilmesi için hedeflenenlere yoğunlaşmasının önemini görmüştü. Bir kadın olarak içselleşmiş olan yetinmeciliğin; ısrarla, kararlılıkla ve en önemlisi yapma isteği ile kırılabildiğini bir kez daha görebilme fırsatı bulmuştu. Daha da güçlüydü. Güven duygusundan yana, gelecek açısından iyi bir nokta yakalamıştı.

Kadın gerillalarda, öne çıkan eksikliklerden, yetmezliklerden bazılarının kökleri derinlerdeydi. Binlerce yılın ezilmişliği, sindirilmişliği, sömürsü, şiddeti vardı üzerlerinde. Kökleşen özelliklerin olması anlaşılırdır. Özgüven eksikliği ise ilk göze çarpan özelliktir. Zaten diğer birçok özellik de buna bağlı biçimleniyordu. Tabii olma eğilimi yetinmeci tutumlar, içselleştirmekten beslenen kendi gerçekliğini kabullenme, değiştirip-dönüştürme çabasındaki edilgenlik vs... Kadının gelişimine engel teşkil eden temel özellikler bunlardı.

Devrimcileşen, özgürleşen bir kadının öncelikli sıkıntısı bu özelliklerle ciddi bir hesaplaşmaya girebilmesidir. Bu tek başına, kadının

çözebileceği bir sorun değildir elbette ki. Hesaplaşma, uygun zeminde, doğru politikalar ve en önemlisi bu gerçekliği hesaba katarak somutlanacak pratik adımlarla, ele alışlarla mümkündür. Öncelik tanımak, inisiyatif olanağı yaratmak, kaçındığı, çekindiği noktalarda yüklenmek ve bilinçli bir desteği kesintisiz sunarak zorlayıcı olabilmek önemlidir. Taşındığı devrimci potansiyeli açığa çıkaran kadınların, nasıl da görkemli çarpışmalara öncülük ettiklerini biliyoruz. Onlar, kölelik zincirlerini kırıp, kendi elleriyle tarihi yazmadılar mı? Dillere destan olmadılar mı? Türkülere, marşlara adlanmadılar mı? Her biri devrimci mücadelenin sönmeyen meşaleleriydi. Yarınların umudu olmuşlardı.

Geleceğe umutla bakmak için öyle çok neden var ki. Bütün mesele cüret edebilmekte. Devrim, kavga *bütünlüklü* bir isyandır. Mevcut sisteme olduğu kadar, kendine de isyan edebilme azmi ve cesaretini gösterebilmektedir. İlk adım, bu kavganın yollarına düşebilmektir. Bir kez koyuldu mu yola, “kervan yolda dizilir” sözündeki gibi, yürüdükçe daha güçlü olunacağından, özünün yakalanacağından kimsenin kuşkuya kapılmasına gerek kalmazdı. Emine de devrimcileşen, özgürleşen kadının yaşayan bir yüzüydü artık. Bunun adımlarını atmıştı.

Yeleşinden çıkardığı eğitim broşürlerini karıştırıyordu. “Gerillanın el kitabı” adlı, deneyimlerin toplandığı broşürden bazı notlar alarak, vereceği eğitimin o günkü planını yapıyordu. Yeni gelen gerilla adaylarına temel askeri eğitimi Emine veriyordu. Biraz sıkıntı yaşasa da ilk günlerdeki acemiliğini, heyecanını atmıştı artık. Kimi zaman geçmişe yolculuk yapıyordu. Silahı ilk kez eline aldığında hissettiklerini, yürüyüş esnasındaki ardi-arkası kesilmeyen düşmelerini, ödekine geceleri kafa atmalarını, kimi zaman yürüyüş kolundan çıkıp farkında olmaksızın başka yöne sapmalarını, bazen uyur-gezervari hallerinden patikadan çıktığını ve arkadaşilerin kendisini tutmasıyla uyur halden çıkışını, sakarlığından kaynaklı bir yanı uçurum ya da dik olan yerlerden aşağılara doğru yuvarlanışını, öyle ki barınak tavanına asılı olan tüplü lambaya sık sık kafa atmalarını... Daha onlarca pratiğini

düşünüp o hallerine gülüyordu. Şimdi ise eğitmen olmuştu. Geldiği noktanın güzel yanlarını düşünüyordu. Başarabilmiş olmanın hazzını yaşıyordu. Daha ileriki hedefler için umutluydu.

Meral (Münire Sağdıç) ve Zeynel (Mustafa Toptaş) yeni katılmışlardı gerillaya. Emine fırsat buldukça onların eğitimiyle ilgileniyordu. Meral, fiziki olarak çok güçsüzdü. Askeri eğitimde çok zorlanıyordu. Basit olan uygulamaları bile asgari düzeyde yapamıyordu. Emine günlerce aynı şeyleri işlemek zorunda kalıyordu. Çoğu zamanda şikâyet ediyordu. Normalde sabırlıdır.

Ama kendi yetmezliği ile karşılaştığı zaman sabrının sınırlarına hızlı ulaşabiliyordu. İnsan eğitmenin zorluklarını görüyordu. Eğitim verirken kendisi de birçok şeyin farkına varıyor, öğreniyordu. O yönlerin üzerine düşündüğünde yapıcı oluyor, yeni yeni yollar bulabiliyordu. Uzun sürse de, Meral'i asgari bir seviyeye ulaştırmaktan vazgeçmemişti. Meral için Emine farklıydı. Varmak istediği öncelikli nokta, Emine gerçekliğinde somutlanıyordu. Çok önemsiyor ve örnek alıyordu. Emine de bunu biliyordu. O yüzden Meral için elinden geleni yapıyordu. Öyle ki yürüyüş kolunda bile Meral, Emine'nin yanı başındaydı. '98 Ocak ayı başında Taşova'daki barınağın açığa çıkması ve beraberinde yaşanan çatışmada Meral yürümekte zorlandığı için gruptan kopmuştu. Emine riskli olan o ortama rağmen Meral'i sonuna kadar zorlayıp çatışma alanından çekip çıkarmıştı. Grup çatışma alanı dışına çıktığında ilk molada Emine "*Meral yoldaş, anlaşılan göbekten bağlandık birbirimize. Bundan sonra yaşanacak her şeyi birlikte, yan yana yaşayacağız herhalde. Gruptan kopmamız, senin yürürkenki aşırı derecede takıldığın düşmeme kaygısından. Kaygılı olma, düşersen düş. Düşmemek için gösterdiğin çabayı hızına versen ve devamında düşsen bile, hemen kalkıp yürüdüğünde daha da avantajlı olursun. Rahat olmalısın, tamam mı?*" diyerek hem eleştirel bir dokunuşta bulunmuştu, hem de yol göstermişti. Meral üzgündü ama Emine'nin söylediklerine yoğunlaşarak önündeki zorlu yolculuğu düşünmeyi yeğlemişti. Öyle de yapmıştı. '99 kışı hareketli geçmişti. Üslenim ha-

zırlıklarının tamamı boşa çıkmıştı. Gerillalar kış boyunca operasyonların içinde kalmış, çatışmalar yaşamıştı. Günlerce süren takibatlar içinde koşuşturmuşlardı. Neyse ki kışın en zorlu ayları geride kalmış, Mart ayına gelinmişti. Baharın gelişine dair izler belirginleşiyordu. Soğuklardan kristalleşmiş karı bile yarararak başını güneşe uzatan kardelenleri görmek insanın içine hoş bir ferahlık veriyordu. Herkes Mart ayına girilmiş olmanın heyecanını yaşıyordu.

Emine'nin en çok sevdiği zamanlardı ilkbahar. Doğanın dirilişini adım adım gözlemlene şansı bulurdu gerillalar.

İlk önce, çıkan lodosla güneye bakan yamaçlardaki kar erirdi. Aylarca süren beyaz örtünün içinde karadan adacıklar oluşurdu. Büyük ağaç dipleri açılırdı, yani kar erirdi. Böyle bir yerde ise Emine'yi toprağın çıktığı, güneş gören bir yerlerde bulmak mümkündü. Adım adım değişen mevsimi gözlemlerdi. Geçiş izlerdi. Bazen akşamdan dikkatlice baktığı ve yaprak açmaya gebe ağaç tomurcuklarını, sabah kalktığında tekrar izlerdi. Gördüklerine şaşırırdı. Bir gecede tomurcukların nasıl da patlayıp, yaprağa durduğuna inanamazdı. Her şey çok hızlı uyanıyor, canlanıyordu. Ayların suskunluğu sabırsızlığın doruğuna vardığında, her şey nasıl da hızlı geliyordu. Doğanın uyanışı Emine'yi heyecanlandırır her zaman. Sarı-pembe çiğdemleri gördüğünde ya da mor tonlarıyla menekşeleri bulduğunda nazlı bir çocuğu okşar gibi severdi. Doğadaki her canlanma Emine için bir sevinç, coşku, heyecan kaynağıydı. Yüreği yaşama sevinciyle dolardı. O zamanlarda Emine daha hassas, duyarlı ve "liberal" olurdu. Bazı savaşçılar yerinde esprilerle bu duruma göndermeler yapardı. "*Emine yoldaş, ilkbahar aylarında seninle göreve gitmek, komutan altında olmak çok güzel. Ama aynı şeyi sonbaharda söylemek zor*" diyen veya "*bu zamanlarda komutanımız çok tatlı oluyor. Hep öyle ama bu mevsimde bir başka oluyor. 'vur eline, ekmeğini al' sesi çıkmaz*" diyenler oluyordu. Emine'nin hoşuna giden şeylerdi. Kendisi de biliyordu olanları. Yaşama tutkulu olmasının yansımalarıydı bunlar.

Dönem dönem sorunlar yaşadığı yoldaşları vardı. Cihan (Fikret Vural) da bunlardan birisiydi. Cihan kadın yoldaşların altında görev al-

maya pek sıcak bakmazdı. Emine'nin komutası altındayken de çok sorun çıkarabiliyordu. Toplumun şekillendirdiği kişilik yansımalarını sergiliyordu. Kadının gelişimini önemsemeyen, yer yer küçümseyen, onlarla daha mesafeli olmaya çalışan, hele de komutan ya da üye olmuş kadın yoldaşlarına o niteliklerine uygun yaklaşmayan tutumlara giriyordu. Emine ile de bu noktalarda sorun yaşıyordu. Devrimcileşmeyen, törpülenememiş yanlarıyla sorunlara kaynaklık edebiliyordu Cihan. Emine her defasında gerekli özeni gösterse de çözümsüz, çaresiz kaldığı vakitler de az değildi. Bu yaklaşımlarla da savaşması gerektiğini biliyordu. Yaşanan baharla birlikte Emine, "*Cihan yoldaş bak bahar geldi. Bütün buzlar çözüldü-çözülüyor. Doğanın gücüne boyun eğiyor her şey. Gel aramızdaki buzları da kıralım ne dersin? Seninle aynı grupta faaliyet yürütelim. İnan çok iyi olur*" diyerek takılıyordu. Cihan da "*Benden yana buz falan yok. Artık seni bilemem*" diyerek buz gibi yanıtlardan vazgeçmiyordu. Her şeye rağmen Emine gerillalarla ilişkilerde başarılıydı. O yılın baharı da böylesi duygularla karşılanmıştı.

Mart ayının başlarıydı. Emine sıkı sıkıya giyinmiş, çantasına yaslanmış 8 Mart etkinliği için hazırlıklarla uğraşıyordu. Görev kendisine verilmişti.

Etkinlikte okunacak metnin yazımı önemliydi. Bu defa gerilla alanındaki kadının sorunlarına öncelik verilmesi gerektiğini düşünüyordu. Kadınların gelişimi çok yavaş ve istikrarsızdı. Düşünüş biçimleri, yöntemleri sorunluymuş. Müdahalenin tam da oralardan yapılması gerektiğine inanıyordu. Her kadın gerillanın, temel sorunlar hakkında belirli bir algılaması, kavrayışı vardı. Gerçekliğin adı konuyor, doğru ve yerinde tespitler, belirlemeler yapılabiliyordu. Gerçeği değiştirmeye, devrimcileştirmeye geldiğinde ise aynı kavrayışı bulmak zordu. Ne yapmalıydı diye kafa yoruyordu. Kendini, sürecini düşündü biraz. Geçen 6 yılda kat ettiği mesafe azımsanacak gibi değildi. 6. Konferans'a gelen delegeleri, onlara gıpta edişini düşündü. Gerçekçi istemlerde bulunmuş, doğru hedefler koymuştu önüne ve ciddi

bir ısrarla, çabayla belirli bir düzeye taşıyabilmişti kendini. O günlerde kendisine uzak gelen hedeflere varabilmiş olduğuna sevinmişti. İnsanın kendisini aşması, aşması gerektiğine inanması çok önemliydi. Her yoldaşının bunu başarabileceğine inanıyordu. Halkın söylediği sözü anımsadı; “Her su kendi yatağını yapar”. Ne kadar da yerinde, isabetli bir çıkarsamaydı. Suyun yatağı, onun akışından, gücünden, hızından oluşurdu. Gideceği yol kendisidir yani. Ne kadar güçlü olur, istikrarlı biçimde akarsan kendine yatak da açması kolay demektir. Suya yön veren suyun kendisidir. İnsan da bir su gibi akabiliyordu, yaşamda ve mücadelede. O halde bütün sıkıntı, kavgasını verdiği yaşamın kaynağı olabilmeyi başarabilmektir. Kendisi, kendisini taşıyamıyorsa bile, karışıp çoğalmalı başka sularla ki, engel tanımadan yolunu bulabilsin, hedefine varabilsin.

Düşündükçe deneyimlerden, yaşamdan süzüp alıyordu Emine. Zihninde yeni yeni düşüncelere ulaşıyor, daha da derinleşiyordu. Demek ki, gerçekliği dillendirmek; tanımak, bilmek anlamına gelmiyordu. “*Değiştirilemeyen bir gerçeklik varsa kavranmadığı da çok açıktır*” diye özet bir çıkarımda bulunmuştu. Artık, metnin ana temasını oluşturmuştu. Daha derli toplu hale getirerek iyi bir yazı ortaya çıkarmıştı. 8 Mart akşamı için hazırlıklarını tamamlayıp beklemeye koyuldu. 8 Mart’tan bir gün önce Bağderesi köyüne giden grup sabaha doğru konaklama yerine varmıştı. Yorgun ve üşümüşlerdi. Bazı gerillalar ise hastalanmıştı. Akşam tekrar köye gidilecekti. Önceki grupta hastalananlar olunca yeni bir bileşen oluşturuldu. Bu defa Emine gidecekti. Görev çıkınca 8 Mart etkinliği öne alınarak, aynı günün öğlen saatlerinde yapıldı.

Emine grubu toplamış son hazırlıkları yapıyordu. Öncüleri Polat’tı (Kemal Tutuş), grupta Meral de vardı. Emine ile göreve gitmeyi hep severdi. Ayrılmaz olmuşlardı adeta. Bir de 8 Mart günü bir şeyler yapabilmek, görevlerde yer almak Meral’i çok sevindirmişti.

O gün Hüseyin (Mehmet Şahin) gidemiyordu, üzgündü. O da hastalanmıştı. Bir kez daha köyüne gitmek, ailesini görmek istiyordu.

Henüz bir gece önce görmüş olsa da yine de gitmek istiyordu. Gide-meyeceğini biliyordu. Emine'ye “*yoldaş, anne-baba beni sorar, bek-liyorlardı. Geleceğimi söylemiştim onlara. Sen hasta olduğumdan gelemediğimi söylemeyesin. Takılır kalırlar hasta oluşuma. Artık ça-resine bakarsın yoldaşım*” deyip selamlarını gönderdi.

Emine grubuyla Bağderesi'ne doğru yola çıktı. Hava henüz karar-madan önce, gündüz yürümeye müsait yerlerden biraz yol aldılar. Hava kararınca köye inen patikalara girerek, hızlıca köye doğru iler-liyorlardı. Belli aralıklarla mola verip, dinleniyorlardı. Mola esnasında, Emine sık sık Polat'a bilgi veriyor, hatırlatmalarda bulunuyor, uyarı-lar yapıyordu. Polat da dikkatle dinliyor, ayrıntıları kaçırmamaya özen gösteriyordu. Bazen de Meral'e takılıyordu, “*saydım, şimdiye kadar dört kez düştün. Hem de düz patikada. Bundan sonrası daha inişli, taşlı, çakıllı patikalar. Herhalde hep yerden toplarız seni*” diyordu. Meral de “*benim sorunum düz zeminlerle, ilginç ya en kötü patika-larda daha az düşüyorum*” deyince, Polat da “*aynı ben vallahi*” diye-rek, sohbetin tuzu biberi oluyordu.

Köpekler havlamaya başlamışlardı bile. Köye uzaktılar ama rüzgâr yukardan aşağı doğru estiği için, kokuları kendilerinden önce varmıştı köye. Polat, “*bu köpeklerin mücadelemize yararı olmadığı gibi, açık açık ihbarcılık yapıyorlar*” diyerek Emine'den tepki bekliyordu. Emine de; “*Koşullara göre değişir. Köye girerken dediğin gibi oluyor. Ama başka açıdan bakmalısın. Biz köydeyken dışarıdan gelebilecek tehlikeyi de haber verebiliyor, uyarıcı olabiliyorlar. Her zaman kendi isteklerimizle bakarak iyi-kötü ayrımı yaparsak, yanlış da düşebiliriz, değil mi Gevrekli?*” deyince Polat'tan sesli cevap yerine ancak “*hı hı*” sesi çıkabildi. Diyecek sözü yoktu.

Köyün kenarına vardılar. Rüzgâr kesilmiş, köpek sesleri de dur-muştu. Herkes ağaç diplerine mevzilenmiş, Emine'den gelecek ko-mutu bekliyordu.

Bir süre sonra Emine, “*yoldaşlar biraz gözetleme yapıp, çevreyi dinleyelim. Beklememiz gerekecek, hava da soğuk. Kazak, mont giy-*

memişler varsa giysin. Bir de bizler hasta olmayalım” dedi. Hızlı yürüdükleri için terlemişlerdi, üşümemeleri gerekiyordu. Hava soğuk olsa da, gözetleme yapılacaktı. Girecekleri evi biliyorlardı. Önceden gelip-gittikleri bir yoldaşın ailesi idi. Çevrede olumsuz, dikkat çeken bir hareketlilik ya da olağandışılık görünmüyordu.

Polat, beklerken üşümüştü iyice, “*yoldaş çevre temiz yanaşalım mı eve?*” diye Emine’ye öneride bulununca Emine de “*ne o Polat yoldaş üşüdün galiba. İçimizde en genç olan sensin ama dedem gibisin inan*” diye, Polat’ın niyetini açığa vurarak takılıyordu.

Eve nereden nasıl gidileceği üzerine son şeyleri söylemişti Emine. Polat ve ikinci öncü önden eve yaklaşip kontrol edeceklerdi. Köylülerle ilişkilerde güvenlik amaçlı bazı şifreli önlemler alınıyordu. Bu ev için de benzer bir düzenleme yapılmıştı. Olumsuzluk olduğunda veya durum normale gerillanın eve girmeden önce görebileceği bir noktaya şifre özelliğinde işaret konulacaktı. Yapılan kontrolle durum normal olduğu netleştirilmişti zaten. Uygunsa içeri girilecekti. Daha sonra diğerleri girecekti. Geride kalanlar, girenlerin de savunmasını alacaktı.

Emine, arkasında Meral’le bahçe duvarının dibine mevzilenmişti. Evin kapısına uzak olmayan yerlerinden, öncülerini görüyordu. Görünürde her şey normaldi. Ama içinde bir tedirginlik vardı. Gidilen ev, bir yoldaşın ailesinin eviydi, onu düşününce, kendini biraz olsun teselli ediyordu. Yine de temkinli, tedbirli olmak gerektiğini biliyordu. Elinde silahı, emniyetini açmış, gidenlere ve çevreye dikkat kesilmişti.

Polat, evin karanlık köşesinden kapıya kadar sokulmuştu. Diğer öncü biraz gerisindeydi. Evin ışıkları yanıyordu. Giriş kapısı açıktı. Hafiften kapıyı iteleyerek araladı. Tuhaf bir sessizlik vardı. Önceden geldiği için biliyordu, bu evde gürültü-patırtı eksik olmazdı. Dikkatini çeken şey, Hüseyin’in babası geleceklerini biliyordu, mutlaka kendilerini karşılardı. Bir şey mi oldu diye içinden geçirirken bir yandan da dış kapıyı açmıştı. İçeriden gelen “*kimsin?*” sesini tam olarak algılamadan, gayri ihtiyari bir şekilde “*ben ben, Polat*” deyip, elini uzat-

maya çalıştığı anda, evin içine yerleşmiş olan düşmanın namluları bir-biri ardına ölüm kustu. Polat, ilk yoğun ateşle oracıkta düştü. Beklenmedik yerde, beklenmedik biçimde gelmişti ölüm. Nefes alamıyordu. Hüseyin geldi o an aklına. Hasta olmasaydı, kendisinin yerinde Hüseyin olacaktı. Hem de babasının kapı eşiğinde düşecekti. Ürperdi birden. Korkunç gelmişti kendine, son nefesindeyken bile çıkmak istedi o düşünmeden. Dört bir yanda silah sesleri vardı ama çok uzaktaymışçasına belli belirsiz geliyordu kendine. Genç yaşına, çocukluğunun gülümseyişini takınarak kendisinden 6 ay önce şehit düşen köylüsü Zeynel Çalpar'a bakıyordu. Dingindi, içtendi ve onurluydu. Emine, silah sesleriyle birlikte yerinden fırlayıp çıkmıştı. Düşman ateşinin geldiği yöne doğru karşılık verse de etkisi yoktu. Çünkü düşman ev içlerine yerleşmişti. Kendileriye açıktaydı.

Ayrıca evde insanlar da vardı. Silah sesleriyle çılgınlıklar birbirine karışmıştı. Bir an için çaresizliğe kapılır gibi olsa da, hemen kendini topladı. Grubu çekip çıkarmalıydı. Yoksa halktan insanların ölümü kaçınılmaz olabilirdi. Ortam müsaitti. Bu daha ağır olurdu. Hemen öne doğru seslendi. “*Polat geri çekil*” diye. Polat’ın durumunu bil-mese de, iyi bir halde olmadığından emindi. Emine’nin sesini duyan düşman, tam da orayı dövmeye başladı. Mevzilenmiş olsa da, birkaç yerinden yaralandığını sonradan fark edecekti. Hala yoldaşlarını çekmek için çabalıyordu. Arkasında duran Meral’e baktı, Meral vurulmuş gibi yatıyordu. Seslendi, yanıt alamadı. Öfkesi kabarmıştı. Namluyu çevirip, şarjörü boşalana kadar düşman mevzilerini dövdü. Nefes alamıyordu, sesleniyor ama sesi de çıkmıyordu. Başını eve doğru çevirip, ıslak gözleriyle bakıyordu.

Demek buraya kadarmış diye iç geçirdi. Göğsünden aşağıya doğru akan kanın sıcaklığını hissediyordu. Bir an için yanına yaklaşan ayakları görür gibi oldu. Bir şeyler söylemek istiyor, söyleyemiyordu. İkinci öncüydü gelen. Paniklemiş, korkusuna yenik düşmüştü. Emine’yi görmesine rağmen ve kendisi de yara almışken, yardım etmeden, çatışma alanından kaçmıştı. Bu da başka bir acıydı.

Emine, son bir kez geriye bakmaya çalıştı. Meral yakınındaydı. Gülümsedi hemen. Önceleri söylediği sözleri hatırladı, “*Biz seninle göbekten bağlandık...*” Öyle çok şey geçiyordu ki aklından, zamanı kalmamıştı geriye kalanlara. Haykırmak istedi. “Yaşasın Halk Savaşı”, “Gerillalar Ölmez...” diye ama yapamadı. 8 Mart gecesi olduğunu anımsadı son anda, öyle bir duygu seline kapıldı ki, sanki yıldızların üzerindeydi. Yangınlara sevdalanmıştı, yine yangınların içinde, elinde mendiliyle, halayın başındaydı. Sevdasını işlediği dağlara doğruydum halayın yönü. Coşkulu türkülerle yine mesken tutmuştu dağları. Dağlara, kavgaya adı kazanmış bir kadın komutandı, partiliydi. Ayfer Celep mütevazı gülümseyişini takınarak, başka bir kervana katılmıştı artık.

Sonradan öğrenilecekti acı gerçekler. Hüseyin’in kardeşi şehirde alınmış, randevu verilmişti. Düşman gelecek kişileri biliyordu. Her türlü hazırlığını yapıp, hücre pususuna yatmıştı. Kesin sonuç için gelmişti.

Sabah Ayfer’in cesedini gördüklerinde bile, tahammül edemeyip, yüzlerce mermi boşaltmışlardı. Onlar sevindiler belki. Ama Ayfer öyle bir tohumdu ki toprak, onlarca Emine’ye, Ayfer’e çoktan gebe kalmıştı bile.

Ayfer, düşlerinin yolcusuydu. Onları gerçeğe dönüştürmenin öznesi olmuştu. Mücadele yaşamıyla, düşüşüyle, şiarlaşan bir yürekti. Yaşamı canlandıran, coşturan bir mevsimde, zamanda düştü, düştüler toprağa. Tıpkı 8 Mart’ı 9’una bağlayan gece, cemrenin toprağa düşmesi gibi. Toprak tüm bereketiyle uyanacak, canlanacak ve hayatın binbir rengi, kokusu olacaktı. O gün düşen üç tohum, kavgalı zamanların bereketi olmuşlardı.

Yürünen patikalarda, mola verilen subaşlarında, konaklanılan yerlerde, gidilen köylerde, yaylalarda Ayfer vardı. Ayfer konuşulup, anlatılırdı. Ayfer’i tanıyan, tanımayan analar, babalar, birçok insan onun ölümüne inanamıyordu. Hele de tanıyıp bağrına basmış olanlar, “*o ölmedi biliyoruz. Onu öldüremezler. ‘Cenazesini getirip göm-*

düler' diyorlar ama hepsi yalan. Ondan korktukları için yalandan bu haberi yaymışlar" diyerek inandıkları, bildikleri bir Ayfer'le yaşıyorlardı. Onu öldüremezlerdi, çünkü yaşamıyla ölümsüzleşmişti.

Kemal Tutuş iki yıl önce gerillaya katıldığı "İmam Gazi" Dağının, bu defa başka bir köyünde şehit düşmüştü. On yedisinde gerilla olmuştu. İnatçı bir direngenliğe sahipti. Kimi zaman hata yaptığıında, belki çok şey söylemiyordu, ama pratikte telafi etmek için sabırsızca bir çaba gösteriyordu.

'98 Eylül'ünde Almus Dumanlı'da dört yoldaşın şehit düşmesi sonrası bir ay tek kalmıştı. Gerilladan kopmuş olsa da, bir ay boyunca hem yeniden gerillayla bağlantı kurmak, hem de kendini korumak için oldukça yaratıcı şeyler yapmıştı. Köyünün çevresine takılarak, güvendiği ilişkiler üzerinden ihtiyaçlarını giderdiği gibi, olur da gerillayla bağlantı kurması uzar diye ileriye dönük depo çalışmaları bile yapmıştı. Hatta kışın bile tek kalabilme ihtimali için hazırlıklar planlamıştı.

İki yıllık gerilla yaşamında iyi bir savaşçı olmayı başarmıştı. Öncülük görevi öncelikli hedefiydi. Bu yüzden içtenlikle yapıyordu.

Münire Sağdıç, henüz birinci yılını dolduramadan şehit düşmüştü. Zayıf bedenine rağmen muazzam bir çaba ve kararlılık göstererek, yanıt olmaya çalışıyordu Partinin ihtiyaçlarına.

'98 yılında hapishaneden çıktığı anda, gerilla olmanın heyecanı ile atılmıştı kavgaya. Emine'nin yanında olmak Münire'yi mutlu eden en büyük şeydi. Ve bu güzelliklerle birlikte, aynı günün yükünü paylaştılar.

Her yıl cemre toprağa düştükten sonra, çiğdemlerde, menekşelerde, yaprağa duran tomurcuklarda, gülümseyen yüzlerinizi görmek, tarifsiz bir duygudur...

“Gemileri yakmak”

Birazdan yoldaşlarım gelecek,
yılların acısından sağılmış sevgileriyle
gelecek ve nabzımı dinleyecekler.
Nasıl da içten ve sevimli bir gürültüyle
kuşanıp yüreklerini dünyadan söz edecekler
direnen omuzdaşlarından
iğrenç oyunlarından düşmanın
ve yenilmeyen, yürüyen, yükselen kardeşlerden.
Böylece dolduracak benim de yüreğimi
onların halkımız için çarpan kelimeleri.

Taş bile çiçeklenir, kök verir, filizlenir;
su bile ateşlenir, kor olur, çeliklenir
ve çepeçevre kirlenmiş
ne varsa hayatı ilgilendiren
aklanır, durulanır, parıldar
arınır boğuntusundan
yoldaşça olunca bağlılıklar.

(Nihat Behram)

9 Mart 1999 sabahıydı. Nöbetçiler gerilla birliğini uyandırıyor. Naylon çadırlar, gece yağın kardan dolayı çökmüştü. Uyananlar, üzerine denk gelen kısımların karlarını döküyor, içeriyi genişletmeye çalışıyordu. Kimileri yoğun kara homurdanıyor, kimileri adeta buz kesmiş soğuk havaya karşı bir şeyler mırıldanıyor, kimileri de sıcak şalın altında oyalanarak tembellik yapıyordu. Kar, soğuk hava ve daha tam olarak aydınlanmamış bir vakitte kaldırılmış olmak, gerillaları gergin yapıyordu. Orhan (Seyit Külekçi) halen şalların altında yarı uzanmış vaziyette, biraz da sert bakışlarıyla etrafı izliyordu. Halo (Doğan Altun), “*Hadi artık kalksana. Bak herkes çantasını topladı*” diyerek, Orhan’ı harekete geçirmeye çalışıyordu. Ama Orhan pozisyonunu hiç bozmuyordu. Halo, “*anlaşıldı senin emziğini (sigarası) vermesem kalkmazsın*” deyip, bir sigara yaktı ve Orhan’a uzattı. Orhan, sigarayı görünce, sanki kalk borusu yeni çalmış gibi yerinden fırlayıp ağzında sigarasını düşürmeden çantasını toplamaya koyuldu. Yine en sona kalmıştı.

Hazırlığını tamamlayanlar, komutanların yanına giderek gece nöbetlerine dair bilgi veriyorlardı. Komutanlar da dikkatle dinliyorlardı. Aktarılan bilgilere göre geceden yansıyan herhangi bir olumsuz gelişme yok gibiydi. Biraz ileride de başka bir devrimci örgütün (şimdiki MKP) çadırları vardı. Onlar da kalkmış, hazırlıklarıyla uğraşıyorlardı. Komutanlarından Nasır gelerek, birlik komutanıyla kısa bir sohbet edip, geri birliğinin yanına gitti.

Hava iyice aydınlanmıştı. Uzak dağlar da görünmeye başladı. Her yer bembeyaz olmuştu. Yükseklerle, daha çok karın yağdığı belliydi. Gerçi hava açıktı. Gün boyu güneşli olursa, kar hızla eriyebilirdi. Çünkü kardan önce her yer açılmıştı. Eski kar yoktu. Yeni kar, doğrudan toprağa düşmüştü. Bu yüzden erken eriyebilirdi.

Sabaha doğru ayaz olduğu için kar sertleşmişti. Kuru bir soğuk vardı. Hafif de bir esinti vuruyor insanın yüzüne. Soğuk bir esinti... Karlara

değip de geliyormuş gibi. Gerillalar üşümüştü. Herkes dört gözle yanacak ateşi bekliyordu. O onların tadı başka oluyordu.

Halo, ağzında düşürmediği sigarasıyla kahvaltı hazırlığıyla uğraşiyor, bir yandan da Doktor'la (Umut İl) sohbet ediyordu.

“Ya, Doktorum sen bilirsin, bugünlerde cemre toprağa düşmeyecek miydi? Yoksa düştü de bizim buralara mı düşmedi? Bu ne soğuk böyle!”

Doktor da, *“Bugün son cemre düştü. Ama hemen aynı gün toprak ısınmaz ki. Geçiş süreçleri var. Bu kar da onun bir parçası. Bundan sonra toprak uyanmaya başlar. Havaların ısındığını daha çok hissederiz. Bizde şans yok tabii. Sen yanımızda olduğun sürece, bu cemre bizlere hiç uğramaz”* diyerek Halo'ya takılmayı da ihmal etmiyordu. Halo da *“Ya, gözüm! Benim derdim bizim ihtiyar. Bak, ‘Kokumlar’ gibi her tarafını sarmış sarmalamış, suratı bir karış dolanıyor ortalıkta. Ateş yansa da, adamın yüzü gülse bari”*. Doktor da, *“yoldaş eski topraktır. Bizim oralarda derler hep ‘hele bir bahara çıksın. Daha bir şey olmaz ona’ İhtiyar da öyle. Bahar güneşini gördü ki, tamamdır artık”* deyip yanmaya başlayan ateşe doğru yöneldi.

Ateşle birlikte yüzler gülmeye başlamıştı. Gerillaların dili de çözülmüştü sanki. Herkes birbiriyle muhabbet ediyordu. Kara çaydanlıklar da alevin ortasında, kaynama öncesinin sesleriyle, çaya davet edercesine ortama renk katıyordu. Ateşin hikmeti bir başkadır her zaman. Herkesi canlandırmıştı. Sunduğu sıcaklıkla, hoş şeylere vesile oluyordu.

Kahvaltı sonrası, köz başına toplanmış, kimileri sohbet ediyor, kimileri de birazdan başlayacak haberleri bekliyordu. Haberlerin başlamasıyla herkes sessizliğe büründü. Haber özetlerinden geçen bir haberle ortama ateş düştü. O gece (8 Mart) Tokat merkeze bağlı Bağderesi köyünde çıkan çatışmada üç gerilla şehit düşmüştü. Emine'nin (Ayfer Celep) ismi geçince, yüreklerdeki acı daha da derinden hissedilir oldu. Gerillalar için Emine'nin yeri çok ayrıydı. Herkesin gönlünde taht kurmuş, sevgisini kazanmış, halkına mal olmuş özel birisiydi. Bir Partiliydi. Gerilla komutanıydı. Kavganın içinde, kavgayla özgürleşen ve

kavgayla özdeşleşen bir yürekti. Bir kadının kendi yazgısını kendi elleriyle çizmesine dair bir yaşandı Ayfer. Her açıdan yeri başkaydı. Bu yüzden acısı büyük olmuştu. Şehit düşen diğer iki gerillanın ismi öğrenilemese de, sıkılı yumruklarla başları dik ve onurlu olan gerillalar bir kez daha hepsi için ant içiyorlardı. Acılarını, öfkeleriyle harmanlayarak, yeniden düşeceklerdi yollara.

Yan taraflarında konaklayan dostları da katılmışlardı anmaya. Hepsi de tanıyordu Ayfer'i. Kıvanç duydukları, gıpta ettikleri bir gerillaydı. İçlerinden biriymiş gibi sahiplendiler. Bu da, bütün gerillalar için gurur verici bir paylaşım örneği olmuştu.

Bağderesi kayıpları herkeste büyük bir üzüntü yarattı. Zorlu bir kış sürecinin, bütün risklerine rağmen kayıpsız atlatılması sonrası, her şeyin daha iyiye gideceği bir zamanda bu kayıpların yaşanmasını kimse kabullenemiyordu. Öyle olsa da, acılara tutunup, devam edilecekti. Savaşın yatağındaki akıntı böyleydi. Yolu ve yolculuğu yenilgiyi de, zaferi de bağrında taşıyordu. Durulacak zaman değildi. Cemreyle gelen yaşamda Ayferlere layık olma zamanıydı.

Kış boyu birlikte kalınan diğer örgütün gerillalarıyla ayrılma zamanı gelmişti. Zorlu bir süreç birlikte omuzlanmıştı. Devrimci dayanışmanın, birlikteliğin güzel bir örneği sergilenmişti. Vedalaşmalar bu yüzden duygulu ve içtendi. Güzel temenniler ve başarı dilekleriyle kucaklaşılarak, her birlik kendi yoluna koyuldu.

Halo, güneş alan bir çam ağacının dibine oturmuş, düşünüyordu. Bazen böylesine takılır, kendini dinlerdi. Geçmişe dalar, yeni yeni hayaller kurardı. Kimi zaman da hüzünlenir, içindeki sese kulak verirdi. Yine hüzünlüydü. Siyasi Komiser (Seyit Külekçi) toplantı yapılacağını ve ondan sonra da birliklere ayrılıp farklı alanlara dağılınacağını söyledi. Hüzününün nedeni, ayrılma zamanının gelmesiydi. Aslında biliyordu, bahar gelmişti. Küçük gruplara bölünüp dört bir yana gidilecekti. Gerillanın genel tarzı öyleydi. Yine de duygusal yanına söz geçiremiyordu. Canı sıkılmıştı. Teçhizatında silah temizleme malzemelerini çıkararak, çok sevdiği ve elinden hiç düşürmediği G-1 silahının dışını temizleyerek kendini oyalıyordu.

Nöbetten gelen Tuncay (Hasan Akyol) doğrudan Halo'nun yanına gitti. İkisi iyi anlaşıyordu. Şehirde de birlikte çalışmışlardı. Tuncay, Halo'yu kazanan, örgütleyendi. Gençlik örgütlenmesi içinde yer almışlardı. O günlerden kalma epeyce ilginç anıları da bulunuyordu. Tuncay anlatıkça Halo da eski haline güler dururdu.

Halo, fanatik bir Beşiktaşlıymış. Neredeyse hiçbir maçını kaçırmıyormuş. Her maçta olay çıkaranların başından geliyormuş. Öyle ki kaç defa döner bıçağıyla yakalanmış. Devrimcilerle tanıştıktan sonra bu fanatikliğinden kurtulması da kolay olmuyor, örgütlü bir militan olmasına rağmen, yine de fırsat bulup maçlara kaçıyormuş. Günün birinde Tuncay bir eylem için Halo'yu evinden almaya gidiyor. Gece korsan yapılacakmış. Halo, eylem olunca hiç düşünmeden koşan birisi aynı zamanda. Ama aynı akşam maç da varmış. Halo, Tuncay'ı evde annesiyle bırakarak maça kaçıyor. Tuncay'a da, birazdan geleceğini söyleyerek gidiyor. Tuncay epeyce zaman geçince, Halo'nun annesinin *“oğlum boşuna bekliyorsun, o deli yine maçtadır. Seni de kandırdı”* demesiyle uyanıyor. Buna benzer birçok anıları olmuş.

Tuncay *“Halo, pirim! Ne yapıyorsun tek başına. Yoksa yine inziyaya mı çekildin?”* deyince *“Yok be ‘dört göz’ (Tuncay’a çoğu zaman öyle seslenirdi). Güneş gördüm, kemiklerim ısınsın diye oturdum buraya. Tabii hayaller kurmadan da olmuyor. Gerçi birazdan dinine yandığının ihtiyarı toplantıya çağırır. Hayal mayal bırakmaz vallahi”* diye yanıtlayınca Tuncay da benzer sitemlerini dillendirerek, *“ihtiyar kısa olacak dedi ama biliyoruz onun kısılarını. Yine alır bir yerlerden dalandırır iyice. En küçük bir meseleyi bile uzun uzun irdeliyor. Kısa sürerse şaşarım vallahi”* dedi. Halo da *“Umarız toplantı boyunca menziline girmeyiz de, bizlerle uğraşmaz. Gerçi bu ihtiyar ne yapar eder eleştirecek bir şeylerimizi bulur”* deyince, Tuncay da başını sallayarak onu onayladı.

İhtiyarı çekiştirse de, onu önemsiyor, dikkatle dinliyor, söylediklerini kaçırmamaya çalışıyorlardı. Yani almasını biliyorlardı.

Toplantının gündemi, henüz yeni ayrılan diğer örgütle birlikte ka-

İnan sürecin kısa ve özlüce bir değerlendirmesi üzerineydi. Siyasi Komiser, devrimci dayanışmanın, birlikteliklerin önemine değiniyordu. Pratik sürecin derslerini özetliyordu. Gerillaların yanlış yaklaşımlarından kaynaklı yaşanan pratiklerini değerlendiriyor, eksikliklere vurgularda bulunuyor, doğru tutuma dair açıklamalar yapıyordu. Bazı gerillaların farklı yapıdan kişilerle kurulması gereken ilişkilerin dışına taşan davranışlarını eleştiriyordu. Daha sonraki süreçlerde yeniden bir araya gelindiğinde nelere dikkat edileceğine değiniyordu. Bu kısım uzun sürmemişti. Ek olarak da, iaşecilik görevini yürüten Cihan'ın (Fikret Vural) bazı pratiklerinin ele alınması vardı.

Cihan, görev alanı kapsamında sekte davranışlar sergilemişti. Eleştiriler bunun üzerineydi. Cihan, ta başından eleştirilere karşı olumsuz bir tavır içine girmişti. Böylesi tutumlara, ihtiyarın tahammülü olmazdı. Amansız biçimde üzerine giderdi. Cihan, eleştirilen noktaya yoğunlaşmak yerine, daha tali olan ya da meseleyle pek ilgisi bulunmayan temelsiz bağlantılar kuruyor, hedeften saptırmaya çalışıyordu. Konunun dışında her şey söylüyor fakat esas öze ise yanaşmıyordu. Orhan, böylesi yaklaşımlara yabancı değildi. Derin bir gözlem yeteneği vardı. Kişilere dair oldukça isabetli tespitler yapması bu yüzdendi. Cihan'ın sarılmaya çalıştığı tüm dalları tek tek elinden alıyordu. Cihan, ne kadar çok manevra yapmaya kalksa da eleştiri okunun sivri ucu dokunmuştu kendine. Canı yanıyordu. Bütün kıvranırları da bundandı. Orhan, Cihan'ı cephanesiz bırakmıştı. Cihan da sıkışmışlığın, çaresizliğin içinde dil ucuyla da olsa, eleştirileri aldığı söylüyordu. Ama sergilediği tavır, eleştirilen pratiğinden daha olumsuzdu.

Orhan, Cihan'ın tutumu üzerine “*Yoldaş, senin toplantı süresince sergilediğin tavır; 'kaçak güreşmek' denilen bir deyim var. Tam da ona denk düşünüyor. Mindere çıkıyorsun, kendince pehlivan edalarına bürünerek boy da gösteriyorsun, yani ağzın iyi laf da yapıyor. Ama hiç güreşe tutuşmuyorsun. Minderin orasında burasında dolanıp duruyorsun. Mindere çıkan, var gücüyle güreşir. Sen ise en kötüsünü yapıyorsun. Güreşçi olmadığın gibi mindere de yazık ediyorsun. Kaçak güreşmek,*

hepimize kaybettirir. Vazgeçmelisin bundan. Sadede gelmeyi önemsemelisin, öncelik vermelisin. Bu durum, hiçbirimiz için iyi olmaz. Tamam mı 'kaçak güreşçi'” diyerek toplantıyı sonlandırdı. “Kaçak güreşmek” deyimi herkesin hoşuna gitmişti. İyi bir vurgu olmuştu. İhtiyar, böylesine çarpıcı şeyler bulmakta zorlanmazdı. Mesajı herkeseydi. Çünkü biliyordu, herkes bir nebze de olsa kaçak güreşiyordu.

Halo, Tuncay'a dönerek “Nereden buluyor bu lafları bizim ihtiyar. Hakkını vermek lazım. Taşı gediğine oturttu vallahi.” Tuncay da “Ee, olacak o kadar. Yaşamış, görmüş birisi. Onca deneyimi var. İnsan sarrafı olmuş. Boşuna bir kenara oturup ince ince gözlemler yapıp, kafa yormuyor demek ki. Hakkını veriyor yani” deyince, Halo da neşeyle onayladı Tuncay'ı.

Halo, yanında oturan Cihan'a laf atmadan duramazdı. Öyle de yaptı. “Cihan yoldaş, vallahi helal olsun. Bugüne bugün artık bir unvan sahibisin. Kıymetini bilesin. Pehlivanlık kolay elde edilmez haa!” deyince Cihan, “Git başımdan, dinine yanarım senin. Çok istiyorsan senin olsun o unvan” diye, fazla kızmaya da rahatsızlığını dile getirdi. Halo da, “Aman aman, istemez. Bir tane pehlivan yeter bize” diyerek yerinden kalktı.

Toplantı bittiği için sevinçliydi Halo. Bunu gören Orhan “Halo bu defa elimden kurtuldun. Menzilime girmedin hiç. Ama kurtuluşun yok. Seninle aynı gruptayız” deyince Halo da eliyle alnını göstererek “Aha buraya yazılmış ihtiyar. Ne yapalım çaresi yok. Ceremesi neyse çekeceğiz” diyerek, her zamanki gibi yoldaşlarını gülümsetmeyi başardı.

Hüzününü yaşadığı ayrılık zamanı gelmişti. Sıkı sıkı kucaklaşıyor, başarı dileklerinde bulunuluyor, yeniden bulaşabilme anlarına dair duygular dillendiriliyordu. Bir daha görüşülemeyebilir diye yer yer kaygılara kapılanlar da, gözyaşlarını tutamayarak sarılıyordu. Bunlardan birisi de Hatice (Fehiman Bozgurt) idi. Halo, Hatice'ye dönerek, “ne oldu yoldaş? Gören de cenaze merasimi var sanacak. Oldu mu şimdi? Güzel güzel neşeyle ayrılmak varken, ağlatacan hepimizi. Bunlar TİK-KO'cu yoldaş. Merak etme, yine sarılacağız” demesi üzerine, Tuncay

da, ortamın havasını dağıtmak için, “*Hadi bakalım, önce kimin birliğinden selamlamayı (eylemi) duyacağız?*” diye ekledi. Orhan da “*ku-lağınızı radyodan ayırmayın. Siz sadece haberleri takip edin*” diyerek, ilk eylem haberinin kendi birliklerinden geleceğini söylüyordu. Fethi (Yusuf Ayata) “*ya ihtiyar, bizim birliğe baksana. Neredeyse hepsi Dersimli. Yani söze gerek var mı?*” diyerek, Halo’yu kışkırtıyordu. Birliğin yarısından fazlası Dersimliydi. Halo dayanamadı, komutana dönerek, “*Ne iş yoldaş, Dersim’e gideceklerin ön hazırlığı mı yapılıyor yoksa? Eğer öyleyse, bensiz olmaz bilesiniz. Ne de olsa, Munzurların öte yakasındanım. Dersimli sayılırım*” dedi. Komutan da “*sensiz gidilir mi Halo oralara. Dersimlilerin içine Erzincanlı karıştırılmazsa, yürümez o iş*” deyince, Halo havasına girerek, “*Duydun mu dört göz! Garanti belgem yanımda ona göre*” deyip gülücükler eşliğinde gidenlere el sallayarak, “*Görüşürüz yoldaşlar*” diye de bağırıyordu.

Nisan’ın ikinci haftasına girilmişti. Hava sıcak gittiği için yapraklar da erken açmaya başlamıştı. Bir yanıla iyiydi bu. Gerillanın hareket alanı genişliyordu. Öte yandan ise henüz bir iki soğuk dalgası daha gelecekti. Soğuklardan dolayı yapraklar yanabilirdi. Bu da kötü kısmıydı. Gerillalar mevsimlerin ayrıntılarını takip ediyorlardı. Soğuk günler, ilk karın düşmesi, fırtınalar, cemreler, yağmurların çok yağdığı zamanları, yaprak dökümleri, açma vakitleri dikkatle takip ediliyor ve cetelesi tutuluyordu. Yıllardır tutulan verilerle, *iklim raporu* hazırlanmıştı. Gerillanın hareket tarzı açısından oldukça önemliydi. Verilere paralel hareket ediliyor, önlemler alınıyor, planlar yapılıyordu. Bu durum gerillaların yaşamına yerleşmişti. Herkes ilgileniyor, dikkatle takip ediyordu. İçinde yaşadıkları doğayı tanıyarak, onu uyumlu davranmayı biliyorlardı. Bu da bir avantaja dönüşüyordu.

Birlik komutanı, elverişli hale gelen arazi koşullarını da düşünerek, bir süredir yapılması tasarlanan eylem için bazı bilgiler edinmek amaçlı istihbarata gidecek birimi yanına toplamıştı. Bir kasabaya, sık sık bir pusuya çıkan özel tim birliğine dair son bilgiler toplanacaktı. İstihbarat biriminin sorumlusu Halo’ydu. Halo, pratik faaliyetleri seviyordu.

Artık alt düzeyde komutanlık yapabiliyor, bir dizi görev alabiliyordu. Birikimine paralel olarak da yerine getirmeye çalışıyordu. Görevin kendisine verilmesine sevinmişti.

Halo, planlandığı şekilde kasabaya ulaşıyor. Sabahın ilk ışıklarıyla pusu güçlerinin köyden ayrılışını gözlemliyor. Akşamı bekliyor. Düşman yine pusuya geliyor. Aynı güzergâh boyunca gelip, geri dönüyor. Güçleri hakkında yeterince bilgi toplanıyor. Sayısal durumları, silah yönüyle donanımları, pusu noktasına konumlanışları hakkında gerekli bilgileri ediniyor. Eylem için gerekli bilgileri toplayınca geri birliğin yanına doğru yola çıkıyor.

Gece boyu yağmur yağmış, halen de yağıyordu. Grup hem çok ıslanmış hem de yorulmuştu. Önlerine eski bir ağıl çıkıyor. Köyden uzak ve orman içinde. Yağmurun yağıyor olması, biraz da rahatçı yanlarının kendilerini dürtmesiyle Halo, “*Ağılda biraz dinlenelim. Bir tarafı sağlam, yağmur almıyor. Biraz da ateş yakıp kururuz*” deyince, birimdekiler hiç şüphe etmeksizin onay veriyorlar. Zaten, birim komutanı öyle söyledikten sonra gerillalar dünden kabul ederlerdi. Ağıla girip ateş yakarak kurulandılar. Üzerlerine çöken rehavetle de biraz uyudular. Sabaha az bir zaman kala uyanıp, ateşi kabaca söndürüp, buluşma noktasına doğru yola çıktılar.

Bir süre sonra grupla buluşuluyor. Halo, elde edilen bilgileri, hiçbir ayrıntıyı kaçırmadan komutanlığa sunmuş, komutanlık da olası eylem üzerinde değerlendirmeler yapıyordu. Daha somut bir eylem planı için tartışılıyordu. Öğleye doğru telsize yansıyan düşman hareketliliği başlamıştı. Hemen hazır pozisyona geçilerek tedbirler alındı. Muhtemelen çok uzak değildi düşman. Ne olabileceği üzerine konuşuluyordu. Halolar herhangi bir açık vermediklerini söylüyordu. Bir ara telsizden “*Ağıl, tamamen yanmış. Çok belirgin olmayan birkaç ayak izi dışında bir şey yok*” şeklinde kısa bir konuşma geçince, durum anlaşılmıştı. Gözler Halo’ya çevrildi.

Grup daha uygun bir yere çekilerek beklemeye başladı. Halo ise morali bozuk, üzgün bir halde, komutanlıktan gelecek tepkiyi bekliyordu.

Komutan “ateşi söndürmediniz mi?” diye sordu. Halo “iyi söndürmedik herhalde. Rüzgâr vardı. Demek ki yeniden canlanmış” diyebilirdi sadece.

Eylem işi rafa kalkmıştı. Düşman uyanmıştı. Büyük bir ihtimalle alandaki duyarlılığı artacaktı. Gözetlemeler yapacak, pusulara çıkacak, iz arayacaktı. Zaten bir yerlerde açık bulduğu zaman oraları bir süre terk etmezdi. Gerillalar alan değiştirerek farklı işlere yöneleceklerdi. Olması gereken de oydu.

Halo, yaptığı hatanın farkındaydı. Küçük bir ihmalkârlıkla, rahatçılığa kapılmakla nelerin yitirildiğini görüyordu. Orhan’ın pratik üzerine söylediklerini anlamıştı. Kendisine de görev verilmişti. Ağıl sahibi tanınıyordu. Uygun bir zamanda kendisine ulaşılacak, özeleştirilecek, karşılayabilme imkânı olursa zararı telafi edilecekti. Bu işi de Halo yapacaktı. Sevinmişti Halo. En azından vicdanen de olsa biraz olsun rahatlayacaktı. Komutanlığın kimi uyarılarını da derin derin düşünüyordu. Ders çıkarmanın ötesinde daha kurallı, disiplinli, sıkı olması gerektiğini biliyordu. Kendisinden partinin beklentileri vardı. Bu davranış özellikleriyle, istenilenlere ulaşılamazdı. Kendini bu yönleriyle sorguluyordu. Atacağı bir sonraki adımı bu bilinçle daha güvenli bir şekilde atacağından emindi. Hata yaptığından çok etkilense de kendini hemen toparlayıp görevlere hazırlanmıştı.

Bir süredir, köylere gidememek, insanların içine karışmamaktan canı burnuna gelen Orhan, bu durumun değişmesini istiyordu. Riski olan pratiklerden uzak tutulacaktı. Bu noktada kesin talimat vardı. Kendisi de biliyordu bunu. Buna rağmen her fırsatta tartışıyordu.

“Kitlelere gitmek yok, istihbarat çalışması, eylem yok. Böyle gerilla olur mu yahu? Bunu kabul edemiyorum. Karakterime, beklentilerime ters. Tamam, alınan kararı anlıyorum. Ama abartıldığını düşünüyorum. En azından, risk faktörünün daha az olduğu pratiklerde yer almamalıyım. Yoksa paslanırım. Kaldı ki risk denilen şey bizim yaşamımızda hiç eksik olmadı, olmaz da. Gerillanın kendisi bile risk demek değil mi? Bari emin olunan yerlere ben de gideyim” temelinde bir sürü şeyler söylüyor, tartışıyordu. Birlik komutanı, ısrarlar karşısında geri adım atarak, en azın-

dan kendi yanında bir yerlere götürülmesi yönünde tavır takınıyor. Orhan, bu duruma sevinse de, birlik komutanı kaygılıydı. İhtiyarın isteklerine boyun eğmişti.

14 Nisan 1999 günü, Tokat Turhal'a bağlı Arhoğ (Yeşilalan) köyüne gidilecekti. Daha önceden gidilen bir köydü. Muhtarına, alması için zorunlu bazı ihtiyaçların listesi verilmişti. O gün, onların alınması ve daha önceden de konuşulduğu gibi bir köy toplantısının yapılması için gidiyordu.

Arhoğ, yüksek bir dağın tepesinde, kartal yuvasını andırırçasına görünüyordu. Öyle ki, çok uzaklardan bile geceleri birçok yerden görünürdü. Bazen yön bulmada yardımcı oluyordu. L harfini andıran ışıklarıyla hemen tanınıyordu. Arhoğ ismi, o köyü kuran Ermenilerden geliyor. Zamanında kendilerini korumak ve kollamak için uygun bir yer aramışlar. Köyün ileri gelenleri, sözü dinlenen ve bir ermiş gibi karşılanan Arhoğ, herkesi peşine katarak köyün şimdiki kurulduğu yere geliyor. Her yanı ormanlarla kaplıymış o zamanlar. Ormanın içinde sadece tepe noktası açıklıkmiş. Orası da yerleşmeye uygun değilmiş. Çok dikmiş. Arhoğ ısrarla köyün oraya kurulmasını istese de köylüler kabul etmiyormuş. Arhoğ ise yerin stratejik önemine göre düşünerek ısrarını sürdürüyormuş. Köylülere kızan Arhoğ, elindeki asasıyla, üç-beş insanın yerinden bile oynatamayacağı kayayı yerinden sökerek yuvarlıyor. Köylüler kayanın büyük bir hızla vadi tabanına ineceğini düşünmüşler. Kaya, dik yamaçtan giderken aniden çakılıp kalmış. Durduğu yerde de su fışkırmış. Bunun üzerine Arhoğ, "Köyü oraya kuruyoruz" demiş. Köylüler de itiraz edememişler. Gördüklerinden etkilenmişler. Ve halen o kayanın olduğu yer bir evliya, yadır gibi kutsal sayılıyor. Adaklar adanıyor, kurbanlar kesiliyor.

Ermenilerin bu topraklardaki değişmeyen yazgısını Arhoğ köyü de yaşıyor. Kırımlardan, kıyımlardan geçiriliyorlar. Kanları üzerine başkaları hayat kurmuş. Kültürler yok edilmiş. Adları silinmiş. Arhoğ da eski bir Ermeni yerleşim yeri olarak, acılı geçmişine saklı kalmış.

Arhoğ'un yeni sahipleri bu hikâyeleri anlatıyor olsalar da, Ermeni-

ler için söylenmiş, yazılmış akıl almaz yalanları, çarpıtmaları ve insanın kanını donduracak kadar beter acıları göremeyen bir tutum içinde olmaları ise ayrı bir acı veriyordu herkese. “Katli vaciptir” gibi akıl dışı kör inançlarla, bir vahşetin mimarı olmakla, ona tavırsız kalmak aynı şeydir oysa. Gerillalar uzun uzun Ermenilerin, Rumların ve Kürtlerin başına getirilenleri anlatıyorlardı. Bir anda fikirlerini değiştiremeseler de, yalan çöplüğünden ibaret olan bu ülkenin resmi tarihini her yönüyle teşhir etmekten geri durmuyorlardı.

Arhoğ yoksuldu. Ekilecek, biçilecek tarlaları pek yoktu. Dağın başındaydılar. Bir yanları şehirlerdeydi köylülerin. Çoğu hanenin Turhal’da evi vardı. Kışın kalanı az olurdu. Yazın ise çoğalırlardı. Biraz hayvancılık, biraz da orman işçiliğinden yolunu bulmaya çalışıyorlardı. Durumlarına rağmen, “Allah devletimize zeval vermesin” düşüncesinden kopmazlardı. Çağdaş köleliğin tipik felsefesine göre yaşıyorlardı. Gerillaya yaklaşımları ise hoşnutsuzluklarını dile getiren, onlar için bir şeyler yapmak isteyen, davasına inanmış insanlar algılayışı temelliydi. Ama yeterince doğru algılandığını söylemek ise zordu.

Gerillalar hazırlıklarını yapmış, öncü birim birkaç saat önceden yola çıkmıştı. Öncü birim komutanı Halo’ydu. Köyün her yanı orman olduğu için, gündüz belirli bir mesafeye kadar yaklaşabilmek mümkün olabiliyordu. Öncü birim, köyün yakın çevresini denetliyor. Daha önceden gidilen yer olduğu için muhtemel tehlikenin gelebileceği noktaları da biliyorlar. Hava kararana kadar köyün çevresini ve köyün içini gözetliyorlar. Köyün içinde, olağan hareketliliği dışında dikkat çekici bir şey de göremiyorlar. Muhtarın evini de uzun uzun izliyorlar. Muhtar ve ailesi olağan işleriyle uğraşır halde görünüyor.

Havanın kararmasıyla diğer birim de geliyor. Öncü grubun gözetleme bilgileri değerlendiriliyor. Görünürde, askeri açıdan herhangi bir tehlike durumu ya da benzeri bir şey olmadığı için köye girilmeye karar veriliyor. Halo, yanına aldığı gerillalarla muhtarın evine gidiyor. Dikkatlice eve yaklaşıyorlar. Evden ses gelmiyor, ışıklar da yanmıyor. Kapıyı vuruyorlar, yanıt alamıyorlar. Kapının açık olduğunu fark edince

içeri giriyorlar. Evde kimsenin olmadığını anlayınca çıkıyorlar. Geri, savunmadaki grubun yanına gidiyorlar.

Muhtar sık sık köy içindeki akrabalarının misafirliğine giderdi. Durumu böyle yorumlayarak, başka bir eve gitmeye karar veriyorlar. Gerillalar, köyün dış kenarlarındaki boş evlerin arasında köy içine doğru ilerliyorlar. Henüz şehirlerden gelen olmadığı için birçok ev boş duruyor. Önlerine çıkan ilk ışıklı eve yöneliyorlar. Ev sahibi henüz o gün Turhal'dan gelmiş, yerleşme işleriyle uğraşıyordu. Gerillaları da ilk defa görüyorlardı. Biraz korkuyor ve çekinceli davranıyorlardı. Bir süre sonra o hallerinden uzaklaşmışlardı. Köylülerden alınan bilgiye göre köyde anormal bir durum yoktu. Muhtarın köyde birilerine misafirliğe gittiğini söylüyorlar.

Muhtarla görüşmeleri gerektiğini söyleyince evin yaşlısı “*Muhtarın gittiği evi biliyorum. Sizi oraya götürüyüm*” diyor. Bunun üzerine Halo, Orhan ve başka bir gerilla, köylünün öncülüğünde, muhtarın olduğu eve doğru yola çıkıyorlar. Sokak lambalarının aydınlatmadığı karanlık yerlerden köyün içine doğru ilerliyorlar. Önlerinden geçtikleri evlerin neredeyse tamamı boş. Yaşlı olan köylünün “*çocuklar bu evlerin hepsi boş. Zaten şu an 12 hane var. Biz de bugün geldik, 13 etti. Mayıs'tan sonra hepsi gelir*” türündeki konuşmaları da görünenleri doğruluyordu. Muhtarın olduğu eve yaklaşılmıştı. Birkaç evin girişini oluşturan büyükçe bir avlu vardı. Sokak lambaları da o avluyu olduğu gibi aydınlatıyor. Çevredeki evlerin de ışıkları yanıyor. Öncü, silahının emniyetini açarak dikkatlice köylüyü takip ediyordu. Halo ve Orhan da üç-beş metre arkalarından geliyordu.

Işıklı alana çıktıkları anda dört bir yandan kurşunlar yağmaya başlıyor. Öncü ve köylü önde olduğu için ilk evin duvar dibine kendilerini atıyorlar. Köylü şok olmuş bir halde bas bas bağıyor. Ne yapacağını bilmeden feryatları koparıyor. Öncü ise mevzilendiği duvar dibinde hemen menzilineki ilk eve ateş ediyor. Düşman ev içlerinden sıkıyordu. Adeta kıskaca almışlardı. Halo ve Orhan ise ilk taramada düşüyorlar. Özellikle Orhan, ağır yaralar alıyor. Açık alana düştüğü için doğrudan

ateş altında kalıyor. Hemen şehit düşüyor. Halo ise pratikliğiyle, ağır yaralarına rağmen bir ağaç arkasına zor da olsa ulaşıyor. Ama durumu her geçen saniye kötüleşiyor. Çok sevdiği G-1 silahını bir defa desen atış-leyemiyor olmanın kahredici üzüntüsünü yaşıyor. Silahı yakınında olmasına rağmen kullanamıyor. Bedenine söz geçiremiyor artık. Başını çevirip Orhan'a bakıyor, bir adım yakınında, "*İhtiyarım! Koruyamadım seni. Kalleşçe bir ihanete uğradık*" diyebilirdi ancak. Atılan tüfek bombalarından gelen şarapnel parçalarıyla yeni yeni yaralar alıyordu. "*Silahımı kullanamadan düşmek olur mu hiç! Yakıştı mı sana Erzincanlı*" diyordu kendi kendine. Yüreği paramparça olmuştu. Ölüm değil, bir şey yapamamak yıkılmıştı kendisini. Öncünün "*Halo, halo*" diye seslerini duyuyor ama cevap veremiyordu. Artık başka bir yola çıkmıştı. Kendisinden önce düşenlerin izlerine basarak gidiyordu. Düş müydü, gerçek miydi bilmiyordu. Ama onurlu, başı dik ve güler yüzlüydü.

Öncü, tüm uğraşlarına rağmen bir şey yapamamıştı. Halo'nun ve Orhan'ın düştüğünden emin olunca, uygun mevzilerden geri çekiliyor. Bacağındaki yarasının bile farkında olmadan, çıkıyor çatışma alanından.

Evde kalan birim ise ilk silah sesleriyle evden çıkıyor. Çıkmadan önce silah sesleriyle paniğe kapılan ev halkını yatıştırıyorlar. Pencere önlerine çıkmamalarını, yerde yatmalarını tembihliyorlar. Evden çıktıkları anda, kurşunlara hedef oluyorlar. Halo'ların gidiş yönüne yöneliyorlar. Yardım edip çıkarmak istiyorlar. Ama her tarafın kesildiğini görüyorlar. Düşman, boş evlere bile yerleşmiş, gerillanın köy içine iyice girmesini beklemiş. Durum daha iyi bir şekilde anlaşılıyor. Diğerlerine yardım etmenin koşulu olmayınca, köyden çıkmaya çalışıyorlar. Saatlerce süren çatışmalarla, uygun bir boşluktan yararlanıp çıkıyorlar. Zaten o zamana kadar düşman iki gerillanın ölü ele geçirildiği bilgisini telsizden geçmişti. Çekilmekten başka bir seçenekleri kalmamıştı.

14 Nisan 1999 gecesi Seyit Külekçi ve Doğan Altun şehit düşmüştü. Her ölüm acıdır. Ama ihanetle gelen ölümün acısı daha sarsıcı olmuştur her zaman. Muhtar düşmanla işbirliği yaparak hücre pusularının kurulmasını sağlıyor. Düşman da kesin sonuç almak için, günler önce

hiçbir açık vermeden köye yerleşiyor. Görüşme gününü bekliyor. Bir-birinden haberi olmayan muntıka gerilla birlikleri bir bir hücre pusularına düşüyordu. 8 Mart günü de Ayfer Celep ve iki yoldaşı hücre pususunda şehit düşmüştü.

Seyit Külekcî'nin şehit düşmesiyle akla ilk gelen Elif ana oluyor. Herkes görmese de taniyordu onu. Kısa bir süre önce Elif ana da yitirilmişti. Peşi sıra canından çok sevdiği oğlunun geleceğini nereden bildirdi ki. Seyit'in hapisane süreçlerinde o da adeta bir tutsaklığı yaşamıştı. Başı dik, onurlu bir Kürt kadınıydı. Yokluğu, yoksulluğu hep birlikte yaşamışlardı. Maraş Elbistan'dan yollara düşüp, İstanbul'un yoksul semtlerine yolculukları da bundandı. Yaşam yolunun seyri öyleydi. Bu memleket doğduğu yerlerden göç yollarına düşenlerin hikâyeleriyle doludur.

Seyit de İstanbul'un zorlu yaşam koşulları içinde zincirlerinden başka kaybedecek bir şeyi olmayan işçilerdendi. Bir işçiydi. Alinteriyle hayata sarılmış bir emekçiydi. Sömürüyü, talanı, zorluğu zorbalığı görmüş, yaşamıştı. Yazgısını değiştirmenin kendi ellerinde olduğunun farkına vardığı zaman, Proletarya Partisi'nin saflarında yer almıştı. Örgütlü bir işçi olmanın ötesini düşlüyordu. Şehir askeri komitesinde görev almıştı. Bir işçinin sabrıyla, çalışma tutkusuyla sarılırdı her göreve. Onun için verilen her görev, bir işçinin nasırlı ellerinden yeniden işlenebiliyordu. En iyisi yapılmalıydı. Nitekim öyle çalışıyordu Seyit.

Tutsak düşmüştü. Bir Partili olmanın ölçüleriyle cebelleşmişti düşmanıyla. 96 Ölüm Orucu eyleminde yer almıştı. Eylemden kaynaklı kimi rahatsızlıkları olsa da, hapishaneden çıktığı anda, hiç tereddüt etmeksizin gerilla saflarına katılmıştı. Partinin vereceği her görev onun için tartışmasız bir eylemdir. Eyleme gider gibi, verilen görevlerin insanı olmayı bir prensip haline getirebilmişti. Kendinden vazgeçme konusunda örnek bir duruşa sahipti. İçten hesaplarla, bireysel istemlerle, kendini zayıf düşürecek yanlarına takılıp kalmalar gibi insanı, inandıklarına yabancılaştıran duygulardan, düşüncelerden uzaktı. Kalın bir çizgi çekmişti, öylesi düşüncelerle arasına.

İyi bir gözlemci, amansız bir ideolojik-politik savaşıydı. Örgütsel deneyimiyle, ideolojik-politik donanımıyla ve sahip olduğu genel birikimiyle, yarınlara dair beklentilerin insanı olabilmeyi başarmıştı. Gerilla alanının zorlu fiziki koşullarına rağmen ölüm orucundan kalma hastalıklarına hiçbir zaman aldırış etmemişti. Kendini her daim, o büyük kıvanç için hazırlıyordu. Gerilladaki bir yıllık yaşamına bir sürü şey sığdırması boşuna değildi. Gerillanın “ihtiyar”ı olsa da genç ve dinamik bir ruha sahipti. Eylemlerde, çatışmalarda sergilediği tavırlarla, gerillalarda büyük bir saygı uyandırmıştı. Görünüşünün ötesinde sergilediği pratiklerle herkesi şaşırtırdı. Şehit düşse de, gerillanın düşlerine ışık olabilmeyi başarmıştı.

Birkaç ay sonra gerillaya yeni katılanlar olmuştu. Düşenlerin yeri boş kalmazdı. Yeni katılanlardan Sinan Günel Halo ismini, Aşkın Günel de Doğan ismini almışlardı. Aşkın, birlik komutanına, ismini aldığı Doğan Altun’u soruyordu. Onun yaşamını dinlemek istiyordu. Sinan da yanında oturmuş, Doğan Altun’un kod adını almış olmanın gururuyla dinlemeyi bekliyordu. Aynı köyden iki gerilla, aynı gerillanın isimlerine adlanmışlardı. Halo’ya yani Doğan Altun’a layık olmak için onu tanımak ve onun gibi olmak istiyorlardı.

Doğan’ı anlatmak için üç yıl öncesinden başlanmıştı. En çok da öne çıkartılan ve işlenen belirli özellikleri üzerine duruluyordu. Doğan, zorlu bir dönemden çıkarak, gerçek anlamda bir savaşçı olabilmışti. ’96 yazında gerillaya katıldığı ilk günlerde bocalamış, birkaç ay sonra mücadeleyi bırakmış, barınak sürecine girildiği için aşağıya indirilememişti. Barınakta geçen dört-beş ay sonrası kendini toparlayarak yeniden mücadele etmek istediğini söylemişti. ’97 yazının faaliyetine dahil oldu. Bir süre sonra yeniden gerileme yaşayarak tekrar bıraktı. O süreçlerde, kendisine kazanıcı yaklaşıyor, ilgileniliyordu. Yaşadığı çelişkilerin çözülebilmesi için büyük bir çaba gösteriliyordu. Doğan, gururlu olduğu için gerillaların yüzüne yeniden bakamayacağını düşünüyordu hep. Bu da özgüvenini zedeliyordu. O süreçler, daha fazla kırılma yaşanmasına da neden oluyordu. Üst üste aynı şeyleri yaşamann

derin izleri oluşuyordu. Bırakıp gitmek istese de bir türlü gidemiyordu. Ne kaldığında istikrar sağlanabiliyor ne de tamam deyip gidebiliyordu. Yoldaşlarının yaklaşımları ise onu daha da sarsıyordu. O durumuna rağmen seviliyor, sayılıyor olması Halo için en etkileyici noktaydı. Bırakıp gitmeyi o yüzden sindiremiyor. Yeniden döndü. Halo'ya anlatılan bir hikâye onu çok etkilemişti. “Gemileri yakmak” diye deyimleşen sözün, tarihi hikâyesi anlatılıyor.

Kendi ülkelerinde gemilere binerek, başka ülkelerin zenginliklerini ele geçirmek için sık sık seferlere çıkan savaşçılar her defasında hüsranla uğruyorlarmış. Gemilerle uzun ve yorucu bir yolculuk sonrası, işgal edecekleri ülke topraklarına ulaşıyorlarmış. Karaya çıktıkları anda savaş başlıyormuş. Karşılarındaki güçlerin amansızlığıyla sıkıştıklarında yenilginin eşiğine geldikleri anda, savaş alanını terk edip, gemilere binip kaçıyorlarmış. Geri ülkelerine dönüyorlarmış. Aynı şeyi üst üste yaşamışlar. Savaşma azimleri, kararlılıkları her geçen gün zayıflıyormuş. Nasıl çözeceklerine dair de kafa yoruyorlarmış. Yeniden sefere çıkmışlar. Kıyıya ulaşınca, komutanları, bütün gemilerin ateşe verilip yakılmasını söylüyor. Bütün gemileri yakıyorlar ve savaşa giriyorlar. Ölümüne savaşıp, zafere ulaşıyorlar. Nasıl başardıkları sorulduğunda ise, “*Gemileri yaktık. Onlar en büyük zaafımızdı. Savaşma azmimizin önüne geçiyorlardı. Sıkıştığımız, zorlandığımız anda gemilere koşup savaşı terk ediyorduk. Gemileri yaktık ve zaferi elde ettik*” diye yanıtlıyorlar.

Doğan, bu hikâyeyi çok düşünmüştü. Önceki yaşamdan, alışkanlıklardan kopamıyordu. Her biri birer gemiydi. Doğan'ı geri geri çekiyorlardı. O günden sonra Doğan, dönüşü olmayan ama geleceğe uzanan yolu keşfederek kendisini davasına adayan bir savaşçı oluyor. Kısa sürede alt düzeyde komutanlık görevlerini üstlenebilecek konuma taşıyor kendisini. Birçok eylemde yer alıyor. Komutanlık yapıyor. Mıntika komutanlıklarında yer alıyor. Halo, gemileri yaktıktan sonra gerillanın sevgilisi olmayı başarıyor. Mütevazı kişiliğiyle, çalışkanlığıyla, özverili davranışlarıyla, askeri noktalarda verdiği güvenle, esprili mizacıyla ve

içtenliğiyle herkesin gönlündeydi. Halo, kendi çelişkileriyle köklü bir savaşa tutuşmuştu. Yılmamıştı. Kimi zaman tökezleyip düşse de doğrulmasını bilmişti her seferinde. Kendi karanlığını yırtacak olan ışığı da kendinden bulup çıkarabilmişti.

Aşkın ve Sinan, anlatılanları can kulağıyla dinliyor, kendilerini tartıyorlardı. Doğan'ın ismini almış oldukları için ikisinin de gözlerinin içi gülüyordu.

Bir yıl sonra, haber alınmıştı. Arhoğ'un eli kanlı, yüzü kara muhtarı yeniden köye dönmüştü. İhanetin, ihanetçiliğin sonu olmaz. Nerede duracağı belli olmaz. Çünkü onun ruhunda soysuzluk vardır. Bir tutam ışık bile girmez onların zindanlaşmış dünyalarına. Işık bile yeminlidir, tövbe-kârdir. Gitmez o kara dünyalara. İhanetçinin kendisi de, yaşamı da bataklıklara benzer. Yaşam taşımazlar. Ölümle, ölenle var olurlar. Kendi varlıkları, çevresindekilerin ölümüne gebedir. Ölüm saçarlar. Onların yaşaması, başkalarının hayatlarının sönmesi demektir. Yaşama hakları yoktu o yüzden.

2000 yılının, bir yaz günü gerillalar yine Arhoğ'un çevresindeydiler. Henüz hava kararmadan hain muhtarın evini kuşatırlar. Muhtarı teslim alırlar. Muhtar karşısında TİKKO gerillalarını görünce ihanetiyle yüzleşme zamanının geldiğini anlıyor. Ne yardımına gelen var ne de sesini duyan. Kullanılıp bir paçavra gibi kenara atılmış olmanın çaresizliğini, ölümden önce yaşıyordu muhtar. Yaptığının ne olduğunu bildiği için çırpınışlarının fayda etmeyeceğini anlıyor. TİKKO gerillaları hesap sormanın bilinciyle bir halk düşmanını daha ölümle cezalandırıyor. Doğan'ın ve Seyit'in şehit düştüğü yere kanı bulaşmasın diye köyün dışında bir noktada kurşuna diziliyor. Sloganlar eşliğinde bir kez daha yoldaşlarını anarak onların gülümseyişleriyle uzaklaşıyorlar Arhoğ'dan.

Gemilerini yakmış olan Partizanlar, önlerindeki başka hedeflere, hedeflerine ulaşmalarını sağlayacak yeni yollara doğru koyulmuşlardı; so-
rulacak başka hesapları vardı çünkü...

Köklerine tutunarak kavgaya adlananlar

Kavga amansız ve katı.
Kavga, dedikleri gibi destansı.
Ben düştüm. Yerimi alacak başkası... o kadar.
Burda, bir kişinin lafı mı olur?
Kurşuna diziliş, dizildikten sonra kurtlar.

O kadar yalın ve akla yatkın.
Ama birlikte olacağız fırtınada,
Halkım, çünkü sevdik seni.

(Nikola Vaptsarov)

Akın (Erol Özer); gerilla birliğinin, yerinde duramayan, en aktif ve aynı zamanda haylaz üyesiydi. Bir partiydi, gerilla komutanıydı. Korumu gereği, yöneticilik düzeyinde sorumlulukları vardı. Gerilla içindeki ilişkileri ise her zaman farklıydı. Herkesle kısa sürede kaynaşabiliyor, ilişki kurabiliyor, esprileriyle, sohbetleriyle hoş bir ortam yaratabiliyordu. Kişilik yapısından kaynaklı sosyaldi. Yöneticilik pozisyonunda olsa da, gerilla bileşeniyle ilişkilerine belirli bir mesafenin girmesine izin vermiyordu. Şakalar yapar, cüssesine bakmaksızın, kendisinden daha güçlü olan gerillalarla güreşe tutuşur, güreşmekten çok seyirlik bir oyuna dönüştürerek herkesi neşelendirir, ince esprileriyle ortamın havasını değiştirir, aklına geldiği anda hemen bir oyun sergiler ya da alır yanına birkaç kişi koşullar uygunsa halay çeker, kimi zaman hoş sohbetleriyle başına toplar gerillaları bir anı anlatır, yaşanmış bir olayı, bir eylemi, çatışmayı ya da bir parti şehidini. Anlatırken, ilgi uyandırmasını bildiği için zevkle dinlemelerini de sağlardı. Renkli bir kişiliği vardı. Halkın dediği gibi “Her kütüğün başına karınca toplanmaz.” Akın, herkesi başına toplamasını biliyordu.

’97 yılının yaz başlangıcıydı. Mıntıkalarda faaliyet yürütecek birlikler belirlenmiş, ayrılma vakti yaklaşıyordu. Herkes son hazırlıklarla meşguldü. Akın, gidecek olan gerillalarla uğraşıyordu. Çantasını tamamen boşaltmış olan Doktor (Umut İl), sağlık malzemelerini elden geçiriyordu. Akın, yanına yaklaşp, “*Doktorum, ayrılık zamanı geldi. En az 4-5 ay görüşemeyebiliriz. Kitle faaliyeti yürütecek olan grup-tansın. Bol bol halkımıza gideceksin. Halkımızın doktorlara, hemşirelere yani sağlıkçılara yaklaşımları ayrıdır. Herkesten ayrı tutarlar. Değer verirler, önemserler. Halkımızın sağlık meseleleriyle ilgilenmek senin işin. Tabii, bizlere yaptığın gibi davranırsan işte o zaman hepimiz yandık demektir. Hatırlarsan benim dişim ağrıyordu, ağrı kesici verecektin, tutup antibiyotik içirdin bana. Antibiyotiğe ihtiyacı olan Fa-*

de 'ye de ağrı kesici vermiştin. Hadi biz neysek ama halkımız seni değil Partiyi topa tutar bilesin” diye takılmak istedi. Doktor ’un eleştirilerle pek arası olmazdı. “Akın yoldaş, çok biliyorsan gel sen yap. İyi ki bir defa ilaçları karıştırdık. Ne olmuş yani!” diye ıkışınca, Akın, esprinin zamanlamasında yanlış yaptığını anlayarak, “yok be doktorum, gerçekten şaka yaptım. Bu işi sen yaparsın elbette. Böylesine ayrılık zamanlarında kırgınlık olmamalı” deyip Doktor’a sarılarak gerginliği yumuşatmaya çalıştı. Doktor da hemen yanıt vererek ortamın havasını değiştirdi. Bu arada Nilüfer (Leyla Karataş) “ne iş hasret mi gideriyorsunuz şimdikten?” diyerek sohbete dâhil oldu. Akın, Nilüfer’e çok takılırdı. Onu kızdırmayı seviyordu. Nilüfer de kendisine takılmalara kızsız da, kırgınlığının yoldaşlarını sevindirdiğini bildiği için, normal karşılamaya çalışıyordu. Akın, hızlı bir el çabukluğuyla Nilüfer’in burnuna eliyle dokundu. Nilüfer anında Zazaca bir küfür patlattı. Çünkü tiki vardı. Burnuna dokunulduğu anda sinirlenir, ağzını burnunu buruşturur, elleriyle burnunun üzerine hızlı hızlı ve aralıksız, bir şey varmış gibi temizlemeye çalışır. Bu arada bir sürü şey söyler ama kimse anlayamaz. Birkaç dakika bu durum devam eder. Ta ki yüzünü yıkayana kadar da ağzına, burnuna dokunmayı bırakamaz. “Senin dinine yanarım. Ne istiyon benden” diyerek yarı kırgın yarı güleç bir halde Akın’a söylenip duruyordu. Akın, Nülüfer’i ayrı tutardı. İki ocuk annesi olduğunu biliyordu. Saygı duyuyor, sevgiyle yaklaşmaya özen gösteriyordu. Nilüfer de Akın’ın şakalarına alışkındı.

O gün Akın, neredeyse herkese takılıp, her zamanki haylazlığını konuşturmuştu. Vedalaşma anında, “Yoldaşlar, kulağımız haberlerde olacak. TIKKO’culara yaraşır şeyler duyacağımızdan eminiz. Bizler devrimci mücadelenin özneleriyiz. Yeter ki, inanlarımızla açtığımız yolda, ısrarla yürüyüşümüzden vazgeemeyelim. İnançlarıyla, bilinçleriyle ve kinleriyle bizden evvel dövüşenlerle geldik bugünlere. Ve yarınlar, kendimize yakın olduğumuz kadar yakın bizlere. Gelecek olmak, geleceğe adlanmak, tarihin bizlerden bekledikleridir. Bu güzelliklerle, kıvanç dolu düşüncelerle yollara düşeceğiz. Nice güzelliklerin hazzıyla

yeniden kucaklaşacağız. Unutmayın; her adımımız yarına dair bir iz olarak kalacaktır. Hepinize başarılar yoldaşlar” diyerek, hüzünlü ama gurur verici bir hava estirdi. Gülen gözleriyle, bütün yoldaşlarıyla kucaklaşmayı da ihmal etmiyordu. Akın, ayrılan mıntıkada yer almayı çok istiyordu. Çünkü, kitle faaliyetini çok seviyordu. Halkın içinde olmak, halkın sorunlarını dinlemek, onlarla hayata dair konuşmak, tartışmak Akın için yaşamsaldı. Devrimci bir insanın, halkla kuracağı bağlar, yakalayacağı devrimci ilişkiler, her şeyden önce halkla kaynaşabilmesinin yeri bir başkadır. Kitlelerin devrimci mücadeledeki rolünü iyi kavramak ve ona paralel bir davranış çizgisinin oluşturulması önemlidir. Gerçek bir devrimci, kitlelerle iç içe geçmesini bilir. Yeri geldiğinde onlardan bir parça olabilmeyi başarabilendir. İşte Akın bu noktada farklıydı.

Gerçekten bir halk insanıydı. Her insanla kısa sürede ilişki kurabilen, anında onların dünyasına girebilen, kendini dinleten, sevdiyen yaklaşımları vardı. Onun doğası öyleydi. Sosyal kişiliği, girişkenliğini besliyordu. Hiçbir insanı kendi beklentileriyle bir yerlere koymuyordu. Yaşlısı, genci, kadını, erkeği ya da çocuğu fark etmezdi. Akın, herkesle bir şekilde sohbet kurardı. Korkanı, çekineni, konuşmaktan sıkılıp geri duranı, yapmacık davrananı, yalan söyleyeni, içtenlikli dürüst olanı, hava atanı daha onlarca değişik biçimlerde davrananı olurdu. Akın, köylülüğün dünyasını iyi biliyordu. Tıpkı Emine (Ayfer Celep) gibi köylülerin düşünce dünyasına, değer yargılarına, kültürel özelliklerine, inançlarına ve bu yönlü hassasiyetlerine, düzenle ilişkilerine-çelişkilerine dair belirli bir kavrayışa sahipti. O yüzden, farklı tutumlara yabancı kalmaz, onlara yeni bir biçim verirdi. İlişkilerde süreklilik sağlar ve kalıcı şeyler oluştururdu. Bu da Akın’a hastı.

Gerillalar, bir köye iniyorlardı. Köye giderken yol üzerinde de aynı köyün yaylası vardı. Yaylada genelde kadınlar kalırdı. Gerillaya yabancı değillerdi. Önceden görmüş, konuşmuş insanlardı. Ama her defasında değişik numaralar yapmaktan da vazgeçmezlerdi. Akın da o köyü ve insanlarını iyi tanıyordu. Birim öncüleri yaylaya gitmişlerdi.

Akşam üzeriydi ve güneş batmamıştı. Yaylanın girişindeki evlerin önünde kadınlar çalışıyordu. Kadınlardan birisi gerillayı görür görmez “bayılıyor”, öncüler Akın’a haber veriyor. Akın hemen oraya koşuyor. “Bayılmış” halde yerde yatan kadını görünce, “*Ana yine mi aynı numara. Bunlar iş görmüyor artık. Başka şeyler denemelisin*” diyor. Kadın pozisyonunu bozmuyor. Diğer kadınlar da iş ciddiymiş gibi hava yaratmaya çalışıyorlar. Yaylanın çocukları ise tiyatro sahnesi izler gibi gülüyor, eğleniyor.

Akın, çocukları hemen başına topluyor. Çocuklardan bilgi alıyor. Baygın yatanın kızı, “*Anam dedi ki, onlar gelirse ben bayılacam. Siz de ağlayın tamam mı?*” diye annesinin senaryosunu söylüyor. Akın, çocuklarla bir tezgah hazırlıyor. Çocuklara diyor ki, “*Bizler evin arkasına saklanalım, sizler de baygın yatan anaya deyin ki, ‘kalk kalk gittiler’ ana kalkınca biz çıkarız, yine bayılır. Bakalım ne kadar oynayacak.*” Çocuklar sevmişlerdi oyunu. Hemen kadının başına toplanıp söylenenleri yapıyorlar. Kadın hemen kalkıyor, “*Gittiler gittiler değil mi?*” diyor. O sırada Akın köşeden çıkıyor, “*buradayız*” diyor. Kadın yine atıyor kendini. Bu defa da herkes kadının başına toplanıyor, hiç kimse ses çıkarmıyor. Bir süre öyle bekliyorlar. Sessizlik üzerine kadın gözlerini açıyor, karşısında Akın’ı görünce anında kapatıyor. Yaylada herkes gülmekten kırılıyor. Kadın en son pes ediyor ve kalkıyor. Tabii gerillada ayrı bir yerde tuttuğu Emine’ye sarılıyor. Emine “*ana bunu niye hep yapıyorsun?*” diye sorunca, “*kızım sizleri seviyoruz, gelmenizden rahatsız değiliz. Ama askerden korkuyoruz. Çocukların ağızını yokluyorlar, laf almaya çalışıyorlar. Korkumuz bundan*” diyor. Akın, uzun uzun neler yapmaları gerektiğini anlatarak kaygılarını gidermeye çalışıyor. Ve “*çocuklara güveniyoruz. Onlar asla sır vermezler*” diye de ekliyor. Çocuklar hep bir ağızdan, “*evet Akın abi kimseye söylemeyiz*” diyerek Akın’a destek veriyorlar.

Akın, propaganda ve ajitasyonda iyiydi. Halkın anlayacağı dili biliyordu. Her ne kadar İstanbul’un gecekondu mahallesinde büyüse de, köylülüğün ruhunu anlıyordu. Etkileyici konuşmaların zamanlamasını

iyi yapıyordu. Anın ihtiyacını doğru biçimde tespit edebiliyordu. Doğrudan insanların yaşamlarıyla ilişkilendirip, onlara anlatılanlar üzerinden düşünebilmelerinin kapısını açıyordu. Soyut değil yaşamdan konuşuyordu. Konuşmaları o yüzden etkili oluyordu. Ajitasyon ve propagandada her zaman iyi bir pratik sergileyen ve bu yönlü asgari bir donanımına sahipken halen öğrenebilme çabası içerisinde olması önemli bir yanıydı. Çünkü kendini, amaçları doğrultusunda ileri taşımayı önemsiyordu. Kitleler denilince, Akın için akan sular dururdu. '97 yazının Akın açısından ayrı bir yeri vardı. Bölge Komutanlık üyesiydi. Bir keşif faaliyeti vardı. Faaliyet için bir birim örgütlenmişti. Birimin sorumlusu Akın'dı. Emine, İsmail (Özgür Güler) ve birkaç gerilla daha vardı birimde. Keşfi yapılacak olan, ilk defa gidilecek olan Amasya'nın Taşova sınırlarında yer alan ve Tokat'ın Erbaa ile Turhal ilçelerinin sınırları içinde kalan Sakarat Dağıydı. Birimde Amasya Taşova'dan Emine vardı. İsmail ise Amasya'da bir dönem öğrenci olarak bulunmuştu. Akın ise esasen Çorumluluğu ile övünen bir Amasyalı olarak geçiniyordu. Çorum Mecitözü Dağsaray köyündendi. Köylülerinin çoğu da Amasya'da oturuyordu. Kendi akrabaları da Amasya'da ikamet ediyordu. Üniversite yılları da orada geçmişti. Amasya'ya gidiyor olmak sevindiriyordu. Sıkıntıları ise alanı bilen birilerinin olmamasıydı. Neyse ki güzel bir olanak çıkmıştı.

Tokat merkez Yaylacık Dağının birçok yaylasında çobanlık yapmış olan ve daha önceden de Sakarat Dağındaki yaylalarda çobanlık yaptığı için oraları çok iyi bilen bir çoban, gerillaya yardım edecekti. Bu durum herkesi sevindirdi. Çobanı tanıyorlardı. Herkesin sevdiği, sözüyle, özüyle bir olan ve güven veren birisiydi. Başta Akın olmak üzere herkes için bir ilkti böylesine bir olanak.

Akın, yaşlı ama gençlere kök söktürecek çobanla faaliyete çıkıyor olmaktan çok memnundu. Çobana hemen bir kod isim verdi "*seninle birlikte olduğumuz sürece sana Süleyman amca diyelim. Bu isim bizler için çok değerlidir. Partimizin 2. Genel Sekreterinin ismiydi; Süleyman*

Cihan 12 Eylül darbesi döneminde gözaltına alınıp, işkenceler edilerek katledildi. Ser verdi ama sır vermedi. Canını koydu ortaya ve düşmanı kendi kalesinde yenilgiye uğrattı” dedi. Süleyman Amca da “Beni gurlandırdınız çocuklar. Daha önce de anlatmıştınız, İbrahim’in can bedeli direnişini. Ben, yürekten mert, yiğit insanları severim. Bu kalles dünya, yalanlardan kurulu. İnsanları da öyle. Yiğitlik, mertlik öldü. Sizler de biliyorsunuz, aynı obada (yaylada) yan yana duran üç beş evin insanı bile, birbirinin kuyusunu kazıyor. Malı mülkleri olanın dünyası, sahtekârlıklarla dolu. Bizim gibi yılda sekiz dokuz ay çobanlık yapanlar bilir. Şu varlıklılar birbirlerinin yüzlerine başka konuşuyorlar, arkalarından başka. Ama sizler, zamanın talebeleri öyle değilsiniz. Bir de bir zamanlar bu dağları mesken tutan, devlete baş kaldırmış, sözünün eri, haksızın yanında yer tutan eşkıyalar vardı. Başka da tanımam. Sizleri tanımış olmak beni çok ihya etti. Beni anlayan, sayan insanlarsınız. Bunu gördüm ya, daha ne diyeyim. Sizleri Boğalı’ya (Sakarar’ın diğer bir adı) götürmek benim boynumun borcu” dedi. Gerillalar sevindi. Akın, Süleyman amcanın kasketini alıp başına yeni bir kep giysisi araziye uygun olsun diye de, haki renkten kamuflajlı bir gömlek giydirdi. Omzunda taşıdığı çift kırmalı av tüfeğiyle, hazır bir gerilla olmuştu.

Akın, Süleyman amcaı yolculuk boyunca bir gerilla gibi işledi. Süleyman amcanın tek sıkıntısı gece yürüyüşlerinde sigara içemesiydi. Her molada içiliyor olsa da, “ya Akın, ben sürünün peşinde koştururken cigaram olmayınca iş görmez oluyorum. Otururken cigara içmek tat vermiyor bana. Gel şu kuralı bu gecelik kaldırak ne dersin?” demekten de geri durmuyordu. Akın, askeri açıdan ne anlarsa da ikna edemiyordu. Ama Süleyman amca, kurallara da uyuyordu. Gerillalar en çok da Süleyman amcanın parkasına sarınıp bir ağaç dibinde gecenin soğuşuna aldırmaıksızın, deliksiz uyumasına şaşırıyorlardı. Kendileri, sırt sırta vermelerine, üzerlerine şal örtünmelerine rağmen yine de üşürlerdi.

Süleyman amca, çok iyi bir kılavuzdu. Yaylacık’tan Sakarar geçiş hattını tüm detaylarıyla gerillaya gösterdi. Güzergâh boyunca yakınlara

rından geçtikleri köyler hakkında bilgi veriyor, karakolların olduğu yerleri ve bildiklerini de eksiksiz anlatıyordu. Yolları, patikaları, vadileri, dereleri, su kaynaklarını, açıklıklarını, yayla yerlerini isimlerine kadar birçok şeyi gerillaya aktarıyordu. Kısa sürede birçok bilgiye ulaşmışlardı. Tabi en güzel yanı da, kendisinin tanıdığı, güvendiği ve gerillanın da güveneceğini düşündüğü tanıdıklarını da gerillayla buluşturmasıydı. Keşif faaliyetin en güzel yanındı. Tabi ki Boğalı'nın da birçok yerini öğrenmişlerdi. Gerillanın haftalarca sürdüreceği bir çalışmayla elde edeceği bilgileri, belki daha fazla da sürebilirdi, çok kısa zamanda edinmişlerdi. Süleyman amcanın engin arazi bilgileriyle gerillalar, hızlı bir keşif faaliyetini başarılı bir biçimde tamamlamışlardı.

“Akın buraların ormanı güzeldir. Suları iyidir. Hele de Boğalı'nın Taşova yakasında, her derede buz gibi su akar. Obaların olduğu yerlerin suyu ise bir başkadır. Arazi iyidir. Her bir yanında barınabilirsiniz. Ama halkı dersen, o kadar iyi diyemem. Buralarının topu sağ partilidir. Solcusunu bulamazsın. Günahlarını almayayım ama çok iyi insanları da var. Zamanında eşkıyaları besleyenleri biliyorum. Kalpleri temizdir onların. İnsan derler, her yabancıya kapı açar, sofraya sunarlar. Öte yandan, koşar adımlarla muhbirlemeye gidene de çok çıkar bilesiniz. Bu insanoğlunun halini anlamak zordur. Boşuna dememişler 'çiğ süt emmiş' diye. Sizler daha iyi bilirsiniz. Yüzlerce insan görmüşsünüzdür. Her biriniz insan sarrafi olmuşsunuzdur. Benim diyeceğim hep temkinli olun çocuklar. Sizlerle kaç gündür beraberiz. Hele de şu kızların silah elde savaşması beni mest etti. Hep düşünüyordum, bunlar yapamaz diye. Ne yalan söyleyeyim, kendi yalanlarımla kendimi kandırmışım. İnançım bir kat daha arttı vallah” diye de duygularını düşüncelerini paylaşmayı ihmal etmiyordu Süleyman amca.

Akın, Süleyman amcayla kaldığı süre içerisinde birçok şeyi konuştu. Adeta sırdaş oldular. Ayrılmaları da kolay olmadı. Herkesle kucaklaşan Süleyman amca, ayrılırken bir yoldaş hüznü yaşattı. Aylar sonra tekrar Yaylacık'ta karşılaştıklarında, Süleyman amca aynı coşkuyla, heyecanla, sevinçle sarılmıştı her birine.

Bir yıl sonra gerilladan firar ederek ihanetçi olan bir soysuz, tanıdığı herkesi düşmana vermişti. Verilenler arasında Süleyman amca da vardı. Gözaltına alındı, işkence yapıldı, sorgulandı. Ama adına leke sürdürmedi. Bırakıldı sonradan. Gerillalara değil kendisini ele vereneydi kızgınlığı. Biliyordu ki Emine'si, Akın'ı, İsmail'i ve daha niceleri vardı. Bu yolda emin adımlarla yürüyen, cesur, mert ve sözlerinin eri olanların içlerindeki çürükler ayıklanıyordu. Bunlar da kaçınılmazdı. Kırgınlık yaşasa da uzaklardan selamlarını gönderirdi Akın'a. Unutmaz, unutulmazdı artık Süleyman; dağların mert, fedakâr insanı.

Aynı yıl, eylemler de yapılmıştı. Akın, orman işletmesine yönelik yapılan eylemin sorumlularındandı. İşletmedeki orman işçilerine dönük yaptığı konuşmalarla, onların kafalarındaki sömürülmeye dair üzeri küllenmiş fikirlere canlılık getirmişti. Eylem anında eylemin propagandasını yaparak, işçiler arasında da eylemin haklılığına, meşruluğuna dair düşüncelerini uyandırmıştı.

Her şey iyi gidiyordu o sene. Ama en verimli zamanlarında, herkeste hayal kırıklığı yaratan bir suç işlemişti. Ve üyelikten düşürülmüş, görevleri alınmıştı.

Akın için telafisi zor bir süreç başladı. Onca yılın birikimi, deneyimi, yenik düştüğü zaafıyla tuz-buz olmuştu. Devrimcileştiremediği yanlarına teslim olmuştu. Partiye, yoldaşlarına açık olamayışının ceremesini çekecekti. Kapalılığın, insanı kendi içine ve kendi zaaflarına hapsedeceğini biliyordu oysa. Lakin yeterince içselleştirememişti. Kendine yabancılaşmanın farkında değildi ya da görmek istemiyordu. İnsanların doğruları dillendirmesiyle, doğrularla bütünleşip onları kendilerinde cisimleştirebilmesi arasında bir mesafe olabiliyor. Hâlbuki kendilerinde içselleştirdikleri ve yaşamlarının olmazsa olmazı haline getirebildikleri şeyleri, insanlar daha güçlü söylerler. Kendilerinde hayat bulmayan ama başkaları için can-başla dillendirilenler, yabancılaşmanın, ideolojik erozyonun, içsel parçalanmanın ve nihayetinde yenilmenin söylemleri olabiliyor. Akın, bir sürü olumluluğunun yanında, kendisini bir çırpıda silip atabilecek zaaflarıyla yaşıyordu. Belki olan-

biten birer sonuçtu. Asıl mesele nedenlerde, yaşanan süreçlerdeydi aslında. Belki de aynı noktalarda birçok şey anlatmıştı. Şimdi ise inanırlığını, güvenilirliğini yitirmişti. Kişi olarak hata yapsa da hasara uğrattığı şeyler büyüktü. Güven bunalımına neden olabilen bir hava estirmişti. İlk günler farkında olmasa da sonradan öğrenecekti.

Akın, iyi konuşarak, etkili anlatımlarıyla farklı bir izlenim veriyordu. Bir Akın kişiliğinin algılanmasını sağlıyordu. Bu algıyı da hissediyor ve yaşıyordu. Hoşnut olduğu bir algı vardı. Bu, kendisine karşı subjektifleşmesine neden oluyordu. Yeterlilik düşüncesine kapılıp, hatalar yapabileceğini, zayıflıklar gösterebileceğini, yetersiz kalabileceğini pek hesaplamıyordu. Yani kendine müdahale etme gereğini ortadan kaldırıyor. Bu durum ister istemez hatalara sürükleyecekti. Nitekim öyle de oldu. Kendine karşı subjektif yaklaşımı, kapalılığını büyütmesinin nedeni idi. Kapalılığı da kendi üzerindeki öz denetimini zayıflattı.

Gerillalar, Akın'a eskisi gibi bakmıyor, yaklaşmıyordu. Dünün ilişkilerine çok uzaktı her şey. Bir zamanlar kendilerine ideolojik-politik-askeri eğitim veren Akın yoktu onlar için. Bazıları kabullenemiyor, bazıları da durumuna üzülyordu. Devrimci yaşamın kökleşmesi önemliydi. Yeni insanla yeni bir toplumun temelleri atılacaktı. Onlar da, bugünden başlayacak dönüşümle mümkündü. O yüzden tavizsiz olunması gerekiyordu. Suçsa cezası verilmeli, yanlış yapılmışsa telafisi yapılmalıydı. Geleceğin idealleri gerçekleştirilmeliydi, atılan her adıma. Ayıklanmadan, gereksiz yüklerden arınmadan yürümek, kolay değildi. Devrimçileşmek bu seyrin esas halkasıdır. Yeter ki, ısrarda, kararlılıkta geri durulmasın. İnsanın, tarihsel kaderi de ancak böyle değişebilirdi.

Akın, ilk günler suçunun ne olduğunu, neye denk düştüğünü bilmiyordu. Daha doğrusu görmek istemiyordu. Zamanla hissedecekti her şeyi, öyle de oldu. O eski Akın'ın canlılık, neşe dolu ilişkileri yoktu artık. Sönmüşü, küllenmişti birçok şey. Kendini toparlamak istiyordu. Ama çıkış yolu bulamıyordu. Yaklaşık bir yıl sürüklendi aynı

akıntıda. Durduramıyordu kendini. '98 sonbaharıydı. Akın, Samsun birliğindeydi. Yine şehit haberleri gelmişti, Tokat'taki gruplardan. Bahattin Günel, Leyla Karataş, Zeynel Çalpar, Ümit Güner şehit düşmüştü. Ağustos'ta da Hakan Karabulut şehit düşmüştü. Akın, böyleleri anlarda söz söyleyecek güç bulamıyordu kendinde, eziklik yaşıyordu. Oturmuş bir ağaç dibine derin derin düşünüyordu. Düşünceler sarsıyordu kendisini. Ama çıkış yolu bulamıyordu. Düşünüyordu, dalıyordu yine de kendi güçsüzlüğüne esir olmaktan kurtulamıyordu. Geçmişine doğru derin düşüncelere dalmıştı. '90'lı yıllardaydı. Amasya'da öğrenciyken bir yandan da gelecekte Karadeniz'e çıkarılacak olan gerillanın hayalini nasıl kurduklarını anımsadı. Her şey bir grup coşkulu, atılgan Partizan'ın çabasıyla şekilleniyordu. Sayıları çok değildi. Belki üç-beş kişiydiler. Ama cüretkârdılar. İlk kez bölgede yerel komite kurmuşlardı. Sınırlı olanaklar içinde gerilla çıkartmanın çalışmalarını sürdürüyorlardı. Acemiydiler, deneyimsizdiler. Profesyonel değillerdi. Ama amatör ruhlarıyla amaçlarına giden yolun haritasını çizmeye uğraşıyorlardı. Belki büyük silahları yoktu. Bellerinde tabancalarıyla Karadeniz'in partili ilk gerillaları olabilmişlerdi. Giresun, Ordu çevresindeki kendi kavrayışlarına paralel bir faaliyet örgütlemişlerdi. Yeri geldi dağıldılar, zayıfladılar. Ama ısrarlarından vazgeçmemişlerdi.

Öyle ki, Ordu Gürgentepe ilçesine bağlı Işıktepe'de azıllı bir sivil faşist olan halk düşmanı Necati İşler'i ellerindeki tek tabancayla cezalandırmışlardı. Bu unsur, devrimci düşmanı, eli kanlı bir katildi. Bölgede teşhir olmuş, ilmek boğazına dolanan birisiydi. Helikoptere binip, devrimcileri bir bir gösteren, katledilmesine sebep oldu. Acemi ama kararlı olan gerillalar, düşmanı ölümle cezalandırmışlardı. Partinin bölgedeki ilk eylemine imza atmışlardı. Akın, tüm bunları bir bir düşündü. Yeniden yaşadı. Karadeniz'in ilklerinde yer almıştı. Coşkuyu, mücadele şevkini düşündü. O ateşi yeniden bulabilir miyim diyordu kendi kendine. '92'de yakalanmasını, bir yıl sonra '93 Şubat'ında Nevşehir Hapishanesi'nden firar edişini, hemen yeniden

Karadeniz'e gerillaya katılışını hatırladı. Yaşadıklarını düşündükçe kendinde yitenlerin farkına varıyordu. Bu gidişe dur deme zamanı çoktan geçti diye düşünüyordu. Son şehitlerle ezikliği daha da derinden yaşıyordu. Silkinmek, yeniden doğrulmak gerekiyordu. Kervan yolda dizilirdi. Her şeyi yeniden, eskisi gibi güzelleştirmek mümkündü. Bu esas olarak kendi elindeydi.

O günden sonra kendine bir yönelim belirledi Akın. Gerilla birliğinin öncüsüydü. Oradan başlayacaktı. En iyi biçimde yapacaktı. Görevler isteyecekti yeniden. Kendini kaybettiği yerde yeniden bulacaktı, yeniden yaratacaktı. Sahip olduğu birikim de bunu gerektiriyordu zaten. Geç bile kalmıştı.

Düştüğü durumdan kurtulmak istiyordu. Bunu da yoldaşlarıyla yapacağını biliyordu. Kırılan güveni yeniden yaratmak lazımdı. Bunun için de yoldaşların desteğine ihtiyaç duyuyordu. Her ne kadar esas adımları kendisi atacak olsa da, destek onu hızlandıracaktı. Yoldaşlarının özeleştiril tutum takınarak hatasını telafi etmek isteyenlere karşı nasıl davrandığını biliyordu. Sahiplenirlerdi, destek olurlardı.

Böyle bir süreçte Akın'ı en çok etkileyenlerden birisi de, bir zamanlar sorumlusu olduğu ve iyi şeyleri paylaştığı Hatice'nin (Fehiman Bozgurt) kendisine karşı tutumlarıydı. Hatice, Akın'ı her şeyiyle bir çırpıda silip atmıştı. Akın'a karşı alabildiğine katı davranıyor, her defasında kırıcı oluyor, sekte tutumların hâkim olduğu bir yaklaşımı bütün ilişkiye damgasını vuruyordu. Sınırları ve etkisi belli olmayan bir tahammülsüzlük söz konusuydu. Hatice için Akın'ın söylediği, yaptığı her şey artık ya yanıltıcı ya da kendince en iyimser haliyle güvenilirmez, tartışılır şeylerdi. İstisnasız her gün sert tartışmalar yaşıyordu. Sorumluların defalarca kez anlatımlarına rağmen bu durum devam ediyordu. Hatta pratik tedbirlere bile başvuruluyordu. İkisine mümkün olduğunca aynı birimde görev verilmiyor, ortak iş yaptırılmıyor, arka arkaya güvenlik nöbetleri yazılmıyor, devriyeye birlikte gönderilmiyor...vs. Ama Hatice ne yapıp edip bir yolunu buluyor, her fırsatta Akın'ı ezmeye yelteniyordu. Akın ise bu durum karşısında çaresizdi.

Bir gün parti organı üyesi bir yoldaşıyla sohbet ederken, “Hatice’yi anlıyorum. Ama bu kadarı da çok fazla. Tamam, büyük bir yanlış yaptım. Bu durum bazı hassasiyetleri incitti, kırdı. O güne kadar yaratılanlara zarar verdi. İlişkileri temelden sarıstı. Bunlara olan tepkiyi, tahammülsüzlüğü anlıyorum. Bir yere kadar normal karşılıyorum. Çünkü bu kısmı bana ait. İstemesem de bu böyledir. Hatice, bir yerden sonra benim pratiklerime olan tepkisinin ötesine taşıyor, işte tam da orada kendi gerçekliğinin sorunlu kısımları ortaya çıkıyor. Hata yapmanın boyutları önemlidir. Sonuçta hepimiz hatalar yapabilme potansiyeli taşıyoruz. Bunu meşrulaştırmak için söylemiyorum. Hatice, yönetici olan ya da belirli sorumlulukları bulunan insanların hata yapmaması veya yapamayacağı gibi bir düşünce içinde. Bunu normal zamanlarda kendisiyle konuşmuştum. Ama ikna olmuyordu. Yönetenlerin mutlak biçimde hatasız olması gerektiğine inanıyordu. Kafasında belirli kalıpları var. Ki bunların çoğu mükemmeliyetçiliğinden besleniyor. O kalıplara göre de insanları yargılıyor, ilişkilerini ona göre şekillendiriyor. Bu da onu gerçeklikten kopartıyor. Çok şekilci; öze yaklaşımı biçim merkezlidir. Biçimden öze gidiyor. Herkesi kendi subjektif beklentileriyle bir yerlere oturtuyor. Her kim yanlış yaparsa da Hatice yanlışta neden olan asıl unsurlara gitmeye bile gerek görmeden yargılıyor, tanımlamalar yapıyor. Oysa, hataya yaklaşım konusunda saatlerce bilimsel temelde demeçler verebilir. Pratikte ise her şey çok farklı işliyor. Hatice, kendi yanlışlıksız kavrayışıyla yaklaşıyor. Bunu ben söyleyemem. Çünkü dinlemez, önemsemez. Aksine, yaşadığım pratiğimle bana yönelir. İşte canımı bu sıkıyor. Çaresizlik denilen şey de bu. Hatice’ye biraz da kendi gerçekliği anlatılmalı. Ben kaldıramıyorum artık” diye uzun uzun içini dökmüştü Akın. Söyledikleri, Hatice gerçekliğine denk düşen, doğru şeylerdi ama Hatice’ye anlatılsa da etkisi olmadı. Kısmen kendini frenlese de, esas sorunlar yaşanmaya devam etti. Belki değişen koşullarla farklılaşabilirdi ancak.

’98-99 kış süreci, pratik koşuşturmacalarla geçiyordu. Gerillalar, yoğun biçimde, kışın üstlenebilmenin telaşını yaşıyordu. Yer yer çatış-

malar, açığa çıkan barınaklar, deşifre olan hazırlıklar, ardı-arkası ke-silmeyen operasyonlar, günlerce süren kovalamacalar, kışın soğuk ve zorlu koşulları bir aradaydı. Bu durum ister istemez gerillaların ilişkilerine de yansıyor. Dar pratiğin, gündelik rutinliğin yarattığı sıkıntılardan, gereksiz sorunlardan uzaklaşıyorlardı. Herkes, dışındaki koşullarla, karşılaşılan güçlüklerle uğraşıyordu. İç meseleler pek çıkmıyordu. İlgiler, duyarlılıklar değişmişti. Bu durum Akın için de iyi olmuştu. Çaresizliğine neden olan şeyleri pek yaşamıyordu. İlişkileri de farklılaşıyordu. Akın, kendini toparlamaya çalışıyordu. Belirli adımlar da atıyor, yavaş yavaş eski canlılığına kavuşuyordu.

'99 Ocak ayında, barınakları açığa çıkan ve dışarıda kalan iki mın-tıka gücü Tokat'ın Turhal ilçesine bağlı bir köyde buluşmuşlardı. Tokat grubuyla, diğer devrimcilerin gerilla grubu birlikte hareket ediyordu. Amasya-Samsun grubu da katılınca oldukça kalabalık bir güç oluşmuştu. Barınak yoktu. Depo olanakları ise çok kısıtlıydı. Yer yer köylerden destek alınmaya çalışılıyordu.

Birliklerin bulunduğu köyde bir evde oturuluyordu. Oturulan odanın duvarında Atatürk posteriyle Hz. Ali posteri yan yana asılıydı. Bu manzara, evin sahiplerine dair bir düşünce veriyordu. Ev sahibi de tuhaf davranışlarıyla Kemalizm hayranlığını, altı boş klişe cümleleriyle dile getiriyor, devletçi olduğunun propagandasını yapıyordu. Akın, fırsat kolluyordu. Civardaki köyleri iyi tanıyordu. Kendince, asgari düzeyde de olsa dini-mezhepsel temelde belirli bir bilgisi vardı. Ev sahibinin konuşmalarına daha fazla dayanamadı, söz aldı. *“Bak amca, düşüncelerine saygımız var. Bu aynı zamanda insanın insana saygısıdır. Ama bizler her düşüncenin yeri geldiğine tartışılabilir olduğuna inanıyoruz. Atatürk'ü savunuyorsun ama yaptıklarını yeterince bilmiyorsun.”* Akın sözünü bitirmeden köylü, *“bana Atatürk'ü öğretme tabii ki biliyorum. Bilmesem asar mıyım fotoğrafını”* diye hemen tepki gösterdi. Akın, havayı yumuşatarak, *“peki sana bir soru sorayım. Tekke ve zaviyeler kanununu kim çıkarttı?”* Köylü, *“bilmiyorum”*; Akın, *“Atatürk çıkarttı. Amacı neydi? Çok açık, halkın inanç-*

larını tekleştirmek, dini laiklik adı altında devlet güdümüne almak ve onu kendi iktidarlarının bir parçası haline getirmek. Halkın inançlarına yönelik bir baskı yasası çıkartıldı. En yakın örneği, komşu köyde bulunan ve hepinizin de ziyaret ettiği, adaklar adayıp, kurbanlar kestiği tekkeye bile kilit vurdurdu Atatürk. Kemalizm dediğiniz düşünce, aslında bir baskı düzeni kurdu. ‘Köylü milletin efendisidir’ diye bir söz söylemiştir. Her yerde yazılıdır. Hanxi köylünün refahı, düzeni. Bunların hepsi yalan. İnsanların kafasını karıştıran boş vaatlerden başka bir şey değildir. Köylülük her geçen gün yoksullaşmıyor mu? Bak kaç hane daha göç etti. Yarın senin de gitmeyeceğinin garantisi yok. Aleviler hiçbir zaman Kemalizm’in gerçek yüzünü görmek istemedi. Kendilerini avuttular. O yüzden anlatıyorum bunları” deyince köylü de, “Türbemize de kilit vurdular doğru. Ama hiçbir kilit türbemizin kapısını kapatamazdı. Kilit vurmuşlar, ertesi gün gelmişler ki parçalanmış. Hubyar Baba kırmış kilidi. Zaten kilit vuranlar da sınamak için yapmışlar. Bakmışlar ki olmuyor, bir daha kilitlememişler” deyince, Akın söyleyecek söz bulamıyor. Herkes Akın’ın köylüyü köşeye sıkıştırdığını düşünüyordu. Ama köylü iyi manevra yapmıştı. Akın da biliyordu; işin ucunda inançları olunca insanlar ne yapar eder bir çıkış yolu bulur, düşüncelerine destek niteliğinde yeni şeyler keşfederlerdi. Akın, uzun uzun Kemalizm ideolojisinin teşhirini yapsa da köylüyü ikna edememişti. Köyden ayrılırken İsmail “Ne iş yoldaş, sen ki zehir gibi manevralar yapardın. Köylüyü ikna etmeyi bırak, ne-redeyse o baskın çıkacaktı. Cephaneliğin zayıflamış sanki” diye takılıyordu. Akın da, “Doğru vallahi, yeniden stok yapmam lazım. Ama iyi bir deneyim oldu. En azından yarın için bazı fikirler edinmiş oldum. Köylünün de hakkını vermek lazım. Sevdim onu. Kıvrak bir zekâsı var. Benim gibi kaçamak yolları iyi biliyor” diyerek, kendisine de dokunmayı ihmal etmiyordu.

İsmail, Akın’ın durumuna inanamayanlardan hatta en büyük hayal kırıklığını yaşayanlardan birisiydi. Dersim’liydi. Amasya’da öğren-cilik yaparken, kendisinden beş-altı yıl önce oralardan geçmiş olan

Akın'ın hikâyelerinden etkilenerek şekillenmişti. Akın'ın yıllar sonra Amasya'da iz bırakmış olması hoşuna gitmişti. Anlatımlarla, kafasında bir Akın oluşmuştu. Tanımadan evvel sevdiği, saygı duyduğu, bir dizi özellikleriyle örnek aldığı kişiydi. '96 yazında gerillaya katıldığında kendisini en çok heyecanlandıran şey, Akın'ı tanımaktı. Belirli bir düzeye gelmiş olmasına da ayrıca sevinmişti. Anlatılanla örtüşen bir Akın'la karşılaşmıştı. Yaşanan sorunun, ortaya çıkan durumun İsmail üzerindeki etkisi çok farklı olmuştu. Çünkü Akın'ın pratiği doğrudan kendisini sarsacak nitelikteydi. Bir süre toparlamamıştı. Ama kişilik yapısı gereği; Akın'a pratiğinden dolayı çok kaba yaklaşımlar sergilemedi. Mülayim bir yapısı vardı. Partiye, yoldaşlarına güveniyordu. Zamanla birçok şeyin çözüme kavuşabileceğine inanıyordu.

O yüzden daha kontrollü davranmaya çalışıyordu. Kişilere dair bilgilenirken ya da onları kafasında somutlarken düştüğü subjektifliği görüyordu. Yaşama dair bakış açısı ve ufku her şeye rağmen genişliyordu. Tek tek meselelerle sınırlanıp darlığa düşmemek gerektiğini biliyordu. Akın'a yaklaşımı da bu paraleldeydi. '99 ilkbaharında İsmail ve Akın aynı birlikte faaliyet yürütüyordu. Akın, İsmail'i kırdığını, incittiğini biliyordu. O yüzden telafi etmeye çalışıyordu. İsmail'in kendisine karşı mütevazı yaklaştığını görüyordu. Kendisine yanıt olmak için çaba sarf ediyordu. Roller değişmişti. İsmail, gerillaya katıldığında kendisini askeri olarak eğiten komutanına şimdi komutanlık yapıyordu. Garip karşılsa da, yaşamın seyri böyle işliyordu. Akın öncü, İsmail ise öncü komutanıydı.

21 Nisan 1999'da, Tokat merkeze bağlı Serkiz (Şehitler) köyüne gidilecekti. Tuncay (Hasan Akyol) komutasında, Akın, İsmail, Doktor ve Ünal (Cem Ergüldü) hazırlıklarını yapıyordu. 14 Nisan'da Arhoğ (Yeşilalan) köyündeki çatışmada Seyit Külekçi ve Doğan Altun şehit düşmüşlerdi. Bir gerilla da yaralanmıştı. Yaralıya müdahale edecek tıbbi malzeme yoktu. Tesadüfen doktorlar, on gün önce de Serkiz'de bir köylüye ilaç siparişi vermişlerdi. O listede bulunan

ilaçlara acilen ihtiyaç vardı. Köylüye zaman verilmemişti. Alıp evde tutması söylenmişti. O gün, onları almaya gidiyordu gerilla birimi.

Güzel bir bahar havası vardı. Henüz yapraklar açmamıştı ama ağaçlar tomurcuklanmaya başlamıştı. Karlar erimiş, zirvelerin sadece kuytuluklarında kalmıştı. Onlar da eriyordu. Akın, Doktor'a "yoldaş, bilirsin bu vakitlerde April'in beşi (Eski takvime göre Nisan 5 demektir. Yeni takvimde 18-20 Nisan arasına denk gelir) denilen soğuklar var. Bugün 21'i ama halen gelmedi April beş soğukları. Hava iyi görünüyor. Ama gece belli olmaz. Zaten April beş soğuğu birden gelir. Bir bakarsın gece yarısı kar yağıyor. Ona göre giyin kuşan" dedi. Doktor, pek oralı değilmişçesine sadece "biliyorum, biliyorum" deyip geçiştirdi. Hatta, parkasını bile çantasına almadı. Akın, "doktor bari parkanı alsaydın" deyince, Doktor, "Akın yoldaş, şu havada hiç April beş havası var mı? Ortalık çok iyi. Hava da sıcak. Ben almayağım parkayı" diyerek ısrarını sürdürdü. Akın da son olarak, "öyle olsun Doktorum. Gecenin bir vakti kar yağmaya başlarsa, o zaman konuşuruz seninle" deyip sohbeti bıraktı.

Bildikleri bir alandı. Serkiz köyüne doğru yola çıkmışlardı. Gündüz yol alınabilecek bir arazi vardı. Akın için Serkiz köyü daha doğrusu şimdiki haliyle ismi farklı bir önem arz ediyordu. Serkiz, eskiden Ermenilerin yaşadığı bir köymüş. Serkisyan adlı bir Ermeni'den almış ismini. Ama bu ülkenin dört bir yanında olduğu gibi Tokat'ın da birçok köyünde aynı son yaşanmıştı. Irkçı-şovenist ideolojinin soykırımına maruz kalanlar bir bir yok edilmişti. Katledilemeyenler ya sürgün yollarında ya da katı asimilasyonlarla kimliklerinden arındırılmıştı. TC tarihine katliamlar, kıyımlar tarihi denmesi boşuna değil. Binbir çeşit asimilasyon politikalarıyla onlarca kültür yok edilmişti. Ermeni ve Rum yerleşim yerlerinin isimlerine bile tahammül edemeyen faşizm, Türkleştirme politikasıyla tüm isimleri değiştirmişti. Tokat'ın köylerinin neredeyse yarısından çoğunun ismi Ermeni ya da Rum isimidir. Şu an bile köylüler yaşadıkları yerleri eski isimleriyle söylerler. Yeni isimler benimsenmiş değil. Serkiz de bunlardan birisiydi.

Akın, böyle yerlere özel ilgi gösteriyordu. Köyün geçmişine dair bilgiler topluyor, öğreniyordu. Zaten kendi köklerinin de Ermenilere dayandığını söylerdi. Aile soylarının bir tarafında Kürtlük, bir tarafında Ermenilik olduğundan sık sık “*ben ezilen halkları temsil ediyorum*” derdi. Tuncay da “*Kürt yanın net. Tipinden belli zaten. Ama Ermenilik kısmını bilmiyorum*” der, takılırdı. Akın da muhabbeti renklendirmek için, “*zaten, firar öncesi yakalanmam da tipten daha doğrusu, tipsizlikten kaynaklıydı. Giresun Bulancak’ta yakalanmıştım. Kırıldaydık aşağıya inmiştik. Üzerimdeki kıyafetler uygun değildi. Pejmürde bir haldeydim. Zaten Kürtlük görünüşümüz basbas bağırdıyordu. Bir kulübede telefon ediyordum. Aniden çullandılar üzerime. Hem de şüphe üzerine. Sonradan duydum ki aynı gün orada Dev-Yol’cular bildiri dağıtmış. Polisler de dört bir yandaymış. Tipten ele verdik kendimizi*” diye yaşadıklarını da anlatıyordu. Güzel duygular eşliğinde gidiyorlardı. Akın, orman içi yoldan dikkatlice ilerliyordu. Köye çok uzaktılar. Köyü gözetlemek için uygun bir mesafeye kadar ineceklerdi. Akın, birden çöktü ve silahını yolun üst kısmına doğru çevirdi. Grup da aynı hızda çok pozisyonu alarak dikkat kesilmişti. Akın, geriye dönerek Tuncay’a, “*yolun üstünde orman içinde yürüme sesleri aldım*” diye bilgi verdi. Tuncay’da İsmail’le birlikte, yanaşıp bakmalarını istedi. Yolun üstüne çıktıkları anda büyük bir gürültüyle yoğun bir koşuşturmaca sesi geldi. Öncüler, gülerek indiler. Akın, “*kalabalık bir domuz sürüsüydü. Köy yönüne doğru kaçtılar*” dedi.

Mola vermişlerdi. İsmail’in gözüne bir şey kaçmış, Doktor’a gösteriyordu. Doktor bir süre, “*Bir şey yok*” dedi. İsmail’in gözü halen yanıyordu ve bir şeyler batıyordu. Sonra Akın’a bakmasını söyledi. Akın dikkatlice bakınca küçük bir şeylerin gözde olduğunu fark etti. Temiz bir bez ucuyla çıkardı onu. İsmail, Doktor’a dönerek, “*Vallahi Doktor, iyi ki gerilladasın. Ezkaza doktor olsaydın SSK’daki doktorları bile aratırdın halkımıza. Halkımızı kurtarmışız*” diye sitem ediyordu. Tuncay da İsmail’in ilk seneki göz sorununu hatırlatarak Doktor’a hatırlatmada bulundu.

İsmail, Amasya’da öğrenciyken gözaltına alınıyor. İşkencede, gözünün ağ tabakasında hasar oluşuyor. Sivilce gibi mercimek büyüklüğünde bir şeyler çıkıyor. Tedavi olmadan gerillaya katılıyor. Doktor’a gösteriyor. *“Doktorum bunun bir hal-çaresine bak”* diyor. Doktor inceliyor *“yok yok bu beni aşar. Tıbbi bir müdahale lazım”* diye düşünce belirtiyor. Günün birinde İsmail, öncülük yaparken sık çalılıkların içinde yolunu bulmaya çalışıyor. Gece olduğu için epeyce uğraşiyor. Bu esnada ince bir çalı ucu gözüne batıyor. İlk anda kötü bir acı yaşıyor. Gözünün kanadığını sanıyor. Ama aldırış etmiyor, yola devam ediyor. Sabah kalkıyor ki, gözündeki sivilce gibi çıkıntı patlamış ve gözü de çok iyi, çok seviniyor. Grup komutanına giderek, *“yoldaş akşamki geçtiğimiz yere geri gidelim. Gözüme batan çalıları biliyorum. Canımı yaktıkları için o kızgınlıkla uçlarını kırmıştım. Kolaylıkla bulurum. Ben o çalıya çaput bağlayacağım. Çok hayırlı bir iş yaptım”* diyerek sevincini paylaşıyor. Tabi Doktoru da unutmuyor, *“ne oldu Doktorum, hani tıbbi müdahale lazımdı. Bir çalı kadar bile cesaretin yok vallahi. Senin yapamadığını çalı yaptı”* diye takılıyor.

Tuncay’ın hatırlatmasıyla yeniden, o günlerin Doktor’a has ilginç anılarına yolculuk yapmışlardı. Doktor, kendine has yanlarıyla bambaşka bir renk katıyordu gerillaya. Her davranışı ayrı bir iz bırakıyordu.

Tuncay’ın, *“gidelim”* demesiyle, yeniden yola koyuldular. Köyün tamamını göremeseler de, büyük bir bölümünü görebilecekleri uygun bir noktaya gelmişlerdi. Hava henüz aydınlıktı. Gözetleme imkânları vardı. Buldukları yerdeki çam ağaçlarına çıkarak köyü iyi bir şekilde dürbünlüyorlardı. İsmail gördüklerini aktarıyordu. Her şey normal gözüküyordu. Akşamları yaşanan rutin telaş vardı köyde. Hayvanlarla uğraşanlar, koyunlarını yerleştirenler, ahırlara girip-çıkan kadınlar, bağırانlar-çağırانlar, baltayla evlerinin önünde odun kıranlar, koşuşturan çocuklar vs. olağandışı bir durum görünmüyordu. Birazdan hava kararacaktı. Tuncay, *“yavaş yavaş ilerleyelim. Dere içlerinden gidebiliriz. Böylece giriş yapacağımız yerlere daha yakından bakmış oluruz”* dedi ve yürüyüşe geçtiler.

Aslında herkesin üzerinde bir tedirginlik vardı. Bir hafta önce Turhal ilçesinin Arhoğ köyünde hücre pususuna düşülmüştü. Benzer bir şeyin yaşanmasını kimse istemiyordu. Köylüye randevu verilmemişti. Malzemeyi alıp bekletmesini ve fırsat bulduklarında gelip alacaklarını belirtmişler. En azından belirsiz bir zaman vardı. Alanda, açık da verilmemişti. Bunlar biraz olsun iç rahatlatıcı şeylerdi. Yine de temkinli ve azami dikkatli davranmak gerekiyordu. Onun için doğrudan sipariş verilen eve değil de, önce farklı bir eve gidilecekti. Ondan sonra sipariş verilen eve gidilecekti.

Tuncay, son kez gruba açıklamaları yaptı. Uyarılarda bulundu. İsmail'e, *“sen ve Akın önden gidin. Yandaki dere yatağından inin. Evlerin arkasına çıkarsın. Oralari iyice denetleyin. Boş yerleri de kontrol edin. Mümkün olduğunca köpekleri uyandırmadan yaklaştırmaya çalışın. Evlerin çevresinin güvenli olduğundan emin olun. Daha sonra girilecek eve yönelin. Korunmalı ve kademeli ilerleyin. İlk evden bilgi aldıktan sonra bizler geliriz. Zaten sizleri göreceğimiz bir mesafede savunmada olacağız. En küçük dikkat çeken bir şey olursa hemen geri çekilin. Bunu unutmayın, tamam mı yoldaşlar?”* dedi. İsmail, her zamanki gibi gayet soğukkanlı bir şekilde *“Tamam yoldaş, sen bize bırak, hallederiz”* diyerek Akın'la köye doğru yola koyuldular.

Tuncay, Doktor ve Ünal'la savunma noktasına yerleşti. *“Parkalarınızı giyin. Biraz bekleyebiliriz. Terliyiz, üşümeyesiniz”* dedi. Doktor'un parkasını almadığını biliyordu. Şalını çıkarıp verdi Doktor'a. Doktor, gecenin soğuk olduğunu bilmesine rağmen parkasını almakla hata yapmıştı. Şalı sırtına atarak mevzisine yerleşti.

İsmail'ler, evlere yakın tarla bahçe gibi yerlere varmışlardı. Köyün çevresindeki bütün tarla ve bahçe kenarları neredeyse tel örgüyle çevrili olurdu. Ekilen her şeyi domuzlardan korumanın tek yolu buydu. Civarda domuz çoktu. Hem de kalabalık sürüler halinde geziyorlardı. Girdikleri her tarlayı, bostanı, bağı talan ederlerdi. Kimi zaman köpekleri bile umursamazlardı. Akın, *“tel örgüleri geçene kadar panto-*

lonlar kevgire dönecek” dedi İsmail’e. İsmail de, “benimkisi birkaç yerden yırtıldı bile” diye cevapladı. İlk evlere yaklaşmışlardı. Köpekler halen uyanmamıştı. Dikkat çekici bir durumdu. Ama rüzgar esmiyordu. Biraz da ondan kaynaklıydı.

Akın, evin duvar dibinden dikkatlice ilerliyordu. Sık ve uzun sürelili ses dinliyorlardı. Yakınlarında eski boş evler vardı. Yer yer yıkılmış, harabe bir görüntüsü vardı evlerin. Oralari da dinliyor, izliyorlardı. Dikkat çekici bir durum yok gibiydi. Girecekleri evin çevresini kontrol etmişlerdi. İçerden belli belirsiz konuşma sesleri geliyordu. İkisi de, konuşmaları net olarak anlayamıyorlardı. Evin ön tarafını görebilecekleri yer arıyorlardı. Karanlıkta dikkatlice yanaşırlar. Çevredeki evleri de görebiliyorlardı. Işıklar yanıyordu. Ama çevrede kimseler gözükmüyordu. İsmail, *“hadi Akın yoldaş, kapıya yanaş sen. Ben de köşede mevzideyim”* dedi. Akın, ışık vurmeyan karanlık duvar dibinden kapıya sokuldu. Bir süre ses dinledi. Ses gelmiyordu içerden. Işıklar yanıyordu. Kapıyı vurdu, bekledi. Açan olmadı. Bir daha vurdu yine açan olmadı. İsmail, yakınına gelerek *“bir daha vur ve seslen aynı zamanda. Eğer açmazlarsa geri çekiliriz, başka bir eve gideriz”* dedi.

Akın, silahı elinde yeniden vurdu kapıyı, daha ağzından kelime çıkmadan, karşı çaprazdan mermiler yağmur gibi yağmaya başlamıştı. Neredeyse çevredeki her evden taranıyorlardı. Akın, ilk ateşle yaralanmıştı. Kendini yere atsa da geç kalmıştı. Dört bir yandan düşman mevzilerine hedef olmuştu. Yaralı bir şekilde yerde yatıyordu. Aldığı yaraların farkında değildi. Silahı düşmüştü. Hemen yanı başındaydı. Fakat uzanamıyordu. Kapısını vurduğu evin penceresinden sıkıyorlardı. Düşman her yere yerleşmişti. Akın, kütüklüğündeki bombasını anımsadı hemen. Gücünü toplayıp, zor da olsa el bombasını çıkardı kılıfından. Tek düşüncesi, en yakınındaki pencereden içeri atmaktı onu. Çekemedi pimini, gücü kalmamıştı. Parmağı bombanın pimine takılı kaldı öylece.

İsmail’in *“Akın, Akın”* diye seslenişini duyuyordu. Başını çevirip

yanıt vermek istedi, onu da yapamadı. Gökyüzüne takıldı gözleri. Yıldızlar çok parlaktı. Ya çok soğuk olacak ya da kar yağacak diye düşündü. Yıldızlara gülümsedi. Nasıl da parlak ve yakındılar bu gece diye duygulara kapıldı. Yıldızlara tutunmak ne güzeldi. Gülen gözleriyle, göğü kucaklamışçasına sarıldı yıldızlara. Kimseler söküp almayacaktı o gülüşleri biliyordu. Çünkü o gülüşler çocukların gülüşleriydi. Yarınlara uzanan ışıklı yolun sönmeyen meşaleleri gibi hep yanacaklardı...

İsmail, ilk ateşle birkaç yerinden yaralanmıştı. Duvar dibinde olmasına rağmen mermilerden kurtulamamıştı. İlk anda en yakınındaki düşman mevzisine ateş etti. Çekilme hattı için boşluk yaratmıştı. Kendisini evin köşesine atmayı başarmıştı. Hemen Akın'ı geri çekmeye çalışıyor, sesleniyor, ateş desteği veriyor ama hiç yanıt alamıyordu. Durumunun çok ağır olabileceğini tahmin ediyordu. Bu kadar erken düşeceğini ummuyordu. Akın'ın şehit düştüğünden emindi. Düşman saldırıları devam ediyordu. Mevzisini değiştirmesi gerekiyordu. Sürünerek evin arka tarafına doğru ilerliyordu. Bu arada Tuncay'lar bir yandan ateş ediyor, bir yandan bağıryorlardı. Onların sesini duymak, tarifsizdi. Sesin geldiği tarafa yöneldi. Düşman aydınlatma atarak İsmail'in çekilişini tespit etmişti. Bütün güçlerini oraya yoğunlaştırmıştı. İsmail, ilk tel örgüye ulaştı. Tel örgüler aşılması güç bir duvar gibi önündeydi. Birkaç mermi daha almıştı. Bacaklarını kaldıramıyordu. Tel örgülere tutunup geçmek istedi. Ama başaramadı. Silahı elinden kayıp düştü. Tekrar alabilecek gücü kalmamıştı. Tuncay'ın, silah seslerini boğan sloganlarını, İsmail diye bağırmasını duyuyordu hala. Karanlıkta oldukları için ateş ettikleri yer görünüyordu. Silahlarının namlusundaki kıvılcımları görüyordu İsmail. Öyle yakındılar ki, ellerini uzatıp tutunmak istedi. Uzattı elini... Çok sevdiği türkünün dizeleri geldi aklına "*Kavganın töresi bu / Kan kanla yıkanacak / Al kanlı gömlekle / Hedefe varılacak...*" Gözleri yoldaşlarına bakar halde, tel örgülere takılıp kalmıştı.

Tuncay, uzun süre uğraşmış, tel örgülere kadar sokulmuştu. İ-

mail'in çekilmeye çalıştığını görmüştü. Ama yetişememişti. Düşman da fırsat tanımamıştı. Epeyce yaklaştığı anda takviye güç olarak gelen zırhlı araçlar Tuncay'ların dere yatağını dövmeye başlamıştı. Mecburen geri çekilmişlerdi. Şarjörü bitmişti Tuncay'ın. Ünal'dan takviye yapmıştı. Biraz yukarılara çekildiler. Tuncay, yıkılmıştı. Üzüntüsü ve öfkesi dizginsizdi. Kendine kızılıyordu, *"keşke ben gitseydim önden"* diyordu. Kabullenemiyordu olanları. Halen bir umut, yaşıyordur diye telsizden İsmail'e çağrılar yapıyordu. Cevap veren yoktu. Bir süre oturduğu yerde kımıldamaksızın kaldı. Doktor'un *"yoldaş, biraz daha uzaklaşmalıyız. Düşman ateşi kesti ama en azından yolun üzerine çıkalım"* demesiyle kendine geldi. Nasıl yürüdüklerini dahi bilmiyorlardı. Yukarıya çıktılar. Tam o sırada telsizden çağrı aldılar. Tuncay, heyecandan ne yapacağını bilemedi. *"İsmail, İsmail"* dedi. Hemen telsizdeki çağrı kanalını yakalamaya koyuldu. Çağrı tekrar gelince kolu-kanadı yine kırıldı. Küçücük ama tarifsiz umudu yine yok oluvermişti. Çağrıyı yapan diğer devrimci örgütten Nasır'dı. Nasır'la Zazaca konuştular, onlar da yakındalarmış, silah seslerini duyunca çağrı yapmışlar. Düşmanın telsizden *"iki TİK-KO'cuyu öldürdük"* bilgisini verdiğini söylüyorlar Tuncay'a. Artık umudu kalmamıştı Tuncay'ın. İki yoldaşını kaybetmiş olmanın acıları içinde devam edecekti. Bu yolların yazgısı böyleydi.

Gecenin yarısına gelinmişti. Hava çok hızlı bir şekilde soğumuştü. Gökyüzü, yaşananlara kafa tutmuşçasına kararmıştı. Hafiften yağmur bile başlamıştı. Kimsenin ağzını bıçak açmıyordu. Ünal, *"Tuncay, hava sıcaklığı çok hızlı düştü. Yağmur başladı. İlerleyen saatlerde kara çevirebilir. Hemen gitsek iyi olur"* dedi. Tuncay, cevap vermeden yerinden kalktı ve geldikleri yoldan devam ettiler. Yağmur, kara çevirmeye başlamıştı. Doktor, Akın'ı düşündü. O gün anlattıkları geldi aklına. April'in beşi yüzünü göstermişti. Akın haklı çıkmıştı. Farkında değildi, gözünden yaşlar süzülüyordu.

Tuncay çok dalgındı. Yağan kara aldırış etmiyordu. Ünal öncülüğe geçmişti. Suların aktığı küçük derelerden dağlara doğru gidi-

yorlardı. Tuncay, ilk defa kendi komutasında kayıp vermişti. Daha önceden birçok çatışmaya girmiş, eylemlere komuta etmişti. Çoğunda da başarılı olmuştu. Serkiz kayıpları çok ağır geliyordu kendisine. İsmail’le kurdukları Dersim hayalini düşündü. Dersim’e gidecek birliğin gerillalarından olacaktı. Hayallerinin ellerinden alınmasına öfkeleniyordu. Seyit Külekçi, Doğan Altun, şimdi de Özgür Güler şehit düşmüştü. Dersim için önemli bir deneyim, nitelik yitirilmişti. Bunları düşünerek yürüyordu. Düşündükçe de yüreği daralıyordu. *“Kalanların bu acıları yaşamaları mı gerekiyor”* diye hayıflanıyordu. Ama biliyordu, kavganın karşı konulmaz yasaları böyle hüküm veriyordu. Acılarla olgunlaşılacaktı. Kavrayıştaki derinlik, o duygularla harmanlanmaksızın mümkün olmayacaktı. Bilincin daha ileri bir düzeye varması, çetin yolculuklarla mümkündü. İstenmese de, mevcut nitelik kendi eylemini pratikleştirecekti. Bu eylemde; coşku da, sevinç de, acı da, hüznün de olacaktı. Düşüncelere tutunmak, onlarla derinleşerek yürümek atılacak adımlar için önemliydi. Öğrenmenin farklı bir biçimi de bu değil miydi zaten?

İsmail’in sık sık dile getirdiği, *“Hayat bir yüzleşmedir. Biz istesek de istemesek de bu yüzleşme yaşıyor, yaşanacak. İyi tarafından bakarsak güçleniriz. Ama bundan kaçmaya kalkarsak, hayata karşı kendini kapatmış olan iç dünyamıza esir düşmüş oluruz”* sözünü anımsadı. Onur duydu onunla. Mütevazı, ince esprili kişiliğiyle gözlerinin önüne geldi. Gülümsedi Tuncay. En sert tartışma anlarında bile, *“Tartışmak iyidir yoldaşlar. Çekişmezsek, pekişemeyiz ki”* derdi İsmail. *“Çekişelim, pekişelim”* sözü iyi tutmuştu. İsmail’le özdeşleşmiyordu belki ama ortamlara denk düşüyordu. Çünkü İsmail’in yapısına çekişmek tersti. Mütevazı yanı ağır basardı. Tartışsa bile duracağı yeri bilirdi her zaman. Partiyle, mücadelesiyle yaratılan güzellikler diye düşündü Tuncay. Şehitler yürek yaksa da onurlu bir mücadele ile bayraklaşıyorlardı. Bu da en büyük teselliydi.

Sonradan öğrenildiğine göre, sipariş verilen köylü yakalanıyor ve düşmanla işbirliğine gidiyor. Düşman, günler öncesinden kap-

samlı ve çok gizli hazırlıklar yapıyor. Köyün çevresini, muhtemelen gerillanın giriş yapabileceği noktaları, evleri detaylıca inceliyor, çok özel ekipler getirtiyor, özel donanımlarla alana yerleşiyorlar. Randevu olmamasına rağmen, günlerce bekleyecek biçimde pozisyon alıyorlar. Serkiz'den önce birçok köyde uyguladıkları hücre pusulalarıyla belirli ölçülerde “başarı” sağlamışlardı. Serkiz'e daha deneyimli yönelmişlerdi bu yüzden.

İşbirliği yapan köylü de çatışma sabahı köyü terk ediyor. Düşman bir paçavra gibi kullanıp atıyor. Tıpkı daha önce yaptığı onlarca gibi.

Onlar; kökleri derinlerde, başları dimdik ve mağrur duruşlarıyla, geride kalanlara umut oldular.

Onlar; partiye ve yoldaşlarına bağlılıklarını mücadeledeki azim ve kararlılıklarıyla harmanlayan tutkulu yüreklerdi.

Onlar; en zayıf anlarında, güçsüz düştükleri zamanlarda ve kırılıp sarsıldıkları durumlarda bile inançlarına tutunarak yeniden doğrulmasını bilen ve kavgaya adlanmasını gösterenlerdi.

Onlar; köklerine tutunarak geleceğin düşlerine hayat veren birer yaşamdılar.

Hızalan'da bir Kasım akşamı

Ölüm seni yanıltmasın.
Nasıl ki yığılır yüzüne gecenin karanlığı
gözlerinle bir başına kalırsın
ölüm öylesine gözuçlarında.
Savun, kavuştur yüreğini
minicik bir çiçeğin bile kökleri
yaşamak hırsıyla uykusuzdur.
(Nihat Behram)

Hakan (Barış Aslan) hiç boş durmuyordu. İaşe alanının sorumlusu olduktan sonra sürekli koşturur hale gelmişti. Günün yoğunluğu ve beraberinde gelen yorgunluğu onu zaman zaman sıkıntıya sokuyordu. Aslında sıkıntılarının asıl kaynağı kendisiydi. Günlük işlerin örgütlenmesinde yeterli inisiyatif kullanamıyordu. Gerillaları ihtiyaç duyulduğu oranda sevk edemiyordu. Böyle olunca da birçok işi kendisi yapmaya çalışıyordu. Göreve getirildiği ilk haftalarda pek sorun etmemişti. Ama zamanla daralmaya başladığını, yaptığının bir hata olduğunu görmeye başladı.

Normalde liberal bir yapısı yoktu Hakan'ın. Düşüncelerini ifade etmede, eleştirilerini dile getirmede, gözlemlerini aktarmada oldukça rahattı. Birçok gerillaya oranla bu noktalarda daha girişkendi. Görev alanında onu sıkıntıya sokan şey, yoldaşlarına bir iş yaptırmadaki çekingenliği idi. Kendisi özverili, oldukça çalışkan ve verilen her işi en iyi şekilde yapabilmek için azami özen gösterirdi. Tembellik, kolayca kaçma Hakan'ın yaklaşımı değildi. Ama yine de tersten bir mantıkla bakıyordu bazı meselelere.

Günlük yaşamda iaşe alanının işleri çok olurdu. İaşe işlerinden sorumlu olan yoldaş günlük işlere paralel olarak gerillalara iş verip onları sevk ederek, yönlendirerek işleri halletmeye çalışır. Hakan gerillalara iş vermeyi yanlış anlıyordu. Diğerlerine iş verdiğinde yoldaşlarının kendisinin işten kaçtığını ve bireyci davrandığını düşüneceklerini zannediyordu. Yoldaşları kendisi için böyle şeyler düşünmesin diye birçok işe kendisi koşturmayı tercih ediyordu. Bu durumu herkes görüyordu ve tabi ki rahatsız da oluyordu.

Günün birinde ateş başında sohbet edilirken Hüseyin (Mehmet Şahin) Hakan'a “*Yoldaş, kaç zamandır gözlemliyorum, silahının bakımını yapmıyorsun. Çok paslanmış ve toz içinde. Komutanlıktaki yoldaşlar kaç gündür toplantıdalar, denetim yapamadılar. Bizler de böyle*

zamanlarda gevşiyoruz. Hemen silahının bakımını yapmalısın. Böylesi görevler ihmale gelmez, biliyorsun” dedi. Hakan “yoldaş zamanım mı var? Sabahtan akşama kadar işe işlerinden başımı kaldıramıyorum. Fırsatım olmuyor” dedi. Bunun üzerine Ünal (Cem Ergüldü) “Hakan yoldaş, seni eleştirdik hep, işe işlerinin hepsine sen koşturuyorsun, bizleri de görevlendirip, işleri kolektif bir şekilde halletmen gerekir; ama sen bunu yapmıyorsun. Böyle olunca da bazı önemli şeylere dahi zaman bulamazsın tabii” dedi. Hakan “niye yanlış olsun, benim yaptığım işler boş işler mi? Kolektifin ihtiyaçları, sanki bireysel işlerimi yapıyorum” diyerek rahatsızlığını ve kızgınlığını dile getirdi. Tartışma büyüdü. Doğan (Aşkın Günel) “Hakan yoldaş, bu yaklaşımın doğru değil. Bazı görevlerin arkasına sığınmıyorsun. Eksikliğini görmek istemiyorsun. Bence bir ölçüde bireyci davranıyorsun” deyince Hakan serinkanlılığını kaybetme başladı. Hiçbir zaman karşılaşmak ve duymak istemediği şeyler söylenmişti. “Bana nasıl bireyci dersiniz? Ben bireycilik yapamam...” gibi ifadeleri biraz da sesini yükselterek dile getirdi. Sesler yükselince güvenlik görevlisi yoldaş uyardı herkesi. Bu esnada Ordu Parti Organı da toplantısına ara verip tartışmaya dâhil olmuştu.

Siyasi Komiser kısaca mesele hakkında bilgi alarak sorunu çözmek için kısa bir toplantı düzenledi. Hakan’ın yanlış düşündüğünü ve bireyciliği yanlış kavradığını herkes görüyordu. Bunun üzerine Siyasi Komiser; “*Yoldaş, sorun senin bireyci olup olmaman değil. Zaten bireycilik olgusunu çok yönlü incelemek gerekir. Birçok yoldaş bireyciliği yanlış anlıyor. Genelde kaba haliyle ele alınıyor. Kişinin çok bariz bir şekilde kendi istemlerini dayatması olarak anlaşılıyor. Ve pratiklerde de böylesi yaklaşımlar aranıyor. Bunlar bir yönüyle tehlikeli değildir. Çünkü göz önünde olan davranışlardır. Görülür, müdahale edilir; kontrol altına alınarak yönlendirilebilir. Asıl tehlikeli olan başka davranışların arkasına gizlenerek kendini kamufler eden bireyci duygular, düşünceler ve davranışlardır. Halkımız boşuna demiyor; ‘ağacın kurdu özündedir’ diye. Bizler de içten içe yeterince devrimcileşmeyen yönle-*

rimizle çürümeye başlarız. Bu yüzden görünenin değil yaşanan ama kendini gizleyenin ölümcül olabileceğini bilmeliyiz.

Bazıları aldığı her görevi başarı ile yerine getirebilir. İşin bütün gereklerine uygun davranırlar. Genelde başarılı bir grafik izleyebilirler. Ama bütün bu süreçlerde aynı kişi konumu, mevkiyi çok önemseydiği için yaptığı işleri de kariyer uğruna yapmış olabiliyor. Yani başarılarının altında bile bireycilik yatabiliyor. Düşman karşısında nettir, kararlıdır, hiçbir görevden kaçmaz. Bütün bunlar iyi özelliklerdir. Bizler bu yoldaşın kariyer düşkünü yönlerini bilirsek buna göre davranırız. Doğru ele alarak yardımcı oluruz. Geçen yıl firar ederek düşmana sığınan Selahattin somut bir örnektir. Aldığı her işi yapan, ama kariyer düşkünü ve bireyci özellikleri çok olan birisi idi.

Unutmamamız gereken; hepimiz buram buram kokan ve her adımda bireyciliğin şerbet diye insanlara içirildiği yaşamlardan kopup geliyoruz. Bin yılların alışkanlıkları, duygu ve düşünceleri aşılıyor bize. Kopuş da kolay olmuyor tabii ki. Bugün devrimci saflarda olmamız iyi bir adımdır. Ama asıl kopuş bundan sonrasında olmalıdır. Nasıl ki bir yoldaşımız zaaflı bir tutum içine girdiğinde ona karşı acımasız oluyoruz, kendimize karşı da öyle olmalıyız. Bizler devrim saflarındayız, bu sürekli olarak devrimcileşmenin kavgası demektir.

İdeolojik sorgulayıcılık, bu çatışmanın omurgasıdır. Devrimci kişiliğin oluşturulması ancak böyle mümkündür. Doğru bir davranış çizgisini yaratacak olan da bu zemindir. Hakan yoldaş kimse senin iş yapmanı ya da çalışmanı bireycilik olarak eleştirmiyor. Bir doğru ile bir yanlış karşı karşıya getirilerek tartışılırsa her zaman doğru sonuçlara varmayabiliriz. Sen sevk etmeyip kendin koşturuyorsun. Bunu tersten düşünelim. Senden önce işçisi olan yoldaş sana bir iş verdiğinde sen 'bu işçisi bireycinin teki, kendisi yapmıyor, bana iş veriyor' diye mi düşünüyordun?" dedi. "Hayır, öyle düşünmedim, düşünmem de" dedi Hakan.

"O zaman senden önceki işçiler de senin gibi yapsaydı rahat

olur muydun veya böyle bir beklentin mi var? Yani işçiler çalışsın gibi... Öyleyse bu da yanlış olur değil mi?” dedi. Hakan “böyle ters-ten düşünmemiştim hiç. Ama işçinin her işe koşturmasını da doğru bulmuyorum” dedi. Siyasi Komiser “sen görev alanının gereklerini yeterince kavramadığın için yoldaşlarına görev vermenin onların gözünde farklı anlamlara geleceğini düşünüyorsun. Bu yoldaşlarına da haksızlıktır. Kimse görevden kaçmıyor, sen ise görevlendirme yapıyorsun. Her işle sen ilgilenince silahınla bile ilgilenemiyorsun. Sonra da zaman bulamadım diyorsun. Bunlar doğru değil. Bir eksikliğin, yanlış ele alışın başka şeylere de neden olmuş. Üzerinde duracağın nokta burası. Burada ince bir bireycilik var tabii ki. Eksikliğini, yanlışını görmeyerek gelen eleştiriye karşı tavır alıyorsun. Bir de yurtdışından gelmiş olmanı dillendirmen, bundan kaynaklı bende bireycilik olmaz diye düşünmen doğru değil. Bu düşüncenin temelinde bile bireycilik var aslında. Ayrıcalıklı olma düşüncesi içindedir. Bu büyük bir yanlışlık yoldaş. Devrim saflarına katılan herkes birçok şeyden vazgeçip geliyor. Nelerden vazgeçtiğimiz önemli değil, ne için geldiğimiz ve amaçlarımız, neler yapabildiğimiz ve yapabileceğimiz önemlidir. İster bir çoban olsun ister bir doktor, bizleri bir araya getiren devrim düşüdüdür. Onun için bu tür düşüncelerden uzaklaşmalıyız. Herkes yaptığı iyi şeyleri, olumlulukları kendine örtü haline getirirse birbirimizi tanıyamaz hale geliriz. Zaaflarımızla eksikliklerimizle mücadele edemeyiz. Asıl yanlış o zaman yapılmış oluruz.

Sanırım bu kadar tartışma yeterli olur Hakan yoldaş... Son olarak şunu söylemek istiyorum; devrimcileşmek kendimizden vazgeçebilmektir. Bunu başarabildiğimiz ölçüde gelişiriz, güçleniriz ve yarınların yaratıcısı oluruz.”

Bu uzun konuşma sonrası Hakan epeyce rahatlamıştı. Değerlendirmeden güler yüzle kalkması da bunu gösteriyordu. Her zaman ifade ettiği biçimde “demek benim de ufak burjuva yanlarım çok” diyerek yemek dağıtmaya gitti. Herkes onun küçük burjuva yerine ufak burjuva demesine gülüyordu. Çünkü hep öyle ifade ediyordu.

Hakan uzun süre Almanya’da yaşamıştı. Almanca biliyordu. Konuşması da bu durumdan etkilenmişti. Kimi kelimelere takıntılıydı. G harfiyle başlayan kelimeleri bazen söyleyemez K harfi olarak telaffuz ederdi. Çoğu zaman gömmek yerine Kömmek diyordu. O yüzden sık sık köm köm diye seslenirdi ona yoldaşları. İaşeci olduğu için de bir şeyleri gömme ve çıkarma işlemleri ile sıkça ilgileniyordu. İster istemez o kelime ile haşır neşir oluyordu yani. Artık “köm, köm” ismine Hakan da alışmıştı.

İaşe alanında yiyecek iyice azalmıştı. Hakan yaratıcıydı. Varolan malzemeleri iyi kullanmaya çalışıyordu. Alışık olmadık karışımlar yapıp yeni şeyler pişiriyordu. Yine ilginç bir fikir gelmişti aklına. Gerillaların çoğu yapacağı yemeğe baştan karşı çıkmışlardı. Ama Hakan ısrarlıydı. Hatta bu konuda Siyasi Komiser yoldaşın bile fikrini aldı. O da “*Hakan yapacağın karışım hiç iyi olacağına benzemiyor. Bence hiç deneme, zaten malzememiz sorunlu*” dedi. Ama Hakan kafaya koymuştu yapacaktı. Bu yüzden Siyasi Komiser de “*neyse Hakan, anlaşılan sen kafaya koymuşsun yapacaksın, yemekten sonra görüşürüz*” dedi. Hakan yemeği yaptı. Bazı gerillalar “*Hakan yandın, yemekten sonra Siyasi Komiser yoldaştan kurtuluşun yok*” diyorlardı. Ama Hakan rahattı.

Yemekler dağıtıldı. Önceki sözlerine rağmen herkes yemeği çok beğendi. Hakan ise durmadan Siyasi Komiser’e bakıyor, ona laf atıyordu. “*Afiyet olsun yoldaş*” diyordu. “*Ne yapalım yoldaş, eline sağlık. Gerçekten iyi olmuş, yanıldım ben de, baştan ön yargılı davrandım*” dedi Siyasi Komiser.

Bazen bir kenara çekiliyor derin düşüncelere dalıyordu. Sırtını kalınca bir ağaca yaslamış, düşünüyordu. Yurtdışında kaldığı günlere gidiyordu. Ailesinin kendisine uyguladığı baskı geliyordu aklına. Özellikle babasını hiç sevmiyordu. Devrimci olmaması için kendisi ile sürekli kavgalı olan babasını hatırladıkça “*ne yapıyorsan yap, devrimci mücadeleden alıkoymayacaksın*” deyip evi terk ettiği günleri hatırlıyordu. Yalnız başına kaldığı, sıkıntılar çektiği Almanlarla kav-

galar edişini, Partiye tanışmasını, derneklerdeki çalışmalarını, kimi geceleri, etkinlikleri, eylemleri canlandırıyordu kafasında. Bazen de ne kadar çok serserilik yaptığını düşününce kendi kendine güliyordu. Oradaki kitleyi düşünüyordu. Devrimciliğın, devrimci mücadelenin oralarda nasıl algılandığını, nasıl devimci olduğunu düşününce hayıflanıyordu bazen. Oradayken ülkedeki mücadeleye ne kadar da uzak kaldığını şimdi daha iyi görebiliyordu. Devrim mücadelesinin en sıcak yerleri insanın düşlerine ulaşmasında daha gerçekçi roller oynadığının farkına varmıştı. Parti ve mücadele için iyi duygular beslemenin yeterli olmadığını, esas olarak ihtiyaç duyulan yerlerde her zaman için “gemileri yakmanın” hazırlıklı olmada net bir duruş sergilemek olduğunu biliyordu. Kendisi ile aynı yıl gerillaya katılan Kenan’ı (Hakan Karabulut) düşünüyordu. Erken şehit düşmesine çok üzölmüşü. Yine köylüsü olan ve yurtdışından gerillaya katılan yoldaşını arıyordu gözleri. Tam o sırada kendisine seslendi köylüsü. Sesini duyunca gözleri güldü. Hemen ona doğru gitti. Geçmişe gidip gelmeyi, geçmişle kıyaslama yapmayı seviyordu Hakan. Yol aldığını gördükçe sınıksız sarılıyordu, yaşama ve yoldaşlarına.

Herkes toplanmış, biraz sonra başlayacak olan güneş tutulmasını bekliyordu. Bir yoldaş da teorik olarak güneşin nasıl tutulduğunu anlatıyordu. O yıl (1999) güneş tutulmasının en iyi görölebileceğı yerlerden biri de Tokat’tı. Gerillalara çıplak gözle bakılmaması için uyarılar yapılıyordu. Çoğı gerilla ilk kez görecekleri güneş tutulmasını. Ağustos ortalarına yakındı. Hava hem çok açık hem de çok sıcaktı. Yavaş yavaş günün aydınlığı farklılaşmaya başladı. Ay, dünya ile güneş arasına girmeye başlamıştı. Herkesin ilgisini çeken şey hayvanlarda değışen davranışlardı. Özellikle kuşlar akşam olurcasına telaşlanmıştı. Günün sıcaklığında serin yerlere çekilen, ses çıkarmayan kuşlar ortamın loş bir aydınlığa dönmeye başlamasıyla canlanmışlardı. Akşam telaşı başlamıştı. Hafiften bir esinti başlamış, ortalık serinlemişti. Kuşlar akşama doğru çok öter ve yerlerine çekilip geceyi bekler. Şimdi de aynısını yapmaya başlamışlardı. Karıncalar da yu-

valarına çekildiler. Güneş tam olarak tutulunca ormandan gecenin sesleri gelmeye başladı. Herkes için oldukça farklı bir ortamdı. Hakan yoldaş yerinde duramıyor, heyecanla olup biteni seyrediyordu. “Şehirlerin göbeğinde bizler de betonlaşmışız. Doğanın şu güzelliğine baksana... Turistler bile bu manzarayı görmek için Tokat’a gelmişler. Gerillalar, dağların kıymetini bilin! Benden söylemesi. Bir de yoldaşlar bakın hava karardı, herkes yatar artık. Böylece akşam yemeği ve çay da kaynamış oldu, değil mi?” deyince Hakan’la ayrılmaz ikili olan Ünal’ “sen görürsün işeci, birazdan hava aydınlanacak. Sabah çayını isteriz” dedi. Bir sürü espri yapıldı bu esnada. Doğan da “aslında tam eylem zamanıymış, düşman bile bu durumu izlemekle meşguldür. Gündüz ormandan yaklaşıp güneş tutulmaya başlayınca saldıracaksın” dedi. Zaten Doğan’ın en çok fikir ürettiği konuların başında eylemler geliyordu. Hakan da “yoldaş adama demezler mi; onca gece duruyor, kala kala bugüne mi kaldınız?”

Akşam üzeri bazı ihtiyaçların temini için gidilecekti. Bu iş için Ünal ve Hakan görevlendirilmişti. Ünal askeri olarak Hakan’a oranla daha ilgili ve kavrayışlıydı. Ünal’a sıkıntı veren şey ruh halini bir sorun yaşadığında pratiğine yansıtması ve bu nedenle yanlışlar yapmasıydı. O günlerde de bazı sıkıntıları vardı. Göreve giderken düşünceli bir haldeydi. Ünal sıkıntısını dışa vurmamak gibi bir davranışa kapılmazdı. Ne yaşıyorsa öyle davranırdı. Bu yanıyla oldukça içtendi. Öyle ki bunu yaparken kimi zaman da bir çocuk gibi ağlardı. Özellikle de kendindeki bir eksikliği giderememe ve özgüven sorunları yaşadığı zamanlarda bir çocuk gibi ağlardı. Konuşulunca rahatlar, kendini toparlar ve şevkle yeniden işine sarılırdı.

İzmir’de büyümüşü. Babası Balkan göçmeni, annesi Dersimliydi. Ama o kendisini Dersimli sayardı. Gençlik faaliyeti içinde örgütlenmişti. Bergama’da halkın toprağına göz koyan, bütün çabalara rağmen talanını uşaklar desteğı ile sürdüren Eurogold şirketine bomba konulması eylemine katılmıştı Ünal yoldaş. Eylemin başarı ile gerçekleşmesi Ünal için çok önemliydi. Kendine güven kazanmıştı. Ga-

zete sayfalarında eylem ile ilgili haberleri okuduğunda içten içe yaşadığı duygular tarifsizdi.

Ünal elinde silahı biraz dalgın bir halde hızlı hızlı gidiyordu. Hakan ona yetişemiyordu. Arada bir “*Ünal yoldaş, biraz yavaş git, kopacağız birbirimizden*” dese de bir süre sonra ara yine açılıyordu. Hakan paytak paytak yürüyordu. Bazen ayaklarına hâkim olamayıp yere kapaklanıyordu. Orman içi iyice sıklaşmıştı. Görüş mesafesi düşüyordu. Hakan Ünal’la arası açılınca işaret verip, seslendi ama sesini duyuramadı. Ünal dalgın dalgın başını alıp gitmişti. Hakan koşa da yetişemedi. Ünal da dalgınlıktan arkasına bakmamıştı bile. Hakan bir süre sonra durdu. Arazi bilgisi pek iyi değildi. Birazdan hava kararmaktı. İlerlese iyice kaybolacağını biliyordu. Bir kenara çekilip Ünal’ın gelmesini beklemenin daha doğru olacağına karar verdi. Uygun bir yere çekilip bekleyeme başladı. Bir süre sonra da uyudu.

Ünal oldukça geç farkına vardı yaşananların. Hava kararmıştı. Arkasına baktığında Hakan yoktu. Telaşlandı. Kendine kızdı; “*Yine dalgın dalgın çekip gelmişim. Kimbilir Hakan nerelerde kaldı?*” diyerek geldiği yönden hızlıca geri yürümeye başladı. Seslendi, işaret verdi ama yanıt alamadı. Normalde arazi bilgisi iyiydi, ama bugün dalgınlıktan kaynaklı güzergahı o da karıştırdı. Birkaç saat, karanlığa rağmen Hakan’ı aradı ama bulamadı. Konaklama yerine dönebilirdi ama Hakan’ın arazi bilgisinin iyi olmadığını düşününce vazgeçti. En iyisi sabahı bekleyip Hakan’ı aramak diyerek kalın bir ağaç köküne soku-larak uyudu.

Hava aydınlanmak üzereyken Hakan, Ünal’ın sesine sıçradı yerinden. Hemen karşılık verdi ve buldular birbirlerini. Karşılaştıkları zaman birbirlerine gülererek “*bunu da başardık, ama komutanlığa nasıl izah ederiz?*” diye ikisi de düşünmeye başlamıştı. Zaman kaybetmeden karargaha ulaştılar. Ünal rapor veriyordu. Biraz sıkıntılı olsa da hatasına karşı duyarlı olduğu için olanı biteni anlatmakta rahattı. Komutana “*yoldaş, soruna ben neden oldum. Dün dalgındım, biliyorum askeri pratikler de böylesi halleri hiç affetmez. Daha büyük zaafiyetleri*

de beraberinde getirir. Ama kaç gündür altından kalkamayacağım şeylerle uğraşıyorum. Çözemedim hala. İşe yaramadığımı, yerinde saydığımı düşünüyorum. Canlılığım, şevkim sönüyor. Ne yapacağımı bilmiyorum. Çünkü pratik de bu yüzdendi. Yardıma ihtiyacım var” diyebildi ancak. Komutan uzun uzun konuştu. “Hepimiz dönem dönem daralıyoruz. Sorunlar yaşıyoruz. Yaşama sınırlı bakmamalıyız. Kimi sorun ve sıkıntılar büyük ideallerimizin, kıvancımızın önüne geçmemeli. Başarı ve olumluluklarımızı göz ardı ettiğimiz oluyor bazen. Oysa kendimizi değerlendirirken ne sadece olumsuzluklarımızla ne de yetmezlik ve zayıflıklarımızla ele almalıyız. Bütünlüklü düşünmeliyiz. En büyük zayıflığımız zayıflıklarımızla yüzleşmekteki güçsüzlüğümüzdür. Oysa bizler için muazzam önemdedir bunlar. Yani zayıf yanlarımız, olması gerekenle mevcut olan arasında alınması gereken yolu gösterir. Fakat çoğumuz bunu yeterince kavrayamıyoruz. Suya bakıp da kendini gören ve kendinden kaçan köpeğin hikâyesini biliyorsundur. Bizler de bazen öyle davranıyoruz. Hâlbuki pratiğe yansıyan yanımızla (olumlu ya da olumsuz) varılması gereken yerlere ulaşabiliriz. Yolumuza, yolculuğumuza kılavuzluk eden bizleriz. Bugün zayıflıklarının farkına varmışsan ve bunlar yürüyüşünü engellemeye başlamışsa zaman kaybetmeden süzgeçten geçirmelisin kendini. Sen de şu an bunu yapıyorsun. Olması gerekenin gerisinde kalmanın huzursuzluğu içindedin. Bunu biliyor olman ve bu durumdan çıkmak istemen iyi olandır. İşe yaramadığımı düşünmen doğru değil yoldaş. Bir yıl oldu gerillaya katılalı. Baskın eylemlerine katıldın, çatışmalara girdin. Hepsinde de güzel tavırlar sergiledin. Kimi çatışmalarda yoldaşlarımızın şehit düşmesine tanık oldun. Dirayetli oldun hep. Bugün iyi bir gerilla öncüsüsün. Küçük birimlerde sorumluluk alıyorsun. Askeri olarak geliyorsun. Bütün bunlarla birlikte düşünmelisin. Aldığın görevleri yerine getirmek için azami çaba harcıyorsun. Bu açılardan baktığında kendine haksızlık ediyorsun. Dikkat etmen gereken sıkıntılarını zamana yaymamandır. Konuşup, paylaşmalısın ki pratikte sana ayak bağı olmasınlar. Unutma ki ön-

cülere, komutanlara ihtiyacımız var. Gücümüz zayıfladı, şehitler verdik. Dersim'e birlik gönderdik. Oluşan boşlukları bizler dolduracağız. Senin gibi deneyimli yoldaşlara bugün daha fazla ihtiyaç var. Anlaştık mı yoldaş?" dedi. Ünal böylesi sohbetlerden olumlu düşüncelerle kalkmasını bildiği için hafiflemiş bir halde ayrıldı komutanın yanından. Morali, neşesi yerine gelmişti. Öyle ki neşesinden Hakan'a seslendi; *"küm küm hadi mendilleri çıkar da halay çekelim."* Ünal çok güzel halay çekiyordu. Okuldayken epeyce eğitimini almıştı. Hakan da *"sen yeter ki iste yoldaş, ama Dersim'in o meşhur Karaçor'uyla başlarsan iyi olur"* dedi. Ünal kendisi gibi halay çekmeyi çok seven Bahar'ın yanına koştu. Tutuştular Karaçor'a. Herkes Dersim birliğinin gidişini anımsadı. Onları uğurlarken halaylarla, türkülerle, marşlarla doludizgin bir şölen yapılmıştı.

Sonbahar zamanı idi. Yakında yine kış gelecekti. Gerillalar koşuşturuyordu, çünkü üslenim için hazırlıkların sonuna gelinmişti. Günlerdir süren sıkı çalışmalarla kış sürecinin bütün malzemeleri temin edilmişti. Ufak-tefek bazı eksiklikler dışında her şey tamamlandı. Hakan herkesin yoğun çalıştığını biliyordu. İşeci olarak çalışmalarının karşılığında gerillalara ikramlarda bulunmayı unutmuyordu. Zeytin ve yağ yemekten usanan gerillalara daha farklı yiyecekler yediriyor, onların neşesi ile kendisi de coşuyordu. Herkes görevini yapmanın sevincini yaşıyordu. Artık kış kapıya dayansa da önemli değildi. Çünkü bütün güçlere yetecek kadar malzeme depolanmıştı. Sıkıntı olmayacaktı. Hakan birlik komutanına *"yoldaş, işimizi bitirdik, bu vadinin suyu da güzel. Kasım ayına girdik ama hala banyo yapmaya uygun. İyi bir temizlik yaparız değil mi?"* diye sordu. Komutan da *"bugün akşam halletmemiz gereken bir iş var. Arazide karşılaştığımız köylüyü hani şu mal çobanını hatırlıyorsun değil mi? İşte onunla görüşmeye gideceksin. Akşam vadinin çıkışına gelecek. Onunla işimizi hallettikten sonra dediğini yaparız"* dedi.

Akşamüzeri ayrılmaz ikili görev için komutanın yanındaydılar. Hakan ve Ünal köylüyle nerede, nasıl görüşecekleri hakkında bilgi

alıyordu. Dikkatle dinlemişlerdi söylenenleri. O alanı, araziyi, köyleri iyi biliyorlardı. 1 Kasım akşamı havanın alacakaranlık hale gelmesiyle yola çıktılar.

Ünal elinde silahı önde gidiyordu. Hakan “*yavaş gidelim yoldaş, nasıl olsa zamanımız var. Ayrıca iz bırakacak yerlerden gitmeyelim, bir de izleri silme işiyle uğraşmayalım*” dedi. Ünal “*takıl bana, sıkma canını, buralardan çok gelip gittim. Nereler taşlı, nereler çamurlu, çayırılı-çimenli ezberledim artık. İz bırakacak yerlerden gitmem merak etme*” diyerek Hakan’ı rahatlatmaya çalıştı. Gün içinde gidecekleri vadi boyunu gözetleme imkânı buldukları için çevrede aksi bir durum yok diye düşünüyorlardı. Yine de temkinli olmak gerekiyordu. Hava iyice kararmıştı. Vadiden bir esinti geliyordu. Artık akşamları soğuk olduğu için yürürken bile montlar çıkarılmıyordu. Hakan silahını omzuna asmış, elleri cebinde Ünal’ın arkasından ilerliyordu. Zaman zaman sohbet ediyorlardı. “*Geçen kışı dışarıda geçirdik. Bütün uğraşlarımıza rağmen başaramadık. Her hazırlığımız düşman tarafından boşa çıkarıldı, bu sene kendimizi sağlama aldık. İkimiz de ilk defa iyi bir barınak süreci yaşayacağız, değil mi yoldaş?*” dedi Hakan, Ünal da “*geçen yılı hatırlatma, hem yeniydim hem de çok zorlanmıştım. Hele de Şubat ortasında başlayan o kovalamacada kendimi öyle zorladım ki. Düşünüyorum da bir yanıla iyi oldu aslında. Zorlu süreçlerdi. O günleri yaşamak ve sağlam çıkmak insanı çeliştiriyor. Gerillaların yaşayacağı en zor süreçlerden birini yaşadık. Zaten o günleri atlatanların beli bükülmez. Onun için rahatım. Çünkü hepimiz yeni de olsak önemli bir deneyim yaşadık. Bu sene hoş olacak barınak. Bol bol kitap okuyacağım köm köm. Bir de barınağı biraz büyük yapsak bildiğim bütün halk oyunlarını sergileyeceğim*” deyince Hakan da “*Oho sen planlarını yapmışsın bile ben bu işlerden başımı zor alırım. Ama temel konularda eğitime ihtiyacımız var. Örneğin partinin ideolojik-siyasal çizgisi konusunda eksikim. İlk olarak bu nokta üzerinde çalışacağım. Bir de bol bol Alman usulü yemek konusunda denemeler yaparım. İyi olur değil mi?*” dedi.

Ünal güldü; “*Boş ver Alman usulünü. Sen bize bol bol kuru fasulye yap, yanına da kuru soğan ver yeter, cennet sofrası gibi olur*” dedi. Hakan “*O kolay. Sen yeter ki iste. Çemenlisini bile yaparım sana.*”

Yolu yarınlamışlardı. Ünal “*vadinin çıkışına geldik. Birazdan bu yol köy yolları ile birleşecek, orada dikkatli olmalıyız*” dedi. Hakan da “*sen daha iyi bilirsin yoldaş*” diyerek devam etti yürümeye.

Vadideki yol dereye paralel iniyordu. Hızalan Vadisi büyüktü ve her yanı ormanlarla kaplıydı. Onlarca derenin suyunu topluyordu. Vadinin başında geniş çayırlar vardı. Buralar köylülerin yayla yerleri idi. Yaban çiçekleriyle, çeşitli orman ve çayır mantarlarıyla, iri taneli böğürtlenleriyle, hafif taşlık yerlerdeki kuzukulaklarıyla, yaban nanesi de denen yarpuzlarıyla, kızılıcıklarıyla, kuşburnularıyla ve daha birçok bitkiyle oldukça bereketliydi Hızalan Vadisi.

Ünal “*yoldaş, bu vadide anısı olmayan yok herhalde. Herkes bir şeyler yaşamış, sen de geçen yıl barınak alanına gelen düşmana pusula kuran birimdeydin değil mi? Hatta tabancayı düşürmüştün.*” Hakan homurdandı biraz, “*pusuya yattık, çatıştık. Orasını hatırladın iyi de tabancayı ne diye anımsatıyorsun, söylemesen olmaz mı?*” Ünal “*bakıyorum güzel olan şeyler hatırlansın istiyorsun, diğer anları da siliyorsun. Kaldı ki tabancayı sonradan gidip bulmuştunuz. Niye alınıyorsunuz?*” dedi. Hakan “*yok yoldaş, takılıyorum. İlk defa çatışmaya girmiştim. Acemilik, heyecan bir sürü şey vardı. Şimdi düşünüyorum da komiğime gidiyor*” dedi. Ünal birden durdu. Hakan çok yakın yürüdüğü için Ünal’a çarptı. Ünal “*bir ses duydum sanki, ama tam anlayamadım, yolların kesiştiği yere yaklaştık sanırım. Konuşmayı bırakalım, dikkatli ola...*” sözünü bitirmemişti ki yolun üstünden saldırdı düşman. Ünal kendini dereye atmaya çalıştı. Sonunda başardı. Ama durumu çok kötüydü. Silahı düşmüştü elinden. Kolları gövdesinden ayrılmıştı sanki. Hissetmiyordu. Hakan’ı aradı gözleri, başını kaldırıp bakmak istedi, yapamadı. Seslenmeye çalıştı, zorladı kendini, boğuk bir sesle “*köm köm*” diyebildi. Ama halen silah ve

bomba sesleri geliyordu. Üzülürdü; “*Köm köm yine koptuk, buradayım dereye atla. Kaybetmeyelim birbirimizi. Bu defa birlikte dönelim. Ben-siz gitme, biz ayrılmaz ikiliyiz unutma...*” Duygu seline kapılmıştı. Gövdesindeki kanlar gözyaşları ile çoğalıyor Hızalan’ın sularına karışıyordu.

Yollar yollara, sular sulara kavuşurdu. Hayatlar da yeni hayatlarda büyürdü. O yüzden ıslak ve gülen gözleriyle umutla aydınlanmış yarınlara bakar gibi kıvançlıydı.

Hakan ilk ateşte düşmüştü. Ölüm aniden gelmişti. Ecelsiz ölüm bu olsa gerek diye düşünüyordu. “*Olmadı olmadı, böyle düşmemeliydim. Ya son mermime kadar çarpışmalıydım ya da silahımın yiv-seti iş görmez hale gelene kadar ateş ederek düşmeliydim. Ama ölüm erken çekti tetiği. Geç kaldım. Ah ah yanlış yaptık. Çok rahat davrandık. Farkına bile varamadık buralara kadar geldiğimizin...*” gibi duygularla kendine kızılıyordu. Sıkılı yumruğuyla haykırmak istedi. Atılan bombaların şarapnelleriyle her saniye yeni yeni yaralar alıyordu. Vakit gelmişti. “*Nasip olmadı bu barınak da. Ama geride kalanlar için güzel şeyler yaptık*” diye iç geçirdi, gülümsedi.

1 Kasım 1999 gecesi Hızalan’da iki yürek düşmüştü. Kendi ek-sikliklerinin büyük payı vardı düşüşlerinde. Her ne kadar sonradan öğrenildiğinde farklı gelişmelerin kimi sonuçları o pusuya neden olsa da Cem ve Barış nizami davranmayarak en büyük yanlışlardan birini yapmışlardı. Gerilla duyarlılığının dışında hareket etmişlerdi.

Aynı günlerde alana yakın köylere devrimci dostlardan bir grup girip çıkmış ve ihbar edilmişlerdi. Düşman da bu ihbar üzerine alandaki kimi kritik noktalara pusu kurmuş. Kurulan pusuya düşenler de Partinin kızıl gülleri olmuştu. Savaşın dayanılmaz acılar bırakan bir seyri de böylesine karşılaşmalardır. Her şeye rağmen acılardan bir yudum daha içerek soluksuz yürümek kalıyordu geride kalanlara...

Mevsimsiz gelse de ölüm, umutlarıyla ölümsüzlüğün iklimine hayat verdiler

Yanıbaşımdaymış gibi
Toplanın bir bir
Kavgamız sürüp gidecektir
Fabrikada, tarlada yani
Sokakta ve güherçile madeninde
Kırmızı ve yeşil bakırın ağzında,
Korkunç dehlizlerinde kömürün
Kavgamız her yerde sürecektir, kardeşler!
Ve ölülerimize adadığımız,
Kanımızla ıslanmış bu bayraklar
Yüreğimizde sonsuz bir ilkbahar yaprağı gibi
Serpilip gelişecektir!
(Pablo Neruda)

Hızalan Vadisi, Tokat merkeze bağı Yaylacık Dağı ve civarının en büyük vadilerinden birisidir. En sıcak yaz aylarında bile suyu eksik olmaz. Azalır ama yine de akmaya devam eder. Onlarca irili ufaklı derelerden beslenir Hızalan. Suyu bol olduğu zamanlarda alabalıklara da yataklık yapar.

Eksik olmayan sularıyla, sık ve büyük ormanıyla yine insanı barındırmaya elverişli arazi yapısıyla gerillanın da mekânıdır Hızalan. Birçok yerinde yılların izlerini barındırır. Barınaklara, depolara, onlarca konaklama yerine ev sahipliği yapmıştır. Yamaçlarının yükseklerine ve sularının doğduğu yerlerin başlarında yayla yerleriyle köylülere de bereketini sunar. Yani Hızalan, kendine gelene kucak açar, güzelliklerini sunar. Bağrında taşımaya, yaşatmaya ve korumaya çalışır.

Gerillalar, Hızalan'ı sever, tutkundururlar oranın güzelliklerine. Kabalıklar halindeyken sırtlarını ona dayarlar; Hızalan da bilir, anlar halden ve bütün cömertliğiyle gerillaya kucak açar.

'99 Temmuz'uydu. Farklı mıntıkaldaki gerilla grupları Hızalan'a toplanmıştı. Büyük bir telaş vardı. Uzunca bir yolculuğun hazırlıkları yapıyordu. Heyecanla beklenen zaman gelmişti. Karadeniz'den Dersim'e gidecek olan birlik belli olmuştu. Gidecek olanlar isimlerini öğrenmiş hem büyük bir sevinç hem de kapıya dayanmış ayrılığın insanı hüzünlendiren, daraltan ve yaşanmışlıkların içine yani geçmişe götüren derin duyguları yaşıyordu. Geride kalanlar da kendi içlerinde karmaşık, iç içe geçmiş duygularla, ortamın havasına dâhil oluyorlardı.

Her ne kadar duygusal bir zemin olsa da, hâkim olan coşkuymdu, heyecandı, sevinçti, güçlü bir moral durumuydu. Hoş sohbetler, şakaşmalar, yaşamdan anılarla güzel şeyler paylaşıyordu. Gecenin karanlığına yayılan türkülerle, marşlarla ve halaylarla süslenen bir vedalaşma şenliği yaşıyordu.

Yola çıkacaklardan Dersimli olanlar ise apayrı duygular içindeydi..

Özellikle Yusuf Ayata (Fethi) için her şey daha farklıydı. Doğup büyüdüğü ve kavgayla tanıştığı topraklara gidiyordu yine. Taşını, toprağını, sohbetlerini, vuruşmalarını özlediği o yerlere gidecek olmanın dinginleştirici hafifliğini yaşıyordu.

Fethi, gerilla olduğu ilk yıllarda Dersim'in Yılmaz'ı; Ovacık Zari'liydi (Yeşilyazı). Köyünden onlarca gerilla çıkmıştı. Devrimci mücadele içinde bulunan birçok insan vardı. O toprakların doğurganlığı öyle idi. Topraklar, üzerinde süren hayatların seyrine yabancı değildi. Üzerindeki yaşamlardan döllendir, beslenir ve doğurganlığını sürdürür. Yusuf da nasiplenmişti süregelen seyirden.

Köylüsü olan Ümit Dinler'le ilk defa Artvin'de yürütülen çalışmalarına dahil olmuştu. Kesintiye uğramasıyla kısa sürse de, yüreğinin sesine kulak vererek, içindeki ateşi, kavgayı soluduğu topraklara taşıyordu. Artık Dersim dağlarında bir gerilla olarak, yeni bir mücadele seyrine dâhil olmuştu. Zaten o yıllar ('90'lı yıllar) gerilla alanlarına ülkenin dört bir yanından katılımların olduğu zamanlardı.

Dersim'in Yılmaz'ıydı artık. Gerilla anlarıyla, gerillacılık oyunlarıyla büyümüşü Yılmaz da. O yüzden gerilla olmak bir nevi düşlerinin gerçekleşmesi demekti. Kısa zamanda uyum sağlaması ve bölgenin insanı olması avantajıyla özellikle askeri yönde gelişmesi hızlı olmuştu.

'91 İlkbaharında Dersim'den Diyarbakır'a birlik çıkarılıyor. Yılmaz da o birlikte yer alıyor. Birlik, Diyarbakır'a doğru yol alırken Elazığ'ın Palu ilçesine bağlı korucu olan bir köyün civarında, köylülere yakalanıyorlar. Köylülerle konuştuktan sonra bırakılıyorlar. Birlik komutanı Bozo (Yusuf Geyik) "*köylülerden ihbar gitmez*" yönlü düşüncelerle herhangi bir tedbire gerek duymuyor. Bir süre sonra kuşatıldıklarını görüyorlar. Arazinin askeri manevralar yapmaya uygunsuzluğu ise en büyük açmazları olarak karşılarında duruyor.

Birlik komutanı Bozo, "*Sizler burada mevzilenin bekleyin. Ben (eliyle karşılardaki tepeyi göstererek) şuranın arkasına bir bakıp geleyim. Belki temizdir, o yönden çekiliriz*" diyerek, gidiyor. Bozo, tepenin öteki yüzüne doğru ilerliyor. Gerilla bir süre bekliyor Bozo gelmiyor.

Düşman, Bozo'dan sonra olası bütün çıkış noktalarını tutarak saldırıya geçiyor. Çatışmanın başında birliğin Siyasi Komiseri ve aynı zamanda komutan yardımcısı Komiser Memo (Refik Yaşar) şehit düşüyor. Birlik, komutansız kalıyor. Mevcut örgütlenmede, komuta kademesinden aşağısının derecelendirilmesi yapılmadığı için kimin sorumlu olacağı da boşlukta kalıyor. Çatışmanın sıcaklığı içinde hemen pratik karar verip Yılmaz'ı komutan seçiyorlar.

Yılmaz da yoldaşları gibi deneyimsiz olduğunu biliyor. İstemeyerek de olsa o görevi üstleniyor. Kendisine duyulan güvene layık olmak istiyor. Ama içinden çıkılması güç bir çatışmayla karşı karşıya kalmış olmak ise hiç de kolay görünmüyor kendisine. Yine de mevcut kavrayışıyla elinden geleni yapmaya çalışıyor.

28 Mayıs günü öyle uzun geliyor ki bir türlü akşamın karanlığı gelmiyor. O gün akşama kadar dayanabilmek için inanılmaz bir direnç sergiliyorlar. Ama art arda gelen kayıplara engel olamıyorlar. Dersimli olan üç gerilla daha şehit düşüyor. Yaşar Sağdıç, Kumriye Cihan ve Yılmaz'ın köylüsü aynı zamanda adaşı olan Yusuf Ekici de kervana katılıyor.

Kayıplar, arazinin alabildiğine çatışmaya uygun olmayan yapısından dolayı artıyor. Mevzilenmeye elverişli yerler bulunmuyor. Küçük küçük taşlar bir araya getirilerek sadece kafalarını koruyacakları siperler yapabiliyorlar. Düşman, kendilerine sığınarak ihanetin bile izah etmeye yetersiz kaldığı, tarif edemediği soysuz Bozo'nun bilgileriyle iyice yüklenerek küçük siperleri bile tuz-buz ediyor. Her ne kadar gün geceye evrilsede dört şehit verilerek çıkılıyor. Yılmaz da elinden yaralanıyor.

Yılmaz, en ağır deneyimini yaşıyor. Çatışma sonrası geri dönmek için Dersim'e yöneliyorlar. Bozo'nun ihanetini hesaplamaya çalışıyorlar. Yine de Mazgirt'e ulaştıklarında, onun verdiği bilgiler üzerine düşman pusularından kurtulamıyorlar. Buluşma noktası olarak kullanılan bir yerde yine çatışmaya giriyorlar. Üç kişilik gerilla birimi dağılıyor. Herkes birbirinden kopuyor. Naki Göksu da kopanlardan birisi. Maz-

girt'te bir köye sığınıyor. Köylüler saklıyor. Düşman, Naki'nin yaralı olması nedeniyle kan izlerini takip ederek Naki'yi yaralı bir şekilde yakalıyor. Köy meydanında en ağır işkencelerden geçiriliyor. Bilgi almaya çalışıyorlar. Ama bütün çabaları boşa çıkıyor düşmanın. Baş eğmez bir direnişle karşılıyor düşmanı Naki. Sonunu bildiği bir cenge hazır olmanın ötesinde düşüncelerle hareket ediyor. Behzat Firik'in baş eğmezliğini anımsıyor. Diri diri yaksalar da, zalimlere kendi iğrençliklerinin acılarını yaşatmıştı Behzat. Ve öylesine onurla karşılıyor. İşkenceye bir tek söz alamayan düşman, 8 Haziran günü Naki'yi kurşuna dizerek katlediyor.

Yılmaz, Naki'nin şehit düştüğünü ve yaşadıklarını öğrendiğinde çok etkileniyor. Bir yandan soysuzluğun, kallesliğin ve insanlıktan öte her türden arsızlığın suyuyla beslenmeye çalışan Bozo, diğer yandan inancın, baş eğmezliğin ve onurlu bir direnişin adı olan Naki. Kavga'nın çetinliğini öğreniyordu. Duyguların şiddetli sarsıntılarla yeniden biçimlenmesine tanık oluyordu. Devrimcileşmenin yolunun çetinliğini, sarsıcılığını, insanı sınavışının kaçınılmazlığını yaşıyordu. Zincirleme biçimde gelen olumsuzluklar bir anda beş yoldaşıyla vakitsiz vedalaşmaları dayatmıştı. En çok da, Bozo'nun, dalga dalga yayılan çirkefliklerine canı sıkılmıştı.

Bozo; Dersim'deki en acı ihanet oyunlarının baş aktörü olmuştu. Bölgenin insanı olması, bölgeyi iyi bilmesi ve halen "TİKKO"cuym diyerek, zamanında kendisine inanmış, güvenmiş halkı iğrenç emellerine malzeme yaparak düşmana teslim etmesinin ötesinde, yaşattığı acılar onarılamaz düzeydeydi. Dersim halkı, direnişler kadar ihanetlerin de ne olduğunu biliyordu. Bir yandan Seyit Rıza diğer yanda yanı başında kanı kurumuş Rayber'lerin hikâyelerine yabancı değillerdi. Osmanlı'dan miras aldıkları düşkünler bozuntusuna kendi kirli emelleriyle yeniden hayat vermeye çalışıyordu TC devleti. İhaneti, soysuzluğu; doğduğu ve hayat bulduğu toprakları kuraklaştırıp bir çöl haline getirmeyi amaç edinecek düşkünler hep olacaktı elbet. Bozo, bir bataklıkta. Cürümü kadar kirletti belki. Ama halk, ihanet acısıyla

durmazdı. İhanete inat, en fedakâr savaşıçılar yine de o halkın bağrında filizleniyordu. Bozo'nun, tüyleri diken diken eden, insanı ürperten akıl almaz ihaneti unutulacak cinsten değildi. Öyle ki Devrimci-Sol gerillalarıyla bile karşılaştığında, “*Ben TİKKO'cuyum*” diyor. Hâlbuki JİTEM'e çalışıyor. Dev-Sol gerillalarının durumu anlaması üzerine, Bozo elindeki bombayı çıkararak “*Bırakın beni, yoksa çekerim pimi, hepimiz gideriz*” diyecek kadar pervasızca bir cürette bulunabiliyor. Dev-Sol gerillaları zaten daha önceden düşmana giden ihbarla kuşatılmış halde yakalanıyorlar. Ve 12 gerilla buldukları evde Bozo'nun da aralarında bulunduğu JİTEM'cilerce katlediliyor.

Bozo'nun icraatlarını duymayı kabullenemiyor Yılmaz. Aklının almadığı şeyler duyuyor sürekli. Yoldaşlarının kanına giren, devrimci bir örgütün önemli bir gerilla gücünün katledilmesinde yer alan, halka işkencenin, zulmün en çirkef olanlarını yapan ve Dersim'de yüzlerce köylüyü zindanlara tıkıran adı konulamayacak kadar beter bir unsurdur.

Yılmaz, üst üste gelen gelişmelerle kendi acısını unutmamıştı. Elinin ilerleyen rahatsızlığını düşünmeye bile zaman bulamamıştı.

Yaralanan elini, çatışmanın ortasında kanamasını durdurayım diye, alelacele kirli çorabıyla sarıyor. Kısa sürede müdahale edebilme imkanı da bulamayınca, ciddi bir enfeksiyon kapıyor. Kolun kangren bir hale dönüşme ihtimali büyüyor. Bunun üzerine şehre indiriliyor.

Yılmaz, aylar sonra uygulanan sıkı bir tedaviyle elini ve kolunu kuruyor. Yeniden, sırtını yasladığı ve meskeni olan dağlara gitmeye hazırlanıyor. O günlerde, Parti'den farklı bir görev veriliyor kendisine. Lübnan'daki eğitim kampına gidecek gruba Yılmaz da dâhil ediliyor. Yılmaz tereddütsüz kabul ediyor. Bekaa'daki Parti hücrelerine katılıyor. Kampın eğitim olanaklarından azami düzeyde faydalanıyor. Çok sıkı bir eğitim politikasının pratik sürecini yaşıyor. Öyle ki, yer yer İsrail'in hava saldırılarına bile maruz kalıyorlar. Eğitimin, canlı bir tatbikatı gibi ele alınıyor her şey. Yılmaz, birçok silahı tanıma, kullanma fırsatı buluyor, çeşitli bombalama, mayınlama, tuzaklama yöntemlerini öğren-

rek, daha donanımlı bir şekilde '92 baharında yeniden Dersim'e, gerilla alanına dönüyor.

Birlik süreciyle bölgedeki askeri etkinlik de büyüyor. Yılmaz da o süreçlerde bir dizi görev ve sorumluluk üstleniyor. '93 sonrası hem Parti üyesi hem de gelişen askeri özellikleri nedeniyle Genel Komutanlık üyeliğine seçiliyor. Artık mıntikalarda komutanlık yapan ve sorumlulukları artmış Yılmaz gerçekliğine ulaşıyor.

“Birlik” sürecinin sancılarına tanıklık ediyor. Ve '94 Nisan'ındaki sol tasfiyeci darbenin gerçekliğini bütün çıplaklığıyla görüyor. Darbeciliğe karşı kararlı bir duruş sergiliyor. Partinin içinde bulunduğu sıkıntılı sürecin farkında olduğu için, mümkün olduğunca yükün altına girmeye çalışıyor. Bölgede yönetici konumda olmanın sorumluluklarıyla hareket etmeye özen gösteriyor. Ama bölgesel dönemin sarsıntılarından da kurtulamıyor. Dağınıklıktan, başıboşluktan ve yönsüzlüğün sesi olan karmaşık seslerden etkileniyor. Uzayan bölgesel sürecin, gedikler açması da mümkündü. Başına buyrukluk, disiplin halkalarının gevşemesi ya da kırılması, ortak iradenin oluşturulamamasından doğan birlik ruhunu zayıflatıcı fikirler yani sorunları çözecek ve güç dinamiklerini canlandıracak iradenin olmayışı zayıf, kırılğan ya da zihinsel bulanıklığı olanları bile “değerli” hale getiriyordu. Kendi zaaflarına sünger çeken bir dış unsurla, yeniden meydan bulanlar çoktu. Yani darbeciliğin yarattığı gedikleri kapatmak, yeniden doğrulmak ve sorgulanmış bir sürecin ağır ve gereksiz yüklerinden arınarak yola devam etmek yerine, kişisel konumunu “prestijini” kullanarak ortak irade yerine, “alternatifliğe” soyunanlar da az değildi.

Yılmaz, karmaşanın, zayıflığın ve yönsüzlüğün zemininden nasip lenmişti. Partinin 6. Konferansını gerçekleştirmesi, geç kalınmış bir adıma yol verse de, Yılmaz, etkilendiği noktada tutum geliştirdi. Kafa karışıklığı içinde; 6. Konferans sürecinde türeyen KKSG'nin, kendi zaaflarıyla renklendirdiği “acıklı” feryatlarından etkilendi. KKSG'nin, sol tasfiyeci saldırılarla kalburüstünde kalan sağ tasfiyeciliğini görmiyor ilk önce. Yılmaz'ın Partiden kopuşunu fırsat bilerek ve kendisine

genel sekreterlik dâhil birçok şey önerilmişti. Yılmaz, KKSG bileşeniyle fikir alışverişinde bulununca, asıl özlerini geç de olsa fark etti ve onlardan da uzaklaştı.

1996 yılında, ciddi bir özeleştiriyi yaparak yeniden Parti saflarına döndü. Gönüllü yine dağlarda, gerilladan yana ses veriyordu. '96 Aralık ayında yeniden gerilla alanına, bu defa Karadeniz'e gitti.

Artık alandaki yeni ismiyle Fethi olarak her şeye yeniden başlaması gerektiğini bilerek hareket edecekti. Özeleştirisinde derinleşerek, kendini sınıf mücadelesinin parçası haline getirmek için birçok şeye önyargısız, kaygısız yaklaşması gerekiyordu. Parti ileri sempatzanı bir gerilla olarak yeniden toparlanmak, önündeki öncelikli adımlardandı.

Fethi, Karadeniz'deki mücadelenin hızlı değişimler yaşadığı, savaşın farklı boyutlara doğru evrilmeye başladığı bir dönemde gelmişti. Gerilla deneyimi ve birikimi kimi kolaylıklar sağlıyordu. Bu durumu iyi değerlendirmesi gerektiğinin farkındaydı.

1997 yazındaki Almus ilçesi baskını eyleminde yer almıştı. Almus'un ve Tokat merkezin köylerine gitme fırsatı bulduğu için, bölge köylüsü hakkında biraz olsun bilgiler de edinebilmişti.

Yine '97 yazının sonbaharında Ese Yaylası çatışmasında askeri tecrübesinin vermiş olduğu kararlılıkla önemli şeyler yapabiliyordu.

Aynı yılın kış aylarını, barınak öncesi bir eylem için görevlendirilen birimle düşman kovalamacaları içinde geçirmişti. Barınak alanına yetişemeden bastıran kış nedeniyle, beş kişilik grubuyla kar üstünde kalmıştı. O süreci iyi göğüslemişti Fethi. Bütün imkânsızlıklara, zorlu kış koşullarına rağmen grubuna karşı sorumluluklarını yerine getirmekten geri durmuyordu. '98 yılında Fethi, artık bir muntakanın sorumluluğunu alarak, yine eski günlerinin yükleri gibi görevler üstleniyordu. Tabii pratik faaliyetler kendisine de ayna tutuyor.

Fethi, eleştirilerle, mücadelelerle Partinin hedeflediği daha fazla katılımı, içinde olan, kendine de müdahale edebilen, kendini pratikte sınavarak besleyebilen ve sorumluluklarını kolektif ruhun, birlikteliğin ve gücün yaratılması temelinde ele alan, pratikleştiren kadrolar ger-

çekliğini kavrayabilmesi için boş bırakılmıyordu. Eleştirel müdahalelerle hedeflenen yönde yol alması sağlanıyordu. Fethi de eleştirilere paralel adımlar atıyordu.

Daha sonraki süreçlerde, Parti aday üyeliği teklifi aldı. Yıllar sonra yeniden Parti Organına dâhil olmanın sevincini bir kez daha yaşıyordu. Görevlerinin büyümesine paralel, daha ilgili olmaya özen gösteriyor.

'99 İlbaharında bir yayla evinden çıkarken pusuya düşüyorlar. Fethi, grubuyla amansız yakalanıyor. İlk ateşte göğsünden tam kalbinin üzerinden yaralanıyor. Kan kaybından dolayı durumu kötüleşiyor. Gruba komuta edemez hale geliyor. Yoldaşları büyük bir çabayla çatışma alanından çıkarıyor kendisini. Doktorun (Umut İl) olanaksızlıklar içinde müdahaleleriyle uzunca bir tedavi süreci sonrası kendisini toparlayabiliyor.

Fethi, Karadeniz'de de üç yılın gerilla deneyimini edinmişti. Çatışmalara girmiş, eylemlerde yer almış, kimilerine komuta etmişti. Üç yıllık Karadeniz sürecinde yirmiye yakın yoldaşı şehit düşmüştü. Hafızasında yer edinmiş yığınlarca kalıcı iz vardı. O izlerin basit birer yaşanmışlıktan ya da anılardan ibaret olmadığını biliyordu. İyi kötü ya da olumlu olumsuz yönleriyle hayata dair deneyimler ve öğrenilecek dersleri olan bilgi kaynaklarıydı hepsi. Birikime giden yolun şekliydi belki de. Eğrisiyle doğrusuyla, inişiyile çıkışıyla ya da keskin virajlarla bir yolun güzergâhıydı yaşananlar. Gelişmenin seyri de öyleydi zaten. Düz olmayacaktı, olmazdı.

Fethi, daha büyük sorumluluklar almış olduğu için kıvançlıydı. Derdim birliğinin komutanıydı. Bir yandan da yükünün ağırlığını düşünüyordu. Her görevin kendince bir ağırlığı olurdu. İnsanlar çoğu zaman mevcut düzeyin, yeterliliklerin, becerilerin veya yapabilme kapasitelerinin sınırlarına bağlı kalma eğilimi taşırlar. Kendilerine o çevreler içinde bir dizi davranış özellikleri kazandırılır ya da alışkanlıklar edinirler. Yeni şeylere, daha ileri düzeyde olan görevlere genelde ya temkinli yaklaşırlar ya da temkinlilik ötesi çekincelerle dolu bir kaçınma tavrına girerler. Temkinlilik anlaşılabilirdi. Ama kendi gerçekliğini

bilen, gelecek olanla gerçekliği doğru temelde ölçebilen bir tutumla ortaya konulan temkinlilik anlaşılır. Ki bu da gereklidir.

Bir de, mevcut sınırları alışkanlıklarının omurgası haline getirip de, ötesini düşünmeyen ya da ötesine dair beklentiler, hedefler koymayan yaklaşımlar vardır. Bu tür yaklaşımlar, kişinin devrim ve mücadele anlayışının oluşmuş yaşam ölçüleri içine sıkıştırması ve kendini o sıkışmışlık içinde var etmeye çalışması demektir. Devrimcileşemeyen ya da devrimcileşmeyi sığ bir şekilde kavradığı için süreçlerin içinde sürüklenen etkisiz birer eklenti olmak anlamına gelir. Hedefi belirsiz, yönü olmayan, darlaşmışlığını söylemlerin gerisine saklayarak kendini farklı göstermeye çalışan düşsüz ve geleceksiz var olma telaşıyla yaşamaktan başka bir şey değildir. Zaten böylesine duruşların ömrü ta baştan belirlenmiştir. Kendine teslim olan ya da kendi sınırlarına hapsolarak yaşamaya çalışan bir düşüncenin ya da davranış çizgisinin geleceği olmaz. “*Durgun su kokar*” diye söylenen söz o yüzden çok anlamlıdır. Kapalı olan şeyler bozulmaya yüz tutar, çürümekten yakasını kurtaramaz. İnsan ve düşüncesi de öyledir.

Yaşama, dünkünden daha ileri hedeflerle, adımlarla sarılmalıdır insan. Sınırlarını zorlamalı ki durağanlığını kırabilsin, devinime süreklilik kazandırabilsin. Ancak o zaman değişmenin, gelişmenin önü açılmış olur. Sınırlarını kırabilme cüreti de öylesine bir hengâmenin içinde yaşam bulabilir.

Her yeni görev, insanı zorlar. Kişiyi kendisiyle çatışmaya sürükler. Mücadelenin içsel cephesine canlılık getirir. Çelişkilerin ve çatışmaların yoğunluğu içinde bir birlik sağlanır. Kişi özgüven duygusunun farklı boyutlarına ulaşır.

Daha büyük sorumluluklar, kaçınılmaz olarak daha büyük katkı, çabaya, özveriye, kararlılığa ve cesarete zorlar. Zaten, mücadelenin ileri bir aşamaya taşınması da bu zorlamalarla beslenir. Fethi, geçmiş deneyimlerinden biliyordu. Gelişmenin kaynaklarına uzak değildi. Yine de, deneyimleriyle sınırlanmaması gerekiyordu. Yaşamış olduğu şeyler ya da süreçler olsa da yeni bir görev ve sorumluluk ol-

duğunun bilinciyle davranmaya çalışıyordu. Yani omuzlarındaki yükün ve hassasiyetlerin farkındaydı.

Birlikte yer alan ve aynı zamanda komutan yardımcısı olarak görevlendirilen Parti aday üyesi Tuncay'ın (Hasan Akyol) yanında olmasına çok seviniyordu. Askeri açıdan kendisine en büyük desteği sunacak ve yükünü paylaşacak olan Tuncay'dı. Ona güveniyordu. Yarınların önemli bir askeri kadrosu olabilecek dinamiklere sahipti Tuncay. Kararlılığıyla, kesin ve net duruşundan gelen inisiyatifıyla, askeri pratiklerde gösterdiği göz dolduran davranışlarıyla kendisini ispatlamış birisiydi. Tuncay'ı düşündükçe yükünün ağırlıklarından bir nebze de olsa uzaklaşabiliyordu Fethi.

Tuncay, herkese güven verebilmişti. Fazla konuşmazdı belki ama askeri pratiklerin her çeşit seyrinde kesin bir tavır takınırdı. Davranışlarıyla ortaya koyardı kendisini. Askeri bilgisini, kavrayış düzeyini, yeteneğini, sahibi olduğu pratik tecrübeyi ve savaşçı özelliklerinin öne çıkan yönlerini pek dillendirmezdi. Mütevazı bir yapıya sahipti. Kendisini güçlü kılan, öne çıkaran özellikleri üzerine böbürlenmek ya da ayrıcalıklı olmak gibi davranışlara uzaktı. Görev ve sorumluluklarının bilinciyle düşünür, onun gerektirdiği pratik tavrı yalın ve içtenlikli biçimde ortaya koyardı. Güven duygusunu verirken, onu, içtenliğin, doğal davranışların, ideolojik netliğe götüren kararlılığın ve kararlılığından gelen cesaretin yollarından geçirirdi. Güven duygusuna yaşamın renklerini katarak, onu, somut bir olguya dönüştürürdü.

Zaten, askeri pratikleri bunun en yalın göstergesidir. Düşman algısı onda, tartışmasızdır. Bu algıyı tartışmasız yapan da Tuncay'daki sınıf kinidir. Savaşmanın gerekliliğini konuşmak pek ilgisini çekmezdi o yüzden. Nasıl savaşılabacağı, savaşması gerektiği ya da yarının muhtemel savaş düzeyinin biçiminin, taktiklerinin neler olması gerektiğinin konuşmasıyla ilgilenirdi. Onun için, mevcut sistem, her yönüyle haklı bir savaşın depremine maruz kalmayı temelden hak etmiştir. Zaman, köhnemişliğe isyanın, onu tarumar etmenin gecikmişliğini yaşıyordu. Zaman, sabırsızlığını kaldıramaz haldeydi. Her

koşulda cenkleşmeliydi. Tuncay'ı öylesine kararlı, azimli yapan ideolojik duruşundaki netliği idi.

Aslında, doğup-büyüdüğü topraklardan solumuştu o netliği. Der-sim, Nazımiye'liydi. Köyü ve köylüleri devrimcilere, savaşanlara ya-kındılar, onlarla hep iç içeydiler. Tuncay, annesinden, nenesinden, dedesinden dinlemişti onların hikâyelerini. Öyle ki büyük bir kıvançla anlatıyordu, Orhan Bakır'ın kucağında uyduğunu. Kendisi anımsa-yamasa da anlatılanlarla yeniden yaşardı o duygularını. Orhan Bakır'ın evlerine sık sık geldiğini ve çocukları çok sevdiği için kendisiyle ilgi-lendiğini, kendisine türküler söylediğini anlatmış ailesi. Orhan, Ka-rakoçan civarlarına gidiş gelişlerinde, evlerine konuk olmadan geçmezmiş oralardan.

Yine Kazım Çelik'lerin de evlerine misafir olmaları ve daha birçok devrimciye açılan kapıları olduğu için onları taa çocukluğundan dinle-yerek tanıma fırsatına sahip olmuş Tuncay. Bazen yoldaşlarına espri yaparak, *“İcabında beşiğimi Orhan yoldaş sallamış, onun türkülerini, marşlarını ninni diye dinleyip uyumuşum. Ta beşikten itibaren devrim-cilik havasını solumuşum”* derdi.

Tuncay '96 yazında gerilla alanında örgütlenmiş, TMLGB safla-rında yetişmişti. Ailesi, İstanbul'a göçmek zorunda kalınca, Tuncay lise yıllarını orada geçiriyor. Gençlik örgütüyle tanışması, ilişkilene-mesi de o yıllara dayanıyor. Gerilla alanındaki özelliklerini gençlik alanındaki faaliyetlerinde de gösteriyor.

Gerillada hızlı gelişim gösterebilen ender gerillalardandı. Birçok çatışmada, eylemde bulunmuştu. Üç yıllık Karadeniz sürecinde, en fazla çatışmalara giren, eylemlerde yer alan kişiydi Tuncay. Bizzat komuta ettiği başarılı eylemleri vardı. '98 Eylül sonlarında Duman-lı'da pusuya düşerek şehit olan Bahattin Günel, Leyla Karataş, Zey-nel Çalpar ve Ümit Güner'in hesabını sormak için Tokat Merkez'de bulunan sigara fabrikasının önündeki polis özel harekât timlerine yö-nelik saldırı eyleminin komutanıydı. Düşmana dört kayıp verdimişti orada. Hızını alamayan Tuncay, şehrin girişlerine, birçok kurum ön-

lerine asılan “75. Yıl” tabelalarını da tarayıp indirmeye çalışıyor. Eylem yerinden çekilirken düşman, telsizden kendilerinin dinlendiğini bildiği için tahrik edici, kendi acizliğini dışa vuran konuşmalar yapıyor. Tuncay dayanamıyor, yanıt veriyor, “*Nasıl ama, toplayın şimdi cesetlerinizi. Dumanlı ’nın hesabını sorduk, sormaya da devam edeceğiz!*” diyor. Düşman da, Dumanlı şehitlerine yaptıkları iğrençlikleri anlatıp, küfürler savuruyor. Tuncay bir süre düşmanın küfür ve acizliğinden gelen hakaretlerine cevap vermiyor. En son dayanamıyor, kendisi de bazı küfürlerle karşılık vermek gibi bir zayıflığa düşüyor. Yoldaşlarının uyarılarıyla bırakıyor.

Düşmanın hiçbir şeyine tahammül edilmez, edilmemelidir de. Ama onun yıkılacak, tarumar edilecek düzeysizliğine de düşülmemelidir. Onlara verilecek yanıt her zaman için *devrimci eylemler*dir. Zaten onları aciz çaresiz kılan da odur. Ve Tuncay da pratikleriyle gerekli cevapları en iyi biçimde verebilmişti.

Gecenin ateşinde yine türküler söyleniyordu. Tuncay, Kürtçe ezgileri güzel söylerdi. Yoldaşlarından gelen istekleri kırmayarak gecenin havasını değiştirmişti. Kürtçe’nin içten gelen buğulu havası insanda farklı duygular yaratırdı. Kürtçe bilenler de eşlik ederek gelmekte olan ayrılığın, vedalaşmaların sesleri büyütülüyordu sanki.

Tuncay da diğerleri gibi coşkulu, sevinçli ve heyecanlıydı. Dersim’e gidiliyor olmasına en çok sevinenlerdendi. 3-4 yıldır oralarda Parti gerillalarının bulunmayışını kabullenemiyordu. Yılların emeği, değeri vardı oralarda. İşlenmeliydi onlar. Zamanın, amansızca yok eden şerrine terk edilmemeliydi. Tasfiyecilik çığırtkanlıklarının dizginsiz sürdüğü zamanlardan geçiliyordu. Her müdahalesizlik, mevcut gediklerin daha da genişlemesine neden oluyordu. O yüzden zamana devrimci mücadelenin iradesi yüklenmeliydi. Belki yetersiz olabilirdi ama gücü oranında kavganın sesini taşıyacaktı. Bu da kullenmişliğe yönelik müdahaleci bir hareketlilik anlamına gelecekti.

Tuncay, her ne yaşanırsa yaşansın içindeki sestten yana tereddüde, kaygıya kapılmıyordu. Kendisine güç ve yol veren bilincinin sesine ina-

nıyordu hep. Çünkü tavına gelmiş bir savaşçılık, ruhunun sesini yaşattıyordu bağrında. İstekleri, beklentileri, hedefleri tamamen oradan besleniyor ve dile geliyordu. İdeolojik donanımın aynı zamanda ideolojik bir arınma zemini üzerinde yükselebileceğini biliyordu. İnsan; inancını, düşüncelerinin doğru temellerinde büyütmezse, kendisine engel olabilecek bir zincir yaratmış olur. Kavgada ısrar edebilmek de basit ama süreklilik arz eden biçimde ya kesintiye uğrar ya da istikrarsızlık içinde kırılğan bir dalgalanmanın hezimetine uğrar. Kişi, parçalanmış düşünceler, kırılğanlaşmış özelliklerle, bunalmımlı bir seyrin sürükleneni oluverir. Onun için, arınarak netleşmek her devrimcinin pusulasını belirleyebilecek bir zorunluluktur. Boş bir cüretkârlıktan öte, kalıcı değerler yaratabilen mütevazı ama gerçekçi adımlar her zaman için daha önemlidir. Geleceğin güzergâhını belirleyecek olan da mütevazı ama saygıyla harmanlanmış ideolojik berraklık ve politik netliktir.

Tuncay, tüm sıkıntılara, yetmezliklere ve tartışmalara rağmen Parti'nin yöneliminden yana kendine has bir güven duygusuna sahipti. O güven duygusu da Tuncay'ın özgüvenine kaynaklık ediyordu. Karadeniz'den Dersim'e doğru bir yolculuğa, henüz yeni tanışmış olduğu Parti Aday Üyeliğinin onur verici duygularıyla derinden bir canlılıkla hazırlanıyordu. Söze gerek kalmıyordu. Gözleri ve heyecanı anlatıyordu her şeyi.

Dersim'e gidecek olanların içinde hiç şüphesiz en dikkat çekici olan ve gerilla muhabbetlerinin ana öznesi olmaktan kurtulamayan Doktor'du (Umut İl).

Dersim birliği Doktor'un da aralarında bulunuyor oluşuna seviniyordu. Doktor gibi istisna bir kişilikten ve onun akıl almaz renkliliğinden mahrum kalmamış olmalarının tadını çıkarıyorlardı. Karadeniz'de kalacak olanlar da Doktor'un gitmesiyle en renkli simadan yoksun olmalarının burukluğunu yaşıyordu. Günlerdir süren hazırlık sürecinde muhabbetlerin esas konusu yine Doktor'du. Karadeniz'deki pratikleri dillendiriliyor, yeni katılmış gerillaların da büyük bir heyecanla dinlemekten zevk aldığı neşeli sohbetler, espriler yapılıyordu.

Doktor, her yönüyle farklıydı. '96 yılında gerillaya katılıyor. Üç yıllık gerilla deneyiminin ağırlıklı bir şekilde ilginçliklerle dolu oluşu, Doktor'un farklılığını gösterdiği kadar, anlaşılmasına, tanınmasına da imkân veriyordu.

Tuncay, etrafına toplanmış olan yeni gerillalarla Doktor üzerine sohbetler yapıyordu. Dersim yolculuğunun hazırlıklarına kadar yenilerin askeri eğitimleriyle ilgileniyordu. İşlediği, ele aldığı konuya paralel olarak da yaşanmış örneklerle başvurarak daha da kalıcı bir etki yaratmaya özen gösteriyordu. *“Bakın yoldaşlar, güvenlik nöbetlerinin yaşamsal önemine dair birçok şey anlattık. Her biriniz anlatılanları kavramada azami çabalar gösterdiniz. Kısa sürede, tek başınıza nöbetlere çıktınız. Bir hafta ya da on günlük nöbet eğitimleri sonrası, asgari bir seviye yakalanabiliyor. Sonrasında da, o görevi tek başına yapar hale gelinebiliyor. İstisnalar olmadığı sürece her yeni gerilla, hemen hemen aynı süreçlerden geçerek bu göreve hazır olur. Ama Doktor tam bir istisnaydı.*

Doktor 'la aynı günlerde katıldık gerillaya. Bir süre sonra tecrübeli bir yoldaşın yanında nöbetlere çıkmaya başladık. On gün sonra bizler tek çıkabilecek yeterlilikte değerlendirildik ve tek çıktık. Doktor ise inanılmaz bir rekor kırdı. O güne kadar kimse öylesine bir rekorun yanına dahi gelememiş. Doktor tam 40 gün boyunca tecrübeli bir yoldaşla nöbete çıkmıştı. Hatta tecrübeli yoldaş artık pes etmişti. Bulduğu yöntemleri Doktor boşa çıkarmayı başarmıştı çünkü.

O zamanlar, nöbetçilerde kâğıt, kalem ya da kayıt için küçük kayıt cihazı da olurdu. Telsizden kapalı mesajlar geçerdi. Onlar kayıt edilir ya da yazılırdı. Yine bir tane de nöbetçi saati olurdu. Bu malzemeler bir sonraki nöbetçiye nöbet devri esnasında verilirdi. Doktor, ne yapar eder o malzemeyi devretmeyi hep unuturdu. Sadece onunla da sınırlı kalmazdı, nöbetlerde devredilen kimi bilgiler ya da dikkat çekilen uyarı içerikli talimatlar olurdu. Bakarsın onlar da unutulmuş. Ve Doktor ne olduklarını dahi hatırlamaz. Nöbetten gelir, nöbetçi komutanına aktarması gereken çevreyle ilgili bilgileri aktarmayı unutur. Sonraki nöbetçiyi zamanı geldiğinde nöbete uyarmanı unutur.

Tecrübeli yoldaş, saati cebinde unutmasın diye bir iple Doktor'un boynuna takıyor; hani açıkta olunca görüp devreder diye. Ama Doktor onu da unutup. Nöbette, mümkün olduğunca her tarafı görmeye çalışmak gerekir. Bir yere odaklanıp kalmamak lazım. Doktor ise bir tarafa dönüp, dakikalarca o tarafa bakar halde kalabiliyordu. Uyarılarla kendine gelince, diğer yönleri izliyor. Bu noktada tıkanan tecrübeli gerilla, çareyi Doktor'un nöbet yerinde sürekli sağa sola belirli rutinliklerle hareket etmesinde arıyor. Doktor o işi de boşa çıkarmayı başarıyor. Ne yapılırsa yapılsın Doktor'un durumuna dair her adım duvara çarpar gibi boşa çıkıyordu. Bütün çabalar etkisizliğe boyun eğerek eriyip gidiyordu.

Yani ta ilk aylarda Doktor'un istisna biri olduğu anlaşılmıştı. Zaten bu çerçevede, akıllara durgunluk verecek cinsten zengin ve renkli pratikleri var Doktor'un. Artık sıra Dersim'de, bakalım tarihe ne notlar düşecek yine” diye uzun uzun Doktor'u anlatıyordu. Doktor da dinliyordu. Dersim'in yaşlılarına has bıyıkları vardır. Doktor da onları çağırıştırıyordu. Bir eliyle yanlara doğru uzamış bıyıklarıyla oynarken imalı imalı gülüşleri ve bakışlarıyla da Tuncay'ı dinliyordu. “Abartma abartma yoldaş. 40 gününü nereden çıkardın? Tamam, bir ayı geçti ama o kadar da olmamıştı” diye cevap vermekten geri durmuyordu. Tuncay da “Ya Doktor'um ne fark eder üç-beş günün az ya da fazla olması. Sen esasta unutkanlıklarınla nam salmıştın. İstersen başkalarını da anlatayım” deyince, Doktor muhabbet konusu olmaktan kurtulamayacağını işaretini algılayıp sessizliği tercih ediyor.

Doktor'a en çok takılanlardan birisi de Fethi idi. “Doktor, harbi konuşmak lazım. Gerçekten gerillaya katılmamış olsaydın ve kazara Tıp Fakültesini bitirseydin, vay halkımızın halineydi o zaman. Burjuva basında üçüncü sayfa haberleri vardır. Kimi zaman hastanelerdeki trajikomik haller yansıtılır o sayfalara. Yanlış ameliyatlar; içeride malzeme unutmalar...vs. Ama seninle o sayfalar acayip renklenirdi. Şu an kestiremiyorum ama inan ki birçok ilke imza atardın. Kaçınılmaz bir şekilde 'şöhret' olurdun. İyi ki gerilla olmuşsun vallahi. Hal-

kımızı kurtarmış olduk. Bize doktorluk yapsan da, riski az. Çaplı müdahalelerine gerek kalmıyor” der ve Doktor’u kızdırmaya çalışırdı. Doktor alışkındı öylesine takılmalara. Kimi zaman alınganlık gösterebiliyor, kızılıyordu da. Ama pek önemsemiyordu. Çünkü kendisi de doktorluk gibi bir mesleği sevmiyordu. Hatta gerillaya katıldığında, Tıp Fakültesini bırakıp geldiği için bölgede sağlık alanının sorumluluğu verilince itiraz etmişti. *“Ben doktorluk yapmayı isteseydim gerillaya gelmezdim. Kalkmış beni bir de burada sağlıkçı yapmaya çalışıyorsunuz”* diye cevaplar vermişti.

Zamanla, alandaki ihtiyacı kavradıkça sağlıkçılığın gereklerini yerine getirmede adımlar atmaktan da durmuyor tabii. Birçok yaralı yoldaşının tedavisiyle ilgilenererek, elinden gelenin en iyisini yapmaya çalışıyor.

İnsanlar duygularını pek gizleyemezler. Bir şekilde dışa vururlar. Bazen de yoğun ve farklı bir duygusal ortam olur, çoğu kişi o anın duygularını canlı bir şekilde yansıtır, yaşarlar ve hissettirirler. Davranışlarında, gülüşlerinde, yüzündeki ifadelerden, bakışlardan anlaşılır. Doktor bu yönüyle farklıydı. Sabitlenmiş bir halin ifadesi görülürdü onda. Dersim’e gidecekti. Gitmeyi de istiyordu. Ne de olsa memleketiydi. Sık sık anlattığı ve başka da anısı olmayan, dedesinin Pertek’teki değirmenin hikâyelerine yeni yeni şeyler katmak istiyordu. Bir Dersimli olarak kendini çıplak hissediyordu. Diğer Dersimlilerin ailelerinden, çevrelerinden gelen bir sürü anlatıları oluyordu, kendisi ise hep geride kalıyordu.

Ailesinin yurtdışında olmasının da etkileri vardı. Artık, telafi etme fırsatı olarak görüyordu Dersim’e gidişi. Ama yüzündeki ifade çok sıradandı. Günlük rutin hallerinin yansımaları vardı yine. Sevinsede heyecanlansa da standartlaşmış ifadenin dışına çıkmazdı. Değişkenlikleri, farklılıkları garip bir şekilde olağan görülürdü. Doktor’u tanımayan birileri, dışarıdan bir göz olarak baktığında, kimi kaygılara bile kapılabilirdi. Çünkü herkesten farklı olduğunu hemen belli ederdi. Ancak konuşulduğunda anlaşılırdı.

Diğer yandan da, renkli, sohbetçi ve sosyaldi. Sakin, yavaş yavaş (ki bazen insanı bile yorar şekilde) konuşur, anlatırdı. Çıkar halaya katılır, etkinliklerin içine dalar ve şaşırtıcı hızda hareketler yaparak yine herkesi şaşkın bırakabilecek pratikler sergilerdi. Zaten Doktor da hızlılık ile yavaşlık noktasında olağan bir yaklaşım bulabilmek de kolay değildi.

Doktor hızlı düşünemezdi. Garip bir düşünce yapısı ve ona da uymayan davranışları olurdu. Biri üzerine düşünürken, hemen ondan kopup, başka şeylere dalabiliyordu. Öyle olunca, o anın pratik davranışlarından uzaklaşıyordu. Öyle ki, barınakta üst ranzaya çıkarken, bir ayağını atmıştır üst kata, eliyle de tutunmuştur ve öteki ayağı da alt kat ranzasında öyle kalakalır. Dalar bir düşünceye. Birileri hatırlatır “*Doktor iniyor musun, çıkıyor musun pozisyonundan anlaşılıyor. Artık eylemini gerçekleştir*” diyerek devreye girince kendine gelirdi. Bu defa da ne yapacağını unutmamıştır. Geri iner, çevresini izler. Hâlbuki yukarıya çıkıp halledeceği işleri vardır ama uçmuştur hepsi. Sonradan hatırlarsa gider yapardı.

Aslında hızlı düşünmek midir, değil midir orası bulanık. Belki de içinde olduğu pratik seyrin düşüncelerinden erken kopuyordu. Düşünürken başka şeyler yapabiliyor, iş esnasında da yine farklı düşüncelere yelken açabiliyordu. O yüzden elindeki işlerin çoğu zaman alırdı. Pratik anın gerektirdiği hızlılık Doktor’a çok uzak kalırdı. Bazen umulmadık biçimde şaşırtıcı şeyler de yapardı.

Doktor’un hangi koşulda nasıl davranabileceğini kestirebilmek güç olurdu. İnsan, birisini düşünsel yönde biraz tanıyınca, az çok nasıl davranılabileceğini de tahmin edebilir. Ama söz konusu Doktor olunca mantıksal bütün ihtimaller çaresiz kalırdı. En basit bir sorun bile çetrefilli bir hale gelmekten kurtulamazdı.

’98 Eylül sonunda, Almus Dumanlı’daki bir çatışmada Zeynel Çalpar şehit düşüyor, Doktor ve Kemal Tutuş da aynı çatışmadan yara almadan çıkıyorlar. Ama birbirlerinden de kopuyorlar. Doktor’un silahı aynı çatışmada, bir merminin isabet etmesi sonucu iş göremez hale ge-

liyor. Silahı namlu kısmından hasar görünce kullanılamaz oluyor.

Doktor, haftalarca o silahla dolaşıyor Almus'ta. Tek geziyor. Yer yer düşmanla karşılaşılıyor, bir şekilde de tehlikeli yerden sıyrılmayı başarıyor. Silahının sorunlu olduğunu gizlemek için namlu kısmını bezle sarıyor. Bezle sarsa bile namlunun eğik olduğu gözlerden kaçmıyor. Çevredeki köylere gittiğinde, köylüler silahının problemliliğini anlıyorlar tabii.

Bir süre sonra düşman da öğreniyor Doktor'un tek dolaştığını ve silahının iş göremez olduğunu. Düşman, Doktor'u boş bırakmıyor. Bazen bilgi alarak, bazen iz sürerek ya da Doktor'un açıklarından yararlanarak peşine düşüyor. Telsizden çağrılar yapıyorlar. Teslim olmasını istiyorlar. Kimi zaman pusularına da düşürüyorlar. Ama ne Doktor'a ulaşabiliyorlar ne de alandan uzaklaştırebiliyorlar. Bir ay boyunca Doktor'un peşinde dolanmaktan yılan bir rütbeli, telsizden "*Ya Doktor, artık çık git şu Almus'tan. Bak araziden çekiliyoruz. Yeter ki terk et buraları*" demek zorunda kalıyor.

Düşmanın, savaştan çıkardığı deneyimler doğrultusunda, Doktor'u ele geçirmek, düşürmek amaçlı başvurduğu yöntemler bile boşa çıkıyordu. Çünkü Doktor, normal bir gerilla gibi davranmıyordu. İstese de yapamazdı zaten. Gerillanın hareket tarzının dışında bambaşka bir seyir izlerdi. Düşman da, olası bir gerilla hareketliliğine göre plan proje yapardı. Ama Doktor kendine has düşünüşüyle davrandığı için, düşmanın hesapları tutmazdı.

Günler sonra diğer mıntıkadan Özgür Güler (İsmail) sorumluluğunda bir birim Kemal'i ve Doktor'u bulmak için görevlendiriliyor.

İsmail, Almus'a ulaşınca, Doktor'un büyük bir ihtimal uğrayabileceği ilişkilere bilgi bırakıyor. Doktor'un uğradığı yerlerden bilgi alıyor, izini sürmeye çalışıyor. Hatta Doktor'un sık sık uğradığı deponun çevresine takılıyorlar, bir türlü denk gelmiyorlar. Deponun içinde, çok rahat bir şekilde görülebilecek yerlere notlar bırakıyorlar. Doktor, not poşeti gözünün önünde sallanırken bile merak etmiyor hiç. Öyle ki, İsmail, Doktor'un sık sık peynir tenekesinden peynir aldığını anlıyor,

notu tenekenin üzerine koyuyor. Doktor ise depoya gelince, tenekenin üzerindeki not poşetini herhangi bir eşyaymış gibi alıp kenara bırakıyor, peynirini alıp gidiyor.

İsmail, günlerce uğraşmasına ve aklına gelebilecek bütün seçenekleri denemesine rağmen Doktor'a ulaşamıyor. Depolara, başka bir alana gelmesi yönlü not bırakarak Almus'tan ayrılıyor İsmail. Günler sonra Doktor, İsmail'in notu üzerine başka bir alana geçerek yoldaşlarını buluyor.

İsmail, *“Ya Doktor, bana neler çektirdin sen öyle. Saçımı, başımı yoldum vallahi. Seni bulmak için yaptıklarımınla bölgedeki diğer örgütlere bile ulaşırdım, onları bulurdum. Ama akıl sır erdiremedim sana. Deponun tavanında poşetle not sallanıyor; yiyeceklerin üstünde not paketleri eksik olmuyordu, sense bir tanesine bile bakmadın. En çok da bu işi çözemedim Doktor'um. Sende varsa bir izahı, vallahi söyle de ben de kurtulayım. Tamam gözüm, orijinalsin ama yine de bir açıklaması olmalı değil mi?”* diye hem şaşkınlığını hem de sitemini dillendiriyordu. Doktor'da o tür şeylerin yanıtı kısadır. Zaten fazlasını beklemek de ayrı bir sıkıntı verirdi. Doktor, *“Ne bileyim not olduğunu yoldaş. Aklına gelmedi”* der ve son noktayı koyardı.

Doktor, yalnız geçirdiği o süre zarfında aslında inanılmaz bir irade gösteriyor. Silahsız olması, yalnızlığı, düşmandan yakasını kurtaramaması, bir dizi riskli şeylerin içinde kalması, dört yoldaşının aynı gece farklı iki çatışmada şehit düşmesi, hatta Kemal Tutuş'un da yaşadığını bilmediği için onun da şehit düştüğüne kadar bir dizi olumsuz şeylerle iç içe kalıyor. İnanılmaz bir irade ve kararlılık göstererek sonuna kadar ısrar etmekten de geri durmuyor. Yoldaşlarının kendisini bulacağından emin bir şekilde kırsalda kalmaktan yana herhangi bir tereddüde, ikileme dahi düşmüyor. Doktor, tüm yetmezliklerinin yanı sıra inançlı bir duruş sergileyebiliyordu her zaman. Kavgası kafasında netti. Bütün aykırılıklarına yani gerilla gerçekliğine tezat özelliklerine rağmen, düşman karşısında kendine has soğukkanlılığıyla kararlılık gösterebilen bir yapıya sahipti. Çatışmalardaki tavırları bunun en somut gösterge-

siydi. Belki inisiyatifli, pratik değildir, ama yanıt olabilecek bir cüreti, cesareti taşıyordu her zaman.

Aslında kavrayışı da iyiydi Doktor'un. Gelişmeleri takip eder, iyi gözlemler yapar, doğru yorumlarda bulunur ve olan bitene ilgilidir de, ama o gerçekliğin, pratik süreçlerine uygun davranışlarını ortaya koymada zamansızlığa düşerdi. Hızlı karar veremezdi. Ama bir çatışmada (Ese Yaylası çatışması örnektir) aldığı talimatı pratikleştirmede de gayet iyi şeyler yapabiliirdi. Zaten öylesi anlarda Doktor biraz daha normale yakın davranabiliyordu. Yine de bir yolunu bulur, herkesi şaşırtmayı başarırdı.

Barınaklarda askeri tatbikatlar yapılırdı. Doktor, ilginç örnekler de sergilerdi. Tatbikatta iki birlik vardır. Bir grup pusu atmıştır diğerleri de seyir halindedir. Doktor pusu grubunun en arkasındadır. Ayağındaki çizmelerini çıkararak uzaktan rahatlıkla görülebilecek bir yere koyuyor. Koyma biçimi ise, bakıldığında, uzanarak mevzilenmiş birisinin görünümü şeklindedir. Doktor, aksi yöne gizlenerek, pusu alanına giren ama çizmelerine göre yaklaşan birliği beklenmedik bir yerde ablukaya alır. Başarılı bir iş yapmanın sevinciyle çizmelerini gösterir, "*çizmelerim bile yetiyor sizin keklik olmanıza*" derdi.

Diğer yandan da Halo'yu (Doğan Altun) çileden çıkaracak işler yapardı.

Doktor'un sorumlu olduğu bir birim küçük bir işi halletmek için yola çıkar. Patikadan giderken patika çatallanır. Yani ikiye ayrılır. Halo öncüdür, sorar Doktor'a, "*yoldaş hangisinden devam edeyim?*" Doktor, gelir çatallaşan yerde durur. Bir sağa bir sola giden patikaya bakarak düşünmeye başlar. Karar veremez. Halo, epeyce bekleyince, "*Yoldaş, sen karar verene kadar bir oturak da birer sigara içek*" der. Doktor tamam deyip, patikalara bakmaya devam eder.

Sigaralar bitmiştir, Halo'yu uyku basmıştır. Ara ara kestirmeye bile başlar. Artık dayanamaz sorar, "*Doktor, hangi patikanın nereye gittiğini biliyor musun?*" der, Doktor "Hayır" cevabını verir. "*Madem ki bilmiyorsun ne diye düşünüyorsun. Girelim birisine gidelim*" diyor. Tabi

Doktor kızınca garip şeyler de yapardı, “*Tamam yoldaş bizim de vardır bir bildiğimiz*” gibi cevapla Halo’yu şaşkınlık içinde bırakıyor. Daha sonra patikanın birisini göstererek, “*buradan devam edelim?*” diyor. Halo, görev bittikten sonra, “*taa Fizan’a gidip-gelseydim bu kadar yorulmazdım. Doktor’un kararsızlığından perişan olduk*” diyerek, yarı kızgınlık içeren tepkilerini dillendirmesi boşuna değildir.

Aslında Doktor’un birçok pratiği benzer özellikler içeriyordu. Onun doğası öyle işliyordu. Unutkanlık ya da dalgınlık veya bunlardan kaynaklanan hantallık, kararsızlık hali. Bütün bunlar Doktor’a normal geliyor gibiydi. O yüzden kimi zaman esprilere oldukça sert tepkiler verirdi.

Doktor, görünümüyle sessiz, sakin ve insanı incitmeye yönelecek herhangi bir davranışı sergilemeyecek gibidir. Normal seyirde de gerçekten hep öyledir. Ama kızgınlığa neden olacak benzer ortamlarda insanı şaşırtacak cinsten de sekter davranabiliyordu. Aniden patlardı. Etkisi de çaplı olurdu. Kırabilir, incitebilir duruma gelebilirdi. Sekterliğini fark ettiğinde de canı sıkılır, üzüldü. Kızdığı şeye takılıp kalmazdı. Kısa bir süre sonra yeniden normale döner, ilişkilerine devam ederdi.

Eskişehir’de öğrenciyken, annesi ziyaretine geliyor. Annesine, “*Anne sen burada kal, benim okulda işim var. Bitince gelirim*” deyip evden ayrılıyor. Tabi Doktor, iki gün eve uğramıyor, başka öğrenci evlerine takılıyor. Annesini bıraktığı evdeki arkadaşları kendisini arayarak, annesinin beklediğini hatırlatıyorlar. Doktor, annesini unuttuğunu anlamanın telaşıyla eve gidiyor. Arkadaşları kendisine epeyce takılıyorlar. Bu pratiği, gerillaya gelen bir yoldaş tarafından herkesin diline düşüyor Doktor. Gerçi yabancıları olmadıkları bir Doktorluk hali olarak görseler de, anneyi unutmanın farklılığı üzerine epeyce takılıyorlar. En çok da İsmail takılırdı. Doktor, kendisine ait unutkanlık pratiklerinin birçoğunu normal karşılarken, her nedense annesiyle ilgili olana çok kızıyordu. Zaten İsmail de kızdığını bildiği için peşini bırakmıyordu. Ama Doktor’un kızgınlığından rahatsız da olmuyordu.

Yine benzer bir örnek '97 yılındaki Almus baskını eyleminde yaşanıyor.

Almus barajının kıyısına yapılmış olan Valilik Konağı'nın (ki, kimi zaman özel harekât timlerine mekân olurdu) ateşe verilmesiyle uğraşan birimde yer alıyor Doktor. Başka bir birlikte, ilçenin giriş kısmında konumlanarak askeri binalara saldırmak için bekliyor. Eylem iki yönden eşgüdümlü olarak başlıyor. Doktor'a, konağın çevresindeki yüksek duvarlara spreyle sloganları yazma görevi veriliyor. Eylem başlıyor. İki yönden ilçeye taciz saldırısı yapılıyor. Bir yandan da konağın yakılması işiyle uğraşılıyor. Eylem sonlanıyor, toplanıp çekilme aşamasına geliniyor. Doktor ortalarda görünmüyor. Birim komutanı Doktor'a bakmaya gidiyor. Doktor'un elinde sprej henüz tamamlanmamış olan bir sloganın başında, düşünür vaziyette buluyor. "*Ne yapıyorsun Doktor, konağı ateşe verdik, taciz saldırısı sonlandı artık çekileceğiz, sen halen bir sloganı tamamlamamışsın*" deyince, kendine geliyor ve "*eylem bitti mi yani?*" diye de şaşkınca cevap veriyor. Silahlar patlamış, ilçenin üzerinde izli mermiler dans etmiş, siren sesleri etrafa yayılmış, konak içeriden tutuşmuş ama Doktor, öylesine hengâmenin içinde bile dalıp kalmayı başarabiliyor. İnanılmaz bir beceri olsa gerek diye herkesi yine şaşkınca düşüncelere itiyor.

Eylemin bitmiş olduğunu duyunca, ateş etmemiş olduğu için "*yoldaş ben hiç ateş etmedim, en azından bir şarjör boşaltmalıyım*" deyip daha komutandan onay almadan taşıdığı G-1 silahını ilçeye doğrultarak ateşe başlıyor. Komutanın müdahalesiyle ateş etmesi durdurularak, eylem alanından çıkarılıyor.

Doktor, her koşulda insanın inanmakta zorlanabileceği türden pratiklere imza atabiliyordu. Bazen, yaşanmışlıklar içinde çıkarsamalarda bulunulur ve Doktor'a hataya düşmemesi yönünde uyarılar yapılırdı. Ama doktor yine de bir ilki daha gerçekleştirmeyi başardı.

Doktor'u tanıyanlar, "*Gerilla alanına aykırı bir yoldaş. Savaş gerçekliğinin acımasız yönleri düşünüldüğünde Doktor'un gerilla olması tartışmalıdır*" diye düşüncelere kapılmadan edemezlerdi. Ama Doktor,

kendine has aykırılıklarıyla, mevcuda denk düşmeyen düşünüşü, davranışıyla, ilginç bir şekilde de en tecrübeli ve yetkin bir gerilla kadar şanslı da olabiliyordu. Yani normal ölçülerin dışında kalsa da, riskli durumlardaki çıkış başarısı neredeyse herkes gibidir. Onun izlediği güzergâhı ya da hareket tarzını belki normal bir gerilla takip edemezdi. Hatta aksine, baştan mahkûm ederdi. Askeri harekete aykırı bulabilirdi. Doktor ise gayet doğalmışçasına o anın tavrını kendince somutlar, pratikleştirirdi. Sonuçta, belki aynı yere varılabiliyordu. Ama pratik süreçlere bakıldığında Doktor'un seyri belki de çoğu kişi için tehlikeli, riskli, anlaşılmaz görülebiliyordu.

Kısacası, Doktor, her yönüyle kendi içinde anlaşılır olan hatta uyumlu ve kendine has istikrar çizgisi bulunan bir gerçekliğe sahipti. Buna rağmen yine de mevcut gerçekliğe ve bilgilere, deneyimlere, seyre tersti. Dialektik gerçekliğin farklı bir yansımasıydı Doktor. Karmaşık, çelişik, çatışmalı, uyumlu ve kendi içinde bu özellikleriyle dengeli bir hale sahipti. Normal ölçülerin dışında bir gerçekliğe sahipti. Kalıplaşmış algıları sorgulatan, insan gerçekliğinin zenginliğine dair farklı yaklaşımlara kapı aralayan, yapabilmenin başarabilmenin yolu ve yöntemi üzerine mevcut bilgileri, fikirleri ya da pratik tecrübeleri yeniden ölçmeye, biçmeye iten düşüncelere yönlendiriyordu Doktor. Özgündü, farklıydı. Ama yapabilme iradesinin, azminin, kararlılığın da tartışmasız adıydı.

Doktor, farklılıklarının bilincindeydi. Farklılıkların yarattığı birçok sıkıntıyı yaşıyordu. Kimileri benzer şeyler yaşadığında ciddi bir kırılma ya da özgüven bunalımına girebiliyorken, kabul ettiği gerçekliğiyle, ideallerine yürümede ısrarlı davranıyordu. Adanmış bir yürek taşıyordu. Zaten, insanı, kendi gerçekliğinin bütün ağırlıklarıyla taşıyacak olan da adanmışlığa hayat veren bir yürektir. Doktor, bütün özellikleriyle aynı zamanda gerillanın en canlı ismiydi, gülüşlerin, hoş sohbetlerin daimi uğrağıydı. Herkesin anlatacağı bir şeyleri mutlaka olurdu. Doktor, kendi gerçekliğiyle gerillada sevilebilmeyi doğal haliyle başarabilirdi.

Her Şeye rağmen u yıllık gerilla deneyimleriyle belirli düzeyde gelişmeler de gösterebilmişti. Parti Aday yeliği teklifi aldığında, layık görülmüş olmanın tarifsiz duygularını yaşamıştı. Layık olabilmek için elinden geleni yapacağına dair kimsenin kuşkusu yoktu. Güven vermiş olmanın haklı gururunu yaşıyordu Doktor.

Bir yandan da 15-20 gün sürecek olan Dersim yolculuğu esnasında, muhtemelen ihtiyaç duyulacak sağlık malzemelerinin hazırlanmasıyla ilgileniyordu. Karadeniz’deki gerillaların sağlıkı olarak belirlenmiş yoldaşıyla malzemelerin paylaŐımını yapıyorlardı. Doktor, kimi Şeyler hakkında bilgiler veriyor, deneyimler aktarıyordu. Malzemeler arasında, üzerinde koyun resmi olan bir ŐiŐe gören Doğan (AŞkın Günel) “Doktor yoldaş, bu ŐiŐe nedir?” diye sorunca, Doktor, gülümseyerek, “nceki kiŐ bitlenmiŐtik. Bütün birlik bitten kırılıyorduk. Bildiğimiz bütün yöntemleri uygulasak da kurtulamamıŐtik. Kurye, sorup-soruŐturuyor, en etkili ilacı buluyor. Bu ilacın alınıŐ yks de ilginçtir.

Kurye, doğrudan gerillanın bitlendiğini söyleyemeyeceği için, koyun sürüsü üzerinden bir hikâye anlatıyor. 30-40 baş koyunu olduğunu, bit sardığını söylüyor. İlgili kişi de ona göre ilaç öneriyor. Kurye de yükleniyor ŐiŐeleri alıp geliyor. Zaten kimi bitler hayvanlarda da insanlarda da yaşar. O yüzden aynı ilaçlar kullanılır. Koyun resmi olan ŐiŐenin sayesinde, birkaç günde tüm bitlerden arındık” diyerek, sağlıkya dönüp “ŐiŐenin prospektüsü var. İyi saklayın. Bakarsınız yine ihtiyaç olur.”

Bu arada, konuşmaya kulak veren Tuncay, “Doğan yoldaş, bitlendiğimiz zaman içinde, bitlenme rekoru Doktor’a aitti. Neredeyse gerilla birliğinin tamamı harıl harıl kaÇınırdı. Kimi zaman, ellerinde giysileri, bit öldürür, sirke tlatırdı. Bu Doktor, bana mısın demedi. Arada sırada, yorgun-argın bir Şekilde orasını-burasını kaŐırdı.

Hatta Şehit düşen İsmail yoldaş takılırdı, ‘Doktor, tembelliğinden kaŐınmıyor. Aman kim Şimdi kolunu kaldıracak, elini ensesinden aşağıya doğru sokacak filan diye düşünüp, tembelliği tercih ediyor’ diye rek uğraşırdı Doktor’la. Zaten bitlerin asıl mekanları Doktor’dur. Bazen

elini ensesinden içlere doğru sokar, bir-iki gezdirir ya da gömleğinin kol ağzından iki parmağını daldırır, bir bakarsın üç-beş tane bitle geri çıkarır. O da en azıdır. Ki zaman zaman beş on tane bile tuttuğu olurdu. Yani öylesine bir haldeydi ki, bit yuvası demek abartılı olmazdı” de-yince, Doktor, “yine iyi atıyorsun Tuncay. Sizler sık sık atletlerde bit temizliyordunuz da ne oluyordu. Ertesi gün yine doluyordu. Dikiş kıvrımları bit yumurtalarıyla dolu oluyordu. Biti öldürsen de, yenileri hemen çıkıyordu. Ben o yüzden uğraşmıyordum” diyerek durumuna dair gerekçeleri sıralıyordu. Tuncay, “Dediğin doğru, ama en baba bitler de sendeydi Doktor. Bunu da inkâr edemezsin. Sen elini daldırdığında bir sürü bit yakalıyordun. Niye? Çünkü seninkiler besiliydi. Aşırı kanlandıkları için gidemiyorlardı, hantallaşmışlardı. Kimileri neredeyse tahtakurusu kadar büyümüştü. Bu konuda kimse seninle boy ölçüşemezdi vallahi” diyerek, muhabbete son noktayı koyup gidince, Doktor, söyleyecek bir şey bulamadığından arkasından bakmakla yetiniyordu.

Yeni gerillalar Doktor’un hikâyelerini dinledikçe neşeleniyordu. Bir yandan da kendilerine verilen eğitimle, Doktor’un pratikleri arasında bağ kurmaya çalışıyorlardı. Ama işin içinden çıkamıyorlardı. Öyle olsa da Doktor gibi renkli ve farklı bir yoldaşlarını tanımış olmanın güzelliklerini yaşıyorlardı, sevinçliyidiler.

Dersim’e gidecek birliğin diğer bir gerillası ve aynı zamanda tek kadın gerillası Hatice’ydi (Fehiman Bozgurt).

Hatice, gidecek olanlar arasında farklı duygular yaşayan tek kişiydi. Farklılıktan kasıt, herkeste heyecan, sevinç, coşku ve bir de ayrılığın hüznü havası varken, Hatice daha durgun ve düşünceli bir haldeydi. Heyecanlıydı, Dersim’e gitmekten dolayı iyi duygular da yaşıyordu. Ama kaygılı, çekinceli ve kendisinden beklenene yanıt olup-olamama konusunda düşünceli bir halde durgunluğunu yaşıyordu.

Henüz Parti aday üyeliğiyle yeni tanışmıştı. Onun heyecanını yaşıyordu. Kendisini değerlendiriyordu. Yeni bir dönemin kendisine yüklediği sorumlulukları düşünüyor, onlara yanıt olabileme kapasitesine

bakıyor, zayıflıklarını gördükçe kaygılanıyordu. Partili olmanın yükümlülüklerine yanıt olabilmek için mevcut gerçekliğinin yetmeyeceğini ve her açıdan kendisini daha fazlasıyla zorlaması gerektiğini biliyordu.

Ashında kendisine duyulan güvenle, kendisinin yaşadığı özgüven eksikliği arasında bir sıkışma yaşıyordu. Özellikle askeri konulardaki yetmezlikleri ve yetmezlikleri karşısındaki güçsüzlüğünü biliyordu. Kendisine güvenemiyordu. Yapabilirim, yapmalıyım diyebilme cesaretini gösteremiyordu. İddiasızlık hali aynı zamanda çabasızlığa zemin hazırlıyordu. O zeminde kaldıkça, kendi halini kabullenmenin düşünceleriyle davranmaktan kurtulamıyordu. Yetinmecilik denilen ve kişiyi kendine mahkûm eden iradi güçsüzlüğe boyun eğiyordu. Bu özellikle de askeri konularda daha ağır basıyordu.

Komutanlığın, kendisini zorlamaya yönelik adımlarını bile anlamakta, kavramakta ciddi sıkıntılar yaşıyordu. Bazen, tepki bile verebiliyordu. Üç yıllık gerilla olmasına rağmen, askeri açıdan en az ve en yavaş yol alanların başında geliyordu Hatice.

Son yıl, biraz daha iyi denilebilecek bir çaba içerisine girebilmişti. Girdiği çatışmalarda da biraz olsun, askeri donanımın zorunluluğunun farkına varabilmişti. Kırsal alanda Partili olmanın, alandaki mücadelenin gerekliliklerini yerine getirebilmenin bütünlüklü davranabilmekten geçtiğini biliyordu. Kırsal alandaki mücadelenin askeri ayağı önceliklidir. İdeolojik netlik, donanım ve siyasi yetkinlik, askeri pratik seyrin asıl unsurlarıdır. Askeri pratik, seyri belirleyen anlardır. Askeri politikaları biçimlendirir ve savaşı politik bir ekseninde etkili kılar. Kırsal alanın savaş gerçekliği ister istemez askeri açıdan bir donanımı zorunlu olarak dayatır. Askeri gelişkinlik çok önemlidir. Mevcut politik hatta somutluk kazandırmak ancak ve ancak askeri birikime, yetkinliğe ve kavrayıştaki hem pratiğe hem derinliğe bağlıdır. O yüzden Partili olanlar, askeri politikada da gelişme kaydetmek zorundadır. Çünkü savaşın politikasını belirleyeceklerdir. Yani savaşın pratik seyrini biçimlendirecek olan düşünceleri oluşturmakla yükümlüdürler. O dü-

şüncelerin kaynağı da bir yanıyla mevcut askeri pratik süreçlerdir. Savaş düzeyidir, savaş gerçekliğinin bütün unsurlarıdır.

Hatice, bu gerçekliğin farkına varıyordu. Belki teorik olarak bildiğini sanıyordu. Artık bizzat öznesi haline gelince, derin düşünceler sık sık kapısını çalabiliyordu.

Dersim birliğinin komuta kademesine dâhil edilmesi, bütün sıkıntıları açığa vurmasına yetiyordu. Herkes anlıyordu Hatice'nin bu halini. Derin düşüncelere dalması, sıkıntılar yaşaması ve durgunlaşması iyiye yorumlanıyordu. Çünkü gelişmenin olağan durumları ya da görünümleiydi bunlar. Görevler-sorumluluklar kişiye kendi ölçülerini dayatıyordu. Kişi de, o ölçülerle kendi gerçekliği arasındaki farkların huzursuzluğunu yaşayacaktı. Düşünecek, değerlendirecek, kıyaslama yapacak, olabilir-olmaz yanlarını tartacak, ihtimallerin kapısını çalacak, etkilenecek, etkileyecek ve bir yol arayışına girecekti. Hatice, böylesine çatışmalar içindeydi. Deneyimli, birikimli yoldaşlar da desteğini eksik etmeyerek, konuşuyor, paylaşıyorlardı.

Yoldaşlarından birisi, *“Ee Hatice yoldaş, nereden nereye değil mi? Gerillaya katıldığın ilk yıl seninle çok uğraştık. Karanlıktan çok korkardın. O korkunu yenmen için bir sürü şeyler yaptık. Gecenin zifiri karanlığında tek başına barınağın çevresindeki kimi noktalara gönderdiğimizde, kızılırdun, diş biliyordun. Hatta benimle ilişkilerini bile askıya alırcasına sınırlandırıyordun. O günlerde içten içe hep anıyordun bizleri ki, kulaklarımızda çınlama eksik olmuyordu. Bak, şimdi ise sen anlatacaksın yeni katılan gerillalara. Hayat böyle işte yoldaş. İnsan, geriye doğru bakınca daha iyi anlıyor. Çoğumuz benzer süreçlerden geçtik. Kendimize has çelişkilerimizle cebelleştik. Kimini kısa sürede çözdük kimisiyle halen savaş halindeyiz. Kolay olmuyor gerçekten. Ama bu güne baktığımızda, iyi bir noktaya gelmiş olman hepimizin ortak sevinci haline geldi. Güzel işler yapacağına inanıyoruz yoldaş”* deyince zaten dorukta olan duygusal yoğunluğuna, kendisini iyice bırakarak, sulanmış gözleriyle gülümsüyordu.

Bu arada, her zamanki gibi Hatice'yle uğraşmayı esaslı bir görev

haline getirmiş olan Tuncay, “*Hatice yoldaş, ta o zamanlar soracaktım ama çekiniyordum. Hep içinde kaldı. Hazır ortam varken sorayım da kurtulayım. Sen felsefe konusunda epeyce kitap okumuşsun. En azından işin teorik kısmına dair bilgilerin azımsanacak gibi değil. Tarihsel materyalizm ve diyalektik konusunda hele de doğanın diyalektiği üzerine birçok şey biliyorsun. Benim anlayamadığım bunları biliyorken, karanlıktan nasıl korkuyordun? Akıl almaz şeyleri aklına getiriyordun. Yok cinler, yok gulyabaniler, karabasanlar filan*” deyip hafiften kaçabileceği bir pozisyona da geçerek tetikte bekliyordu. Hatice, biliyordu, yine kendisini kızdıracak şeylerin peşindeydi Tuncay. Bildik davranışların dışında kalmaya çalışarak Tuncay’a ciddi bir cevap verdi. “*Devdiklerin doğru yoldaş. Ben de sana soru mahiyetinde bir şeyler anlatarak cevap vereyim. Marksist Felsefe bilimsel bir felsefedir. Bu felsefenin kavranması ve yaşamın öznesi haline getirilmesi bir süreç işidir. Teorik bilgi, insanın düşünsel ufkunu açar, besler. Bilginin, yaşamın öznesi haline getirilmesi ise daha derinlikli bir kavrayışı gerektirir. Bu kavrayış süreci aynı zamanda kişinin kendisindeki geri, yanlış ya da idealist fikirlerden de arınması anlamına gelir. Marksist Felsefeyi okuyan herkes, hemen onun özünü kavrayıp, yaşamın eylem kılavuzu haline getirebiliyor mu? Kaldı ki insanlar düşünsel olarak Marksist Felsefenin çizdiği güzergâhta bulunabilirler. Ama pratikte idealistçe de davranabilirler. Böylesine bir durum söz konusu olmaz mı Tuncay yoldaş*” dedi. Tuncay şaşırmişti. Ve kendisine yönelen soruların felsefi derinliğe sahip olduğunu görünce “*Tamam yoldaş, ben aldım cevabımı*” deyip, bu defa Hatice’nin “hışmına” uğramadan, kendinden kaçarcasına, ortamdaki uzaklaştı. Tuncay’ı pes ettirmiş olmak hoşuna gittiği için neşelenmişti Hatice.

Hatice, öğrenci kökenliydi. Teorik konulara özel bir ilgisi olurdu. Üzerine yoğunlaştığı konu hakkında belirli bir teorik kavrayışa ulaşabilirdi. Kendine has da bir anlatım tarzı vardı. Düzgün cümleler kurar, kitabı bir dille anlaşılır biçimde konuşurdu. Gerillalar arasında “teorik abla” ya da “ağır abla” olarak adlandırılması ondandı.

O yönüne bir de, kişilik yapısı yani mizacındaki sert görünümü, mesafeli duruşu, soğuk denebilecek türden ilişkileri, pek espri yapmayan, şakalara pek gelemeyen özellikleri eklenince kimi gerillalar da Hatice'ye mesafeli dururlardı. Bu da ilişkilere çekinceli bir hava verirdi. Hatice'nin bazı yoldaşlarıyla yaşadığı sorunlara tanıklık edenler, sekterliğini bildiklerinden istemeksizin geri durmayı tercih edebiliyorlardı. En somut örneği, Erol Özer'le ilişkileriydi. Erol'un ciddi bir yanlışı ve beraberinde Parti üyeliğinden düşürülmesi sonrası, o güne kadar önemsemediği, sevdiği, saydığı Erol'a, tam aksi yönde olabildiğince kırıcı, yıkıcı ve dizginsiz katı davranmasıydı. Erol'un şehit düşmesinden sonra ise telafi edemeyeceği türden bir pişmanlık yaşamıştı. Erol'a karşı davranışlarının yoldaşlık ölçülerini aştığını, alabildiğine sekter olduğunu gördüğü için biraz olsun davranışlarına, yaklaşımlarına biçim verebilmişti. Geçmişe nazaran daha sıcak olmaya, içli dışlı davranmaya özen gösteriyordu.

Arada bir de Fethi laf atıyordu, “*Hatice yoldaş, sen aslında soğuk memleketin insanısın (Sivash olduğunu biliyordu. Hatice Şarkışla-lydı), mizacının sertliği ondan diyecem ama bizler Dersim'in en ağır kış koşullarında, amansız kuru ayazlarında büyüdük. Ona rağmen o kadar sert olamadık. Bu işte, coğrafi faktörler önemli değil herhalde*” deyince, Hatice de “*Öyle olsaydı kutuplardaki Eskimolar bambaşka bir türe dönüşmüş olurlardı. Demek ki belirleyici değil yoldaş.*”

Fethi meseleyi başka bir noktaya çekerek, “*Yoldaş, bu Karadeniz iklimi bizi yumuşatmıştır. Ben Dersim'in havasına alışmışım. Hava sertleştikçe dayanıklılığımız artmıştı. Ben bile üç-beş yıl sıkıntı yaşayabileceğimi düşünüyorum. Sen ne yaparsın, işte buna takıldım. Sen ki, Ağustos ayında bile parkasız durmuyorsun. Munzurların tipili, boranlı ve el-ayak kesen dondurucu karıyla, kuru ayazıyla nasıl başa çıkacaksın bilmiyorum. Ne diyorsun?*” diye sorunca, Hatice, işin o yanını hiç düşünmediğini fark etti. “*Ben de hiç düşünmedim, aklıma gelmedi. Gerçi düşünmek de istemiyorum. En iyisi içinde olup, yaşayarak görüp öğrenmektir. Karanlıktan korkardım. Ama*

aştım onu. Sanırım soğuklarla da baş edebilirim” demekle yetinse de, aslında ciddi sıkıntılar yaşayacağı kanısına kapılmıştı artık.

Hatice, gerilla koşullarının zorlukları karşısında epeyce sıkıntılar yaşamıştı. En çok zorlanan olsa da, üstesinden gelebilmek için elinden geleni yapma konusunda da gereken çabayı gösterebilmişti. Zaten özgüvenini kazandığı ilk şeyler de o süreçlerde hayat bulmuştu. Zorlukların üstesinden gelebilmeye dair deneyimler edinmişti. Yaşamdan öğrenebilmişti. En azından belirli bir özgüven duygusu oluşmuştu.

Hatice, iyi bir gözlemciydi. Dışındaki gelişmeleri, olayları doğru temellerde gözlemlenmede asgari düzeyde bir gelişkinliğe sahipti. Doğru ile yanlış olanın muhasebesini yapacak temelde, nesnel gözlemlere ulaşabiliyordu. Bu özelliğiyle, aynı zamanda denetleyebilen, sorgulayabilen bir izlenim veriyordu. Hatice, birlikte faaliyet yürüttüğü kişilerin üzerinde bıraktığı izlenimiyle, aslında bir nevi kontrol mekanizması işlevi kuruyordu. Bu da bileşenler, özellikle sorumlular üzerinde olumlu bir etkiye neden oluyordu. Alt düzeydeki komutanlara yönelik bu etkisini dinamik kılarken, bölge düzeyindeki sorumlulara gelince o kadar öne çıkmıyordu. Liberal tavırlar içerisine giriyordu. O liberalliği, zaman geldiğinde ya kırıncı bir patlamaya dönüşüyordu ya da eleştirmedeği, dile getirmedeği için içine atarak, o kişiyi kafasında bir yerlere koyup, sebebi bilinmeyen sorunlu, sıkıntılı ilişkilerin ortaya çıkmasının zemini olabiliyordu.

Hatice'nin bu yanıyla da çok uğraşmıştı. Belirli adımlar atsa da yine de yer yer kişiler nezdinde benzer sorunlar yaşıyordu.

Dersim birliğinde yer alan Cihan (Fikret Vural), bu kapsamdaki öncelikli kişiydi. Hatice, bütün yaşadıklarına rağmen, Cihan'la olan sorunları çözebilecek bir irade bulamıyordu. Eğer, aynı birimdeyseler, ne yapar eder tartışacak, sorun yaratacak ve birbirlerini kıracak şeyler bulmayı başarılılardı. Normal ötesi bir tahammülsüzlük her ikisinin birbirlerine karşı çıkış noktasıydı. Üç yıldır birbirlerini tanıyorlardı. Ama iyi anlaştıkları söylenemezdi. Bir tek sorunlarını dahi

çözebilecek bir hemfikirlikleri olmamıştı. Örgütün müdahaleleriyle belirli bir sakinlik verilse de bir süre sonra yeniden patlak verirdi.

Yaşanan sorunlara her ikisi de kaynaklık ediyordu. Birbirlerinin geri ve olumsuz yönleri, ilişkilerini biçimlendiriyordu.

Cihan'ın kendisine has özellikleri vardı. Özellikle kadın gerillalarla problemler yaşırdı. Devrimçileşemeyen ve halen, hâkim olan erkek egemen düşünceleriyle ilişkilerine yön vermeye çalışması, sorunlardaki Cihan'ın payıydı. Toplumdaki hâkim düşüncelerin etkisinden çıkamadığı için davranışları da ona paralel biçimleniyordu.

Özellikle zayıf gördüğü, dışsal etkilere göğüs geremeyip hızla pes edebilen, dirayetli bir karşı koyuşta bulunamayan ve haklı olduğu halde zayıflığından dolayı geri duran, çekinen, suskunlaşabilenlere karşı genelde ezici, kırıcı olurdu Cihan. Ki bu konularda defalarca eleştiriler almasına rağmen istenilen düzeyde bir adımı da atamamıştı.

Karşısındaki kadın gerilla Emine (Ayfer Celep) gibi birisi olduğu zaman ise benzer tavırları göze almaktan kaçınırdı. Emine'yle de sorunlar yaşırdı. Fakat diğerleriyle yaşanan düzeyde tartışmaya cesaret edemezdi. Çünkü Emine birçok açıdan güçlüydü. Kendi geriliklerinin yaşam bulacağı bir zayıflık söz konusu değildi. O yüzden istemeyerek de olsa kendini frenlerdi Cihan.

Hatice, Cihan'ın geriliklerini görüyordu. Hem de etraflıca bir tahlilini de yapabiliyordu. Aslında Emine gibi bir etkiyi yaratabilecek yerlilikteydi. Emine'den farkı, kendi zayıflıklarına teslim olmasıydı. Tahammülsüzlüğü, hızlı bir şekilde sekterleşmesi, onu, çözüm gücü taşıyan iradeden uzaklaştırıyordu. Tartışmalarda yöntemsiz, doğru hat-tan kopmuş ve karşısındakinin etkisiyle oluşmuş olan çözümsüzlük zemininde çırpınan bir hale geliyordu. Kişiselleştirme gibi bir yanlışla da çözümsüzlüğe istikrar kazandırıyordu.

Cihan da böylesi zeminlerde besleniyordu. Ya yangınların sebebi olur ya da var olan yangına körükle giderdi. O yüzden neredeyse bütün kadın gerillalarla sorunluymdu. Sorunlu olmadıklarıyla da, paylaşımları sınırlıydı.

“İlginç” olan da, Cihan’ın, burjuva-feodal yapının kadın üzerindeki her türden gerici, baskıcı, sömürücü yaklaşımlarını her yönüyle anlatabilecek bir “kavrayışa” sahip olmasıydı. Devrimci mücadelede kadının yerine dair bir sürü güzel şeyler de söylerdi. Genel doğruları “bilir” ve iyi bir şekilde anlatırdı. Ama ne yazık ki pratiğe uygulamada sorunluydu. Bu konu üzerine defalarca konuşulmasına rağmen, Cihan’ın zihinsel arka planına hiçbir zaman ulaşamadı. İçsel dünyasının gizleri içinde davranmayı yeğliyordu.

Bazen anlatılırdı, *“Cihan yoldaş, üniversitede okumuş, mezun olmuşsun ve daha ilerisine yönelerek bölümünde mastır yapma düzeyine ulaşmışsın. (Matematik bölümü mezunuydu ve mastır yapma aşamasındayken bırakıp, 94 yılında Dersim’de gerillaya katılmıştı) Öğrenci kökenlisin. En azından daha farklı bir yaklaşım içinde olman gerekirdi. Sahip olduğun bilgilerle uyumlu bir davranış çizgisini ortaya koyabilecek potansiyelin var. Oysa çok farklısın. Sistemin egemenliğine hayat veren köhnemiş düşüncelerin etkisinden kurtulamamışsın. Devrimci fikirlerin biçimlendirdiği davranışlarla örülü bir ilişki geliştirmek yerine, mevcut gericiliğini devrimci söylemlerle perdelemeye çalışıyorsun. En kötüsü de, kendindeki devrimleşme sürecinin önüne de set örüyor olduğunun farkında değilsin. Çünkü kendinde hata olabileceğini hiç düşünmüyorsun, çoğu zaman sorunların kaynağını ya da nedenlerini dışsallaştırıyorsun. Asıl üzerinde durulması gereken de burasıdır. Bir insan ‘ben hata yapmam’ diye düşünmeye, davranmaya başlarsa, önünü alamayacağı hatalar zincirine neden olmak gibi yaşamın en ciddi hatasını işlemiş olur. Böyle bir düşünce, insan gerçekliğine aykırıdır. Hatalar, doğru kavranabilirse eğer, bilgilenmeye giden yolun yönünü tayin edecek kadar önemlidir. Doğruya ulaşmada yaşamsal özelliklerde bile bulunabiliyor kimi hatalar. Senin, başından kendine ihtimal vermemen, karşındakilere acımasız, tahammülsüz olmana da neden oluyor. Biraz olsun, ben de hatalı olabilirim diyebildiğin sürece, yaklaşımların değişecektir. Ve görünen o ki, bunun ikili ilişkilerde ve yaşanan sorunlarda çok ciddi*

oranda olumsuz etkileri var. Bugüne kadar sana bunu kabul ettiremedik. Yaşam her zaman, düne kadar olanlar gibi müsamaha göstermeyebilir. Bu tutumunu değiştirmedeğin sürece de, sorunların çözümüne dair bir katkı sunabilmen mümkün değil. Onun için bu meseleyi düşünmelisin. Neden kendini son derece hatasız gördüğüne dair bir sorugulama yapmalısın.”

Cihan, anlatılanları dinler, çoğu zaman sessizliği tercih ederdi. Konuşan kişinin bölge önderliğinden birisi olmasını önemser, önemsemeye paralel dinlerdi. Doğru şeylerin ifade edildiğini düşünür ve hak da verirdi. Ama pratik süreçte yine kendi bildiğine teslim oluyordu. Kendi ifadesiyle, “*Zamana ihtiyacım var sanırım. Bir de, sorunlar yaşadığım yoldaşlardan uzak kalırsam iyi oluyor. Bir süre de olsa rahatlıyorum*” diyerek, halen sorunlarından kaçma düşüncesiyle hareket etme eğiliminin ne kadar güçlü olduğunu ele veriyordu.

Tuncay, “*Cihan yoldaş, Hatice’yle ayrılmaz ikili oldunuz. Geçen yıl Amasya-Samsun hattında birlikteydiniz. Kavga etmediğiniz dağ, taş, dere, tepe, vadi, patika kalmamıştı. Ee, sen icabında Dersim’de gerillahlık da yapmışsın. Bilirsin oraların coğrafyasını. Karadeniz’e göre daha çetindir oralar. Bu sertlik, kızgınlık, tepkisellik gitmez bizim diyarlarda. Daha uysal, ehil olmamız lazım. Dağlar kaldırmaz sizin husumetinizi. Benden söylemesi*” deyince Cihan, “*Benden yana sorun olmaz. Oraların havasını bilirim. Uyum sağlamak da zorlanmam. Hatice düşünsün*” diye, yine kendine yakışır cevap vermekten vazgeçmeyince Tuncay, “*Birliğimizin tek kadın gerillası Hatice, bundan sonra, neden olduğun her sorunda bizi bulursun karşında. İşin kolay olmaz vallahi*” diyerek, Cihan’ın bildik şeylerden uzaklaşmayacağını da düşünerek konuşmasına son verip uzaklaşmayı tercih ediyordu.

Cihan, yine de ayrılık ortamının verdiği bir duygusalılığı yaşıyordu. O günlerde, daha sıcak, duygusal ve yumuşak davranıyordu. Bir yanı böylesine sorunlu olsa da, dile getiremediği, davranışlarına dökemediği iyi yanlarının da olduğunu gösteriyordu. Elbette ki Cihan, sadece sorunlu yanlarından ibaret değildi.

Balikesirliydi. Oldukça yoksul bir aile ortamında büyümüştü. Yoksulluğu iyi bildiği için, en küçük şeylerin bile değerini bilirdi. Tutumluluk konusunda en öndeydi her zaman. Her türden maddi değere azami bir duyarlılıkla yaklaşıyor, korur ve özenlice kullanırdı. Bazen de o özelliğinden kaynaklı ilginç şeyler yapardı.

Eline geçen her şeyi bir şekilde zulalar, çantasına, yeleğine doldururdu. Eskiden köylere eşeklerle, atlarla giden çerçiler olurdu. Heybelerinde çeşit çeşit ihtiyaç malzemeleri bulunurdu. Küçük şeylerdi birçoğu. Ama yerine göre yakıcı bir ihtiyaç olarak iş de görürlerdi. Cihan da öyleydi. Çantası, yeleği, gerekli gereksiz bir sürü şeyle doluydu. Bir gerillanın yeleğinde taşınması gereken temel malzemeler dışında Cihan'ın yeleğinde binbir çeşit şeye rastlanırdı. Gerillada birilerinin bir şeylere ihtiyacı olduğunda adres Cihan'dı. Yoldaşlarına yardımcı olmaktan mutluluk duyardı.

Kimi zaman, komutanlar Cihan'ın yeleğine müdahale ederlerdi. Gereksiz olan ve boş yere ağırlık oluşmasına neden olan birçok eşyayı ayıklarlardı. Öyle yapılmadığı takdirde, bir süre sonra yeleğin mevcut ağırlığı taşınması bile sorun olabiliyordu. Zaten Cihan'ın, en küçük bir şeyi atamayacağı herkesin malumuydu. Komutanlık da o yüzden devreye girerdi. Birkaç ay sonra Cihan yine ceplerini tıka-basa doldururdu tabii. Ta ki bir sonraki müdahaleye kadar.

Cihan, askeri konularda daha iyi bir düzeye ulaşabilecek potansiyele sahipti. Fakat istikrarlı olamıyordu. İnişli-çıkışlı bir seyri vardı. Bir eylemde iyi tavırlar koyar, üzerine düşeni yapar ancak bir süre sonra herhangi bir çatışmada yanlışa düşebilirdi. Arkasından yine insanı şaşırtacak türden özverili bir davranışta bulunduğu görülürdü.

Tokat Merkez'de '97 yılında Tekmezar Orman İşletmesinin başkanı eyleminde iyidir. Pusulara düşülür, soğukkanlı davranışlarıyla güven verici şeyler yapar. Aynı Cihan, '98 Aralık başında Amasya Taşova'ya bağlı Dereli köyündeki bir pusuda çok olumsuz tavır takılabiliyordu.

Dereli'de gerillalar bir evde pusuya düşüyorlar. Ev kuşatılıyor. Ge-

rillalar evin dışında mevzileniyorlar. Birim komutanı kuşatılma bilgisini verince Cihan soğukkanlılığını yitirerek, paniklemeğe başlıyor. Düşman, çemberi iyice daraltarak eve sokuluyor. Bir yerlerden vurup, gedik açmaktan başka seçenekleri kalmıyor gerillaların. Mevzilenip, düşmanın iyice yanaşmasını bekliyorlar. Bir süre sonra üstlerine el fenerleriyle gelen düşman kolunu tarıyorlar. Silahların patlamasıyla Cihan iyice panikliyor. Bulunduğu mevziden hızla çıkıp, düşmana ateş ederek yoldaşlarını çiğneyerek, kuşatmanın dışına kaçıyor. Üzerine bastığı, ateş etme pozisyonlarını bozduğu yoldaşlarını zor durumda bırakmasının ötesinde, birim komutanına hızlı çarpması ve çiğneyerek geçmesiyle, komutan, ateş halindeki silahını düşürüyor ve kısa bir süre silahını bulamayarak zor durumda kalıyor. Birim, kuşatmayı yarararak, özel harekât komutanı olan yüzbaşı ile polis özel harekât komiserini öldürüyor, iki astsubayı da yaralayarak, kuşatma alanından çıkmayı başarıyor. Bir süre sonra Cihan'ı çatışma alanının dışında buluyorlar.

Cihan tavrının ne kadar kötü olduğunu biliyordu. Söyleyecek söz bulamaması da bunun göstergesiydi. Yaklaşık bir ay sonra, barınak baskınıyla yaşanan çatışmada Cihan çekinceli de olsa asgari düzeyde iyi bir tavır koyarak, kendini toparlamak ve hatasını telafi etmek istediğini pratiğiyle gösteriyordu. En iyi adımı ise '99 Nisan'ında Arhoğ'da yaşanan çatışmada, şehitlerin dışındaki diğer gerillaların, düşmanın yoğun saldırısına rağmen alandan çıkması esnasında gösteriyor. Özverili davranarak, ateş altında riskli mevzilere ulaşp, yoldaşlarının çekilmesi için güvenli hat açıyor. O pratikle, biraz olsun yeniden özgüvenini kazanıyor.

Cihan, Dersim'den de deneyimler taşıyordu. İki yıllık deneyimi vardı. Savaşın doğasına yabancı değildi. Zikzaklı hali, içinde bulunduğu duruma paralel değişiyordu. Kafasını kavgaya verdiği zaman iyi şeyler yapabiliyordu. Ama kimi sorunlara takılıp kaldığında tökezlemeye başlıyordu. Kendini toparlayıp, yoluna devam ediyordu. Daha ileri düzeyde hedeflere, pratiğe yönelmediği için sınırlı pratik beklentilerle ya da başarılı sonuçlarla yetiniyordu. Gelişebilmenin olanakla-

rına sahip olmasına rağmen, ifade edilen gerçekliklerinden ötürü, rutin bir hareketlilikle savaşın içindeki düzeyine kendi sınırlarını veriyordu. Savaşçı kimliği, kendi sınırları kadar öne çıkıyordu.

Cihan'ın istikrarsızlığı, yaşadığı süreçlerden besleniyordu. 94 darbe sürecinde olumlu bir tavır sergilemiş, darbecilige karşı kesin bir duruş ortaya koyarak, parti saflarında yer almıştı. Ancak bölgesel dönemin çalkantılarından etkilenmiş, Partinin, darbe sonrası merkezi yapısına kavuşması gibi önemli bir süreçte, etkilendiği kişilerle birlikte hareket ederek, kendilerine “bağımsızlar” diyen ve ne olduğu, bileşenini oluşturan kişilerin durumlarıyla gayet açık ve net olan kesime takılarak, Partiden uzaklaşmıştı. O süreçte Dersim'den, şehirlere geri dönmüş, kendi çapında bir kırılma yaşamıştı. En büyük kırılmayı da, takıldığı kimliksiz çevre üzerinden yaşıyor. Onların gerçek yüzünü görünce ayrıldı.

Bir süre düşündükten sonra, özeleştiri yaparak yeniden partiye dönüyor. Partinin, kendisini Karadeniz'e gönderme talebine tereddütsüzce evet diyerek, '96 sonbaharında gerillaya katılıyor.

Karadeniz sürecinde birçok faaliyet içinde yer alıyor, kendisine bir sürü fırsatlar da tanınıyor. Cihan, belli bir seviyenin ötesine geçemeyi, çabalarına rağmen başaramıyor.

Dersim'e gidiyor olmasından dolayı sevinçliydi. Sohbetlerinde, oraları daha çok sevdiğini söylüyordu hep. Coğrafyasıyla, halkıyla, yaşanmışlıklarıyla Dersim, Cihan için bambaşkaydı. Katılığına yumuşak bir esintinin gelmesi de ondandı.

Artık ayrılık günü gelmişti. Konuşmalar, yerini, yaşanan duygusal atmosfere bırakmıştı. Ağlayanlar, suskunlaşanlar, sevinçten yerinde duramayanlar, düşünceli düşünceli bakanlar, coşkulu kucaklaşmalar eşliğinde karşılıklı başarı, temenni dileklerinde bulunanlar, birbirlerinden ayrılmaya halen inanamıyor olup da sarmaş-dolaş olanlar... Ve daha birçok farklı duygunun, davranışın yaşandığı ve yansıdığı hüznü ama coşkulu bir ortam vardı. Dersim birliğinin en sessiz, içine en kapanık ve kendi halinde takılan Zeynel'i (Mustafa Toptaş) bile

canlı, neşeli, yerinde duramayan bir hareketlilik içine girebilmişti. Herkesi şaşırttığı gibi sevindirebilmişti de.

Zeynel de Dersimliydi. Memleket yollarına düşecek birlikte adının yer aldığını ilk duyduğunda çok heyecanlanmış ve sevinmişti.

Bir yıl önce gerillaya katılmış, Münire Sağdıç'la birlikte Samsun birliğine dâhil olmuştu. '98-99 kış döneminin gerilla açısından zorlu geçmesi Zeynel'i olumsuz etkiliyor. Barınakların deşifre olması, sık sık düşmanla karşılaşmalar, kovalamacalar, kışın ortasında sınırlı olanaklardan dolayı ciddi sıkıntıların yaşanması gibi durumlar, henüz yeni olan Zeynel'e ağır geliyor. İlkbahar'a doğru mücadeleyi bırakmak ve aşağı inmek istediğini söylüyor. Komutanlık da, karın erimesi ve yolların açılması sonrası gönderebileceğini belirtiyor. Zeynel ilkbahar aylarında gerillada misafir olarak dolaşüyor. Önceden taşıdığı G-3 silahlı ve teçhizatı da alınmıyor. Gerillalar, Zeynel misafir olsa da sahipleniciler yaklaşıyor. Güven verici bir ilişki ortamı sağlanıyor. Zeynel hem o tutumdan hem de ilkbaharda üst üste yaşanan çatışmalarda şehit düşenlerden çok etkileniyor. Öylesine bir süreçte, Fethi komutasında bir yayladan çıkarken pusuya düşüyorlar. Zeynel yerleştiği mevziden uzun süre çatışıyor. Çatışmada tek düşüyor. Soğukkanlılığını kaybetmeden güç de olsa yara almadan çıkıyor oradan. Uğraşlarına rağmen gerillaları bulamıyor.

Zeynel için bir dönüm noktası oluyor o günler. Mermisinin çoğunu çatışmada kullandığı için sadece silahına takılı olan şarjörü dolu kalıyor. O yüzden çatışma ihtimaline düşmemek için özel bir çaba göstermeye çalışıyor. Aç bir halde günlerce dolaşıyor. Tokat Merkez kırsalını yeterince bilmemesine rağmen, yoldaşlarıyla en son kaldıkları konaklama yerini bulmak için azami çaba gösteriyor. Günler sonra, kendisinin bile nasıl bulduğunu anlamakta zorlandığı, izah edemediği bir şekilde, konaklama yerini buluyor. Konaklama yerine ulaştığında, neredeyse bilincini kaybetmiş bir halde, yoldaşlarını görmesine rağmen tepki veremeyen, algılayamayan, alabildiğine perişan ve bitkin bir şekilde yere yığılıyor.

Zeynel, inanılmaz bir azim, kararlılık ve çaba gösteriyor. Yoldaşlarına ulaşmaktan vazgeçmiyor.

Kendine geldikten sonra ilk söylediği şey “*Dün zorluklardan etkilendim, vazgeçtim mücadeleden. Bugünlerde ise zorlukların en kötüsünü yaşadım. Düşmanla çatıştım. Günlerce aç ve yalnız kaldım. Yağmurlar üzerimden geçti. Isınıp, korunamadım bile. Bilmiyorum, içimdeki kimi duygular beni sürükledi, buralara geri getirdi. Ben herhalde yeni, daha yeni gerilla olmaya başladım. Artık beni de nöbete yazın*” oluyor.

Herkesi çok etkiliyor Zeynel. Hatta o kadar uzun cümlelerle ve uzun uzun konuşmasına da şaşırıyorlar. Tuncay bir espri yaparak ortamı daha da renklendiriyor, “*Zeynel yoldaş, ta başından bilseydik, böylesine bir sürecin sana iyi geleceğini, seni Doktor’la bir göreve yollardık. Başına gelmedik şey kalmazdı. Kısa sürede pişerdin be yoldaşım.*”

Zeynel, o günden sonra kendi kabuğunu kırmaya başlıyor. Derişim’e gidileceğini duyduğunda da, “*Benim söylememe gerek yok herhalde. Adımız listede muhakkak vardır. Olmasa ayıp olur*” diyerek beklentilerini de emin bir şekilde dillendirmekten geri durmaması anlamlıydı.

Bir de Kemal (Zeynel Erdoğan) vardı. Sivaslıydı. Henüz bir aylık gerillaydı. Saf, temiz ve alabildiğine rahat davranışlarıyla kendini sevdirebilmişti. Sempatik davranışları öne çıkardı. Kaygısız, çekincesiz olmaya çalışırdı. Yaşamında başına gelen ilginçlikleri anlatarak, gerillanın neşe kaynağı olmuştu hemen. Sürekli gülümseyen ve insanı kendine çeken içtenliğiyle farklıydı Kemal. TC ordusunda onbaşı olarak askerlik yapıyor ve başına olmadık şeyler geliyor. Saçma sapan uygulamalara ayak uyduramadığı zaman da kabak başına patlıyor. Nefret ettiği şeyler olsa da, içindeki kara mizahtan dolayı anlatıyordu. O yüzden adı “*Onbaşı Kemal*” kalmıştı.

Sıcak bir Temmuz gününde, en sıkı kucaklaşmalar ve gülümseyen yüzlere doğru süzülen gözyaşlarıyla, hüznü bir vedalaşma yaşan-

mişti. Gidenler, her adımda geri dönüp el sallamalar ve gülümseyişlerle yavaş yavaş ormanın derinliklerine karışırken, geride kalanlar da, hüzünlü halleriyle gidenlerden doğan boşluk hissi içinde bir süre sessizliklerine tutunmuşlardı.

Uzak umutlara yaşam verebilenler, en güzel yanlarıyla, günleri kavgaya yaraşır hale getirirler. Umutların uzak olması, düşsüzlüğü doğurmaz. İnsanın, gerçekleşmesi güç olan ve büyük bir emek, özveri ve cesaret gerektiren idealleri için savaşması, düşlerin en cüretlisidir. Uzakları yakın eden ve yaşamın yolunu çizen de bu cürettir. Devrimleri bir düş olmaktan çıkarıp, gerçeğin adı haline getirebilmek, en zor zamanlarda bile cüretle davranabilmeyi başaranların kararlı yürüyüşleriyle mümkündür. Kendini yürüten düşüncelerin gücüyle bilinçlerini bileyenler, zor olana umulmadık yenilgileri tattırmayı da bilirler. Uzak olanın yaşanması, aslında imkânsız değildir. Yeter ki, uzaklığa değil, umut edilene göre adımlar atabilsin. Yaşam, doğru adımlara korunaklık etmeyi her zaman bilir.

Dersim birliği de, güzel düşler kurarak ve düşlerine kaynaklık eden umutları yüklenerek düşmüşlerdi yollara. Attıkları adımlar yaşamları oluyordu. Yaşamın seyri karmaşıktır, çelişkilidir, çatışmalıdır. O karmaşayı bilerek yürümek de devrime adanmışların harcıdır. Ve devrim için dövüşenler bilirler ki; zaferler ya da başarılar çoğu zaman, düşenlerle açılan yollarda kazanılır. Devrimci savaşın neferleri bu yüzden ölümün sonrasını, yüreklerindeki umutların gücüyle köreltirler. Daha güçlü ve dirayetli olabilmenin kıvancına tutunarak, emin bir şekilde yürüyüşlerine devam ederler.

Dersim birliğinden güzel haberler beklerken 25 Nisan 2000 günü acıların bile buza kestiği sarsıcı haberler gelmişti. Mercanlarda, yedi gerillanın ölüm haberleriyle bir kez daha yüreklerin kapıları çalınmıştı. Acıları yüreklerde taşıyabilmek için metanetli olmak gerekse de, kimi zaman metanet de yetmeyebilir. Ölümün geliş biçimi ve yarattığı etki bazen metanet sınırlarını da kırar geçer. Dayanılmaz acılara sürükler insanı. Mercanlarda düşenler de öyleydi.

Ölüm nasıl gelmişti, bilinmiyordu. Çünkü mevcut birliğin tamamı vurulmuştu. Geride kalanların öğrenebileceği bir şey kalmamıştı. Ölüm kadar acı veren bir yan da böylesine şeylerin yaşanmasıdır. Gidenler, düşmelerinin nedenlerini de birlikte götürmüşlerdi. Belki çok önemli değildir. Ama savaşın içindeki her kaybın nedeni, aynı zamanda savaş meydanına dair ciddi bir olgunun da ifadesidir. O gerçeği bilmek, geride kalanların mücadelesine biraz olsun ışık tutabilmek anlamına gelir. Bundan yoksunluk ise ölümün acısı kadar derin bir iz bırakır.

Mercanlarda şehit düşenler, uzak olan umutlardan güç alıyorlardı. Güçlerine tutunarak, en zorlu yollarda kararlıca yürüyebildiler. Her adımlarının uzaklarda olana biraz daha yakınlaşmak olduğunu biliyorlardı. Ve umutların, ölümle harmanlanan bir yolculuktan geçtiğine emindiler. Bildikleri gibi yaşadılar, savaştılar ve yine bildikleri yolların duraklarına adlandılar.

Zorlu süreçlere yenilgiyi yaşatan bir adanmışlık

Yiğit harmanları, yığınaklar,
Kurulmuş çetin dağlarında vatanların.
Dize getirilmiş haydutlar,
Hayınlar, amana gelmiş,
Yetim hakkı sorulmuş,
Hesap görülmüş.
Demdir bu...

Demdir,
Derya dibinde yangınlar,
Kan kesmiş ovalar üstünde Mayıs...
Uçmuş, bir kuştüyü hafifliğinde,
Çelik kadavrası korugan'ların.
Ölünmüş, canım,ölünmüş
Murad alınmış...

Gelgelelim,
Beter, bize kismetmiş.
Ölüm, böyle altı okka koymaz adama,
Susmak ve beklemek, müthiş
(Ahmed Arif)

Partinin 6. Konferansını gerçekleştirmiş olması örgütlü güçler üzerinde coşkulu bir heyecan yaratmıştı. Herkes bu coşkuyla, yönelimi anlamaya ona paralel adımlar atmaya ve en önemlisi de her açıdan şekillenmeye çalışıyordu. Daha fazla katılım, çaba ve emek gösteriliyordu. Yaratılan coşku beraberinde yeni bir heyecan, yeni bir ruh getirmişti. Bununla birlikte, sürecin önünü açacak, sürece yanıt olacak bir düşünce de yakalanmıştı. Bütün mesele bu dinamikliği pratik sürecin öznesi yapabilmek, süreklileştirebilmektir. Bunu içinde herkese, her zamankinden daha fazla sorumluluk düşüyordu. Sürecin kavranması, yönelimin pratikleştirilmesi, kendine has sorumluluk bilincini de doğuracaktır. Bütünlüklü bir adım da böyle sağlanabilecekti.

Murat Deniz yeni atandığı görev alanında '96 yazının başlarında Karadeniz Bölge Komitesi'nde örgütlenmişti. Yerel Komitenin sorumlusuydu. Coşkusu, heyecanı, herkesinkinden farklıydı.

Hem partinin yeni bir yönelime girmiş olması hem de gerilla alanına atanmış olması çok önemliydi. Gerillalara yakın olmak, onlarla görüşebilme olanaklarının bulunması, gerillalarla eş güdümlü çalışma durumundan dolayı yakın ilişkiler içinde olmak Murat için bambaşka bir anlam taşıyordu. Düşlerine yakındı artık. Gerillaları görmek, onlarla olmak, coşkusunu büyütüyordu. Kendisini çok iyi hissediyordu. Birlikte çalıştığı yoldaşı ile sohbet ederken “*Düne kadar hep hayalini kuruyordum gerillanın, şimdi ise onlarla kucaklaşılabiliyorum. Ömrümün en güzel günleri desem abartmış olmam sanırım*” diyordu Murat. Gerillalarla görüşmelerinin birinde silah atış talimi yaptırılmıştı. Daha önce de eline geçiyordu silah, ama ateş etme imkânı bulamamıştı. Murat da biliyordu, gerilla alanına gelip-gitmek riskliydi. Silahın olmak zorundaydı. Aynı zamanda onu iyi biçimde kullanabilme yeteneğine sahip olmak gerekiyordu. Yol boyunca, her an ihtiyaç olabiliyordu. O yüzden atış denemeleri iyi olmuştu. Hoşuna gitmişti. Zaten

biraz da çekinceli davranıyordu silaha. Ama onu kullanınca biraz olsun içi rahatlamıştı. Ve daha iyi şeyler yaşayacağına olan inancı, beklentisi büyümüşü.

Birkaç gün önce gerillalarla randevusu vardı. O günü anımsamıştı. Zaten sık sık dalıyordu. Son birkaç aydır, düşleriyle, gerçekleri ayırmakta zorlanıyordu. Yanındaki yoldaşının yer yer “*Ömer kendine gel. Gerçek hayata dön. Hayalindeki gerilla ortamında değiliz. Bak, her şey canlı ve gerçek...*” demesi boşuna değildi. Ömer (Murat Deniz), yeni bir randevu gününe kadar, son görüşmenin her anını yeniden yaşayarak, heyecanla kendini dizginlemeye çalışıyordu. Gerillaya olan bağlılığı, gerillaya olan tutkusu farklıydı. Günü geldiğinde elinde silahıyla, coşkusunu, heyecanını kuşanmış bir gerilla olabilmek artık çok uzak değildi. En büyük düşüdü bu. Ona yakın olmak ise ayrı bir duyuydu.

En son randevuda gerillaya malzeme götürmüştü. Bir ihtiyacı gidermiş olmanın sevincini yaşıyordu. Bu işi başarmış olmak Ömer’i daha da şevklendiriyordu. Bir sonraki görüşme için hazırlıklara başladı. Gerillalar için her şeyin en güzelini yapmak istiyordu. Oysa son randevuda götürdüğü tüm malzemeler sorunlu çıkmıştı. Depolanmak amaçlı yiyecek malzemesi götürmüştü. Malzemelerin çoğunun kullanım süreleri ya geçmiş ya da geçmek üzereydi. Kısa dönemli depolamaya bile elverişli değildi. Gerillalar sık sık Ömer’i anıyordu. Malzemeleri araçtan boşalttıklarında geceydi. Dolayısı ile malzemeler hakkında bir fikir edinememişlerdi. Her şey randevu sonrası öğrenilmişti. Ömer bu durumu daha sonra öğrendiğinde çok üzülecekti. Çünkü dükkân sahibi tarafından kandırılmıştı. Acemiliğinin kurbanı olmuştu. Yeterince uyanık davranamamıştı. Tarihin ilginç cilvesi olsa gerek aynı malzemeyi gerillalarla tüketen olacağını bilmiyordu.

Şehirde bir randevusu vardı. Başka bir alanda örgütlü olan yoldaşlarıydı randevuyu veren. Yanından eksik etmediği ajandası ile randevu için yola çıkmıştı.

Randevu alanına geldi. Çevresini dikkatle takip etti. Alanın temiz-

liğinden emin olmaya çalıştı. Zaman gelmişti, görüşme noktasına doğru ilerleyip hızlıca işlerini halledip geri dönmek istiyordu. Çünkü yakında gerillalarla görüşmesi vardı. Yetiştirmesi gereken bir dizi duruyordu. Zamanla yarışuyordu.

Randevuya gelenler, “*Ömer, acilen bir yerlere gitmemiz gerekiyor. Hiç vaktimiz yok. Daha sonra anlatırız*” diyorlar. Ömer, biraz şaşkınlığa kapılsa da önemli olanın aciliyet gerektiren görev olduğunu biliyordu. Hemen araca binip yola koyuluyorlar. Ömer heyecanlanıyor, en azından nereye, niçin gidildiğini bilmek istiyordu. “*Ne oluyor yoldaş nereye gidiyoruz?*” diye soruyor. İlgilisi de, “*Yoldaş bir soruşturma var. Ne olduğunu bilmiyoruz. Gerilla alanına gidiyoruz. Oradan istediler*” deyince, Ömer hem seviniyor hem de şaşırıyor. “*Bari elimiz boş gitmeyelim, bir şeyler götürelim yoldaşlara. Uygun bir yerde durup alışveriş yapabiliriz...*” diye araçtaki sorumluya söylese de, ilgilisi olumlu yanıt vermiyor. Hızla gerilla alanına ulaşılması gerektiğine vurguda bulunup o meseleye hiç giriyor. Ömer’in canı sıkılmıştı. Gerillaya bir şey götüremiyor oluşu üzüyordu. Akın’ın (Erol Özer) “*Ömer yoldaş bir gün fırsatın olursa simit getir. Çok severdim. Yıllardır yemiyoruz*” sözlerini anımsadı. Kendi kendine “*Neyse, bir dahaki randevumda ben getireceğim yoldaşım*” dedi. Kendini gecenin karanlığında yol alan arabanın seyrine bıraktı. Gerilla düşlerine uzandı. Buluşma anlarında yaşanan duyguların güzelliğini düşündü. İçi içine sığmaz olmuştu. Onları yeniden yaşayacak olmasına sevindi, coşkulandı.

Gecenin ilerleyen saatlerinde araç dağ yollarını geride bırakarak gerillaya adım adım yaklaşıyordu. Ömer tek araçla gelmediklerinin başka araçların da olduğunu anlamıştı. Bilmiyordu olanları ama güzel duygular içindeydi. Çünkü gerillalarla buluşacaktı. Araçlar arka arkaya yoldan çıkarak ormanın içine yöneldiler. Biraz ilerleyince ışıklarını söndürdüler. Sorumlu olan “*Ömer yoldaş ben söylemeden araçtan inmeyin*” dedi ve araçtan indi. Biraz sonra gerillalardan işaret geldi, buluşma sağlandı. Ömer de inip gerillalarla sıkıca kucaklaştı. Üç araçla gelmişti. Yeni katılan gerillalar ayrı getirilmiş, misafirler ayrı getiril-

mişti. Ömer de durumu tam olarak bilmiyordu. Gerillalar da şaşkındı. Üç araç beklemiyorlardı. Farklı şeyler olduğu belliydi ama neydi. Bunu zaman gösterecekti.

Randevuda Ömer'e "Geri dönmüyorsun, bir süre gerillada kalacaksın" denildi. Ömer böyle bir şey beklemiyordu. Gerillada kalmayı dünden istiyordu. Ama zamanlaması ilginçti. Aniden verilen kararlar vardı. İşin o kısımlarını anlayamıyordu. Merak ediyordu ama gerillalarla kalma sevinci bütün duygularını bastırdığı için fazla önemsemiyordu. Yürüyüş kolundaki yerini alarak gecenin karanlığında koyuldular patika yollara. Ömer sevinçli ve coşkuluydu. Gündüz gözüyle gerillalarla zaman geçirecekti. Onlarla iç içe olup güzel şeyler paylaşacaktı. Bir gün sonrasının düşleri içinde neşe ile yürüyordu.

Sabah konaklama yerinde herkesle kucaklaştı, sarmaş-dolaş oldu. Heyecandan yerinde duramıyordu. Barış (Mehmet Demirdağ) da oradaydı. En çok da ona sevinmişti. Çünkü Barış'ın çok farklı bir yeri vardı. Ömer için doğal bir güç kaynağıydı Barış.

Günün ilerleyen saatlerinde Barış'ın başında olduğu parti merkezi önderliğinde bir birim Ömer'i yanlarına çağırırdı. Ömer bir soruşturma meselesi olduğunu ve onun için çağrıldığını düşünüyordu. Sakin bir şekilde ilgili bileşenin yanına gitti. Farklı bir hava sezinlemişti. Barış'ın her zamanki sıcakkanlılığını göremedi. Kendisine gösterilen yere oturdu.

İlk Barış konuştu, "Ömer buraya getirilmen partinin güvenliğini doğrudan ilgilendiren bir soruşturmada kaynaklı. Darbeciler kendi içlerinde yürüttükleri ve Kardelen adı verdikleri operasyonlarda ajan olarak açığa çıkarttıklarını söyleyip ölümle cezalandırdıkları kişilerin ifadelerine dayanarak partimize sızan düşman unsurları, ajanları olduğu bilgisini iletiler. Daha doğrusu bazı sözlü aktarımlarla partiyi ilk elden uyardılar. Kimi kişilerin isimlerini vererek 'İddiaları' içeren belgelerin ellerinde olduğunu ve daha sonra göndereceklerini söylediler. Bu isimlerden biri de sensin..." deyince Ömer kaskatı kesildi, dili damağı kurumuştu. Gözleri yuvalarından çıkacakmış gibi büyüdü. Dili tu-

tulmuştu sanki. Barış konuşuyordu ama duymuyordu. Kulakları da kendini terk etmişti. Ruhu canından ayrılmıştı sanki. Hangi kavram o an ifade ederdi, bilinmezdi. Ne şok ne de şaşkınlık, hepsi çok çok yetersiz kalırdı. Kurumuş bir ağacın yemyeşil ormanın içinde manasız duruşu gibi hissetti kendini. Duydukları gerçek miydi? Bir yanılısamamıydı, halen ayırtıramıyordu. Nefes alıp veriyordu ama sanki boğuluyordu. Kimi zaman uykuda insana karabasanlar çöker, ne kurtulabilirsin karabasandan ne bağırabilirsin ne karşı koyabilirsin, ölümün soğuk nefesini hissedersin hep. Çaresizlik içinde ölümden beter şeyler yaşarsın o an. Ömer böylesine bir halde buldu kendisini. Halen duyduklarının kendisini tarumar edişini yaşıyordu. Kolay olmayacaktı elbet.

Bir ara “*ne ajan? Benim adımımı vermişler? Kim vermiş? ...*” gibi cevabı söylenmiş sorular sorabildi ancak. Onları da gayri-ihiyari söyleyebilmişti, halen durumu algılayabilmiş değildi. Barış, “*bizlere esas belgeleri vermediler. Sadece sözlü aktarım yapıldı. İlk elden tedbirler alınsın diye. Bizler de resmi olarak en kısa zamanda iddialara konu olan ilgili kişilerin ifadelerini istedik. Bu kişilerden birisi senin daha önce evli olduğun ve ayrıldığın kadınımış. Darbecilerin aktarımlarına göre o şahıs ajan olduğunu itiraf etmiş ve senin ajan olduğunu söylemiş...*” diye konuşuyordu. Ama Ömer’in dünyası kararmıştı, ajan kelimesinin kendisi bile çok ürkütücüydü. Şimdi ise ajan olduğu iddia ediliyordu. Aklını yitirecek gibiydi. Sağlıklı düşünemiyordu. Başlangıcı ve sonu olan bir cümle dahi kuramıyordu. Zihninin dört bir yanına savrulmuş kelimeler vardı. Birbirinden uzaktılar. Ne soru sorabiliyordu ne de cevaplar arayabiliyordu. Zaman mı durmuştu yoksa aklı mı bilmiyordu. Düşünceleri, duyguları her şeyi karşı konulmaz bir fırtınanın içindeydi adeta. Anlamak çok zordu. İnanmak ise hayal edemeyeceği kadar uzak geliyordu Ömer’e.

Barış, Ömer’in içinde bulunduğu durumu anlıyordu. Kolay olmayacağını biliyordu. İlk şoku hala yaşıyordu Ömer. Henüz tepkisini ortaya koymamıştı. Durumu idrak edince kontrolsüzlüğe düşebilirdi. O yüzden temkinliyidiler.

Ömer, aniden bir çıkış yapmıştı. Ardı arkası kesilmeyen şeyler söylüyor, soruyordu. *“Ne ajanı? Bu ne saçmalık. Darbeciler partiye bu defa da böyle mi saldırmaya başladılar? Bunlara nasıl inanıyorsunuz? Benim ajan olduğumu, olabileceğimi nasıl düşünabiliyorsunuz. Hele de sen Barış yoldaş. Beni en iyi tanıyan, bilensin. Böyle bir şeyi kaldıramam. Kafama sıkın daha iyi. Darbecilerin söylediklerine inanıyor olmanız ise benim için daha acı verici bir durum. Neden ben? Bunca yılımı kavgaya vermişim. Çalıştığım her alanda durumum ortadaydı. Bunlara inanıyor olamazsınız...”* gibi onlarca şeyi peş peşe sıraladı. Barış her şeyi anlıyordu. Ama işletilmesi gereken zorunlu bir süreç vardı. Bundan taviz verilemezdi. Ortada ispatlanmaya muhtaç “iddialar” vardı. Bunlar da partinin güvenliği açısından ciddi meselelerdi. Çözümü kadar, sorgulama süreci de hayati önemde özellikler içeriyordu. Soruşturmanın güvenli bir şekilde yürütülmesi gerekiyordu. Sorgulanların bu yüzden ince biçimde ele alınması bir zorunluluktu. Ömer tutuklanacaktı. Barış *“Ömer; bu süreçlerin bir dizi prosedürü var. Bu saatten sonra artık bir tutuklu muamelesi göreceksin. Sorgulama sonuçlanıncaya kadar da bu devam edecek. Sana söylenenlere harfiyen uymalısn. Mümkün olan en kısa zamanda bunu sonuçlandırmaya çalışacağız”* dedi. Ömer için bambaşka bir süreç başlamış oldu. Ok yaydan çıkmıştı. Geri dönüşü olmayacaktı. Ajan olmadığı ortaya konup aklansa da bir ömür taşınabilecek açık bir yara olacaktı bu.

Ömer, oturduğu yere yığılıp kalmıştı. Ajan olma iddiasıyla tutuklu olduğunu düşündükçe yüreği daralıyordu. Kendini tanıyamaz oluyordu. Çaresizliğin, güçsüzlüğün rüzgarı esiyordu sanki. Hayata dair tüm güzelliklere karanlık çökmüş gibiydi. Orman yeşilini yitirmiş, güneş aydınlatmayan, ısıtmayan ölü bir mum ışığı gibi geliyordu kendine. Yaşamın renkleri yok olmuşçasına, her taraf siyah-beyaz görünüyordu. Gözleri açıktı ama gördükleri zihninde yer edinmiş olan daha önceki imgelerden farklıydı. Anlamsız geliyordu her şey.

Gerillaların biraz uzağında, gerilladan yalıtılmış olarak tutuluyordu. Ne tuhaftı her şey. Gerillaların içindeydi ama çok uzaktılar bir-

birlerine. Düşleri yıkılmıştı. Düne kadar bağrında sevgiyle koruduğu ve onlarla sevindiği, sevgisini büyüttüğü gerillalarla bile konuşamayacaktı. Kimse, kendisiyle konuşmayacaktı. Sadece, kendisinden sorumlu olan ve günlük ihtiyaçları çerçevesinde ilişki kurabileceği Eyüp’le (Bahattin Günel) konuşabilecekti. Daha onlarca tedbir, sınırlama vardı. Her biri birer hançer gibi saplanıyordu göğsüne. Yaraları kanadıkça kanıyordu. Kolu-kanadı kırılmış, yapayalnızdı. Dayanılması zordan da öteydi.

Yoldaşlarına bakamıyordu. Yoldaşları da dünkü gibi bakamıyordu. Onlar da kabullenemiyordu. Kimisi önceden tanıyordu Ömer’i. Hatta kendilerine sorumluluk yapmıştı. Seviyor, önemsiyorlardı. Kimileri onlarca şeyi paylaşmıştı. Şimdi ise her şey anlaşılmasız görünüyordu. Bir yerlere oturtamayan, anlamakta güçlük çekenler de vardı. Ajan olma iddiasının ötesini düşünüp “ajandır” diye düşünüp uçtan yaklaşanı ve nefrete bürüneni de vardı. Her gerilla kendi gerçekliğine paralel durumu tanımlıyor, bir etki çerçevesi oluşturuyordu. Hepsisi için zor olan ise istenilmeyen bir sürecin yükünü taşımakla karşı karşıya kalmış olmaktı. Bütün beklenti bu sürecin kısa zamanda sonlandırılmasından yanaydı. Ajan ise cezası verilmeli ve parti böylesine bir saldırıdan kurtarılmalı, değilse de, Ömer, yoldaş diye yeniden bağrılara basılıp, bu leke sökülüp atılmalıydı. Her şey öyle keskindi ki, arası yoktu. Arada bir duruş, ikilemli bir düşünce veya duygu olamazdı, olmamalıydı. Kesinliği olmayan ihtimaller içinde kararlı ve net olmak gerekiyordu. Duygulardan uzak, ilkelerle iç içe geçmiş keskin bir tutum herkesin asıl tutumu olmak zorundaydı. Kavrayan da, kavramayan da çizilen çerçevelere harfiyen uyacaktı. Yaşamın acımasız döngüsü böyle istiyordu.

Ömer, yalnızlığa teslim olmuştu. Kendini toparlamak istiyordu. Ama gücü yoktu. Destek arıyordu. Oysa her şey çok ama çok uzaklardaydı. İçinden lanetler okuyordu. Kendisini bu duruma sokanlara, kendisine bunu yaşatanlara. Duyguları karmakarışıklı. Kontrolünü kaybetmenin eşiğine gelmiş gibiydi. Ne yapacağını bilememenin boşluğu sarmıştı her yanını. Sıyrılamıyordu kontrolsüz duygular tu-

fanından. Bu temelde derinleştikçe derinleşiyordu. İyiye gitmiyordu biliyordu. Kabullenip kendini hazırlamak istiyordu. Ama kolay olmadığını biliyordu. İdealistçe düşüncelerden kurtulamıyordu. Sağlıklı düşüncelerden uzaklaştıkça uzaklaşıyordu. Hayra alamet bir gidişat içinde olmadığını biliyordu. Fakat yön verecek, müdahale edecek gücü de yitirmişti.

Ömer'in bütün beklentisi, ilk sorguda her şeyin sonuçlanmasıydı. Ama zordu. Çünkü ilgili örgüt gerekli belgeleri henüz gönderebilmiş değildi. Mevcut bilgilerle sorgulama yapılması da hiçbir şekilde doğru olmayacaktı. Belgelerin bir an evvel getirilmesi için baskı yapılıyordu. Ama yeni bir şey yoktu. Bu durum Ömer'i daha da yıpratıyordu. Beklentileriyle hayal kırıklığı yaşıyordu. Uzamasını düşünmek bile istemiyordu.

Bir süre sonra biraz olsun Partinin cephesinden duruma bakmaya çalıştı. Kaygıları anlıyordu. Yoldaşlarını suçlamak istemiyordu. Mantıklı olmaya çalışıyordu. Fakat devamını getirip süreklileştiremiyordu. Kırılğanlıklar içinde yeniden tepkilerine esir düşüyordu. Ajan olmadığından emindi, yoldaşlarının da öyle düşündüğüne inanıyordu. En büyük tesellisinin o olduğunu düşünüyordu. Dayanılmaz olan, onlar değildi, maruz kaldıklarıydı. Kişiyi her açıdan yıpratabilecek, parçalayıp kırabilecek bir süreçti yaşananlar. Böylesi bir durumda en büyük dayanak, kişinin temiz olduğuna sıkı sıkıya sarılıp; Partiye, yoldaşlarına ve mücadeleye olan güvenini, bağlılığını yitirmemesidir. Belki kolay olmayacaktı. İlk günlerin sarsıntılarından geçilecekti. Onlar yaşanmadan sürecin insanı olabilmek zordur. Ömer, gece-gündüz bunları düşünüyordu. Düşünsel bir istikrar yakalayamıyordu, karamsarlık ağır basıyordu. Sorgulamanın hemen yapılamayışına, uzatılma durumuna büyük tepki gösteriyordu. Artık serinkanlı davranamıyordu; Partinin, durumunu hemen ele alıp netleştirememesine tepki olarak açlık grevine girme kararı aldı. Birkaç gündür her şeyi reddediyor, yemiyordu.

Barış, Ömer'in tavrının yanlışlığı üzerine uzun uzun konuştu. “*Bak Ömer, senin için zor olduğunu biliyoruz. Aynı şey Parti açısından da ge-*

çerli. Bu sürecin en kısa sürede sonuçlandırılması hepimizin yararına olacaktır. Elimizde olmayan nedenlerle karşı karşıya olduğumuzu biliyorsun. Partinin, aktarılan kimi sınırlı ve tartışmalı bilgilerle böylesine hassas bir meselede doğrudan sonuca gidilecek bir tavır takınması doğru olmaz. Mecburen o belgelere ulaşmamız gerekiyor. Bunun da hemen, yarın olmasını istiyoruz. Ama uzayabilme ihtimali de var. Bütün ihtimallere göre düşünmek, hareket etmek zorundayız. Ortada iddialar var. Bunlar bir kenara bırakılabilecek şeyler değil. Sen şu an bir ajan değilsin, bir iddiayla karşı karşıyasın. Parti de bu duruma uygun davranıyor, davranmak zorunda. Bir Partilisin; az çok böylesi durumlarda nelerin yapılacağını, yapılması gerektiğini bilecek, kavrayacak bir gerçekliğin var. Bu sürecin uzama ihtimalini düşünerek hazırlanman gerekiyor. Aksi takdirde mevcut yıpratıcı unsurlar daha da zarar verici, yıkıcı hale gelebilir. Bu durum senin için de, bizim için de olumsuzluklara neden olur. Şuan açlık grevi gibi bir tavır içine girmen çok yanlış. Bunu doğrudan bizlere karşı yapıyorsun. Sen de biliyorsun ki, yoldaşların değil bu sürecin nedeni. Herkes, sürecin omuzlarına yüklediği yükü taşıyor, yani görevlerini yapıyor. Senin onlara tavır almanın hiçbir haklı nedeni yok bu yüzden. Kaldı ki gerilla ortamındayız. Savaş bölgesi burası. Her an askeri bir hareketlilikle yüz yüze kalabiliriz, senin bu durumun ciddi bir zaafiyete neden olabilir. Bunları da biliyorsun, daha sağlıklı düşünmeye başlamak, gücünü toparlamak zorundasın. Bizleri zor duruma soktuğunu biliyorsun. Bunu yapmaya hakkın yok. Bu yüzden bırakmalısın bunları, enerjini daha farklı noktalara yoğunlaştırmalısın...” diye anlattıkça Ömer biraz olsun içinde bulunduğu ruh halinden uzaklaştı.

Tepkisel yaklaştığını, tahammül edemediğini, duygusal davranışını biliyordu. Barış'ın konuşmaları iyi gelmişti, ihtiyacı vardı. Zaten, Barış'ı önemsememezlik edemezdi. Barış'a dönerek “hepsini anlıyorum. Bu ithamları, bu yaftayı kabullenmek de, kabullenmemek de acı verici. Yani kendimden eminim, hepsi boşa çıkacak biliyorum. Fakat çok ağır bir durum, yaşamayanın anlayabileceğini sanmıyorum. Beni

var eden bütün hayat damarlarım bir anda kesildi. Zamanla normalleşeceğini biliyorum. Galiba, bu sancuları yaşamadan da olmuyor. Tamam, tavırdan vazgeçiyorum. Tepkilerimi kontrol etmem zorundayım” gibi şeyler söyledi ama bir yandan da gözleri dolmuştu. Barış ile devam ettiler sohbetlerine. Yaşadığı, hissettiği şeyleri anlattı Ömer. Darbecilerin ideolojik-politik gerçekliğinin üzerine oturan örgütsel yapılarına, iç işleyişlerine ve bu çerçevede somutlanan çalışma tarzlarına kadar bir dizi konu üzerine düşüncelerini ifade etti. Yoğun bir tepki duyuyordu onlara. Böylesine ciddi ve yaşamsal bir durumun ortaya çıkmasıyla, ele alışlarındaki ciddiyetsizliği düşündükçe çileden çıkıyordu. Ve onların tavırlarını devrimci tutumla bağdaştıramıyor, etik bulmuyordu. *“Neden belgelerle gelmiyorlar? Ne olduğu belirsiz kimi ifadelerle Partinin içine dönük böylesi şeyler yapıyorlar? Bizlere dair böylesine ciddi bir iddiaya gayri ciddi yaklaşıyorlarsa, ‘Kardelen Hareketi’ nin nasıl bir şey olduğunu anlamak da zor olmasa gerek”* diyordu Ömer. Belki de birçok yanı tartışılabilirdi ama kimi sonuçlara bakmak lazımdı. Zaman birçok soruya cevap verecekti elbet.

Zaman hızla akıyordu. Ömer, tutukluluk haliyle yaşamayı zor da olsa kabullenebilmişti. İlk defa gerillalarla barınakta kalıyordu. Kendini toparlamaya çalışıyor, kendisini bırakmaması gerektiğini daha net görüyordu. Yeniden kesilen damarlarını onarak beslenebilmesi gerekiyordu. Kendini okumaya, araştırmaya verdi. Bunun yararlı olacağını biliyordu. Barınağın kütüphanesi iyiydi, günlük yaşamın dışında tutulduğu için okumaya çok zamanı vardı. Barınağın en çok okuyanı, yazanıydı. Huzurlu değildi tabi, dönem dönem bazı taleplerini sorumlularına iletliyordu. En azından barınak içindeki mutfak nöbetlerine dâhil olmak, anma vb. etkinliklere katılmak gibi zaten, kendisine dönük bazı esneklikler uygulanıyordu. Ömer tutunmak istiyordu yaşama. Ölmemeliydi içindeki canlılık. Bunları düşünüyordu artık. Altıyedi ay öncenin Ömer’i değildi artık; daha sağlıklı düşünüyor, hareket ediyordu. İç dünyasının kırılan, parçalanan birçok yanını yeniden tamir etmeye çalışıyordu. Her şeye rağmen yaşamı anlamlandırabilmek,

değer üreten bir niteliğe büründürmek ve onun bir parçası olabilmek güzeldi. Hayata sırt çevirmek, ona küsmek olmazdı. Bu, insanın kendisine tavır alması demekti. Onun için, ne olursa olsun sarılmak, sıkı sıkıya tutunmak zamanıydı. Ömer artık daha farklı bir düşüncenin, beklentinin içine girebilmişti. Tutuklu olsa da düşlerine, umutlarına yeniden sarılmıştı. '97 yazında, Mehmet Demirdağ, yine gerilla alanındaydı. Bazı toplantılar yapılıyordu. Ömer her toplantıda bir beklenti içine giriyordu. Ama ilgili örgütten hala haber gelmemişti. Bir buçuk yıl olmuştu. Bu durum ister istemez can sıkıyordu. '97 yazında, onların gerillalarıyla karşılaşmalar olmuştu. Gerillalarının içinde örgütlerinin MK-SB üyesi de bulunuyordu.

SB üyelerine Ömer ile ilgili bilgiler sorulduğunda “*Elimizde böyle bir şey yok. Bizlere böyle bir şey verilmedi. O belgeler Dersim’dedir, tekrar isteriz. Kaldı ki o kişi ajandır. Belgeleri boş verin*” gibi insanın inanamayacağı, ağzına bile alamayacağı ve insanı dehşete düşüren ifadelerde bulunmuşlardı. Akıl almaz bir ciddiyetsizlik içinde devrimcilikle alay ediliyordu. Hâlbuki kendileri Dersim’den gelmişlerdi Karadeniz’e. İçlerinde de merkezi düzeyde örgüt sorumluları vardı. Bu durum yıllarca devam etti. Partinin ısrarlı istemlerine rağmen iddia sahibi olan bu insanlar, inanılmaz bir sorumsuzluk örneği gösteriyordu.

Devrimciler arası ilişkilerle bağdaşmayan, o duyarlılıktan uzak ve devrimci etik değerler açısından oldukça sorunlu bir gerçeklikle karşı karşıya kalınmıştı ki böylesi bir tutum, hiçbir açıdan devrimcilere hizmet etmezdi. Aksine, devrimcileri zayıflatan, yıpratana, ciddi hasarlara neden olan yaklaşımlardır. Ömer artık umudunu kesmişti. O örgütün, her şeyiyle ne yapmak istediğini sorguluyor, bunlar üzerine sayfalarca yazı yazıyor, değerlendirmeler yapıyordu.

Ömer bu gelişmelere rağmen yüzünü yaşama çevirmişti. İçinde bulunduğu koşulları anlamak, kendi özel durumuna rağmen sürecin parçası olmak için azami çaba gösteriyordu. İnanılmaz bir irade ve sabırla mümkün olabilirdi her şey.

İşte Ömer de buna hazırlıyordu kendisini. Bir derviş sabrı lazımdı

gerçekten. Ancak o zaman amansız bir irade gücü var edebileceğine inanıyordu. Bir Partili gibi düşünmek, davranmak ve o ruhu korumak önemliydi. Karşı karşıya olduğu yıkıma ancak böyle direnebilir, güçlü olabilir ve yaşama tutunabilirdi. İradî güç denilen olgu da bu zeminde yeşerirdi zaten. Bütün mesele, mevcut durumu doğru kavrayabilmek; yıkımlara, parçalanmalara neden olan fırtınanın içinde hayatta kalabilmek değil, inadına umut olabilmekteydi. Umut, geleceğin düşleridir. İnsanlar, düşlerinden vazgeçtikleri zaman umudunu da yitirmeye başlarlar. Ömer, uzun uzun düşünebilme imkânı bulmuştu. İstemediği bir süreci yaşıyordu. İç dinamiklerinin barutu kendisini yarınlara ne oranda taşıyabilirdi, bunu düşünüyordu. Bir devrimciliğin özneliği, onun düşünceleriyle içiçe geçen eylemselliğiyle anlam bulurdu. Şayet, pratik süreçten kopukluk söz konusu olursa taşıdığı barut onu daha ileriki hedeflere ulaştıramazdı. Bu yüzden, en olumsuz şartlara rağmen, yarınlara dair beklentilerin kendisi olabilmek gerekiyordu. Koşullanmışlık içinde umut etmek, kişinin kendi öznel sınırlarına hapsolmasıdır. Oysa inadına yaşama tutunmak, mücadelenin düşleriyle bu günü biçimlendirmek ve iç dinamikleri bir çelik kadar dayanıklı kılmak kişinin kendi elindedir. Bu da insanın, umudun adı olması anlamına gelir. Umut olmak, kişinin kendisindeki devrimcileştirebildiği dinamiklerin canlılığı, berraklığıdır. Böylesi düşüncelerle Ömer, kendisini yaşamın bir dişlisi haline getirmeye çalışıyordu. İlgileri, duyarlılıkları değişiyordu. Yaşadığı ortamdan kopmaksızın, onun içinde özne olmak istiyordu. Bir Partili, bir gerilla ruhuyla kırsal alan gerçekliği içinde kendini tanımlamaya, canlı tutmaya özen gösteriyordu. O yüzden bütün enerjisini, yoğunluğunu, Partinin gelecekte yapacağı konferansına hazırlamaya vermişti.

'97 yazıyla, birlikte hareket ettiği gerilla birliğinin bir dizi askeri hareketlilikleri olmuştu. Ömer tutuklu olmasının getirdiği atılığa rağmen olanlara ilgisiz kalmıyordu. Anlamaya, kavramaya çalışıyor, bir gerilla gibi bakabilmenin çabasını gösteriyordu. Tutuklu olsa da yoldaşlarıyla arasında büyük mesafe bulunsa da yüreği farklı atıyordu.

'97 sonbaharında Özgür Kemal Karabulut'un şehit düşmesi onu çok sarsmıştı. Öncesinden tanıyordu Özgür'ü. Özgür gibi bir devrim aşığının ölümü derin acılar yaratmıştı. Ömer için kolay olmamıştı, herkesten farklı duygular yaşıyordu. Düşenleri bir yoldaş olarak kucaklayamamış olmanın ve onların kendisini bu haliyle bilerek gidiyor olmaları başka bir acı veriyordu. Yüreği bir yoldaş yüreği gibiydi ama pozisyonu bu gerçekliği karartıyordu. İşte bunlara dayanamıyordu kimi zaman. Böyle yaşayacaktı bazı şeyleri biliyordu. Belki de yarınlar için ayakta kalabilmenin gücü, böylesine süreçlerle elde edilecekti. Bunun için metanetli, sabırlı olmak ve gerçeğin çıplak olan acımasızlığına rağmen inanmak önemliydi. Yeter ki insanın içindeki yaşam ateşi hiç sönmesin.

'97 Kasım sonlarında Ese yaylasında çıkan çatışmanın ortasındaydı Ömer. Tutukluluk hali ve silahsız oluşu zor durumda bırakmıştı onu. İlk defa bir çatışma ortamında bulunuyordu. Hiçbir şey yapamıyordu. Sadece yoldaşların yönlendirmelerine uygun davranmak için uğraşıyordu. O an, ölümden öte şeyler düşünüyordu. Elinde silahın olmamasına, karşısında düşmanın ateş edişine seyirci kalışına ve yoldaşlarının bir bir şehit düşüşüne karşı bir şey yapamamak tarifsiz acılar veriyordu. Çatışmanın uzun sürmesi Ömer için daha da dayanılmazdı. Yoldaşlarının kendisini yalnız bırakmaması, koruması ve sıcak ortamdaki çekip alması ise en büyük moral unsuru olmuştu. Ama burada Barış'ın şehit düşmesi Ömer'i de ciddi oranda sarstı. İnanamıyordu. Parti için ne büyük bir kayıptı, kabullenilmesi zordu. Savaşın doğasında olsa da insan için en güç olanıydı kabullenebilmek. Ese yaylası çatışmasında yaralı olan Leyla Karataş'ı omzuna alıp taşınması ise herkesin zihninde ayrı bir iz bırakmıştı. Üst üste yaşanan kayıpların açtığı yaralar büyüktü.

Gerillalar Ömer'in etkilenmişliğini görüyordu. Ömer bir tutukludan ya da hakkında ajan iddiaları olan birisinden farklıydı. Bu durum herkesi sevindiriyordu. Ömer de gerillaların içinde onlardan bir parça gibi duruyor, yaşıyor, hissediyordu. Öyle ki, şehitler üzerinde yazı yazıyor, onları yanına taşımak için büyük bir gayret gösteriyordu. Böylesi

bir zamanda '98 kışına girilmişti. O barınak Ömer için farklı olmuştu. Çünkü Ömer hakkında iddialar ortaya atan ama iki yıldır belgeleri getirmeyen örgütle aynı alanda üslenilmişti. Barınakları açığa çıktığı için telsiz üzerinden bağlantı kurarak Parti güçlerine durumlarını bildirip, yardım talep etmişlerdi. Ağır kış koşullarında hem de düşmanın aralıksız operasyonlarını aralıksız sürdürdüğü bir durumda her kim olursa devrimci dayanışmanın gereğini yapardı. Başka bir devrimci örgütle aynı alanda ama farklı barınaklarda kalınıyordu. Ömer tahammül edemiyordu. İki yıldır kendisine yaşıttıların öfkesi içinde bakıyordu.

Kendini kontrol etmeye, frenlemeye çabalıyordu. Ama yine de tepkisini dizginlemekte zorlanıyordu. Özellikle de örgütlerinin merkezi düzeyde sorumlularının orada olması ve bu duruma kayıtsız kalışına tanıklık etmesi Ömer'i ciddi oranda olumsuz etkiliyordu. Yeniden, bilinmezliğe havale edilmiş olan "*tamam en kısa zamanda göndereceğiz*" sözleri ise artık inandırıcılığını yitirmişti. Ömer iki yıldır gönderilmeyen belgelerin bundan sonra gönderileceğine inanmıyordu. Artık Partinin bu duruma müdahaleci olması gerektiğini düşünüyordu. Yaşadığı haksızlığın etkisi büyüktü. Bu tarihsel haksızlığın bedelini ödüyor olmasını kabullenemiyordu. Sık sık yoldaşlarıyla konuşmalarında, tartışmalarında "*başkalarının sorumsuzluğundan kaynaklı ortaya çıkan problemlerin ceremesini çekiyorum. Bunu hiçbir yere koyamıyorum*" diyordu. Haklılık noktaları çoktu Ömer'in ama sorun tüm Partiyi bağlıyordu, bunu da biliyordu. O yüzden tepkisini kontrol edebiliyor, daha olgun yaklaşıma özen gösteriyordu.

Murat özel pozisyonuna rağmen kavganın seyrinden, esintisinden uzaklaşmıştı. Kırsal alandaki mücadeleye, sorunlarına karşı ilgiliydi. Gelişmeleri takip etmeye, değerlendirmeler yapmaya, somut durumu kavramaya, Parti ölçüleri içinde onları tahlil etmeye, kimi yeni sonuçlara ulaşmaya çalışıyordu. Köylülüğü, köylülüğün devrimci dinamiklerini, bölge özgünlüğünü, kitle gerçekliğini, düşmanı, düşmanın çatışma tarzını, hareket tarzını, izlediği politikaları anlamaya, kavramaya çalışıyordu. Savaş ve savaşın sorunlarına yönelik ilgisini can-

landırıyor, bir şeyler katabilmenin çabası içinde davranıyordu. Bir Partili olarak, sahip olduğu birikimin çoraklaşmasına izin vermiyordu. Yarınlarına inanıyordu, kaldığı yerden yeniden yürüyecekti, biliyordu. Heyecanını, coşkusunu diri tutmaya ve kıvançla taşıdığı düşlerine sarılmaya önem veriyordu. Zaten, Ömer’i böylesine çalkantılı bir süreçte güçlü kılan da bu olmuştu. Kimileri vardır, göğüsleyemez sınıf mücadelesinin çetinliğini ve sırtını dönerek, terk eder kavga alanlarını. Kimileri vardır, kendi gerçekliğinin zayıf yönlerine karşı koyamaz ve en küçük bir sıkıntı yaşadığı anda bırakır gider.

Dirayet, güç, direnç, dayanıklılık denilen ve devrimcinin harcı-suyu olan bu gibi özelliklerin zerresi yoktur böylelerinde. Oysa mücadelenin kendisi kapsayıcıdır. Kendisini yaratanlarla var olur ve onları da acımasız bir hesaplasmaya çeker. Savaş meydanı, savaşılanlardan bağımsız var olamaz. Savaşılanlar da ancak o meydanların ateşi içinde pişerek gerçek benliğine kavuşabilirler. İşte Ömer tam da bu noktada farklıydı. Herkesten farklı bir yük taşıyordu, herkesten daha büyüktü yaşadıkları ama inanılmaz bir sabır, metanet ve inanmışlıkla yoğurabiliyordu yüreğini. Uzun ve çetin bir kavga içindi tüm hazırlıkları ve çabası. Her zaman söylediği, inandığı gibi “*insanın gücü, güçsüzlüğünü yenebildiği kadardır*” ifadesi bu yüzden oldukça manidardı onun için. Çünkü yaşam felsefesiydi o söz.

’98-99 yıllarında da Ömer’in durumu değişmemişti. İlgili örgütlerle her yıl görüşülmesine rağmen tutumları devam ediyordu. Söyledikleri belgeleri Partiye halen vermemişlerdi. Ciddiyetleri her yanıla sorgulanmaya muhtaçtı. Yaptıklarının farkında olmayan ve yarattıklarının ne anlama geldiğini biraz olsun ciddiyetle düşünüp sorgulamayan tavırları sürüyordu. Ömer bütün bunları üç yıl öncesinde ön görmüş, dillendirmişti. Söylenecek söz bulamadığını ifade etmekle yetiniyordu artık.

’99 sonbaharına kadar inanılmaz bir sabır göstermişti. Parti de artık ilgili örgütten belgelerin geleceğine dair beklentilerin bir anlamı kalmadığını biliyordu. Yıllar öncesinin aktarılan sözlü “bilgiler” üzerine Murat’ın sorgulanmasını tamamlama yönünde karar aldı.

'99 sonbaharıydı. Murat'ın gerilla alanındaki tutukluluk hali başlayalı 3.5 yıl olmuştu. Bu zaman dilimi içinde birçok şey yaşamıştı. Defalarca kez düşman operasyonları içinde kalmış, çatışma ortamlarında bulunmuştu. Birçok yoldaşının şehit düşmesine tanıklık etmişti. Kimi yoldaşları için en içten duygularıyla, onları tanıtan yazılar yazabilmişti. Bir gerilladan farklı hissetmiyor, düşünmüyordu. Zaten, geçen onca zaman sonunda kendisine dönük ele alışı da değişmişti. Gündelik yaşamda, ilişkilerde daha çok yer alıyor ve katılımında bulunuyordu. Bu dönemde en çok canını sıkan şeylerden birisi de gerillaya yeni katılan ve kendisinin şehirdeyken tanıdığı yoldaşlarıyla ilk karşılaşmaları olurdu. Bu duyguyu en belirgin Aşkın Günel'in '99 yılında gerillaya katılmasında yaşamıştı. Aşkın, Ömer ve Özgür Kemal'i birlikte görmüş ve onlar, kafasındaki çocukluk gerçekliğiyle devrimci ideal insanlar olmuştu. Kırsalda Ömer'i öyle görünce, Aşkın da şaşkınlığını gizleyememişti. Ömer, bütün bu yaşanmışlıklar içinde, kendini toparlayabilme gücünü bulabiliyordu. Duygusal tepkiler vermemeye dikkat ediyordu. Yaşadıkları basit bir deneyim değil, devasa bir hayat tecrübesiydi. Kendini var edebilme savaşıydı her şey. Belki her açıdan istenilmeyen, kabullenilmesi zor, yıpratıcı bir süreçti; olumsuzluklarla doluydu. Ama Ömer bu gerçekliğin içinde sabrı, dayanmayı, tahammülü, inancını korumayı öğrenmişti. Özgüvenini bu fırtınanın ortasında koruduğu gibi kendini yarınlara taşıyacak bir niteliğe de büründürmeyi başarmıştı. Yakın zamanda durumuna dair son kararın verileceğini biliyordu. Heyecanlı fakat yine de kaygılıydı. Umutsuzca bir beklenti içinde olmanın insanda yarattığı aşınmayı biliyordu ama yine de sevinçliydi. Çünkü karar ne olursa olsun, boyundaki o ağırlıktan kurtulacaktı.

Murat böylesi düşünceler içindeyken, yeniden dünyasını karartan gelişmeler oldu. Bir süredir gerilla alanında, kimi şüpheleri üzerine çeken ve dikkatle gözlemlenen bir kadın gerilla yaptığı bir pratikle durumunu netleştirdi. Ajan olma ihtimaliyle kuşku lanılan unsurun durumu açığa çıkmıştı. Bir yıl önce gerilla alanına gönderilmişti. Bu

unsur, sorgusuyla birlikte her şeyi itiraf etmişti. Ajan kişiliğiyle açık açık konuşabilecek düzeyde bir paçavraydı. Düşman tarafından devşirilmiş, kullanılmış ve kırsal alana gönderilmişti. Her şeyini itiraf etmişti ama ilginç iddialar da ortaya atmıştı. Ömer'in ve birkaç başka gerillanın da ajan olduğunu söyleyerek tam bir kaos ortamı yaratmaya yeltenmişti. Ömer'in durumunu bildiği için onun üzerinde özellikle duruyordu. Kimi kurgular kurarak da inandırıcılık vermeye çalışıyordu.

Murat ilk günkü gibi yine şok yaşıyordu. Yine serinkanlılığını yitirmişti. Olanlara inanamıyordu. Artık böylesi ithamlardan başını alamayacağını düşünüyordu. En çok da bu durum yaralıyordu kendini. Aklanmış olsa da bu etiketin izi hep kalacak diye yok edemeyeceği kaygılara kapılmıştı. Bir kez daha üst düzeyde güvenlik kapsamında muameleler çekildi. Çünkü ajanlığını itiraf eden birilerinin iddiaları vardı. Sorgulama sonlanana kadar da bu devam edecekti. Ömer elinden gelse ajan olan kadını anında öldürebilirdi. O kadar büyük bir öfke taşıyordu. Düşman kendi çapında inandırıcılığı olan kurgular tasarlamıştı. Devrimci ve komünistler açısından o kurguların pek de elle tutulur olmadığı zaman gösterecekti. Ömer bir kez daha günlerce aynı psikolojiyi, ruh halini yaşamıştı. 3.5 yılın birikimi, moral unsurları, değerleri işe yaramıyordu sanki. Ciddi bir kırılmalık yaşıyordu yine.

En sonunda durum farklılaştı. Ajan olan unsur son sorgusunda, Murat ve diğer iki gerilla için söylediklerinin yalan olduğunu itiraf etti. Kendisine anlatıldığı gibi, yakalandığında, durumu açığa çıktığında öldürüleceğini, öyle bir aşamada beraberinde birkaç kişiyi de ölüme sürüklemesi söylenmişti kendisine. Bunu itiraf ettiği anda diğerlerinin durumu da netlik kazanmış, ajan ise ölümle cezalandırılmıştı.

Bu son olaylar Murat'ın üzerinde ayrı bir iz bırakmıştı. Ama artık her şeyden kurtulmuştu. Parti, Ömer'in durumunu değerlendirerek yeniden bir Parti Üyesi olarak örgüt saflarındaki pozisyonunu iade etti. '99 Ekim ayıyla Ömer yeniden özgürdü. Duyguları tarifsizdi. 3.5 yıldır böylesine bir anı düşlüyordu. Yoldaşlarına sarılarak paylaşıyordu sevincini. Hemen kod ismini değiştirmeyi önermişti. "*Yaşanan bu süre-*

cin izleri kalmamalı. O yüzden bundan sonra bana Erol denilmesini istiyorum” demişti. Ve artık, Parti Organi Üyesi bir Partili ve bir gerillaydı Erol. Doğan (Aşkın Günel) tüm sevecenliğiyle, çocukluk ruh haliyle, “Aramıza hoş geldin Erol yoldaş” deyince Erol onu kucaklayarak “Hoş bulduk ufaklık! Seninle daha neler yapacağız kim bilir” diyerek sevincine ortak etmişti. Erol’un dünyası değişmişti. Kendi külleriyle üzerini örten bir ateş korunun rüzgârla birlikte yeniden sıcaklığını sunması gibiydi Erol’un hali. Hayat vermek için yeniden yaşama dönmüştü.

Birçok deneyim taşıyan ve kendine has dersleri olan bir süreçti yaşananlar. Belki de çoğu insanın kaldırabilmekte zorlanacağı şeylerdi. Ama Erol muazzam bir irade göstermişti. Gerillalar bu yanıyla kıvanç duyuyorlardı onunla. Erol da bunu biliyor, hissediyordu. Erol’un yaşadıklarına başından itibaren tanık olanlar, yer yer kendilerini tartıyorlardı. “*Ben ne yapardım böylesi şeyler yaşasaydım? Hem de bunca uzun zamana yayılmasına rağmen. Gerçekten çok zor olurdu...*” gibi düşüncelerle bir yoklama çekiyorlardı kendilerine.

Erol umutsuzluğun yeşerdiği bir zeminde ona teslim olmayı reddetti. Umutsuzluğa alışmanın, umutsuzca beklentiler içerisine girmenin, umudu kırınlaştıran her türden öznel düşünce ve duyguların, umutsuzluktan da kötü olduğunu biliyordu. Umudunu bu yüzden korudu. İnandığı şeylere tutundu. Güven olgusunun, yaşamı doğru ve tüm gerçekliğinin iyi kavranmasıyla anlam bulacağına inanıyordu. İnsan düşünceleri de, kendisi gibi nesnel gerçekliğin içinde doğuyordu, onun bir parçasıydı. Kırılınlaşan her şeyin, yaşamla doğru bağlar kurabildiği sürece, yeniden güçlenebileceğini biliyordu. İnsanların, kendi kırılınlıklarıyla başkalarına güvenebilmesi kolay olmuyordu. Güven duymak, güven vermek kişinin gerçekliğiyle ilintiliydi. Erol bu yüzden sürecin tüm yönlerini sorgulayarak yaşama dâhil olmaya çalışmıştı. Herkesin, kendi dünyasının içinde hapsolabilme potansiyeli vardı. Oradan çıkmak, umutsuzluk zemininden sıyrılarak geleceğe uzanmak önemliydi. İnsanlar, inançlarını ancak o zaman bir yaşam tarzı haline

getirebilirdi. Erol, her anını mümkün olduğunca böylesi düşüncelerle sorgulamaya çalışıyordu. Bu da onu en güç zamanlarda bile ayakta tutabilmişti. İstemediği bir süreç dayatılsa da, üstesinden gelebilmişti. Artık bıraktığı yerden devam etme zamanıydı.

Erol bir dizi sorumluluk alarak, kırsal alanın aktif bir çalışanı durumundaydı. İçinde bulunduğu ama dışında kalmak zorunda olduğu süreçler geride kalmıştı. Artık, yön veren pozisyondaydı. Yüklendiği görevleri de onu gerektiriyordu. Yeni bir heyecan, coşku yaşıyordu. Her şeyden önce artık bütün benliğiyle kendini ortaya koyabilme, ifade edebilme ve en önemlisi paylaşabilme zeminine kavuşmuştu. Gerillalarla ilişkileri, paylaşımları kısa sürede bambaşka bir içeriğe, biçime bürünüyordu. Kendini daha rahat hissediyor, daha içtenlikli davranıyordu.

Erol, kendisini asgari düzeyde yetiştirebilmişti. Belirli düzeyde teorik donanımına da sahipti. İdeolojik-politik olarak kafası açık, kavrayışı iyi olan ve asgari düzeyde birikimli birisiydi. Araştıran, sorgulayan ve düşünce üretebilen özellikleri öne çıkıyordu. İyi bir gözlemci olabiliyor, olayları, olguları, bilimsel temellerde ele alıp, değerlendirmeye çalışıyordu. Oturmuş bir tarzı vardı. Mümkün olduğunca geniş bir perspektifle bakmaya, derinlemesine incelemeye çalışıyordu. O yüzden, çoğu zaman basit bir olayı veya meseleyi değerlendirirken, çok gerilerden başlayarak ele alır, güncele, somuta gelmeye uğraşırdı. Bu özelliği kimi zaman esprilere de konu olurdu. Anlatmayı severdi, bu nedenle de geniş tutardı. Değerlendirmeye başlarken, evrenin oluşumundan, ilk canlı hücrelerin ortaya çıkışına, evrimin süreçlerinden ilk insana ve daha onlarca tarihsel süreçlerden girer, ilişkiler kurarak anlatırdı. Bunu en çok yaşayan da Doğan olurdu. Doğan henüz 16 yaşında olduğu için dünyayı kavrayışı, çok basit ve eksikliklerle dolu olurdu. Erol da her defasında bilginin köklerine inerdi. Uzun uzun anlatırdı. Erol, Doğan'ın sadeliğini seviyordu. Doğan içtenlikli davranıyordu. Bilmediği ya da bildiğini sandığı her şeyi rahatlıkla sorup, paylaşırdı. *“Erol yoldaş bu solucanlar büyüyünce yılan oluyor değil*

mi?” gibi. Artık yakayı kaptırmıştır Erol’a Doğan. Yine, güneşten bir toz bulutunun kopuşuyla başlatır, hayvanlar dünyasına kadar gelirdi. Ama Doğan iyi bir dinleyiciydi. Ve anlatılanları da hızla kavrayabiliyordu. Erol da bu yönünü bildiğinden, zevkle anlatırdı. Doğan’la bu yönlü ilişkileri renkli ve özeldi.

Doğan gerillanın dikiş malzemelerinden sorumluydu. Aldığı her görevi titizlikle yapıyordu. Günün birinde gerillalardan birisi dikiş iğnesi kaybetmişti. Ondan üç-beş gün önce de aynı kişi ayakkabı dikerken iğne kırmıştı. Doğan gerilla birliğinin eleştiri-özeleştiri toplantısında bu pratiği değerlendiriyordu, daha doğrusu eleştiriyordu. Değerlendirmesinin ucunu kaçırmıştı. Eleştirilerinin özü kararmış, sekte ve yıkıcı bir boyuta varmıştı. Hata yapan gerillayı sorumsuzlukla, parti değerlerini sahiplenmemekle, savurganlıkla, değer bilincinin olmayışıyla, bu özelliğinin daha ciddi olumsuzluklara neden olacağına kadar ve pratik sahibi gerillaya ceza verilmesi gerektiğine dek taşımıştı meseleyi. Eleştirilen gerilla kendince eksikliğini anlatıyor, açıklama getiriyordu. Belli ölçülerde yeterli cevaplar veriyor, özeleştirel yaklaşıyordu. Ama Doğan kendini kaptırıyordu bazen. Hızını alamıyordu. Yüklenmeyi, eleştirilen nokta üzerinde olumlu bir tesirde bulunur diye sürekli artırıyor. Erol gidişata dayanamamıştı. Tartışmayı belirli bir süre dinledikten sonra Doğan’ın aşırılığını görünce müdahale etti. *“Doğan yoldaş biraz uçlaştırmadın mı? Eleştirdiğin yoldaş hatasını görüyor, belki eksik de olsa özeleştiri yapıyor. Bizler eksik kalan yönler varsa oralara yoğunlaşp yardımcı olabilmeliyiz. Pratiğin içinde kavranılamayan yanları açığa çıkarmalıyız. Yoldaşa yaklaşımlarındaki eksik, yetersiz veya yanlış kısımlarını göstermeliyiz. Değerlendirmeni başından itibaren, yaşanan pratiğin gerçek niteliğinin dışına taşıarak yaptın. Bizler olguyu, kendi niteliğinden, yaşamın içindeki yerinden, misyonundan uzaklaştırır veya farklı bir gerçekliğe sahipmiş gibi subjektifliklerle bezersen bu yanlış olur. Aynı zamanda yapıcılıktan uzaklaşmış, yıkıcılığa gebe ortamlar yaratırız. Ölçülü ve objektif davranmalıyız. Kendi beklentilerimizi kılavuz ederek, gerçekliği görmezden*

gelip, yol almaya kalkmamalıyız. Her yanlıştın, eksikliğin nedenleri, sonuçları ve yaşamdaki etkileri farklı özellikler gösterir. Bizler değerlendirme yaparken bu özellikleri açığa çıkarmalıyız, aksi takdirde, eleştiriler asıl amacının dışına çıkar. Sen tam da bu noktada abartılı tutum sergiledin. İğneye biçtiğin misyonla, silaha biçtiğin misyonu aynı kefeye koydun. Silah kaybedenle, iğne kaybedeni aynı derecede ele almak doğru olmaz. Sonuçta her şey parti değeridir. Belki de bütün kaybetmelerin değeri aynı da olabilir. Ama ne sadece nedenler ne de sadece sonuçlar merkezli bakmamalıyız. Nedenleri, sonuçları ve yaşam içindeki misyonlarıyla, etkileriyle bütünlüklü bakabilmeliyiz. Böyle yapmazsak eleştirinin gücü zayıflar: Düşün bir defa; 5,45 mm'lik bir merminin hedefe varmak için yaktığı barutla, 7,6 mm'lik Biksi mermisinin hedefe varmak için yaktığı barut aynı mı? Değil, menzil uzadıkça ihtiyaç duyulan barut da artabilir. Eleştiriler de böyle olmalıdır. Pratiğin kendisi kadar eleştirel tazyik lazım. Bu ayrıştırmayı yapamazsak bir dizi anlayışın, yaklaşımın etkisizleşmesine neden oluruz.

Sonuç olarak, tutumundaki sektör yanı görmelisin. Değerlendirme yaparken her pratiği keskin sınırlarına taşımamalısn. Keskinliğe ihtiyaç duyulanları ayrıştırmalısn. Hataya göre, hatanın gerçekliğine göre yaklaşımlar sergilemelisin” diye kesintisiz konuşmuştu Erol. Doğan dikkatle dinlemişti, söylenenler doğrudu. Kavrayışındaki eksiklikleri görüyordu. Zaten daha önce de, mekanik davranmak ve taklit etmek gibi eleştiriler almıştı. Yine, benzer bir durum ortaya çıkmıştı. Ama Erol'un anlatımlarıyla içi rahatlamıştı. Bu konuşma bütün gerillanın ilgisini çekmişti. Herkes alacağını almıştı. Erol'un böylesine konuşmalarını dikkatle dinlerlerdi.

Erol gerillaya yeni katılmışlar gibi heyecanlıydı. İlk defa elinde silahlı köylere, yaylara gidiyordu. Kitlelere gitmeyi seviyordu. Yıllardır özlemine çekiyordu. Kafasındaki bir dizi soruya da cevap arıyordu. Genel teorik bilgilerle, nesnellik arasındaki her yönü görmek istiyordu. Bilgi ile gerçeklik arasındaki bağı, ilişkiyi ya da mesafeyi, açığı öğrenmek önceliğiydi. Yeleğinde taşıdığı deftere notlar alıyordu. Köylülü-

ğün ekonomik-sosyal durumlarına, siyasal düzeylerine, tercihlerine ve en önemlisi de yaşadıkları çelişkilere dair topladıklarını not ediyordu. Genel bilgiyle somut olanı ilişkilendirip, düşünceler üretmek istiyordu.

İlk defa 2000 yılı yaz ayında, Tokat merkez ve Almus ilçesi kırsalında kitlelere gidebilmişti. Köylülerle konuşmaya, ilişki kurmaya, onları anlamaya, tanımaya özen gösteriyordu. Çoğu zaman Ayfer Celep ve Erol Özer'i anımsıyordu. Çünkü onlar köylülerle kısa sürede ilişki kurabilen, onların dünyalarına girebilen ve izler bırakanlardı. Onlar gibi olmak istiyordu. Ama fazla yol alamıyordu. Özellikle diyaloglarda sıkıntı yaşıyordu. Daha doğrusu dili farklıydı, köylülerin fazla rağbet göstermediği bir literatürü vardı Erol'un. Öğrenci kökenliydi, aydın özellikleri öne çıkıyordu. Kullandığı kavramlarda seçici olamayınca, köylüler de anlayamıyordu. Bunu yoldaşları göstermeye çalışıyordu, köyden çıkmışlardı, dağlara doğru ilerliyorlardı. Bir subaşında mola verdi. Ayfer (Dilek Polat), *“Erol yoldaş, sanırım evlerine gittiğimiz insanlar bizden sonra kara kara düşünüyorlardır. Kimdi bu adam? Konuşmaları niye farklıydı? Bildiğimiz TİKKO'cular böyle değillerdi, bu yeni gelmiş herhalde gibi bir sürü soru sorup, bulmaca çözer gibi kafa yoruyorlardır. Marksist literatürde ne kadar orijinal kavram, kelime varsa hepsini kullandın. Ben bile konuşmalarını anlamakta zorlandım vallahi. Köylülere baktım, seni dinlerken inan ki 'acıdım' onlara. Yerlerinde ben olsaydım 'dur bakalım' derdim herhalde”* dedi.

“Hiç farkında olmadım demek ki kaptırmışım kendimi. Ama köylülerin fazla konuşmaması dikkatimi çekti, nedeninin bu olacağını düşünmedim. Ne yaparsın yoldaş kitleden uzak kalınca, kendimiz kendimize ayna oluyoruz. Kitlelerle iç içe olduğumuz sürece kendimizi daha net görebiliriz. Onlar her açıdan bizlere ayna oluyorlar. Onlarla bütünleştikçe, kendimize dair daha gerçekçi müdahalelerde bulunabiliriz. Bu ideolojik-politik, kültürel, düşünsel, duygusal her açıdan geçerlidir. Sanırım biraz diğer yoldaşları dinlemeliyim” diye cevapladı Erol. Ayfer'in söylediklerini tekrar düşündü. İhtiyacı vardı böylesi gözlemlere, eleştirilere, değerlendirmelere.

İlk defa bir mıntıka komutanlığında görevliydi. Mıntıkada siyasi komiserlik görevini yürütüyordu. Gelişimi açısından önemliydi onlar. Pratik faaliyetin içinde olmaksızın savaşı anlamanın, kavramanın zor olduğunu biliyordu. Her adımı gözlemlemeye, anlamaya, kavramaya çalışıyordu. Askeri açıdan çokça eksikliği vardı. Özellikle de gerillanın hareket tarzını, düşünüşünü, pratikliğini, yeteneklerini öğrenmeye önem veriyordu. Ama gönlünde bir komutan olma hedefi yoktu. Askeri olarak değil de politik olarak yetkinleşmeye eğilimliydi. Yine de biliyordu ki gerilla alanında politikleşmek, savaşın yani askeri pratiğin seyrinden bağımsız değildi. Savaşın kendisi politik bir özden ibaretti. Savaşın alacağı boyut, politik derinleşmenin kendisiydi. Bunları yakalıyordu Erol. O yüzden askeri pratiğe önem verilmesi gerektiğini biliyordu.

Bir ihbarcının cezalandırılması eyleminde yer aldı. Mıntıka sorumlusunun her adımını takip ediyordu. Eylem öncesinin hazırlıklarını, planlanmasını, eylem sürecinin tüm adımlarını ve çekilme aşamasını dikkatle izlemişti. Cezalandırmadan önce ihbarcının sorgulanması, köy meydanında cezalandırılışı özellikle ilgisini çekmişti. Gerillaların halk düşmanına bakışını, öfkelerini, hesap soruculuğunu görmüştü. Daha sonraki bir paylaşımda o an kendi durumunu anımsadığını, ajan iddiasıyla tutuklu olduğunda böyle algılandığına dair düşüncelere kapıldığını ve o günlere lanetler okuduğunu anlatıyordu. Halen geçmişin izlerinden sıyrılamamıştı. Zamanla çözülecek bir iç sıkıntı olduğunu biliyordu. Ama çağrışımların kendini bırakmayacağından emindi.

2000 yılı Erol açısından verimliydi. Kendini yeniden görebiliyor, şekillendiriyordu. Askeri duyarlılığı, ilgisi değişiyordu. Önündeki hedeflerden birisi de askeri düzeyde bir komutan vasıflarına ulaşabilmektir. Bu yönüyle kendine güven sorunu vardı. Gerçekliğinden kaçmıyordu. Aksine, gerçekliğinin bilincindeydi. O yüzden adımlarını temkinli atmak istiyordu. Küçükten büyüğe, basitten karmaşığa doğru bir seyir izleyerek gelişebilmek, daha kalıcı olacaktı. Bu yönlü hedefinde netliğe ulaşmıştı.

Erol, gerilla içinde sosyaldi. Hızlı ilişki kurabiliyor, renkli paylaşımlar yaratıyordu. Kimi zaman esprileriyle, hoş anlatımlarıyla ilgi çekmeyi iyi beceriyordu. Yaşamdan kesitler anlatırken bir tiyatro sahnesindeymişçesine oyuncu gibi roller, renklilikler yaratıyordu. Hicvi, yermeyi iyi yapıyordu, mesajı da adresleri de net oluyordu. Babasıyla annesinin evlilik hikâyesini adeta bir oyunu sahneler gibi anlatıyordu. Kırklareli'ye zamanında göçmüş, Boşnak asıllıydı Erol'un ailesi. Kültürlerini, değer yargılarını kendi yaşamlarından kesitler vererek işlerdi. Devrimci düşüncelerle tanışmalarını ve daha bir dizi ilkelerini anlatırdı. Mizahını da katardı.

Gerillaya bir misafir gelmişti. İlginç gözlemleri vardı misafirin. Bir gün, *“yoldaşlar, gerilla birliğini izledim. Herkesin yama yapma alanları değişik. Kimilerinin pantolonlarının arkaları bol yamalı, kimilerinin mekapları, kimilerinin de çantaları. Yamalara bakarak hangi gerillanın ne tür faaliyette bulunduğunu anlamak mümkün herhalde. Karargâhta kalanlar bol bol oturduğu için pantolonlarının arkaları sık sık yırtılıyor ve yamaları esasta pantolonlarında. Ayakkabıları ise sağlam onların. Ayakkabıları bol yamalı olanlar ise koşturanlar herhalde, yani pratikçiler. Sık sık çanta dikenler ve çantaları bol yamalı olanlar da lojistikçiler”* demişti. Gerillanın hoşuna gitmişti bu gözlemler. Muhabbet renklenmişti. Misafir *“aslında karargâhçılara şambrel lazım. Yamalar bile delinmiş. Ya da araba lastiği getirmek lazım, yoksa pantolon dayanmaz.”* Gerillalar gülüyordu. Erol boş durmuyordu. Hemen eliyle kadın gerillalardan Bahar'ı göstererek, *“yoldaş peki Bahar yoldaş hangi alanda faaliyet yürütüyor sence?”* Misafir Bahar'a baktı, pantolon birçok yerden, mekap, yelek yine öyle, hatta gömleği bile yamalıydı Bahar'ın. *“Bu yoldaş Hint fakiri gibi vallahi, ne diyeceğimi bilmiyorum. Tahmin edemeyeceğim. Anlaşılan yoldaş çok çeşitli faaliyetlerde bulunuyor”* dedi misafir. Erol, gülererek, *“Bilemedin, Bahar yoldaşın görevi 'yama' yapmak. Gerillanın yama güzeli”* diyerek ortamı renklendiriyordu.

Erol, Bahar'a takılmayı seviyordu. Bahar yılların gerillasıydı, bir-

çok faaliyette yer almıştı. Ama yama yapmayı severdi. Özenerek dikerdi. Gerillada en güzel dikişçilerdendi. Bahar da Erol'un takılmalarına alıştı. Hoş karşıları takılmaları. Tabi Erol'un farklı yanları da yok değildi.

Erol, 2001 barınağında iâşe alanının sorumlusuydu. Gündelik yaşamda sorunlar en çok iâşe alanında yaşıyordu. Erol'un çıkan sorunlarla uğraşması, çözümler üretmesi ve bu yönlü deneyimler kazanması gerekiyordu. İstemeyerek de olsa o görev alanının sorumluluğunu üstlenmişti. İrili ufaklı birçok meseleyle ilgilenmek zorunda kalıyordu. Belirli bir süre sonra darlaşmaya başlamıştı. Bu darlaşması Erol'u yer yer tahammülsüz ve sekte olmaya itiyordu. Bazen de hata yapmasına neden oluyordu. Gerillalar her zaman iyi birer gözlemcidiler, öyle olmaları gerekiyordu. Özellikle de sorumlu yoldaşların pratiklerine ve yaklaşımlarına daha çok önem verirlerdi. Erol, kendisi mutfak nöbetçisiyken gözle görülür bir yanlış yapmıştı. Gerillalarda eleştirmişlerdi. İâşe alanlarının, yani Erol'un sorumlu olduğu alanın bir dizi ele alış, anlayış, pratik kuralı vardı. Herkes onlara uygun davranıyordu. Bunlardan biri de temizlik ve hijyen konusuydu. Yemek yapılan büyük kazanlarla, farklı amaçlı kullanılan kazanlar ayrı tutuluyordu. Erol ise dikkatsizliği sonucu uygunsuz kazanı yemekte kullanmıştı. Eleştirildiği nokta çok basitti ama yaklaşımlarından kaynaklı çoğu gerillayı şaşkırtan olumsuz bir izlenim yaratmıştı. Dikkatsizliğinin ya da dalgınlığının nedeni olan o pratiğe dair konuşmak yerine, *“gerilla birliğinin meseleyi abarttığını, böyle şeylerin olabileceğini, kazanların karıştırılmasıyla bir şey olmayacağını”* vs. söylüyordu.

Erol olumsuz yaklaştıkça gerillalar da üzerine yoğunlaşıyordu. Tartışma olumsuz bir aşamaya taşınmıştı. Erol kendi pratiğini, yaklaşımlarını bir kenara koyup, tamamen gerilla birliğine yönelmişti. Doğan dikkatle olanları dinliyor, takip ediyordu. Söz isteyerek *“Erol yoldaş gerçekten inanılmazsın. Bugüne kadar senden hatalar, hatalara yaklaşım, eleştiri ve eleştiriye yaklaşıma dair çok şey dinledim. Sen de biliyorsun ki en çok da bana anlattın. Ama şu anki tutumunu*

hayretle izledim. Bana, bize göstermeye çalıştığın düşünce yöntemi üzerine yığınlarca şey anlattın, hepsi de doğru şeylerdi. Şimdi ise sana şaşıyorum, anlaşılan o ki doğruları başkaları için öğrenmişsin. Kendinle ilişkilendirmeye ise hiç yaklaşmıyorsun. Ciddi anlamda yoldaşlara haksızlık yapıyorsun. Kazanların ayrıştırılmasını ilk anlatan ve gerekliliğini söyleyen sendin. Ama şimdi ise pratiğinden dolayı onları yadsımaya kalkıyorsun. Bu tür yaklaşımlar iyi değil, ilişkiler açısından kırılğanlık yaratır. Hatırlarsan bunları sen söyledin” dedi. Herkes Doğan’ın konuşmasını destekliyordu. Erol ise biraz olsun yaptığının farkına varabilmişti. Daha sonradan özeleştiriy yaparak durumu telafi edebildi.

Erol birikimliydı, yaşam tecrübesi vardı. Kendini geliştirebilmiş ve belirli bir olgunluğa taşınmıştı. Ama kendisindeki zaaflı yanlara ve eksikliklere yeterince duyarlılık göstermiyordu. Müdahaleci olmada gevşek davranabiliyor, çevresindekileri şaşırtabiliyordu. Sabırla anlatan Erol, bir anda alevlenip yangınlar çıkarabiliyordu. Sekterleşiyor, tahammülsüz oluyor, kırıcı davranabiliyordu. Kimi zaman aydın karakterinden dolayı bazı gerillaları, niyeti dışında küçümseme tavrına düşebiliyordu. Kendisine liberal olan yoldaşlarına ise farklı yaklaşım liberalliği besliyordu. Ama bir süre sonra o ilişki tersine dönebiliyordu. Eleştirinin kimden geldiğine takılabiliyor, özünden çok geldiği kişiye ve biçimine yoğunlaşıyordu. Bu da ilişkilerini zayıflatabiliyordu. Bütün bu yönlerine rağmen kendisiyle konuşulduğunda da almasını biliyor ve müdahaleci olmaya çalışıyordu. Her şeye rağmen bulunduğu alana, sorumluluklarına göre şekillenmeyi önemsiyor ve bunun çabası içinde davranıyordu.

2001 yazının ilk ayları Erol için çok yoğun pratik faaliyetlerle geçiyordu. Barınaktan çıkıldığı andan itibaren kitle faaliyetine dâhil olmuştu. Tokat merkez, Almus, Reşadiye, Niksar ve Sivas Koyulhisar, Hafik çevresinde çalışan mıntıkadaydı. Mıntıka komutanlığında örgütlüydü. Sık sık köylere gidiliyor propaganda çalışması yapılıyordu. İstihbaratlar toplanıyor, eylem olanakları değerlendiriyordu. O yıl, artan

koruculuk ve düşmanın ajan-işbirlikçi-ihbarcı ağına dönük çalışmalar hedef alınmıştı. Gerilla, girdiği her köyde toplantılar yapıyor, silah alanlara çağrıda bulunarak derhal koruculuktan vazgeçmelerini istiyordu. Düşmanla ilişkisi olan, düşmana çalışan köylüler uyarılıyor, kimi pratik tavırlar alınıyordu. Erol özellikle pratik ayağı ile ilgileniyordu. Yani uygulamalarla uğraşıyordu. İlk olarak Almus'ta bir köyde daha önce uyarılmasına rağmen tutumundan vazgeçmeyen bir kadın hakkında alınan sürgün kararı pratikleştirildi. Kadın alenen gerillanın anti-propagandasını yapıyor, faaliyeti riske sokuyordu. Bununla da kalmıyor köyde gerillaya destek olanları ihbar ediyordu. Erol kendi başına ilk eylemini böyle yapmıştı. Kadını köyden uzaklaştırmıştı.

Köylüler Partinin kararına sevinmişlerdi. İstemedikleri ama bir şey de yapamadıkları kadından kurtulmuşlardı böylece. Erol, eylem grubundaydı. İki ay boyunca eylem peşinde koşturmuştu. Her istihbaratı, eyleme dönüştürmek için çaba harcıyordu. İlk olarak Sivas'ın Hafik ilçesinin bir köyündeki karakol güçlerinin gece devriye güzergâhına pusu atmaya yöneliyorlar. Pusuya giderken farklı bir düşman grubunun pususuna düşüyorlar. Ama kayıpsız çıkıyorlar alandan. Bir hafta sonra ise Dumanlı dağının Almus yüzünde araziye araçlarla çıkan düşman gücüne pusu atıyorlar. Ellerinde lav silahı olduğu için kesin sonuç almayı düşünerek hareket ediyorlar. Düşmanın sık kullandığı bir yolda pusuya yatıyorlar. Gelen olmuyor. Ertesi gün de bekliyorlar. Yine gelen geçem olmuyor. Eylem için farklı seçenekler düşünerek alandan ayrılıyorlar. Ayrılıp biraz uzaklaşmadan araç sesleri geliyor. Hızla pusu noktasına koşuyorlar ama vardıklarında düşman araçları noktayı geçiyor. Yani iyi bir fırsatı kaçıyorlar. Erol bu iki girişimin de kaçırılmış olmasına tahammül edemiyor. Kendine kızıyor. Ne yapıp edip eylem gerçekleştirmek zorunda hissediyor kendini. Bu defa da yol keserek bir araç durdurup, araçla karakola saldırı planı yapıyor. Kendi deyimiyle “*artık namus meselesi*” olmuştu çünkü. Bir eylem yapmaya kilitlenmişti.

Almus'a bağlı bir kasabada yol keserek minibüs durduruyorlar. 5 kişilik birim minibüsle kasabaya doğru yol alıyor. Minibüs sahibi kara-

kol ve düşman hakkında bilgi veriyor. Bilgiye göre, 100-150 arasında komando, 4-5 adet zırhlı araç ve daha bir dizi donanım var. Erol köylünün korktuğu için abarttığını düşünüyor. Köylünün kendisi de araçta olduğu için kendilerini vazgeçirmek istediği şeklinde yorumluyor. Minibüsle kasabaya giriyorlar. Planlara göre uygun bir noktadan saldırılıp araçla uzaklaşılacak. Ama umdukları gibi olmuyor. Küçük bir karakol sandıkları yaklaştıklarında bir tabur düzeyinde gücü olduğunu görüyorlar. Bir sürü zırhlı araç olduğunu görüyorlar. Ayrıca lav masafesine kadar yaklaşmak da mümkün değil. Erol hayal kırıklığı içinde geri çekiliyor. Kolu kanadı kırılmış kuşlar gibi hissediyor kendini. Eylem yapamamayı kabullenemiyor. Daha farklı eylem planlarına dalyor hemen. Ancak Mıntıka Komutanlığı tarafından engelleniyor. Çünkü gelinen aşamada daha riskli tercihlere gitme olasılığı yüksekti. Eylem için gerekli olan serinkanlı düşünceden uzaklaşıyordu. Bu da tehlikeli olabilirdi. En uygun anı kollama ve en önemlisi de eylem için gerekli olan aklı, kararlılığı ve cesareti doğru yerde harmanlamak gerekiyordu. Yoksa kontrol edilemeyen kimi duygusal şahlanışlar, atılacak adımların hüsrânını yaşamaktan kurtulamazdı. Erol askeri kavrayışındaki yetersizlikleri bu pratikle görmeye başlıyordu. Sadece istemenin tek başına çare olmadığını anlıyordu.

Tecrübesizliğin sınırlarına dayanmıştı. Bu da onu, bütünlüklü ve objektif bakmaktan alıkoyuyordu. Ama çabasındaki ısrarı, kararlılığı ve cesareti kendisinin de hoşuna gidiyordu. Bütün mesele hepsini binçle biraz daha yoğurmaktı. Buna ihtiyacı olduğunu görüyordu.

Aynı faaliyet sürecinde kendisini olumsuz etkileyen şeyler de vardı. Bir operasyonun ortasındaiken gruptan kopan bir gerillayı muhtemelen geleceği bir yerden almaya gidiyor Erol. Mıntıka güçleri hâkim bir tepeye konumlanarak düşmanın alandan çekilmesini bekliyor. Susuzluk da baş gösteriyor bu arada. Kayıp gerillayı ararken biraz su bulmaya çalışıyorlar. Gerillayı bulamıyorlar. Grubun yanına dönerken su da alıp tepeye doğru yöneliyorlar. Beş on metrelik ormanı seyrek veya açıklığı olan yerlerden sırayla ve hızla geçerek devam ediyorlar. Erol

açıklığı hızla geçiyor ve devam ediyor. Bir süre sonra bakıyor ki arkasında gerilla yok. Geri dönüyor, bekliyor, sesleniyor, işaret veriyor. Kimseler yok. Düşman da karşıdaki tepede seyir halinde. Hızla gruba ulaşmaya çalışıyor. Tekrar bir arama yapılıyor ama bulunamıyor gerilla. Fırar etmiş olabileceği düşünülerek alandan ayrılıyor gerillalar.

Daha sonra bu unsurun düşmana teslim olduğu ve itirafçılaştığı öğreniliyor. Erol, bu durumdan çok etkilenmişti. Çünkü o unsurun sahte duygularına tanıklık etmişti. Öyle ki diğer gerillayı aramak için gidecek birime bu unsur kendini önermişti, riskli noktalara kadar girebilmeyi göze almıştı, tepedekilerin susuz kaldığını bildiğinden bu konuda fedakarlık yapmayı istiyordu vs. Ama üç beş dakika sonra da kaçıp gidebiliyordu. Bu nokta Erol’u üzüyor ve zorluyordu. Toplumsal yozlaşmayı tartışıyorlardı kafasında. Uçların birbirine yakın olduğunu biliyordu. Ama yaşadıklarıyla bunları ilişkilendirmekte zorlanıyordu. Daha bu olayın etkisinden kurtulamamışken kendi deyişimiyle *“talihsizlik bu olsa gerek”* dediği ikinci bir fırar olayı ile karşılaşılıyor. Önceki firardan bir ay sonra Erol kendi biriminde faaliyetleyen sorunlu olan ve dikkat edilmesi gerektiğinin altı çizilen bir unsur fırar ediyor. Unsur göz göre göre kaçıyor. Hem de durumunun iyi olmadığını bildiği ve dikkat edilmesi gereken bir kişinin firarı Murat’ı etkiliyor. Kendisini sorguluyor. *“Neden böyle oluyor?”* diye sorarak yanıt arıyordu. Yeterince şüpheli davranmadığını düşünüyordu. Kişileri gözlemliyor, tanımaya çalışıyor ama iyi niyetli bakmaya çalışıyordu. İkinci firarının durumu çok belirgin olmasına rağmen uyanık davranamıyor. Kendini sorguladığında *“yaşadıklarımın bunda büyük etkisi var sanırım. 3.5 yıllık sürecin yansımaları var kafamda. Başkalarına haksızlık yapmamak için çok uğraşıyorum, kimseyi zan altında bırakmak, haksız yere itham etmek istemiyorum”* şeklinde açıklıyor. *“Sanırım bu yüzden somutta olanı görmeme rağmen doğru ve zamanında tavır takınmıyorum”* diyor.

Temmuz başlarıydı. Mıntıklar özel bir durumdan kaynaklı bir araya gelmişti. Tabii buluşmanın en çok konuşulan olayı firarlardı.

Doğan sinsi sinsi pusuda bekliyor, Erol'a takılmak istiyordu. “*Erol yol-daş, bu aralar göreve çıkarsan birimine beni de öner*” dedi en sonunda. Erol da “*Hayırdır ufaklık! Bilirsin seninle göreve çıkmak benim için bir zevktir ama bu ısrarın niye?*” diye sordu. Doğan “*Hiiiç... Kaç zamandır firar planım var da. Uygun bir zaman bulamadım. Senin biriminde kolay oluyor ya*” deyiverdi. Gerillalar gülüyordu ama Erol biraz alınmıştı. Ama yine de Doğan'ın kendisine takılması hoşuna gidiyordu ve “*elime düşersen yaktım vallahi*” diyerek yanıt verdi.

İki yıldır birçok faaliyetin içinde yer almıştı. Özellikle Halk Savaşı ve gerilla savaşının mevcut pratikler içindeki sorunlarına kafa yoruyordu. Bunun için sınırlı da olsa deneyime sahipti. Sorgulamaya çalışıyordu. Mücadelenin yaygınlık kazanması, büyümesi ve daha ileri bir seviyeye ulaşması için deneyimlerin, birikimlerin çok yönlü olarak analiz edilmesi ve yenilenmesi gerektiğine inanıyordu. Gerilla savaşının somut sorunlarına, sıkıntılarına önem veriyordu. Bölge özgünlüğü içinde birçok çıkarım yapılabileceğine inanıyordu. Sınırlı, dar ve belki geri düzeyde de olsa Partinin pratikleştirmeye çalıştığı savaş deneyiminin çok daha yol gösterici, eğitici olacağını biliyordu. Partinin konferans sürecinde olmasından dolayı bu konulara ağırlık veriyordu. İki yıldır biriktirdiği notlarını bu yüzden önemsiyordu. Beklentileri vardı ve heyecanlıydı. Böylesi duygular ve düşüncelerle zamanını verimli kılmaya çalışıyordu.

10 Temmuz 2001 sabahı göreve çıkılacaktı. Erol'un bildiği bir silah deposundan silah ve cephane getirilecekti. Üç kişilik bir birimdi. Erol'un komutasında son hazırlıklar yapılmıştı. Bölgede düşman hareketliliği de pek yansımıyordu ama birçok noktada gece gündüz pusu kuran birimleri oluyordu. Zaten son yıllarda düşmanın başvurduğu taktikler arasında geliyordu bu. Erol ve birimi bölgeyi iyi biliyordu. Tokat merkeze bağlı Yaylacık Dağı'nın etrafıydı oralar. Her tarafı ormanlarla kaplı, gerilla için elverişli olan bir alandır Yaylacık. Onlarca çatışmaya, eyleme tanıklık etmiştir. Birçok devrimcinin kanını taşıyordu o dağların toprakları. Her patikası, yolu, deresi, vadisi, yaylası

gerilla anıları ile doluydu. Erol'un bir faaliyet süreci bu bölgede geçmişti, o yüzden seviyordu o bölgeyi.

Erol, her göreve çıkışında heyecanlanırdı. Bazen de oldukça düşünceli olurdu. Bu daha çok kendisi sorumlu pozisyonunda olduğunda yaşanırdı. Düşünceli hali sürekli olarak görevinin her adımına yoğunlaşmasını sağlıyordu. Yanında tecrübeli savaşçılar olduğu zaman daha rahat oluyordu. Bu defa da öyleydi. Birime öncülük eden kadın yoldaşı da bunlardan biriydi. Tecrübeliydi ve araziyi biliyordu. Gündüz yol alacaklardı.

Erol bu ve benzeri düşünceler eşliğinde yola çıktı. Dört-beş saatlik bir mesafe idi depo. Öğleden sonra oraya ulaşır akşam da malzemeleri alarak geri dönmeyi düşünüyordu. Kafası esasta bunlarla meşguldü. Temmuz ayında Yaylacık çok işlek olurdu. Bütün yaylalar dolardı. Sürüleri, çobanları, yaşlısı genciyle insanları ve geleni gideni eksik olmazdı. Erol, öncüyü "*Yoldaş, güzergâhı biliyorsun. Konuştuğumuz gibi devam delim. Silah işine gidiyoruz, kimseye görünmemeye dikkat edelim. Sık sık ses dinleyelim, çevreyi gözetleyelim*" dedi. Öncü de "*Tamam yoldaş, birazdan keseceğimiz bir yol var. Buralar işlektir, çabuk geçelim*" diye ekledi. Dikkatle çevreyi dinlediler ve yolun karşısına geçtiler. Oralar 5-6 yıl önce Özgür Kemal'in randevularına geldiği yerdii. Her tarafı Özgür'ü ve daha nice yoldaşı hatırlatıyordu. Yolu geçince ormanın içine doğru ilerlemeye başladılar. Henüz erken saatlerdi. Çevre sessizdi. Biraz sonra sıklık bir orman içine girdiler. Yakın bir mesafeydi ama yürünmesi zordu. İnsanın önünü görmesi kolay olmuyordu. Ağaç dallarına, çalılara sürtünmekten ses de duyulmuyordu. Gerilla kendi sesinden rahatsız oluyordu. Öncü bir ara durdu. Dikkatle çevreyi dinliyordu. Erol "*Ne oldu yoldaş?*" dedi.

Öncü "*kendi gürlüğümüzden tam anlayamadım ama sanki çaprazımızdan bir ses duydum, netleştiremedim*" dedi. Biraz daha ses dinlediler, sonra devam ettiler. Çok geçmeden aniden çaprazlarından ateşe tutuldular. Anında karşılık verdiler. Düşman ateşi çok yakındandı ama görünmüyorlardı. Muhtemelen onlar da gerillayı görmü-

yorlardı. Çünkü orman çok sıkı. Göremedikleri için de yaylın ateşine tutuyorlardı. Erol yere yapışmıştı adeta. Mevzilenebileceği ne bir ağaç ne de bir kaya vardı yakınlarında. Bir yandan ateş ediyor bir yandan da uygun bir yer bakıyordu. Bir ara yoldaşlarını aradı gözleri. Kadın yoldaşını çaprazında, biraz ilerisinde mevzilenmiş ateş ediyor olarak gördü. Arkadan gelen yoldaşını ise göremedi. Öncü yoldaş ateş ederek Erol'a geri çekilme olanağı yaratmaya çalışıyordu. Erol'un kötü bir pozisyonda olduğunu görüyordu. Seslendi "*yoldaş, bana doğru sürünerek gel*". Erol da bunu düşünüyordu. Arkadan ateş desteği vardı. Ama düşman da aman vermiyordu. Erol sürünürken çok dik-katli ve hızlı olmak zorundaydı. Geri geri sürünmeye çalışıyor bir yandan da ateş ediyordu. Mermiler sırtındaki çantayı deliyordu. O yüzden azami olarak hedef küçültmesi gerekiyordu. Yani bedeninin hiçbir yerini kaldırmaması gerekiyordu. Bu esnada başını biraz fazla kaldırıncaya başından isabet aldı. Ölüm çok hızlı gelmişti. Bir tek kurşun isabet etmişti ama o da ölümcüldü. Bir anda her şey kararmıştı. Kendini karşılayan ölüm müydü bilemedi. Bedenine hükmedemiyordu. Gözleri açıldı ama göremiyordu. Ortalık mahşer yeri gibiydi ama duyamıyordu. "*Düşersen, dağlarda elimde silahımla gerilla görüşümde düşmeliyim*" demişti bir konuşmasında. Şimdi dile getirdiği gibi onurlu, başı dik ve gerilla coşkunluğunda karşılamıştı ölümü.

Öncü "*Erol*" diye sesleniyordu. Ama cevap alamıyordu. Düşünmek bile istemiyordu. Fakat Erol uzanmış boylu boyunca hareketsiz yatıyordu. Vurulmuştu yoldaşı. İstemeyerek de olsa bu üzücü tablo ile karşılaşacaktı. Bir kez daha dokundu silahının tetiğine. Sırtındaki çantayı bırakmadan sürünerek Erol'un yanına geldi. Kanlar içindeki başını tuttu, kaldırdı. Yaşamıyordu Erol. İnanamadı. Kaldırıp götürmek istedi, gücü yetmedi. Çaresizlik içinde hissetti kendini. Düşman ateşi yavaşlatmıştı. Hemen fırsatı değerlendirdi. Erol'un yeleği önemliydi. Ceplerinde parti belgeleri olabiliirdi. Hızlıca yeleğini ve teçhizatını kesip aldı. Apar topar çantasına yerleştirdi. Bunları birkaç dakika içinde yapmıştı. Soğukkanlıydı ama yüreği parçalanıyordu.

Daha önce de çatışmalara girmişti ama ilk kez bu kadar yakınında bir yoldaşı yaşamını yitirmişti. Sessizce geriye mevziye yöneldi. Son kez yoldaşına baktı. Gözyaşları içinde ölüme ve düşmana lanet okudu. Bir kez daha dokundu silahının tetiğine ve bir yanını orada bırakmışçasına ayrıldı oradan.

10 Temmuz günü Yaylacık Dağı Yassıtaş mevkiinde parti tarihinde belki ilk defa öylesine farklı bir süreci yaşayan, tüm zorluklara rağmen onlarla baş etmesini bilen, sabrına tutunup, kararlılığını bağlılığın inadı ile büyüten, hiçbir sürece teslim olmayarak zoru yenmesini bilen, tarihsel bir haksızlığa uğramasına rağmen kaldığı yerden devam etmede tartışmasız bir duruş sergileyen bir komünist devrimci şehit düşmüştü. Her kavrama yaşadıklarıyla bir derinlik kazandırmıştı. Mücadeleye, partiye ve yoldaşlarına güvende farklı bir nitelikti Murat Deniz. Sabırda derviş derinliğini metanette tartışmasız kararlılığı, ısrarda tutkulu sarılmayı yaşatandı. Murat Deniz yaşamıyla, özellikle de gerilla alanındaki süreciyle yoldaşlarının yüreklerini fethetmişti. Dayanılması güç acılarla savaşmayı öğretti bize. Yıllarca kanayan yaralı haliyle inancın korunabileceğini gösterdi. Karanlıkta bile umuduna tutunarak ışığını yaratmayı bilen olmuştu.

Murat Deniz yaşadıklarını, dövülen bir çeliğin aldığı suyla güçlenmesi gibi yudum yudum içebildi. Zoru yenmenin adı olarak zihinlerimize kazandı.

Dövülen yüreklerde büyüyordu umutları

*ölenler gül damlası
ağrısı
bırakırlar yaşama
diyorsan
durma yüklen ağrını
bugünden yarına
(Nevzat Çelik)*

Büyük bir koşturmaca yaşıyordu. Her an her tarafı beyaza bürüyecek olan kar yağabilirdi. Kar yağmadan önce, en azından kış üsünün yani barınağın çatısı kapatılmalıydı. Bunun için yoğun bir emek veriliyordu. Herkes azami bir çaba içerisindeydi. Biraz alanın dışına çıkıp da olan biten izlendiğinde güzel duygular sarardı insanı. Bir yandan toprak yüzeyinden iki metre aşağılara inmiş kazmacılar, kürekçiler ve çıkan toprağın kazılan alana dökülmemesi için setler yapan gerillalar... Diğer taraftan barınak sahasının uzağında, çatıyı kapatmak için ağaç işleriyle uğraşanlar... Kazı sahasının biraz ilerisinde kurulu çadır altlarında ekmek pişiren ve yemekle uğraşan gerillalar... Değiştirilen nöbetçiler, devriyeciler... Dumansız ateş yakabilmek için iyi kurumuş, sağlam ve kabukları dökülmüş odunlardan toplayanlar. Alanda her gerilla bir arı misali durmaksızın çalışıyordu.

Aralık ayının başı olduğu için havalar da oldukça soğuktu. İaşeci de çalışanlara, iki yemek arası bir bardak sıcak çayla, sacda yeni pişmiş, üzerine hafifçe yağ sürülmüş bir dilim sıcak ekmek verirdi. Böylesi ikramlar herkesin hoşuna giderdi. Soğuk havaya sıcak bir esinti gelirdi.

Hüseyin (Mehmet Şahin) bir elinde içiçe geçmiş krom bardakları, diğerinde de çaydanlıkla, kazıda çalışanların yanına geliyordu. Arkasında da tepside ekmekleri getiren Orhan (Cihan Fındık) yürüyordu. Çayı gören çalışanlar, hemen mola vermişlerdi. Herkes bir bardak çay, bir dilim sıcak, yağlı ekmek almış, konuşuyor, espri yapıyordu. Ayfer (Dilek Polat), “*Hüseyin yoldaş, iaşe alanında işler nasıl gidiyor?*” diye sorunca; Hüseyin, “*uğraşıyoruz*” diye çok kısa bir cevap vererek konuyu geçiştirmek istiyordu. Tabi Ayfer bir yandan Süheyla’yla (Emel Kılıç) bakışıp inceden inceye gülüyorlardı. Hüseyin de bir an önce bardakları toplayıp oradan uzaklaşmak istiyordu. Kazıcıların başındaki sorumlu, “*Hadi yoldaşlar, çaylar, sigaralar bittiyse devam ede-*

lim” dediği anda, Hüseyin bardakları toplayıp mutfak çadırına yönelmişti. Düşünceli ve durumdan hoşnut olmayan bir tutumla...

Hüseyin, kendisinin işe alanında görevlendirilmesini kabullenmiyordu. O alanı küçümsüyordu. Bunu doğrudan dillendirmese de herkes biliyordu. Barınak çalışmalarında, fiziksel güç gerektiren işlerde yer almak istiyordu. O seneye kadar da hep öyle olmuştu. Ama o yıl hayal kırıklığına uğradı.

Bölge önderliği bazı gerillalardaki erkek egemen eğilimleri törpülemekte kararlıydı. Özellikle köylü kökenli olan, fiziki güç ve becerilerine güvenerek pratikte boy gösteren, kendileri olmadan ağır işlerin yapılamayacağı düşüncesine inanan, yemek, ekmek gibi işleri küçümseyen ve özellikle de kadın gerillalarının barınak yapım süreçlerinde mutfak bölümünde çalışmasını, erkeklerin de güç gerektiren pratik işlerde görevlendirilmesi gerektiğini düşünen gerillalar hedefe alınmıştı. Hüseyin de bunlardan bir tanesiydi. Gururuna dokunmuştu, kabullenmiyordu yapılan görevlendirmeyi. Ama yanlış düşüncelerini de görüyordu. Çünkü bütün angarya işlerin kadınlar tarafından yapılmasını isteyenlerin başına neler geldiğini biliyordu. Pratikleri de bu gerçekliğin en somut göstergesiydi.

Aslında içine girdiği ağır işleri iyi yapıyordu. Bünyesi zayıf olsa da azami bir çaba içine giriyordu. Hüseyin’in bu yönlü sorunu olmuyordu. Sorun; böylesi işleri yapmanın, başarmış olmanın bir ayrıcalık olduğunu düşünmesiydi. O işleri yaptığında bireyci temelde bazı şeyleri hak görmesindeydi. Kendi dışında diğerlerine karşı böbürlenmesiydi. Hele de kadın gerillaların o işleri yapamayacağına baştan inanmış olması, can sıkıcıydı. Oysa Aralık 2000’de, özellikle kadınların, her türden işi nasıl da iyi bir şekilde yapabildiğini, Hüseyin gibi diğer gerillalar da görmüştü. Avuç içleri patlamış, sertleşmiş, sürekli toprakla uğraşmaktan ve soğukların da etkisiyle çatlayan, yer yer yaralanmış elleriyle kadın gerillalar, o barınağın gerçek mimarı olmuşlardı.

Hüseyin bir yandan da yanılıklarını görüyordu. Onu etkileyen şeyler oluyordu. Barınakta çalışan Süheyla, aynı zamanda birliğin sağlık-

cısıydı. Akşam çadıra gelir gelmez yorgunluğunu bir kenara bırakıp, çalışanların yaralarıyla ilgileniyordu. Kimilerine kas gevşetici krem veriyor, sürüyor; kimilerine yara merhemi, bazılarına ağrı kesiciler vs... Ayfer ise hemen gelip ya ateş yakıyor ya odun kırıyor. Çalışan her kadın gerilla yorgunluklarına rağmen iaşe alanına da destek veriyorlardı. Çünkü biliyorlar ki, onlar da gün boyu bir koşuşturmaca içinde oluyorlardı. Herkes yorgunluğun eşiğine dayanıyordu.

İşte Hüseyin bu durumdan etkileniyordu. Kadınlar da kendisi gibi ağır işlerde çalışıyorlardı ama böbürlenmiyorlardı. Gayet içten, doğal ve mütevazı davranıyorlardı. Kendisini düşününce biraz olsun muhasebe yaparak yanlısının kaba yanlarını görüyordu.

O zaman, alan sorumlularının aslında isabetli bir işbölümü yaptığını da düşünmeye başlıyordu. Yapılan örgütlenmelerle hedeflenen şeyler vardı. Biraz olsun onlara ulaşılmıştı.

Barınak inşaatı bitmiş içine yerleşilmeye başlanmıştı. Tam o günlerde yani 19 Aralık günü haberler çok sarsıcıydı. Faşizm, bütün karanlığıyla hapishanelerin üzerine çökmüştü. Durmadan gelen ölüm haberleri ile yürekleri ateşler sarıyordu. Gelen ölüm haberleri öfkeyi büyütüyor ama gerillanın kötü bir zamanı. Her taraf bembeyaz karlarla örtülmüştü. Eli ayağı bağlıydı gerillanın. Bu yüzden katliamlar karşısında bir şeyler yapamamanın acısı yaşanıyordu. Öfke bilenip yarımlar için sabırlı olunmalıydı. Günü geldiğinde her ölümün dirilişe gebe olduğu elbette ki gösterilecekti.

Yaşanan katliam üzerine 2000-2001 kış üssüne 19-20 Aralık Zindan Direnişi ismi verildi. Sarı renkli bez üzerine kocaman harflerle kırmızı renkte, geçici kış üssünün ismi yazıldı. Ve yeraltı yaşamının en baş köşesine asıldı. Düşenlerin, devrimci mücadeledeki kararlı duruşlarının bakışlarını taşıyordu o pankart. Ve barınak süresince herkes o bakışlarla uyanıyordu güne...

Barınak süreçleri yeni bir faaliyet dönemine hazırlıkta önemli bir rol oynuyordu. Önceki dönemin köklü bir değerlendirmesi yapılır, dersleri çıkartılır, olumlulukları alınır, olumsuzlukları atılır ve yaşananların

bir birikime dönüştürülmesi sağlanır. Herkes, her görev alanı, komiteler, organlar süzgeçten geçirilir. Bu ne kadar iyi ve verimli yapılsa yarınlar için de doygun bir hazırlık sağlanmış olurdu.

İdeolojik-siyasi-askeri-örgütsel eğitim çalışmaları ve sosyal-kültürel çalışmalar bu süreçlerin temelidir. Yine teorik çalışmalar, okumalar, tartışmalarla süreç zenginleştirilirdi. Ama herkesin beklentisi, eğitimlerde aldığı şeyler veya çalışmalara katılımı farklı oluyordu. Bileşen oldukça renkliydi çünkü.

Bazı gerillalar, barınak süreçlerinden erken sıkılırlardı. İlkbaharın gelmesini sabırsızlıkla beklerlerdi. Bir an önce pratiğin içine koşturmak isterlerdi. Bunlar pratikçidirler. Diğer çalışmalara ilgileri zayıftır. İdeolojik-politik-teorik çalışmaların önemini, gerekliliğini kavramadıkları için katılımları da kısır olurdu. Bu durumlarına müdahale etmede pek çabalı olmazlardı.

Siyasi komiser de, böyle düşünen ve davranan gerillalara müdahale ederdi. Çeşitli yol ve yöntemlerle onların ilgilerini canlandırmaya çalışırdı.

Barınak kütüphanesine, okunması için bırakılmış bazı yayınlar vardı. Merkezi kitle yayınları da kütüphanenin raflarında yerini almıştı. Siyasal çalışmanın önemini kavramış olanlar, önemini bilenler, o yayınları okumuşlardı. Ama siyasal çalışmaya ilgisiz kalan, “siyasal ruhsuzluk” diye ifade edilen hastalığa esir düşenlerin ise hiç ilgisini çekmiyordu.

Siyasi komiser, raflarda tozlanmaya yüz tutmuş, gerilla için oldukça faydalı olan ama pek rağbet görmeyen bu yayınlara ilginin artması ve özellikle de ilgisizleri onlara yönlendirmek için bir deneme yapmaya karar vermişti.

Kütüphanedeki yayınları alıp dış kaplarını değiştirerek tekrar yerine koydurmıştı. Gerilla birliğine de bir açıklama yapmıştı. “*Yoldaşlar kütüphaneye bazı yayınlar bıraktım. Bunlar normalde sizlere verilmiyor. Parti içine dönük çıkartılan illegal yayınlardır. Fakat sizlere yararlı olacağını düşündüğümüz kimi konuları seçtik ve sunuyoruz.*

Bunlar korunması gereken yazılardır. Kütüphaneci yoldaş da olağanüstü bir durumda onları çantasına almalı...” diyerek; illegal bir şey olmasına biraz da gizemli bir hava katmıştı.

Açıklama sonrası kütüphaneye ilk koşan Hüseyin olmuştu. Hemen yayınları elden geçirip, bir tanesini alarak ranzaya geçti ve okumaya başladı. Hüseyin gibi benzer özellikler gösterenler de aynı davranışları sergilemişti.

Bu illegal yayın havası, siyasal çalışmaya ilgisiz olanlara cazip gelmişti. Siyasi komiser de gözlemliyordu. Arada bir de okuyanların yanına giderek, *“Nasıl gidiyor, beğendin mi yazıyı? Anlamadığın yer olursa yoldaşlarına sor. Parti organında bunlar okundu, tartışıldı. Organ üyelerinden destek al”* diye Hüseyin’e hem soruyor hem de onu iyice havasına sokuyordu. Siyasi Komiser biliyordu, Hüseyin özellikle illegal olduğu için bakıyordu. Kendisine gizemli gelirdi böyle şeyler. Oysa gizemlilik düşkünü gerillalar bir tezgâha geldiklerini bilmiyorlardı. Zaten üç-beş gün sonra o hevesleri de geçmişti. Bir süre sonra Siyasi Komiser, *“siyasal ruhsuzluk”* üzerine eğitim çalışması veriyordu. Somut örnek olarak da, illegal süsü verilmiş yayını ele almıştı. O yayınların haftalarca orada olduğunu, ilgisiz kalındığını ama dış kapağının değiştirilip aynı yayının *“illegal yayın”* diye sunulmasıyla bazı gerillaların *“ilgi”* gösterdiğini ve bunun yanlış olduğunu uzun uzun anlatırken, Hüseyin içten içe *“yine sazan gibi atlamışım, karizmayı çizdirdik”* diye kendi kendine konuşuyordu. İncinmişti, gururuna dokunmuştu. Kendini kurnaz sayıyordu ama oyuna gelmişti. Eğitim konusunda malzeme olmak dokunmuştu kendisine.

Bazı insanlar vardır; toplumdaki sınıf ve tabakaların özelliklerine dair çokça şeyi bir arada taşırlar. Renklidirler, zengin veriler sunarlar. Toplum, toplumdaki kişilikleri çözümlemenin laboratuvarları olurlar. Tek başlarına muazzam bir kaynatırlar. Düşüncelerinde, duygularında, davranışlarında yani bütünlüklü olarak kişilik özelliklerinde birçok keşimi yansıtır. İşte Hüseyin de bunlardan birisiydi.

Hüseyin çelişkinin ta kendisiydi. Çelişkinin her iki yönü aynı anda

Hüseyin’de yaşam buluyordu sanki. Çelişki, Hüseyin’de çözülüyor, yeni bir biçim almıyor gibi gelirdi insana. Garip olan da buydu. Olumlu olduğu kadar olumsuz şeyleri de iç içe, yan yana aynı anda yaşıyordu. Aralarında sınır bulmak Hüseyin için zordu. Başarıyla başarısızlık birlikte vardır onun pratiklerinde. Bazen hangisi neden, hangisi sonuç olur anlamak kolay olmazdı.

Hüseyin iyi bir savaşçıydı. Gözü pek, kararlı ve girişkendi. Düşman karşısında duruşu netti. Askeri olarak gelişmeye açık özellikler gösterirdi. Araziyi iyi kavrar, iyi manevra yapar, pratik düşünürdü. Kendi kavrayışına paralel inisiyatifliydi. Aldığı pratikleri ne yapar ne eder sonlandırır. Öyle ki gerillada “iş bitirici” olarak adlandırılırdı. Bünyesi zayıf olsa da güçlü ve dirençli olabiliyordu. Zorluklar karşısında yılmıyordu. Mücadelede yer yer sendelese de kararlıydı. Yoldaşlarına, Partiye bağlıydı. Koşturmayı gerektiren hiçbir işten kaçınmazdı. Aksine hep içinde olmak isterdi.

Hüseyin askeri olarak tecrübeliydi. Birçok çatışmada yer almış, eylemlerde bulunmuştu. Düşman karşısındaki kararlı duruşundan hiçbir zaman taviz vermemişti. Anlık karşılaşmaların en soğukkanlılarından biri olurdu. 1999 Ocak ayında Amasya Taşova’da barınak baskını esnasında çıkan çatışmada alabildiğine soğukkanlı davranarak düşmanı kesmeye çalıştığı bir noktada söküp atmada etkili olmuştu.

Yine 1999 Ocak ayında Tokat’ın Turhal ilçesine bağlı Kuytu Köyü’ne giderken çıkan çatışmada sergilediği tavırla örnek olmuştu. Dost bir örgütle karma yapılan gerilla birliğinin öncülerindendi. Birinci öncü şehit düşmüştü. Dost grubun öncüsüydü ve karma birliğe de öncülük yapıyordu. Peşi sıra diğer öncüler geliyordu. Hüseyin de öncüler arasındaydı. Düşman kötü bir noktaya pusu kurmuştu. Gerillalar yol üzerinde ve açıkta düşmüşlerdi pusuya. İlk taramada dostlardan Bülent Akbaba arkadaş ağır yaralanmıştı. O haliyle sabaha kadar direnip düşmana teslim olmamıştı. Sabah da yaralı haldeyken katledilmişti.

Hüseyin, Bülent’in düşüşünü ve sergilediği kararlı duruşu görmüş, etkilenmişti. İlk tarama sonrası, yoğun mermilere, tüfek bombalarına

rağmen menzilerindeki düşman mevzilerini dövmekten geri durmamıştı. Dezavantajlı bir yerde ve konumda olmasına rağmen grubun arkası iyi bir şekilde çekilebilsin diye çatışmayı sürdürdü. Yolun altına atlamaktan başka çıkış yolu kalmamıştı.

Yolun altında ise Ocak ayının buz gibi sularını taşıyan dere vardı. Buz gibi dereye atlasa da tüfek bombalarından kurtuluş zordu. Hüseyin tüm olanaksızlıklara rağmen oradan çıkabilmişti. Etrafın kar olmasından kaynaklı, iz bırakmamak için iki yaralıyla birlikte saatlerce buz gibi sulardan yol almak zorunda kalmışlardı. Hüseyin alışkındı böylesi hallere çünkü önceki kışı da kar altında ve soğuk sulardaki yürüyüşlerle geçirmişti. Bu noktalarda genel olarak her zaman olumlu bir duruş sergilemişti Hüseyin.

Aynı Hüseyin'in yığınlarca da olumsuz özelliği vardı. Biçime çok önem verirdi. Popülist, kariyerist eğilimleri vardı. Kendine abartılı yaklaşırdı. Zaafı karşılarında güçsüzdü, müdahalesizdi. Yeri gelir, kendini hızla salıverir çok basit bir görev bile ona altından kalkılamayacak kadar ağır bir yük gibi gelirdi. Hatalarına karşı özeleştirel olamazdı. Zaafılarını, zayıflıklarını gizler, kapalı davranırdı. Gururlu, kibirli bir tutum takınırdı.

Hüseyin, kendini saldırdığı zaman ilk başvurduğu “limanı” hastalanmak olurdu. Barınakta gece nöbetine kalkmayınca hasta olduğunu söylerdi. Sabah da sağlıklı, “Hüseyin, ne oldu, neyin var?” diye sorunca “Bilmiyorum ama gece çok üşüdüm sonra karnımda yoğun ağrılar oldu. Şimdi de başım ağrıyor” diye cevaplamıştı. Sağlıklı Süheyla (Emel Kılıç) idi. Hemşirelikten gelmeydi. Deneyimi vardı. Az çok hasta hallerinden anlıyordu. Hüseyin’i de çözmüştü. Ne zaman hasta, ne zaman numara yapıyor, biliyordu.

Süheyla, Siyasi Komiser’e giderek, “Yoldaş, bu Hüseyin gene numara yapıyor. Hastayım deyip hemen ilaç istemeye başlıyor. Boşuna ilaç tüketiyor. Benim önerim Hüseyin gibi yoldaşlara kalçadan steril su enjekte edelim. Ağrı kesici olduğunu söyleriz. Hem numaraları açığa çıkar hem de psikolojik olarak alışmış olanları da öğreniriz. Ne

diyorsunuz?” diye öneride bulununca Siyasi Komiser de meseleye ideolojik planda baktığı için bu yönlü de bazı özellikler deşifre olacağından “tamam” dedi.

Süheyla, Hüseyin’e hemen bir ampul su enjektete etti, peşi sıra da *“yoldaş, bu güçlü bir ağrı kesici. Bir saat içinde ağrıların hafifler ya da geçer”* deyip Hüseyin’i havasına da soktu.

Bir süre sonra Süheyla *“Hüseyin nasıl oldun, iyi geldi mi iğne?”* deyince Hüseyin de *“evet yoldaş, çok iyi geldi. Bu ağrı kesici çok etkiliymiş. Eğer bunlardan elimizde varsa birkaç tanesini kütüklüğümde saklayayım”* dedi. Süheyla, *“yoldaş, bunlardan elimizde çok var. Herkese vereceğiz”* diye gayet ciddi bir cevap verdi. Oysa her gerillanın üzerinde onlardan vardı zaten. Ancak *“külyutmaz”* Hüseyin nereden bilecekti!

Karşılaşmak istemediği şeylerden birisi, hata yaptığında bunun, grup içinde ele alınıp değerlendirilmesiydi. Hüseyin için aç-susuz, günlerce ve en zorlu arazilerde yolculuk yapmaktan daha ağırdı bu. Hele bir de eleştiriye konu olan pratik, kendisinin de çok önemseydiği askeri pratiklerse artık çaresizliğe davetiye çıkartılmış demektir.

Hüseyin’in en çok eleştirildiği nokta, nöbetlerdeki pratikleriydi. Nöbete kalkmaz, sabah olur hatırlamaz. Bazen uykusuna yenik düşer ve hastayım der. Bazen nöbetlerinde uyur ama uyuduğunu gizler, söylemez. Bu durumlar hep açığa çıkartılırdı. Nöbet düzeni içinde en küçük aksaklık hemen tespit edilirdi. Hüseyin bunu bilmesine rağmen yine de şansını denerdi. *“Ya açığa çıkmazsa”* diye kendisiyle oynardı. Zaafı ortaya çıkınca da çok etkilenirdi ama yine de kapalılığını sürdürürdü. Öyle ki, gerillada, nöbetten düşürülme ağır bir cezadır. Hüseyin bununla karşılaşmak istemez ama yine de aynı hataya düşmekten kendini alamazdı.

Bir gün, Hüseyin komutasındaki devriye grubu, konaklama alanına dönmüş, güvenlikten sorumlu olan komutana rapor aktarıyordu. Gözetleme yaparken Hüseyin uyumuş. Diğer gerilla da bu durumu fark edip Hüseyin’i uyandırmış. Gözetlemeler, 15-20 metre yükseklikte

ağaçların tepelerinde yapılıyordu. Hem de kimi zaman oldukça zor biçimde tutunarak yapılıyor. Ama Hüseyin bu noktada da becerikliydi! O şartlarda bile uyuma becerisi gösterebiliyordu. Hüseyin, durumu ilgililerine anlatmayı düşünmüyordu, ama diğer gerilla her şeyi aktarmıştı.

Komutanlık; zafiyet, güvenlik noktasında çıktığı anda, onu hemen değerlendirdi. Kısa bir değerlendirme için gerilla birliği toplantıya çağırılmıştı. Komutan “*Evet Hüseyin, bu konuda çokça hatalar yapıyorsun. Güvenliğimiz için zafiyet yarattığın gibi bir de bunu örtbas ediyorsun ki bu daha olumsuz. Bu pratik hakkındaki değerlendirmeni bekliyoruz*” deyip sözü Hüseyin’e bıraktı. Ama Hüseyin için kolay değildi. Yine uyumuştı. Önceden de defalarca kez yapmıştı. Artık dağarcığında yeni cümleler kuracak kelimeleri kalmamıştı. Hor kullanmıştı. Yani sözü kalmamıştı. Ne dese inandırıcı olmayacağını biliyordu. Yine de konuyu “uyudun”, “uyumadım” noktasında kısır bir döngüye çevirmişti. Zaten “uyumak” kelimesini duyduğu anda, Hüseyin “*ecelini görmüş*” gibi kontrolsüzleşiyordu. Binbir yolla, yöntemle Hüseyin, meselenin özüne getirilmeye çalışılsa da, her şey Hüseyin’in karşısında adeta “etkisiz elemana” dönüyordu. Komutan baktı ki, Hüseyin takılıp kalıyor uyumak kelimesine, hemen pratik bir çözüm bulmuştu. “*Bak Hüseyin, senin pratiğine ‘pırasalama’ diyelim. O kelimeyi boş ver, takılma ona sen. Yaşananlar gösteriyor ki, ‘pırasalama’ yapmışsın. Bunu kabul etmelisin ki sorunun çözümünde yol alalım. Yoksa ciddi bir kırılma yaşanır.*” Hüseyin, yelkenleri suya indirmeye başlamıştı. Bir süre sonra “*Tamam yoldaş, biraz pırasaladım. Hem hava çok sıcaktı hem de yorgundum...*” deyip kendince biraz insafa gelmişti. “*Pırasalama*” kelimesi de Hüseyin’le birlikte kalıplaşan bir kavram olarak yerini almış oldu gerilla literatüründe.

Kendini farklı görmek istiyordu ama gerçekliğine tersti. Rağbet gören haller neyse Hüseyin de öyle olmaya çalışıyordu. O yüzden hızlıca başka bir yönden esebiliyordu. Bakarsın, “ağır ol molla sansınlar” misali davranır, bakarsın tam aksine çocuksu, basit şeyler yapiverir. Karmaşık bir yapısı vardı.

Diyelim ki bir işte başarılı olsun. Hüseyin'in başarısının tadı bile farklı olurdu. “İş bitirici” denilmesi boşuna değildi. Hüseyin aldığı işi kesinlikle bitirirdi. Ama kendi usulünce yapardı. Hüseyin’de işin sonuçlanması sorun olmazdı. Sorun, o sonuca gelene kadarki süreçlerde yaşanırdu. Sonuçlar da önemlidir. Fakat doğru, yerinde ve kalıcı sorunlar ancak ve ancak doğru işleyen süreçlerle elde edilebilir. Sonuca ulaşmada süreçler çok önemlidir. İşte bu noktada Hüseyin problemliydi. Aynı işin farklı bileşenlerce de yapılması halinde aynı sonuca varılacağını herkes bilir. Ama Hüseyin’de o sonuca gelene kadar kırılan, dökülen şeyler kaçınılmaz oluyordu. O yüzden başarılarının çoğu, süreçlerindeki hatalarının gölgesiyle anılırdı. Veya onların gölgesinde kalırdı. Öyle ki Hüseyin’in başardığı işler için süreçleri mahkûm edilmiş “başarılar” demek belki çok yerinde olurdu. İşte bundan dolayı tadı tuzu olmayan sonuçların adamı olarak nam yapmıştı Hüseyin.

Tokatlı olması, alanı iyi tanınması, köyleri bilmesi, köylülüğünden köylü hallerini iyi bilmesi ve girişkenliğiyle pratikte avantajlıydı Hüseyin. Özellikle altyapı çalışmalarında görev alıyordu. Çoğu zaman da, yanına Hüseyin’i denetleyecek, kontrol edecek “sigorta” bazında gerillalar veriliyordu.

2001 yazında Hüseyin bazı kışlık hazırlıklar için olanakları öğrenmeye ve bu amaçlı bilgi toplamaya gönderilmişti. Kısa zamanda istediği bilgilere ulaşmıştı. Ama içinde bir huzursuzluk vardı. Hazır olanakları tespit ettim, neden hemen yüklenip malzemeyi götürmüyeyim diye içten içe kendini kemiriyordu. Yanındakileri de ikna edip işe koyulmak istiyordu. Birimde bulunan Doğan (Aşkın Günel) “*Yoldaş, yanlış yapıyorsun. Geri dönmeliyiz. Bizden istenen, olanakları öğrenmekti. İş daha sonra yapacağız*” diye itiraz etse de Hüseyin onu da ikna edip işe koyuluyor. Gündüz vakti, silahlarını montların altına koyarak ovaya iniliyor. Doğan “*Hüseyin keklik gibi avlanacağız*” diyor. Hüseyin de “*Merak etme sen. Düşmanın hiç aklına bile gelmez, gündüz ovalarda ve traktörle dolaşacağımızı söyleseler inanmazlar*” deyince Doğan da “*hele bir duyunsunlar bırak inanmamayı daha istihbaratın sonunu dinlemeden heli-*

kopterler, zırhlılar çöreklenir başımıza” diye biraz kızarak cevap verince Hüseyin de “Biliyorum yoldaş, biz onları uyandırmadan yanlarından süzülüp gideriz” diyerek onu yatıştırmaya çalışıyordu.

Sonunda Hüseyin kafasına koyduğunu yapmıştı. Bir süre sonra iyi tanıdığı bir köylüden traktörünü alarak erzak alacak yerlerin yolunu tutmuştu bile. Gündüz gözüyle traktöre yüklediği yaklaşık bir ton yiyeceklerle ovada ilerliyordu. Öyle ki kendi köyüne yakın geçtiği için babasıyla bile yolda karşılaşılıyor ama babası tanıyamıyor. Çünkü hiç aklına gelecek bir iş değildir. Hüseyin kazasız belasız, ayrıldığı ana birliğin alanına dönüyor. Herkes onları sırt çantalarıyla beklerken Hüseyin traktörle gelmiştir. Gerillalar yine şaşkın. Birlik komutanının malzemelerin depolanması sonrası Hüseyin’i yanına alarak “*Ne yaptın böyle? Bu alanda başka işlerimizi yapıyoruz. Düşman her tarafta cirit atıyor. Pusuları, gözetlemeleri eksik değil. Nasıl riskli bir iş yaptığını biliyorsun, yarın bu alanda randevumuz var. Çıkacak bir tehlikeli durumla neler olabilirdi? Bunu da biliyorsun?*” deyince Hüseyin kara kara düşünmeye başlamıştı. Kendince iyi şeyler yaptığını düşünüyordu. Kazasız belasız halletmişti. Çalışma tarzının, düşünüş tarzının ciddi zaafılar içerdiğini biliyordu, fakat yine de “iş bitirici” denilmesinin kendinde yarattığı hazdan vazgeçemiyordu. Sadece “*Tamam yoldaş, randevuyu biliyordum. Ama ayrıntılı düşündüm. En küçük bir sorun olmayacağından emin bir şekilde hareket etmeye çalıştım*” demekle kendini sıvırlandırıyor.

Tablo bazen ilginç olabiliyordu. Bir taraftan yersiz, zamansız halledilmiş bir iş vardır, diğer yanda da sağlıklı olmayan bir düşünüş tarzı. Yanlış düşünüp de doğru şeyler yapılır mı, orası farklı ama Hüseyin’de bu haller hep tanıdıktı.

Böylesi pratiklerde gerçekten de gözü karaydı. Yani yapması gerekene kilitletince soğukkanlıydı. Ama cesaretinde biraz körlük olduğu da aşikârdı. Aklın cesaretle birleştirilmesi konusunda Hüseyin’de kopuk yerler oluyordu. Cesareten yana sorun olmuyordu ama doğru akıl yürütmeden yana çok sorunluymuştu. Zıtlıklar Hüseyin’de sanki farklı birle-

şiyor, farklı çatışıyordu. O yüzden kendisine “*Hüseyin sende arızalı bir yan var. Ama sanki diyalektik de çaresiz kalıyor bu arıza karşısında. Çözüm yolu, gücü bulup da düzeltmek zor. Ters bir adamsın*” denmesi boşuna değildi.

Yine bir erzak taşınması görevi vardı. Tokat’ın dış mahalleleri haline gelmiş köyler vardır. Buralardan gerillalar gıda malzemeleri temin ediyordu. Hüseyin bu defa sorumlu değildi, birimde yer almıştı. Gör-evi traktörü kullanmaktı.

Birim, ilgili yerlerden malzemeyi yükleyip şehrin dışındaki tali yollardan dağlara doğru gitmek için yola koyuluyor. Bir süre sonra yolu biraz karıştırıyorlar. Henüz şehrin dışına çıkılmamış. Derken ilerledikleri yolun üzerinde geçişi durdurmak için konulan kırmızı-beyaz renkli bir bariyerle karşılaşıyorlar. Bu nedir diye pek düşünmeden, birim komutanı, “*Hüseyin durdur traktörü de ben şunu kaldırıp yolu açayım*” diyor. Hüseyin traktörü durduruyor. Birim komutan bariyeri kaldırıyor, traktör devam ediyor. Tam o esnada önlerine elinde silahıyla düşman çıkıyor. “*Ne oluyor?*” diye panik ve şaşkınlık içinde bağırıyor. Hüseyin gayet soğukkanlı bir şekilde traktörü durduruyor, “*asker ağa kusura bakma yanlışlıkla girdik. Şimdi geri çıkıyorum*” deyip hızla traktörü geri geri uzaklaştırmaya çalışıyor. Bir yandan da dizine yatırdığı silahını ateş eder pozisyona getirmeye çalışıyor. Askerin silahını doğrultup emniyetini açtığını gören birim komutanı, hızla montunun altındaki silahını çıkararak yaylım ateşine başlıyor. Kısa bir çatışmayla, birim, traktörü bırakarak alandan uzaklaşıyor.

Girilen yer, askeri lojmanların olduğu bir yermiş meğerse. Zaten biraz dikkatli bakıldığında anlaşılmayacak bir durum da değilmiş. En somut gösterge, yol üzerine konulan kırmızı-beyaz renkli bariyer olmasına rağmen düşman sahası olabileceği akıllarına bile gelmiyor. Bu pratik sonrası gerillalar arasında en çok espriye konu olan bileşen, o görev birimi olmuştu. Böyle sahnelere en çok çizgi filmlerde rastlanır. Gerillalar bu yönüyle epeyce renkli pratiklere sahiptiler. Yaşamın ince çizgisi bazen böylesine ilginç basitliklere bile yaşama imkânı sunabiliyor.

Hüseyin’i beş yıllık gerilla yaşamı içinde en çok sarsan şey, ailesinin evinde 8 Mart 1999’da çıkan ve en çok sevdiği komutanlardan Ayfer Celep ile iki yoldaşının şehit düştüğü çatışma olmuştu. Kabullememi, sarsıldı. O gün hasta olmamış olsaydı Kemal Tutuş yerine kendisi gidecek, öncü olacaktı. Düşünmek bile istemiyordu. Savaşın korkunç yüzünü görüyordu. Ne kadar büyük acıların olduğuna tanık oluyordu. Ailesinin hiçbir şey yapamamış olmasına inanamıyordu. Oysa ailesi gerillayı seviyor, koruyordu. Nasıl böyle bir noktaya geldiklerini aklı almıyordu. Kısa sürede, o sarsıntı günleri atlatarak mücadelenin görevlerine sıkı sıkıya bağlanmıştı. Olması gereken de oydu.

Hüseyin’le Halo (Sinan Günel) ellerinde çaylarıyla oturmuşlar ağaç dibine, bir yandan da sigaralarını içip sohbet ediyorlardı. Nöbetten yeni gelmiş Doğan (Aşkın Günel) da közde ısıtılmış ekmeğine biraz yağ sürmüş bir kaşık da zeytin almış, öğlen yemeğini yiyordu. Kulağı da Hüseyinlerde. Konuşulan konu öncülük olduğu için ilgisini çekmişti. Hemen çayını alarak yanlarına gitti. Hüseyin *“Bak Halo, hepimiz dönem dönem sendeledik, mücadelenin zorluklarıyla karşılaşınca çelişkiler yaşadık, kararsızlığa düştük. Zaten bu yollardan geçtiğimiz için bugün daha güçlüyüz. Senin yaşadığın şeyleri ben fazlasıyla yaşadım. Ne yıldım ne de yoldaşlar bana olan güvenlerini kaybetti. Hele benim yaptığım hataların haddi hesabı yok. Benim hatalarımı toplasan, bu bölgenin on yıllık hatalarının toplamını da aşar.”* Bu arada Doğan, *“Evet, gerçekten şimdi doğru söyledin. Biraz abarttın ama zararı yok”* deyip herkesi güldürmüştü. Hüseyin devam ediyordu, *“Bence sen (Halo’ya diyor) komutanla konuş. Öncü olmak istediğini söyle. Büyük bir ihtimalle de komutan da sevinir bu duruma. Çünkü senin geri dönmeni, bir şeyler yapmanı herkes istiyordu.”* Doğan da *“bence de öyle. Geç bile kaldın köylüm. (Halo ve Doğan Tokat-Almus Dadukta köyündendiler) Zaten sen de olunca bütün görev birimlerinin öncüleri Tokatlılar olacak, gerçi Ayfer (Dilek Polat) ana birlik öncülüğünü kapmış. Ama onu da alırsız merak etmeyin”* diyerek ortama hoş bir esinti katıyordu.

Halo da *“biliyorum kimse benim hakkımda olumsuz düşünmüyor.*

Ama üç kez üst üste gel-git yaşadım, kendime güvenim azaldı. Bunun sıkıntısını yaşıyorum. Dediğiniz gibi komutanla konuşacağım, bana pratik lazım. Başka da olmaz” deyince diğerleri de sevinmişti. Tabii Doğan “*Ya Halo, hatırlıyon mu gerillaya katıldığımızda sana Doğan Altun’un kod adını, bana da gerçek ismini verdiler. Siyasi Komiser demişti ki ‘Doğan Altun gibi olmalısınız. Onun gibi militanlarla süreçlerin üstesinden geleceğimizi biliyoruz. Cesur, kararlı ve pes etmeyen olun.’ Sen bu konuşmanın bir kısmını yanlış anladın sanırım. Halo gibi olun dediler, sen gerçekten de öyle yaptın. Halo da zamanında üç defa git-gel yapmış. Aslında bu kısmını atlamam gerekiyor muydu?”* daha sözünü bitirmeden Halo, Doğan’ın üzerine atlayarak güreşmeye başlamışlardı.

Halo, Doğan’ı çok severdi. İstanbul’da birlikte molotoflu eylemlere katılmışlar, yazılamalar yapmışlardı. Halo o zamanlar, Doğan’a ağabeylik yapıyor. Doğan’ın devrimcileşmesinde emeği vardı. Oysa şimdi farklı olmuştu. Doğan iki yılda hızla gelişmiş, kendisi ise yerinde saymış, gerilemeler yaşamıştı. Buna rağmen Doğan’a gıpta ediyordu. Doğan Halo’nun her zaman destekçisi olmuştu. Zor zamanlarında onunla ilgileniyor, paylaşıyor, etkilemeye çalışıyordu. Doğan’ın duruşu Halo’nun umuduydu.

Halo artık gruba öncülük ediyordu. Zaten öncü oluşunun ilk haftası çatışmaya girmişti. Düşmanla yol üzerinde burun buruna gelmişlerdi. Gayet soğukkanlı bir tavır koyabilmişti. Aynı zamanda kendisinin de ilk sıcak çatışmasıydı. Öncünün takınacağı tavrın tüm grubu etkileyeceğini biliyordu. Mevzilenildiği ilk noktada, yoğun bir saldırıyla düşmanın etkisini kırmıştı, grubun kayıpsız çıkmasında önemli rol oynamıştı. Bu pratikle biraz olsun canlılık gelmişti. Önü açılmıştı artık.

Bir görev için Hüseyin komutasında ve Halo öncülüğünde Almus’un Kadıvakkı köyüne gidilmişti. Bu köy yoksul bir orman köyüydü. Dağın eteğinde yerleşmişler. Çok az tarlaları bulunuyordu. Geçimlerini biraz ormandan, biraz tarladan, hayvancılıktan ve biraz da şehirlere dayanarak sürdürmeye çalışıyorlardı. Daha önceden gerillanın gittiği bir yerdi.

Hüseyin grubuyla köyün bakkalından depoluk malzeme temin edecekti. Köylü malzemeyi Almus'tan alıp, traktörüyle, arazide anlaşılan bir noktada Hüseyinlere teslim edecekti.

6 Eylül 2001 tarihinde köyün her yönden gözetlenebileceği bir yerde gerillalar görevdeydi. Randevu alanı iyi görünüyordu. Hava kararana kadar gözetleme yapmışlardı. Köylünün ilçeden döndüğü de izlenmişti. Hava karardığında noktaya geleceklerdi. Hüseyinler randevu çevresine inip alanı kontrol ediyorlar. Bir yaramazlık olmadığından emin olunca köylünün geleceği yol hattını denetlemeye gidiyorlar. Hattın temiz olduğundan emin olunca beklemeye başlıyorlar.

Bir süre sonra, buluşma noktasına doğru traktör gelmeye başlıyor. Buluşma yerine ulaşıncı Hüseyin *“temiz gidip geldiniz mi? Bir sorun var mı? Dikkat çekecek bir şeyler oldu mu?”* vs. bir dizi soru soruyor. Köylüler çok heyecanlı ve bir an evvel eşyayı bırakıp gitmek istiyorlar. Hüseyin'in sorularına kısa cevaplar vererek, olumsuz bir durumun olmadığını söylüyorlar Hüseyin, *“niye bu kadar telaşlısın? Ne bu paniklemiş gibi davranışlarınız?”* deyince onlar da *“Buralara tarla sulamaya, ava gelen oluyor, kimse görmesin diye acele ediyoruz”* diye cevap veriyorlar. Hüseyin bu telaşlarına farklı bir anlam yükleyemiyor ve köylülerin çoğunun tipik tavrı olduğuna yorumluyor. Köylüler malzemeyi bırakıp dönüyorlar.

Hüseyinler çevrede olası bir tehlike yok diye düşünerek hemen malzemeyi ormanın içlerine çekmeye başlıyorlar. İlk posta malzeme taşınırken bir kişiyi malzemenin başında bırakıyor. İkinci tura geldiklerinde *“Yoldaşlar malzemenin başında nöbetçiye gerek yok. Zaten bir olumsuzluk söz konusu değil. Bir an önce malzemeyi taşıyalım”* diyor ve nöbetçiyi de eşya taşımaya dâhil ediyor. Üçüncü tur için noktaya doğru geliyorlar, öncü Halo. O ana kadar bir şey olmadığı için herkes oldukça rahat. Malzemenin yanına ilk ulaşan Halo oluyor. Tam çantasını çıkarmaya başlarken yolun üst tarafından yoğun bir tarama başlıyor. Halo, ateş edilen yerin yakın olması ve yoğunluğu nedeniyle yere düşüyor. Her yanını kurşunlar delip geçiyor adeta. Yolun kenarındaki

su kanalına düşmüştü. Bir şeyler yapmak istedi. Sanki elleri, kolları, bacakları kendini terk etmişti. Silahı hala elindeydi. Ama silahını arıyordu. Bir ara “*Halo, Halo*” diye bir ses duydu. İçten bir gülümsemeyle cevap verebildi sadece ve gözlerinin kapanmasına karşı hüküm veremez olmuştu artık.

Hüseyin ilk silah sesiyle yolun altına atmıştı kendini. Düşmana karşılık verince ortamın havası biraz olsun değişmişti. Hemen Halo’yu almaya çalışıyor. Ama Halo’nun şehit düştüğünden emin olmuştu. Düşman avantajlı bir yere yerleşmişti. Bir an önce oradan çıkmak gerekiyordu. Daha fazla kayıp verme ihtimali yüksekti. Kısa bir manevrayla alandan grubu çıkarmayı başarıyor.

Hüseyin ilk defa komutasında bir şehit vermişti. Çok etkilenmişti. Kabullenemiyordu. Halo’nun en canlı dönemi idi. Yeniden silkinmiş ayağa kalkmıştı. Yarınlar için umutlarını büyütülmüştü. Olmadı ama erken gelmişti ölüm, her ölüm gibi.

Hatası çok büyüktü Hüseyin’in. Tarihi tecrübelerle sabitlenmiştir nöbetler, nöbetçiler. Her koşulda güvenlik merkezli düşünmenin, davranmanın esaslığını biliyordu. Nöbetçiyi malzeme başına çekmemiş olsaydı, düşmanın gelişi çok önceden öğrenilecekti. Çatışma yaşanmış olsaydı bile seyri ve sonuçları belki de çok farklı olacaktı.

Sonradan öğrenilmişti, köylüler ihanet edip düşmanla anlaşılıyorlar. Düşman da, gerillalar malzemeyi teslim alınca yönelmeye karar veriyor. Böylesi ihtimalin bile düşünülmesi halinde tedbir elden bırakılmazdı. Hüseyin için tafafisi imkansız bir hataydı. Yıllardır kendisine getirilen ve eleştirilere konu olan yönlerinin bir sonucuydu olanlar. Hatasını görmüş olsa da ciddi bir yara almıştı.

Kısa bir zaman sonra ihbarcının köyde olduğu ve düşmanın kendisini kullanıp bir kenara attığı bilgisi edinilmişti. Bu durumu değerlendiren komutanlık, ihbarcının ölümle cezalandırılması açısından uygun bir fırsat olduğunu düşünerek eylemi örgütlemeye yönelmişti.

Sinan Günel’in hesabı sorulacaktı. Halk için canlarını feda edenlere uzanan her el kırılmalıydı. Dökülen kanlar boşuna değildi. Bunun için

her gerilla bu eylemde yer almak istiyordu. Hüseyin komutanlığa giderek, “Yoldaşlar bu eylemde mutlaka yer almalıyım. Hainin kafasına sıkılacak kurşun elimden çıkmalı. Yoksa kendimi affedemem” diye isteğini dile getirdi. Komutanlık da bu isteği yerinde görüp Hüseyin’i de eylem grubuna dâhil etti. Hüseyin şimdi başka bir komutanın sorumluluğu altında gidecekti aynı köye.

Eyleme kendisini önerenlerden birisi de Orhan (Cihan Fındık) idi. Orhan, Dersimliydi. Gerilla koşullarına uyum sağlayamayıp aşağıya inmek istediğini söylemişti. Gerillaya gelişinin üçüncü ayında bırakmıştı kendini. Aşağıya inme isteğini bildirdiğinde barınak süreci olduğu için hemen gönderilememişti. Kış süresince barınaktaki ortamdan olumlu etkilenmiş ve yaza doğru düşüncesini değiştirmişti. Yeniden gerilla alanında görev alacağını söylemişti. Tecrübesizdi ama cezalandırma eyleminde yer almanın kendisi için hem ilk olacağını hem de iyi şeyler yaşatacağını düşünüyordu. İsteği kabul edildiğinde çok sevinmiş ve heyecanlanmıştı. Kadıvakfı Köyü daha önce korucu olmayı kabul etmemiş ve silah almamıştı. Sinan Günel’in şehit düşmesi sonrası, düşmanın bu durumu kullanarak silah almaları dayatmasında bulunma ihtimali yüksekti. Gelen bilgiler çelişkiliydi. Alınıp alınmadığı net değildi. O yüzden eylem grubunun planları tamamen köylülerin silah almış olabilecekleri üzerine yapıldı. Hedef bakkaldı. Ev köy ortasında ama kenardaydı. Daha önce gidildiği için kolay olacaktı. Bütün mesele onun da silahlanmış olabileceği ve silahını kullanmadan etkisiz hale getirilmesinde yatıyordu. Bunun için eylem çantalarına askeri kamuflajlı elbiseler almışlardı. Öndekiler o giysilerle, asker görüntüsüyle bakkala kapıyı açtıracaklardı.

25 Eylül 2001 günü Kadıvakfı’nın çevresinde yakaladıkları köylülerden bazı bilgiler almışlardı. Bakkal o gün sabah, göçünü yüklenip köyü terk etmişti. Bu bilgiyi almak eylem grubunu olumsuz etkiliyor. Yapılacak şey artık geri dönmektir. Çünkü planlama öyledir. Zira bu ihtimal de konuşulmuştu. Kesin olarak geri dönülecekti. Özellikle Hüseyin’in yoğun baskısıyla grup komutanı da fikir değiştiriyor. Hemen

yeni bir eylem kararı alıyorlar. Köyde silahlı olan belirli bir çevre var. Bunlar muhtar ve akraba çevresi. Yeni plana göre köye girilip bunların silahlarına el konulacak ve köylülerin derhal koruculuktan vazgeçilmesi istenecekti.

Hüseyin ve Orhan askeri kıyafetlerle, arazide alıkoydukları köylülerini de yanlarına alarak muhtarın evine doğru yöneliyorlar. Diğerleri hâkim bir noktada savunmalarını alıyorlar. Amaç muhtar köyün dışına çıkarıp orada işi halletmek.

Muhtarın evine varılınca Hüseyinlerle gelen köylü muhtar çağırıyor. Muhtar, bağırarak, “*Ne oldu, kim çağırıyor?*” deyip pencereye çıkıyor. Hüseyin, “*Gel muhtar, işimiz var. Tim komutanı köyün çıkışında seni bekliyor*” deyince muhtar telaşlanarak, “*beni ne diye çağırısın ki! Bana gelmeden önce telefonla arayacağımı söylemişti*” diyor. Hüseyin “*Doğru, telefon edecekti ama acil durumdu, fırsat bulamadı*” diye muhtarını ikna etmeye çalışıyordu. İlk anda muhtarın numaraya inanmış olmasına, şüphelenmemesine sevinmişti. Ama bu konuşmalar olurken muhtarın oğlu içerden telefon edip durumu öğreniyor. Hüseyin’in bundan haberi yok. Bir süre sonra çevre evlerden muhtarın akrabaları silahlarıyla dışarı çıkıp Hüseyinleri yayılım ateşine tutuyorlar. Çok apansız yakalanıyorlar, silahlarını dahi kullanamadan, ikisi de, köy meydanında düşüyor. Bölgede ilk defa korucularla çıkan bir çatışmada kayıp verilmişti.

Savunmadaki grup durumu öğrenmeden, helikopter gece olmasına rağmen alana indirme yapmaya başlıyor. Geride kalanlar bir şey yapamamanın acısıyla köyden çekilmek zorunda kalıyorlar.

Yine gerillanın ciddi bir hatası ve yine kayıplar... Bu durum moralleri bozmuştu. Özellikle korucularla yaşananlar, kabul edilemeyecek kadar basit ve sorumsuzcaydı. Anlık duygularla hareket edilmişti. Özellikle Hüseyin’den maceracı tarzda öneriler gelebileceğine ve bu tür önerilerin grup komutanınca dikkate alınmaması gerektiğine özel vurgular yapılmıştı. Hüseyin de bu noktada uyarılmıştı. Düşmanı küçümsemenin, kendine karşı boş güvenin, maceracı eğilimlere yenilme-

nin, bireysel duygularını tatmin etme düşüncesinin ve yaşananlara, onca deneyim ve birikime rağmen söylenenleri hiçe saymanın bedeli ödenmişti. Ağır bir bedel olmuştu. Deneyimsizlikten ileri gelen hatalar ve bunun sonucu olan kayıplar savaşın içinde anlaşılır oluyor. Fakat böylesi kayıplar ise tarifsiz acılar bırakıyor, derin yaralar açıyordu. Bir ay içerisinde aynı köyde iki çatışma ve üç kayıp, kabul edilemez olmuştu. Yine de metanet, serinkanlılık ve inadına kavga, gerillanın direnç unsurlarıdır. Geride kalanlara düşen de buydu.

Şehitler için yapılan anmada bir kez daha savaşta ilkeli olmanın, disiplimli olmanın, deneyimlere ve çıkartılan derslere bağlı kalmanın önemine vurgu yapıldı. Bir kez daha Kadıvakkı'nda Partizan namlularıyla hesap sormaya ant içildi. Bu defa hedef doğrudan düşmandı. Çünkü köye karakol kurulmuştu. Köylüler zırhlı araçlar eşliğinde ilçeye gidip geliyordu. Köyde silahlananlar çoğalmıştı. Korucuların iki gerillayı vurmuş olması şuaşuzluğu cesaretlendirmişti. Gönüllü olanlar şevke gelmişti. Düşman, eline geçen fırsatın kapsamlı propagandasını yapıyordu. Köylülere zırhlı araçlarla eşlik ederek kendince güven ortamı hazırlayıp koruculuğu kalıcılaştırmaya çalışıyordu. Bu tablo bölgede ciddi bir zafiyeti gösteriyordu. İşte tam da bu noktaya müdahale edilmesi gerekiyordu. Düşman zırhlı araçlarıyla, köylüleri Almus ilçesine götürüp getirirken vurulmalıydı ki oluşan sahte kuleler yıkılsın.

Son çatışmanın üzerinden 20 gün geçmişti. Kadıvakkı Köyü ile Almus arasındaki yolun istihbaratı çok detaylı biçimde yapılmıştı. Arazi çok elverişliydi. Ormanlık ve kayalık bir yapıya sahipti. Yol çok virajlı ve birçok dere tarafından kesiliyordu. Pusu için uygun şartlar vardı.

Eylem için plan yapıldı, bileşenler belirlendi. En çok sevinen de Ayfer (Dilek Polat) ve Doğan (Aşkın Günel) oldu. Her ayrıntı üzerinde durulup olası tüm durumlara kafa yoruldu. En iyi silahlar tercih edilmişti. Lavlar, Biksı makineli tüfeği, M-16 Vekleş'in 5.45 mm'lik mermi atan çeşitleri de kullanılacaktı. Biksici dışında diğerlerinininki çok hafif ve pratikti.

16 Ekim 2001 günü Kadıvakkı köylüleri ellerinde silahlarla iki

traktörle Almus'un ilçe pazarına doğru yola çıkmışlardı. İki adet de Şortland denilen zırlı araç bunlara eşlik ediyordu. Eylem birimi gid-işlerini heyecanla izlediler. Herkes heyecanlanmıştı. *“Ee hadi bakalım! Şimdi gidin, bir de akşam dönüşünüzü görelim”* diye muhabbet ediyordu gerillalar.

Eylem grubu saldırı noktasında mevzilerine yerleşmiş, geçmek bil-meyen zamanın sabırsızlığını yaşıyordu. Herkes Halo'yu, Hüseyin'i, Orhan'ı düşünüyordu. O günlerin acılarını düşündükçe farkında ol-maksızın parmakları tetiğe gidip gidip geliyordu.

Zaman ilerlemişti, düşman her an gelebilirdi. Bir anda yolun ileri-sini görmek için pusu noktasının en ucuna yerleştirilen Doğan, koşarak komutanın yanına geldi. Heyecanından yerinde duramıyor, yüzü al al olmuştu. *“Geliyorlar yoldaş, şortlandın biri önde diğeri arkada. Trak-törler de ortada. Yalnız traktörler dolu. Kadınlar, çocuklar var. Dik-katli olmalıyız”* dedi. Komutan herkese işaretini verdi. *“Hadi TİKKO'cular namlularımızla öfkemizi konuşturmanın zamanı geldi”* diyerek yoldaşlarını motive ediyordu.

Araç sesleri iyice yaklaşmıştı. Heyecan denen duygu çoktan sınırları aşmıştı. İlk ateş birinci lavla yapılacaktı. Peşi sıra diğer lav ve silahlar ateşlenecekti. Birinci lav, eylem komutanındaydı. İlk şortland karşılayacaktı. Kurulu pozisyonundan ateşleme pozisyonuna getirilmiş, nişangâha dayanmış bekliyordu. Şortlandın önu görünmüştü. 15 metre uzağındaydı. Şorlandın şoför bölümüne nişan alarak tetiğe dokunma-sıyla şortland alevlenip yolun diğer yanına yuvarlandı. Anında biksici de taramaya başlamıştı. İkinci şortlanda lavla nişan alan Ayfer atışını yapamamıştı. Çünkü ikinci şortland birincinin akıbetini görünce hızla geri çekilip makinelisiyle pusu alanını dövmeye başlamıştı. Neye uğ-radığını şaşırın köylülere ellerinde silahları olmasına rağmen can hav-liyle oradan uzaklaşmanın telaşına kapılmışlardı. Köylülere zarar vermemek için büyük bir titizlik gösterilmişti.

Doğan, bulunduğu mevzide devrilen şortlandın açılan arka kapısını dövüyordu. Bir yandan da haykırıyordu; *“Gerillalar ölmez, yaşasın*

Halk Savaşı!”. Ayfer ise menzilinın dışına çıkan şortlandı kaçırmış olmanın üzüntüsünü yaşıyordu. Bir yandan da elinde ateşlemeye hazır hale gelmiş, kurulumu bozulmuş bir lav kaldığından ne yapacağını bilememenin telaşını yaşıyordu. Hızla komutana gidip duruma müdahale ettirmişti.

TİKKO gerillaları, eylem yerinden uzaklaşıp ilk hakim tepeye vardıklarında helikopter alana gelmişti. İlk konuşması “*Yine mi Kadıvakfi?*” olmuştu. Şortlandda bir astsubay, bir uzman ölmüş; diğerleri de lavın çıkardığı binlerce derecelik ısıyla ağır yaralıydılar.

Şimdi sevinme sırası gerilladaydı. Korucu da olursa, zırhlılar da eşlik etse, gerillanın namlusu ulaşmak istedikten sonra her yeri sarsıyordu. Eylemin politik hedefleri isabetli olmuştu.

Tokat Jandarma Alay Komutanı nam-ı değer halk düşmanı Namık Dursun öyle sarsılmıştı ki, aynı gece bizzat telsize geçip doğrudan TİKKO gerillalarının özellikle de sorumluların isimlerini söyleyerek küfürler yağdırmıştı. Elindeki sermayesi olan acizliğini, çaresizliğini konuşurmuştu.

Gerillalar çoktan alanın dışına çıkmışlardı. Ana birlikle buluşmuş, acılardan süzülüp gelen sevincin tadını çıkarıyorlardı.

Kadıvakfi şiirlere, öykülere konu olan kocaman bir sayfa açmıştı gerillalarda.

Ve Doğan’ın dediği gibi, “*Düşmelerin acısını senin yollarında yaşadık. Ama acıyı coşkuya, sevince dönüştüren silkinişleri ve yeniden ayağa doğrulmayı da senin yollarında öğrendik Kadıvakfi!*”

Savaşın doğasında vardır sevinçler, coşkular; yüreklerde açılan yaralarla, iz bırakan acılarla doğuyordu. Bu bir devinimdir. Ta ki acılardan bitimsiz bir sevinci, coşkuyu doğurana dek de sürecektir...

Mayıs coşkunluğunda bir direngenlik; Emel Kılınc

Kararmaya durdu mu ortalıklar
Büyük mor bir ışık yalın kat yüreğinde
Oysa birçokları yalnız gecede
Yaşar en ışısız yerini bölünerek
Unuttuğu bir şey vardır başkalarının
Oysa bir yerlerde hepsini duyar
Üşür gecelerden bir ince yürek

Ama dağ başında bir yalnız diken
Ama tepelerde iri bir rüzgar
Yaşamazlar birçokları gecede
Karanlık gölgeler düşer yollara
Sonra geçip bütün korkulardan, karanlıklardan
Yiğitçe karşı koyar da bir ince yürek
Yansıyan duru ışıklar gibi iyimserliği
Geçer uzak güneşlerden, sulardan.
(Ülkü Tamer)

Süheyla (Emel Kılınc) sağlık malzemelerinin tamamını sermiş yere, ihtiyaçlara paralel ayrıştırma yapıyordu. Arada bir de “Sağlık Broşürü”ne bakarak gerilla birliğinde bulunması gereken zorunlu malzemeler listesinden kontrol ediyordu. Malzeme sorunu yoktu. Asgari düzeyde ilk yardım çerçevesinde tüm gerekenler mevcut sayılırdı. Malzemeleri gruplara göre ayrıştırırken kendisine verilen bazı bilgilere paralel ayarlama yapıyordu. Temin etme ihtimali zayıf olan gruba öncelik veriyordu. Onlarınkinin eksiksiz olmasını önemsiyordu. İşinin uzaya-çağını düşündü ve Doğan’ı (Aşkın Günel) yardıma çağırdı.

Süheyla, hemşerilik eğitimi almış ve bir süre çeşitli hastanelerde çalışmıştı. Gerilla alanının bir sağlıkçıya ihtiyacı vardı. Süheyla kendisine getirilen teklifi tereddütsüz kabul ederek, 2000 yazında gerillaya katıldı. Alanda ihtiyaç duyulan sağlıkçı donanımına sahip değildi. Ama kendisinden beklenenler anlatıldıktan sonra büyük bir çaba göstererek görevin gerektirdiği bilgi, deneyim ve birikimi edinmeyi başarmıştı. Bir süre sonra da bazı gerillaların bu yönde geliştirilmesi işine girişmişti. Bunlardan bir tanesi de Doğan’dı. Süheyla Doğan’ı çok sevdi. Ondaki öğrenme tutkusu, azmi ve her işi şevkle yapması Süheyla için örnek oluşturdu. Sağlıkla ilgili görevlerde de Doğan iyiydi. Artık her türlü işi yapabilen, yara pansuman ve bakımının üstesinden gelebilen ve kanamalı yaralanmalarla baş edebilecek bilgiye ve de dikiş atabilecek düzeye gelmişti. Süheyla için de gurur vericiydi bu. Çünkü deneyimlerini bir yoldaşı ile paylaşmış ve başarılı olmuştu.

Doğan, “*Hemşire yoldaş, bakıyorum yine çeyizini sermişsin. Hayırdır! Yine ayrılık zamanı geldi, yolculuklar başlıyor herhalde*” dedi. Süheyla gülümseyerek karşılıdı Doğan’ı. “*Sen daha iyi bilirsin yoldaş, bak Nisan sonuna geldik, barınak alanı da kamufle edildi, az bir iş kaldı. Artık gruplara ayrılma zamanındayız. Sorumlu yoldaş bana iki birlik olacağını söyledi ve sağlık malzemelerini buna göre düzenle-*

memi söyledi. Seni onun için çağırırım, erken bitirmem gerekiyor. Bakarsın yarın birlikler ayrılır değil mi?” Doğan’da “ikimiz de aynı gruptayız, aslında diğer birlikteki sağlıkçıları çağırırsaydın daha iyi olurdu” dedi. Süheyla “ben de öyle düşündüm ama sağlıkçılar başka bir göreve gitmişler. Sanırım depo işleri ile uğraşıyorlar. O yüzden seni çağırırım” diye cevapladı.

Bir süre bu çerçevede sohbet ederek gerekli olan malzemeleri de düzenlediler. İşleri bitince Süheyla “şu ayrılık zamanlarını hiç sevmiyorum, bir taraftan pratik faaliyete gittiğimiz için seviniyorum ama yoldaşlardan ayrılmak zor geliyor. Bak, Giresun grubu ile ayrılalı 8 ay oldu. Kim bilir ne zaman görüşürüz” diyerek duygularını paylaştı. Doğan da aynı duyguları hissediyordu. “Yaşamımızda ayrılmalar, kavuşmalar her zaman oluyor. Ayrılacak da yeniden buluşabilme umuduyla sarılıyoruz her şeye. Hele o karşılaşma anlarının tadı... İki farklı duygu işte. Ama beni mutlu eden şey, her iki durumda da birbirimizi ne kadar çok sevdiğimizi, özlediğimizi biliyor, yaşıyor olmamızdır. Ayrılrkenki hüznü kavuştuğumuzdaki coşkulu sevinç sanki aynı dereye akan iki farklı su gibi... Ama insan gerilla koşullarını düşününce daha farklı bakabiliyor her şeye. Düşman, yakında bahar operasyonlarına başlar. Gerillalar küçük gruplar halinde faaliyet alanlarına dağılmak zorunda. Ta ki yeni bir kış dönemine kadar. Neyse, hemşire, bir sürü işimiz var. Yarın için başka hazırlıklar da lazım” deyip kalktı.

Tam o sırada aynı mıntıkada faaliyet sürdürecekleri komutan geldi. “Süheyla yoldaş, bizim birliğin öncüsü sen olacaksın. Ayfer (Dilek Polat) yoldaştaki dürbünü alıyorsun” deyince Süheyla inanamadı. “Şaka yapıyorsun, değil mi?” dedi. Komutan “hayır, niye şaka yapayım. Hep öncü olmayı istiyordun. Al işte güzel bir fırsat doğdu. Öncü biriminin komutanı da Doğan. İyi bir ekip olursunuz” dedi. Süheyla sevincinden Doğan’ın boynuna sarıldı. Geçici olarak kısa öncülükler yapmıştı, ama ilk defa bir birliğin asıl öncüsü oluyordu. Heyecan, sevinç ve coşkusu büyümüşü. Sabırsızlıkla yarın çıkacakları yolculuğu bekliyordu.

Yine bir vedalaşmanın hüznü yaşıyordu. Herkes birbirini bağ-

rına basıyordu. Umut yüklü temenniler eşliğinde kavga sözleri veriliyordu. Gözyaşlarını tutamayıp da ağlayanlar, ağlamak isteyip de gözyaşlarına boğulmak istemeyenler, hüznü havaya kendini bırakıp da suskunluğu yeğleyenler, coşkusuna neşesine kapılıp da yüzünden gülmeyi eksik etmeyenler bir daha görememe ihtimaline kapılıp da karamsarlığı yaşayanlar...

Ve daha nice farklı duygular aynı anda yağmur misali yaşanıyor. Yola düşenler sık sık geri dönüp son bir defa görmek isterken geride kalanlar ise her adımda yoldaşlarının uzaklaşmasını izliyordu.

Süheyla birliğin önünde bir elinde silahı diğer elinde mendili ile gözlerini silerek yürüyordu. Bir an geriye döndü. Ayfer (Dilek Polat) ile göz göze geldiler. Ayfer de gözyaşlarını silmekle meşguldü. Süheyla sevindi. Coşku, sevinç, hüznü ve heyecanla harmanlanmış duygularla ilerliyorlardı.

Nisan sonlarıydı. Yapraklar henüz açmamıştı. Dağların zirveleri halen karlı idi. Ama hızla da eriyordu karlar. Dereler ise gürül gürüldü ve her taraftan kar suları akıyordu. Hatta sırtların düzlüklerinde çayır-
ların içinde bile sular akıyordu. Toprak suya doymuş, uyanmıştı. Doğa inanılmaz bir hızla canlanmanın devinimini yaşıyordu. Gerillalar bu manzaranın tadını çıkarıyorlardı. İlerledikleri sırt iki büyük vadinin arasındaydı. Bir yanlarında baharın tüm hırçınlığını kuşanmış ve çamur rengine bürünerek akan Kelkit Irmağı ve vadisi diğer yanlarında ise Yeşilirmak'ın iki ana kolunun aktığı ve Almus barajına doğru ilerlerken birleştiği Tozanlı Vadisi. Buranın da paralelinde uzanan başında sisi eksik olmayan Dumanlı Dağları vardı. Süheyla heyecanla izliyordu her şeyi. Dağlarında gerilla olmanın mutluluğunu yaşıyordu. Tutkulu bir sevdâ misaliydi her şey. Heyecanlandı bir an. Silahını daha da sıkı kavradığını avuçlarının içi terleyince anladı. Kendi kendine gülümsedi. İçinden bir türkünün ezgisi canlandı. Zazaca mırıldanmak istedi ama "hayır, hayır. Sen öncüsün görevine yoğunlaş" diye kendini uyardı. Artık öncü olmanın güzel duygularıyla yürüyordu. Hüznü yerini gerillanın yürüyüş duyarlılığına bırakmıştı.

Konaklama esnasında Süheyla birlik komutanına “*yoldaş bu defa Dumanlı hattından değil Konferans vadisinin olduğu güzergâhtan gitsek. Hem öğrenmiş oluruz. Hep merak ediyorum Konferans vadisini*” dedi. Komutan da “*Konferans vadisini ben de merak ediyorum, o hattı hiç kullanmadım. Öğrenmek iyi olurdu tabi. Ama bu güzergâhı bilenimiz yok. Bilenler eski yoldaşlar. Onlar da diğer mıntıkadalar. Ayrıca yaprakların da açmamış olduğu ve temkinli davranmamız gereken bu zamanda riskli olur*” dedi. Süheyla için ikna edici şeylerdi. Ama yine de söylemeden edemedi; “*desenize iki kez ırmak geçeceğiz.*” Doğan “*senin öneri getirme nedenin bu olsa gerek, kendini sulardan nasıl geçeceğin kaygısına kaptırmışsın*” diye sıkıştırdı Süheyla’yı. Bir süre suların nasıl geçileceği üzerine sohbete daldılar.

Bu aylarda ırmaklar dolu ve hırçın akardı. Yeşilirmak’ın akışı Kelkit kadar ürkütücü değildi. Ama yatağına sığmayacak gibi de dolu-dizgin giderdi. Geçebilmek kolay olmazdı. Bu defa şansları yardımcı oldu. Yeşilirmak’ın asıl kolunu köprüden geçmişlerdi. Köprüyü gözetleme fırsatı bulmuşlardı çünkü. Diğerinde ırmak yatağının en geniş olduğu yerinden kolaylıkla geçmişlerdi. Taşınan kaygılar Dumanlı’ya çıkan patikalara ulaşınca kaybolmuştu. Süheyla iyi başlamış olmalarına seviniyordu. Artık daha rahat öncülük yapabilecekleri yerlerdeydi. Dumanlı hattını asgari oranda biliyordu. Kendinden emin bir biçimde yürüyordu. Zaten hemen arkasında Doğan’ın olması ayrı bir güven duygusu veriyordu. Askeri açıdan Doğan’a güvenini hep ayrı bir yerde tutuyordu. Bu iç rahatlığı Süheyla’yı görevine sarılmada olumlu etkiliyordu.

Mayıs’ın ilk günleriydi. Sabah saatlerinde telsizde yoğun bir konuşma trafiği vardı. Düşman kriptolu (kilitli) telsizler kullandığı için dinleme olanağı yoktu. Sadece telsiz ekranına yansıyan sinyal çizgileri ile bir fikir edinilebiliyordu. Komutan herkesi uyardı “*çantalarınızı alın, yukarılara çekiliyoruz*”. Gerilla birliği heyecanlanmıştı. Herkesin kafasında binbir soru dolaşıyordu. Düşman operasyondaydı. Ama soğukkanlı ve hazırlıklıydılar. Yapraklar yavaş yavaş açmıştı. Du-

manlı'nın derin vadileri, dik yamaçları ve sık ormanları iyi bir avantajdı gerilla için. Zaten bahar operasyonları bekleniyordu.

Süheyla hızlı hızlı tırmanıyordu. Hemen peşinde Doğan ve Ayfer vardı. Hâkim bir tepede mevzilendiler. Genişçe bir alanı görebiliyor, denetleyebiliyorlardı. Birlik komutanı herkesi konumlandırmıştı. Kulağı ve gözü telsizdeydi. Düşman ya çok yakınlardaydı ya da tam karşılarında yani vadinin öteki tarafında. Birkaç saat bu heyecanlı bekleyiş sürdü. Bir süre sonra konuşmalar zayıflayınca alınamaz oldu. Düşmanın farklı bir alana yöneleceği kesinleşmişti. Gerillalar bir dizi yorum getirerek operasyon üzerine sohbet ediyorlardı. Sabah çay içmeye fırsat bulamadıkları için hemen çay yapmaya koyuldular. Çayı yeni demlemişlerdi ki Almus tarafından helikopter sesleri gelmeye başladı. Birkaç dakika sonra helikopter Yeşilırmak vadisi boyunca önlerinden geçti. Helikopter koordinat istiyordu. Anlaşılan indirme yapacaktı. Herkes yeniden heyecanlanmıştı. Helikopter doğrudan barınak alanının olduğu yere yönelmişti. İndirme yapıp geri Almus'a dönüyor ve yeniden yüklenmek üzere aynı yere gidiyordu. Gerillalar tedirgin olmuştu. Helikopter temas olmadığı sürece devreye girmezdi genelde. Sıcak bir temas olduğu açıktı. Çünkü helikopter, telsizden anlaşıldığına göre ayrı ayrı yerlere indirme yapıyordu. Alan tutuluyordu.

Gerilla birliğinin içine ateş düşmüştü. Operasyona maruz kalanlar yoldaşlarıydı. Bir hafta olmuştu ayrıralı. Helikopterin yoğun çalışmaları endişeleri artırmıştı. Onlarca soru geliyordu akıllara. Ama hiçbir faydası yoktu. Çünkü verebilecekleri cevap ihtimal ve yorumlardı. Bilinmezlik halinin yarattığı bir iç sıkıntısı yaşanıyor. Çayları ellerinde kalmıştı. Düşmanın sabahın erken saatlerinde yönelmesi, somut bir bilgiyle hareket ettiğine işaret etti. Böylesi düşünceler kaygıyı daha da büyütüyordu.

Coşkuyla başlayan bir sürecin ilk sıkıntıları yaşanıyor. Yaşamın devinimi böyleydi. İç içe geçmiş birçok duygu aynı anda yaşanıyor. Çarpışmaya girip kaybetmenin yürek dağıtıcı acısını da kayıplar verdiren görkemli bir gerilla vuruşunun sevincini de yaşamak mümkün.

Savaş ortamında kimi zaman, bir an içinde yaşanan şeyler onlarca yılda yaşananlara bedel olabiliyor. Buna hazır olmak düşünsel anlamda mümkündür. Lakin hayatın akışı içinde yani her şey yaşanırken hiç de böyle olmadığını görebiliyor insan. Henüz işlenmemiş yönleriyle yüzleşiyor çünkü. Hazır olmanın gerçek özülüyle karşılaşmadan duyguları devrimcileştirmek, çelikleştirmek zordur. Yaşananlar her şeyi sürekli olarak gerçeğe daha yakın tanımlamaya, anlaşılır kılmaya ortam hazırlıyordu. Moral unsurları da bu zeminde şekilleniyordu.

Herkesteki düşünceli hal, birlik komutanının dikkatinden kaçmıyordu. Gün boyu radyodan haberler dinlenmişti, ancak bir şey yansımamıştı. Bu bir yanıyla iyiydi. Operasyonda düşman bir şey elde edememişti.

Her şeye rağmen yine de bir bilinmezlik, endişe ve cevap arayışı vardı. Birlik komutanı gerilla birliğini toplayarak *“Yoldaşlar, biliyorsunuz bu yaz dönemi oldukça yoğun geçecek. Düşman Tokat'ta yeni bir yapılanmaya gitti. Bölge Komutanlığı Tokat'a kaydırıldı. Bu daha fazla güç ve yönelim demektir. Operasyonlarıyla, pusu faaliyetleriyle, istihbarat toplama ve istihbarata vereceği ağırlıkla, yapacağı anti-propaganda çalışmalarıyla, köylülere yönelik baskı ve dayatmalarıyla koruculuğu biraz daha öne çıkarma çabalarıyla ve daha bir dizi pratik adımlarıyla düşman yüklenecek. Bunu biliyoruz. Bizler hem bu yönelimi boşa çıkaracak hem de hedeflediğimiz çalışmaları yapacağız. Asıl görevimiz kitle çalışmasıdır. Hazırladığımız bildirileri dağıtmak, insanlara bunların içeriğini kavratmak ve bunun için bir dizi toplantı yapmak zorundayız. Bu süreçte görevlerimize yoğunlaşmamız çok önemli. Onun için duyarlılığımızı, her anımızda canlı tutmalıyız.*

Bugün muhtemelen yoldaşlarımız bir operasyonun içinde kaldılar. Henüz bir şey öğrenemedik. Ama yoldaşlarımızın operasyonu boşa çıkacaklarına inanıyorum. Araziye vakıflar, yapraklar açmıştır, iyi bir örtü oluşturur. Bu da manevralarına kolaylık sağlar. Ayrıca tecrübeli yoldaşlar da var. Zaten haberlere bir şeylerin yansımaması da bunu gösteriyor. Bize düşen coşumuzu kaybetmemek ve yola devam etmek-

tir. Belirsizliklerle gelen endişe ve kaygılara kapılmamalıyız. Her şey bizim yükümüzdür. İyi ya da kötü, hayatın içinde var olan tüm unsurlara varız. Onlar bizim dinamiklerimizdir. Yarın sabah yola çıkacağız. Gündüz hareket edebildiğimiz kadar açtı yapraklar. O halde yarınların bizlerden beklentilerine yoğunlaşmalıyız. İlk günün sabırsızlığı gibi heyecanlı ve coşkulu olmalıyız yoldaşlar...” dedi. Bu konuşma ortamın havasını değiştirmişti. Süheyla aldığı sorumlulukların ne kadar önemli olduğunu bir kez daha hissetti.

Gerilla birliği içinde deneyimsiz yoldaşlar vardı. O kış gerillaya katılan ve doğrudan barınağa girenlerdi bunlar. Pratik faaliyetleri yoktu. Gece yürüyüşlerinde zorlanıyorlardı. Erken yoruluyor ve söyleniyorlardı. Kendilerini bıraktıkları da oluyordu. Birlik komutanı Süheyla’ya “*yoldaş, yürüyüş esnasında uygun arazilerde kimi komutlar vereceğim. Bilgin olsun. Yenilerin biraz tatbikata ihtiyaçları var. Refleksleri çok zayıf. Sen de ona göre davran*” dedi. Süheyla’nın hoşuna gitmişti.

Yürüyüş sırasında fırsatlardan yararlanarak epeyce tatbikat yapılmıştı. Yeniler ve deneyimsiz olanlar zorlanmıştı. Süheyla ilgiyle onları izlemeye çalışıyordu. Onların yanlışlarını ve kimi kişisel kaygılarının yansyışlarını gördükçe kendi ilk dönemleri aklına geliyordu. Gerillaya uzaklığın nasıl da basit davranışlar olarak ortaya çıktığını biliyordu. Kendine güldü. “*acemilik ötesi şeylermiş benimkiler*” dedi. Doğan onun neler düşündüğünü sezmişçesine “*kendi kendine gülüyorsun hemşire. Yoksa ilk günlerini mi anımsadın?*” diye sordu. Süheyla gülümser bir vaziyette başını sallamakla yetindi.

Süheyla oldukça titiz bir yoldaştı. Derli toplu olmaya, düzene ve temizliğe önem gösteriyordu. Öyle ki gerillaya ilk katıldığı günlerde giysilerim kirlenir diye yere bile oturmuyordu. Ya çantasına oturuyor ya da oturacağı zemini elden geçiriyordu. Üzerine birazcık toz geldiğinde veya hafif bir çamur buluştuğında hemen temizleniyordu. Her tarafın ıslak olduğu, yerlerin çamurlandığı zamanlarda bile sık sık mekaplarına bulaşan çamurları temizliyordu. Zaten sabun dayanmıyordu Süheyla’ya. Bütün anlatımlara rağmen ilk aylarda bu tutumunu

sürdüdü. Koşullar her şeyin fay hattı gibiydi. Sarsıyor, kırıyor, uygunsuzluğu mahkûm ediyordu. Süheyla da Karadeniz'in yağmuruna, çamuruna daha fazla direnç gösterememişti. Gerillanın toprakla haşır neşir olması kaçınılmazdı. Bu yüzden aşırı titizlik yaşamda karşılığını bulmuyordu. Titiz oluşu biraz da mesleğinden kaynaklıydı. Hemşire olması böyle davranmayı gerekli kılıyordu. Ama bu halini gerilla yaşamına göre yeniden düzenlemesi gerektiğini de biliyordu. Bu özellikleri askeri eğitime de yansiyordu. Tatbikat esnasında verilen tehlike komutuyla olduğu yere mevzilenmesi gerekirken o bunu yapmıyordu. O an bulunduğu yer sulu, çamurlu vb. ise oraya yatmak ya da çökmek yerine koşarak daha farklı bir mevzilenme yeri arıyordu. Tüm birlik mevzilenmişken Süheyla koşar adım uygun yer arıyordu. Askeri pratiğin sıcak ortamlarında bulunmadığı için tatbikat olarak bakıyor ve aykırı davranıyordu. Eğitim sorumlusu da özel ele alışlara başvuruyordu.

Barınak çevresinde 10 metre çapında gölcükler bulunuyordu. Kimi yerleri bataklık halindeydi. Derinliği fazla olmadığı için içinden yürünerek geçilebiliyordu. Komutan yürüyüş halindeki birliği gölden geçirirken Süheyla sudayken "çök veya yat" komutu veriyordu. Süheyla her defasında gölün dışına kaçıyor. Bütün denemelere aynı tepkiyi veriyordu. Bunun üzerine eğitim komutanı birliği gölün üzerinden geçirirken Süheyla tam gölün ortasına gelince birliğe dur komutu veriyor. Herkes duruyor. Peşinden de yat komutu veriyor. Süheyla çaresiz yatıyor. Ama yüz ifadesi inanılmaz oluyor. Kalktığında üzerine yapışmış yosunlar ve yosunların arasında kalmış kurbağa larvalarını görünce midesini tutarak oradan uzaklaşıyor. Her ne kadar bu noktada değişmiş olsa da gerillanın diline dolanmaktan kurtulamamıştı. Yoldaşlardan birisi "*yoldaş, aslında inanılmaz bir potansiyel var sende. Eğitimlerde gözledim seni. Çamurlu sulu yerlerden kaçıp kuru yerlere gidiyorsun ya, neredeyse bir çita kadar hızlı, çevik ve atılgan oluyorsun. Gerçekten o anki hızını normal mevzi değişimlerinde gösteremiyorsun. Her tarafı çamur olan bir alanda çatışmaya girsen kurşun hızına yetişemez, düşmanın tüm*

atışlarını karavanaya çıkarırsın. Ama güzel, çayırılı çimenli yerlerde ise keklik gibi avlarlar valla” diye takılıyordu.

Süheyla pratik düşünebiliyor, kendine güveniyordu. Aslında inisiyatifli olabiliyordu. Ama kendisinde tanımlayamadığı bir pasiflik içinden çıkamadığı da oluyordu. Pratiğin içinde bu özelliğini görüyordu. Bu da kendine müdahale şansı sunarak gelişmesini sağlıyordu. Artık askeri olarak da sorumluluklar alıyordu. Özellikle kadın yoldaşlarının bu yönlü görevler almasına seviniyordu. Mıntıka komutalıklarında yer alan kadın yoldaşlarımız vardı. Onlarla gurur duyuyordu. Kendi mıntıkasında Ayfer yoldaşın komutanlıkta yer alması Süheyla için ayrı bir önemdeydi. Çünkü Ayfer’le farklı bir ilişkileri ve paylaşımları vardı. İkisinin de Dersimli olması ta başından bir yakınlaşma sağlamıştı. Bir ara bu yüzden eleştirilere bile maruz kalmışlardı. Birbirlerine karşı ayrıcalıklı davranmaları, liberal kalmaları gerillanın gözünden kaçmıyordu. Daha sonra ilişkilerinin aşırılıklarını törpülemiş olsalar da belirli ölçülerde halen devam eden yanları da vardı. Bu zemin üzerinde şekillenen farklı bir bağlılık duygusu oluşmuştu. Birbirlerine karşı sevgileri de öyleydi.

Süheyla elinde ilaçlarıyla gerillaların arasında dolaşıyordu. Bazıları barınaktan yeni çıktığı için uzun yürüyüşlerin ilk günlerinde hamlamışlardı. Hemşire de kas gevşetici, ağrı kesici şeyler dağıtıyordu. Ayfer “*Süheyla, benim bacaklarım tutulmuş vaziyette. Galiba en çok hamlama bende oldu. Biliyorsun barınak öncesi de uzun süre hareketsizdim. En iyisi sen bana bir iğne yap. Birkaç gün sonra biz de ayrılacağız. İğne yapan da olmayacak*” dedi. Süheyla Ayfer’e bir tane ağrı kesici kas gevşetici iğne yaptı. İğne yapılması gereken birisi daha vardı, ama çok korkuyordu. Süheyla uzun uzun iğneden korkmaması gerektiğini anlatıyordu. Ayfer de dikkatle dinliyordu. Ayfer Süheyla’yı dinlerken bir yandan da gülüyordu. Süheyla dayanamadı Zazaca bir şeyler söyledi. Ayfer dışındakiler anlamadı ama Süheyla kızmıştı. Ayfer “*bakıyorum iğneden korkulmaması gerektiğini anlatıyorsun. Akluma 2000 yılında sana yapılan iğne geldi. Ona gülüyorum*” deyince Süheyla hemen konuyu değiştirdi.

Süheyla iğneden çok korkuyordu. Kendisine iğne yapılmasını istemiyordu. Ama herkese iğne yapıyor ve korkmamaları gerektiğini anlatıyordu. Bu yüzden kendisine gülünmesinin önüne geçemiyordu. Gerillaya katıldığı ilk yıl hastalanmıştı. İğne yapılması gerekiyordu ama Süheyla hiç yanaşmıyordu. Süheyla tavrında ısrar edince ilgilileri iğnenin kesinlikle yapılması kararı aldı. Gerillaya misafir olarak gelmiş olan bir partili vardı. İğne yapma konusunda da iddialıydı. Hemşireye mecburen iğne vurulacaktı artık. Korkmanın ötesinde hatta ağlamıştı bile. Misafir yoldaş inanılmaz biçimde hem pratik hem de hiç hissettirmeden iğneyi yapınca Süheyla şaşkınlığını gizleyememişti. Öyle ki Süheyla iğnenin canını yakacağını beklerken misafir “*tamam bitti, geçmiş olsun*” demişti. Misafir de hemşireye “*evet, şu an bir gol attım. Bir sıfır öndeyim*” deyip yerinden zıplayarak seviniyordu. O günden sonra Süheyla'nın iğneye karşı tutumu da değişmişti. Ama o halinin hatırlanmasını halen istemiyordu.

Her taraf yeşilin onlarca tonuyla tarifsiz bir güzelliğe bürünmüştü. Mayıs ayı tüm bereketi ile fişkırdıyordu topraktan. Ormanların içi bin bir çiçek kokusuyla insana güzel duygular yaşatıyordu. Yaprakların açmış olması herkesin ortak sevinciydi. Bir grup gerilla başka bir görev için ayrılmıştı. Birkaç gün sonra buluşacaklardı. Geride kalanlar da köylere, mezralara girip bildiri dağıtıp, propaganda yapacaklardı. Her yerde hareketlilik artmıştı. Dumanlı'nın eteğindeki köylülerin tarımsal arazisi yok denecek kadar azdı. Köylerin kurulduğu yerler genellikle ormana yakındı. Tarlaları çok azdı. Evlerinin sağında solunda sebze ihtiyaçlarını karşılamaya bile yetmeyecek kadar az bahçeleri, bostanları vardı. Bir yandan onlarla uğraşılıyor bir yandan da yaylaya çıkmaya hazırlanıyorlardı. Yaylacılık da büyük çaplı değildi. 3-5 koyunu, bir ineği olan da çıkıyordu, 50-100 koyunu olan da. Hayvanları yaylada daha rahat otlatıyorlardı. Pek zamanlarını da almıyordu. Çoğu bu yüzden çıkıyordu yaylaya. Elde ettikleri peynir, yağ vs. de kendilerine ve şehirlerde olan çocuklarına zor yetiyordu.

Yaşamları kolay değildi. Geçimleri zordu. Ama köy ortamının sağ-

ladığı kimi olanaklara dayanarak ayakta kalmaya çalışıyorlardı. Parça parça elde ettikleriyle iki yakalarını bir araya getirmeye çalışıyorlardı. Parçalı bir ekonomik düzensizlik içinde geçinmenin, yaşamlarını sürdürmenin yolunu arıyorlardı hep. Almus köylüsünün genel hali de böyleydi. Bir yanları şehirdeydi köylülerin. Özellikle genç nüfus. Köylerde kalanlar ağırlıklı olarak yaşlılardı. Karşılıklı birbirlerine dayanak olup hayatın yükünü taşımaya çalışıyorlardı.

Süheyla çoğu zaman bunları düşünüyordu. Bazen de Dersim’le oraların köyleri ve yaylaları ile kıyaslamalar yapıyordu. Giresun’da, Ordu’da, Tokat’ta ve Sivas’ta yaylara ve köylere gitmişti. Özellikle Giresun ve Ordu’nun yaylalarını görünce şaşırıyordu. Yaylalarda elektrik, telefon, beton evler vardı. Kimisi oldukça lükstü. Ve her türlü aracın rahatlıkla gidip geleceği yollar –hatta kimisi asfalt- bulunmaktaydı. Oysa Dersim’de ilçeler arasındaki yollar bile böyle değildi. Devletin özel muamelesini biliyordu elbette. Ama yine de kafasına takılıyordu her zaman. Almus’un yoksul dediğimiz köyüyle Dersim’in yoksul köylüsü arasında inanılmaz farklar vardı.

“Dumanlı’nın köylerinde gerçekten çok yoksul var. Ama dinamikleri farklı. Yani Türkiye Kürdistanı’ndaki yoksullar gibi en azından sistemi sorgulayan bir yaklaşımlarının olmamasını anlamıyorum” diyordu. Doğan da benzer düşünceler taşıyordu. Belki Dersim’i, Türkiye Kürdistanı’nı yakından bilmiyordu. Fakat sahip olduklarıyla da olsa bir muhasebe yapıyordu. *“Söylediklerin bir gerçeklik yoldaş. Ülkemizde neredeyse her bölgenin yoksulları arasında fark var. Ege’nin yoksul köylüsü ile Tokat Almus’unukiler arasında fark var. Bize düşen her somut durumun çelişkisini doğru tahlil etmektir. Ekonomik sosyal farklılıklar ağıyla örüldür ülkemiz. Her yerin dinamikleri de ayrı olacaktır. Ege’de tütün üreticileri meydanlara çıkıp haklarını ararken Dersim’deki sistemle çelişkisinin az çok farkında olduğu için yerine göre silahını alıp savaşıyor. Ama Almus’taki ise daha muhafazakâr, tutucu ve devletçi. Sömürünün, yoksulluğun farkındadır. Söylediklerimize de hak verirler. Hatta daha da fazlasını söylerler. Yine de hallerine şük-*

rederek kayıtsız kalmayı tercih ederler. Siyasal bilinç burada devreye girer. Biz bu düşünceleri değiştirmek için çalışacağız. Kolay değil, önemli bir emek istiyor. Her şeye rağmen her yerin yoksulları gerilaya en yakın kesimleri oluşturuyor” diye düşüncelerini belirtti. Bir süre bu sohbet devam etti. Ta ki akşamüzeri birlik komutanının “Yoldaşlar sonra devam ederiz. Akşam mezraya ineceğiz. Erkenden çıkalım ki, köyü denetleyelim. Zaten orman içinde. O yüzden daha yakın gözetleme fırsatımız olacak” demesine kadar. Herkes köye gitmenin sevinciyle hemen hazırlanmaya başladı. Süheyla “hangi mezraya gideceğiz?” diye sordu. Birlik komutanı “Arısu köyünün Altıdam mezrasına gideceğiz” dedi. Burası 1992 yılında Tuncay Çarıkçioğlu’nun şehit düştüğü köye bağlı bir mezraydı. Zaten Dumanlı’nın her köyünde bir mücadele anısı vardır. Birçok devrimci şehit düşmüştü Dumanlı’da. Gerillalar o noktalara geldiklerinde düşenleri anarlar, çatışmalarını yeneden anlatırlardı.

19 Mayıs akşamına doğru yola koyuldular. Süheyla her zamanki gibi sağlık çantasını yanına almıştı. Gidecekleri mezrada yaşlılar vardı hep. Önceki yıllardan tanıyorlardı birbirlerini. Süheyla’nın hemşire olması özellikle köylü kadınlarda ilgi uyandırıyor. Süheyla da onların tansiyonlarını ölçer, ateşlerine bakar, sağlık sorunlarını dinler, kimi önerilerde bulunurdu. Bazen de iğne yapardı. Bunların yapıyor olması bile kadınlar için çok önemliydi. Çünkü bırakın doktora gitmeyi ilçeye dahi gitmeleri kolay olmuyordu.

Süheyla heyecanlı heyecanlı yürüyordu. Doğan da arada bir müdahale ediyor, uyarılarda bulunuyordu. Mezranın üzerinde yüksek bir kayalık vardı. Burası çok stratejikti. Vadiyi, mezarları ve yollarını denetlemek için en uygun noktaydı. Düşman da sık sık takılıyordu oraya. Öncüler dikkatlice o noktaya yaklaşıp denetlemeyi yaptılar. Aynı zamanda yayladan gelen yol da oradan geçecek mezarlara iniyordu. Kayalığa yerleştiler, uzun süre gözetlediler. Her taraf ormanlık olduğu için açık verme ihtimalleri zayıftı. Hava kararana kadar beklediler. Çevreden emin olunca mezraya doğru ilerlediler.

Gerillalar mezraya vardıklarında sanki yaşamın bütün izlerinin yok olduğu bir sessizlikle karşılaştılar. Biraz tedirgin oldular. Bir süre mezrayı dinlediler, gözetlediler. Evlerde ışıklar yanıyordu. Ama bu sessizlik niyeydi? Bir saat öncesine kadar yaşlılar ağır aheste ortalıkta dolaşıyor, bir şeyler yapıyorlardı. Şimdi ise tuhaf bir dinginlik hâkimdi. Kötü bir şeylerin varlığını hissettiren bir sessizlik çökmüştü mezraya. Doğan mevzilendiği bahçe duvarının dibinden çıkıp Süheyla'nın yanına gitti. *“Yoldaş yavaş yavaş ilerleyelim. İkimiz gideceğiz, grup daha sonra gelecek”* dedi. Süheyla *“niye bu kadar sessizler?”* diye sordu. Doğan *“biliyorsun, hepsi çok yaşlı, erkenden yoruluyorlar. Akşam olunca da erkenden yatıyorlar. Ne yapsınlar? Bizim köyün yaşlıları da böyledir. En azından yakın çevremizde bir şey yok. Etraf güvenli görünüyor. Hadi gidelim yoldaş”* dedi ve mezranın ilk evine gitti. Yaşlılar her zamanki gibi biraz sevinç biraz da kaygıyla karşıladı onları. Bu defa biraz daha fazla telaşlıydılar. *“çocuklar bugün sabahın erken saatlerinde 15-20 kişilik bir asker grubu yayla yolundan gelip aşağıya asfalt yoluna doğru gittiler. Herhalde gelececeklerdi bir yerde. Ayrıca akşamüzeri de başka bir grup geçti. Buraları boş bırakmıyorlar nedense”* diye bilgi verdiler. Doğan durumu hemen birlik komutanına ilettili. Düşmanın çevrede sık görülmesi iyiye işaret değildi. Çevrede başka bir yapının gerillaları olabilir diye düşündüler. Mezrada birkaç eve uğrayıp geri dönmeye karar verdiler. Yaşlı bir amca; *“Buralar tekin değil çocuklar. Sizden önce gelen giden de olmadı. Ama asker boşuna gelmese gerek. Bizler sadece dönüşlerini görüyoruz. Çok dikkatli olun. Köyün üstündeki kayalığa dikkat edin. Biliyorsunuz siz de, oralarda hep yedikleri içtikleri şeylerin artıkları var. Uzak gidin oralardan”* dedi. Doğan da içi rahat etsin diye; *“merak etme amca, biz gelirken oraları kontrol ettik. Temizdi, bir şey yoktu”* diyerek yanıt verdi.

Düşmanın hareketliliği iyi değildi. Gerillalar farkında olmadıkları bir açık vermiş olabileceklerini düşündüler. Geldikleri yolun güvenli olabileceğini düşünerek aynı patikadan mezradan uzaklaştılar. Hızla kayalı noktaya doğru çıkıyorlardı. Ormanın içi çok karanlıktı. Gök yüzü pırıl pırıldı ama yapraklar yer ile gök arasında bir yerde gibiydi.

Gökyüzünün aydınlığını engelliyordu. İnsan ancak yakın mesafede önündekinin silüetini seçebiliyordu. Gerillalar daha çok öndekinin ayak seslerini takip ederek yürüyebiliyordu.

Süheyla çok dikkatli bir şekilde ilerliyordu. Bir an evvel kayalı tepeye ulaşmak istiyordu. Sık sık durup ses dinliyordu. Tepeye yaklaşmışlardı. Doğan da birkaç adım gerisindeydi. Süheyla bir anda durdu. Doğan hemen fark etti ve arkasını uyararak çöktü. Tüm grubun durması ve sessiz bir ortamın oluşması zaman almıştı. Süheyla bu durumdan rahatsız oldu. Algıladığı bir sesi netleştirememişti. Çünkü grup durana kadar ses de kaybolmuştu. Birkaç dakika öylece beklediler, ses dinlediler. Doğan “*ne oldu yoldaş?*” diye sordu. Süheyla “*anlayamadım ama önden bir çıtırtı aldım, sanki bir şeyler yerlere sürünür gibiydi, netleştiremedim yoldaş*” dedi. Tepeden hafif bir rüzgâr esiyordu. Birbirine çarpan ağaç dallarından sesler geliyordu. Sağda solda küçük hayvanların yürüme sesleri vardı. Başka da bir ses yoktu. Doğan “*tepeye yaklaştık, tam kayalığa çıkmadan düzleşen bir yer var, sen de fark edersin, oraya gelince patikadan çık, ormanın içinden devam edelim. Böylece kayalığa uğramamış oluruz*” diye bilgilendirdi Süheyla’yı.

Süheyla soğukkanlıydı. Özellikle çatışma anlarında kendine güven duygusuyla hareket etmesini biliyordu. Düşman karşısındaki netliği hoşuna gidiyordu. O yüzden yürürken bile bazen çatışma hayalleri kurardı. Kendini bir karşılaşma anının kurgusu içine kaptırır ve düşlediği tavırları sergilemenin yoğunluğu içine dalardı. Bazen de yaşadığı çatışmaları anımsar, keşke şöyle davransaydım diye eksik kaldığını düşündüğü noktalarda hayıflanırdı. Öncülük süresince de birçok düşler kurmuştu. Çoğu düşleri düşmanla ani karşılaşmalar veya düşmanın pusularını fark edip silahını ilk kullanan olmanın değişik davranışları üzerineydi. Yine silahı elinde sanki içine doğmuşçasına çatışmanın ortasına doğru ilerliyor gibiydi. Emniyetini açmış, namlusu önüne bakar vaziyette dikkatle ilerliyordu. Ama pusular karanlıktır. Ölüm taşıyan yüzünü karanlıkların içinde saklayarak yaşamları çalardı. Aniden patlayan silahlarla gecenin sessizliği paramparça olmuştu.

Sanki bütün namlular aynı anda Süheyla'yı hedef almıştı. Ölüm çok hızlı gelmişti. Ölüm kusan namlular on metre kadar uzaklıktaydı. Süheyla Doğan'ın birkaç adım önüne düştü. Doğan ilk ateşte yere yatıp kalın bir ağacı mevzi edindi. Anında karşılık verdi düşmana. Yeri sağlamdı. Gürgen ağaçları bir kaya kadar sert dururdu. Şarjörü hemen boşalmıştı. Bir yandan yeni şarjörünü takıyor diğer yandan da Süheyla'ya sesleniyordu. Ama Süheyla'dan hiçbir yaşam belirtisi gelmiyordu. Düşman aydınlatmaları atınca Süheyla'nın yüzükoyun yattığını gördü. İçini büyük bir acı kapladı. Öfkesi büyüdü. Düşman yoğun yükleniyordu. Tüm birlik tehlikedeydi. Biraz olsun fırsat yaratmak gerekiyordu. Aceleyle teçhizatından tüfek bombalarını çıkardı. Bomba atarı silahına takılıydı zaten. Hemen bombayı yerleştirdi ve makinelinin olduğu yere doğru ateşledi. Hemen diğerini yerleştirdi. Peşi sıra onu da ateşledi. Aynı anda da “*çekilin yoldaşlar*” diye bağırdı. Düşman hiç beklemediği bir karşı koyuşa tanık olunca bir an için şaşkınlığa uğradı. Ateş yoğunluğunu hemen azaltıp, kendi dertlerine düşmüşlerdi. Doğan bu boşluktan faydalanıp Süheyla'nın yanına doğru atıldı. Bu defa da düşman tüfek bombalarını kullanmaya başlamıştı. Doğan tekrar mevzisine döndü.

Süheyla'nın şehit düştüğünden emindi. Çaresi yoktu. Geri çekilmek zorundaydı. Düşman yerini tespit etmişti. O yüzden aynı noktaya yükleniyordu. Doğan ağaçları siper ederek geri doğru çekildi. Ama ne ayakları kendinindi ne de gövdesi. Sanki bedeninden ayrılmışçasına giden cansız bir ruh gibiydi. Düşman bir yanını söküp almıştı adeta. “*Doğan Doğan*” diye arkasından gelen sesleri duyunca oraya yöneldi. Ateş hattının dışına çıkmışlardı. Düşman ise halen ateş ediyordu. Geridekiler Süheyla'yı sordular. “Düştü” kelimesinin ürkütücü, can yakıcı soğukluğu ile yüzleşmek zorunda kaldılar. Mayıs sıcaklığının yaşandığı o günlerde bir ölümün acısı daha eklenmişti yüreklerine. Ayakları mı onları götürüyordu yoksa yollar mı onları sürüklüyordu bilmiyorlardı. Düşe kalka derelerden tepelerden giderek bilinmedik yerlerden yol aldılar. Dumanlı'nın eteklerinde bir mezar taşı daha adlanmıştı.

Emel Kılınç Dersim'in sancılı topraklarında doğmuştu. Acı, keder ve destansı direnişleriyle kahramanlıklar yaratan o topraklarda büyümüşü. Soluduğu havada, içtiği suda hissettiği rüzgarlarından almıştı o toprakların baş eğmezlik ruhunu. Konuşulan, anlatılan ve masal tadında dillendirilen yaşamları dinlemişti. Yaşlısı, genci, çocuğu, kadını, bebesi fark etmiyordu... Aynı kara yazgının içinde doğmuş, büyümüş ve tadına varamadan sökülüp alınmıştı yaşamlardan. Doğan her çocuk onların geride bıraktığı çığlıkların, acıların ve yasların içine karışırđı. Emel de o toprakların dile gelip konuştuğu gerçeklerle tanımıştı hayatı. Düşlerini kurduğu bir gelecek için sözü vardı. Ve en güzel baharında bile olsa kavgasına ve yoldaşlarına olan bağlılığı ile sevgisi ile yine en güzel yanlarını bırakarak ayrıldı. Ölüm soğuk olsa da yarınlara sıcak düşlerinde yerini almıştı. Geride kalanların düşlerinde bir top ışık olmuştu artık. Tıpkı ismini aldığı Süheyla Dağdeviren yoldaşı gibi...

Ateş sıcaklığında yaşamlar

*alnını
dağ ateşiyle ısıtan
yüzünü
kanla yıkayan dostum
senin
uyurken dudağında gülümseyen bordo gül
benim kalbimi harmanlayan isyan olsun
şimdi dingin gövdende
uğultuyla büyüyen sessizlik
bir gün benim elimde
patlamaya sabırsız mavzer olsun
başını omzuma yasla
göğsümde taşıyayım seni
gövdem gövdene can olsun
(Arkadaş Z. Özger)*

Ateşin yeri bir başkadır gerillalarda. Gündelik ihtiyaçların karşılanması dışında anlamlar taşır. Halkın bir sözü vardır; “Her kütüğün başına karınca toplanmaz” diye. Ateşin yeri, etkisi bu sözün de ötesindedir. Bir çekim merkezi gibidir. Herkesi başına toplar.

Ateş, varlığıyla ayrı bir ortam yaratır. Sıcaklığıyla, etrafında toplananları kucaklar. Yüzleri güldürür, tebessümlere kaynaklık eder. Kaynaştırır, paylaşımlara zemin sunar. Her mevsim ayrı bir güzelliكتedir, ayrı bir tat verir. Mevsimler yaz olsa da, bütün sabahların istisnasız beklenebidir ateş. Gerillalar, onunla uyanır, onunla yıkanır, onunla güne merhaba der. Canlılık, neşe ve hareketlilik getirir. Hele de korlaşmış közünün insanı başına çekmesi ve çevresini saranları çeşit çeşit sohbetlere davet etmesi en güzel yanındır. “*Köz başı sohbetleri*” denir gerillada. Ateşin sıcaklığıyla iç içe geçen gerillaların sıcaklığı en renkli sohbetlerin kapısını açar. Konuşulur, tartışılır, anlatılır vs... Kimi zaman gündelik bir gelişme kimi zaman askeri bir pratik kimi zaman yaşanmış ve anılara karışmış şeyler konuşulur. Özellikle gerilla anıları en çok tercih edilen konudur. Hele de bazı özgün gerillaların gülümseten, güldüren, düşündüren özellikleri ya da pratikleri ise çoğu zaman dile getirilen mevzular arasında yer alır.

Ateş başı sohbetlerinde en çok konuşulan, adından söz edilen veya kulakları çınlatılan gerillalardan birisi de istisnasız Duran’dı (Murat Arıcağ).

Uzun ve soğuk geçen sonbahar gecelerinde köz başları daha da revaçta olurdu. Yatmak isteyen olsa da yatamazdı. Zaten geceler çok uzundu. O yüzden zamanın belirli bir kısmı akşama doğru yakılan kocaman ateşlerle elde edilen köz başlarında geçirilirdi. Bir halka şeklinde sıkışılır köz başına ve ortamın havasına karışılırdı. İşte öylesine bir günde konu yine Duran’dan açılmıştı.

Rıza (Bülent Ertürk), “*Duran yoldaş, geçen sene Giresun’da Bektaş*

Yaylasına yakın başka bir yaylada çıkan çatışmada vardı. Yine unutulmaz izler bırakmıştı. Anlat da dinleyelim. Hem yeni yoldaşlar da var. Böyle-sine pratikleri dinlemeyi isterler, severler” diyerek Duran’ı kıvama getirmeye çalışıyordu. Duran, kendisinden söz edilmesinden ya da kendi pratikleri üzerine konuşulmasından rahatsız olmazdı. Her daim gülümser bir tavırla karşılardı. Bazen kendisi bazen de yoldaşları anlatırdı. O gün pek istekli değildi, canı sıkıyordu. *“Boş ver Rıza yoldaş, nasıl olsa anlatılmıştır. Tekrarlamaya gerek yok sanırım”* deyince yeni katılmış gerillalardan Özlem *“Duran yoldaş ben bilmiyorum, öğrenmek de istiyorum. Ayrıca her çatışmanın bir deneyim olduğunu ve alınacak dersler içerdiğini söylüyordun. Onun için anlatmalısın”* dedi.

Duran kıramazdı yoldaşlarını. Bir de yeni bir gerilla ise daha da hassas davranmaya çalışırdı. Sonunda anlatmaktan başka seçeneği olmadığını görür ve anlatırdı.

Duran’ın askeri pratiklerinde genelde bir orijinallik olurdu. Ne ilginç ki anormalliğin olmadığı pratiği neredeyse yoktur. Zaten Duran’ın farkı da buradan geliyordu. İlginç ve savaşın seyrine aykırı pratikleri vardı. Kara mizahlı pratikler yaşıyordu.

2002 yazında Giresun’da faaliyet yürüten gerilla birliği içinde yer alıyor Duran. Birlik iki ayrı grup şeklinde farklı yaylalara giriyorlar. Duran’ın içinde bulunduğu grup, ormana fazla uzak olmayan yaylaya, hava karamadan önce giriyor. Yaylaya girerlerken, yayla sakinlerinden bazıları bunları önceden görüyor ve ihbar etmesi için birilerini gönderiyorlar. Yaylaya yarım saatlik mesafede bulunan Bektaş Yaylası’ndaki karakola ihbar bilgisi veriliyor. Gerillaların durumdan haberi olmuyor. Yaylaya giriyorlar. Yaylacıların hareketlerinde bir gariplik olduğu anlaşılıyor. Hatta öyle ki yaylacılardan birisi, ihbar edildiklerini söylüyor. Bunun üzerine durum netleştirilmeye çalışılıyor. O esnada diğer yayladaki özel harekât timleri noktaya ulaşıyor. Duran, dışarıda nöbet tutuyor. Yaylanın üst taraftan sarıldığını fark ediyor ve evdekileri uyarıyor. Gerillalar evden çıktığı anda çatışma başlıyor.

Duran, nöbet yerinde iyi bir mevziye yerleşerek karşılık veriyor.

Diğer gerillalar ise Duran'ın geri çekildiğini düşünerek yayladan çıkıyorlar. Duran'ın durumdan haberi olmuyor. Halen çatışıyor. Bir süre sonra düşmanın konumlandığı yerlerden “*Murat, Murat bekle, yardıma geliyoruz*” gibi bağrışmalar duyuyor Duran. Kendi kendine “*Halla, halla! Bu yoldaşlar ne diye gerçek ismimle sesleniyorlar ki*” diye düşünüyor. Hatta seslerin geldiği yöne doğru gitmeye yelteniyor. Oysa kendisinin ateş ettiği yerden geliyor sesler yani düşman mevzilerinden. O anın heyecanıyla durumu algılayamıyor. Son anda aldığı başka konuşmalarla anlıyor meseleyi ve bulunduğu mevziden çıkarak çatışma alanından uzaklaşıyor. Daha sonradan öğrenildiğinde Murat adlı bir özel harekât unsuru yaralanıyor, konuşmalar da onun üzerinden yapılıyor.

Duran, o gün yine yalnız düşüyor. Ama ilginçtir ki bir şekilde de birliğini buluyor. Murat diye geçen konuşmalar ve Duran'ın o seslere doğru gitmeye kalkması ise gerillanın renkli sohbetlerinin demirbaş anlatımları arasında yerini almıştı.

Rıza, istisnasız olarak Duran'a takılmak için her zaman bir konu bulurdu. Aralarında farklı bir ilişki bulunuyordu. Zorlu ikili gibiydiler. Hem aykırılıkları vardı hem de ilginç bir uyumları. Sürekli didişirlerdi. Ama bu, tatlı sert bir tarzda olurdu. Birbirlerinin özelliklerini hedef alırlar, kırmadan, incitmeden atışırldı. Bazen ölçüyü de kaçırdırlardı. Özellikle de Rıza, kimi zaman ayarsız olabiliyordu.

Rıza, “*Duran yoldaş, bir yıl içinde üç kez çatışmaya girdin üçünde de tek düşmüşsün. Kaybolmak senin alınyazında var herhalde. Gerçi bazen çatışmalara girmeden de kayboluyorsun. Ama ne yapıp edip, gerillaları yine de buluyorsun. Vallahi çok özelsin. Kimse senin gibi yapamaz. Yani hem kaybolmayı beceremez hem de bulmayı*” deyince gerillaları güldüren renkliliğe dahil oluyorlardı. Duran “*Ne yapayım Rıza yoldaş, ben de anlamıyorum bazı şeyleri. Bir tuhaflık olduğu açık. Savaşın acımasız seyirine aykırıyım herhalde. Ama yine de hayatta kalıyorum. Bunun nasıl olduğunu da bilmiyorum*” diyerek hem durumunu anlatıyor hem de bir ölçüde hayıflanıp, sitem ediyordu.

Rıza “*Aslında komutanlığa önermek lazım, seni birlik içinde bir yol-*

daşa zimmetlemeliyiz. Yoksa kaybolup gideceksin vallahi” diyerek iyice Duran’ın üzerine gidiyordu. Duran bazen aldırış etmiyordu. Askeri gerçekliğini biliyordu. Niyet olarak daha fazlasını, daha iyisini yapmak istiyordu. Ama o noktaya ulaşamıyordu. Askeri olarak belirli bir düzeyin ötesine geçemiyordu. Çabası da oluyordu. Bazen yoğunlaşıyor, farklı şeyler yapmayı deniyordu. Her defasında yine kendi sınırlarına dayanıp geri duruyordu.

Savaşmak istiyor, daha yetkin bir gerilla olabilmeyi hedefliyordu. Kafası açık ve netti. Zaten girdiği çatışmalarda kendine has soğukkanlılığı ile gerekli tavrı koyardı. Ölüm kalım kaygısına pek kapılmazdı. Sonuna kadar çatışır, sonra da çıkar giderdi. Ama pratik düşünemez, yeterince inisiyatifli olamazdı. Garip ve aykırı kararlar verir, ona göre davranırdı. Öyle ki bir görev esnasında orman içinden ilerlerken aniden düşmanla karşılaşıyorlar. İki kişiler. Duran, önlerinde oturmuş, silahlarına uzak ve yemek yiyen pusu timini görüyor. Düşman da şaşkın. Karşılarında aniden iki gerilla görüyorlar ve apansız olarak yakalanmış olmalarının şaşkınlığını yaşıyorlar. Düşman unsurlarından birisi, yanındakine eliyle işaret ederek *“silahımı uzat”* diyor. Duran elinde silah, olup-biteni izliyor. Halen durumu algılayamıyor. Düşmanı öyle bir pozisyonda göreceğini ummadığı için o anda kafasında *“Bunlar ormanda çalışanlar mı yoksa?”* diye ilginç düşünceler geçiyor.

Düşman silaha davranınca kendine geliyor. Hemen yere atlıyor, karışıklık vermeye çalışıyor. Yanındaki gerillayla kopuyorlar. Duran ilk karşılaşmanın olduğu yerden 20-30 metre uzaklaşıyor ve sık bir çalığın içine giriyor. Düşman çevreyi rastgele tarıyor. Duran ise sessizce gizlendiği yerde bekliyor. Düşman unsurları çevresinde cirit atıyor. O ise hiç kıpırdamadan beklemeye devam ediyor. Alana helikopterler indirme yapıyor, güç kaydırılıyor. Duran her şeyi duyuyor. Düşman, Duran’a çok yakın olmasına rağmen göremiyor. Bir süre sonra alana operasyon başlayınca oradan uzaklaşıyorlar. Duran saatlerce yatıyor orada. Sağından solundan uçuşan mermilere rağmen orada kalıyor. Yine tek düşüyor. Her zamanki gibi alandan çıkıp birliğini buluyor.

Duran'ın pratikleri konuşuldukça yeniler, “*aslında epeyce tecrüben varmış Duran yoldaş. Epeyce farklı şeyler yaşamışsın. Öğrenilecek, ders çıkartılacak bir sürü pratiğin var*” diyorlardı. Duran ise yeterince öğrenemediğini biliyordu. En azından öyle düşünüyordu. Belki yeterince öğrenemiyordu ama kaba yanlarını görüyordu. Öyle olsa da gerillalar, yaşananları dinleyerek bir şeyler çıkarmaya çalışıyordu. Gerillalardan Ünal “*Duran yoldaş, her ne kadar olumsuz şeyler yaşamış olsa da asıl öğrenilecekler onun içindedir. Sen anlatmaktan çekinmemelisin. Bizler için tecrübe oluyor anlatılanlar*” deyince, Rıza yine bütün hışımıyla konuşmalara dahil olmaktan kendini alıkoyamıyordu, “*yoldaşlar, Duran yoldaş kendisi öğrenemiyor ki yaşadıklarından, siz nasıl öğreneceksiniz? Çünkü normal şeyler yaşamıyor*” diyerek yine soğuk bir espri yapmıştı. Duran da alışık olduğu için Rıza'nın taşlamalarına gülüyordu. Bunun üzerine Rıza, Duran'ın 2002 sonbaharında yaşadığı pratiği anlatarak düşüncelerini örneklendirmeye uğraşıyordu.

2002 sonbaharına doğru Duran yine çok ilginç şeyler yaşamıştı. Sivas-Ordu güzergâhında faaliyet yürüten mıntıkadaydı. Mıntika birliği Ordu-Mesudiye tarafındaki köylerde, yaylalarda propaganda çalışması yapıyor. Gecedен yol alıp bir yerlerde konaklıyorlar. Sabah da su bakmak için çevreye keşfe çıkıyorlar. Duran da su bakan birimde yer alıyor. Birim, konaklama yerinden 100-150 metre uzaklaşınca kendilerine doğru gelmekte olan düşman kolunu görüyor. Hemen mevzileniyorlar. Birim sorumlusu Duran'a “*yoldaş, hemen konaklama yerine git. Herkes toparlansın, hazır olsun. Biz de düşmanın yönelimini netleştirip geliyoruz*” diyor. Duran hızla konaklama yerine doğru gidiyor. Yine zor olanı başarıyor. Konaklama yerini bulamıyor. Çok ters yönle doğru gidiyor ki mesafe epeyce açıldığı için seslenmesine rağmen kimse sesini de duymıyor. Düşmanın konaklama yerine doğru yönelmesinden kaynaklı mıntika komutanı birliği topluyor. Hemen Duran'ı aramak için de birim görevlendiriyor. Bütün çabalara rağmen Duran bulunamıyor. Duran da grubu bulamıyor. Düşman operasyonu risklerine rağmen Duran epeyce aransa da sonuç değişmiyor. Muhtemel buluşabilme noktalarına notlar

bırakılıyor. Duran, o noktaları da bulamıyor. Yalnız düşüyor. Çantası da olmadığı için birçok ihtiyaçtan da mahrum kalıyor. Günlerce sıkıntı çekiyor. En sonunda mıntıka birliğini bulabilme umudunu iyice yitirince, bir ayı geçkin bir zaman önce Tokat-Reşadiye tarafından ayrıldıkları ana birliği bulmaya karar veriyor.

Aç, susuz, alabildiğine bitkin bir halde bilmediği arazilerde dolaşıyor. Duran'ın arazi bilgisi, yönü genelde sorunludur. O yanına rağmen pes etmiyor. Tahmini bilgilerle hareket ederek Reşadiye tarafına geçiyor. O süre içerisinde birçok zorluk yaşıyor. Bir çobandan giysi temin ediyor, az bir ekmek buluyor ve onu da azami düzeyde idareli kullanarak yol almaya çalışıyor. Gece uyuyarak gündüz yol alarak hedeflediği yere ulaşmaya çalışıyor.

Bir gece vakti, ana birlikten bir gerilla birimi randevuya iniyor. Randevu yerini Duran daha önceden biliyor. Ama başka bir hattan gelip de bulabilme ihtimali ise çok zayıf olarak düşünülüyor. Ama öyle olmuyor. Duran yorgunluktan bitmiş bir halde aniden randevu noktasına çıkıyor. Gerillaların son anda tanınmasıyla kurşun yağmuruna tutulmaktan kurtuluyor. Oraya nasıl ve nereden geldiğini dahi bilmiyor. Herkes şaşkınlık yaşıyor. Duran'ı karşılarında gördüklerinde ne diyeceklerini bilmiyorlar. Zayıflamış, çökmüş, bitkin bir Duran'la karşılaşıyorlar. Duran'dan bilgileri alınca durum anlaşılıyor. Ama ne Duran ne diğerleri Duran'ın oraya nasıl geldiğini kolay kolay anlayamıyor. Duran kendisi de inanamıyor nasıl olup da o noktayı bulabildiğine. Öyle ki Duran'a soruyor gerillalar, “Mesudiye'den Reşadiye'ye hem de Kelkit'in öte yakasına nasıl geldin? Nasıl bir güzergah kullandın?” diye. Duran yeterli cevap veremiyor. Kimi şeyleri bile hatırlamakta zorlanıyor.

Duran'ın kendine has bir pratiği de oydu. İlk defa duyan gerillalar “Gerçekten kaybolman da bulman da en zor olanı. Hele de arazi bilgilerin zayıf olmasına rağmen gerillaları buluşunu anlayabilmek kolay değil” diyordu. Rıza yine her zamanki gibi espri yapmaya çalışarak gecenin sohbetine son noktayı koyuyordu. Yenilere “yoldaşlar, siz, siz olun kaybolmayın. Hani, ola ki kayboldunuz, Duran'la kaybolun. Duran yol-

daş ne yapar eder, gerillaları bulur. Yoldaşları olmasa da başka bir örgütün gerillalarını bulur. Pusula gibi adam. Pusulası tek yönü gösterir; gerillaları. O yüzden bulmama şansı yok” diyerek yine ortamı renklendiriyor, gecenin neşesi oluyordu.

Gerillada her dönem Duran gibi hatta Duran’dan da öte özgünlükleri olan -ki Umut İl en çarpıcısıdır- kişiler bulunuyordu. Onların kimi özellikleri yapısaldı. Ortalamadan farklı yönleri vardı. Düşünüş sistemleri farklı çalışıyor, farklı davranıyorlardı. Genel bazı tahliller onlara denk düşmüyordu. Sonuç itibarıyla gerillaydılar. Ve savaşıyorlardı. İdeolojik temelde asgari bir duruşları bulunuyordu. Kendi gerçekliklerine denk düşen kararlılıkları, cesaretleri, fedakârlıkları vardı. İnanıtları davanın parçası olabilmek için azami çaba gösteriyorlardı. Yaşadıkları olumsuzluklara rağmen dirençlerinden, sabırlarından yana diriliklerini koruyorlardı. Belki daha fazla şeyler yapmak istiyorlardı. Ama gerçeklikleri elvermiyordu. Buna rağmen gerilla alanında etkili olabilmekten de vazgeçmiyorlardı.

Duran o sıkıntılara rağmen inanılmaz derecede çalışkan ve özveriliydi ve hiçbir görevden kaçınmazdı. Kaygılarından uzak düşünürdü. Her türlü görevin içinde olmayı her zaman isterdi. İstedğine paralel olarak da katılır ve başarı için ne gerekiyorsa tereddüde düşmeksizin elinden geleni yapardı. Askeri alandaki yetmezliklerini bildiğinden diğer görevlere daha da güçlü sarılarak hem kendini faal tutar hem de sürecin, görevlerin bir parçası olabilmenin duygularıyla durumu telafi etmeye çalışırdı. Görevleri küçümsemezdi. Her görev için gereken neyse onu yapmaya özen gösterirdi. Zaten Rıza ile en büyük benzerlikleri de oydu. İkisi de çalışkandı. Birlikte hoş muhabbetler eşliğinde iş yapmayı seviyorlardı. Rıza’nın köylü özellikleri ve uyanıklıkları Duran’ın hoşuna giderdi. Duran’ın da öğrenci kökenli olmasına rağmen o gerçekliğinin dışındaki karakteri hoşuna giderdi.

Duran, İTÜ Maden Mühendisliği’nde okumuştı. Malatyalıydı ama ailesi İstanbul’da oturuyordu. Çok karmaşık bir yaşamdan geliyordu. Devrimci olmadan önce bin bir çeşit çevrenin içinde yaşamış, öyle ki ta-

rikat yapılanmaları içinde bile yer almış, o çevrelerin tutucu yanlarını görünce uzaklaşmıştı. Sağcı-milliyetçi düşüncelere yöneliyor bir süre. O çevre de yine tatmin etmiyor. Demokrat, devrimci çevrelerle ise en son yıllarında tanışıyor. Gençliğinin dizginsiz arayışı içerisinde birçok düşünce çevresiyle tanışıyor, onlarla yaşama fırsatı buluyor. Toplumdaki çeşitliliği fark ediyor. İnsanların düşünsel çerçevede ne kadar zengin ve iç içe olduğunu görüyor. Hayatın gerçeklerini ise devrimci düşüncelerle tanışınca keşfediyor. Devrimci düşüncelerin aydınlık yönlerini kavradıkça kendisine de bir yol çiziyor. Parti ile tanışması sonrası daha net bir yönelime girerek, mücadele içerisindeki yerini belirlemede daha da kararlı bir duruş sergiliyor.

'99 yazında da gerilla alanında mücadele etmek için gerillaya katılıyor. Esasta karargah faaliyetlerinde yer alsa da kimi zaman ajitasyon propaganda gruplarında da çalışmalarda bulunuyordu. Halk ile ilişkiler kurmada iyiydi. Kendi gerçekliği oranında konuşuyor, anlatıyor, kavratmaya çalışıyordu. İyi bir gözlemciydi Duran. Gözlemlerinde yanılmazdı. Ama yeterince dillendirmezdi. Dillendirmesi de çoğu zaman, kendi dışında gündeme geldiğinde dahil olma şeklinde olurdu. En belirgin yanı, erkek egemen düşüncenin derin izlerini taşıyor olmasıydı. Feodal özellikler gösteriyordu. Aşmakta da zorlanıyordu. Zaten Rıza ile ikisini birbirine yakınlaştıran ortak yönlerden biri buydu. İkisinde de törpülenmesi gereken geri yönler vardı. Birbirlerini çeken nokta aynı zamanda geri ve zayıf olan yönleriydi. Rıza'nın sık sık, "kafadar" demesi boşuna değildi.

Rıza, Sivaslıydı. İmranlı'nın köylerindendi. Yoksulluğu diz boyu yaşamış Kürt asıllı bir ailede büyümüşü. O toprakların çocukları, tarihin derinliklerinden kopup gelen insan çığıklarıyla büyürlerdi. Koçgiri isyanının hikâyeleri anlatılırdı çocuklara. Alışerlerin destansı direnişlerini dinlerler, kendilerine de kahraman yaparlardı. Onlar gibi olmaya öykünürlerdi. Zalimin zulmüne direnmenin adı olan topraklarda yaşamın ayrı bir yeri vardı. Tarihin sayfalarına yazılan ve halkın yüreğinde yer edinen bir isyanın çocukları olmalarının haklı gururunu yaşıyorlardı. O yüzden, isyan tohumları ekilidir yüreklerinde. Serpilip büyüyecek bir

kavganın ruhunu taşırlar. Boşuna değildir, ellerinde silahları ile haklı bir kavganın içinde oluşları.

Rıza da birçok yoksul ailenin yaşadıklarını yaşıyor. Ailesi ile İstanbul'a göçüyor. Sürekli olarak çalışıyor. Gerçek bir emekçi olarak sürdürüyor hayatını. Ailesinin yükünü omuzluyor. Onların bakımını üstleniyor. Sorumluluklarının bilinciyle hareket ediyor. Devrimcilerden uzak kalmıyor. Çevresinde devrimciler bulunduğu için kendi çapında ilgileniyor, ilişki kuruyor. Ama sınırlı davranıyor. Ta ki '99 ilkbaharına kadar.

'99 ilkbaharıyla Rıza gözaltına alınıyor. Bir zamanlar Tokat'ta valilik yapan Ayhan Çevik'e yönelik eylemle ilişkisi olduğu gerekçesiyle alınıyor. Yoğun işkencelerden geçiriliyor. Eskişehir Tabutluklarına konuyor. Hapishane süreçlerinde de olumlu tavır takınıyor. Devrimci düşüncelerde, derinlik kazanarak gelişme gösteriyor. Yardım yataklık suçlamasıyla yargılanıyor. Kısa süren hapishane yaşamı sonrası tahliye olunca da 2001 yılında gerilla alanına katılıyor.

Rıza, gerilla içinde çalışkanlığıyla, kendine has ince esprileriyle, köylülüğünden ileri gelen kimi özellikleriyle her zaman sevilen olabiliyordu. Her ne kadar inatçılığının ünü ağır bassa da kendisini sevdireyordu. İnatçı ve gururluydu. Hatalar yaptığında kabul etmesi zordu. Kişiliğine laf söylenmesi olarak algılandı birçok eleştiriyi. O yüzden katı ve tutucu davranabiliyordu. Bazen de yoldaşlarını eleştirirken kırıcı olabiliyordu. Eleştiri yaparken hoyratça davranabiliyordu. Yeterince düşünmeden konuşabiliyordu. Yanlış yaptığı söylense de kabul etmesi çok zor oluyordu.

Rıza, bütün bu özelliklerinin yanı sıra askeri olarak gelişmeye açıldı. 2003 yazıyla artık birliklere öncülük yapıyordu. Alt düzeyde görevler alıyor, komutanlık yapıyordu. Önüne koyduğu hedeflerin başında geliyordu komutan olmak. Çabasını da veriyordu.

2003 Mayıs başlarıydı. Neredeyse bir yıla yaklaşıyordu, Giresun birliğinin diğer gerillalardan ayrılmasıyla, ilk defa iki ayrı barınakta kış geçirilmişti. Giresun birliği barınağa girmeden önce Parti'nin 7. Konferansını başarıyla gerçekleştirdiğine dair haber almıştı. Ama başka bir bilgi alamamıştı. Hem bir yıldır göremedikleri yoldaşlarının özlem-

leri hem de konferansa dair bilgiler almanın heyecanı içinde yola koyulmuşlardı. Yeni bir faaliyet sürecinin başlaması ve ilkbaharın coşkulu zamanlarının içinde olunması da ayrı bir heyecan katıyordu. Herkes sevinçli ve en güzel duygularını kuşanarak yollardaydı. Tokat'a doğru gidiliyordu. *Kucaklaşmalara...*

Rıza, birliğin öncüsüydü. İlk defa bir birliğe öncülük yapıyordu. Araziyi bilmese de kendine güveniyordu. Köyde yaşamış olmasından dolayı araziyi kavramakta pratikti. Hızlı öğreniyordu. Genel tecrübeden de yararlanıyordu. Gerillanın çatışma pratiklerini dikkatle dinler, tecrübelerden beslenirdi. Öncü olmak ise kendisi için gurur vericiydi. Dillendirmese de davranışlarıyla inceden inceye havasını atar bazen de böbürlenme esintilerine kapılırdı. Onları yaparken de köylü kurnazlığıyla mutlaka bir kılıf uydururdu. Ama gerilladan kaçmazdı. Ne yapar eder, Rıza'ya kendisini göstermeye çalışırlardı. Hele de bariz pratik bir hata yapınca hiç affetmezlerdi.

Birlik komutanı *“Rıza yoldaş, patikadan devam etme. Köye yaklaştık, birileriyle karşılaşma durumu olabilir. O yüzden orman içinden devam et. Ayrıca köyden de uzak geçmeliyiz, ona göre yürü”* deyince Rıza da *“tamam yoldaş”* deyip yürüyüşe devam ediyor. Rıza patikadan çıkmıyor. Öncü komutanı tekrar hatırlatıyor. Uyarılara rağmen birliği, patikadan köyün yakınına kadar indiriyor. Köyün bütün köpekleri uyanıyor. Gerillanın olduğu yöne doğru havlıyorlar. Köyün sessizliği bir anda köpek sesleriyle, insanların meraklı bağışmalarıyla bozulmuştu. Rıza ise bir şey olmamışçasına rahat davranıyordu. Komutan ilk molada soruyor, *“Neden sana söyleneni yapmadın Rıza yoldaş”* Rıza, *“iyi oldu yoldaş. Kestirmeden indik hem de zaman kazandık”* diyerek kendince bir cevap veriyor. Komutan, *“devam edelim. Ama bu disiplinsizce davranışın ayrıca değerlendirilecek”* diyerek meseleyi sonraya bırakıyor.

Ertesi gün sabah kahvaltısı sonrası Rıza'nın pratiği değerlendiriliyor. Rıza hiçbir olumlu yaklaşım sergilemiyor. Genel bir tarzı vardı. Bir olayda, meselede kendince önemsedığı nokta neyse, bütün değerlendirmelerini o merkeze oturturdu. Aslında onun dışına çıkmaz, inanılmaz bir

katılık sergilerdi. O günkü pratiği üzerine de yanlış yaptığını düşünmüyordu. Neden olarak da, patikadan yürümenin zaman kazandırmış olmasını ne sürüyor.

Komutanın talimatına uygun davranmayarak disiplin dışı davranmasını, yürüyüş esnasında önemsenen bir güvenlik tedbirini riske atmasını ve bunların yanı sıra özeleştirel yaklaşımdan alabildiğine uzak olmasını hiç düşünmüyordu. Bütün eleştirilere, anlatımlara rağmen Rıza, yanlışını görmemekte diretiyordu. Onun miladı; yolda kazanılan zamanla başlamıştı artık. Pratiğin asıl özüne gelmesi çok zordu. Tartışmaları kısırlaştırmakta üstüne yoktu. Özel bir “yeteneği”, “sabrı” çabası vardı. Kimi zaman benzer tutumlarını bir erdemlilik gibi algılıyor izlenimi verirdi insana. Ama inadını sökecek devrimci bir irade de vardı. Komutanın kendisini uyarmasıyla tavrı değişmişti. Benzer bir pratik olduğunda durumunun daha farklı şekillerde ele alınacağını syemesiyle kendine gelip, kısmi özeleştirel tutum alabiliyordu. Esas olarak ise kendini pratikte düzeltmeye çalışıyordu. Konuşmasa da, pratikte halletmek için çabalıyordu.

Mayıs’ın sonralarına gelinmişti. Giresun’da bir önceki yıl kalınan barınak alanına yaklaşılmıştı. Birlik gün boyu yürüdüğü için yorgundu. Hava kararmadan önce bir konaklama yeri bulunmuştu. Duran, komutana yaklaşarak “*yoldaş, yakın çevremizi bir gözden geçireyim mi?*” deyince, komutan yanıt vermeden Rıza araya girerek, “*aman gözünü seveyim Duran yoldaş. Sen ateş yeri a, odun topla çevreye ben bakayım*” diyerek gelecek bir felaketin haberini almışçasına bir telaş içinde yerinden kalkıp çevreye bakmaya çıkmıştı. Komutan da biliyordu, Duran öylesine pratiklerde sorunluymu. Bir yandan da kırmak istemiyordu. Duran’ın güvensizlik yaşamamasını, öylesine duygulara kapılmamasını istiyordu. Yine de yer yer fırsatlar tanıyor.

Akşam yemeği ve yorgunluk üzerine içilen çayın hoş tadıyla gerillalar dirilmişti. Kimse yatmıyordu. Kz başına toplanmış sohbetler ediliyordu. Duran’ın “*Rıza yoldaş, çevreye bakma isteğim üzerine neden o kadar telaşlandın ki?*” deyince Rıza’nın eline büyük bir koz verdiğini

hiç düşünmemiştir. Rıza da, konu Duran olunca, inanılmaz iştahlanırdı. Bütün yaratıcılığını kullanarak, abartılarıyla, mizah katan yanlarıyla konuyu renklendirirdi.

Duran'ın bir yıl önceki bir pratiğini anlatarak kendince yanıt veriyordu.

Bir yıl önce, Duran, yeni konaklanılan bir yerde komutanın “*Duran yoldaş, 30-40 metre kadar yukarıya bak, patika filan var mı yakını-mızda?*” demesiyle Duran gidiyor. Hava henüz kararmamış daha. Duran, gidiş o gidiş, kayboluyor. Yorgun olan gerilla birliği gece boyu arıyor. Ama bulamıyorlar. Duran, ertesi günün sabahı bulunuyor. Nasıl başardığı ise yine anlaşılabilir oluyor. Duran, biraz dalgın olduğu için yürürken dalıyor. Gittiği mesafeyi ve yönü karıştırıyor. Arazi ormanlık olduğu için de daha fazla karıştırıyor ve sabahı bekliyor. O yüzden yalnız başına hiçbir yere gönderilmiyordu. Rıza, olayın anlatımı sorası, “*zaten komutanlığa önereceğim, senin tuvalet ihtiyacın olduğunda da birileri eşlik etmeli. Yoksa telef olacaksın bu dağ başlarında*” deyince, Duran'ın söyleyecek sözü olmuyordu. Kendisinin bir gerçekliği idi. Kabul etmek istemese de öyleydi. Sineye çekiyordu.

21 Mayıs 2003 günü gerilla birliği, Giresun'un Bulancak ilçesine bağlı Bektaş Yaylasına yakın olan, bir önceki yılın barınak alanına ulaşmıştı. Sabahtan kahvaltı yapılmış, önceki yılın anıları üzerine sohbetler ediliyordu. Duran ve Rıza'nın büyük emekleri olmuştu oralarda. Önceki yılın barınak hazırlığıyla uğraşan birliğin içindeydiler. Depolama faaliyetlerinde bulunmuşlardı. Oralarda da iyi biliyorlardı. Her gerilla gibi onlar da bildikleri ve emeklerinin olduğu alanlara varınca farklı duygular yaşıyorlardı.

Birlik, barınak deposunun olduğu yerin karşısındaki sırta konaklıyordu. Depoyla aralarında aşağılara doğru açılan büyük bir vadinin başını oluşturan dere vardı. Depoyu bilenlerden iki kişi, depoyu kontrol etmeye gidecekti. Birlikte, Duran ve Rıza dışında bilenler de vardı. Ama Rıza kendisini önermişti. Duran da “*ben de giderim*” deyince birlik komutanı ikisini görevlendiriyor. Gerekli uyarıları yapıyor, dikkat çekilecek

noktalara dair vurgularda bulunuyor. Özellikle, herhangi bir olumsuz durum fark edildiği anda derhal geri dönülmesini söylüyor. Duran ve Rıza, söylenenlere paralel dikkatli bir şekilde depoya gidiyor.

Depo noktasına varmış olabilecekleri, yaklaşık bir zaman geçtikten sonra, vadinin içlerine doğru yayılan silah sesleriyle herkes sarsılıyor. Çatışmadan ziyade tek taraflı ateş edildiği anlaşılıyordu. Yoğun taramalara ağır makineli tüfek sesleri de karışıyordu. Gidenler pusuya düşmüştü. Bu en kötü ihtimaldi. Geride kalanlar açısından en karmaşık duyguların yaşandığı anlardı.

Bilinmezlik, heyecan, üzüntü, merak, öfke gibi onlarca duygunun iç içe geçtiği bir durgunluk anı yaşanıyor. Herkes mevzilendiği ağaç aralarında bir şey yapamamanın sabırsızca bekleyişi içindeydi. Geride kalanlar için en zor anlardı. Ama silah sesleri kısa bir süre sonra kesilince biraz olsun umutlanmanın kapısı da aralanmıştı. Çatışmanın kısa sürmesi, gidenlerin pusuya çok yakın düşüp şehit olduklarına ya da ilk temasta kurtulup hemen oradan uzaklaştıklarına işaretli. İlkbaharın tüm canlılığının yaşandığı ve gerillaların en güzel duygularla yollara düştüğü o günlerde, yaşanan çatışma ağır bir hava gibi herkesin üzerine çökmüştü. Bunu değiştirmek gerekiyordu. Öylesine anlarda, ortaya konulacak irade hayati olabiliyordu. Moral unsurunun canlı tutulması, oluşan ağır havanın dağıtılması, metanetin ve direncin korunması gerekiyordu. Bilinmezlik içinde zincirlenmek, yeni acılara yol açabilirdi.

Birlik komutanı, telsizden Rıza'ya çağrılar yaparak bağlantı kurmaya çalışıyordu. Ama yanıt alamıyordu. Konaklama yerinden çıkmak gerekiyordu. Daha hâkim bir noktaya çekilip beklemek en doğru olanıydı. Rızaları bir süre daha beklemek için, konaklama yerinde iki gerilla kalacaktı. Diğerleri de yukarılara çekilmişti. Zaman durmuştu sanki. Havada hafiften ölüleşen bir gün aydınlığı hâkimdi. Ve halen haber yoktu. Telsizden gelen çağrıyla bir anda ağır hava dağılıvermişti. Umutlar yeniden canlanmış, heyecanlı bir gülümseme oturmuştu yüzlere. Konaklama yerinden bilgi veriliyordu. “*Hemen yardıma gelin*” cümlesi birçok şeyi ifade ediyordu. Tepede savunma birimi bırakılarak, diğerleri yardıma koştu.

Birlik komutanı ve sağlıkçı ilk elden yaraların durumuna baktılar. Özellikle Duran'ın yaraları ağırdı. Yoğun kan kaybetmiş, kendinden geçmişti. Rıza da çok kan kaybetmişti. Ama kısmen daha iyi görünüyordu. Komutanı görür görmez “yanlış yaptık yoldaş. Söylediklerine uygun davranmadık. Deponun patlatıldığını uzaktan fark ettik. Netleştirelim diye biraz daha yanaştık. Taze bot izleri görünce geri dönmeye çalıştık. Tam o sırada deponun yukarısındaki kayalıklardan taradılar” diye hem bilgi veriyor hem de yanlış yapmış olmalarının üzüntüsünü dile getiriyordu. Birlik komutanı “tamam yoldaş, bunların bir önemi yok. Kendini üzme. şimdi başka şeyler düşünmeliyiz. Yaralı olduğunuzu anlamışlardır. Buradan uzaklaşmalız. Tamam mı yoldaş?” dese de Rıza, benzer şeyleri dillendirmeye devam ediyordu.

Aşağlıardan, dere içlerinden köpek ve konuşma sesleri geliyordu. Düşman iz sürüyordu. Muhtemelen kan izleri takip ediliyordu. Hızlı olmak gerekiyordu. Yaralıların kendi başlarına yürüyebilme durumları yoktu. Arazi ise dik ve orman gülleriyle kaplıydı. Normal haldeyken bile yürümek güçtü. Dezavantajlar çoktu. Ama dirayetli olmak gerekiyordu. Duran, gözleri kapalı bir şeyler söylüyordu. Yanına yaklaşıldığında “yoldaşlar beni bırakın, benden buraya kadar” diyordu. Bu sözler ateşleyici bir etki yaratmıştı. Büyük bir çaba gösterilerek yaralılar omuzlara alınarak, yürünmesi güç araziden yukarılara doğru taşınıyordu.

Tepedeki orman içi yolunun üzerine kadar zor da olsa çıkılabilmışti. Çatışmanın üzerinden yaklaşık iki saat geçmişti, o sürede düşman da alana güç kaydırmış, kaydırmaya devam ediyordu. Vadi tabanından araç sesleri geliyor, helikopterler aralıksız çalışıyordu. Gerillalar, halen alandan çıkamamıştı. En azından, birkaç tepe kaymak gerekiyordu. Ama yaralıları hareket ettirdikçe durumları kötüleşiyordu. Duran bilincini kaybetmişti. Ölümün soğuk yüzü dolaşıyordu. Acil yapılan müdahaleye rağmen kanamalar durdurulamıyordu. Yürümek zorunluluğu ise ayrı bir kaçınılmazdı.

Bir hamle daha yapıp, biraz daha yol alınacaktı. Orman içinde zor yürünüyordu. Geçilmesi gereken bir yol vardı. Birlik yola inip biraz iler-

ledikten sonra yeniden ormandan devam edecekti. Birliğin yarısı yola inmiş, diğey yarısı yolun üstündeyken, aniden çıkan zırhlı araçla yeni bir çatışma başlamıştı. Zırhlı aracı durduracak ya da en azından yavaşlatacak büyük silah da yoktu. Zırhlı araç grubu ikiye böldü. Bir kısmı yolun üzerinde, bir kısmı da yolun altında kalmıştı. Her iki grup yoğun ateş etse de zırhlı araç saldırısı durdurulamadı. Duran yolun üzerindeki grupta kalınca yeni yaralar alıyordu.

Duran orada şehit düştü. Yolun altının uçurum olması ve herkesin oradan aşağıya inmekten başka seçeneğinin bulunmaması Rıza'yı iyice olumsuz etkilemişti. Herkes gibi Rıza da uçurumdan düşerek aşağıya inmişti. Bu da Rıza'nın durumunu ağırlaştırmıştı.

Düşman alana yoğunlaşmıştı. Yolun üzerinde kalan gruptan iki gerilla kopuyor. Diğeyleri de yolun altına geçerek öteki grupla buluşuyor. Düşman teslim ol çağrılarını yaptıkça silahlarla ve sloganlarla yanıt veriliyordu.

Duran'ın şehit düşmesi moralleri bozmuştu. Onca çaba sonrası kaybetmiş olmak ayrı bir acı yaşıtıyordu. Uygun bir noktada kısaca durum değerlendirmesi yapılarak, nasıl hareket edileceği üzerine duruluyordu. Şartlar birçok açıdan gerillanın aleyhineydi. Düşman, altları ve üstleri almıştı. Tek seçenek vardı; orman içlerinden yanlara doğru ilerlemektir. O da zor olanıydı. Rıza'nın durumu her geçen dakika kötüleşiyordu. Kan kaybindan yüzünün rengi solmuş, gözlerinin ferri kaybolmuştu. Durumunun iç açıcı olmadığını biliyordu. Konuşmaya mecali olmasa da birlik komutanını istedi. Yarı aralı gözleriyle bakarak *“yoldaş, beni bırakın artık. Yeni bir çatışmaya girmek daha ağır olur. Herkese selam söyleyin”* derken herkesin gözlerinde yaşlar toprağa düşmüşüdü bile. Partiye, yoldaşlarına bağlılığın ve fedakârca bir duruşun, gülüşün tadında vedalaşıyordu Rıza. O anı anlatabilmek güçtür. Verilecek karar ise alabildiğine ağırdır. Rıza'nın bırakılmasına dair karar verebilmek için kimse hazır değildi. Birlik komutanı ilk defa böylesine bir durumla karşı karşıyaydı. Genel tecrübe itibarıyla ya da düşünsel bazda bunları biliyor olsa da pratikte her şey bambaşka yaşıtıyordu. Şartlar kimi zaman, ölümden de öte,

insanın kabullenmesinin alabildiğine zor olduğu şeyler dayatır. İşte onlardan birisiyle cebelleşiyordu.

Boğazlar düğümlenmiş, kimseler konuşmuyordu. Rıza'nın, son kez "*hadi gidin yoldaşlar. Affetmem sizi yoksa*" demesiyle yürekler tarumar olmuştu. Rıza'nın her kelimesi bir parça söküyordu insanda. Ama onun fedakârca duruşuna, bir kavga insanına yaraşır tavırlarına da layık olmak gerekiyordu. Savaş gerçekliği duyguları her açıdan sarsardı. Duygusuz olmanın duygusunu dayatırdı insana. Yani mevcut kalıpları kırardı. Çı-talar daha yükseklere çekilirdi. Artık zamanı gelmişti. Herkes bir bir ömürlerinin en acı vedalaşmasını yapıyordu. Islak gözlerle, titrek dudaklarla kucaklıyorlardı Rıza'yı.

Rıza'nın yanına bir tabanca bırakıldı, üzerine bir şal örtüldü ve bir miktar da yiyecek bıraktılar. Orman gülleriyle örtülü bir ağaç dibine yatırılmış halde son kez gözler birbirine bakarak vedalaşmanın acı adımları atılıyordu. Yüzünden eksik etmediği tebessümüyle gidenlerin zihinlerinde yerlerini alıyordu Rıza.

Gidenlerin ayakları prangalıymışçasına adım atamıyordu. Ölümün acısı değil, bir şeyler yapamamanın çaresizliği zincirliyordu herkesi. Zincirli ya da zincirsiz yürünecekti bu yollar. Çaresizliğin suyu ancak öyle kesilebilirdi. Yitirilse de iki yürek, yaşamlarıyla iz bırakıyorlardı. O izlere düşecek, o izleri sürecekler olacaktı. Bu, tarihin durdurulamaz akışıydı. Yarınların yazgisına adanmış bir iradedir. Kırılmaz, zayıflatılmaz.

21 Mayıs günü Murat ve Bülent'in ölüm haberleri alınsa da onlar, ateş başı sohbetlerinin demirbaşları olmaya devam ediyordu. Mayıs coşkunluğunda iki yürek daha kavganın onurlu sayfalarındaki yerini aldılar. Mayıs'ın yeri bir başkadır. Kavganın nice önderleri, kadroları, savaşçıları düşmüştü. Kaypakkaya, Kazım Çelik, Orhan Bakır, İsmail Oral ve daha niceleri... Mayıs günlerinden geleceğe adlandılar. Ve gelecek, yine Mayıs tadında bir coşkuyla yaratılacaktır.

Onlar ateş sıcaklığında yaşamların adı olarak yürek açtılar yarınlara...

İnançlarını bir yaşam biçimine dönüştürerek yürüdüler

Kulağında karanfil taşıyan halkımın oğulları
Atlanın gidiyoruz.
Buğulu bir şafak vakti yeniden düşüyoruz yollara
Eski zamanlarda olduğu gibi
Dersimiz tarih. Unutmayın kaldığımız yeri
(*Murathan Mungan*)

Yenilmedik daha “*Sorgulanmayan hayat yaşanmaya değmez*” demişti Sokrates, yüzlerce yıl önce. Yaşanacak bir hayatın iradesi olabilmek için onu anlamak, bilmek gerekir. Anlaşılamayan, gerçekliğine, derinliğine ulaşılabilen yaşamların “iradesi”, yarınlara giden yolun pusulası olamaz. Doğru, güçlü ve en önemlisi de yön veren bir irade, sorgulanabilen yaşamların içinde doğabilir ancak. İşte o zaman, yaşamla harmanlanabilen bir iradeden bahsedilebilir. O irade, yaşam bulunduğu gerçekliğin aynası olur aynı zamanda. Işığıyla, yaşamın derinliklerini aydınlatır. Sorar, sorgulatır.

Yaşam sorgulanmazsa, sorgulanamazsa anlaşılabilir olma özelliğini de yitirmeye başlar. Kendisine biçim verecek iradenin de ölü doğmasına neden olur. Öyle olunca, yaşamın kaçınılmaz seyrine eklenmiş birer nesne misali sürüklenmekten de kurtulmak mümkün olamaz. Çünkü sorgulanmayan bir yaşam ve kendini o yaşama bırakmış bir düşünsel gerçeklik vardır. Bu gerçeklik değişmediği sürece de, yaşamın karmaşık olan sırlarına erişebilecek, onu çözümleyebilecek ve gerçek özünü yakalayabilecek olan devrimci düşüncelerden veya devrimci iradeden söz etmek de zordur. Gerçeği görebilmenin ötesinde, onu değiştirecek, devrimcileştirecek olan bir irade, ancak ve ancak hedefi belirgin, yolu-yönü doğru olan ideolojik netlik ve o netliğin yaşam bulunduğu pratik duruşla mümkündür.

Kısacası; anlaşılabilir olan bir yaşam, kendini biçimlendirebilecek iradenin de tohumlarına hayat verir. Aksi halde, körleşmiş bir iradeyle, hayatın anlaşılabilirliğine teslim olunarak, yavaş yavaş yaşayan ölümler kervanına katılır. Bu kaçınılmazdır.

Doğrularıyla, yanlışlarıyla veya iyi ya da güzel yanlarıyla yaşananların bütünlüklü biçimde irdelenmesi bir zorunluluktur. Doğruya ulaşmak, doğrudan yana derinleşmek için bu gereklidir. İnsanlar yaşadıkları hayatın pratik süreçlerini, onlara yön veren düşünceleri, or-

taya çıkan sonuçlarını iyi bir şekilde tartabilme, ölçebilme imkânına her zaman sahiptir. Çünkü içinde olduğu yaşamın birçok yönüyle yüzleşirler. Bu da onlara sorgulama fırsatı sunar. Bütün mesele, o gerçeği görebilmektir.

Devrim savaşının içinde olanlar açısından bunlar yaşamsaldır. Yaşananlardan, gerçek bilginin kaynağına ulaşabilmenin iradesi ve yolu açığa çıkartılabiliyorsa, savaşmanın devrimci dinamikleri de yaşıyor demektir. Zaten ihtiyaç duyulan da odur. Yaşamdan bilince su taşımak ve bilinçten yaşama bir yağmur gibi yeniden dönebilmek. Ancak o zaman yaşamın seyrine gerçek anlamda yön veren ve müdahale eden bir bilinçten söz edilebilir. Yani yaşamın bitimsiz denebilecek bilgi okyanusundan beslenebilmenin düşüncesi yakalanabilmiş denebilir.

İnsan, yaşadığı hayatı sadece yaşananların sınırlılığı içinde anlamaya çalışmaz. Aynı zamanda; o an, içinde olduğu yaşamı, dünün deneyimleriyle oluşan birikim süzgecinden geçirip yarının da kurgusuyla harmanlayarak anlamaya çalışmalıdır. Yaşananlardan öğrenmeli, güne ışık tutmalı ve yarının adımları için daha güçlü bir iradeyi açığa çıkarabilmelidir. Değişmenin, gelişmenin dinamiği de orada gizlidir.

Karadeniz'in Doğan'ı, Dersim'in Polat'ı (Aşkın Günel) bir süredir böylesine düşüncelerle mücadelenin sorunlarına dair değerlendirmeler yapıyordu. Yaklaşık dört yıllık Karadeniz deneyimi sonrası Dersim'deydi. Karşılaşmış olduğu birçok şeyi, Karadeniz gerçekliğiyle kıyaslamaya çalışıyordu.

Her ne kadar gerilla deneyimlerine sahip olsa da, kendisi için her şey yeni sayılırdı. Yeni olanı tanımaya, anlamaya çalışıyordu. Anladığı gerçekliği, Karadeniz'le karşılaştırıyordu. Bölgesel farklılıkları görüyor, avantajlı-dezavantajlı yanlarının muhasebesini yapıyordu. İlk birkaç aylık zaman içinde, sınırlı da olsa gidebildiği kitlelere dair olumlu izlenimler edinmişti. Karadeniz kitlesiyle kıyaslandığında ciddi farklılıkları olduğunu görüyordu. Bir süre önce yine Karadeniz'den gelen gerillalardan Ahmet'le (Muharrem Yiğitsoy, Karadeniz'in Deniz'i) görüşmelerini konuşuyor, paylaşıyordu.

İnanılmaz derecede coşkuluydular. Çünkü kendilerini olumlu yönde etkileyecek birçok şeyle iç içeydiler. Polat, “Ahmet yoldaş ne kadar farklı bir kitle gerçekliği var değil mi?” deyince Ahmet de, “Evet, insan Karadeniz deneyimini yaşayıp da buraya gelince daha da net görüyor. Burada çelişkiler daha keskin ve dinamik. Bu da ister istemez birçok şeyin daha net yaşanmasına neden oluyor. Ulusal baskıyı onlarca yıldır kesintisiz yaşamışlar, yaşamaya devam ediyorlar. Tarihin en acımasız, vahşice katliamlarına, kıyımlarına maruz kalmışlar. Güç olup başkaldırmış, dağları mesken eylemişler. Yenilmişler, tirpanlanmışlar. İhanetin bin bir çeşidini görmüşler. Direnişle ihaneti yan yana yaşamışlar. Zalimin zulmüne boyun eğmeyip canları pahasına dövüşmeyi göze almışlar. Öylesine ölümler yaşanmış ki bu topraklarda hiçbir vicdan izah edemez olmuş. Acılı bir tarihin halkı buranın insanları. Baskıcı, katliamcı, soykırımçı bir geleneğin hüküm sürdüğü sistemin en pervasızca saldırganlığını yaşamış bir halk gerçekliği var.

Tabii sadece Dersim değil bunları yaşayanlar. Kürt coğrafyasının tamamı aynı kaderi paylaşmış. Ağrı'da, Zilan'da olanlar, Koçgiri'de yaşananlar farklı değildi. Coğrafyanın dört yanında Kürt ulusunun çığılıkları hiç dinmemiş. Tarifsiz acılar içinde yaşama tutunmaya çalışmışlar hep. Bu topraklarda doğan her çocuğun göbek bağı isyan ateşleriyle kesilmiş. Doğan her çocuğun çığılığı, yaşanmış acıların ağıtlarına karışıyordu. Yediden yetmişe hepsinde tarihin izleri vardır. Acılarıyla yoğrulmuş yürekler sessiz kalmaz, kalamaz. Ya isyan ateşine sığınır ya da ateşin kendisi olurlar. Bu kaçınılmaz bir seyirdir.

Biliyorsun Polat yoldaş, ulusal baskının yanı sıra, ciddi boyutlara varan ve yaşamları birçok açıdan tarumar eden sınıfsal, sosyal, ekonomik baskılar da dizginsiz bu coğrafyada. Yoksulluğun rengi bile başkadır buralarda. İnsanlığın maruz kalabileceği her türden yoksunluk reva görülür olmuş. Egemenlerin bilinçli politikalarıyla sindirmenin, yıldırmanın, asimile etmenin akıl almaz tezgâhları kurulmuş bu topraklarda. Sistematik biçimde yok etmenin oyunları oynanmış hep. Halen de devam ediyor.

Kısacası; ezilen bir ulusun, bir halkın gerçekliğinden bahsediyoruz. Çelişkilerin keskinliği, tarihin acılarıyla, belki yetersiz olsa da dinamiklerini yaratabilmiş. Gördüğümüz ve coşkuımıza kaynaklı eden de bunlar işte Polat yoldaş” diye anlatması hoşuna gitmişti.

Polat da “Tarihsel süreçleri acılarla dolu olsa da, belirli bir bilinç oluşabilmiş. Güzel olan da bu. Karadeniz halkının farklılığını bu yanıyla bakınca görebilmek daha kolay oluyor. Halkın belirli bir deneyimi oluşmuş. En azından dost-düşman ayrımında belirli bazı ölçüleri var. Yıllardır gerillayla iç içeler. Gerillanın amacını ve amacına ulaşmak için izlediği yolu biliyorlar. Bu çerçevede taraf olabilmekte tereddütsüz davranabiliyorlar. Niceleri, oğullarını, kızlarını vermiş kavga uğruna. Eleştirilecek birçok yanına rağmen yıllardır süregelen ulusal temeldeki mücadele de, halkın düşünce ve duygu dünyasının sınırlarını genişletme imkanı bulabilmiş. Savaşın içinde bilinçleri şekillenmiş. Ama Karadeniz bölgesi için aynı şeyleri söylemek zor. Çelişkileri bu düzeyde belirgin değil. Sistemle daha barışık, uzlaşır haldeler. Çelişkilerin derinliği ya da keskinliği, kendiliğinden bile olsa belirli bir harekete, hareketliliğe neden olur. Çünkü, keskin olan çelişki, çatışma demektir. Oralarda da çelişkiler var tabii ki. Fakat çatışmaya neden olacak kadar güçlü değil henüz. Yoksulluk, sömürü ülkenin her bir yanında yaşanıyor. Yine de bölgesel farklılıkları iyi görmek gerekiyor.

Mesela buranın yoksul köyleriyle, Tokat’ın Almus ilçesinin yoksul köyleri arasında bile yığınlarca fark var. Burada dikkatimi çeken öncelikli şeylerden birisiydi. Özünde yoksulluğu hepsi de yaşıyor. Ama Dersim köylüsü daha derinden yaşıyor.

Senin de söylediğin gibi yaşadıklarından öğrenebilmişler. Belki yeterli değildir. Fakat umut verebilen, güven aşıl原因 bir gerçekliğe sahipler” diye benzer çerçevede düşüncelerini dillendirdi.

Polat ile Ahmet sık sık benzer içerikte sohbetler yapıyorlardı. İkisi de Parti Organı üyesi olduğu için sohbetlerine sınır da koymuyorlardı. Sohbetler, mevcut gerçekliğin kavranmasına da zemin hazırlıyordu.

Karadeniz deneyimleriyle sınırlı bilgilerini zorluyorlardı. Ufukları genişliyor, daha büyük bir şevkle sarılıyorlardı.

Ahmet, daha önceden legal alanda çalıştığı için bölgeye gidip gelme fırsatı bulmuştu. O süreçlerde tanıdığı insanlar vardı. Bir tesadüf sonucu aynı kişilerle bu defa gerilla olarak görüşmüş ve insanların üzerinde olumlu bir etki bırakmıştı. Yaşananlar kendisini epeyce duygulandırıyor. Sevildiğini, sayıldığını, övgüyle kendisinden söz edildiğini görüyor. Güveni artıyor, coşkusu büyüyor. O gün yaşadıklarını ve hissettiklerini anlatıyordu Polat'a. Polat, Ahmet'in öylesine güzel duygular yaşamasına seviniyor, sevincine ortak oluyordu.

Polat çok sevinçliydi. İçindeki mücadele ateşi zaten her zaman güçlü yanıyordu. Dersim'de olmak ise apayrı bir etkiye sebep olmuştu. Bazen derin duygulara dalıyordu. Görebildiği her dağın bir hikâyesi, her derenin belki de bir ağıtı vardı. Biliyordu; o toprakların her karışında devrimcilerin, komünistlerin kanı vardı. Ayak basılan her patikanın gerillaların ayak izlerini taşıdığını düşünüyordu.

Gidenlerin ardından yazılan yazılardan biliyordu dağların, taşların, yaylaların, kömlelerin adlarını. Türkülere, destansı anlatımlara adlanan yaşamlardan, çatışmalardan, direnişlerden biliyordu. Onlarca, yüzlerce kavga şehidine yarenlik etmiş topraklarda olduğu için kıvançlıydı.

“Ahmet yoldaş, Dersim’de özellikle bazı yerleri çok merak ediyorum. Kutuderesi’ni, Vartınık’i görmek isterim. Gerçi her yeri benzer duygular uyandırıyor insanda. Her dağın, her vadinin, her yaylanın, köyün, mezranın ayrı bir öyküsü var. Munzurların iki yakası da gerillaların mecrası olmuş. Mercanlar, Yel Dağı, Beyaz Dağ, Hürmek ve daha nice yerler var. Hepsisi de insanı derinden etkiliyor. Mercanlarda, Nisan 2000’de şehit düşen yoldaşların hepsini tanıyordum. Onlar Karadeniz’den yola çıkmışlardı henüz. ’99 Haziran’ıydı, ben de yeni katılmıştım gerillaya. Hepsini tanıma fırsatı bulmuştum. Çok kısa kalsam da onlarla, giderkenki coşkularını, yüzlerinde eksik olmayan gülüşlerini anımsıyorum. Büyük bir coşkuyla uğurlamıştık hepsini. Ama erken gelmişti ölüm haberleri. Şimdi bu görev bizim omuzlarımızda” diye an-

latinca, Ahmet, Polat'ın duygulandığını sezinlemişti. “Evet yoldaş, buralar düşlerine ulaşmak için savaşılanların adresi olmuş. Öyle çok çatışmalar yaşanmış ki, üçerli, beşerli kimi zaman dokuzlar, onlar, kimi zaman daha fazla gerillanın ölümlerine tanıklık etmiş. Düşenlerin çoğu da buraların bağrında doğup büyüyenlerdi. Dersim'i farklı kılan da biraz bu yanı olsa gerek.

Beni heyecanlandıran şeylerden birisi de senin anlattığın şeyler. Gerçekten de, insana güç veren bir tarihi gerçekliğe sahip. İnsan düşündükçe duygulanıyor. Duygular ise coşkularımıza karışarak güç veriyor. Zaten bir insan, ideallerini duygularıyla besleyebilirse, duyguları ideallerine yoldaşlık yapabilirse, kendi öz dinamiklerine de hükmedebilir hale gelir. Özgüveni gelişir; tutkusu ateşlenir ve kararlıca yürümeye devam eder.

İşte bu topraklar bu yüzden insanı sarsıyor Polat yoldaş. Kökleri, kavganın topraklarına düşmüş yaşamların mekanı buralar. Buralarda kavga filizlenir hep. Boy veren, dallanan, budaklanan ve çiçeğe, meyveye duran da hep kavga olur. Burada olmak kadar gurur verici ne olur değil mi?” diye duygularını dillendiriyordu.

Bazen sohbetlere Bülent de (Karadeniz'in Kazım'ı, Cafer Kara) katılıyordu. Onu da en çok etkileyen şeylerden bir tanesi kitle gerçekliğiydi. Dersim'e gitme konusunda hiçbir tereddüt göstermemişti. En büyük hayalidi Dersim'de olabilmek. Öyle ki, Almanya'da kaldığı zaman içinde, Dersim'de gerilla olmanın düşleriyle sarılıyordu birçok şeye. 2002 kışına doğru Karadeniz'e gelse de gönlünde yatan hep Dersim'di.

Bülent de herkes gibi etkilenmişti. Canlanmış, yeniden gerilla olmuşçasına heyecanlanmıştı. Bu durumu gören Polat, Ahmet ile duygularını paylaşıyor, destek veriyorlardı. Bülent de yoldaşlarının içtenliğini gördükçe, açılıyor, dilleniyordu. Fazla konuşmazdı. Konuşunca da az ve öz konuşurdu. “Bir laf vardır yoldaşlar, derler ya ‘zamanı gelmişler için yas tutulmaz’. İşte kendimi öylesine dingin hissediyorum. İdeallerimle örtüşen bir sürecin içindeyim. Ölümün bile manası başka olur herhalde böyle zamanlarda. Uğruna ölünecek bir

idealin eylemliliğinde düşenler için yasın pek anlamı yoktur sanırım. O yüzden, bahsettiğim söz isabetli geliyor bana. Bizler zamanı gelmişleriz. Yani ölümle yaşam çizgisinin keşiştiği bir kavga alanındayız. Adımlarımız o çizgide olsa da yüzümüz ve ruhumuz kavga için yaşamdan yanadır. Diyeceğim o ki, biz ta başından yas tutmalara da isyan etmişiz. Çünkü, kavganın içi yaşam ile ölüm ateşiyle harmanlanmıştır. Bizler, dünden bugüne sönmeyen bu yangın yerindeyiz ya, bundan öte onur verici ne olabilir ki...” diye konuşunca, Polat ile Ahmet’in gözleri ışıltılı oldu. Bülent’in böylesine derin duygular yaşamasına sevindiler, konuşmasından etkilendiler. Hayat suyuna kavuşmuştu Bülent sanki. İçtikçe içleniyor ve coşku veren duygularla ortama canlılık katıyordu.

Dersim’e dair sohbetler gündelik yaşamın büyük bölümünü alıyordu. Ahmet’in, Polat’ın ve Bülent’in gördükleri, bildikleri dışında daha birçok şey konuşuluyordu. Uygun ortam her zaman mevcuttu. Çünkü bölgeyi daha iyi bilen MKP gerillalarıyla kalıyorlardı. Dolayısıyla birçok şeyi öğrenebilme imkânına sahiplerdi.

MKP gerillalarıyla hareket ediliyor olması iyi bir avantaj sağlıyordu. Bölgeyi bilmeyen gerillalar açısından hayati derecede önemli bir devrimci dayanışma, paylaşım örneği yaşanıyordu. MKP gerillaları da büyük bir özveride bulunarak TİKKO gerillaları için elinden geleni yapıyorlardı. Araziyi öğretiyorlar, düşmanın durumuna dair bilgiler veriyorlar, bölgenin savaş düzeyine dair hem bilgi, hem de tecrübe aktarıyorlar, düşmanın konumlanışına, hareket tarzına, izlediği taktiklere dair bilgilerini paylaşıyorlar, kitlenin durumunu anlatıyorlar, gerillanın bölgedeki hareket tarzının biçimine dair onlarca bilgi ve deneyim aktarıyorlar... Kısacası bölge düzeyinde sahip oldukları deneyimlerini, birikimlerini büyük bir içtenlikle ve özveriyle paylaşıyorlardı. Devrimciler arası ilişkiler bazında, oldukça güzel paylaşımların yaşanmasına ortam hazırlıyorlar ve güzel izlenimler bırakıyorlardı.

Polatlar da dostlarının çabalarına yanıt olmak için ellerinden geleni yapıyorlardı. Kısa zamanda, bazı alanları arazi olarak öğrenebilmişlerdi. Özellikle Polat, anlatılan her bilgiyi can kulağıyla dinliyor,

daha da pekiştirmek için detaylara giriyor, sorular soruyor, öğrenmeye çalışıyordu. Polat'ın hızlı öğrenme özelliği MKP'li gerillaların da dikkatinden kaçmıyordu. Kısa sürede birbirlerine ısınmış ve paylaşımlarını derinleştirmişlerdi.

Ahmet, askeri olarak biraz sıkıntılıydı. Sıkıntı yaşadığı şeylerin başında, araziyi öğrenebilme sorunu vardı. Dersim'e geldiğinde durum görece değişmişti. Karadeniz'deki kadar sorun yaşamıyordu. Karadeniz, ağırlıklı olarak sık ve geniş ormanlıklarla kaplı olduğundan, öğrenebilme işi zaman alıyordu. Ama Dersim öyle değildi. Hâkim bir noktadan, oldukça geniş bir alanı görebilme imkânı sunuyordu. Bu da, araziyi öğrenebilmek için kolaylık sağlıyordu. Ahmet, araziyi kısa zamanda öğrenince, *“Polat yoldaş, Karadeniz'de bir yılda öğrenebildiğimi burada birkaç ayda öğrendim. Çok iyi oldu. Eee, artık bir rakibin var bilesin”*. Kendine olan güveninin oluşmasını böyle dile getiriyordu. Ama biliyordu ki Polat'ın araziyi kavrama hızıyla boy ölçüşemezdi. Karadeniz'in uçsuz bucaksız ormanlarında bile yolunu, yönünü bulmada en öndeydi. Dersim'i öğrenmesi ise daha kolaydı.

Ahmet, Polat'ın askeri özelliklerine imreniyordu. Onun gibi olmak istiyordu. Askeri konularda güveni tamdı. Önemiyor, dikkatle dinliyordu. Polat bölge komutan yardımcısıydı. Bu da Ahmet için ayrı bir anlam ifade ediyordu. Polat'a olan sevgisi büyümüştü. Henüz yirmisinde genç bir Partiliydi ve komutanlık düzeyinde ciddi sorumluluklar üstlenmişti. Çevresindeki insanlara güven duygusu aşılanıyordu. Kısacık boyu, mütevazı duruşu ama görev ve sorumluluklarının bilincinde olan olgunluğuyla her zaman kalıcı etkiler bırakıyordu. Hele de durmak bilmeyen sorgulayıcılığıyla, arayışıyla, yarattığı canlılığa, herkesi ortak edebilmesi ayrı bir güzellikti. Gelecek için umut aşılanıyordu Polat. Ahmet de Polat gibi bir yoldaşı olduğu için gurur duyuyordu.

Polat, Dersim'i yarım kalan ezgilere benzetiyordu. Biten ama bittiği yerde yeni başlangıçlar yeni yollar açan yolculukların diyarı gibiydi Dersim. Yarım kalan ezginin sesine hep yeni nefesler yetişmişti. Susmamıştı türküler. Sekteye uğrasa da, yarım kalsa da ezgiler; ne

yollar yolcusuz kalmıştı ne de türküler nefessiz. Patlayan silah seslerine, haykırılan sloganlara, yakılan ağıtlara eşlik eden, karışan yeni yürekler hep olmuştu.

Kısa bir süre önce Şehit düşen Ahmet Laço ve Sevda Yıldız'ı düşünüyordu. 2001 yılında Karadeniz'deki bir karışışmada tanımıştı onları. Üç-beş gün birlikte kalmışlardı. Ahmet ve Sevda o zaman, MKP nceli TKP(ML) adlı örgütün saflarındaydılar. Ahmet ise bölge sorumlusuydu. Daha sonralar Parti saflarına geçerek, TKKO gerillaları olarak Dersim'de faaliyetlerini sürdürüyorlardı. İki kişi kalsalar da kavgadan yana tereddüde düşmeyerek, inandıkları yolda yürümeye devam etmişlerdi. Onların Şehit düşmelerini Dersim'e gelmeden evvel öğrenmişti. Ahmet ve Sevda'nın Şehit düşmelerini büyük bir talihsizlik olarak değerlendiriyordu. Bir an için Şehit düşmemiş olmalarını düşünüyor, hayaller kuruyordu. Duygularını mırıldanıyordu, "*Keşke yaşasaydınız yoldaşlar. Ne güzel olurdu Şimdi. Yıllarca bölgede savaşmış iki dene-yimli gerillaydınız. Ama olmadı. Yine zamansız ölümler çaldı kapımızı. Gremeden, sarılamadan acılarla rselendi yüreğimiz. Fakat, sözümüz var: Dersim dağları ne marşlarımızdan, trklerimizden ne ayak izlerimizden ne de silahlarımızın ezgisinden mahrum kalacak. Bu bir çığlıktır. Yankısı yankısına kavuşarak çoğalı; sessizliği kırar; parçalar. Bu dağlar bizsiz biz de çığlıksız kalmayacağız, kalamayız*" diye.

Polat, her Şeyi derinden yaşardı. Adanmış yreğın duyguları hüküm sürerdi onda. Yapmacılıktan, ikirciklikten, kararsızlıktan uzaktı. Kavganın ateşine daldıkça onlarla arasına mesafeler koyuyordu, duvarlar örüyordu. Yüreğinin işçisiydi Polat. Öyle işliyordu ki yüreğini, kendisine yoldaş yaratıyordu. Dşlediği insandı, işleyerek hayat verdiği yüreği. İtenliğine tutunarak her Şeyini paylaşması da ondandı.

Dersim'e geldiği günlerde yaşadığı ve kendisini etkileyen Şeyleri anlatıyordu Bülent'e. "*Karadeniz'de ihbar çok olurdu. Gerillalar da o gerçekliğe göre davranmak zorunda kalırdı. Karışılaştığı her kyliye ilk elden ihbar, ihbarcılık üzerine konuşurdu. Peşi sıra da gerekli tedbirleri alırdı. Bazen de ihbar olasılığı üzerine durulur, genel kamı ihbar*

yönlü olunca da köylüye görünmekten kaçınılırdı. Böylesine şeyleri çok yaşardık. Öyle olunca, ister istemez bir çekince, kaygı içine girerdik. Temkinlilik, güven sınırlarını aşındırırdı bazen. Bazen de kaçınma tavrına ya da gizlenmeye yönelirdik. Hepimiz biliyoruz bunları.

Karadeniz'deki o şekillenişle burada hareket ediyordum. Bir gün orman içindeyken bir köylü geldi. Görünmemek için oraya buraya gizlenmeye çalıştım. Ama başaramadım. Köylü gördü beni. Tabii hemen ihbar eder düşüncesini öne çıkararak amcaya anlattım. Amca garipsedi anlattıklarımızı. Benim tedirginliğimi anlamıştı. Ben ona ihbarı, ihbarcılığı teşhir ederken yadırgadı. Amca söz alıp konuşmaya başladığında güven verici bir duygu oluştu bende. Gerillayı sahipleniyor, kendi oğlu, kızı gibi görüyordu. Güzel şeyler anlatsa da Karadeniz'deki şekillenmenin izlerini taşıyordum. İçimde olumsuz düşüncelerin sesi kesilmiyordu. Amca gitti. Ben hemen tedbir alma telaşına kapıldım. Yer değiştirme planları yapıyordum. Tam o sırada önceden tanıdığım başka bir köylüyü gördüm, durumu anlattım. Telaşlı anlatımına o da şaşır-mıştı. Gördüğüm kişinin iyi bir insan olduğunu, gerillaya yabancı olmadığını, aksine gerillayı sevdiğini, elinden geldiğince de destek verebilecek biri olduğunu anlatınca, kendime kızdım. İlk o zaman Karadeniz'le kıyaslamalar yapmaya başladım. Ve insanları gördükçe de, devrimci olmanın, savaşmanın ne kadar da haklı ve onur verici bir gerçeklik olduğuna dair duyguları bir kez daha yaşadım yoldaş” dedi. Bülent için iyi olmuştu anlatılanlar. Çünkü, kendisini en çok etkileyen ve moral-motivasyon veren şeylerdi yaşananlar. Halkın devrimci dinamiğini gördükçe, yaşadıkça kendine olan güveni artıyordu. Aynı zamanda inandığı düşüncelerle daha sıkı ilişkiler kuruyordu.

Dersim'de olmanın güzellikleri içinde duyulanıyordu gerillalar. Sahip oldukları birçok şeye taze bir hava gelmişti. Farklı bir tat almanın hazzını yaşıyorlardı. Bu da onları daha güçlü, kendinden emin ve dirayetli kılıyordu. Dersim, yüreklerinin ateşini harlandırmıştı yani.

Ahmet ile Polat, sık sık Karadeniz'deki gerillaları düşünüyorlardı. Onların da Dersim'deki havayı solumasını istiyorlardı. Özellikle, kitle

gerçekliğini görmelerini, devrimcileşebilen bir halkı tanımalarını ve gerillanın kendi yaşam alanlarına, dinamiklerine kavuşmasının nasıl bir şey olduğunun duygusunu yaşamalarını istiyorlardı. Savaşın, halkı da içine alan, halklaşan yüzünü görmelerini çok önemsiyorlardı. Karadeniz deneyimi olanların aynı zamanda, farklılıkları daha net görebilme avantajları vardı. Keşfedecekleri, farkına varacakları devrimci dinamiklerle ilişkilendikçe her açıdan olumlu bir etkilenmişlik içine girmeleri kaçınılmaz olurdu. Çünkü gerçeklik öylesine kapıları açmaya muktedirdi. Kaçınılmazlığı da bu yüzdendi.

Dersim'deki ilk kışlarını geçireceklerdi. Kıştan evvel, Karadeniz'den gelenler olacaktı yine. Bu da heyecanlandırıyordu. Gelecek olanların deneyimli gerillalar olması ise ayrı bir güven duygusuna neden oluyordu. Bölgede deneyimli gerillaya olan ihtiyaç tartışılmazdı. Çünkü savaş düzeyi bunu dayatıyordu. Bölgelerin savaş düzeylerine bağlı farklı şekillenişleri olsa da, savaşın temel yasalarına dair asgari düzeyde bir algılama ya da kavrama söz konusu olabiliyordu. Bu durumda, kısa sürede farklılıklara rağmen mevcut gerçekliğin öğrenilmesine veya adaptasyonuna ciddi oranda avantajlar sağlayabiliyordu. Polat ve Ahmet, kendi deneyimlerinden daha net görebiliyor ve yaşıyorlardı. O yüzden heyecanla bekliyorlardı.

Artık sonbaharın son demlerine doğru gelinmişti. Kasım'dan sonrası kış sayılırdı oralarda. Gerillalar, belki de son randevularına, son kez köylere veya son defa halka gidecekti. Aylarca sürecek olan barınak yaşamı kapıya dayanmıştı. Zaman, yeraltında geçecek olan günlere doğru akıyordu.

Süreç; benzer duyguların, düşüncelerin, beklentilerin içinde seyrediyordu. Sırtlarında çantaları, ellerinde tüfekleriyle soğuk ve karanlık gecenin içine doğru ilerliyorlardı. Gecenin soğukluğu, sırtlardaki yüklerle aldırış etmeksizin devam eden yürüyüşlerle kırılıyordu. Gerillalar kendi sıcaklıklarıyla karşılıyordu gecenin kuru soğuklarını.

2 Kasım gecesi, Dersim merkeze bağlı Çiçekli nahiyesinin Türüşmek köyü Robaik mezrası civarındaydı gerillalar. Yönleri dağlara doğ-

ruydu. Gecenin karanlığına sığınarak ilerliyorlardı. Art arda dizilmiş gerillalar, karanlığa alışkın gözleriyle birbirlerinin siluetlerini takip etmeye ya da önlerindeki ayak seslerine takılarak yürümeye çalışıyorlardı. Gerillalar, gece yolculuklarında düşünsel olarak daha yoğunurlar. Gündüz, yürüdükleri mekanları birçok yönüyle algıladıkları için, meşguliyetleri farklı olur. Geceleyin ise görebildikleri sınırlı olduğundan, derin düşüncelere dalarlardı. Karanlığa rağmen zihinleri bin bir şeyle içli dışlıdır. Yaşadıklarının, yarımın yaşanması muhtemel şeylerinin düşleri içinde zenginleşirlerdi. Birçok gerilla geceyi, gecenin yolculuğunu öyle geçirirdi. Düşünsel yoğunluktan çekip alan ise kimi zaman bir ses, kimi zaman rutin yürüyüş dışında bir hareketlilik vs. olurdu. Bazen de henüz nereden geldiğini anlamaya fırsat bulamadan sağından solundan geçen mermi vızıltılarıyla, silah sesleriyle çıkarlardı derin düşüncelerden.

Tıpkı o gece olduğu gibi... Bir anda ürkütücü sesleriyle gecenin karanlığını delen silahlar patlamıştı. Onlarca namludan peş peşe çıkan kahredici kurşunlar, ölümün soğuk yüzüne değerek gerillaların üzerine yağıyordu.

Ahmet ilk ateşte yaralanmıştı. Bacaklarından vurmıştu, umut düşmanı kör kurşunlar. Olduğu yere yığılmıştı. Gerillalar apansız yakalanmıştı. Sırtlarında ağır çantaları ve mevzilenmeye elverişli olmayan açık bir alanda düşmüşlerdi pusuya. Polat, silah seslerini duyduğu anda kendisini yere atmış, düşmanın amansızlığına yanıt veriyordu. Uygun bir mevzisi de yoktu ama çatışıyordu. Bölgenin deneyimli gerillaları ise uygun mevziler bulmak için açık alanın dışına çıkıyorlardı. Polat Karadeniz deneyimleriyle davranıyordu. Silahlar patladığı anda, her yer orman olduğu için ağaçtan bir mevzi bulma imkanın olur ve anında karşılık verebilirsin. Genelde öyle olurdu. Ama Dersim öyle değildi. Polat, çatışma kararlılığı içinde davranırken o anın özgün durumunu anlayamamıştı. Ve çatışmanın ilerleyen dakikalarında kendisi de yaralanmıştı. Bacağından yaralanması ise daha da atıl duruma sokmuştu onu. Ahmet yakınlarındaydı. Yaralandığını söylemişti. Polat da yardım edip çıkarmaya uğraşı-

yordu. Daha gerilerde orman içine mevzilenmiş gerillalara doğru çekilmek gerekiyordu. Polat “Ahmet yoldaş, biraz gayret et, bak ben de yaralıyım. Çıkabiliriz buradan. Bana doğru gelmeye çalış” dese de Ahmet ağırlaşan durumundan dolayı bir şey yapamıyordu. Polat’ı iyi tanıyordu. Sonuna kadar kendisi için uğraşrdı. Doğacak risklere aldırış etmezdi.

O yüzden “Polat yoldaş, beni bırak. Durumum iyi değil. Çıkمام neredeyse imkansız. Hadi gidin buradan” diyordu. Polat bir süre daha ısrar etse de, çaresizlik içinde kalmanın acısıyla bırakmak zorunda kalıyordu Ahmet’i. Uygun yerlere çekilmiş olan gerillaların desteğiyle kendisi de oradan çıkartılıyor.

Aynı çatışmada Bülent de bacaklarından yaralanıyor. Yine MKP’li bir kadın gerilla kolundan yaralanıyor.

2 Kasım gecesi Ahmet’i çekip almıştı. Polat, kendi durumunu düşünmüyordu, düşünemiyordu. Duyguları gerilmiş bir yay gibiydi. Ahmet’i alamamanın acısı çökmüştü yüreğine. Dönüp dolaşıp aynı duygu seline kapılıyordu. Bir türlü çıkamıyordu. Beklenmedik bir ayrılık daha yaşanmıştı. Karadeniz’i hatırladı birden. En son 2003 ilkbaharında Mayıs’ın on beşinde Emel Kılınç şehit düşmüştü yanı başında. Yine hain bir pusuda, ilk ateşte yitirilmişti Emel. Söküp alamamıştı Emel’i. Şehit düştüğünü bilmesine rağmen yine de alıp çıkarmak istemişti. Ama aman vermemişti düşman. Şimdi de Ahmet’i kaybetmenin üzüntüsü sarmıştı. Ağır aksak ilerliyorlardı. Geriden gelen kesik kesik silah seslerini duydukça düşmanın tüm çirkefligiyle Ahmet’in bedenine saldırdığını düşünüyordu. Kelle avcılarının gerilla bedenlerine yaptığı ve Hitler’e bile rahmet okutabilecek cinsten iğrençliklerini biliyordu. Düşündükçe acısı büyüyordu. Öfkesi, nefreti kabarıyordu. Ama çaresizlik hali, en büyük acıya, kedere esir ediyordu insanı. İşte bunu hiçbir şekilde kabullenemiyordu.

Yaralıların durumu, gerillaların yürüyüşünü sekteye uğratiyordu. Bacaklarından yaralanmış olmak gerilla için en kötüsüydü. Bütün birlik ona göre hareket etmek zorunda kalıyordu. Bu da ciddi bir zafiyete neden olabiliyordu.

Yaralılar, özellikle MKP'li gerillaların büyük özverisiyle uygun bir yere taşınmıştı. Polat ve Bülent kendileri için yapılanlar karşısında çok etkilenmişlerdi. Saatlerce sırtlarda taşınmışlardı. Hem de her bir yan düşman güçleriyle tutulmuşken.

Düşman, alanı tutmuş, yeniden temas kurmanın hevesi içindeydi. Gerillaların yaralıların olabileceğini düşünerek alandaki operasyonlarını sürdürüyordu. Çekilmeye de niyeti yok gibiydi.

Yaralıların durumu her geçen gün kötüleşiyordu. Müdahale edebilme imkânları kısıtlıydı. Zaten gerillayı aşan durumlar vardı. Asgari düzeyde tıbbi müdahale zorunluuydu. Zamanında müdahale yapılamadığı durumda bacakların kesilmesi kaçınılmaz olabilirdi.

Bir hafta geçmişti. Düşman alanı tutmaya devam ediyordu. Yaralıları buldukları yerden alıp, başka olanakları zorlayarak müdahale edebilme koşulları yaratılmalıydı. Başka bir seçenek de gözükmüyordu.

9 Kasım günü Polat ve Bülent yine gerillanın yoğun özverisi, çabası ve ısrarıyla ciddi güçlülere rağmen taşınıyordu. Polat yürüyememenin sıkıntısını yaşasa da hayat doluydu. Esprileriyle, canlılığıyla o sıkıntılı hallere farklı bir hava katıyordu. Haline aldırış etmeden, ortamın moral kaynağı olabilmeyi beceriyordu. Zaten başka şekilde de davranamazdı. Çünkü onun doğasında vardı. Yaşama dolu dolu ve dizginsiz dalıyordu. Yaşam onun değil, sanki o yaşamın kaynağıydı. Öylesine canlı, coşkulu, dinamik ve tutkuluydu. Duyguları davranışlarıyla iç içe geçiyor, herkesin dünyasına giriyordu. Polat durmaksızın esen bir rüzgâr gibiydi. Bulduğu yerde her şeyi etkisine almayı biliyordu.

Önceki çatışmanın çıktığı köyün Karadere mezrası civarındaydılar. Düşmanın, çevrede olduğunu fark etmişlerdi. Durumları kritik olan iki yaralıyla, manevra yapılamıyordu. Sık sık düşman kollarıyla karşılaşılıyor, çatışmanın eşiğinden dönülüyordu. Bir an evvel kuşatmanın dışına çıkmak bir zorunluluk haline gelmişti. Ama yaralılarla artık çok zordu.

Polat pratik açmazların farkındaydı. Bir komutan olarak değerlendiriyordu durumu. Hiç tereddüt etmeden, “*Yoldaşlar, arkadaşlar! Biz-*

leri bırakın artık. Bu halde çıkabilmeniz mümkün değil. Düşman daha da daraltmaya çalışacaktır. En iyisi bizsiz devam etmenizdir. Başkaca bir çıkış yolu gözüküyor” diyerek, karar vermesi gereken yoldaşlarını, arkadaşlarını yüreklendirmişti. Zaten herkesin düşüncesi benzer yöneydi. Askeri seyir, bunu gerektiriyordu.

Polat ve Bülent ellerinde silahları ve bombalarıyla gelmekte olan ölümü karşılamaya hazırlanmışlardı. Birlik ise farklı bir yöne kayarak dikkatleri üzerine çekip, Polatları boşa çıkarmak istiyordu. İlk temas kurulmuştu. Düşmandan üst düzey bir rütbeli öldürülmüştü. Düşman daha da pervasızlaşmıştı. Dört bir yandan sıkıştırıyordu.

Bir süre sonra Polatların bulunduğu yerden silah sesleri yankılanmaya başlamıştı. Düşman, Polat ve Bülent’i bulmuştu. Silah sesleri arasına karışan sloganlar duruma dair bilgi veriyordu. Ellerindeki bombaları da fırlatarak, “Yaşasın Partimiz TKP/ML”, “Yaşasın Halk Savaşı” sloganlarını haykırıyordu Polat ve Bülent. Geride kalanların duydukları son sesleri olsa da, dağ-taş ve cefakâr toprak çoktan o sesleri bağına basmış. Ve dinmeyecek bir çığlık olarak, o sesleri her daim, yine savaşımlara fısıldayacaklardı elbet. Çünkü o topraklar, ölümün yasını tutmaz. O topraklar ölümlerle çoğalır, dillendir ve yarınların sesi olurlar. O topraklar, yaşamaya hakkı olup da yaşamları çalınanların ruhlarını taşır. Ölümsüzlüğün mekânıdır. O yüzden, onurlu bir insan gibi başı dik ve mağrurdur. Bağına düşenlere, yeniden yaşam vermesini bilir o topraklar.

9 Kasım günü inançlı iki yürek daha karıştı o cefakâr topraklara. Henüz, bir hafta önce şehit düşen Muharrem Yiğitsoy’un acısı dinmemişken, Aşkın Günel ve Cafer Kara’nın ölümleri daha da ağır gelmişti. Geride kalanlar için dinmesi güç duygusal bir fırtına kopmuştu. Özellikle de Aşkın derinden sarsılmıştı. Çünkü, her yoldaşın yüreğine kök salar gibi girebilmişti. Kavgaya sevdalanmış ve sevdasıyla bütünleşmiş cesur bir yürekti Aşkın. Genç, körpe ve en duru haliyle derin kökleri olan istisna bir kişilikti. Anlatmak, anlatabilmek kolay değildi. Aşkın’ı yaşamak gerekirdi.

Filistinli çocuklar vardır, intifadanın çılgınlıkları arasında tanırılar yaşamı. Yaşamının savaşmaktan başka bir seçenek olmadığını öğrenirler. Oralardaki her yaşam, işgalcilere karşı özgür bir ülkeyi ifade eder. Kavga, ille de kavgadır oradaki yaşamların adı.

Ölümün yaşı yoktur, kavganın yaşının olmadığı gibi. Çocuklar savaşın izleri üzerinde acı bir merhaba diyerek başlarlar yaşama. Yüreklere erken büyür o yüzden. Küçücük bedenleri hafif gelir kocaman olan yüreklerine. Ve ellerinde taşlarıyla, sapanlarıyla, yoksa da gözlerindeki çalınmış ülkelerini işgalcilerden almanın öfkesiyle karşılarlar düşmanı. Tereddüt, ikilem yoktur onların dağarcıklarında. Çünkü benzer onlarca kavram, yaşanan acı gerçeklerin arasında eriyip yok olmuştur. Çünkü o topraklarda yaşamın adı özgürlük tutkusuyula kaynaşmış olan savaşmak kavramına sığınmıştır. Top ve silah sesleri arasında, barut kokularının nefes diye solunduğu ve ağıtların, zılgıtların hiç eksik olmadığı, savaştan arta kalan yıkıntıların, yangınların arasında doğar Filistinli çocuklar. Ülkesiz ve geleceksizdirler. Doğmalarıyla başlar, özgürlük için kavga etmenin kaçınılmazlığı. Ve hayata yepyeni anlamlar katarlar. Erken olgunlaşmış olmanın ağır yükünü taşımak zorunda kalırlar. Çünkü seçeneksizdir oraların yaşam yolları. Onlar, bilemeden öğrenirler ülkesizliği ve bilerek savaşırılar, düşleri olan ülkeleri için.

Bir de serhildan çocukları vardır. Yasaklıdırılar, yaşama sürgündürler. Acılı bir tarihin rahminde hayat bulurlar. Doğduklarında da bitmeyen acılara, sancılara kardeş olurlar. Ülkeleri, yaşamları, kültürleri dilleri olan topraklar ta başından yasaklıdır. Bir çocuğun annesine yabancılaştırılması gibi koparılırlar topraktan. İnkârların bin bir çeşidiyle kuşatılmakla kalmazlar. Katledilir, kıyımlardan geçirilir, ölümden öte acılar hayat diye dayatılır onlara. Ama serhildan çocukları asidir. Tıpkı Filistin'in intifada çocukları gibi karşı koyarlar tanklara, paletli zırhlılara. Elleri taşları vardır. Kürt olmanın onur verici ruhuyla taşlarla meydanlarda, zafer işaretli parmaklarıyla, anaların zılgıtlarına karışarak, özgür bir ülke için haykırırlar. Serhildan çocukları savaşkandır.

Gerçekleşebilecek düşleri vardır onların. Kendilerine dayatılan inkâra kafa tutarlar. Bedel öderler. Hem de öyle bedel ki, daha soluyamadan yaşamın güzelliklerini, en taze zamanlarını ölüme yoldaş yaparlar. Ve çocuklar, özgürlük türkülerine sığınarak geleceğe adlanırlar.

Aşkın, böylesine çocukların düşleriydi. İntifadının, serhildanların çocuklarından birer parça taşıyordu. Çocukluğunu unutmuş, kavgayı yaşamın adı yapabilmiş devasa bir yürekti. On üç-on dört yaşlarında tanımıştı savaşın ne demek olduğunu. Bir çocuk olsa da idealleri büyüktü. Küçücük bedeniyle, henüz hükmetmeye yeni başladığı parmaklarıyla, ilk defa molotofu tuttuğunda, yüreğindeki çığlığın gücünü fark etmişti. Yaşlılarının ötesinde bir yaşam anlayışına, geleceğe dair düşüncelere ve düşlere o günlerde yelken açmıştı. Gideceği yeri bilen ve kendine doğru bir şekilde yön veren hem bir gemi hem de gemisinin kaptanı olmayı çoktan seçmişti.

On beşinde, henüz bıyıkları yeni terlemiş, ufacık boyuyla, heyecanlı coşkulu ruhuyla gerilla olabiliyordu. Büyük bir arzuyla sarıldığı kalaşnikof tüfeği bile neredeyse boyuna denk geliyordu. Omzuna astığında, namlusu yere degecekmiş gibi yakın oluyordu.

Aşkın, bütün duygularını inandığı düşüncelerin hamurunda yoğurmuştu. O yüzden her duygusuna savaş atmosferinin doğal tadını katmayı başarabilmişti. Bir çocuğun meraklı arayışı, çekincesiz yönelişi vardı onda. Hep iz sürercesine gözü yollardaydı. Varmak istediği yerin sınırları keskin değildi. Yani, bir çocuğun tutkusuyla, heyecanı, bilemediği şeyleri öğrenebilme sabırsızlığıyla atılırdı hayata. Her şeyi öğrenmek ve yakalamak isteyen bir çocuğun hoyratlığını taşıyordu. Canlı ve doyumsuzdu.

Öğrenme arzusu ve taşıdığı kocaman yürek, onu kısa zamanda olgunlaştırmıştı. On yedisinde komutan, on dokusunda gelişkin bir ileri sempatizan ve yirmisinde bir Parti üyesi olmayı başarmıştı. Şehit düşüğünde Dersim Bölge Komutan yardımcısıydı.

Aşkın, yürekleri fethetmesini biliyordu. Bunu yaparken bütün içtenliğiyle davranabilmesi onu ayrıcalıklı kılıyordu. Uyandırdığı duy-

gular, içtenlik ırmağından akıp geliyordu. Sade, duru ve tertemizdi. Ulaştığı herkesi etkisi altına alması da ondandı.

Aşkın, dağların koynunda büyüyen ve kavganın orta yerinde hayatı soluyan gerçek bir militandı. Ölüm olsa da onu, o ölümüyle, ölümden de beter birçok şeyi küçülttü. Ve geride kalanların gıpta ettiği ve kendilerine esin kaynağı olan değerlerle yüklü bir yaşam yolunun, mücadele azminin adı oldu. Bu da, ölümsüzlüğe dair şanlı bir yaşamın çizgileridir.

2-9 Kasım 2004 günleri tekrardan acıların kapısını açsa da, yüklerdeki inancın sönmeyen ateşi de görkemli biçimde tutuşturuldu. Onlar bir ışığın izini sürmüşlerdi ve yine izi oldular ışısız yolların. Aşkın, Muharrem, Cafer, üzeri küllenmiş kavga alanlarında rüzgar oldular. Ve yeniden, korlaşmış ateşleri açığa çıkarttılar. Belki zamansızdı, erkendi gidişleri ama adlanarak yürümenin kıvancıyla ayrıldılar. Bir inancın yolunda en öndeydiler ve önde olmaya da devam edeceklerdir.

Kimi kavramlar vardır ki, ancak yaşamın seyri içinde gerçek anlamına erişebilir. Ve kalıcı etkiler bırakırlar. Özellikle şehit düşenlerde somutluk kazanan kavramları derinlemesine öğrenmek önemlidir.

Muharrem Yiğitsoy, bir partili olmanın ötesinde, gerçek anlamda bir halk adamı olabilmeyi başarabilenlerdendi. Devrime, devrimci mücadeleye dair oluşan dilin ötesine taşabilendi. Sözün ötesine geçiyordu. Yani düşüncelerinin insanı olarak halkın içine karışabiliyor ve onlarla kalıcı bağlar kurabiliyordu. Onun bu özelliği dikkate değerdir. Öyle ki, şehit düştüğünü duyan ve kendini tanıyan halktan insanlar en içten duygularıyla anlatıyorlardı onu. Oğlunu, kızını yitirmiş bir ananın acılı, yürek dağlayan sözleri duyuluyordu. Muharrem'i en özlü biçimde anlatabilen duygulara tanıklık etmek elbette ki oldukça anlamlıdır. Sahiplenilmenin, sevilmenin ve gönüllerde yer edinmenin en güzel görüngülerine kaynaklık etmişti Muharrem.

Eskişehir’de Maden Mühendisliğinden mezun olmuştu. Diplomasını bir kenara koyarak kavgayı tercih etmişti. Bir dizi alanda görev almış ve en çok da gazetecilik yaptığı süreçlerde halka ulaşabilme imkânı bulmuştu. Çalıştığı bölgede, köylere gidiyor, bizzat köylülerle birlikte kalıyor, onlarla yaşıyor ve onlarla çalışıyordu. O süreçlerde tanıştığı çevrelerce “mühendis gazeteci” ismiyle zihinlerde yer edinmişti.

Muharrem, köylülüğü iyi biliyordu. Köylü insanının düşünce dünyasını, değer verdiği şeyleri, alışkanlıklarını, ilişki kurma biçimlerini, sorunlarını-sıkıntılarını ve sorunları karşısındaki olası tutumlarını genel çerçevede bilirdi. Çünkü sürekli olarak sömürü düzeninin köylüleri hedefleyen politikalarını takip ediyordu. Somut bilgilerle gidiyordu. O yüzden de etkileyici olabilmeyi başarıyordu.

Muharrem, iyi bir kitle adamıydı. Devrimci mücadelenin öznelere doğru bir temelde kavradığı gibi onu somutlayabiliyordu da. Muharrem’in kitleyle ilişkiler kurabilmede izlediği yöntem aslında çok basitti. Kendi ifadeleriyle “*Bizler çoğu zaman halkın sorunlarını, sıkıntılarını genel çerçevenin içinde algıladık. Bir sorunun pratik yansımalarının ya da mevcut koşullarda nasıl biçim alabileceği kısmına pek yoğunlaşmadık. Köylülüğün adım adım tasfiye edilmesine dair çok şeyler söyledik belki. Ama o politikanın öznesi duruma gelen köylünün doğrudan ya da dolaylı olarak neleri, ne ölçüde yaşadığına dair yeterli bilgilere ulaşamadık. Mesela şunu gördüm, önceki yıl Tokat’ta bir yaylada toplantı yapmıştık. Köylülerle ‘Doğrudan Gelir Desteği’ üzerine konuşuyorduk. İlk önce o politikanın arka planında neler olduğunun teşhiriyle başladık. Daha sonra hangi kesimler için neler ifade ettiğini anlattık. Ama ilginç bir yaklaşımla karşılaştık. Köylüler zaten tarlaları ekmediklerini, eke-mediklerini onun için verilen destek parasının ekstradan ceplerine girdiğini anlattılar. Aslında devletin zamana yayılmış tasfiye politikasının perdelenmesine hizmet ediyordu DGD. Ama köylüler uzun vadeli düşünmezler. Her zaman için kısa dönemli çıkarlarına önce-*

lik verirler. İşte tam da bu noktada o genel teşhir çok yetersiz kalıyordu. Ne yazık ki birçok köylü benzer düşünceleri benimsemişti. Sistemin sömürü, talan ve yıkım içerikli politikalarının gerçek özünü görmekten çok uzaktılar. Böylesine gerçeklikleri görünce insan genel çerçevenin dışına çıkabiliyor, genel kavrayışının yetmezliklerini görebiliyor ve köylülüğün kendine has düşüncelerini daha da yakından tanıma fırsatı bulabiliyor.

İşte anlatmak istediğim öncelikli şey buydu. Yani köylü kitlesinin içine girmeden, onları dinleyip, düşüncelerini öğrenmeden söyleyebileceğimiz birçok şeyin belki de ayakları havada kalacaktır. Politik teşhirler bile etkisiz hale gelmekten kurtulamayacaktır. Bu yüzden durmadan onlara gidebilmek, onlardan dinlemek lazım. Onların düşüncelerini öğrendikçe, kendi adımlarımıza daha kalıcı ve etkili yön verebiliriz. Genel söylemlerden çıkar, gerçekliğin özüne ulaşabiliriz. Bu da bizleri onların bir parçası haline getirir.

O yüzden kitlelere giderken bir şekilde çıkınımız dolu olmalı. Ama kitlelerden alacaklarımızla yani onların düşüncelerini de çıkınımıza koymalıyız. Ve ancak o zaman ortak bir düşüncede buluşabilme zemini yaratabiliriz. Kitlelerin sesi, duygusu, düşünceleri karışmalı seslerimize, duygularımıza, düşüncelerimize. Aksi halde birbirinden uzak, birbirini duyamayan ve birbirine karışabilme koşulları olmayan uğultulardan ibaret bir zemin doğar. Onun için halka giderken kesinlikle kendi bilgilerimizin kuşatılmışlığı içinde hareket etmemeliyiz. Bildiklerimizin de kendi sınırları olduğunu bilerek davranmalıyız. Bu tutum halkla ilişkilerde mütevazılığı da götürür. Onlardan biri olabilmenin kapısı aralanmış olur” diyerek sık sık kitlelere ve kitlelerle ilişkiler üzerine konuşur, anlatırdı. Bu da Muharrem’in herkesçe görülebilen gelişkin bir yanıydı. Muharrem, mücadele yaşamıyla, kavramlara daha nesnel bir öz verebilmeyi başaramıştı.

Cafer de kendi özellikleri bağlamında farklı bir yaşamdı. Kürt kökenliydi. Kendinden önce şehit düşen Hakan Karabulut ve Barış Aslan gibi o da yurtdışından gerillaya katılanlardandı. Yıllarca Al-

manya'da yaşamıştı. Ama kalbi ülkedeki mücadeleden yana atıyordu hep. En büyük arzusuymdu Dersim dağlarında gerilla olmak. Dersim'e ulaştığında, sanki yatağını bulmuş su gibiydi. Kürtçe konuşan köylüleri, yüzünde eksik olmayan gülümsemeleriyle dinliyordu. Kendinden geçiyordu. Unutulmaya yüz tutmuş kimliğinin farkına varmıştı. Yıllardır körleşmiş bir damarının yeniden hayat bulduğunu görebilmişti. Maraş'tan Almanya'ya oradan da Karadeniz'e ve nihayetinde Dersim'de ölümsüzleşen bir yaşam seyri vardı Cafer'in.

Cafer, her şeyden önce özveriliydi. Yetmezliklerine rağmen davasına adanmış bir yürek olmaktan geri durmazdı. Durgunluğu, sessizliği onun içsel netliğinden, kararlılığından gelen dinginliğiydi. Sözden öte şeyler yaşardı. Belki dillendirmezdi ama pratik zamanlarda davranışlarıyla kesin biçimde kendini ifade edebilenlerdendi.

Cafer de, Aşkın ve Muharrem gibi Parti ruhuyla yetişmiş, cesur ve özverili bir gerillaydı. İnanıklarını yoluna ışık yapabilmesini öğrenenlerdendi.

Onlar, kavgayı yaşamın adı yapabilen ve yaşamlarını kavganın çetin yolları içinde anlamlandıran inançlı, sarsılmaz yüreklerdi.

Onlar, öylesine içten yaşadılar ki; ölürlen bile yürüyebilmenin ne demek olduğunu adlarıyla yazdılar tarihin ölümsüz sayfalarına...

Kavgasıyla yeniden doğanların gülüşleri yok edilemez!

Çember

Ya dışındasındır çemberin

Ya da içinde yer alacaksın

Kendin içindeyken

Kafan dışındaysa

Çaresi yok kardeşim

Her akşam böyle içip kederlenip

Mutsuz olacaksın

Meyhane masalarında kahrolacaksın

Şiirlerle şarkılarla

Kendini avutacaksın

Ya dışındasındır çemberin

Ya da içinde yer alacaksın

(Murathan Mungan)

İlkbaharı bekleme sabırsızca amansız bir kavgaya tutuşmayı da gerektirir. Çünkü kış döneminin yarattığı atmosferden bir an önce çıkmak ister gerilla. Hareketinin sınırlanmasına, eylemsizliğe girmesine ve darlaşmasına neden olan kış sürecinden kurtulmak ister. Bu yüzden ilkbaharın gelişi gerillanın dünyasında ayrı bir yere sahiptir. Adeta doğanın uyanışı ile birlikte oluşan coşkunun, heyecanın, doğurganlığın ve dur durak bilmez akışın kendisi olmak ister. Sabırsızlığına yenik düşmemenin sabrını kuşansa da ilkbaharın akışına kapılmaktan kendini alamaz.

Zorlu geçen bir kış süreci sonrası ilkbaharın yarattığı duygular tarifsizdir. O yıl ise erken gelmişti ilkbahar. Kışı dışarıda geçiren, kış boyu düşmanla adeta kovalamaca oynayan ve yer yer çatışmalara rağmen kayıpsız atlatılan sürecin ilkbahara evrilmesi duyguların en güzeliydi. Ama kritik zamanlar hala geçmemişti. Yapraklar açana dek dikkat elden bırakılmamalıydı. Halen eşik üzerindeki zamanlarda yaşanıyordu.

Erken gelen bahar, coşkunun ve sevincin yanı sıra acıları ve hüznüleri de getirmişti. Peş peşe yaşanan çatışmalarla yedi can toprağa düşmüştü. '99 ilkbaharı acıların kapısını aralamıştı. Yürekler yaralıydı. Mevsimine aykırı bir zamanın beklenmedik yükleri binmişti gerillanın omuzlarına. Biliyordu gerilla, doğanın akışında tercih yoktur. Akışına yön veren duraksız bir yolculuk vardır. Öyle olunmalıydı. Yükün ağırlığı ve zamansızlığı değil, yolun ve yolculuğun sürekliliği esastı. Acıları, bilincin çekiciyle dövüp yeniden düşecekti yollara. Çünkü doğanın seyri de böyle yol alıyordu.

Gerilla, alınan kayıpların hüznü ve öfkesi içinde yoluna devam ediyordu. Ne tesadüf ki erken gelen ilkbahar da hüznü kuşanmıştı. Mayıs'ın ilk haftasında (Mayıs 7'si denir ve "Hıdrellez" şenlikleri ile karşılanır. Artık yaylalara göç zamanının geldiğine dair müjde verir.) havaların aşırı soğuması yükseklere karın düşmesi ve beraberinde gelen kuru ayazla açan yapraklar yanmıştı. Yeşile bürünen orman bu ayazla

birkaç gün içinde sonbaharın renklerine bürünmüştü. İlkbaharda “sonbahar” yaşıyordu. Daha yeşile bürünen ormanın havası solunamadan yapraklar dökülmeye başlamıştı. Doğadan da hüznün havası esiyordu artık. Aynı gerillanın yaşadığı gibi.

Yaprakların dökümü gerillanın ilkbahar heyecanına gölge düşürmüştü. Ama beklentiler bitmezdi. Umutlar her daim yeni bir kapı ararlardı. Herkesi bir merak sarmıştı. İlk defa bu kadar boyutlu bir ilkbahar farklılığına tanık oluyorlardı. Ne olacaktı şimdi? Yapraklar yeniden açacak mıydı? Gerillalar bilgi ve deneyimlerine paralel çeşitli yorumlar yapıyorlar, tartışıyorlardı.

Tuncay (Hasan Akyol) biraz da çekinerek “*Hatice (Fehiman Bozgurt) yoldaş, sen bilirsin, ne de olsa mektep medrese okumuşsun. Bizler gibi okuldan kaçanlardan değilsin. Ne olacak bu ormanın hali? Açacak mı yapraklar? Bu meselenin bilimsel bir izahını yap hele*” diyordu. Hatice Tuncay’ın kendisi ile kafa bulduğunu düşünerek “*her zamanki gibi imalı imalı konuşuyorsun. Benimle uğraşma Tuncay, git başımdan*” deyince Tuncay; “*yok vallahi, imalı filan sormadım. Sana ‘siyasi abla’ diyorlar ya, bu yaprak olayı için de bir açıklama getirirsin diye düşünmüştüm*” demesiyle yerinden kalkıp kaçması bir oldu. Hatice “*siyasi abla*” lafını duyduğu anda elindeki odunu Tuncay’a fırlatıp “*senin dinine yanarım, yaklaşayım deme bana*” diye kızgınlığını dillendirdi. Böylesi renkli sohbetler eşliğinde zamansız dökülen yapraklar gerillanın gündemindeydi. Hakan (Barış Aslan) “*en iyisi köylülere sormak. Birkaç güne yaylacılar gelir. Yaşlılar deneyimlidir, bilirler*” deyince herkes başını sallayarak Hakan’ı onayladı.

Bir süre sonra yaylacılar yaylalara yerleştiler. Gerillalar da küçük gruplar halinde yaylalara gidiyordu. Herkesin öncelikli öğrenmek istediği konu sonbahar gibi çıplaklaşan ormanın yeşerip yeşermeyeceğiydi. Doygun yanıtlar alan gerillalar, merakını gideriyordu. Ama yetmişli yaşlara dayanmış, yaşamın yükünü taşımaktan omuzları çökmüş, hayatın sıkıntılarını yüzündeki çizgilere taşımış ama her şeye rağmen yaşama tutkuyla sarılmış olan bir çobanın anlattıkları oldukça

manidardı. Yaşadığı koşulların sırrına eren ama mütevazı duruşundan da ödün vermeyen bir bilgelikle anlatıyordu her şeyi. Kendisine sorulan, “*ne olacak amca, bu yapraklar açacak mı tekrar?*” sorusuna gerillaların kendisine anlattıkları ile yanıt veriyordu.

“*Bakin çocuklar, arkadaşlarınız vurulmuş. Her ölümün acısı büyüktür. Ömrümüzde her şeye yer var. Acılara da yer var. Acılar insanı yıkmaz ama keder en büyük acıdır. İnsan kedere yenilirse acıların en büyüğünü yaşar. Geldiğinizden beri size bakıyorum, dinliyorum. Yaşadıklarınızın acısı büyük olmasına rağmen dimdik ayaktaşınız. İşte bu güzel. Düşse de bir dalımız, gövdeniz yeni bir dala filizlenmiş bile. Ağaçlar da böyledir. Çok görürsünüz, ağaçların kuruyan dalları olur. Zamanla düşer. Oysa o dallar ağaca hayat verir. Tıpkı ağacın dalına hayat vermesi gibi. Ama yeri gelir dal gövdesinden kopar düşer. Gövde bağrında yeni bir dalın filizini açmıştır ki, kimi dalların kuruyup düşmesi onu zayıflatmaz. Daha da güçlendirir. Çünkü düşenin yerini yenisi almıştır. Sizleri de öyle görüyorum. Yıllardır biliyorum, 60’lı, 70’li yıllarda sizin gibilere ‘talebe’ diyorlardı. O gün bugündür sürüyor bu. Bakmayın ‘terörist’ diyenlere. Bizler neyin ne olduğunu bilecek kadar yaşadık. ‘Bitirdik’ diyorlar ya sizin için, kökleri toprakta olanlar biter mi hiç? Oysa düşenlerin yerini hep birileri alıyor. Şunu unutmayın çocuklar; kökü olmayan bir ağaç olmaz. Aynı kaynağı olmayan bir suyun olmayacağı gibi. Sizler halkın çocuklarıdır. Kökleriniz kimsenin sökemeyeceği, hatta gücünün dahi yetemeyeceği kadar derinlerde. Bizler bunları biliyoruz. Bugün halen yaşıyorsanız, kim ne derse desin bir yeriniz var demektir. Bir şeyler nefes alıp veriyorsa aha bu tabiatın içinde bir yeri vardır. Ben böyle düşünüyorum. Doğru değil mi çocuklar?” deyince hep bir ağızdan “*tabi ki doğru söylüyorsun amca*” diye kısaca konuşarak sözü amcaya bırakmışlardı. “*Benim ömrüm bu dağlarda geçti. Çoban olarak ayak bastım halen de çobanım. Ama inanın çocuklar, bu dağların verdiği huzuru hiçbir yerde bulamadım. Dağlar bana ben de onlara yarenlik yaptım. Çok şey öğrendim bu dağlarda. Her mevsimini de yaşadım. Her mevsimde de insanı bağrına basar. O**

yüzden ben de sizler gibi sevdalyım bu dağlara. Öyle ki karıncaların yuvalarını, yuvadan yuvaya giden yolları bile ezberler oldum. Kendimden çok bu dağların, ormanların derinliklerini bilir oldum. Bana huzur veren de bu zaten. Bakın yapraklar yandı. Sizler de meraklandınız ne olacak diye. Yapraksız bir ağaç ölüdür. Kurur gider. Yapraklar ağaçların can damarlarından birisidir. Diğeri de kökleridir. Hepsi için şart olan sudur. Ağacın yaprakları dökülse de bu mevsimde gövdesi sürekli su taşır. Suyun ulaştığı her dal yeniden yaprağa durur. Yeter mi ki topraktan suyu alan canlı bir kök olsun. Bilirsiniz şimdilerde kırılan her dalın, kırık yerinde su damlaları oluşur. Çünkü bu zamanlarda ağaçlar hep su alır. Su alacak ki yeniden yeşersin. Yoksa ağaçlar yaşayamaz. Yani kökleri sağlamsa bir de topraktaysa yeter. Ağaçlar yine yaprağa durur. Çok gördük çocuklar. Hem de öyle bir yaprak açıyor ki, daha da gürleşiyor orman. Siz amcanıza kulak verin, içinizi ferah tutun. Bu yapraklar açacak, aynı düşen arkadaşlarınızın yerini alacak yenileri gibi.” Uzun ama oldukça anlamlı bir konuşma yapmıştı amca. Gerillalar büyük bir saygı ve sevgi içindeydiler. Meraklarını gidermenin ötesinde şeyler öğrendiler. Dışardan bir göz tarafından nasıl göründüklerine dair güzel duygularla ayrıldılar oradan. Ve daha emin adımlarla uzanan patika yola düştüler.

Yapraklar yeniden açtı. Hem de daha gürdü. Yapraklar açtıkça bilge çoban da, sevgiyle saygıyla anılıyor, anlattıkları saflara yeni katılan gerillalara aktarılıyordu. Düşenlerin yerlerini alan sıra neferleri de tekrar gelen ilkbaharın coşkusunu, heyecanını yaşatıyordu. Zaman, zamansız yaşananların telafisiyle akıp gidiyordu. Devinim her şeye rağmen sürüyordu.

Düşenlerin yerine adlananlar çoktan saflardaki yerlerini almıştı. Düşenlerin adlarıyla kavganın yeni umutları olmuşlardı. Artık kavganın ateşi içinde, ateşin de kendisiydiler. Şimdi ateş yaymanın zamanıydı. Her biri yeni yeni yangınlar için yollara koyuldular. Duracak zaman değildi. Ateş harladıkça büyür ve kendini taşıyabilirdi. Adım atılan her yer kavganın sıcaklığına tanık olmalıydı.

Yollardaydı gerillalar. Kimileri yıllardır özlemi çekilen ve açık bir yara gibi acıtan Dersim diyarına doğru yol alıyordu. Kimileri Tokat civarındaki gruplarda yer alarak kendilerinden istenenlere yanıt olmaya uğraşırdı. Bir başka grup da Samsun-Amasya hattındaki çalışmalar için yollardaydı.

Ak Dağlar kuzeyindeki Canik Dağları'na paralel uzanır, Amasya'nın Yeşilirmak vadisi ile Samsun'un Ladik ilçesi arasında bir sınır görevi görür. Başı çoğu zaman dumanlıdır. Zirvelerinden sisi eksik olmaz. Eteklerinde köylere, yükseklerinde ise yaylalara hayat verir. Ladik tarafına dönlüğünde ise Ladik gölüyle başka bir güzellik sunar insana. Bir diğer ucunda da ormanın derinliklerine saklanmış Borabay gölüyle gülümser Akdağ. Gerillalar için yeni yerler yani ilk defa gidilen coğrafyalar ilgi çekicidir. Keşfetmenin tadına varırlar. Samsun'a ikinci kez gidenler vardı. Ama ilk defa gidenler için bu güzellikler çok daha etkileyici idi.

Gerilla grubu, randevu noktasına vardığında Ladik gölünün büyük kısmı karşılardı. Daha da yakındılar göle. Tek tük kayıklar geziyordu gölün üzerinde. Suyun çekildiği yerler ise sazlıklarla kaplıydı. Daha da kıyılarda köylüler hayvanlarını otlatıyordu. Ladik-Taşova yolu her zamanki gibi seyrek işliyordu. Köylülerde de gelmekte olan akşamın telaşı vardı.

Gerillalar bir yandan çevreyi dürbünle tarıyor bir yandan da oraların tecrübelileri çevreyi anlatıyor, tanıtıyordu. Herkes heyecanlıydı. Çünkü yeni bir gerilla adayı gelecekti. Gelecek olan yoldaş için isim bile hazırlanmıştı. Kadın ise *Ayfer* erkek ise *Seyit* olacaktı.

Randevuya kurye olarak gelecek olan, gerillada Yakops diye seslenilen Yakup'tu. Yakops normalde kuryelik yapmıyordu. Zorunlu hallerin kurye jokeriydi. Görevi yapabilecek kadar deneyim sahibi idi. Randevunun en büyük sıkıntısı noktanın tam olarak bilinmemesiydi. Kaba arazi bilgileriyle harita üzerinde yer belirlenmişti. Telsizle kurulacak bağlantılarla buluşma sağlanacaktı.

Gecenin ilerleyen saatlerinde Yakops'un telsiz bağlantısı kurması ile

karşılıklı yönlendirmeler de yapılarak buluşma sağlandı. Herkes neşeliydi. Hem kadın bir gerilla adayı gelmişti hem de Yakops iyi bir iş başarmıştı. Bilmediği bir arazide gecenin karanlığında büyük bir gayret göstererek gerillalara ulaşabilmişti. Yakops da sevinçliydi.

Gerilla adayı Dilek Polat'tı. Gerillanın Ayfer'iydi artık. Ayfer isminin kendisine verilmesine çok sevindi. Değişik duygular yaşıyordu. Karadeniz dağlarının Partizanı, gerillanın komutanı, partiye ve kavgaya gönül vermiş, coşkulu yüreği ve halkın bağrında açmış, kök salmış özgürlük aşığı bir değerlin ismini almaktan onur duyuyordu. Bir o kadar da kaygılıydı. Ayfer ismine layık olabilmenin bir ağırlığı olduğunu düşünüyordu. Ayfer büyük bir boşluk bırakmıştı. Onu doldurabilmek geride kalanlara düşüyordu. *Ayferleşebilmek* zamanıydı. Ayfer gibi davasına tutkun, sevdalı olabilmeyi düşünüyordu. Öylesi süreçlerde düşündükçe heyecanlanıyordu. Gözleri kaygıların da taşındığı tutkulu bir ışıltıya bürünmüştü. Gerillalar Dilek'in Ayfer ismini alması ile hissettiklerini ince ince gözlemliyorlardı. Yaşadıklarını tahmin ediyorlardı. Çünkü kendileri de düşen bir dalın yerine filizlenmişlerdi. Benzer duygularla o günlerin heyecanını yaşamışlardı.

Dilek Dersim'in Hozat içesi Xoceli köyünde dünyaya gelmişti. Kürt olmak, Dersimli olmak bu coğrafyanın en sancılı, en zor şeylerinden biridir. Eğer bir de kadınsan zor kavramı da yetersizdir artık. Bu zorlu coğrafyada yokluk, yoksulluk, şiddet, baskı, katliam ve sürgün gibi kavramlar günlük hayatın bir parçası haline geldiği için yaşamak kolay değildir. İnsanlar kendilerini kucaklayan o bereketli topraklardan göz yaşları içinde kopmak zorunda kalırlar. Toprak yaşamdır. Bütün cömertliğini insana sunar. Ama kadir kıymet bilmeyen ve toprağın bile kabul etmediği tiranların zulmüyle göç yollarına düşer insanlar.

Dilek'in ailesi de aynı "kader"i yaşamıştı. Yoksulluk içinde de olsalar, sevinçleri, mutlulukları ve tutundukları değerleriyle iç içeydiler. Ama artık onlar bile özlemlerine dönüşmüştü. Elazığ şehir merkezine göçmek zorunda kalmışlardır. Bu, Dilek ve ailesi için zorlu ve yeni bir sürecin başlangıcıydı. Çocuk yaşta. Ablaları, kardeşleri de Türkçe

konuşmayı bilmiyor. Nereden bilsinler ki? Onlar, annelerinin Kürtçe çığlıkları ile gözlerini açmışlardı dünyaya. Yaşama merhaba dediklerinde sevinçler, mutluluklar, ağlamalar ve bağırırlar Zazaca ezgiliydi.

Kendisini kucaklayanların gülüşlerine Zazaca sevgi sözcükleri eşlik ediyordu. Hayata dair her şeyini anasının ağzından ve onun dilinden duymuşlardı. O yüzden ne bileceklerdi ki Türkçe'yi? Bir dilleri vardı, onları yaşamla harmanlayan. Ama kara el uzanmıştı bu yaşamlara. Yasaklıydı, konuşulmayacaktı. Annelerinden duydukları sözcükleri bilmek, o sözcüklerle konuşmak ölümün, baskının, şiddetin nedeni sayılıyordu. Anlayamadıkları bir şeyler dayatılıyordu. Çocukluk dünyası içinde tarifsiz yaralarla büyüyorlardı. Zaten o coğrafyada yaşam yoluna acılar öncülük ediyordu.

Anneleri sık sık tembihliyordu, Zazaca konuşmayın diye. Mecburdu demeye. Çünkü okulda kalmaları için gerekliydi bu. Dilek derslerin bitmesini ipe çekiyordu. Sınıfından kimse ile doğru düzgün konuşamıyordu. Onları da anlayamıyordu. O yüzden ders aralarında koşarak kardeşinin yanına gidiyordu. Kardeşi ile sessizce Zazaca konuşarak biraz olsun sıkıntısını atıyordu. Kendilerine dayatılanlarla olması gerekenler arasında uçurumlu bir yaşamın içindeydiler.

Düzen inkârı dayatılıyordu. Boyun eğilecekti, unutulacaktı. Yaşamın ön şartıydı bu. Yoksa karşısında durup isyanın adı olacaksın. Başka da seçenek yok. Oralarda yaşam ince bir çizgide seyrediyordu. Keskindi, bu yüzden ya acıların esiri olup boyun eğeceksin ya da daha büyük acıları göze alıp insanlara karışacaksın. Ezilen ulusların, emekçi halkın yazgısında isyanın çizgileri vardır. Karanlıklara rağmen, özgür bir geleceği düşlemek ve düşlerin yolcusu olabilmek de bu yazgının içindedir. Kavga mutlaka kavga diye haykıranlar, mücadele yaşamlarıyla umudun da adı oldular. Ve umutlar, kavganın içinde kavgayla büyüyordu.

Dilek geç kalışına üzülyordu. Gerillaya katılmadan iki ay önce Derşim'e bir birlik gönderilmişti. Derşim dağlarında olmanın, doğup da büyüyemediği ama yüreğinin sesi olan topraklarda mücadele etmenin duygusu farklıydı elbette. Çocukluğundaki korkularını, yapılan baskı-

larla içlerine kapanmalarını, çılgınlara gebe hallerini sessizliğe gömmelerini, ellerinden alınan yoksul ama mutlu yaşamlarını anımsıyordu. Oysa artık çok şey değişmişti. Yüreğinin sesi dağların bağrındaki isyan ateşi ile birleşmişti. Bu sesin kendisini götüreceği yer acılardan süzülerek düşleri kurulan yaşanılacak bir dünyanın meşakkatli yolculuğu idi.

Birlik komutanı “*Ayfer yoldaş üzülmeysin. Bugün burada yarın Dersim’de oluruz*” deyince hafif bir irkilme ile dalgınlığının farkına vardı. “*Ne yapalım, bu defa kaçırıldı. Bir dahaki sefere ilk sırada yerimi alırım değil mi?*” diye cevap verdi. Komutan da “*elbette ki ilk sırada olursun. Hem bölgenin insanısın hem Zazaca biliyorsun. Kadın olman ise en önemli yanı. Önceliklerin çok. Bu yüzden hiç meraklanma*” deyince yüzündeki gülümseme Dilek’in sessiz ama sevinçli yanıtı idi. Artık donanımlı bir gerilla olmanın zamanı idi.

Gerillaya katılmakla gerilla olmak aynı şeyler değildir. İyi bir gerilla olabilmek katılımla, çabayla, tutkuyla ve ısrarla mümkündür. Gerillaya katılmak insanın kendisi ile cebelleşmesinin başlangıcıdır. Bu cebelleşme bitmez, süreklidir. İnsan öğrendikleriyle, yaşamda karşısına çıkan ve öğrenmesi gerekenlere yetişemiyor. Pratik inanılmaz bir hızla yol aldığı için kendisine dahi yetişemez oluyor. Hele bir de savaşın sıcak coğrafyası içinde isen her şey daha da çetrefilli olabiliyor. Gerilla koşullara yabancılığı ile koşulların zorluğu karşısındaki yetmezlikleri ve acemilikleriyle taşıdığı alışkanlıkların ya da özelliklerinin gerçeklikle çatışmalı haliyle sürekli karşı karşıyadır. Attığı her adım kendisinin aynası olur. Gördükleriyse kendi gerçekliğidir. İşte bu süreçlerdeki her şey, gerillaya yeni katılan birisinin terazisidir. Ölçülüp biçildikçe kıvama gelir. Yoksa yaşam bize rağmen bizi ayıklamaktan sakınmaz.

Dilek zorlanıyordu. Hem de gerillayı, gerillanın mücadelesini ve yaşamını biçimlendiren asıl unsurdan, *disiplinden*. Alışkanlıklarıyla, kişisel özellikleriyle bakıyordu birçok şeye. Yaşamın gerçekleri karşısında farkında olmayarak ya da istemeyerek de olsa kırılganlığa kapı aralıyordu. Disiplini, disiplinli yaşamı, hayatın gerçekliği içinde anlamak, tanımlamak ve kavramak yerine kendi zayıflıklarının terazisine vurarak

tartmaya çalışıyordu. Bu da sık sık hatalar yapmasına neden oluyordu. Kuralların, ilkelerin yaşamsal özden nasıl süzülüp alındığını irdelemek yerine onların insanı zorlayan yanına odaklanarak yaşamdaki gereklilik boyutunu redde gidiyordu. Gerillalar disiplin konusunda gerek teorik düzeyde gerekse onların oluş sürecindeki pratik deneyimleri üzerine dağarcıklarında ne varsa Dilek’le paylaşıyorlardı. Yankısı yeterli olmuyordu. Herkes biliyordu ki, pratik teoriye de deneyimlere de boyun eğmezdi. Hele de insanın öznel düşüncelerini dünden tarumar ederdi. Dilek yaşayacaktı bazı şeyleri. Kimileri de böyle öğreniyordu.

Her yeni filiz, yapısı gereği daha hassas, kırılğan olur. Hayat buldukları gövdeye sıkı sıkı tutundukları sürece yaşama şansı bulurlar. Güçlü rüzgârlarla, fırtınalarla, tipi ve boranlarla cenkleşmeden büyümeleri zordur. Zorlu eşiklerden geçerek yaşama tutunurlar. Gerillaların tutunması, çelikleşmesi de böyledir.

Gerilla yaşamının günlük seyrini, askeri disiplin ölçüleri belirler. Öyle olması tartışılmaz bir zorunluluktur. “Güç disipline, disiplin de bilinçliliğe dayanır” ifadesi bu yaklaşımın temelidir. Güçlü bir gerilla olabilmek bilinçli bir disiplinle mümkündür. Yaşamın bütünlüklü bir şekilde kavranması, disiplin olgusunun temellerini oluşturan ihtiyaçların da bilince çıkarılmasını sağlar. Bu da disipline yaklaşımın özünü somutlar. Bir kuralın, prensibin neden ve nasıl bir ihtiyaçtan doğduğunu açıklamak bu çerçevede mümkün olur.

Dilek kuralların çokluğundan, yaşamın neredeyse her anının örgütlü biçimde ele alınmasından, ağır basan hiyerarşik uygulamalardan, özellikle de başkalarına tâbi olmaktan huzursuzdu. Kimi uygulamaları gereksiz kimilerini abartılı buluyor kimilerini de anlamıyordu. Aslında sorun olan kurallar, uygulamalar değildi. Dilek öğrencilik yaşamının vermiş olduğu alışkanlıklarla, düşünüş tarzıyla, yaşam biçimiyle bakıyordu olaylara. Sorumluluk bilinci zayıf, bireyci düşünüp davranabilen, devrimciliği kaba görüngüleri ile algılayan ve hatta hümanizm boyutuna indirgeyen düşünceler taşıyordu. Epeyce zorlanacağını kısa zaman sonra her yönüyle yansıtmıştı.

Dilek’i gerillaya getiren kurye Yakops’un birlik sorumlusuna ifade ettiği “*Dilek yoldaş gerilla olmaya istekli görünüyor. Ama çok zorlanacağı benziyor. Gerilla yaşamına dair bazı şeyler anlattım kendisine. Pek hoşnut olmadı. Disiplin konusunda epeyce sorunlu olabilir. İlk anda ben de uyanan izlenim bu oldu. Ee kolay gelsin sizlere...*” izlenimleri isabetli olmuştu. Çünkü Dilek tam da disiplin konusunda sorunluydu. Ama zaman her şeyin sırrını çözebilirdi. Benzer özellikler gösteren nice gerillalar gelmişti. Birçoğu mücadelenin en ağır yüklerini taşıyanlar olmuştu. Dilek de yaşayacak, öğrenecekti.

Birlik komutanı gerilla birliğini toplamış, yapılacak eylemler hakkında herkesin düşünce ve önerilerini alıyordu. Aynı anda iki ihbarcı ölümle cezalandırılacaktı. Her iki ihbarcı da kendileriyle konuşulup uyarılmalarına rağmen bilinçli olarak gerillayı ihbar edip, düşmana açık hale getiriyorlardı. İhbarcılardan bir tanesi kadındı. Gerilla birliği yoğun bir tartışmanın içindeydi. İhbarcı kadının ölümle cezalandırılmasının doğru olup olmayacağı tartışılıyordu. Tartışma kadının cezalandırılması halinde düşmanın bunu aleyhimize kullanacağı noktasında odaklanmaya başlamıştı.

Birlik komutanı “*düşman her koşulda zaten aleyhimize yalan-yanlış propaganda yapıyor. Hiç alakamız olmayan kimi olayların faili olarak da bizi gösteriyor. Kafaları karıştırıp kimi ön yarguları besliyorlar. Tersten düşünelim; ihbarcı erkek olunca ve alenen bu işi yaptığını kendisi bile sağda solda anlatmasına rağmen onu cezalandırdığımızda düşman farklı mı yaklaşıyor? Hayır! Her iki durumda da bizi hedef yapıyor. Bu savaşın bir ayağı. Ama bizler suç işleyenlerin teşhirini yaygın ve iyi bir şekilde yapabilirsek, gelişmeler farklı olur. Bütün mesele düşmanın neler yapabileceğini iyi bilmek ve ona göre hazırlıklar yapmak, ona göre eylemleri pratikleştirmektir. Bizler bu iki insanı yeterince teşhir ettik. Cezalandırma sonrasında eylemin propagandasını iyi yapabilirsek düşmanın çabalarını boşa çıkarırız. Onun için cezalandırılacak insana takılıp kalmayın. Ayrıca ihbarı yapan kadın bu işi nasıl canla başla yaptığını Ladik’te açık açık anlatıyormuş. Bunu biz-*

ler de civar köyler de biliyor. Yoldaşlar, bu alandaki faaliyetin devamı açısından önemli. İki yıldır alanda ihbarcılık var. Anlatımlarımıza ve uyarılarımıza rağmen daha da arttı. Artık eylem zamanı” diye açıklama yapınca genel yaklaşımlar farklılaştı.

Hiç konuşmayan Dilek’e “*Ayfer yoldaş, sen ne düşünüyorsun?*” denildiğinde herkes Dilek’in cevabı ile şaşkınlık içindeydi. “*Ben insanların öldürülmesine karşıyım*”. Bir süre kimsenin sesi çıkmadı. Herkes açılmış gözleriyle birbirine bakıyordu. Öyle ki toplantı ortamından sıkılıp ara ara dalıp gidenler bile çöken karabasandan kurtulmuşçasına şaşkınlık içinde pürdikkat Dilek’e bakıyorlardı. Bu durumun kısa süreceği belliydi. Aynı anda bütün gerillalar Dilek’e yöneldiler. Sorular soranlar, tepki gösterenler, öyle ki tahammül edemeyip “*buraya ne diye geldin o zaman?*” diyenler oldu. Bu defa da Dilek şaşkınlık yaşıyordu. Ummadığı bir tepki almıştı. Birlik komutanının müdahalesi ile ortam normale döndü. Uzun uzun Dilek’e ihbarcılığın ne olduğu, cezalandırmalara neden gidildiği, her ihbarın ölümle cezalandırılıp cezalandırılmayacağı, bu eylemlerin mücadele açısından önemi, savaş olgusuyla ilişkili olarak gerilla cephesindeki yeri ve önemine dair birçok şey anlatıldı. Dilek anlatılanlara itiraz etmiyor, doğru buluyor ama halen doğru düşünceler olarak benimsemekte zorlanıyordu. Pratiğin ve zamanın izahına ihtiyaç vardı. Düşünceleri o zaman değişebilirdi.

Bir süre sonra aynı gece Amasya’nın Suluova ilçesinin bir köyünde bir ihbarcı ölümle cezalandırıldı. Samsun’un Ladik ilçesine bağlı bir köydeki kadın ihbarcının da evi yakıldı. Kadın ihbarcı yaptığı pratik sonrası köyü terk ettiği için boşalan evi ateşe verilmişti. Eylemler sonrası yapılan operasyonlar bitince gerillalar da köylere ve yaylalara giderek eylemlerin yankısını öğrenmeye çalışıyordu.

Akdağların ormana bitişik yaylaları vardı. Kuzeye bakan yamaçlar olduğu için suları da boldur. Buralarda otlar çok geç vakte kadar yeşil kalır. Yaylacılığın tadı bir başkadır. Köylüler de bu olanakları iyi değerlendirirdi.

Gerillalar orman kenarından bir süre yaylayı izlediler. Yaylanın ola-

ğan canlılığı sürüyordu. Çocuklar oynuyor, bağırıyordu. Kadınlar derme çatma baraka gibi yayla evlerinin günlük işleriyle uğraşıyorlar. Çobanlar ise uzaklarda sürüleri otlatıyordu. Etrafta düşmana dair herhangi bir iz, bir görüntü yoktu. Havanın kararmasına doğru öncü grup yaylaya vardı. Diğerleri de onları izliyordu. Öncü grubun işareti ile grubun geri kalanı da yaylaya yöneldi. Dilek çok heyecanlı idi. Yaylalara, köylere inmeyi çok seviyordu. Yıllardır uzak kaldığı köy yaşamının renklerini, kokusunu alıyordu. İnsanları dinliyor, kendisini anlamlandırmaya çalışıyordu.

Yaylaya ulaşıldığında köylülerin ilk sorduğu şey “*Ayfer hanginiz?*” oluyordu. Birlik komutanı Dilek’i göstererek “*Ayfer bu yoldaşımız. Ama Taşovalı Ayfer Celep değil. Biliyorsunuz Ayfer’imizi şehit verdik*” dese de evin yaşlısı “*yok yok, Ayfer’in öldüğü yalanmış, herkes böyle konuşuyor. Diyorlar ki asker bunu yaymış. Yani Ayfer aslında ölmemiş. Başka birini getirip Ayfer diye köyüne gömmüşler. Zaten kimse onun öldüğüne inanmıyor. Ayfer kolay kolay ölmez. Geçen kış duyduk. Ayfer iki arkadaşı ile bir evde kıştırılmış. Taşova’nın bir köyünde. Ama ne yapıp ne edip çıkmış oradan. Hem de yüzbaşı, komiser ve başka rütbelilerin de olduğu bir sürü askeri öldürerek çıkmış. Bir tek yara bile almadan aşmış dağları. Kim inanır Ayfer’in öldüğüne? Siz de gizlemeyin barî*” deyince herkes duygulandı. En çok da Dilek duygulandı. Ayfer’in nasıl da sevildiğine, değer gördüğüne, gönülleri fethettiğine tanıklık ediyordu. Onun ismini almanın kıvancını yaşıyordu.

Gözleri ıslık ıslık olmuştu.

Komutan uzun uzun Ayfer’in nasıl şehit düştüğünü anlattı. Köylüler üzülseler de, inanmışlardı anlatılanlara. Konu cezalandırılan ihbarcılardan açılınca köylüler “*elinize sağlık çocuklar. Bu Akdağ’ın eteklerinde böyle soysuzlar çok. Bunlar emdikleri sütü bile inkâr eden, çulsuz insanlardır. Kursaklarından helal lokma girmez. Çalmak, çırpamak bir yana, başkalarının kanyla bile para kazanmaya bakarlar. Hele o Suluova’daki öldürdüğünüz adam... Üç kağıtçının, dolandırıcının tekidir. Herkes onu biliyordu. Dolandırmadığı adam yoktu. Öyle hayasız bir*

adamdı ki, söylemenize rağmen sizi bile muhbirlemiş. Eee, ettiğini buldu vallahi. Ladik'te herkes bunu konuşuyor. Diğèrinin de evini yakmışsınız. Onlar zaten köy olarak bozuk çalıyordular. Onların hepsi 12 Eylül öncesi 'devrimciydiler'. Mahpus yatmayanı yoktur. 12 Eylül'den sonra tufan vurdu onları. Soysuzlaştılar. Aleviydiler ama 12 Eylül sonrası köylerine cami yapılmasına izin verdiler. Her türlü pis işin adamı oldular. Ladik'te milletin başına dindar kesildiler. Yetmedi MHP teşkilatının başına geçtiler. Çevre köylere baskı yaptılar. Özellikle de Alevi köylerle toplu tüfekli oldular. Onların yaptıkları anlatmakla bitmez. Evini yaktığınız kişi Samsun'da profesör mü ne diyorlar. Yani üniversitede hocalık yapan adamın babasının evi. Sizi ihbar eden de onun kardeşinin karısı idi. İhbar sonrası Samsun'a kaçtılar. Duydular gelip enselerine çökeceğinizi, çareyi kaçmakta buldular.

Çok iyi oldu. Bu millete dur diyecek, onları hizaya getirecek birileri lazımdı. Yoksa bu insanların düşkünlükleri ile baş etmek zor" diyerek eylem hakkındaki düşüncelerini anlattılar. Birlik komutanı bilinçli olarak "Amca, Ladik'te evini yaktığımız ihbarcıyı biliyorsun, kadındı. Onu ölümle cezalandırsaydık nasıl olurdu, sen ne düşünürdün?" diye sordu. Amca gayet sakın "oğlum muhbirin kadını erkeği olmaz. Onların topu öyle. Hepsini dinini imanını satmış. Hainlik sarmış yüreklerini. Bakın bizim kadınlarımıza, sizlere kendi çocukları gibi bakıyorlar. Üzülüyorlar sizlere zarar gelmesini istemiyorlar. Ama o soysuzlar öyle değil. Onlar küçücük çocuklarını bile civar köylerdeki insanların bağına bostanına hırsızlığa alıştırırlar. Artık büyüyünce ne olur, orasını Allah bilir. O kadın ölümü tabii ki hak etmiş. Kendisine söylemişsiniz, anlatmışsınız, buna rağmen gidip muhbirlemiş sizi. İpini kendisi çekmiş. Bu kez kurtuldu belki. Bir dahakine kaçabilir mi orasını bilemem. O gün yakalayıp kafasına sıkıyadınız ibreti alemlik bir iş olurdu. Daha da iyi olurdu" diye cevapladı.

Herkes alacağı mesajı almıştı. Dilek ise köylünün konuşmaları ile başını öne eğmiş, biraz sıkılmış bir halde ama dikkatle dinliyordu. Kendi düşüncelerini ölçüp biçiyordu. Eylemlerin sonuçları hakkında

bir sürü şey öğreniyordu. Kendisindeki kavrayışsızlık ve geriliklerin farkına varıyordu.

Zaman hızlı akıyordu. Neleri yüklenmişse onları taşıyordu yarınlara. Bugünden aldıklarıyla yarınların izini sürüyordu. Bu yüzden yaşanan her an önemlidir. Yaşananlarla birlikte alınanlar ise yarınlara izler taşıyordu.

Dilek her gün yeni şeyler görüyor, öğreniyor ve yaşadığı gerçekliği daha iyi kavramaya çalışıyordu. Kendisini gerillaya getiren kurye Yakops'un yakalanması onu etkilemişti. Çünkü Yakops'u ele veren köylüyü Dilek de tanıyordu. Evine gitmiş, sohbet etmişti. Ama o kişi düşmanla işbirliği yaparak Yakops'la olan randevusunu verip onu yakalatmıştı. Bununla da kalmamış gerilla ile arazide karşılaştığı, görüştüğü yerleri de bildirerek operasyon yapılmasını sağlamış ve bir deponun açığa çıkmasına neden olmuştu. Gerillalar tüm bunları netleştirmeye çalışırken işbirlikçi olan bu şahıs da köyü terk ederek kıl payı bir zaman farkıyla kurtulmuştu.

Dilek artık savaş gerçekliğinin daha somut yanlarını görüyordu. Her şeyin keskinliğini fark ediyordu. Savaşın farklı iki gücün kabaca çarpışması olmadığını anlıyordu. Çok yönlü düşünerek, çok yönlü bakarak yaklaşılması gereken hassas bir olgu olduğunu öğreniyordu. Çelişkilerin nasıl da hızlı keskinleşip yeni biçimlere evrildiğine tanıklık ediyordu. Dilek yaşadıkça içinde olduğu çelişkili gerçekliği tanıyor, kendisi ile yüzleşiyordu.

2 Kasım günü Tokat merkez kırsal Hızalan vadisi girişinde pusuya düşen Hakan (Barış Aslan) ve Ünal (Cem Ergüldü) şehit düşmüşlerdi. Dilek Cem'i tanıyordu. İzmir'de üniversiteden tanıyorlardı birbirlerini. İlk defa bu kadar yakından tanıdığı bir insanın şehit düşmesine tanık oluyordu. Farklı duygular yaşıyordu. Öyle çok istiyordu ki Cem'le karşılaşmayı. Ama olmadı. Kucaklaşmadan düşmüştü Cem.

Savaşın, savaşmanın başka bir yönüyle daha hesaplaşıyordu Dilek. Sürekli yeni yeni şeylerle karşılaşıyordu. İki ay içinde gördükleriyle devrimcilik algısını çok yönlü sorgulaması gerektiğinin farkına varı-

yordu. Gördükçe, yaşadıkça kendi gerçekliği karşısında kırılan yanlarına da kapı aralıyordu. Daha fazla özgüven sahibi olmak gerektiğini biliyordu. Ama kendi yetmezlikleriyle pratiğin çetin yönleri arasında amansızca bir çatışma içindeydi. İşte tam da bu noktada yeni sorunlar kendini gösteriyordu. Özgüven eksikliği ile yaşananların yarattığı gerçeklik karşısındaki açığı bazen büyük oluyordu. Kişi de bu açıklığa karşı güçsüz olabiliyordu. Bu durumu tersine çevirmek büyük bir çabayı, ısrarı, kararlılığı ve en önemlisi dayanıklılığı gerektiriyordu. Dilek zayıftı. Bunu daha somut görüyordu. Ama her şeye rağmen netti. Zor da olsa girdiği yolda ısrarlıydı. Her şeyi yeniden öğreniyordu. Düne kadar doğru bildiğini sandığı kavramlar, olgular pratik içinde somut bir biçimde anlam kazanıyordu.

Bölge güçleri kış üslenimi için biraraya geldiklerinde Dilek'in dikkatini çeken şey sayısal durumdu. *"Bütün güçlerimiz bu kadar mı? Daha fazla olacağımızı sanıyordum"* şeklinde düşüncesini ifade edince komutan Doğan'a (Aşkın Günel) seslendi. Doğan gelince *"bak Doğan yoldaş, yeni gelen Ayfer yoldaş sayısal durum üzerine takılıp kalmış. Sen yoldaşı al yanına ve kaygılarını gidermeye çalış"* dedi. Doğan da yeniydi. Dilek'ten üç ay "kıdemliydi". Gerillaya katıldığında Doğan'ın da ilk sorusu sayısal duruma ilişkindi. O yüzden Ayfer, Doğan'a yönlendirilmişti. Dilek Doğan'ı görünce *"bu daha çocukmuş, ne diye hemen gerilla olmuş ki?"* diye kendi kendine konuşuyordu. Doğan Dilek'i yanına alarak bir ağacın dibine oturdular. Doğan biraz heyecanlıydı. Ama kendisine görev verildiğinde onu en iyi biçimde yapmaya özen gösterirdi. Tam konuşmaya başlayacaktı ki Samsun grubundan bir gerilla *"Doğan yoldaş, Ayfer'in arası disiplinle bozuktur. Sen ise tam tersisin. Panzehir gibi gelirsin. Biraz oku üfle bakarsın yararı dokunur"* deyince Dilek biraz sıkılsa da gerçeklik olduğu için gülümseyerek karşılıdı. Doğan hemen başladı anlatmaya; *"Yoldaş ben de senin gibi düşünüyordum. Hatta kabullenmekte bile zorlandım. Ama bilmediğim şeyler vardı. Onlar anlatılınca düşüncelerim ve beklentilerim değişti. İlk olarak bahar aylarında çok kayıp verdik. 7 yoldaş şehit düştü, yaralı yakalananlar da*

oldu. Buna rağmen Dersim 'e birlik çıkarıldı. Epeyce bir güç oraya gitti. Bunlar objektif şeyler. Bizler için önemli olan sayısal durum değil. Sayı da önemlidir ama esas olan niteliktir. Bak sen de katıldın saflara. Hepimize görevler düşüyor. Hem de büyük görevler. Bizler bugüne yanıt olabilirsek -ki önceliğimiz bu- yarınlar için daha güçlü oluruz. Her birimiz daha büyük hedefler koymalıyız önümüze. Sen Ayfer 'in yerini ben Doğan 'ın yerini dolduracağım ki büyüyelim. Yarının görevleri için nitelikli bileşenlere ihtiyaç var. Ne kadar iyi yetişirsek mücadeleye daha fazla katılırız, katarız ve yanıt oluruz. Önemli olan şimdilik bunlardır. Sayının azlığı, çokluğu önceliğimiz olmamalı. Önceliğimiz gidenlerin yerini doldurmaktır. Gidenlerin de azlığı ya da çokluğu değil niteliği daha büyük bir boşluk yarattı. Bu yüzden önemli olan niteliktir yoldaş” dedi.

Dilek şaşkınlık içindeydi. “*Bu çocuk nereden öğrenmiş bunları, inanmıyorum. Daha 15 'inde hem de. Hey gidi Dilek bari sesini çıkarma sen”* diye ilginç düşüncelere kapıldı. Bir şey diyemedi, sadece kafasını sallamakla yetindi. Kanı kaynadı Doğan 'a. Küçüktü ama yüreği ateş gibiydi. Coşkusu, heyecanı, canlılığı gözlerinden okunuyordu. Serhildanları, serhildanların çocuklarını, intifadaları, intifadaların çocuklarını düşündü. İçi burkuldu. Kendini düşündü. Yaşı 26 idi. Oysa Doğan henüz 15 'indeydi. “*Ne çok şey kaybetmişim ben”* diye kendine kızıyordu. Doğan 'la konuşması iyi olmuştu. Söyledikleri önemliydi. Çoğalabilmek kolay değildi. Devinimin bir parçası olmak gerekiyordu. Bunun için de kavgısızca kavgaya dalınmalıydı.

İlklerin insan yaşamındaki yeri farklı olur. Her ilk, kişide bir dönemeç olabilir. İnsanın olgunlaşması da böylesi süreçlerdeki duruşu ile anlam kazanır. En büyük sınavlar bu zamanlarda verilir. Ya geçilir ya da kişi kendine yenilirdi. Her ilk bir eşik olabilir. Bu eşikler gidilecek yolda yönün de belirginleşmesini sağlar. Eşik üstünde durulmaz. Bir tarafına geçmek kaçınılmaz bir zorunluluktur. Bu yüzden yaşamdaki ilklerin kişisel yankıları önemlidir. İleriye ya da geriye dönük bir adım böyle süreçlerde daha açık hale gelir.

Dilek ilk defa bir barınakta kalıyordu. Üssün ismi Ayfer Celep Ge-

çici Kış Üssü idi. Dilek'in hoşuna gidiyordu. Her yerde, her adımda Ayfer'in yaşatılmasına seviniyordu. Daha iyi anlıyordu Ayfer'i. Kendisinin öncelikli hedef kişiliği idi Ayfer. Onun gibi olmalıydı, olacaktı.

İlk barınakta verilen eğitimlerle asgari de olsa kendisi için bir duruş yakalayıp ilerleyebileceği yola dair rota belirleyebilmişti. Atılacağı pratiklerle algılayabileceklerini bilince çıkarıp kavrama ve kavrayabildiklerini de derinleştirmek zamanı idi.

Kitle çalışmalarında riski az olan eylemlerde yer alıyordu. İlk defa her yönüyle pratik süreçlere dahil oluyordu. Elinde silahı cezalandırılacak halk düşmanlarının ensesindeydi. O an bir yıl önceki halini anımsadı. *"Ne kadar sığ düşünüyormuşum. Devrimciliği ve savaşı ne kadar soyut algıyormuşum. Bu kadar subjektif olabildiğime hala inanamıyorum. Devrimcileşmeyen, daha doğrusu mücadele içinde iken kendinde devrim yapamayan devrimci mücadelenin öznesi olamaz. İçinde olmadan gerçek bilgiye ulaşmak ne kadar zormuş meğer. Güllünesi hallerimizle kendimize toz kondurmayışımız ise meselenin trajik kısmı olsa gerek. İyi ki çemberin ortasındayım"* diye kendini tartıyor. Hem de eylemin içinde olmanın güç veren mutluluğunu yaşıyordu. Tereddütsüzce bastığında tetiğe yılların getirdiği acılara karşı güçlü bir haykırışla sarsıldığını sandı. Elinde taşıdığı silahın nasıl da değiştiren bir gücün unsuru olduğunu anlıyordu. Gücünü de keşfediyordu. Yapabilirim diyebilme özgüvenine yaşam veriyordu. Biliyordu böyle kırılacaktı kabuklar. Aynı yaprağa duran tomurcukların patlaması gibi... Bağrını açacaktı hayata. Taşıdığı yaşamı sunacaktı. Yaşamın anlamı da budur.

Dilek gelişme süreçlerinin duraklarında çokça sorunlar yaşıyordu. Gelişen insanların görevleri, sorumlulukları da artıyordu. Bu da daha fazla katılımı gerektiriyordu. İnsanlar kendi kavrayışlarının sınırlarına dayandıklarında ciddi sıkıntılar yaşar. Katılımları zayıflar, kendi yetmezliklerinin etkisi altına girerler. Öyle olunca hatalar da doğar. Önemli olan hataların olması değildir. Hatalara bilinçli yaklaşım onlardan öğrenmektir. Böylesi zamanlar sancılı geçer.

Dilek aldığı görevler sınırlarına dayandığı anda sekterleşmesine

engel olamıyordu. Kimi zaman kırabiliyor, incitebiliyordu karşısındakileri. Hatasını fark ettiğinde de üzülüyordu. Kırmış olmanın acısını yaşıyordu. Bütün bu yaşadıkları ile piştiğini biliyordu. “Neden böyle öğrenmek zorundayım, başka bir yolu yok mu?” diye hayıflandığında kendisine “sabırlı olacaksın yoldaş, halkımız der ki; ‘bakın gözümüz, kulağımız ikişer tane. Oysa ağzımız bir tane. Bu demektir ki, iki dinle bir konuş.’ Yani halkımızın deyimlerine kulak vermelisin. İyi dinleyip anlamalısın her şeyi. Duygularından uzak gözlemleyebilmelisin. Sezgilerine yön veren duyarlılığın olmalıdır. Anlık duyumsamalarla kesinlikle davranmamalısın. Unutma ki hepimiz hatalar yapıyoruz. Sadece hataların sonuçları ile düşünüp davranırsak elimizde bir şey kalmaz. Kendine nasıl davranılmasını istiyorsan aynısını yoldaşların için de düşünmelisin. Daha fazla kırmamak için hepimiz kendimizi yontmak, törpülemek, canımızı acıtmak zorundayız. Ama çoğu zaman dışımızdakilerden bekleriz bunları. Oysa eksiktir bu. Eğer kendimizle birlikte bir şeyleri değiştirebilme dirayetini gösterebilirsek yakındığımız noktaya düşmeyiz. Sunulan seçenekler yoktur. Aslında onları zenginleştirecek olan bizleriz. Sadece bilememenin, yetememenin ifadesi bunlar. Başka yollar var tabii ki. Her şeyden önce ufkun geniş olmalı. Yaşadıklarından öğrenmelisin. Deneyimleri birikime çevirebilme düşüncesi ile davranabilmelisin. Kendini tanımalısın, ihtiyaçlarımızı kavramalısın. Yoldaşlarını tanımalısın. Ve daha bir dizi konuda süreklilik arz eden bir derinliğe gerek duymalısın. O zaman alternatiflerin daha yerinde ve ihtiyaca dönük olur” diye uzun uzun anlatırdı. Sohbetlerden umutla ayrılırdı. Çünkü daralan dünyasının sınırlarını daha da gerilere doğru itelediğini düşünürdü. Yaşayarak öğrenmenin sınırsızlığını da görüyordu. Her şeye rağmen öğreniyordu.

İlk defa düşmanla girdiği çatışmada sergilediği tavırla kendine dair güvensizliğine özellikle de çatışma ortamında tavrım ne olur bilinmezliğine de cevap bulmuştu.

Silah cephane taşıyan birim, sırtlarında 40-50 kg’lık çantalarla yol üzerinde düşmanla karşılaşılıyor. Dilek, arkasında yürüyen Süheyla

(Emel Kılınç) ile aynı mevziye yerleşiyor. Soğukkanlılıklarını kaybetmeden anında düşmana karşılık veriyorlar. Düşman da beklenmedik bir anda karşılaştıkları için gerillaya etkili bir yönelim gösteremiyor. Grubun çoğunluğu çantalarının aşırı ağırlığı nedeniyle hareket edemedikleri için çantalarını bırakıyor. Dilek ve Emel ise çantalarını sonuna kadar bırakmıyor. Çantaları ile birlikte çatışmadan çıkıyorlar. O çatışmada kurtulan az sayıdaki çantalardan ikisi Dilek ve Emel'e aitti. Diğer gerillalar ise çantalarını bırakmayı gerektirecek durumları yokken atmışlardı. En iyi tavrı koyanlar, Dilek ve Emel'di. Özellikle de cüssesine güvenen ve her zaman fiziki güçleri ile övünen kimi erkek gerillaların bu defa sesi çıkmıyordu.

Dilek kendisine inanamıyordu. Hep merak ediyordu, bir çatışmada nasıl tavır gösteririm diye. Pratikte göstermişti şimdi. Kendine olan güveni perçinleniyordu. Askeri olarak duyduğu yersiz kaygılardan biraz daha uzaklaşıyordu. Küçük adımlar olsa da önemliydi bunlar. Dilek kendini görüp, dinlemede daha emin adımlar atıyordu. Artık gruplara öncülük etme konusunda kendini önerebilecek bir özgüvene, kararlılığa sahipti. Gruplara öncülük yaparken öncü grubuna da Doğan komutanlık yapıyordu. Uyumlu bir birliktelik yakalamışlardı. Doğan her fırsatta öncülük deneyimleriyle Dilek'e yardımcı oluyordu. Dilek için Doğan'ın yeri başkaydı. Doğan'ı gördükçe kendisindeki geri yanlara, yetmezliklere dokunuşlarda bulunuyordu. Onun için de Doğan'ı önemsiyor ve dikkatle dinleyerek ondan öğreniyordu.

2001 Ekim ortalarında Almus ilçesi Kadıvakkı köyü yolunda pusu kurulup eylem yapılmıştı. Şehitlerin hesabını sormanın anlamlı bir eylemi idi. Dilek başından beri bu eylemde yer almayı istiyordu. Eylemde yer almak, gruba öncülük etmek ve en önlerde çarpışmak Dilek için tarifsiz bir mutluluktu. Düşmana karşı kesin bir kararlılığı vardı her zaman. Bütün çekincelerine rağmen soğukkanlı ve cesur olması boşuna değildi. O eylemde de güçlü duygularla dönüp kendine olan güvenine canlılık katmıştı.

Dilek de her kadın gerilla gibi sancılı ve ağır bir gelişim süreci yaşa-

yordu. Özgüven eksikliği en önemli sorunu idi. Kırılması gereken öncelikli halkaydı. Yılların ağır yükleri ile şekillenmiş alışkanlıklarla davranıyordu. Değişim kolay olmayacaktı. Kendilerine dayatılanların cenderesi içinde ağır bir kabullenmişlik de vardı. Bütün iç dinamikleri de körelten buydu. Edilgenliğe, yetinmeciliğe, durumu kabullenmeye ve müdahalesizliğe sürükleyen de bu körleşmeydi. Devrimci saflarda olmak bir adımdır tabii ki. Ama her şey değildir. Devrimci safların bile sürekli olarak arınması, kurtulması gereken geri yanları, alışkanlıkları ve ayak bağları vardı. Kadınlar nasıl ki saflara katıldığında ete kemiğe işleyen ölü yükleriyle geliyorlarsa erkekler için de aynı şey geçerlidir. Örgüt saflarındaki kadının konumlanması, devrimcileşebilmenin en önemli göstergelerinden biridir. Bu noktada da sorunlar vardır. Sınıf mücadelesindeki genel konumlanıştan bağımsız değildir. Genel duruştan, konumlanıştan ve mücadelenin öznesi olabilmekten kopuk değildir. Her ne kadar aşgari bir kavrayış, pratik ele alış vs. olsa da kadınların daha ileri bir düzeye getirilmesine yetmiyordu elbette. Bu durum saflardaki kadının gelişimini de etkiliyordu. Kadını, erkeği herkes için yaşananlar önemlidir. Doğru bir hedefte yaşananlar tartışıldığında her zaman daha ileri adımlar atabilmek mümkündür. Bütün mesele belirlenen hedefin daha iyi kavranması ve gün içinde onun yaşanır hale getirilebilmesidir. Böylesi durumlarda kadınlar etki ve rolleri daha önemlidir. Hep birlikte ama azami bir çabayla seyre yön vermek esas olmalıdır.

Dilek daha köklü olan gelişim sorunlarına dair yeterince kafa yoramıyordu. Çünkü savaş ortamının kendisinden öncelikli olarak istediği şeylere yanıt olabilmeyen telaşı içindeydi. Bu durum onu biraz darlaştırabiliyordu zaman zaman. Kendisi için belirlediği hedeflere varmak istiyordu. Gelişmesinin yolu küçük hedeflerde gizliydi. Darlaşmadan da böyle çıkacağına inanıyordu.

İyi bir öncüydü. Öyle ki kış üslenimi için bir araya gelen küçük birimlerle kalabalıklaşan gerilla birimine öncülük ediyordu. “*Şimdi bu kadar yoldaşa öncülük ediyorum, öyle mi? Hepsi bana emanet, büyük bir sorumluluk gerçekten, değil mi Doğan yoldaş?*” dediğinde Doğan

da “bak küçük birimlerdeki öncülerin pabucunu dama attın. Hepsi peşine dizildiler. Ama işin zor bilesin. Uzun biri yolculuk olacak. Kış üslenim alanına gidiyoruz. Önümüzde çok da riskli geçitler var. Bazı yerleri ise bilmiyorsun. Ona göre dikkatli davran” dedi. Dilek de “sağ olası Doğan yoldaş, iyi moral verdin maşallah. İnsanın içini kararttın. Neyse kalsın kalsın... Daha fazla anlatma istersen” diye yanıt verdi. Doğan biliyordu ki Dilek kaygılarına dokunulduğu için böyle söylemişti. “Ayfer yoldaş, kızma, bak ben arkadayım. Sen yorulup uyusan bile ben yakalarım, merak etme” deyince hafif bur kızgınlıkla oradan uzaklaşmayı yeğledi.

Birlik komutanı öncülerini çağırarak yola çıkmadan evvel son uyarılarını yaptı. Özellikle Dilek’e “Ayfer yoldaş, son eylemlerimizden sonra düşman kapsamlı yöneldi. Sonbahar operasyonları da yaptı. Eylemimiz iyice morallerini bozdu. Her ne kadar eylem alanından 3-4 günlük yol alıp uzaklaşmış olsak da geçiş güzergâhlarını tutabilirler. Dikkatli olmalısın. Zirvelerden, Dumanlı’nın keskinleşen geçitlerinden geçeceğiz. Güzergâh çıplak, sık sık dürbünlemelisin. İleri noktalara dair emin olmalısın, tamam mı?” dedi. Dilek başıyla onaylasa da bu gibi durumlarda daha da pimpirikli oluyordu. Dikkat çekilen şeyler doğruydu, uyarılar yerindeydi. Ama oluşan hassasiyetle zayıf düşüyordu. Hemen kendini topladı, son kez çantasını, yeleğini, silahını ve dürbününü kontrol etti, en öndeki yerini aldı.

Ekim ayı sonlarıydı. Dumanlı dağları çoktan kış havasını estiriyordu. Gecelerin ayazı buz kesiyordu. Öyle ki ilk düşen kar (koç karı derler) bile erimeye fırsat bulamıyordu. Dumanlı’nın kuzeye Almus barajına doğru bakan kuytulukları karlıydı. Zirvelerle ormanlar arası alacalı bir görünüm almıştı. Oraya buraya serpiştirilmiş gibi beyaz görüntüler vardı. Kuru ayazla sertleştiğinden ayak basınca batmıyordu. Daha da yukarılara kılıçlara doğru çıkıyordu gerilla birliği. Aralar mesafeli tek sıra halinde dizilmişlerdi. Hava kararmıştı. Zirveye doğru çıkıldıkça hafif ama keskin bir rüzgar esiyordu. Kuzeyden estiği için daha soğuktu. Burun uçları ve kulaklar çoktan hissetmişti soğuğu. Henüz kış giysileri

olmadığı için böylesi zamanlarda yürümek zor geliyordu. Bazı gerillalar eldivenlerini hiç bırakmadıkları için hemen giymişlerdi.

Bazen kılıçtan güney yamaçlara kayınca sanki iklim değişiyordu. Rüzgâr kesiliyor, ılık bir esinti karşılıyordu insanı. Kimi gerillalar içinden “*keşke hep bu yüzden gitsek, ne iyi olur?*” diyorlardı. Öncü, patikayı takip ediyordu. Başka da yürünemezdi zaten.

Zirvede yürümek yıldızların altındaki bir şölene benzer. Başını kaldırmana bile gerek olmadan yıldızları görürsün. Hele gecenin ilerleyen saatlerinde ay ışığı da yoksa sıkça kayan yıldızlara seyirci olursun. Hava açık olduğu için yıldızları daha iyi görebiliyor insan. Birkaç saat sonra ay doğacaktı. Gökyüzünün görüntüsü farklılaşacaktı.

Önden peşpeşe herkes çökünce zincirleme tüm birlik olduğu yere çöküp dikkat kesildi. Önden haber geldi, “*eldiveni olan göndersin, öncünün ihtiyacı var*” diye. Hemen bir çift eldiven elden ele Dilek’e ulaştırıldı. Elleri üşümüştü. Silahını hep elinde taşıyordu. Omzuna alamazdı, yerine göre de çapraz tutarak yürürdü. Eldivenler iyi olmuştu. Biraz olsun soğuğu kesecekti. Bir süre sonra mola verildi. Zirvelerde soğuk zamanlarda molanın tadı olmaz. Terli olan vücut hızlı üşür. Bazen bir dal sigaranın bile sonu getirilmeden yola çıkılır. Sigara içmeyenler içenlere “*haydi yoldaş, yarısını sonra içersin, kalkalım*” diyerek sıkboğaz ederler. Molalar kısa olur zirvelerde. Hemen yola düşerdi gerillalar. Soğuk havalarda yorulmanın ölçüleri de düşer. Yürüdükçe ısınır gerilla. Durmak ise dayanılmaz olur. Yatmaya kalksan dahi beceremezsin. O yüzden sabahlara kadar yürünüp, havanın aydınlanmasıyla yakılacak ateşin halini kurar gerillalar.

Birlik komutanı aniden durarak gruba çök komutunu verdi. Hemen öncü komutanı çağırdı. “*Önümüzdeki tepenin üzerine baktınız mı? Nedir o ışıklar?*” dedi. Doğan “*hemen dürbünle tarayalım, bakmamıştık*” diyerek öne koşup Dilek’e söyledi. Dilek dürbünle tepeyi taradı. “*Bir şey yok tepede görünen ışık gibi şeyler yıldız. Biz aşağıdayız, yıldızları tepenin ufkundan görüyoruz. O yüzden yanıltıcı oluyor*” dedi. Komutan başka bir dürbünle bakıyordu. Hemen “*kademeli olarak geri çekilin*” ta-

limatı verdi. Grup hızla geri çekildi. Tepenin görüş alanının dışına çıkıldı. Birliğin önünde ve arkasında tedbir alındı. Yakın çevreler tekrar dürbünlendi. Komutan öncü grubu çağırırdı. “*Şimdi iyice bakın bakalım, özellikle ışığın altına, zemine doğru tarayarak inin, ne görüyorsunuz?*” diye sordu. Dilek baktı, bir şey göremedi. Komutan kızdı. “*Nasıl bakıyorsun yoldaş? Işığın rengine odaklan. Yuvarlak ve sönük sarı. Sense yıldız diyorsun. Yıldızlara bak açık havada böyle sönük görünürler mi? Hepsi parlak ve yuvarlak değil. Ayrıca yıldızlar hakkında bir sürü bilgi verildi size. Gecenin bu zamanı hiç bu kadar büyük ve birbirine yakın üç yıldız gördünüz mü? Gördükleriniz seyyar karakolun jeneratörle çalıştırılan aydınlatma lambaları. Tepenin üzerine karakol kurulmuş. Işığı yukardan yere doğru takip ederseniz diplerinde köşeleri belirgin mevziler seçiliyor. Halen tutturmuş yıldız diyorsunuz. Ciddi bir yanlış, kal payı imhadan kurtulduk. Kuş uçuşu 150 metre mesafedeydik. Ya gördüler, yaklaşsınlar diye müdahale etmediler, çünkü patika tam diplerinden geçiyordu ya da boşluklarına geldi, fark etmediler. Biraz bekleyelim, az sonra ay doğar. Her şey daha da netleşir*” dedi.

Herkes sustu, kaya kuytuluklarına ikişer üçer mevzilendiler. Üşümemek için birbirlerine iyice sokuldular. Bir süre sonra ay ışığı zirvelerde iyice etkisini göstermeye başladı. Dumanlı'nın en hâkim noktasını tutmuşlardı, çadırdan karakol kurmuşlardı. Dört yanına makineli tüfek mevzileri yapmışlardı. Her yanı rahatlıkla görebilecekleri bir yerdeydiler. Artık zirvelerden yürümek zordu. Eteklere doğru, orman içine inip yürümek gerekiyordu.

Dilek'in morali bozulmuştu, tadı yoktu. Yaptığı hataya takılıp kaldı. Neyse ki fark edilip dönülmesi iyi olan yandı. Daha fazla dikkatli olması, duyarlı davranması gerektiğini biliyordu. Önünde uzun bir yol vardı. Yanlışının telafisinden çok eksikliklerini görüp onları da giderek, sorumluluklarına sarılmasının önceliğine göre davranmaya özen gösteriyordu.

Dilek bu pratiği ile dillerden düşmüyordu. Gerillalar “yıldız yıldız” diye takılıyor, göndermeler yapıyordu. Barınaklarda skeçlere bile konu

olmuştu. En çok sevdiği şeylerdendi yıldızlar. Artık ne zaman yıldız kelimesini duysa içten içe bir sıkıntı yaşıyordu. Biraz utangaç, biraz sıklıganca bir tebessümle karşılıyordu takılmaları.

Herkes kimi zorlu kavşaklarla karşılaşır yaşamda. O anlarda önemli kararlar alırlar. Kendileriyle kıyasıya kapışırlar. Keskinleşen çelişkilere yüklenirler. Ağır basan yanıyla çelişkilere yeni biçim verirler. İşte böylesi durumlarda ciddi sıçramalar da gerçekleşir.

Dilek'i zorlayan şeylerden birisi de anne olması ve çocuğundan ayrılmak zorunda kalması idi. Mücadelesine devam etmesi gerektiğini biliyordu. Bu yanıyla tereddüdü yoktu. Ama yine de önüne geçemediği duygular yaşıyordu. Huzursuzluğuna, kendine sıkıntı veren şeylere mani olamıyordu. Sık sık Leyla Karataş'ı anımsıyordu. Çok daha kötü koşullarda yaşayıp, oldukça güç kararlar vermesini düşünüyordu. Leyla dayanılmaz bir ilişkinin içinden kopup gelmişti. Cüretli kararlar vermişti. Okula başlamış olan çocuklarını bırakıp gerilla saflarında yerini almıştı. Leyla, Dilek için mihenk taşıydı. Duyguları ağır basınca kendini kaptırınca ilk Leyla'yı anımsıyordu. Anımsamak iyi geliyordu kendisine, silkinmesini sağlıyordu.

Kadının yaşadığı şeyler önünü aydınlatabilmeliydi. Bunu düşünüyordu. Vereceği her kararın, her adımın böylesi yanları vardı. Yaşamın izlerini, değişmenin gelişmenin de tohumlarına dönüştürmek gerekiyordu. Biliyordu özgürleşmek kolay olmuyordu. Bedeli vardı. Acılarla gelecekte özgürlük de. Öyle olmasaydı daha güçlü ve kararlı duruşlar sergilemek zor olurdu. Dövecek dövülecekti yürekler. Duygular belki bazen kaskatı kesilecekti. Yaşamın renkleri idi bunlar. Herkes onlara bezeniyordu. Onlarla tutunuyordu hayata. Ve onlarla aşıyordu en zorlu engelleri. Yaşamın seyri, hükmü böyle işliyordu.

Zaman zaman geriye dönüp bakıyordu. Yaşadıklarından beslenebilmiş olmasına seviniyordu. Boşa gitmemişti emekleri ve çabası. Artık alt düzeyde komutanlık yapıyordu. Mıntıka komutanlıklarında görevler alıyordu. Kendini daha fazla partili hissediyordu. Ayfer ismine layık olabilmenin kaygısını taşıdığı ilk günlerine gidiyordu. Oysa çok şey

değişmişti. Kendine güvenen, daha kararlı duran, emin adımlarla yürüyen bir Dilek vardı. Böbürlenmiyordu, sadece kendine ayna tutuyordu. Değişmenin ve gelişmenin haklı gururunu yaşıyordu. Daha ilerisini düşünmek gerektiğini biliyordu. Bu yüzden kendine verilen her görev karşısında azami bir çaba, duyarlılık gösteriyordu. Başardıkça da yaşamının, mücadelesinin öznesi olabilmenin mutluluğunu yaşıyordu.

Yine bir görevdeydi. Bu defa farklıydı. Ama yabancıysa değildi. Daha önce de benzer görevler üstlenmiş ve başarmıştı. Zaten böylesi görevlerin dışında tutulması onun için en büyük ceza olurdu. O yüzden büyük bir coşku ile gidiyordu. Sesli düşündüğü için karanlıkta kalan kaygıları pek olmazdı. Çoğu kez elinde olmaksızın dillendirirdi. *“Bunu da hedeflenen yere bir koyabilirsem, harika olacak. Ya patlamazsa, yok niye patlamasın ki? Her şeyini sağlam yaptık. Ah ah zaman da geçmek bilmiyor. Heyecandan duramıyorum. Buralara kadar sızıp geldik. Onca heyecanı atlattık. Bunu mu atlatamayacağım...”* gibi binbir düşünce geçiyordu aklından ve kendi kendine konuşuyordu.

İçinde bir huzursuzluk vardı. Korku, kaygı değildi. Ama tarif de edemiyordu. Fazla heyecanlanıp duyarlılığım mı zayıfladı diye düşündü. Hayır o da değildi. Başka şeylerle meşgul olmaya çalıştı. Her yer çiçek açmış, kimi meyve ağaçları da yeni yeni yaprağa durmuştu. Dikkatini çekmişti. Oysa dağlarda halen yer yer kar vardı. Çiçekten yaprakтан eser yoktu. Ama aşağılar daha erken karşılıyordu baharı. Sevindi çiçekleri, yaprakları görünce. Gerilla her yıl ilkbaharda yaprakları dört gözle beklerdi. Uzun uzun dağlara baktı. Hemen yürüyüp gidesi geldi dağlara doğru. Sonra hayır daha yapacak işim var, dur hele diye kendini kontrol etti.

Vakit yaklaşıyordu. Son bir defa kontrol edip hedefe doğru yola çıkacaktı.

Kendisine anlatılanları hatırladı. Dikkat etmesi gereken en hassas noktaları bir bir düşündü. Biraz heyecanlandı. *“Aman bir yanlışlık yapmamayım”* diye iç geçirdi. Kendinden emin bir şekilde kontrolünü yaptı. Düzenek hazırladı. Kamufle kutusuna yerleştirdi düzeneği ve çantasına

koydu. Biraz fazla oyalandığını düşünerek bir an evvel çıkmak istedi tuvaletten. Giysilerini düzeltiyordu ki, güçlü bir patlama ile savruldu. Ne olduğunu anlayamadı. Üzerinde moloz yığınları vardı. Gözlerini açamıyordu. Sanki canı çekilmiş de hiçbir yerini oynatamıyordu. “*Ne oldu böyle?*” diye kendi kendine sordu. Yanıt bulamıyordu. “*Neredeyim?*” diye düşündü. Yine cevap bulamadı. Belli belirsiz bağırtılar duyuyor, anlayamıyordu. Siren sesleri duydu. Kesik kesik “*teröristler, teröristler*” diye sesler de alıyordu. Hiçbir şeye anlam veremiyordu. Gözlerini açmak istiyordu ama sanki açık olduğu halde göremiyordu. Gözleri yanıyor. Vücudunu dayanılmaz bir sıcaklık sarmıştı. Daha yakından sesler duydu; “*Burada burada. Halen yaşıyor. Sıkılım kafasına, bomba atalım üzerine*” gibi cellat çığlıklarıydı bunlar. Bomba kelimesini duyunca bir şeyler anımsar gibi oldu. İçine derin bir acı çöktü. “*Hata yaptım yine*” diyerek daha da büyüdü acısı. Dağları, yoldaşlarını düşündü. Dağlara, yoldaşlarına ulaşamayacaktı. Ağlamak istedi, göğsü daraldı iyice. “*Hayır, hayır... Kalkıp gitmeliyim, ben olmazsam kim öncülük edecek şimdi? Geliyorum yoldaşlarım. Tamam, tamam hata yaptım ama yine telafi ederim*” deyip her zamanki gibi utangaç gülümsemesini kondu durdu yüzüne. Düşmanın üzerine attığı el bombası ile bir kez daha sarıldı. Ama söküp alamadılar gülüşünü. Alamazlardı ki... Marşlı türkülü halaylara karışanların gülüşleri yüreklerden kopup gelir. Yürekler ki ölümün bile hükümsüz kaldığı, kendine yenik düştüğü kor kor yanan sevda ocaklarıdır. İnançlarını, kararlılıklarını, cesaretlerini, aşklarını orada döverler. Ölümsüzlük suyunda tavlandırırlar. Söner mi gülüşleri hiç? O gülüşler ki, geride kalanlarla yeniden tutunur kavgalara. Tıpkı düşen dalın yerine yaşama merhaba diyen filizler gibi.

Bir kez daha, 6 Nisan akşamı geçen haberlerle yüreklere ateş düştü. Yüreklerde binbir duygu dövünür oldu. Dövülecekti elbet, yürek yüreği taşıyordu çünkü...

Dağ yürekli bir sevdalı; Mehtap Kara

Yoldaşlar, ölürsem o günden önce yani,
- öyle gibi de görünüyor -
Anadolu'da bir köy mezarlığına gömün beni
ve de uyarına gelirse,
tepemde bir de çınar olursa
taş maş da istemez hani...
(Nazım Hikmet)

Yoldaşlarla birlikte radyo dinliyoruz. Spiker Dersim-Hozat Kinzir Ormanlarında çatışma olduğunu ve devrimcilerden kayıplar olduğunu tabii ki kendi jargonuyla söylüyor. Son dönemde Dersim'deki operasyon haberleri oldukça sık yansıyor, bizlerin de haber saatlerinde tüm dikkatimiz Dersim'e yoğunlaşıyor. Kinzir Ormanları bölgesini biliyoruz, yoldaşların faaliyet alanlarından. Her ne kadar genel olarak "teröristler" diyerek genelleme yapsa da bizim yoldaşların olması kuvvetle muhtemel diye düşünüyoruz. İçimize bir sızı düşüyor. Acaba yoldaşlar bu operasyonu kayıpsız atlatabilecekler mi? Böyle bir ortamda Mehtap yoldaşın şehit düştüğü haberini alıyor gerilla birliği. Bu acı haber tüm gerillaların moralini bozuyor. Elbette sınıf kinlerini bir kez daha bilerken, intikam duyguları ile sarılmalarına da yol açıyor. O an tüm gerillalar Mehtap'ın gerillaya katılışına, eksikleri ile mücadelesine, Partiye ve yoldaşlarına bağlılığına dalıp gidiyor. Mehtap'ın gelişim çizgisi, partinin gelişimi için harcadığı emek geçiyor gözlerimizin önünden.

Ülkemiz koşullarında devrimci mücadele bir dizi tehlikeyi baştan göze almayı getirir. Kısacası ilk baştan ölümlerle nişanlanmaktır bir anlamda. Bundan dolayı, ülkemizde hem devrimci örgütlerin kendi içindeki ilişkiler hem de devrimciler arasındaki ilişkiler oldukça sıcaktır. Hele gerilla alanlarında ilişkiler daha da sıcaktır. 2003 yılında DHKP-C'li gerillaların bölge sorumlusu arkadaşın yaralanması sonrası, tedavi edilmesi amaçlı devrimci dayanışmanın güzel bir çalışmasında görev alan Mehtap yoldaş, bu görev ve sorumluluğu yerine getirmek için canla başla çalışıyor ve görev başarıldıktan sonra ayrılırken ne kadar da duygusallaşıyordu. DHKP-C'li arkadaşın da gözleri dolmuştu, Mehtap yoldaşla karşılıklı devrimci dayanışmayla bir işi başarmanın mutluluğu ve ayrılmanın hüznünü yaşıyorlardı.

Gerillada her ayrılık bir hüznüdür, belki bir daha görememenin hüznüdür bu. Bu seferki ayrılık başka ama. Bir grubumuz Dersim bölgesindeki grubumuza katılmak üzere yola çıkacak. Yine uzun uzun konuşmalar, neler yapılacağına ilişkin fikir alışverişleri ve en güzel anıları bir kez daha anlatmalardan sonra ayrılık zamanı geliyor. Mehtap, yoldaşlara bağlılığın yarattığı duygusal yoğunlaşmayla ağlıyor. Sarılıyor gerillalar birbirine ve başarı dilekleri ile ayrılmadan önce herkes söz alıyor. Mehtap yoldaş kısa ve öz konuşuyor: “*Dersim’de kadın komutan olacağım.*” Orada alacağı kod adı da kararlaştırıyor gerilla birliği; Dersim’de en son şehit düşen kadın gerillamız Sevda Yıldız yoldaşın adı. Mehtap’ın mutluluğu ve coşkusu gözlerinden okunuyor. Partinin böyle bir göreve kendisini layık görmesinin sevinci ve bunları başarmaya olan inancı her halinden belli oluyor.

Ayrılmadan önce T. Kürdistanı’ndaki son gelişmeler, düşmanın ve halkın durumu üzerine konuşmalar yapıyor birlik. Özellikle 7. Konferansın T. Kürdistanı’nda aksayan gerilla faaliyetini, çıkarılan dersler ışığında tekrar başlatma kararının isabetliliği üzerine sohbet ediliyor. Yoldaş aldığı sorumluluğun bilincinde “*Dersim’de Partimizin yapacağı çok iş var*” diyor. Böyle bir havada yeni bir görev alanına yolculanıyor gerillalar.

2005 sonbaharında Mehtap yoldaş bir alanda Dersim grubuyla olan randevuyu beklemektedir. Gelecek yoldaşlarla görüşmek için sabırsızdırlar; hasretlerini gidermeyi, yapacakları yeni planları düşünürler. Bir an evvel buluşup yoldaşlara sarılmak için sabırsızlanmaktadırlar.

Ama yoldaşlar bir ay gelemez randevuya. Bir ay sonra geldiklerinde ise üç yoldaşımızın şehit düştüğünü, bundan dolayı gecikildiğini öğrenir gerillalar. Mehtap yoldaş için yoldaşlara sevinç içinde sarılmayı beklerken bu sonuçla karşılaşmak kabul edilemez bir durum olur adeta. Gerillada bu gibi durumlar yoldaşların birçok duyguyu bir arada yaşadığı anlardır. Yoldaşlık sevgisi, düşmana duyulan nefret,

sınıf kini ve intikam duygusu iç içedir. Şehit düşen Aşkın, Muharrem ve Cafer yoldaşları tanıyordu ve çoğu alanda birlikte faaliyet yürütmüşlerdi. Bu alanda birlikte yapmayı düşündüğü planlar geldi Mehtap'ın aklına... Yoldaşların şehit düşmeleri moralini bozdu. Çatışmanın nasıl ve nerede olduğunu, yoldaşların tavırlarını en ince ayrıntısına kadar sorup öğrendi. Yoldaşların, bu alanda aldıkları sorumlulukları, partinin verdiği görevleri yerine getirmek için azimle çalıştıklarını öğrenince gururlandı onlarla. Düşmana karşı kini bir kez daha bilenirken yoldaşlardan boşalan yerlerinin doldurulması için daha çok çalışmak gerektiğini tekrarladı içinden. “Özellikle düşmanın hareket tarzını hem araziyi hem de kitlenin durumunu öğrenmeye özel bir önem vermeliyiz” diyordu gerilla sohbetlerinde. Bunu şehit düşen yoldaşlara karşı bir sorumluluk olarak algılıyordu.

Çatışmalar gerilla için önemlidir. İki sınıfın tüm çıplaklığıyla birbirini yok etmeye çalıştıkları alanlardır. Burada konacak tavrı, doğrudan ideolojik bir duruşu yansıtır.

2005 yılında Çiçekli'nin bir mezrasına yakın bir yerde MKP'li arkadaşlarla hareket halinde iken gerilla için hiç de uygun olmayan bir arazide gündüz çatışma başlar. Tepeleri özel timler almıştır. Kısa sürede düşmanın saldırı helikopterleri de alanı bombalamaya başlar. TİKKO ve MKP gerillaları adım adım düşmanla çatışmaktadır. Helikopterlerin attığı roketlerle toprak ve hava ısınmış, adeta insanın yüzünü yakmaktadır. Çatışma sürerken MKP gerillası Özlem Eker yaralanır. O an Mehtap yoldaş yakınındadır. Özlem'in ölümü metanetle karşıladığı çatışma saatler sürer. Mehtap açık alanda ve gündüz yaşanan, aynı zamanda düşmanın, saldırı helikopterlerini ilk kez kullandığı çatışmada soğukkanlılığını hiç yitirmez. Akşamüzeri yaralı bir yoldaşla birlikte çatışma alanından ayrılır ve grupla kısa sürede buluşmayı başarır. Yoldaşlarıyla buluştuğunda çatışmada onu en çok etkileyen şeyin Özlem Eker'in ölümü metanetle karşılanmış olması olduğunu belirtiyor ve “*Bu devrimci tavrı sahiplenip tanıtmalıyım/tanıtmalıyız*” diyordu.

Mehtap yoldaş, Partinin verdiği görev ve sorumlulukları yerine getirmek için engel tanımazdı. Bunu onun her pratiğinde görmek mümkündü. Dersim’de bir alanda özel bir görevle küçük bir birim görevlendirilmişti. Araziyi çok az bilmemelerine rağmen “*Merak etmeyin yoldaşlar, biz araziyi de öğreniriz, verilen görevi de yaparız. Biraz zorlanırsınız ama önemli değil*” diyordu. Mehtap’ın bu görevi yapmadaki kararlılığı, bir dizi soruna rağmen ısrarı; halka, Partiye ve devrime bağlılığı somutlaşmış haliydi.

Mehmet Demirdağ Geçici Kış Üssü’nden çıkmıştı gerillalar. Daha GKÜ bölgesinde örgütsel faaliyet için duruyorlardı. Bir grup ayrılıp Tokat bölgesine geçmiş, Ordu ve bağlantı grup ise birlikteydi. Sabah kalkıp hazırlanan birlik, düşmanın Sivas ve Tokat güçlerinin hareketlendiğini öğrendi. Telsizden anlaşıldığı kadarıyla oldukça fazla sayıda düşman gücü hareketli idi. “Özel harekât timleri”, “komandolar”... Hemen toparlanıp düşmanın durumunu, hareketliliğinin nedenini ve nerede olduğunu anlamaya çalışıyorlar. Etrafı gözetleyen yoldaşlar yakın tepelerde düşman birliklerinin konumlandığını söylüyor. Operasyonun, buldukları alana yönelik olduğunu anlıyor gerillalar. Özel harekât birliklerinin seslerini bile duyuyorlar artık. Grubun büyüklüğüne göre dar bir alanda yakalanmışlardı. Bu alanda çatışmaya girerlerse, çatışmayı akşama kadar sürdürmede zorlanabilir, kayıplar verebilirlerdi. Saat sabahın 8.00’i henüz. Düşman çemberi daralıyor ve saat 18.15 gibi çatışma başlıyor. İlk temasın ardından geri çekiliyor gerillalar, ardından çekilme güzergâhında ikinci bir düşman birliği ile yine temasa giriliyor. Alan zayıf olduğu ve tüm hakim tepeler alındığı için hızlı bir manevra ile alanı terk etmeye karar veriyor birlik.

Bunun için önce uzun bir açık alandan geçmek gerekiyor. Bu amaçla oranın gerillalar tarafından alınması gerekiyor. Aynı zamanda, zamanla yarışıyor birlik. Düşman çatışma alanının tüm çıkış noktalarını kapamaya, güçlerini çatışma noktasına kaydırmaya başlamıştı.

Birlik bu manevrayı yapabilirse düşmanın hamlelerini boşa çıkarmış olacaktı. Bu noktayı çatışa çatışa hatta kayıp verme pahasına da olsa almalıydılar. Onun için görevlendirilen yoldaşlar tüm gerilla grubunun kurtuluşu için kendini feda edebilecek yoldaşlardan olmalıydı. Hızlıca ve can pahasına bu noktayı alabilecek üç kişilik bir birim oluşturuldu. Bu birimde tereddütsüz ilk yerini alan yoldaşlardan biri de Mehtap yoldaş. Yoldaşlar dikkatli ve hızlı bir şekilde belirtilen noktayı çatışmasız alıyorlar. Mehtap o kadar heyecanlı ki... Kısa bir süre sonra görevin başarıldığının işaretini veriyor ve alınan bu güvenlikle birlikte kısa sürede düşmanın hamlelerini boşa çıkaran manevrayı yapıyor gerilla birliği. Gerillalar bu hamle sayesinde artık çatışma alanından çıkıyorlar.

Birliğin çantaları çatışma alanında kaldığı için hiçbir yiyeceği yok, tüm köyler düşman tarafından tutulmuş, hareket etme durumunda düşmanla yeniden çatışmaya girilebilir. Bunun için üç gün yer değiştiremiyor birlik, köylere gidip lojistik temin edemiyor. Yiyecek depolarının da operasyon alanı içinde kalması birliğin işini daha da zorlaştırıyor. Gerilla birliği üç gün su, yeni açan gürgen yaprağı ve yeni çıkan otlarla idare ediyor. Üçüncü gün operasyonun hafiflediğini anlıyorlar. Operasyon alanından yiyecek getirmek için yine üç kişilik bir birim görevlendirilmesi gerekiyor. Burada görev alacak yoldaşlar yine açlığa rağmen fedakârlık yapıp birliğimizin lojistiğini temin edecekler. Kendisini ilk öneren yoldaşların içinde yine Mehtap var. Komutanlık bu görevin hassaslığı dolayısıyla soğukkanlılığı ve kararlılığını dikkate alarak Mehtap'ı bu birim içinde görevlendiriyor.

Üç gündür hiçbir şey yememiş, yalnızca neredeyse su içmiş birlik elemanlarında bir güçsüzlük var. Diğer taraftan pusu timleri ile karşılaşma riski... Mehtap gönüllü bir şekilde bu görev biriminde yerini alıyor ve yoldaşlar bu görevi de başarı ile yerine getiriyor.

2006 yılında barınakta Dersim gerilla birliği haberleri dinlerken

Ordu’da elinde bomba patlayan bir militanın şehit düştüğü haberi veriliyor. Elbette “ölüşünden tanır bizimkiler birbirini”... Yoldaşlar, şehit düşenin parti militanı olduğundan eminler neredeyse. Böylesi bir ortamda düşmanın yoğun operasyonları sonucunda çıkmak zorunda kalmışlardı barınaktan.

Yapraklar açmamıştı Dersim’de ve her alanda düşmanın yoğun operasyonları vardı, yoldaşlarla bulduğumuzda. Tabii ki yoldaşların ilk sorduğu şehit düşen yoldaşın kim olduğu ve yaralı ele geçen yoldaşın kim olduğuydu. Mehtap, Dilek yoldaşın şehit düşmesinden oldukça etkilenir. Şu bir gerçek ki kadınların sınıf mücadelesine katılması feodal-burjuva sistemde daha zor oluyor. Sınıf mücadelesine katılan kadınlar, toplumsal koşullar gereği erkeklere rağmen daha fazla çaba sarf ediyor, etmesi gerekiyor. Dolayısıyla şehit düşmeleri de bu anlamı ile daha bir ağır gelmektedir. Mehtap bu bilinçle Dilek yoldaşın şehitliğini değerlendirdiği için oldukça etkilenir. Aynı zamanda kadın komutanlarımız olarak şehit yoldaşlara layık olmak için sorumluluğunun arttığını anlatır uzun uzun birlikteki yoldaşlarına.

İki damla kan sızısı...

göl kokuyorsun bir de
amansız, acımasız kokuyorsun
gittikçe daha keskin kokuyorsun, daha yoğun
dayanılmaz birşey oluyorsun, biliyorsun
hırçın hırçın, pembe pembe
öfkeli öfkeli gül
göl kokuyorsun nefes nefese.
(*Edip Cansever*)

Amed aşığı esmer gülüşlü gerillaya...

Gerilla grubuyla karşılaşır karşılaşmaz bir yoldaş, gerillaya yeni yoldaşların katıldığını, içlerinden birinin uzun boylu iri yapılı kadın bir yoldaş, adının da Kinem olduğunu söylüyor. Gerillada yoldaşlarla ilk karşılaşma anı hiç unutulmaz. Kinem'in zeytin karası gülen gözlerini, içten ve bir o kadar sıcak ve duygu yüklü sarılması gerillaları etkilemişti. Her halinden enerji dolu biri olduğu belli oluyordu. Hareketleri canlı ve dinamik. Sesi ise bir gerillanın çıkarması gereken sesin üstünde. Her hareketi acemiliğin tonlarını taşıyor. Bir gerilla konuşurken sesini olabildiğince kısımaya, küçük harflerle konuşmaya çalışır ancak Kinem yoldaş ne bu konuda ne de dumansız ateş yakma konusunda acemiliklerini kısa sürede aşabildi. Ancak ilerleyen süreçte gerilla yaşamına ilişkin olsun askeri pratikte olsun önemli adımlar atarak ciddi bir gelişim gösterdi.

Kinem geçici eğitim ve üslenim kamp hazırlık sürecinde bir yandan yoldaşların pratik görevlerine yardım ediyor diğer yandan yoldaşlara yemek hazırlıyordu. Ancak her ateş yaktığında mutlaka duman çıkarıyor ve her defasında bir iki yoldaş bu durum karşısında söylenmeden edemiyordu.

Kinem şehirden ve gençlik faaliyetinden gelmenin hem avantajlarını hem de kendi içinde dezavantajlarını taşıyordu. Gençlik alanında faaliyet yürütmenin enerjik, girişken, inisiyatifli ve her an öğrenmeye açık olumlu özelliklerini taşıırken, kırsala dayalı gerilla yaşamının ve savaşın örgütlenmesine karşı bir yabancılığı ve belli bir uzaklığı vardı. Daha önce ne bir ormanda ne bir dağ başında ateş yakmış ne de günlerce dağ yollarında, ince patikalarda uzun süreli yürüyüşler yapmıştı. Duman çıkarmadan ateş yakmak, yemek yapmak, ekmek pişirmek gibi günlük gerilla yaşamının en olağan çalışmalarına

ve pratiklerine yaşamında hiç katılmamıştı. Ancak gerilla yaşamına, savaş kurallarına ve örgütlenme ilkelerine ilişkin her öneri, uyarı ve eleştiriyi kabul eden ve kendisini yenileme, gerilla savaşına hazırlama konusunda büyük bir çaba ve emek ortaya koyan bir yoldaşı. Süreç içinde pratiğin sayısız ve dikkatli tekrarları içinde öğrenmeyi esas alan hedefle gerilla yaşamı ve savaşı öğrenilir ve yabancılık aşılır, acemilikler atılır. Hiçbir şey zor değildir. Yeter ki azmedilsin, yeter ki inanarak gönülden yapmak istensin, öğrenmek istensin. Bütün zorluklar alt edilir, en zorlu engeller aşılır ve artık başlanır tehlikelerle alay edilmeye ve o zaman gerillanın gizemine ait şifreler birer birer çözülür ve yaşama hâkim olunur.

Kinem geçici eğitim ve üslenim kamp süresince büyük bir emek ve yoğun bir çalışmayla yoldaşlara yardım ediyordu. İlk kamp pratiği. Toz, çamur, ter ve karanlıklar içinde tuğla tuğla örüyordu kampa ait her bir duvarı. Toz, çamur, kir ve yağ içinde hiç de yakın olmadığı bir yaşamın farklı her bir anını örüyordu. Ne bir sitem ne bir söylenme ne de bir bıkkınlık vardı gözlerinde. Gece baykuş ötüşleri arasında, kurt ulumaları altında ve görünmeyen yıldızların gizemli karanlığı içinde gözlerinin ışığını hiç söndürmedi.

Bir kadının yapabileceği işlerden çok daha ağır ve zorlu işleri yapar gerilladaki kadın yoldaşlar. En ağır taşları, odunları, yükleri taşımayan tutun, kazma kürek yeri geldiğinde balyoz sallama, ata yük bağlama dahil hiçbir işin karşısına küçük burjuva retleri ve itirazları çıkarmadan çalışmak. Fedakarlığın, yoldaşlığın en ağır ve onurlu görevlerini yerine getirir kadın yoldaşlar. Her zaman gerillanın en ağır, en zorlu görevlerini onlar yerine getirirler. Partiye, halka, yoldaşlara ve görevlere en çok bağlı en titiz olanlar onlardır. Bugün Halk Ordusu'nun bölgede savaş ve saldırı pratiklerinde belli bir artış belli bir ivme görülüyorsa bunda kadın yoldaşların payı küçümsenmeyecek düzeydedir. Keza kitle faaliyetlerinde devrimci bir zeminde yürüyüşün ve gelişimin en önünde yine kadın gerillalar vardır.

Kadın gerillaların gelişim ve inisiyatifi özellikle 8. Konferans son-

rası ortaya çıkarıldı. Doğru bir politik ve örgütsel önderlik, doğru ve etkili bir değiştirme ve dönüştürme müdahalesi, belli düzeyde inisiyatif tanıma sonucu açığa çıkmamış muazzam enerjiyi açığa çıkardı. Geçmiş pasif ve durağan süreçte kenarda-kıyıda duran, yeterince önemsenmeyen, kendilerine olan güvenlerinin eksik ve inisiyatifsiz oldukları söylenen ve öyle görülen, gelişebileceğine çok zor ihtimal verilen ya da hiç ihtimal verilmeyen bazı kadın yoldaşlar bu küçük-burjuva bakış açısının ve yaklaşımının tam tersi pratikleri ortaya koyarak olumlu örnekler sergilediler. Büyük bir çaba ortaya koydular. Onlar sürecin askeri ve politik kadroları oldular. Ve gerillanın gelişim adımlarında onların ayak izleri ve devrim düşleri hep etkin yerde durdu. Kadın gerillalar geçmiş küçük burjuva anlayışın, yaklaşımın, duruşun egemen olduğu önderliği fena halde yanılttı. Pasif ve durağan sürecin önderliğini, yanlısın sahiplerini fena halde mahkum ederek, onları sınıfta bıraktı. Kadın yoldaşların Halk Ordusu'nun ve partinin gelişim adımlarında etkin rol almaya ve oynamaya başladığı süreçte Kinem yoldaş gerilla saflarına dahil olmuştu.

Bu süreçte gerek Kinem yoldaş gerek diğer kadın yoldaşlar askeri saldırı pratiklerin örgütlenmesinde buna ilişkin görevlendirmelerde bizzat yer alarak, sorumluluk taşıyarak, önemli adımlar atmaya başlamışlardı. Kinem yoldaşın inisiyatifli, girişken ve asi özellikleri onun gelişiminde dinamik bir role dönüşüyordu. Gerek kamp öncesi çalışmalarında gerekse kamp sürecinde üstlendiği görevlerle adım adım gerilla savaşına, yaşamına, sorunlarına ve görevlerine hâkim olmaya başlamıştı. Savaşın ve gerilla yaşamının sorunlarına çözüm olmaya götüren nitelik kazanmaya başlamıştı ve özgüveninden dolayı her konuda söyleyebilecek sözü, belirtebilecek görüşü vardı. Cesur, militan ve girişken bir duruşa sahipti.

Kinem yoldaşın hiç eksik etmediği esmer bir gülüşü vardı. Güldüğünde bütün gerillalar güzelliğini yüzünde ve gözlerinde görüyordu. Uzun boyuyla gerillanın “*dergosu*”ydü.

Kamp boyunca kütüphane sorumluluğu yapmıştı. Kitapların ba-

kımından ve korunmasından o sorumluydu. Yoldaşlara hangi kitapları okumaları gerektiğini belirtme gibi de sorumluluğu vardı. Kampın ilk günlerinde bir yoldaşı ile birlikte kitapları numaralandırmaya başlıyorlar. Kinem başlıyor numaralandırılmış kitapları sınıflandırarak raflara dizmeye. Arandığında çabuk bulunabilir özellikte kitapları özenle diziyor. Yanındaki yoldaş “*sanırım bu özelliğin gençlikten kalma*” diye takılıyor. Bu ve buna benzer görevleri layıkıyla yerine getiriyordu. Ayrıca verilen yazı görevlerini de yerine getirmeye çalışıyordu. Yayın alanında çalışmış olmanın getirdiği sorumlulukla yayınlarımızın ihtiyaçlarını en fazla bilen, duyumsayan yoldaşlardan biriydi ve yazma noktasında büyük bir çaba gösteriyordu. Yazdıklarını yoldaşlarıyla paylaşıyor, paylaştıklarını tekrar kâğıda döküyordu. Gerilladan gençliğe mektup yazılması istendiğinde ilk kalemi eline alan yoldaşlardan biri o oldu.

Kinem yoldaş Amed aşığıydı. Amed’de belli bir süre görev yapmış ve orada faaliyet yürütmüştü. Amedli anaların, çocukların cesaretini, dayanışma ve kavga ısrarlarını, tükenmeyen fedakârlığını anlata anlata bitiremiyordu. Serhildanlarda anaların ve çocukların ortaya koydukları cesaret, direngenlik ve korkusuzluk onu adeta büyülemişti. Direnişlerin sokak aralarına taşmalarında, pencerelerden anaların barikat oluşturmak için evlerinde ellerinde ne varsa onları atıp, barikat kurmalarını gözleri parıldayarak anlatırdı. Amed surlarında halen silinmeyen Partizan sloganını heyecanla anlatıyordu. Bazen sadece Partizan sloganını görmek için sloganın yazıldığı semte gittiğini sevinç ve gururla anlatıyordu. Amed’den her söz açıldığında o mutlaka halkın direngenliğinden, cesaretinden ve fedakarlığından övgüyle bahsediyordu. “*Devrimcilik yapan herkesin mutlaka Amed’e gitmesi, orayı görüp belli bir süre yaşaması ve faaliyet yürütmesi gerekiyor*” derdi. “*Özellikle kırılma yaşayanlar*” diye eklerdi. 12 Eylül öncesi partinin Amed faaliyeti, Amed zindan direnişinde Partizanların direngenliği anlatıldığında her ayrıntıyı büyük bir dikkatle dinler ve gururlanırdı. Geçmiş faaliyetlerimiz hakkında yetersiz bilgiye

sahip olması onu üzüyordu ve “*ne de zengin bir tarihimiz var. İşte gördüğün gibi ya hiç bilgimiz yok ya da yok denecek kadar az bilgimiz var. Partimizin geçmiş tarihini ayrıntılarıyla bilmek, öğrenmek isterdim*” derdi.

Anma ve eğlence etkinliklerde toplu bir şekilde devrimci marşlar-türküler söylenirdi. Kadın yoldaşlar her zaman erkek yoldaşlardan daha etkili ve daha güzel söylerlerdi. Kinem yoldaşın marşlara ve türkülere katılımını hiçbir gerilla unutamaz. Adeta kendisinden geçerdi. Bilinmezliklerle dolu yolculuğa ve özlemlerine dalıp giderdi. Hemen hemen her marş ve türküye eşlik ederdi. Hele hava kararmaya, gerilla görüntülerinin zayıflayarak birer karartıya dönüştüğü anlarda geride kalan sadece yıldızlar kadar parıldayan gözler, susmayan ezgiler, açığa çıkması gizlenen güzel sesler oluyordu. Rüzgarın esintisine yol gösteren türküler oluyordu Kinem ve Munzur yoldaş.

TİKKO kadın gerillalarıyla PEJAK kadın gerillaları birlikte anlamlı bir etkinlik için bir araya geliyor. Türküler marşlar, Kürtçe-Türkçe okunuyor. Dostluğun, kardeşliğin, hevallığın en güzel örnekleri yaşanıyor. Bu devrimci beraberliği tanımlamak kolay değildir. Gerillada bazı anlar ne tanımlanabilir ne de anlatabilir. Kinem yoldaştan her etkinlikte gülen gözleriyle dolu dolu bakışları kalıyor yoldaşlarında. Bundandır ki gerillada yaşanan her an, birlikte olunan her zaman dilimi çok değerlidir. Bir daha yaşanacak an aynı an olmayacağı gibi yaşayanlarda aynılar hiç olmuyor. Bundandır ki, ayrılık anları, veda vakitleri anlatılamayacak kadar yoğun bir duygu ve hüznün yüküdür.

Kamp çıkışında alanı koruma amaçlı savunma birlikleri çıkarılır. Kinem yoldaş en zor alanlardan birinde görevlendirilir. Hevallerle birlikte iki farklı yapıdan belli sayıda arkadaşlar ortak görev üstlenir. Savunma birliğinin komutanı bir kadın yoldaş. Ve yanında Kinem yoldaş var. İki kadın iki erkek yoldaşla birlikte çıkarlar aşılmaz denilen zirvelere; incecik dar patikalardan geçerek, geçit vermez yerleri aşarak savunma için belirlenen noktaya ulaşırlar. Savunma amaçlı dö-

şenen mayınlar gibi saldırı amaçlı döşenen mayınlar da sadece canlı ve zengin bir pratik olarak kaldı geride. Düşman ne saldırıyor ne de mayın döşenen noktaya geliyor. Keza savunma amaçlı başka alanlarda döşenen mayınlar ve çatılan silahlar sadece düşmanın geliş anını beklemekle kalıyor.

İçinde saldırıyı da amaçlayan savunma amaçlı göreve giden diğer yoldaşlar gibi Kinem yoldaş da görevini başarıyla tamamlamanın heyecanı ve gururuyla dönüyor. Kinem oldukça olumlu etkilenmiş bir şekilde dönüyor bu pratikten. Başarısını siyah zeytin karası gözlerinin parıltısından anlamak mümkün. Gerek bilgisini gerekse tecrübesini zenginleştirerek dönüyor. Ve başlıyor yaşadıklarını anlatmaya. Neden gerillanın düzenli ve tertipli olmasını anlatıyor: *“Düzenli ve tertipli olmayı önceleri sadece bir gerilla kuralı olarak algılıyordum. Bunun savaşla ve düşmanla bağımlı hiç kurmuyordum. Oysa her an hazır olan ve hazır olması gereken gerilla, hem düşmana etkili darbe vurmak için hem de etkili bir savunmayla geri çekilmek, anında yanıt vermek için her an hazır ve düzenli olmalıdır. Bir iğnesini bile düşmana kaptırmamalıdır. Düzensizlik ve dağınıklık düşman karşısında etkisizliği ve dağınıklığı getirir. Bu pratik boyunca bunu ve buna benzer birçok konuyu daha iyi kavradım. Bilmediğim, tanımadığım ve daha önce hiç bulunmadığım bir araziye öğrendim. Düşmanı sabırla izlemeyi ve beklemeyi öğrendim. Düşmana darbe vurmak için sabırlı olmayı öğrendim. Hevalleri tanıdım. Onlardan çok şey öğrendim.”* Anlatmaktan usanmıyor. Devam ediyor. Yaşadığı her ayrıntıyı, her anı anlatıyor. Heyecanla ve gururla anlatıyor. Başarısını ve öğrendiklerini yoldaşlarla paylaşmak istiyor.

24 Nisan’da partinin kuruluşunu etkili bir eylemle kutlamak isteyen yoldaşlar bu sevinci yaşayamıyor. Çünkü düşman gelmiyor. Yapılan mayınlar, bütün hazırlıklar, emekler bir anlamıyla “boşa” gidiyor. Oysa partiye, yoldaşlara güzel bir eylem hediye etmek istiyorlar. Ve söz veriyorlar. 24 Nisan’da olmadı ama mutlaka 18 Mayıs’ta olacak. 18 Mayıs’ta Kaypakkaya yoldaşı bir eylemle anacaklar.

Ve öyle de yapıyorlar. Ovacık yoluna döşenen bombalı pankart günlerce düşmanın yaklaşmasına müsaade etmiyor. Ovacık grubu verdiği sözü tuttu. Kinem ve Munzur yoldaş verdikleri sözü tuttular. 18 Mayıs'ı eylemle andılar.

Ovacık grubunun veda vakti geliyor gerillaların gözlerinin önüne. O esmer gülüşlü gerilla geliyor gözlerinin her bir karesine. Uzun boyuyla sürekli daha fazla eğilmek zorunda kaldığından dolayı hafif kamburumsu duruşu geliyor akıllara. Ağır sırt çantası altında esmer gülüşünü kaybetmeden yoldaşlara parıldayan gözleriyle bakışı, onlara içtenlikle sarılışı geliyor. Geride bir çift kan damlası, bir çift yürek acısı bırakacaklarını, bir daha dönmeyeceklerini bilmeden sarılıyor gerillalar birbirlerine. Yoldaşlar temiz, içten, saf bakışlar arasında görünmez oluyor. Geride sadece derin ayak izleri ve gözlerden hiç silinmeyen gölgeleri ve bitmeyen anıları kalıyor.

İki kan sızısı...

Barınağın önünde mütevazı bir gerilla ateşi yanıyor, o gün Munzur yoldaş mutfak nöbetçisi. Onunla sohbet etmenin en iyi anı diye düşünüyor ve yanına yaklaşp nöbet görevine ortak oluyor bir gerilla. Başlıyorlar birlikte yemek yapmaya. Munzur yoldaşın her halinden yemek yapmada acemi olduğu belli. O gün makarna yapılacak, ateş üstündeki kararmış tencere içindeki makarna kaynamaya başlıyor. Bilmeden tuz yerine bir avuç şeker katıyor makarnanın içine. Tuz yerine şeker kattığının farkına varıyor. Çocuk saflığıyla gülümseyerek dönüp yoldaşına bakıyor. O da gülümsüyor ve işaret parmağıyla “sus” yapıyor.

“Çaktırma Munzur yoldaş, kimse kolay kolay farkına varmaz. Hem her zaman makarnaya tuz katılacak diye bir kuralın olduğunu kim söylemiş ki? Bir defa da tuz yerine şeker konulsun, değil mi?” diyor. Sessiz ve saf bir gülümseme beliriyor yüzünde. O gün “şekerli makarna” pratiğiyle yoldaşça gelişen sohbet daha bir anlam kazanı-

yor. Ve başlıyor aralarında içten ve yoldaşça bir dostluk bağı oluşmaya. Şekerli makarna pratiğini her anımsamada herkeste tatlı bir gülümseme belirtisi başlıyor.

Gerilla yaşamı, sadece insanın dünya görüşünde değişimin değil, yaşam biçiminin, davranış ve alışkanlıklarının da değişip şekillendiği bir yaşamdır. Gerilla yaşamı emeğe, halka, insana ve doğaya en yakın ve saygılı yaşamdır. Gerilla, doğa, halk ve emek demektir. Hiç bir yaşam, emeğe, halka ve doğaya bu kadar yakın, onunla bu kadar iç içe ve bir o kadar saygılı ve ölçülü değildir. Gerilla eşit koşullarda paylaşımın, bölüşümün, yaşamın yeniden örgütlendiği özgür ve mütevazi bir yaşamın adıdır. Yaşamın her bir anı ölçülü, kurallı ve ciddidir. Ve bir o kadar da emek yoğunluktur. Sermayenin egemen olduğu düzene ait olan bütün kötülüklerden, pisliklerden, kirlerden ve izlerden kurtulmaya çalışılan bir yaşamdır. Bu yaşamda onun kuşatma ve kirletme çabaları sonuçsuz kalır. Doğa, halk ve devrim bilincinin iç içe geçtiği bir yaşam egemen olur. Bu yaşamda doğaya, halka ve yaşama saygı ve ölçü eksik olmaz. Gerilla yaşamı, her gün yeni bir başlangıç yapabilenlerin yaşamıdır. Düşünce ve duygu dünyasındaki çelişki ve çatışmaların en yoğun, en keskin sürdüğü yaşamdır. Bu yaşamda an ve yeni olan çok güçlü yaşanır. Duyarlılık ve dikkat, sorumluluk ve bilinç bu yaşamın kodları olur. Tembelliğin, disiplinsizliğin, hareketsizliğin ve atıllığın hiç bir izine ve rengine bu yaşamda yer yoktur. Eskiye, tekrara ve yorgunluğa yer bırakmayacak kadar gerçektir. Gerçekliğin yasalarına ve doğasına ters olan her şey kendisini sürecin ve yaşamın dışında bulur. Ya her gün yenilenen, devrimcileşen özgür yaşam ya da her gün eskiyi arayan, tekrar eden ölü bir an. Ya özgün yeni bir devrimci soluk ya da acı bir ölü nefes.

Gerilla yaşamı zorluklarla mücadele etme, zorlukları alt etmektir. Kolayı seçmemektir. Çünkü kolay olan ölümdür. Ölümün diğer adıdır, kolay ve eskiyen alışkanlıklar. Düşüncede derinliktir, zorluklar ve engeller karşısında güçlü bir irade ortaya koymanın, onlarla alay etmenin dolaysız şifresidir. Fedakarlık, cesaret, kendini davaya

adamanın mütevazı adımlarıdır. Her an, her zaman özgürlük için yaşamak ve savaşmaktır. Disiplin, partiye bağlılık, dürüstlük gerillanın vazgeçilmez ölçüleridir. Gerilla ölçüsüz yaşayamaz. Ölçüler savaşın ve yaşamın vazgeçilmez diyalektik yasalarından damıtılmıştır. Bundandır ki onlar vazgeçilemez. Yoldaşlarımızda aranan ölçüler bunlardır. Yoldaş, yaratan, geliştiren, üretendir. Olanaklar, ilişkiler yaratan, aynı zamanda kendisini de yeniden yaratandır. Hazırı isteyen, onu arayan, aynı zamanda var olanı tüketendir. Dolayısıyla gerilla yaşamında emeğin yer bulmadığı hiçbir şey var olamaz. Gerilla yaşamı tüketimin, eskinin, tekrarın reddidir.

Ve Munzur yoldaş böylesi çelişki ve çatışmalarla dolu bir yaşamın içinde bilinçlenmeye ve şekillenmeye başladı. Gerillanın duyarlı, dikkat dolu özelliklerini kazandı. Onun esnek, çevik ve atak niteliklerini kuşandı. Kamp boyunca sürdürülen her eğitim çalışmasında halka karşı sevgi ve bağlılığın her vurgusunda onda büyük bir heyecan ve duyarlılık geliyordu. Ciddi bir etkilenme süreci yaşıyordu. Halka karşı devrimci görev ve sorumlulukların geçtiği her bir söz ve vurgu onda derin bir duygu yoğunluğu ve büyük bir etki yaratıyordu. Kürt, Filistin ve savaş yürütülen Dersim topraklarındaki mazlum halka karşı derin duyguları kabarıyordu. Bu yönlü konuşmaları büyük bir dikkat ve derin bir duyarlılıkla dinlerdi. *“Halkın acılarına, çilelerine ait konuşmaları dikkatle ve duyarlılıkla dinleyen yoldaş kim?”* dendiğinde ilk akla gelen isim Munzur yoldaş olurdu. Her yoldaşta halk sevgisi ve duyarlılık vardır ancak söz konusu Munzur yoldaş olunca içten ve derin bir farklılığı onun parıldayan renkli gözlerinde görmek ve okumak mümkündü. Bu özellik onun ayırt edici özelliğiydi. Bu özelliğinden dolayı gerillanın öncüsü olmuştu. Az konuşurdu. Ama öz konuşurdu. Ne bir fazla söz ne de gereksiz bir konuşma yapardı. Hatta çok zaman yoldaşlar onun ağzından bir cümle koparmak için fazlasıyla ter dökerlerdi. Özellikle eleştiri-özeleştiri ya da eğitim ve faaliyet değerlendirme toplantılarında onu konuşurmak büyük bir mesele oluyordu. Onun suskunluğu

söyleyecek bir şeylerinin olmamasından gelmiyordu. Munzur yoldaşa halka ve gerillaya ait bir dizi devrimci özelliği görmek mümkündü. Duyarlılık ve dikkat, düşünsel derinlik ve güçlü bir sezgi, dağmıklık ve suskunluk, fedakarlık ve aşırı tedbir gibi bir dizi çelişkilerle ve uyumlu dolu özelliklere sahipti. Tıpkı halk gibi, tıpkı doğa gibi. Suskun ve mağrur, sözlerin bittiği yerde başlayan gösteriştense sessizce yapılan işin yaşam bulduğu isimdi Munzur yoldaş. Bu bir Partizana yakışan kişiliğin en yalın özelliğiydi. Sızlanmadan yürüyendi. Büyük laflar, iri sözler, pratiksiz teorik nutuklar atıp küçük bir adım atma bile cesareti olmayan cüreti kuşanamayanlara, her şeyi kendisiyle başlatıp kendisiyle bitiren, her şeyin merkezine kendi bencil ben'ini koyanlara karşı duruşun, partiye ve halka bağlılığın mütevazi adıydı. O gerillanın birliğinin şaşmaz öncüsü ve yalın bir sıra neferi idi. Ne üne ne mevkiye ne çabuk sönen bir parılıya ihtiyacı vardı. Tıpkı halk gibi. Tıpkı doğa gibi, tıpkı su ve yağmur gibiydi. Sadece Partizan gözlerle halka doğaya, yağın yağmura, donan kayalara ve Aliboğazi'ne, Tahar çayına, Munzur'a ve oradan Kızılırmak'a bakmayı öğrenen bir gerillaydı. Önde yürümeye evet, ancak önde görünmeye hayır diyen bir yoldaştı. Halka, partiye ve devrime karşı olan her şeye güçlü hayır'ları vardı. Sessiz, derin akan bir nehir gibi. Suskun ve duyarlı bir gerilla... O derinliğin içinden çabuk fark edilecek kadar duyarlı ve içtendi. Hevallerle ortak yürütülen her faaliyette, her pratikte Hevallerin en çok sevdiği, en çok takdir ettiği yoldaşlardan biriydi. Bundandır ki Munzur denilince Hevallerde Munzur yoldaşa karşı içten bir sempati doğardı. Yılların savaş deneyimi ve tecrübesiyle bakılan gözlerin içinde Munzur yoldaştaki yalın duyarlılık fark edilecek kadar açık ve renkliydi. Bundandır ki Hevallerin, halkın ve yoldaşların en fazla sempatisini toplayan başarıyordu.

Her pratiğin ardından edindiği ders ve tecrübe herkesin dikkatini çekerdi. Gökyüzüne, bulutlara, kayalara, taşlara, bendini yıkan nehre, uluyan kurtlara, dağ keçilerine, yılanlara, isimsiz kuşlara, atmaca ve doğanlara, öten keklige, bir Partizan duyarlılığıyla bakar, bir savaşçı

gözüyle süzerdi her şeyi. Geçmiş çobanlık yaşamının bir dizi olumlu özelliğini gerilla yaşamında bir avantaja çeviriyordu. Doğadaki her harekete, her kıpırtıya her farklılığa karşı ince ve derin bir duyarlılıkla yaklaşıyordu. Vazgeçilmezliği ve aranırılığı fazla olan bir öncüydü. Gerillada öncü kolay olunmaz, kolay seçilmez öncüler. Mutlaka diğer gerillalardan daha farklı niteliklere ve özelliklere sahip olmak gerekiyor, güçlü bir yön bulma yetisi ve her türlü sese, harekete karşı aşırı bir duyarlılık. Bütün bu özelliklerin hepsi onda vardı. Doğaya ve doğadaki tüm canlılara ve hareketlere, sese karşı derin bir duyarlılığı vardı. Ondaki sessizliğin ve suskunluğun yanıtı doğaya karşı olan derin duyarlılıktan gelmekteydi.

Munzur yoldaşın üzerinde çalıştığı ilk eğitim konusu Kaypakkaya yoldaşın “*Bir köylük bölgedeki yoldaşa mektup*” başlıklı, gerillaya sunduğu perspektif yazısı olmuştu. Kaypakkaya yoldaş kısacık mektubunda gerilla savaşına ve gerillanın görevlerine ilişkin kapsamlı bir çözümleme yapmakta ve derin bir perspektif sunmaktadır. Bu mektubun kavranması ve bu kavrayışın özüne uygun pratiğin örgütlenmesi gerilla savaşının süreklileşmesi ve gerilla alanında partinin inşası açısından önemli bir yerde durmaktadır. Tam da bu nokta da bizlere ve Munzur yoldaşa büyük bir görev düşmekteydi. Önceleri kavramakta zorlanmış ancak bundan da fazla zorlandığı konu ise okuyup çalıştığı bu konuyu yoldaşlara nasıl, hangi tarzda anlatacağı meselesi gelmekteydi. Munzur yoldaş utangaç ve konuşma konusunda çekincesi fazlaca olan bir yoldaştı. Düşüncelerini açıklamak, okuduğunu anlatmak, kısaca konuşmak konusunda sıkıntı yaşamaktaydı. Kırsal alan faaliyetine, gerillaya katılan birçok yoldaşa yaşanan bu eksiklik Munzur yoldaşa da yaşanmaktaydı. Onun dilini açmak, onu konuşturmak için bazı yoldaşlar oldukça emek sarf etti. Sonuçta süreç içinde belli ölçüde kendini aşma, yenileme konusunda adımlar attı da. Çok iyi bir gözlemciydi. Gözlemleri güçlü ve derindi. Gözlemlerinde kolay kolay yanılmazdı. Yaşamda, yoldaşlarda kolay fark edilmeyen bazı özellikleri ve ayrıntıları o kadar iyi görüyor ve

olaylar arasındaki farklılıkları o kadar iyi yakalıyordu ki bütün yoldaşlar onda var olan bu özelliğin farkına varmıştı. Bu kolay olmadı. Artık bütün yoldaşlar onun gözlemlerine ve söylemlerine önem veriyor, ciddiye alıyordu. Ancak kendisindeki bu güçlü özelliğe rağmen konuşmama konusunda ısrarı devam ediyordu.

Yaşamın dili ve pratiği özenle seçilen kelimelerden ve dikkatle kurulan cümlelerden daha güçlü ve anlamlıdır. Bu gerçeklik gerilla alanı için daha da geçerlidir. Gerilla yaşamında emek ve pratiğin özgül ağırlığı her şeyin merkezindedir. Gerilla yaşamı, emeğin ve devrimci pratiğin kodlarıyla şifrelenmiştir. Onun dilinde ayrıntılar ve yapılanlar sözlerle ifade edilenlerden çok daha güçlü, etkili ve kalıcıdır. Onun yasalarında emeğin, pratiğin ve yoldaşlığın büyük harfleri yazılıdır. Ve bundandır ki gerilla alanında yaşanan her an unutulmaz değerdedir. Gerilla yaşamında anılar yoğun bir emek ve güçlü, derin duygularla doludur. Sevgi ve bağlılık hiçbir yerde olmayacak kadar etkilidir.

Geçici eğitim ve üslenim kamp hazırlığında her yoldaşın omuzlarındaki yük her zamankinden daha fazla olur. Taşınan yükler ağır, yollar zordur. Yollar zirvelere çıkıyorsa daha uzun ve ağır olur. Munzur yoldaş çiseleyen yağmurun altında sesine ve etkisine aldırış etmeden ince bedeniyle kamuflajı altına gizlediği ağır yükün altında adım adım yokuşu çıkıyordu. Gerillalardan biri seslenir: “*Munzur yoldaş, ateş yakmada zorlandım. Ateş yakmama yardım eder misin?*” Yoldaşlarına bakarak gülümsüyor. Nereden çıktı bu başımın belası demesini, böyle düşünmesini bekliyor gerilla, ancak bu düşünceden ve beklentiden eser yok. Ateş yakması için neden onun seçildiğinin yanıtının hepsi onda vardır. Her zamanki gülümseyen gözlerle bakıyor yoldaşına. Ne bir ret ne bir surat asma... İnce bir duyarlılıkla “*Bu yağmurun altında ateş yakmak zordur yoldaş*” diyor. “*Kuru havada herkes yakar, yağmur yağdığı için seni çağırıyorum. Haydi göster o gerilla hassasiyetini*” derken, yine yoldaşının gözlerinin içine bakıyor. Gülümsemeden edemiyor. Her zaman yaptığı gibi safça ellerini iki yana bırakıyor. Onun neden gülümsediğini anlıyor yoldaş. Onu

kırmak, isteğini reddetmek istemediğinden gülümsüyor. Aralarında sürekli geçen şifreli muhabetten gülümsüyor. O, etrafta ince dalları toplayarak, gerilla tarzı dalları kalın olandan ince olana doğru üst üste diziyor. Ve başlıyor yakmaya çalışmaya. O da zorlanıyor. Bu havada ıslak ağaç dallarıyla ateş yakmak, her gerillanın zorlandığı bir uğraştır. Ancak Munzur yoldaş yoldaşını kırmayarak, yağmur çiselemesi altında en az ıslanmış ince ağaç dalları topluyor ve başlıyor güzel bir şekilde dizmeye. Bir iki deneme boşa çıkıyor, en sonunda başarıyor ve küçük bir kıvılcımla ateş yavaş yavaş yanmaya başlıyor. Ve o yağmurlu soğuk günde ısınmaya başlıyor gerillalar. Ateş yakma pratiğini tamamlayıp bitirdikten sonra başlıyor yağmurun altında adımlarını hafif ve sessiz bir şekilde atmaya ve yeniden başlıyor yük taşımaya. Yürüyüşünde sessizlik var. Oysa her yoldaş kolay beceremez sessiz gerilla yürüyüşünü. Kaç yokuş tırmanma ve inmede yoldaşlarının ellerinden tutarak yardım etti. Sadece bir öncü değildi Munzur yoldaş, aynı zamanda güvenilir, sağlam bir yoldaştı.

Barınak önünde zayıf ve ince bedeniyle spor hareketleri yapıyor. Fırsat buldukça, keyfi yerinde olunca spor yapardı. Spora ilgisi ve yatkınlığının olduğu her davranışından ve pratiğinden belliydi. Geçmişte belli bir süre spor yaptığını kısa bir süre karate çalıştığını söylüyordu. Yaptığı hareketler, bu söyleminin boş olmadığını fazlasıyla gösteriyordu.

Geçici üslenim ve eğitim kampı boyunca o hep kültür komisyonunda yer aldı. Kültür komisyonunun bir görevi de kamp süresince yoldaşların boş zamanlarını yaratıcı aktiviteler hazırlayıp sunarak, değerlendirmektir. O bu amaçlı görevde yer alırdı. Ve her zaman en iyi şekilde görevini yapmaya çalıştı. Ve her zaman bizlere kah köylülerin kah yoldaşların kah hayvanların taklidini yaparak, büyük bir zevkle hazırladıkları oyunu izleme olanağı yaratıyordu. Belli çekinme, utanma özellikleri olsa da sanatçı yeteneğini her zaman ortaya koymayı başardı. Usta bir tiyatro sanatçı yeteneğinde, duyarlılığında ve inceliğinde rolünü yapıyordu. O oyun içinde bile

saflığını koruyordu. Hele küfür eden bir köylünün taklidini yaparken ortaya koyduğu performans görülmeye değerdı. İnanıyorum ki en usta tiyatro sanatçısında bile kendini beğendirme gibi masum sayılabilecek zayıflıkların olduğu yerde Munzur yoldaşta bunların hiç biri yoktu. Ne kendini beğendirme ne de kişisel beklentiler içindeydi. Bir Partizan'da bir gerillada olması gereken önemli özellikler onda vardı. Ağır ve sancılı geliyordu, adımları ağırdı. Ancak sağlam, emin adımlarla yürümekten geri durmadı. O herkesin severek isteyerek göreve gideceği bir yoldaştı. En önemli özelliği alçakgönüllülük, halka ve görevlere bağlılıktı. Görevler karşısında itiraz etmeden, sessiz ve suskun bir şekilde gösterdiği duruş yoldaşların sempatisini ve takdirini kazanmasına neden oluyordu.

Kültür faaliyeti içinde bazen türkü-marş söyleme etkinliği düzenlenirdi. Munzur yoldaşın sesi fena sayılmazdı. Çekinip utandığından sesini rahat kullanamıyordu. Sesini kısıyor ve kendisini sıkıyordu. Bazen rahat ve sakin olduğunda hele Ferhat Tunç'tan parçalar olduğunda çok güzel türkü söylüyordu. Gerillaya katılmadan önce en çok dinlediği sanatçı Ferhat Tunç olduğu için onun bazı parçalarını ezbere bilirdi.

Ovacık'a faaliyete gidecek grup içinde olduğunu öğrenince gözlerinin parıltısından sevincini anlamak mümkündü. Geçmiş Pertek pratiğinde oldukça deneyim kazanmıştı. Yine öncü olacaktı. Ancak yoldaşlar onun önüne daha ileri düzeyde sorumluluk alma görevini koymuştu. O bu göreve hazır olmadığını düşünüyor ve ifade ediyordu. Daha ileri düzeyde göreve hazır olmadığı bir gerçektı, düşünsel olarak bir yanıyla hazır değilken, diğer yanıyla da fazla alçakgönüllü özelliğinden dolayı ileri düzeyde görev almak istemiyordu. Önde olmak, önde gözükmek, asla onun kişisel özelliği değildi ve olmadı. Popülist, kariyerist, kendini beğenmiş, her şeyin merkezine kendini koyan özelliklere karşı ciddi bir karşı koyuşu ve tepkisi vardı. Bundandır ki o hep "görünmeyen" yerde "görünmeyen" görevlerde yer aldı. Bir sıra nefesine ait en güzel özellikleri kuşandı.

O yıl Ovacık faaliyetçisi yoldaşların önünde Munzurlara açılmak vardı. Munzur yoldaş bu zorlu göreve giderken öncü hassasiyeti ve ciddiyetiyle görevine sarıldı. Grup hazırды. Geçen yıldan sayıca kalabalık gideceklerdi. Omuzlarında ağır, zorlu ve onurlu bir yük vardı. O bunun bilinciyle önde yürüdü. Yoldaşlarla birlikte Ovacık-Munzur grubunu ve Kinzir grubunu “yolculamaya” gittik. Tahar nehri dinginleşmiş, parlak ve açık rengiyle akıyor, dibindeki irili ufaklı taş parçaları gözükiyordu. Daha iri kayaların dört bir yanından geçerek adeta onu sarmalayıp kuşatarak akıyordu. Gerillanın hareket tarzı nehirlerin hareketlerine benzer. Esnek, kıvrak ve hareketlidir. Önüne çıkan engelleri tanımaz. Kararlılık ve ısrar onun vazgeçilmez karakteridir.

Ayrılma vedalaşma vakti en zor anlardır. Grupların ayrışma noktasına varıldığında ağır ve ifadelendirilmeyecek duygular kaplar yürekleri. Tahar’ın bir yanında parlak yeşillikler içinde kırmızı çiçekler adeta iki kişilik bir çelenk görüntüsünü andırıyordu. Olabileceklerin önceden resmini çiziyordu adeta. Uzun uzun doğadaki bu rastlantısal çiçekler dolu görüntüye baktı bir gerilla. “Bu kadar olamaz” diye iç geçirdi. Sanki o gün gidenler içinde iki yoldaş bir daha geri dönmeyecek diye bir düşünce kapladı içini ama kimselere açamadı ve kimseyle bu düşüncelerimi paylaşamadı. Yüreğinin derinliğinde iki acı sızı kaldı.

İki kırmızı dağ çiçeği... İki kırmızı karanfil... Yüreğinin derinliğinde iki damla kan sızısı kaldı Munzur ve Kinem yoldaşlar. Vartinek kıvılcımı onlarla tutuştu. Bu kıvılcım her yanı sarma gücüne ve gerçekliğine sahiptir. Çünkü Munzur ve Kinem yoldaş kadar saf, temiz ve namusludur. Kavganın çehresi onlarla daha da çok değişecektir ve kavga daima sürecektir.

Tuncay Çarıkçioğlu
Nurgöl Bölükbaş
Muzaffer Kahraman
Özgür Kemal Karabulut
Mehmet Demirdağ
Ümit Dinler
Ümit Çağlayan San
Dilek Konuk
Duran Salman
Hakan Karabulut
Bahattin Günel
Ümit Güner
Leyla Karataş
Zeynel Çalpar
Ayfer Celep
Münire Sağdıç
Kemal Tutuş
Seyit Külekçi
Doğan Altun
Erol Özel
Özgür Güler
Bariş Aslan
Cem Ergüldü
Umut İl
Fehiman Bozgurt
Hasan Akyol
Zeynel Erdoğan
Fikret Vural
Yusuf Ayata
Mustafa Toptaş
Murat Deniz
Sinan Günel
Mehmet şahin
Cihan Fındık
Emel Kılınç
Bölent Ertürk
Murat Arıca
Aşkın Günel
Muharrem Yiğitsoy
Cafer Kara
Dilek Polat
Mehtap Kara
Çiğdem Yılmaz
Ferdı Karacan

ISBN 978-975-7919-50-6

9 789757 919506

Diđeleri sarıcağa dññiřtñrmek için

İLLMİT YAYINLARI

